

za

2023 ROK

RAPORT

O STANIE MIASTA GDAŃSKA

GDAŃSK

Raport o stanie Miasta Gdańska za 2023 rok

Opracowanie powstało dzięki zaangażowaniu wszystkich Biur i Wydziałów Urzędu Miejskiego w Gdańsku oraz jednostek i spółek miejskich. W Raporcie zaprezentowano dane statystyczne dostępne na dzień 29.05.2024 r.

Spis treści

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA	2
2. MIESZKAŃCY	7
3. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM	12
4. BUDŻET	38
5. ZIELONE MIASTO.....	45
5.1. Bioróżnorodność i tereny zieleni.....	47
5.2. Odporność na zmiany klimatu.....	56
5.3. Gospodarka obiegu zamkniętego.....	61
5.4. Powietrze, woda, gleba	67
5.5. Edukacja ekologiczna	74
6. WSPÓLNE MIASTO	82
6.1. Edukacja	84
6.2. Zdrowie i sport	104
6.3. Integracja społeczna.....	120
6.4. Wspólnoty lokalne i aktywność obywatelska	139
6.5. Mieszkania	149
7. DOSTĘPNE MIASTO	153
7.1. Mobilność miejska	155
7.2. Energetyka miejska	174
7.3. Cyfrowa transformacja i smart city	181
7.4. Bezpieczeństwo na drogach i w przestrzeni publicznej	192
8. INNOWACYJNE MIASTO	201
8.1. Gospodarka	203
8.2. Przestrzeń publiczna	220
8.3. Kultura i dziedzictwo	231
8.4. Turystyka, przemysł spotkań i czas wolny.....	243
9. ZAŁĄCZNIK NR 1 – SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	
10. ZAŁĄCZNIK NR 2 – SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII	
11. ZAŁĄCZNIK NR 3 – SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI UCHWAŁ PODJĘTYCH PRZEZ RADĘ MIASTA	

Szanowni Państwo!

Już szósty rok z rzędu przekazuję Wam Raport o stanie miasta. Jestem szczęśliwa, że doceniliście moją dotychczasową pracę, dzięki czemu po raz kolejny mogę zaprezentować dokument, w którym podsumowujemy wszystko to, co udało się nam dokonać w 2023 roku.

Gdańsk znalazł się w czołówce europejskich miast pod względem poziomu zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Tak wynika z badania zrealizowanego w 2023 na zamówienie Komisji Europejskiej. W gronie 83 miast Gdańsk wyprzedzają jedynie Zurych (Szwajcaria), Kopenhaga (Dania) i Groningen (Holandia). W 2023 roku zanotowaliśmy też rekordową liczbę podmiotów gospodarczych. Pod koniec grudnia w Gdańsku zarejestrowanych było 96 004 firm. W porównaniu z sytuacją z końca 2022 ich liczba wzrosła aż o 5,0%.

Niezwykle ważnym wydarzeniem ubiegłego roku była zainicjowana w naszym mieście kampania profrekwencyjna zachęcająca społeczeństwo do udziału w wyborach parlamentarnych. „Nie śpij, bo Cię przegłosują” było dosłownym powtórzeniem hasła środowisk demokratycznych z przemówień dla Polski wyborów 1989 roku, a głównym celem było pobicie rekordu ówczesnej frekwencji wyborczej, która wynosiła 62,7%. 15 października odnieśliśmy spektakularny sukces, wybory parlamentarne miały największą frekwencję w historii Polski. W skali kraju wyniosła 74,3%, w woj. pomorskim 75,3%, a w samym Gdańsku rekordowe 81,5%.

W 2023 roku udało się nam zrealizować wiele przedsięwzięć, z których warto wymienić unikalną w skali kraju inwestycję, jaką jest Centrum Opieki Wytchnieniowej. To trzy budynki, w których dla podopiecznych Fundacji Hospicyjnej stworzono w sumie 60 miejsc i gdzie opiekunowie osób chorych mogą uzyskać wsparcie psychologiczne, prawne, edukacyjne oraz pomoc z zakresu organizacji i sprawowania opieki w domu.

W sierpniu w ramach wspierania aktywności społecznych otworzyliśmy Centrum Dolna Brama, w którym mieści się Referat Współpracy Lokalnej i Innowacji Społecznych Wydziału Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku, Centrum Informacji i Animacji Senioralnej oraz Centrum Weterana i Edukacji Patriotycznej. Przez niespełna pięć pierwszych miesięcy działalności miejsce to odwiedziło około 4,5 tysiąca osób. Nową siedzibę zlokalizowaną w Kunszcie Wodnym zyskał we wrześniu 2023 roku również Instytut Kultury Miejskiej.

W ciągu minionego roku powstało pięć nowych przedszkoli publicznych oraz Morska Szkoła Podstawowa, a we wrześniu 2023 roku powołaliśmy Rzecznika Praw Ucznia. W naszym mieście odbyła się też ósma edycja międzynarodowego konkursu umiejętności zawodowych EuroSkills Gdańsk 2023.

W związku z trwającym konfliktem zbrojnym za naszą wschodnią granicą miasto kontynuowało pomoc obywatelom Ukrainy. Źródłem pokrycia wydatków były środki z Funduszu Pomocy, środki z organizacji UNICEF oraz środki własne.

W 2023 roku w celu polepszenia transparentności działań związanych z zielenią oraz wskazania kierunków rozwoju zadrzewiania miasta podjęliśmy prace zmierzające do opracowania Gdańskiej Karty dla Drzew. Zasadziliśmy 4,6 tys. drzew i 19,2 tys. krzewów, a nowością było powstanie dwóch pierwszych miejskich mikrolasów. Kontynuowaliśmy też prace budowlane w Porcie Czystej Energii, gdzie zamontowane zostały kolejne kluczowe elementy instalacji, która przetworzy rocznie ok. 160 tys. ton odpadów stanowiących pozostałości po procesie sortowania.

W ramach działań związanych z poprawą mobilności powstało opracowanie „Wizja zagospodarowania otoczenia przystanków Pomorskiej Kolei Metropolitalnej Południe” w myśl którego rejonu te mają być kształtowane jako centra z różnorodną ofertą usługową, mieszkaniową, z miejscami pracy oraz przestrzeniami publicznymi integrującymi lokalną społeczność. W listopadzie nastąpiło oficjalne uruchomienie systemu roweru publicznego Mevo 2.0, a Gdańsk jako pierwsze miasto w Polsce osiągnął wymaganą liczbę stacji ładowania pojazdów elektrycznych zgodnie z wymogami Ustawy z dnia 11 stycznia 2018 roku o elektromobilności i paliwach alternatywnych. Zajęliśmy też pierwsze miejsce w rankingu miast przyjaznym kierowcom w kategorii miast powyżej 300 tys. mieszkańców. Rok 2023 to również rekordowy ruch pasażerski w Porcie Lotniczym Gdańsk im. Lecha Wałęsy, który odwiedziło ponad 5,9 mln pasażerów. To o 29,1% więcej niż w roku 2022 oraz prawie 10% więcej niż w 2019.

Wszystkie zagadnienia, na które zwróciłam Państwa uwagę, to tylko część działań władz Gdańska w 2023 roku. Polecam lekturę Raportu o stanie miasta i dziękuję Wam za ten pełen wyzwań czas. To prawdziwa duma i radość móc razem z Wami, gdańszczankami i gdańszczanami, przyczynić się do jego rozwoju.

prezydent Gdańska

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

1. | OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Gdańsk to szóste pod względem liczby ludności miasto w Polsce – po Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Łodzi i Poznaniu. Jest główną miejscowością rozwijającego się od wielu lat systemu osadniczego aglomeracji trójmiejskiej oraz miastem rdzeniowym Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS). To w Gdańsku znajduje się większość ośrodków usług, innowacji, nauki, kultury. Są tu również węzły transportowe oraz port, nie tylko ważne dla regionu, lecz także mające znaczenie międzynarodowe. Gdańsk w powiązaniu z sąsiednimi miastami i obszarem funkcjonalnym stanowi w tej części Polski główne miejsce przepływu wiedzy, kapitału i informacji. Jest miastem atrakcyjnym dla lokalizacji biznesu (również o zasięgu globalnym) i przyciągającym nowych mieszkańców dzięki stwarzaniu dobrych warunków do życia.

Gdańsk, łącznie z obszarem pod morskimi wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej¹, zajmuje powierzchnię 683km², natomiast obszar lądowy miasta Gdańska ma powierzchnię 258 km². Miasto graniczy z miastami: Sopotem i Gdynią, oraz powiatami: kartuskim (gmina Żukowo), nowodworskim (gmina Stegna) oraz gdańskim (gminy: Kolbudy, Pruszcz Gdański, Cedry Wielkie oraz miasto Pruszcz Gdański). Najdalej wysuniętymi punktami Gdańska są: na północy – Osowa, na południu – Święty Wojciech, na zachodzie – Rębiechowo, a na wschodzie – Świbno.

Nowa granica administracyjna miasta Gdańsk

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska.

Miasto położone jest na terenie o dużym zróżnicowaniu przestrzennym, na którym panują urozmaicone warunki środowiska przyrodniczego. Na ukształtowanie terenu, układ hydrograficzny i parametry klimatyczne wpływa położenie Gdańska w strefie nadmorskiej, charakteryzującej się specyficznym oddziaływaniem morza na środowisko przyrodnicze lądu.

Do najważniejszych zasobów przyrodniczych miasta należy duża powierzchnia terenów zielonych: lasów, parków spacerowo-wypoczynkowych, ogródków działkowych, zieleni ulicznej oraz wewnątrzsiedlowej. Lasy skoncentrowane są w większości na zachodzie (głównie w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym) oraz na wyspie Stogi i Wyspie Sobieszewskiej. Obszary leśne mają znaczenie środowiskowe, a ponadto stanowią cenny walor podnoszący jakość życia gdańszczanek i gdańszczan.

W 2023 r. największą część powierzchni Gdańska zajmowały użytki rolne – 32,4% (8345 ha). Miasto odznaczało się średnim stopniem zurbanizowania; obszary zabudowane stanowią w strukturze użytkowania gruntów 30,6% (7884 ha) lądowej powierzchni miasta. Znaczny był także udział lasów i zadrzewień – prawie 19%

¹ Zmiana granic wynika z rozporządzenia Rady Ministrów z 2017 r., w którym wskazano szczegółowy przebieg linii podstawowej morza terytorialnego oddzielającej od morskich wód wewnętrznych, oraz z wprowadzenia w życie zapisów Konwencji ONZ o prawie morza. W lutym 2023 r. przeprowadzono w tej sprawie obowiązkowe konsultacje społeczne z mieszkańcami, których większość opowiedziała się za wprowadzeniem zmiany.

(4850 ha) – oraz terenów komunikacyjnych – ponad 13% (3464 ha). Należy mieć jednak na uwadze, że ewidencja gruntów i budynków nie zawsze odzwierciedla rzeczywisty sposób zagospodarowania terenu.

Na obszarze Gdańska wyodrębnia się kilka głównych (pod względem funkcji) obszarów. Wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego położone jest Centralne Pasmo Usługowe (CPU) obejmujące m.in. Śródmieście, Wrzeszcz i Oliwę. Pasmo to rozciąga się jeszcze na terenie Sopotu i Gdyni, dzięki czemu stanowi ważny element tożsamości lokalnej. Charakteryzuje się wyjątkową koncentracją usług, w tym miejsc pracy, dużą liczbą podmiotów gospodarczych oraz przestrzeni publicznych. Znajdują się tu obiekty handlu, nauki, kultury, turystyki, rozwijające się centra biznesu z największymi skupiskami nowoczesnej powierzchni biurowej. Obecnie w Gdańsku trwają prace nad wizją części CPU, którą stanowi Pasmo Alei Grunwaldzkiej. Efektem mają być spójne i zaplanowane przekształcenia, które sprawią, że ten fragment miasta zyska na jakości i przystępności, a przy tym zachowa swoje meteropolitalne znaczenie.

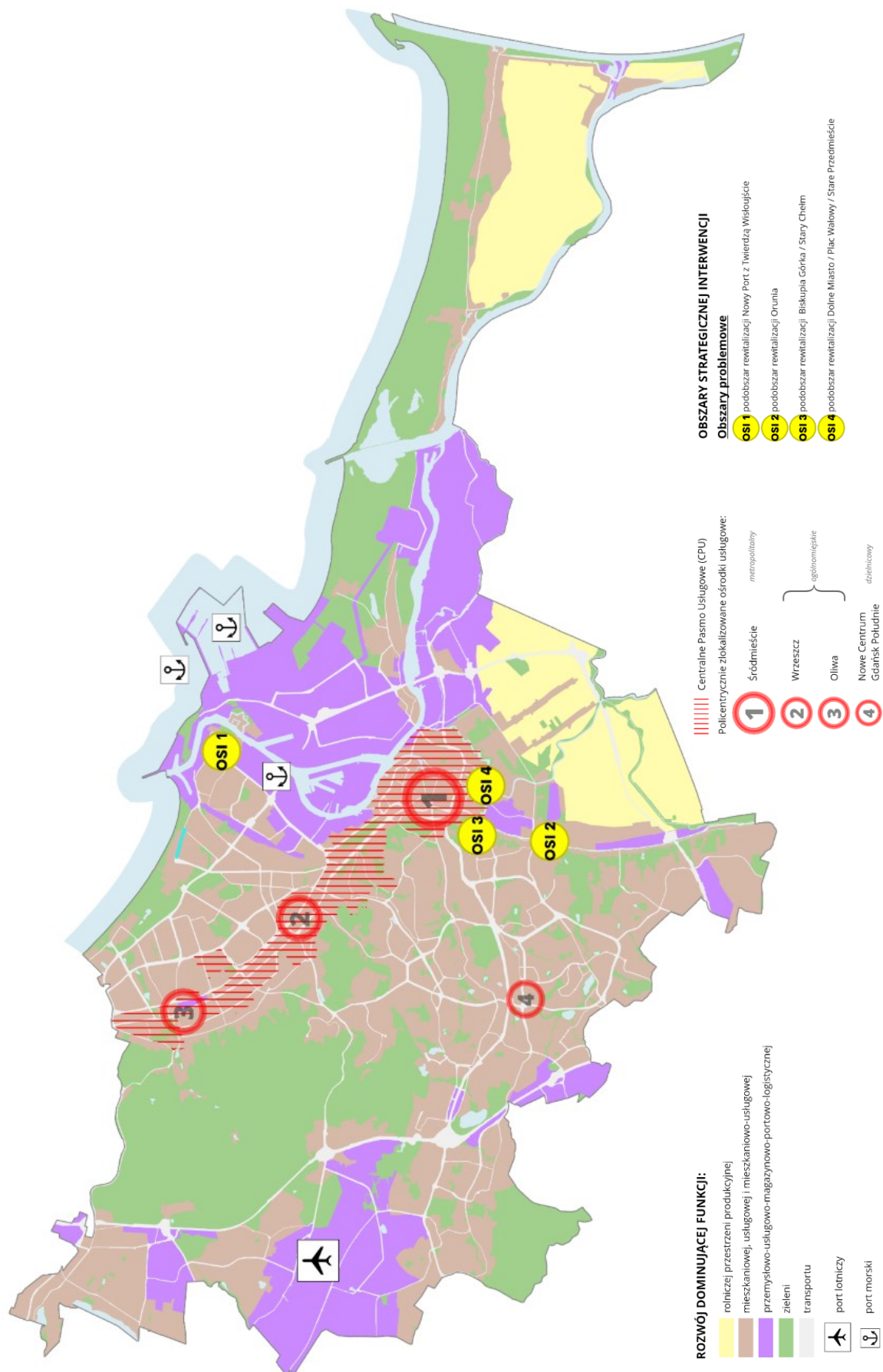
Obszar o dominującej funkcji mieszkaniowej obejmuje przede wszystkim tzw. górny taras (w tym Gdańsk-Południe), a także dolny taras, tworzony m.in. przez Żabiankę, Przymorze i Zaspę. Nowe tereny rozwojowe przypadają zwłaszcza na południowe dzielnice Gdańska, w których znajduje się ponad 40% terenów miasta przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową.

Tereny portowo-przemysłowe i logistyczne tworzą bazę ekonomiczną miasta. W Gdańsku koncentrują się one w trzech głównych obszarach – portu, lotniska oraz Płoni – które funkcjonują jako bramy gospodarcze. Wraz z CPU stanowią tzw. bieguny wzrostu miasta. W rejonie portu morskiego priorytet mają funkcje związane z gospodarką i transportem morskim oraz logistyką. Z kolei w obszarze portu lotniczego dużą rolę odgrywają logistyka oraz usługi i przemysł nowoczesnych technologii, składające się na rozrastające się Airport City. Na obszarze Płoni rozwijają się ekoefektywne funkcje przemysłowo-produkcyjne.

W Gdańsku występuje też stosunkowo duża powierzchnia terenów rolniczych. Objęte są nią obszerne fragmenty Oruni, Olszynki, Rudników oraz południowa część Wyspy Sobieszewskiej. Dzięki utrzymaniu tej funkcji chroni się żyzne gleby oraz krajobraz Żuław Gdańskich.

1. | OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta Gdańska: funkcje dominujące, ośrodki usługowe oraz obszary strategicznej interwencji i inwestycji

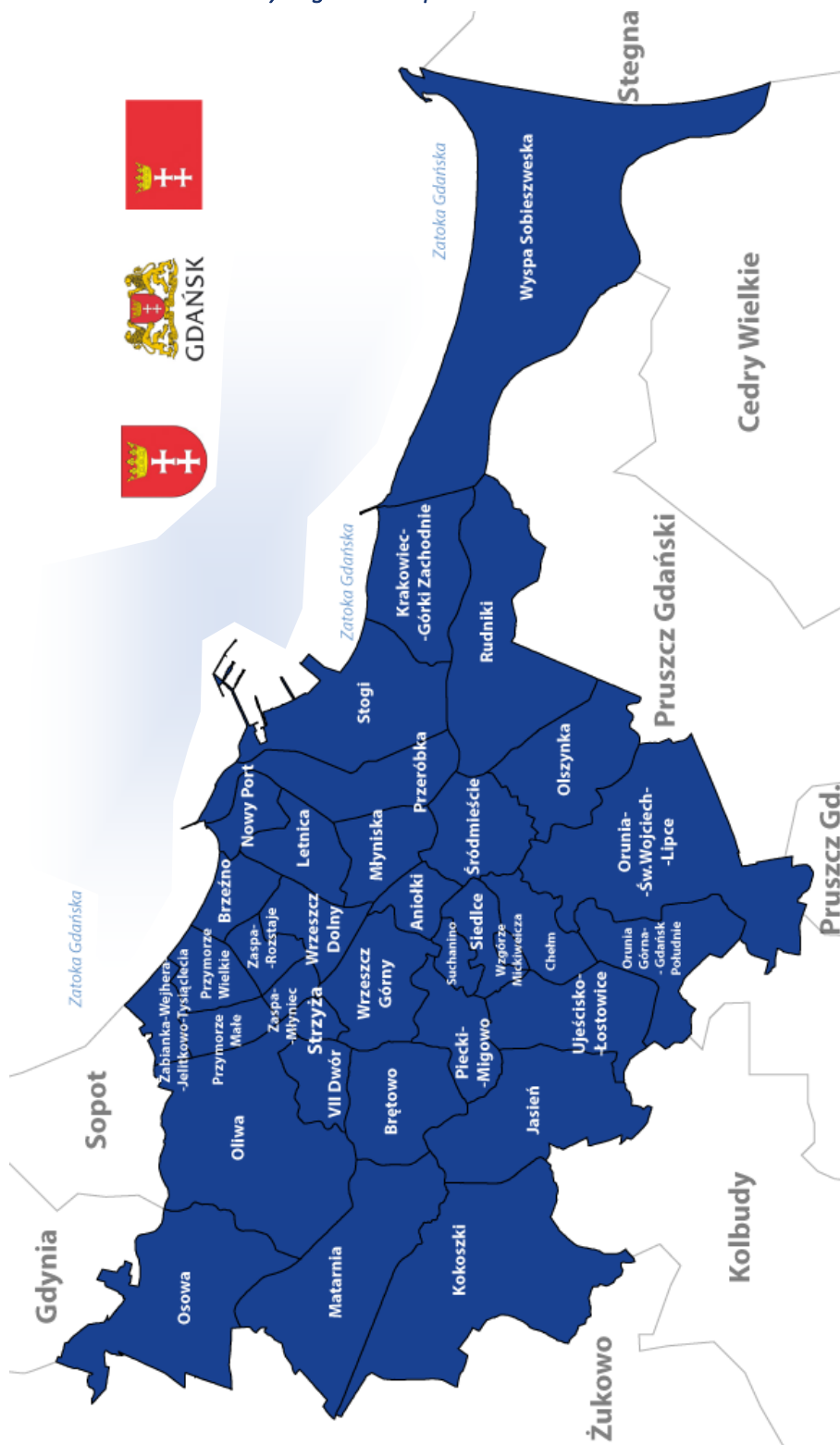

Źródło: Gdańsk 2030 Plus – Strategia Rozwoju Miasta.

Dzielnice

Gdańsk podzielony jest na 35 dzielnic. Są to: Aniołki, Brętowo, Brzeźno, Chełm, Jasień, Kokoszki, Krakowiec-Górki Zachodnie, Letnica, Matarnia, Młyniska, Nowy Port, Oliwa, Olszynka, Orunia Górna-Gdańsk-Południe, Orunia-Święty Wojciech-Lipce, Osowa, Piecki-Migowo, Przeróbka, Przymorze Małe, Przymorze Wielkie, Rudniki, Siedlce, Stogi, Strzyża, Suchanino, Śródmieście, Ujeścisko-Łostowice, VII Dwór, Wrzeszcz Dolny, Wrzeszcz Górny, Wyspa Sobieszewska, Wzgórze Mickiewicza, Ząska-Młyniec, Ząska-Rozstaje, Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia.

Położenie Gdańska na tle okolicznych gmin oraz podział na dzielnice – stan na 31.12.2023 r.

Źródło: Opracowanie własne przez Referat Badań i Analiz Społeczno-Gospodarczych, UMG.

MIESZKAŃCY

Liczba i struktura ludności

W 2023 r. w Gdańsku mieszkało 487 371 osób. W ciągu roku liczba mieszkańców wzrosła o 1026 osób. Ludność Gdańska stanowiła 64,0% ogólnej liczby mieszkańców Trójmiasta oraz 20,6% województwa pomorskiego.

Mieszkańcy Gdańska w latach 2020–2023

Wyszczególnienie		2020	2021	2022	2023
Liczba ludności ogółem		486 542	486 271	486 345	487 371
w tym	mężczyźni	230 501	230 212	230 170	230 504
	kobiety	256 041	256 059	256 175	256 867
<i>Wskaźnik feminizacji – liczba kobiet na 100 mężczyzn</i>		<i>111,1</i>	<i>111,2</i>	<i>111,3</i>	<i>111,4</i>
Mieszkańcy w wieku	przedprodukcyjnym*	79 995	81 043	82 025	82 273
	produkcyjnym**	293 782	292 511	291 431	291 611
	poprodukcyjnym***	112 765	112 717	112 889	113 487
<i>Wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym</i>		<i>65,6</i>	<i>66,2</i>	<i>66,9</i>	<i>67,1</i>

* wiek przedprodukcyjny: 0–17 lat

** wiek produkcyjny: 18–59 lat (kobiety) i 18–64 lat (mężczyźni)

*** wiek poprodukcyjny: powyżej 60 lat (kobiety) i powyżej 65 lat (mężczyźni)

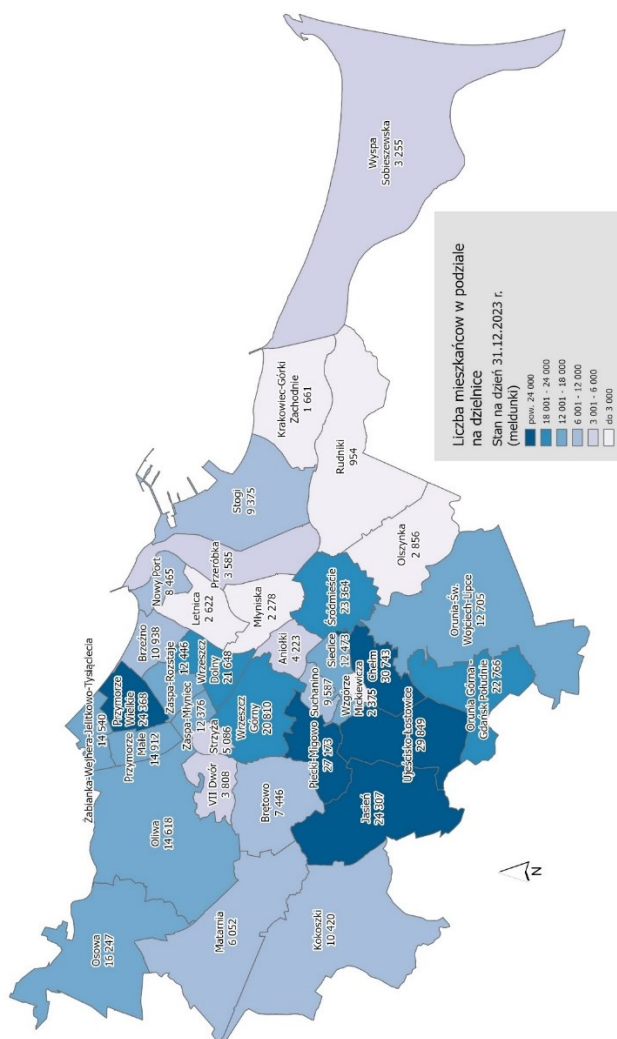
Wyjaśnienia: w powyższej tabeli zaprezentowano dane za lata 2020–2023, które bazują na wynikach Narodowego Spisu Powszechnego (NSP) Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2021 r. oraz bilansów stanu i struktury ludności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W 2023 r. odnotowano rekordową liczbę mieszkańców Gdańska – 487 371. W porównaniu z 2022 r. wzrosła ona o 1026 osób.

Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym systematycznie wzrasta. Tylko w latach 2020–2023 odnotowano wzrost o niemal 2,3 tys. osób (2,8%). W strukturze ludności według płci kobiety stanowiły 52,7% populacji, a współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn, wyniósł 111,4.

Mieszkańcy zameldowani na pobyt stały i czasowy w Gdańsku w podziale na dzielnice w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych meldunkowych Wydziału Spraw Obywatelskich, UMG.

Liczba mieszkańców zameldowanych w poszczególnych dzielnicach Gdańska jest zróżnicowana. W 2023 r. najwięcej osób zamieszkiwało Chełm (30 743 os.). Dalej w kolejności znalazły się: Ujeścisko-Łostowice (29 849 os.), Piecki-Migowo (27 173 os.), Przymorze Wielkie (24 368 os.), Jasień (24 307 os.), Śródmieście (23 364 os.), Orunia Górna-Gdańsk-Południe (22 766 os.), Wrzeszcz Dolny (21 648 os.) oraz Wrzeszcz Górny (20 810 os.). Najmniej osób zamieszkiwało dzielnice: Rudniki (954 os.), Krakowiec-Górki Zachodnie (1661 os.) oraz Młynska (2278 os.).

W latach 2022–2023 największy wzrost mieszkańców w ujęciu bezwzględym odnotowały dzielnice: Jasień (+1014 os.), Orunia Górna-Gdańsk-Południe (+988 os.), Ujeścisko-Łostowice (+519 os.) oraz Letnica (+430 os.). W ujęciu procentowym na pierwsze miejsce awansuje Letnica, która ze względu na niewielką bazową liczbę zamieszkujących ją osób urosła w ciągu ostatniego roku o kolejne 20% mieszkańców (66% w latach 2020–2023).

Wart podkreślenia jest fakt, że dzielnice południowe odnotowują systematyczny wzrost liczby ludności. Tylko w latach 2020–2023 liczba mieszkańców Jasienia wzrosła o 3335 os. (+15,9%), liczba mieszkańców Oruni Górnej-Gdańska-Południa – o 1980 os. (+9,5%), a Ujeściska-Łostowic – o 1595 os. (+5,6%).

Gęstość zaludnienia dzielnic Gdańska zawierała się w przedziale od 65 do ponad 10 tys. osób na 1 km². W 2023 r. największa gęstość zaludnienia wystąpiła w dzielnicach: Zasp-Młyniec (10 144 os./km²), Chełm (7903 os./km²) oraz Przymorze Wielkie (7521 os./km²). Najmniejsza gęstość zaludnienia cechowała Rudniki (65 os./km²) oraz Wyspę Sobieszewską (91 os./km²).

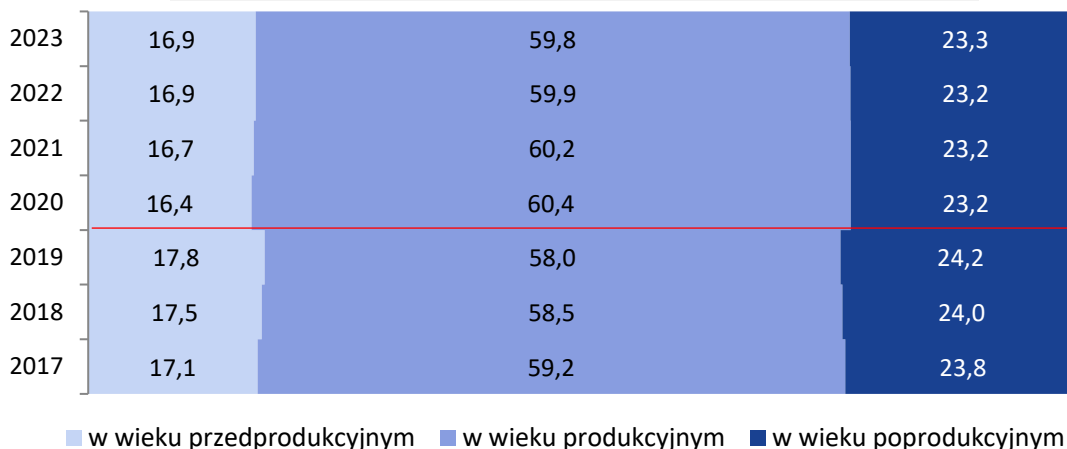
Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 59,8% ogólnej liczby mieszkańców miasta. Wskaźnik obciążenia demograficznego, tj. stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, systematycznie wzrasta – na koniec 2023 r. wyniósł 67,1 os.

2. | MIESZKAŃCY

Mediana wieku mieszkańców Gdańska również staje się coraz wyższa. W 2023 r. wyniosła 41,3 lat ogółem – 40,0 lat w wypadku mężczyzn i 42,7 lat w wypadku kobiet – przy czym rok wcześniej wartości te były następujące: 41,0 lat ogółem, 39,6 – wiek mężczyzn, 42,4 lat – wiek kobiet.

Struktura wiekowa mieszkańców Gdańska w latach 2017–2023 (%)

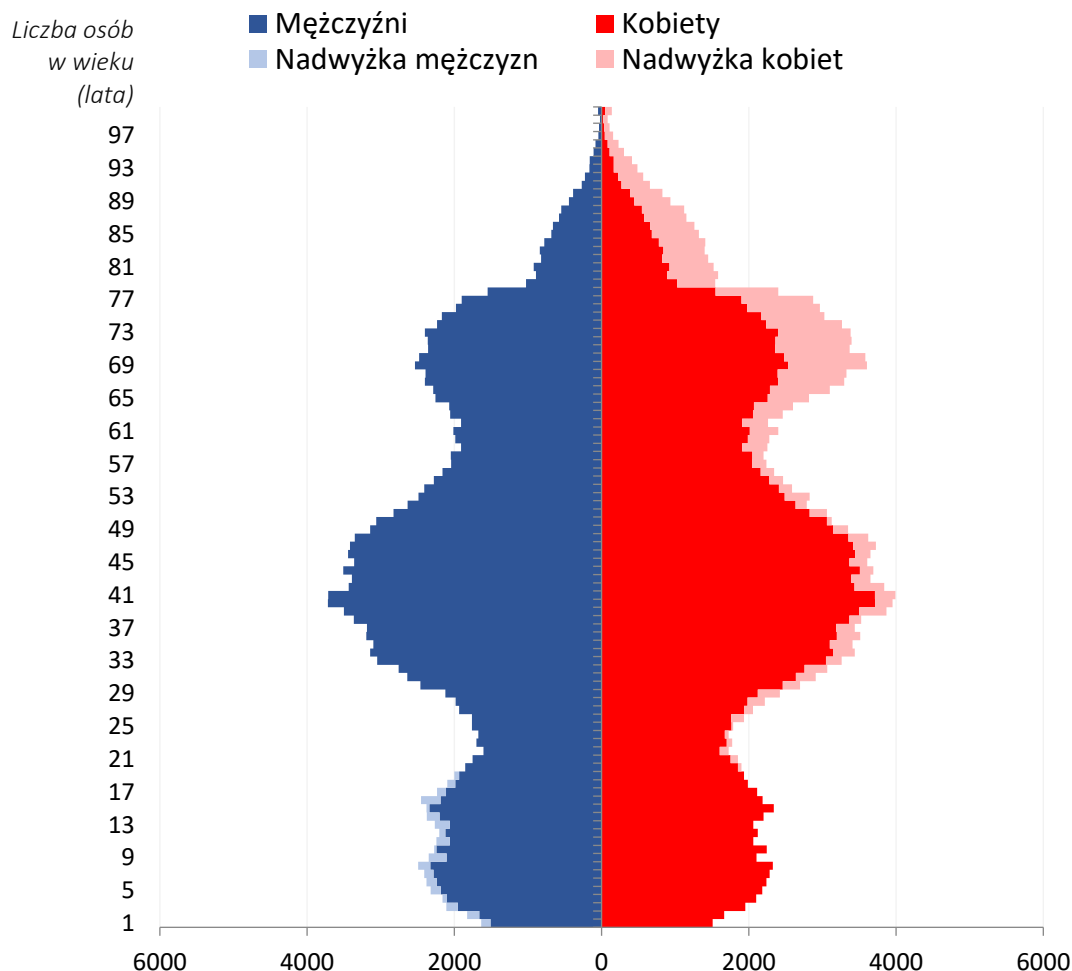
- dane w % -

Wyjaśnienia: dane za lata 2020–2023 opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2021 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej. Dane za lata 2016–2019 zebrano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2011 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Piramida płci i wieku – liczba mieszkańców Gdańska zameldowana na pobyt stały i czasowy w podziale na płeć i wiek w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych meldunkowych Wydziału Spraw Obywatelskich, UMG.

Urodzenia i zgony, migracje

W 2023 r. urodziło się 4224 dzieci, tj. o 466 mniej niż rok wcześniej. Liczba zgonów spadła o 644 i wyniosła 4937 takich przypadków. Przyrost naturalny był ujemny: liczył -713 osób. Współczynnik przyrostu/ubytku naturalnego będący odpowiednikiem przyrostu/ubytku naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł -1,5‰.

Ruch naturalny oraz saldo migracji mieszkańców Gdańska w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przyrost naturalny		655	232	463	-363	-1037	-891	-713
w tym	urodzenia żywe	5611	5595	5559	5331	5161	4690	4224
	zgony	4956	5363	5096	5694	6198	5581	4937
<i>Współczynnik dynamiki demograficznej – stosunek liczby urodzeń do liczby zgonów</i>		1,132	1,043	1,091	0,936	0,833	0,840	0,856
Saldo migracji		804	1968	3121	1079	1007	864	1548
w tym	napływ	5309	6781	7691	4869	5559	5167	6157
	odpływ	4505	4813	4570	3790	4552	4303	4609

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę ludności w mieście jest saldo migracji, które w 2023 r. wyniosło +1548 os. i było wyższe o 684 osoby niż w 2022 r. Niezmiennie od wielu lat głównym kierunkiem napływu mieszkańców do Gdańska są okoliczne miasta oraz większe ośrodki miejskie w Polsce. W 2023 r. mieszkańcy meldujący się w Gdańsku przybyli głównie z Gdyni, Warszawy, Elbląga, Sopotu, Olsztyna, Starogardu Gdańskiego, Bydgoszczy oraz Pruszcza Gdańskiego. Głównym kierunkiem odpływu mieszkańców były takie miasta i gminy, jak Gdynia, Warszawa, Pruszcz Gdański, Banino, Borkowo, Sopot, Straszyn, Kowale, Pępowo, Rumia oraz Bąkowo.

Saldo migracji Gdańska w latach 2017–2023 było dodatnie i wyniosło prawie 10,4 tys. osób.

Największy dodatni przyrost naturalny w Gdańsku w 2023 r. odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w dzielnicach: Jasień (+260 os.), Orunia Górna-Gdańsk-Południe (+137 os.) oraz Ujeścisko-Łostowice (+94 os.). Z kolei największy ujemny przyrost naturalny został odnotowany w dzielnicach: Przymorze Wielkie (-377 os.), Śródmieście (-262 os.), Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia (-187 os.), Oliwa (-153 os.) oraz Wrzeszcz Górny (-149 os.).

Spośród 35 dzielnic Gdańska największe dodatnie saldo migracji wewnętrznych – tj. w granicach miasta – w 2023 r. odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, na terenie Jasienia (+319 os.), Oruni Górnej-Gdańska-Południe (+214 os.), Ujeściska-Łostowic (+201 os.) oraz Kokoszek (+140 os.). Znaczący dodatni bilans uzyskała także Letnica (+108 os.). Największe ujemne saldo migracji zanotowały: Chełm (-165 os.), Przymorze Wielkie (-120 os.), Śródmieście (-107 os.) oraz Piecki-Migowo (-94 os.).

**ORGANIZACJA
I ZARZĄDZANIE
MIASTEM**

Prezydent Miasta oraz współpracownicy

W 2023 r. w gronie najbliższych współpracowników Prezydent Miasta Gdańska Aleksandry Dulciewicz nie nastąpiły żadne zmiany. Obecna kadencja powinna była planowo zakończyć się jesienią 2023 r., jednakże ze względu na jesienne wybory parlamentarne na mocy podpisanej przez Prezydenta RP ustawy wydłużono kadencję samorządów i przesunięto wybory samorządowe – tym samym obecna kadencja, wyjątkowo długa, bo aż 5,5-letnia, zakończy się 30 kwietnia 2024 r.

Władze miasta w 2023 r.

Prezydent Miasta Gdańska – Aleksandra Dulciewicz

Zastępca Prezydenta ds. przedsiębiorczości i ochrony klimatu – Piotr Borawski

Zastępczyni Prezydenta ds. rozwoju społecznego i równego traktowania – Monika Chabior

Zastępca Prezydenta ds. usług komunalnych – Piotr Kryszewski

Zastępca Prezydenta ds. zrównoważonego rozwoju i inwestycji – Piotr Grzelak

Sekretarz Miasta – Danuta Janczarek

Skarbnik Miasta – Izabela Kuś

Zastępca Skarbnika Miasta – Emilia Kosińska

Rada Miasta Gdańska

Rada Miasta Gdańska (RMG) jako samorządowy organ stanowiący (uchwałodawczy) i kontrolny odgrywa rolę organu przedstawicielskiego w mieście i jest wybierana na 5-letnią kadencję. W wyniku wyborów samorządowych w 2018 r. została wyłoniona RMG VIII kadencji, która liczy 34 osoby reprezentujące sześć okręgów wyborczych w Gdańsku. Skład prezydium Rady stanowią przewodnicząca Agnieszka Owczarczak (Koalicja Obywatelska) oraz troje wiceprzewodniczących: Mateusz Skarbek (Koalicja Obywatelska), Piotr Gierszewski (Prawo i Sprawiedliwość) i Teresa Wasilewska (Wszystko dla Gdańska).

Skład Rady Miasta Gdańska VIII kadencji w 2023 r.	
Bejm Łukasz	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Błaszczuk Kamila	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Błaszowski Wojciech	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Czerniewska Katarzyna	radna Wszystko dla Gdańska (WdG)
Dunajewska Beata	radna Wszystko dla Gdańska (WdG)
Dzik Piotr	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Gierszewski Piotr	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Gołędzinowska Anna	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Hajduk Michał	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Hałas Henryk	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Imianowska Barbara	radna Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Jankowiak Beata	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Jaroszewicz Waldemar	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Kłós Krystian	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Koralewski Kazimierz	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)

Skład Rady Miasta Gdańska VIII kadencji w 2023 r.	
Kowalczyk Andrzej	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Krasula Alicja	radna Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Lodzińska Emilia	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Majewski Przemysław	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Malak Przemysław	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Oleszek Bogdan	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Owczarczak Agnieszka	radna Koalicji Obywatelskiej (KO)
Perucki Jan	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Plewa Romuald	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Rabenda Karol	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Ryś Przemysław	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Skarbek Mateusz	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Skiba Andrzej	radny Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Śpiewak-Dowbór Cezary	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Stelmasiewicz Andrzej	radny Wszystko dla Gdańska (WdG)
Strzelczyk Elżbieta	radna Prawa i Sprawiedliwości (PiS)
Wałęsa Lech	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)
Wasilewska Teresa	radna Wszystko dla Gdańska (WdG)
Ważny Karol	radny Koalicji Obywatelskiej (KO)

W 2023 r. radni VIII kadencji obradowali podczas 14 sesji (w tym 2 nadzwyczajnych i 2 uroczystych), na których podpisali 373 uchwały, jeden apel, dwie rezolucje i jedno oświadczenie.

W RMG działa 12 komisji, które odpowiadają za poszczególne dziedziny życia w mieście: Komisja Rewizyjna, Komisja ds. Skarg, Wniosków i Petycji, Komisja Strategii i Budżetu, Komisja Polityki Gospodarczej i Morskiej, Komisja Zagospodarowania Przestrzennego, Komisja Samorządu i Ładu Publicznego, Komisja Edukacji, Komisja Rodziny i Polityki Społecznej, Komisja Kultury i Promocji, Komisja Sportu i Turystyki, Komisja Zrównoważonego Rozwoju oraz doraźna Komisja ds. Reformy Jednostek Pomocniczych Miasta Gdańska.

Obrady sesji zwyczajnych RMG odbywają się zazwyczaj w ostatni czwartek miesiąca o godzinie 9.00 w sali obrad w Nowym Ratuszu przy ul. Wały Jagiellońskie 1. Obrady sesji są jawne i każdy z mieszkańców może je obserwować osobiście lub w internecie (transmisja bezpośrednia) na stronie gdansk.pl, gdzie są tłumaczone także na język migowy.

Radni Miasta Gdańska interweniowali w sprawach zgłaszanych przez gdańszczanki i gdańszczan, m.in. wystosowując interpelacje i zapytania do Prezydenta Miasta Gdańska. W 2023 r. złożono łącznie 842 interpelacje i 73 zapytania.

Mandat do reprezentowania swoich spraw ma także gdańska młodzież, która wybiera przedstawicieli do **Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska** (MRMG). Działalność MRMG pozwala na dialog między młodzieżą a przedstawicielami RMG i prezydentem Gdańska, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań na rzecz gdańskiej młodzieży. W 2023 r. prezydium MRMG reprezentowali: przewodnicząca Wiktoria Bojanowska, wiceprzewodniczący Sambor Godziszewski, Jakub Hamanowicz i Mateusz Pisański oraz sekretarz Igor Dorawa. W 2023 r. MRMG zwołała dziewięć sesji, podczas których podjęła 11 uchwał, które dotyczyły m.in. Strategii MRMG na 2023 r. czy poparcia uchwały Parlamentu Młodych „Nic o nas bez nas”. Członkowie MRMG reprezentowali radę m.in. na Europejskim Forum Samorządowym Local Trends w Poznaniu oraz na Kongresie Współpracy Transgranicznej w Lublinie. Główną tematyką działań MRMG

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

było zdrowie psychiczne młodych ludzi. Członkowie MRMG współorganizowali warsztaty na ten temat, opracowywali projekty m.in. wywiady psychoedukacyjne, tworzyli ulotki oraz plakaty. W trakcie 2022 i 2023 r. przeprowadzili badanie dotyczące stanu psychicznego gdańskiej młodzieży i na jego podstawie sporządzili raport pt. „Kondycja psychiczna gdańskich osób uczniowskich. Badanie skierowane do dzieci i młodzieży z gdańskich szkół średnich oraz z klas 7 i 8 szkół podstawowych”.

Podczas spotkań z młodzieżą z zagranicy oraz młodzieżą z okolicznych gmin członkowie MRMG przedstawiali tematykę dotyczącą funkcjonowania rady oraz samorządności lokalnej. Brali udział w konferencjach związanych z tematyką ekologiczną, m.in. w siódmym Pomorskim Eko Forum. Wspierali inicjatywy: „Niebieskie Trampki” – projekt Fundacji FOSA przeciwdziałający samobójstwom wśród dzieci i młodzieży – oraz „Gdańsk Miastem Ciepłoty” – projekt Fundacji FOSA przeciwdziałający samobójstwom wśród dzieci i młodzieży – oraz „Gdańsk Miastem Ciepłoty”. Promowali wydarzenia miejskie, m.in. Budżet Obywatelski, Gdański Tydzień Zawodowca, Święto Wolności i Praw Obywatelskich, Jarmark św. Dominika – Święto Równości. Włączali się w zbiórki na cele społeczne. Współpracowali m.in. z Radą Seniorów w Gdańsku, Młodzieżowym Sejmikiem Województwa Pomorskiego, Fundacją RC, Fundacją DiversityPL. Dzięki swoim mediom społecznościowym MRMG dociera do wielu odbiorców, propagując postawę obywatelską, upowszechniając działania samorządu oraz integrując współpracę środowisk młodzieżowych na terenie Gdańska.

Organem doradczym RMG jest także **Rada Seniorów w Gdańsku**, której główne cele to integracja, wspieranie i reprezentowanie środowiska osób starszych. Prezydium Rady Seniorów w Gdańsku reprezentowali przewodniczący Aleksander Żubrys wraz z wiceprzewodniczącymi: Anną Butrym i Ireną Samson. W 2023 r. Rada Seniorów w Gdańsku obradowała na trzech sesjach. Podjęto trzy uchwały – dotyczące m.in. sytuacji socjalno-bytowej osób starszych w Gdańsku czy założeń deinstytucjonalizacji usług społeczno-opiekuńczych. Kadencja rady zakończyła się w czerwcu 2023 r. (po 5,5 roku). Przedłużenie kadencji spowodowane było utrzymującym się w kraju stanem zagrożenia epidemiologicznego. Rada na sesję zapraszała ekspertów z różnych dziedzin, m.in. socjologów, psychologów, dyrektorów jednostek miejskich, komendantów Straży Miejskiej i Policji oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Angażowała się w takie inicjatywy, jak: Parada Seniorów, Festiwal Pracy, Jarmark św. Dominika, Miesiąc Seniora. Członkowie rady brali również udział w warsztatach ekologicznych, debatach, konferencjach na terenie miasta. Wybory na kolejną kadencję odbędą się na przełomie maja i czerwca 2024 r.

Aby uhonorować osoby i instytucje zaangażowane w działania na rzecz środowiska seniorów i młodzieży w Gdańsku, w 2022 r. ustanowiono nagrody Rady Miasta Gdańska za zasługi dla gdańskich seniorów i gdańskiej młodzieży. W drugiej edycji konkursu w 2023 r. przyznano jedną nagrodę w kategorii „za zasługi dla gdańskich seniorów” oraz dwie nagrody „za zasługi dla gdańskiej młodzieży”.

Urząd Miejski w Gdańsku

Zarządzanie miastem wymaga sprawnie działających struktur organizacyjnych. Urząd miejski jest jednostką organizacyjną, za pomocą której prezydent wykonuje gminne i powiatowe zadania publiczne, w tym zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z ustaw. Instytucja taka działa na podstawie przepisów prawa, statutu miasta, regulaminu oraz aktów prawnych wydawanych przez radę miasta i prezydenta.

Organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Gdańsku (UMG) określa Zarządzenie nr 2165/17 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 21 grudnia 2017 r. z późn. zm. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Gdańsku, natomiast szczegółowy zakres zadań wydziałów i komórek UMG opisano w Zarządzeniu nr 2166/17 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 21 grudnia 2017 r. z późn. zm.

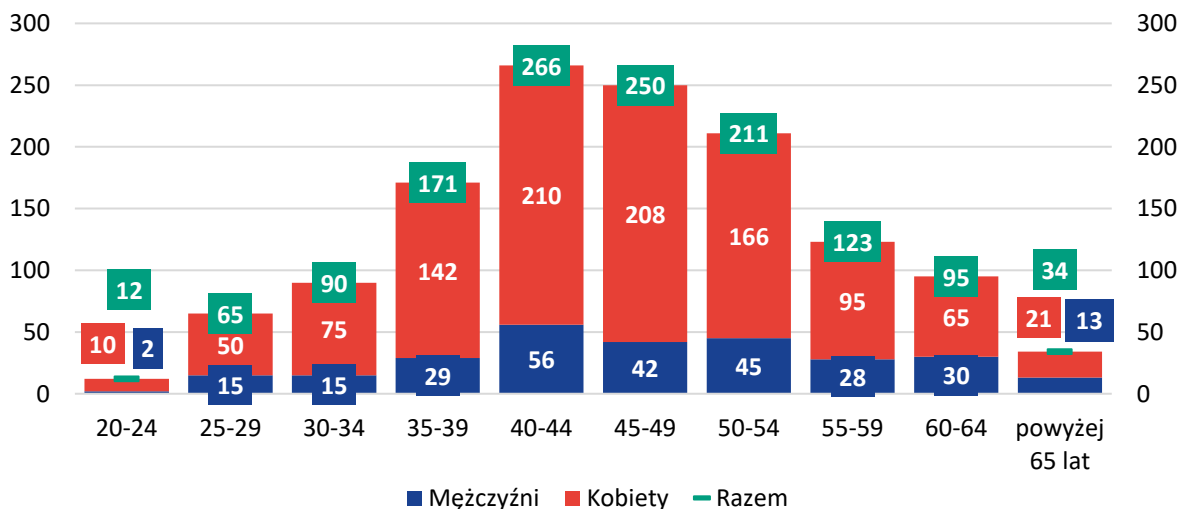
W skład struktury UMG w 2023 r. wchodziły następujące wydziały/biura zarządzane przez dyrektorów:

Wydziały i biura	Dyrektorzy
Biuro Architekta Miasta	Piotr Lorens
Biuro Audytu i Kontroli	Ryszarda Rynkowska (p.o. dyr.)
Biuro ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami	Sylwia Betlej
Biuro Energetyki	Mariusz Sadłowski
Biuro Informatyki	Krzysztof Pękała
Biuro Prawne	Marek Szóstakowski
Biuro Prezydenta	Marek Bonisławski
Biuro Prezydenta ds. Kultury	Barbara Frydrych
Biuro Prezydenta ds. Sportu	Adam Korol

Wydziały i biura	Dyrektorzy
Biuro Rady Miasta Gdańska	Wioletta Krewniak
Biuro Zamówień Publicznych	Marek Komorowski (do 24 II) Iwona Bujalska (p.o. dyr. od 25 II do 7 V) Jolanta Jeryś (od 8 V)
Miejski Rzecznik Konsumentów	Agnieszka Iwanowicz
Urząd Stanu Cywilnego	Grażyna Gorczyca
Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	Joanna Pińska
Wydział Budżetu Miasta i Podatków	Agnieszka Trojanowska
Wydział Finansowy	Iwona Góralewska
Wydział Geodezji	Beata Gaj
Wydział Gospodarki Komunalnej	Olga Goitowska
Wydział Infrastruktury	Piotr Spyra
Wydział Kadr i Organizacji	Karolina Kucharska
Wydział Komunikacji	Grzegorz Bystry
Wydział Polityki Gospodarczej	Iwona Bierut
Wydział Projektów Inwestycyjnych	Marcin Dawidowski (do 31 VII) Artur Lemański (p.o. dyr. od 1 VIII)
Wydział Rozwoju Społecznego	Grzegorz Kryger (p.o. dyr. od 1 I do 31 III) Damian Awieruszko (p.o. dyr. od 1 IV do 14 V) Katarzyna Ziemann (od 15 V)
Wydział Edukacji	Grzegorz Kryger (od 1 IV)
Wydział Skarbu	Tomasz Lechowicz
Wydział Spraw Obywatelskich	Tomasz Filipowicz
Wydział Środowiska	Maciej Lorek
Wydział Urbanistyki i Architektury	Anna Białecka

W gdańskim magistracie w 2023 r. zatrudnionych było 1317 osób (stan na 31.12.2023 r.), z czego 79% (tj. 1042 osoby) stanowiły kobiety. Wykształceniem wyższym legitymowało się 88,6% ogółu pracowników, a orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności – 105 pracowników.

Zatrudnienie w Urzędzie Miejskim w Gdańsku wg grup wiekowych
- stan na 31.12.2023 r. -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kadr i Organizacji, UMG.

Obsługa klientów w Urzędzie Miejskim w Gdańsku

Każdego dnia z usług UMG korzysta średnio 3 tys. osób. W celu zapewnienia sprawnej obsługi mieszkańców oraz łatwego dostępu do magistratu w 2023 r. funkcjonowały: pięć zespołów obsługi mieszkańców (ZOM) oraz Urząd Stanu Cywilnego (USC). Biorąc pod uwagę zwiększoną liczbę obsługiwanych klientów pochodzących z Ukrainy, w ZOM 1, ZOM 3 i ZOM 4 kontynuowano zatrudnienie tłumaczy języka ukraińskiego.

ZOM	Obsługiwane sprawy i procedury
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 1, ul. Partyzantów 74	Informacja i składanie korespondencji, ewidencja ludności, dowody osobiste
Urząd Stanu Cywilnego, ul. Partyzantów 74	Akty stanu cywilnego, rejestracja stanu cywilnego (urodzenia, małżeństwa, zgonu), zmiana imion i nazwisk, sprostowanie i uzupełnienie aktu stanu cywilnego, zagraniczne akty stanu cywilnego, uznanie ojcostwa, archiwum akt do 1945 r.
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 2, ul. Miłskiego 1	Rejestracja pojazdów, odbiór zatrzymanych dowodów rejestracyjnych, przyjmowanie podań i składanie wniosków dotyczących Wydziału Komunikacji UMG, nadzór nad stacjami kontroli pojazdów, nadzór nad ośrodkami szkolenia kierowców, licencje, zezwolenia, zaświadczenia w zakresie transportu drogowego osób i towarów
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 3, ul. Nowe Ogrody 8/12	Ewidencja ludności, dowody osobiste, informacja i składanie korespondencji, potwierdzanie profilu zaufanego oraz ewidencjonowanie działalności gospodarczej w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) W 2023 r. Krajowa Izba Doradców Podatkowych w co drugą środę miesiąca świadczyła telefonicznie nieodpłatne porady dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą w Gdańsku w ramach akcji „Biznes w Gdańsku – bezpłatne doradztwo podatkowe na start” Wydziału Budżetu Miasta i Podatków (1 stanowisko). Obsługa klientów dostępna jest w języku angielskim, rosyjskim, ukraińskim oraz przy pomocy tłumacza języka migowego.
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 4, ul. Wilanowska 2	Ewidencja ludności, dowody osobiste, ewidencjonowanie działalności gospodarczej w CEIDG, potwierdzanie profilu zaufanego, prawa jazdy, sprawy dotyczące zatrzymanych praw jazdy i cofniętych uprawnień, informacja i składanie korespondencji
Zespół Obsługi Mieszkańców nr 5, ul. Żąglowa 11	Rejestracja pojazdów oraz prawa jazdy

W celu jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców w UMG i jednostkach miejskich na bieżąco wprowadzane są nowe, innowacyjne rozwiązania i udogodnienia, przy czym wciąż utrzymuje się te dobre i sprawdzone w latach ubiegłych. W 2023 r. kontynuowano usługę rezerwacji wizyt, z której skorzystano ok. 286 tys. razy (w 2022 r. zarezerwowano 323 tys. wizyt).

Ponadto w 2023 r. podjęto szereg działań w celu **poprawy dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami**. Były to m.in.: montaż specjalnej windy-podnośnika w ZOM nr 3 przy ul. Nowe Ogrody 8/12, przebudowa punktu informacji w ZOM nr 4 przy ul. Wilanowskiej 2 (przystosowanie go do obsługi klientów z niepełnosprawnością ruchową), montaż pętli indukcyjnych na wybranych stanowiskach w ZOM w celu podniesienia komfortu obsługi klientów niedosłyszących i słabosłyszących oraz przygotowanie usługi „wideotłumacza” w aplikacji WhatsApp dla klientów z dysfunkcją słuchu. Dla osób niesłyszących i niedosłyszących oraz mających trudności w komunikowaniu się, a chcących załatwić sprawę w UMG lub w Gdańskim Centrum Świadczeń (GCS), dostępna jest nieodpłatnie usługa tłumacza języka migowego.

Dużym wyzwaniem dla pracowników UMG w 2023 r. była organizacja wyborów parlamentarnych. Wydział Spraw Obywatelskich w ramach usług wyborczych obsłużył ponad 60 tys. klientów. Wydano 7850 zaświadczeń o prawie do głosowania i 2249 decyzji o ujęcie w stałym obwodzie głosowania. 49 953 wyborców zgłosiło zmianę miejsca głosowania, przygotowano 244 pakiety do głosowania korespondencyjnego oraz potwierdzono 441 ustanowień pełnomocnictw do głosowania, co wymagało fizycznej wizyty urzędników w domach wyborców.

Przeprowadzono szereg spotkań Prezydenta Miasta Gdańska z mieszkańcami poszczególnych dzielnic oraz ze studentami gdańskich uczelni, podczas których – w ramach akcji „Zamelduj się w Gdańsku” – promowano obowiązek meldunkowy. Akcja ta przeprowadzana była również podczas pikników organizowanych przez rady dzielnic. Poza tym informacja o akcji w formie ulotek wysłana została do domów i mieszkań w całym Gdańsku.

Od 16 marca 2022 r. w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie nieprzerwanie działa obsługa obywateli Ukrainy w GCŚ przy ul. Kartuskiej 32/34. W 2023 r. nadano 4773 numery PESEL osobom uciekającym przed wojną na Ukrainie (w sumie nadano 28 376 numerów PESEL od początku wojny).

W związku z rozwojem nowych technologii coraz więcej klientów korzysta z elektronicznej formy kontaktu z urzędem, wykorzystując podpis elektroniczny, profil zaufany czy elektroniczny podpis osobisty w dowodzie osobistym z warstwą elektroniczną. Urząd ma elektroniczną skrzynkę podawczą (UMGDA/Skrytka ESP), która prowadzona jest na Elektronicznej Platformie Usług Administracji Publicznej (e-PUAP). W 2023 r. na skrzynkę tę wpłynęło 201 368 pism (143 588 w 2022 r.), a profil zaufany w UMG potwierdziło 3010 osób.

W odpowiedzi na potrzeby klientów załatwiających sprawy urzędowe przy każdym ZOM dostępne są miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnością, a przy budynku głównym UMG – dodatkowo miejsca parkingowe dla kierowców z małymi dziećmi. W budynkach urzędowych znajdują się pokoje dla rodzica z dzieckiem.

Udogodnieniem dostępnym dla mieszkańców na stronach internetowych miasta jest system płatności online. Dzięki temu klienci magistratu mogą szybko i wygodnie dokonywać opłat za czynności urzędowe za pośrednictwem płatności internetowych. Istnieje także możliwość dokonywania opłat kartą płatniczą na miejscu w urzędzie. Dodatkowo we wszystkich ZOM ustawiono opłatomaty, które umożliwiają klientom samodzielne dokonywanie opłat na rzecz UMG. W głównej siedzibie UMG (ZOM 3, ul. Nowe Ogrody 8/12) funkcjonuje placówka Banku Pekao S.A.

Gdańskie Centrum Kontaktu

Uruchomione w 2018 r. Gdańskie Centrum Kontaktu (GCK) to wspólny punkt kontaktu dla mieszkańców Gdańska, studentów, przedsiębiorców i osób odwiedzających miasto. Zadaniem GCK jest udzielanie informacji o wszelkich istotnych sprawach dziejących się w Gdańsku, o usługach świadczonych przez jednostki miejskie, a także przyjmowanie zgłoszeń wymagających interwencji służb miejskich.

GCK funkcjonuje całą dobę przez 7 dni w tygodniu przy wykorzystaniu elektronicznych kanałów komunikacji, takich jak:

- całodobowa infolinia dla klientów ceniących kontakt tradycyjny (tel. 58 52 44 500);
- aplikacja umożliwiająca zgłaszanie różnych interwencyjnych problemów w mieście – dostępna przez przeglądarkę internetową (pod adresem <https://zglos.gdansk.pl>) lub aplikację na smartfony (do pobrania w sklepach App Store oraz Google Play – Gdańskie Centrum Kontakt);
- poczta elektroniczna (e-mail: kontakt@gdansk.gda.pl);
- SMS (tel. 500 105 115 – to kanał adresowany głównie do osób niesłyszących i niedosłyszących);
- czat przez stronę internetową i komunikator internetowy (Messenger) oraz kontakt za pośrednictwem mediów społecznościowych (Facebook).

Rok 2023 to czas rozwoju aplikacji mobilnej GCK. Od tego roku posiadacze Gdańskiej Karty Mieszkańca (GKM) zyskali możliwość logowania do aplikacji GCK bez konieczności zakładania nowego konta – jedynie za pomocą autoryzacji danych z GKM. Wprowadzona została również możliwość logowania do aplikacji GCK przy użyciu profilu zaufanego. W aplikacji pojawiły się też nowe kategorie zgłoszeń i sugestii, np. umiejscowienia w mieście elementów małej architektury – m.in. „Zaproponuj stojak rowerowy”. Liczba interwencji zgłaszanych za pomocą aplikacji wzrosła o blisko 14% w odniesieniu do poprzedniego roku.

Przez GCK można było m.in.:

- zgłosić sprawę wymagającą interwencji służb miejskich;
- otrzymać informacje o procedurach realizowanych przez UMG oraz jednostki organizacyjne miasta;

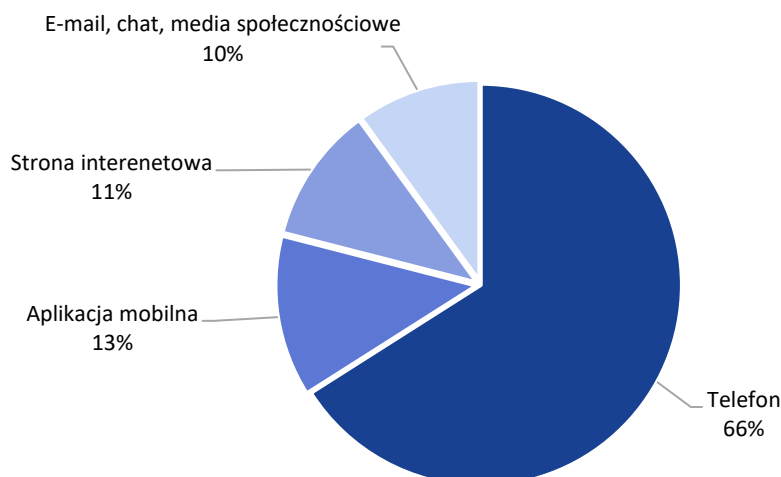
3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

- dowiedzieć się, z jakich programów świadczeń dla mieszkańców można skorzystać;
- umówić się na wizytę w UMG;
- sprawdzić, do jakiego pojemnika należy wyrzucić dany rodzaj odpadu komunalnego;
- dowiedzieć się, jak dokonać płatności online z tytułu czynności urzędowych;
- sprawdzić harmonogram pozimowego czyszczenia ulic;
- zaproponować miejsce ustawienia nowego stojaka rowerowego;
- uzyskać pomoc związaną z pracami nad Budżetem Obywatelskim oraz sprawdzić harmonogram tych prac.

GCK stanowi dodatkowe wsparcie linii telefonicznych 986 i 112 oraz Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w sprawach, które nie są związane z zagrożeniem życia lub zdrowia. W 2023 r. zarejestrowano 104 761 kontaktów z GCK. Najpopularniejszym kanałem kontaktu nadal był telefon (66% wszystkich zgłoszeń w 2023 r.) Drugim najchętniej wybieranym kanałem okazała się aplikacja mobilna (13% wszystkich zgłoszeń w 2023 r.), a trzecim – strona internetowa (11% wszystkich zgłoszeń w 2023 r.). Klienci korzystali także z poczty elektronicznej oraz chatu i możliwości kontaktu z wykorzystaniem mediów społecznościowych (10% wszystkich zgłoszeń w 2023 r.).

Udział procentowy kontaktów obsługiwanych przez GCK wg poszczególnych kanałów w 2023 r.

- dane w % -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich, UMG.

Pracownicy GCK odebrali łącznie niemal 69 tys. telefonów. Średni czas oczekiwania na połączenie z pracownikiem wynosił 21 sekund, a średnia rozmowa trwała 2 min 29 s. Mieszkańcy najczęściej kontaktowali się w sprawach związanych z obsługą merytoryczną zagadnień realizowanych w UMG – 59% kontaktów. Pozostałe 41% kontaktów stanowiły sprawy związane z obsługą interwencji dotyczących infrastruktury miejskiej. Ponadto w 2023 r. w związku ze zwiększającym się zainteresowaniem określonymi wydarzeniami wprowadzane były cykliczne modyfikacje zapowiedzi głosowej IVR, aby ułatwić kontaktującym się z GCK uzyskanie informacji, np. na temat wyborów lub wydarzeń takich jak Jarmark św. Dominika.

System zarządzania jakością

UMG opracował i wdrożył system zarządzania jakością w celu doskonalenia metod świadczenia usług oraz zaspokojenia potrzeb swoich klientów. System jakości jest zgodny z wymaganiami normy **ISO 9001:2015** i funkcjonuje w urzędzie od 2002 r. Certyfikat przyznawany jest na 3 lata. Polityka jakości w gdańskim magistracie zakłada stałe ulepszanie metod świadczenia usług, aby zapewnić ich terminową realizację oraz sprostać wymaganiom klientów. Ujednolicony opis funkcjonowania UMG, zawarty w „Księdze jakości” i procedurach, daje jego pracownikom możliwość aktywnego włączenia się w proces stałego ulepszania organizacji oraz świadczonych usług. W wyniku **audytu odnowieniowego** przeprowadzonego w dniach

31 marca – 4 kwietnia 2023 r. certyfikat według normy ISO 9001:2015 został przyznany na lata 2023–2025. Jest to już ósmy dokument potwierdzający fakt, że UMG opracował i wdrożył system jakości, a teraz utrzymuje go i rozwija. Odnowienie certyfikatu zgodnego z normą ISO 9001 dowodzi, że w urzędzie dąży się do doskonalenia metod świadczenia usług oraz wprowadza rozwiązania, dzięki którym możliwe jest coraz lepsze zaspokajanie potrzeb klientów.

UMG uzyskał certyfikat potwierdzający zgodność z wymaganiami normy **ISO 37120:2014** „Zrównoważony rozwój społeczny. Wskaźniki usług miejskich i jakości życia”, która stanowi narzędzie do mierzenia efektów zarządzania usługami miejskimi i jakością życia. Do uzyskania certyfikatu niezbędne było podanie wartości wskaźników potwierdzających wiedzę o funkcjonowaniu miasta. W dniach 13–14 lipca odbył się **audyt ponownej certyfikacji** w zakresie zgodności z normą ISO 37120, w efekcie czego ważność certyfikatu została przedłużona do 2026 r.

Badania jakości życia

BADANIE JAKOŚCI ŻYCIA W GDAŃSKU

Zarządzanie rozwojem miasta może być analizowane i oceniane pod różnym kątem i przez pryzmat różnorodnych celów. Jednym z nich jest stała poprawa jakości życia. Według Banku Światowego jakość życia (obok zdolności konkurencyjnej i stabilności finansowej) jest jednym z elementów składających się na atrakcyjność miasta. Celem projektu badania jakości życia jest monitorowanie zmian wartości wskaźników **jakości życia mieszkańców Gdańska**, w przekroju zarówno terytorialnym (dzielnicowym), jak i społeczno-demograficznym (płeć, wiek, wykształcenie, wysokość dochodów). Badanie prowadzone jest cyklicznie począwszy od 2007 r.; jego pierwsze edycje (2007, 2008, 2009, 2010, 2012) odbywały się jesienią, natomiast kolejne (2014, 2016, 2018, 2021) przeprowadzono pod koniec wiosny (ze względu na epidemię COVID-19 zaplanowana edycja 2020 została przesunięta na rok 2021). Regularność i powtarzalność badań umożliwia rejestrowanie zmian w dłuższych okresach czasowych. W 2023 r. badanie przeprowadzono na reprezentatywnej 1505-osobowej próbie dorosłych mieszkańców Gdańska w lipcu i sierpniu. Średnia wartość wskaźnika ogólnego wyniosła 3,85, co należy uznać za wynik pozytywny – w porównaniu z badaniem z 2021 r. wskaźnik wzrósł o 0,07 pkt i był za razem **najwyższy w historii tego badania**.

Obszary (35 dzielnic połączony ze sobą w 12 obszarów), w których wskaźnik jakości życia osiągnął najwyższą wartość, to dzielnice najlepiej skomunikowane, położone przy głównych szlakach komunikacyjnych. Na wynik ten wpływają zarówno istniejące elementy miejskiej infrastruktury komunikacyjnej i drogowej, jak i nowe inwestycje ułatwiające mieszkańcom poruszanie się po całym mieście. Nie zaskakuje więc wysoki wynik wskaźnika jakości życia zarejestrowany w dzielnicach Piecki-Migowo i Brętowo, gdzie w ciągu ostatnich lat oddano do użytku nowe linie tramwajowe oraz ciąg komunikacyjny – al. Pawła Adamowicza. Niebagatelne znaczenie mają też działania społeczne włączające lokalnych ekspertów (mieszkańców, działaczy), realizowane w ramach Gdańskich Warsztatów Projektowych. Aktywności tego rodzaju pośrednio kształtują pozytywny odbiór przestrzeni zamieszkiwanej dzielnicy. Na terenie dzielnic Piecki-Migowo i Brętowo jest realizowanych wiele nowych inwestycji mieszkaniowych (deweloperskich), co zmienia charakter tej dzielnicy: staje się ona coraz bardziej prestiżowa.

Wyniki przeprowadzonych badań pokazały również wzrost wskaźników jakości życia w dzielnicach, w których dotąd rejestrowano niższe wartości mierzonych parametrów. Brzeźno, Młyniska, a zwłaszcza Nowy Port i Letnica – tereny objęte rozbudowanym programem rewitalizacji. Powstały tam również nowe inwestycje mieszkaniowe (deweloperskie) oraz remonty istniejącej tkanki miejskiej. W Nowym Porcie trwa modernizacja terenów zielonych i planuje się działania na terenie Szańca Zachodniego. Można przypuszczać, że działania inwestycyjne przyciągnęły do tych dzielnic przedstawicieli lepiej sytuowanych grup społecznych. Na przestrzeni lat zmieniła się na tych terenach struktura społeczna mieszkańców. Wyniki badań pokazały, że po wielu latach różnego rodzaju oddziaływań poszczególne jakości tworzące społeczny koloryt zdegradowanych obszarów miejskich uległy pozytywnej zmianie.

BADANIE JAKOŚCI ŻYCIA W MIASTACH EUROPEJSKICH

W grudniu 2023 r. ogłoszono wyniki **raportu „Jakość życia w miastach europejskich”**, powstałego na zamówienie Komisji Europejskiej. Raport dotyczył stolic państw i innych dużych ośrodków miejskich w Europie. Gdańsk znalazł się w czołówce europejskich miast pod względem poziomu zadowolenia mieszkańców z życia we własnym mieście. **W gronie 83 miast Gdańsk wyprzedziły jedynie Zurych (Szwajcaria), Kopenhaga (Dania) i Groningen (Holandia). Aż 95% gdańszczan było zadowolonych z tego, że mieszkało w swoim mieście.** Większość ankietowanych gdańszczan (60%) przyznała, że jakość życia w mieście wzrosła w ciągu 5 lat poprzedzających

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

badanie. To drugi najwyższy wynik wśród badanych miast. Gdańsk znalazł się również w ścisłej czołówce miast (piąte miejsce), które zapewniają dobre warunki do życia rodzinom z małymi dziećmi.

W dwóch kategoriach wyniki Gdańska były najlepsze wśród badanych miast. Dotyczy to poczucia bezpieczeństwa w transporcie publicznych (93% pozytywnych ocen) oraz poczucia, że w razie problemów materialnych uzyskamy pomoc od członków rodziny, krewnych, przyjaciół lub innych znanych nam osób (84%). Wyniki badania pokazały ponadto, że gdańszczanie uważają swoje miasto za dobre miejsce dla imigrantów z innych krajów. W tym aspekcie pozytywnie wypowiedziało się 87% ankietowanych gdańszczan, co było piątym wynikiem w gronie badanych miast.

Jednostki organizacyjne Miasta Gdańska

Zarządzenie nr 15/24 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 4 stycznia 2024 r. ustala wykaz jednostek pomocniczych, jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych z udziałem Miasta Gdańska oraz miejskich służb, inspekcji i straży. Na rzecz realizacji zadań w różnych aspektach rozwoju Gdańska działają następujące jednostki (stan prawny na 31.12.2023 r.):

- Biuro Rozwoju Gdańska;
- Capella Gedanensis;
- Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia” wraz z podległymi oddziałami;
- Dom Pomocy Społecznej „Polanki”;
- Dom Pomocy Społecznej „Orunia”;
- Dom Pomocy Społecznej „Ostoja”;
- Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska;
- Europejskie Centrum Solidarności;
- Gdańska Galeria Miejska wraz z podległymi oddziałami;
- Gdański Archipelag Kultury wraz z podległymi oddziałami;
- Gdański Dom Integracyjno-Rodzinny;
- Gdański Ogród Zoologiczny oraz będące jednostką strukturalną schronisko Promyk dla bezdomnych zwierząt;
- Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży;
- Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień;
- Gdański Ośrodek Sportu;
- Gdański Teatr Szekspirowski;
- Gdański Zarząd Dróg i Zieleni;
- Gdański Zespół Żłobków;
- Gdańskie Centrum Informatyczne;
- Gdańskie Centrum Świadczeń;
- Gdańskie Centrum Usług Wspólnych;
- Gdańskie Domy dla Dzieci;
- Gdańskie Nieruchomości;
- Hevelianum;
- Instytut Kultury Miejskiej;
- Klub Żak;
- Miejski Teatr Miniatura;
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku oraz jednostka strukturalna Ośrodek Interwencji Kryzysowej;
- Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Muzeum Gdańska wraz z podległymi oddziałami;
- placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły i placówki dla dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zespoły przedszkolne i szkolno-przedszkolne, zespoły szkół

ogólnokształcących i licea ogólnokształcące, szkoły zawodowe), inne placówki oświaty (Pałac Młodzieży, Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Bursa Gdańska);

- Polski Chór Kameralny „Schola Cantorum Gedanensis”;
- powiatowe jednostki administracji zespolonej (Gdański Urząd Pracy, Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego);
- Straż Miejska;
- miejskie filie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej wraz z 30 jednostkami organizacyjnymi;
- Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku;
- Zespół Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego.

Spółki z udziałem Gminy Miasta Gdańska

Gmina Miasta Gdańska przystąpiła do spółek prawa handlowego (lub utworzyła takie spółki), w których posiada udziały lub akcje. 1 stycznia 2023 r. Gdańsk stał się właścicielem 100 proc. udziałów spółki Saur Neptun Gdańsk S.A., która zmieniła nazwę na Gdańskie Wodociągi S.A.

Spółki z udziałem Gminy Miasta Gdańska (stan na 31.12.2023 r.):

Nazwa spółki	% udziałów/akcji
Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna sp. z o.o.	100%
Arena Gdańsk sp. z o.o.	100%
Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego sp. z o.o.	100%
Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.	100%
Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława” sp. z o.o.	100%
Gdańska Infrastruktura Społeczna sp. z o.o.	100%
Gdańskie Autobusy i Tramwaje sp. z o.o.	100%
Gdańskie Wody sp. z o.o.	100%
Zakład Utylizacyjny sp. z o.o.	100%
Gdańskie Usługi Komunalne sp. z o.o.	100%
Port Czystej Energii sp. z o.o.	100%
Gdańskie Wodociągi S.A. (dawniej Saur Neptun Gdańsk S.A.)	100%
Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A.	68,93%
Hala Gdańsk-Sopot sp. z o.o.	50%
Port Lotniczy Gdańsk sp. z o.o.	37,33%
InnoBaltica sp. z o.o.	30,84%
Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o.	17,14%
PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście sp. z o.o.	12,47%
Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	3,53%
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	3,38%
Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.	2,43%
Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	2,32%
Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno-Spożywcze S.A. (Rënk)	0,89%
UNIMOR RADIOCOM sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	0,20%
Stocznia „Gdynia” S.A. w upadłości likwidacyjnej	0,0005%

Strategia Rozwoju Miasta i Programy Rozwoju

Strategicznymi dokumentami wyznaczającymi nadrzędne ramy planowania i kształtowania rozwoju miasta oraz zarządzania tym rozwojem są: **Strategia Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus** oraz **Gdańsk Programy Rozwoju 2030**, a także nadrzędny dokument planistyczny, tj. **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**.

W 2022 r. uchwałą nr LIV/1363/22 z dnia 29 września 2022 r. **Rada Miasta Gdańska przyjęła zaktualizowaną Strategię Rozwoju Miasta** pod nazwą „Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta”. Od tego momentu rozpoczęły się prace nad przygotowaniem Programów Rozwoju służących wdrożeniu zaktualizowanej Strategii.

Programy Rozwoju z horyzontem czasowym do 2030 r. wyznaczają kierunki działań do realizacji czterech celów strategicznych: **Zielone Miasto, Wspólne Miasto, Dostępne Miasto i Innowacyjne Miasto**. Bardziej szczegółowo niż Strategia opisują oczekiwane rezultaty i sposoby ich osiągania. Wskazują również sposób pomiaru uzyskanych efektów i ich wpływu na jakość życia mieszkańców. Są niezbędne, aby ubiegać się o środki finansowe z Unii Europejskiej w perspektywie 2021–2027.

Przygotowanie dokumentu „Gdańsk Programy Rozwoju 2030” miało charakter partycypacyjny. Od marca do maja 2023 r. przeprowadzono **cykl warsztatów z mieszkańcami i interesariuszami pod hasłem „Jaki ma być Gdańsk w 2030? Porozmawiajmy o programach rozwoju”**. W sześciu otwartych spotkaniach wzięło udział blisko 560 osób. Zgłoszono 402 zagadnienia do rozpatrzenia i 155 przedsięwzięć – pomysłów na nowe inicjatywy. Między spotkaniami odbywały się również wywiady i rozmowy z opiekunami Programów Rozwoju transmitowane na stronie www.gdansk.pl w ramach cyklu „Wszystkie Strony Miasta”.

Równocześnie można było oddać głos w **ankiecie na temat priorytetowych inwestycji w mieście do 2030 r.** Wzięło w niej udział ok. 3,6 tys. osób, a wyniki zostały zaprezentowane 8 maja 2023 r. na spotkaniu podsumowującym. Jako najważniejsze mieszkańcy wskazywali m.in.: budowę Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży oraz rozwój programu ochrony zdrowia psychicznego, utworzenie 100 ha nowych parków i zasadzenie 50 tys. nowych drzew, przekształcenie Zakładu Utylizacyjnego w nowoczesny zakład odzysku surowców, wprowadzenie pakietu wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością, rozwój dróg szybkiego ruchu dla rowerów i hulajnóg, budowę nowych tras tramwajowych, rozwój inwestycji w zakresie samowystarczalności energetycznej miasta, kontynuację rewitalizacji w dzielnicach, program wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości, w tym rzemiosła, oraz budowę oceanarium Nautilus.

Od lutego do listopada 2023 r. odbyło się również 18 **spotkań branżowych**, w których łącznie wzięło udział ok. 500 osób – interesariuszy społeczno-gospodarczych. Celem spotkań było zgłoszenie uwag do polityki miasta i wypracowanie rozwiązań z branżowych obszarów tematycznych. Były one okazją do rozmów przedstawicieli miasta z organizacjami pozarządowymi, przedstawicielami biznesu, uczelniami, radami dzielnic, zespołami eksperckimi oraz osobami ze społeczności narażonych na wykluczenie.

Ostatnim etapem partycypacyjnego procesu przygotowania dokumentu Gdańsk Programy Rozwoju 2030 były **konsultacje społeczne**, które odbywały się w dniach od 16 października do 19 listopada 2023 r. Uczestniczyło w nich ok. 150 osób, głównie przez udział w dwóch spotkaniach otwartych, zorganizowanych 31 października i 6 listopada. Za pomocą formularza konsultacyjnego 34 osoby przekazały bądź przestały 154 uwagi do projektu. Raport z konsultacji, zawierający rozstrzygnięcie wszystkich uwag, został opublikowany 19 grudnia.

Więcej informacji dot. powyższego procesu dostępna jest w załączniku nr 2 niniejszego opracowania. Wszystkie informacje na temat Strategii Miasta Gdańska oraz jej Programów Rozwoju zamieszczone są na stronie www.gdansk.pl/strategia.

Dokument Gdańsk Programy Rozwoju 2030 został przyjęty uchwałą Rady Miasta Gdańska w dniu 18 stycznia 2024 r.

Rankingi, wyróżnienia oraz konkursy

O utrwalonej, silnej pozycji Gdańska jako lidera rozwoju świadczą wysokie miejsca w krajowych i międzynarodowych rankingach, konkursach oraz plebiscytach. Miasto przystępuje do prestiżowych konkursów, w których udział nie wiąże się z ponoszeniem kosztów.

Ranking/konkurs/certyfikat	Nagroda/wyróżnienie przyznane w 2023 r.
Perły Samorządu 2023	III miejsce dla Gdańska w kategorii: gmina miejska powyżej 100 tys. mieszkańców; wyróżnienie dla prezydenta Aleksandry Dulkiewicz

Ranking/konkurs/certyfikat	Nagroda/wyróżnienie przyznane w 2023 r.
(organizator: „Dziennik Gazeta Prawna”)	w kategorii: włodarz – gmina miejska powyżej 100 tys. mieszkańców; wyróżnienie specjalne dla Gdańska za kampanię społeczną „Gdańsk Miastem Równości”
Skarbnik Samorządu 2023 (organizator: „Dziennik Gazeta Prawna”)	I miejsce dla Izabeli Kuś, skarbnik Miasta Gdańska, w kategorii: miasta na prawach powiatu powyżej 120 tys. mieszkańców
Asy Samorządu 2022 (edycja 2023) (organizator: Fundacja A1 Press – Dziennikarze dla Pomorza)	III miejsce dla Gdańska w kategorii: gmina miejska powyżej 100 tys. mieszkańców; wyróżnienie dla prezydent Aleksandry Dulciewicz w kategorii: włodarz – gmina miejska powyżej 100 tys. mieszkańców; wyróżnienie specjalne dla Gdańska za kampanię społeczną „Gdańsk Miastem Równości”
Europejskie Stolice Inkluzywności i Różnorodności 2023 (organizator: Komisja Europejska)	Główna nagroda dla Gdańska wśród miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców w kategorii: samorząd wspierający równość osób LGBTQ; Gdańsk jako jedyne miasto w Europie otrzymał także nagrodę publiczności
Gryf Gospodarczy (organizator: Pomorska Rada Przedsiębiorczości)	Tytuł dla Gdańska: Gmina Przyjazna Przedsiębiorcom
Quality of life in European cities, 2023 (organizator: Komisja Europejska)	IV miejsce dla Gdańska (na 83 analizowane europejskie miasta) pod względem odsetka mieszkańców zadowolonych z życia w mieście (badanie dotyczyło różnych aspektów funkcjonowania miast)
Ogólnopolski Ranking Powiatów (organizator: Związek Powiatów Polskich)	Zwycięstwo Gdańska w kategorii: miasta na prawach powiatu
Festiwal Filmów Odpowiedzialnych (organizator: Fundacja CSR)	Złota Tarcza w kategorii: instytucje publiczne, w tym samorządy, oraz Nagroda Publiczności – dla filmu zrealizowanego w ramach kampanii „Gdańsk Miastem Równości”
Innowacyjny Samorząd (organizator: Serwis Samorządowy Polskiej Agencji Prasowej)	I miejsce dla Podatkowego Robota w kategorii: duże miasta; wyróżnienie dla Portalu Szkolnego stworzonego przez Gdańskie Centrum Informatyczne
Skrzydła IT w Administracji (organizator: IT w Administracji)	Nagroda dla Gdańskiego Urzędu Pracy za projekt „jobmapa.pl”
Po jej stronie. Samorząd przyjazny kobietom (organizator: Gazeta Wyborcza i Strajk Kobiet)	Nagroda dla Gdańska i tytuł: Samorząd Przyjazny Kobietom
Prezydenci największych miast w sieci (organizator: PSMM Monitoring & More)	Prezydent A. Dulciewicz w TOP3 najpopularniejszych prezydentów miast wojewódzkich: III miejsce – za zasięg wpisów na platformie X; II miejsce – za zasięgi na Facebooku
Best Christmas markets in Poland in 2023 (organizator: European Best Destinations)	II miejsce w Polsce dla Gdańskiego Jarmarku Bożonarodzeniowego
Renowacja (organizator: Stowarzyszenie Fala Renowacji i Grupa PTWP)	Nagroda dla Gdańska w kategorii: obiekty użyteczności publicznej – za kompleksową modernizację Ratusza Oruńskiego; dodatkowo nagroda publiczności dla Ratusza Oruńskiego
PLGBC Green Building Awards 2023 (organizator: Polskie Stowarzyszenie Budownictwa Ekologicznego)	Gdańsk laureatem w kategorii: najlepszy projekt ekologiczny – za projekt parku Południowego „Aktywny ekosystem miasta”
Living Spaces (organizator: Komisja Europejska)	Wyróżnienie dla Gdańskich Warsztatów Projektowych
Miasta przyjazne dla biznesu (organizator: Forbes)	III miejsce w rankingu dla Gdańska
Sukces Kadencji 2017–2023 – Podsumowanie	III miejsce dla Gdańska; dodatkowo I miejsce w Rankingu Ekonomicznym i II miejsce w Rankingu Finansowym

Ranking/konkurs/certyfikat	Nagroda/wyróżnienie przyznane w 2023 r.
(organizator: Samorząd Terytorialny Wspólnota)	
Indeks Zdrowych Miast (organizator: Szkoła Główna Handlowa w Warszawie)	IV miejsce w rankingu dla Gdańska (za Warszawą, Opolem i Chorzowem)
Doskonałość w Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego (organizator: Europejska Karta Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego pod patronatem Komisji Europejskiej)	Gdańsk laureatem za Gdański Program Uspokojenia Ruchu oraz Gdański Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2016–2030
GOZpodarz (organizator: Pracodawcy RP)	Wyróżnienie w kategorii: popularyzacja praktyk GOZ – za kampanię edukacyjno-informacyjną „Żyj w obiegu”
Biznes dobry dla gminy (organizator: Polska Agencja Prasowa – Serwis Samorządowy PAP)	Wyróżnienie dla firm: LPP, ASTE Sp. z o.o. oraz Olivia Business Centre Sp. z o.o. Sp. K.
Nagroda Gospodarcza Wizja Rozwoju (organizator: Fundacja Wizja Rozwoju)	Wyróżnienie dla nominowanego przez Gdańsk Pomorskiego Klastra ICT Interizon w kategorii: e-gospodarka
Modernizacja Roku & Budowa XXI w. (organizator: Stowarzyszenie Ochrony Narodowego Dziedzictwa Materialnego oraz Związek Powiatów Polskich)	Zakwalifikowanie do kolejnego etapu konkursu inwestycji „Budowa linii tramwajowej Nowa Warszawska” (z uwagi na koszty miasto nie bierze udziału w II etapie)
Samorządowy Lider Zarządzania (organizator: Związek Miast Polskich)	Wyróżnienie w kategorii: miasta będące siedzibami władz województw – za przedsięwzięcie „Początek transformacji energetycznej Gminy Miasta Gdańska”

Gdańsk w krajowych fundacjach, stowarzyszeniach i związkach

Gdańsk przynależy do krajowych fundacji, związków i stowarzyszeń. Według stanu na dzień 31.12.2023 r. są to następujące fundacje:

- Fundacja Gdańska,
- Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości,
- Gdańska Fundacja Wody,
- Fundacja Centrum Solidarności,
- Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Gdańsk-Gdynia-Sopot,
- Unia Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza,
- Gdańska Fundacja Kształcenia Menedżerów;

stowarzyszenia:

- Gdańska Organizacja Turystyczna,
- Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna,
- Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot,
- Pomorskie w Azji,
- Pomorskie w Unii Europejskiej,
- Stowarzyszenie Gmin Rzeczypospolitej Polskiej Euroregion Bałtyk,
- Stowarzyszenie Żuławy,
- Polska Unia Mobilności Aktywnej (PUMA);

związki:

- Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej,
- Związek Miast i Gmin Morskich,

- Związek Miast Nadwiślańskich,
- Związek Miast Polskich.

Współpraca międzynarodowa

Na rozwój Gdańska, w kontekście zarządzania rozwojem, w znacznej mierze wpływa wielowymiarowa współpraca o charakterze ponadnarodowym. Jej wartością dodaną jest szansa na realizację koncepcji integracji, na wymianę doświadczeń czy wypracowanie wspólnych rozwiązań. Aktywność na polu współpracy zagranicznej wynika z członkostwa Gdańska w międzynarodowych stowarzyszeniach i organizacjach oraz ze współpracy w ramach projektów europejskich i z miastami partnerskimi, a także z partnerami na wschodzie Europy.

Do miast partnerskich należą: Brema, Cleveland, Kalmar, Marsylia, Nicea, Rotterdam, Sefton, Turku, Astana (Akmola), Odessa, Wilno, Lipsk. Miasta współpracujące to Barcelona, Gandawa, Helsingor, Newcastle, Gateshead, Nowopołock, Połock, Palermo, Rouen, Szanghaj, Rijeka, Burgas. Do niedawna wśród zagranicznych partnerów Gdańska znajdowały się miasta Federacji Rosyjskiej: Królewiec (do 9.05.2023 r. Kaliningrad), Omsk i St. Petersburg, jednakże po rosyjskiej agresji na wolną i niezależną Ukrainę RMG w marcu 2022 r. rozwiązała współpracę instytucjonalną z miastami partnerskimi z obszaru Federacji Rosyjskiej, jednocześnie zaznaczając, że Gdańsk zawsze będzie pomagać ludziom, organizacjom i instytucjom występującym po stronie wolności i demokracji oraz wspierać obywateli rosyjskich, którzy mają odwagę protestować przeciwko nieuzasadnionej agresji i atakowi na Ukrainę. W obliczu bomb spadających na Ukrainę i bezprzykładnej agresji reżimu Putina nie sposób utrzymywać formalnych relacji z wyznaczonymi przez niego namiestnikami. Te relacje musiały zostać zamrożone, mimo obaw, jak decyzja ta wpłynie na kontakty ze zwykłymi mieszkańcami niedawnych miast partnerskich, którzy otwarcie lub skrycie potępiają barbarzyństwo w Ukrainie. Gdańsk kieruje do nich jednak wyraźny komunikat, że nie pozostawia ich samym sobie i będzie solidarnie wspierać każdy przejaw myśli i działań na rzecz wolności, sprawiedliwości i demokracji.

Z racji istoty spraw na szczeblu międzynarodowym, które mają znaczenie i wpływ na sprawy lokalne, traktując bowiem o globalnych wyzwaniach stojących przed polskimi miastami, Prezydent Miasta Gdańska Aleksandra Dulkiwicz uczestniczyła w wydarzeniach o skali międzynarodowej. Spośród najistotniejszych aktywności w tym zakresie należy wymienić regularne uczestnictwo prezydent Dulkiwicz w spotkaniach **Europejskiego Komitetu Regionów (KR) oraz Rady Gmin i Regionów Europy (CEMR)**.

Europejski KR to ciało doradcze Unii Europejskiej w sprawach związanych z samorządami lokalnymi i regionalnymi. Konsultowane z nim muszą być nowe rozwiązania, które Komisja Europejska chce zaproponować w kwestiach dotyczących zdrowia, ekologii, migracji czy jakości życia lokalnych wspólnot. Komitet powstał w 1994 r., a w jego skład wchodzi 350 delegatów ze wszystkich 27 państw UE. Prezydent Miasta Gdańska reprezentuje w KR Unię Metropolii Polskich. Od 12 lutego 2020 r. Aleksandra Dulkiwicz jest członkiem dwóch działających w nim komisji: CIVEX (Komisja Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych – odpowiadająca za kwestie ustrojowe) i ECON (Komisja Polityki Gospodarczej – zajmująca się sprawami gospodarczymi). W 2021 r. prezydent Gdańska została wybrana na przewodniczącą Grupy Roboczej Ukraina, która w założeniu KR miała działać na rzecz wsparcia europejskich aspiracji Ukrainy. W kontekście agresji rosyjskiej i wybuchu wojny w Ukrainie Grupa Robocza Ukraina stała się najważniejszym narzędziem politycznym w zakresie międzynarodowego lobbingu na rzecz sankcjonowania zbrodniczej polityki Rosji oraz budowania międzynarodowej koalicji wsparcia Ukrainy.

W tym samym roku komisarz Komisji Europejskiej Elisa Ferreira zaprosiła prezydent Gdańska do wejścia w skład Grupy Wysokiego Szczebla ds. Przyszłości Polityki Spójności. Prace grupy, w której składzie znajdują się europejscy decydenci, samorządowcy, specjaliści i naukowcy, zostały zainicjowane w 2023 r. Grupa odbyła 10 spotkań na tematy związane z przyszłością polityki spójności, aby ta nadal wspierała wzrost gospodarczy i odbudowę we wszystkich regionach Europy, przy jednoczesnym przeprowadzeniu transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz pomocy regionom w dostosowaniu się do bieżących wyzwań demograficznych, przemysłowych i geopolitycznych.

WSPÓŁPRACA Z UKRAINĄ I NA RZECZ UKRAINY

Gdańsk wspiera ukraińskie samorządy w procesie przygotowania Ukrainy do członkostwa w Unii Europejskiej – 19 kwietnia 2023 r. we Lwowie podpisano memorandum o współpracy w procesie przygotowań ukraińskich samorządów do integracji z Unią Europejską. Prezydent Gdańska Aleksandra Dulkiwicz wraz z merem Lwowa

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

Andrijem Sadowym sygnowali dokument, którego najważniejszym przesłaniem jest wspieranie europejskich ambicji Ukrainy.

Memorandum było wstępem do utworzenia biura Lwowa w Brukseli, otwartego w pierwszych dniach maja. Dzięki gościnności KR w Brukseli funkcjonuje już załączek lwowskiego przedstawicielstwa w politycznej stolicy Europy. Gdańsk i stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”, stanowiące reprezentację naszego regionu w Brukseli, zadeklarowało lwowskim partnerom gotowość pełnienia funkcji przewodnika wprowadzającego ich w meandry unijnych spraw.

Wizyta we Lwowie była także okazją do odwiedzin lwowskiego Centrum Rehabilitacji „Unbroken”. „Unbroken” to projekt unikatowy, powstały w pierwszym miesiącu po rozpoczęciu agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Obsługuje obecnie poszkodowanych z terenu całej Ukrainy, zapewniając im kompleksową pomoc medyczną i wsparcie psychologiczne. Z doświadczeń zespołu medycznego korzystają już teraz lekarze z całego świata, którzy przyjeżdżają, by zdobyć doświadczenie w specyfice medycyny wojennej. Centrum Rehabilitacyjne „Unbroken” stało się najważniejszym miejscem, gdzie pomoc jest niesiona zarówno cywilnym ofiarom wojny, jak i żołnierzom. Gdańsk, na mocy jednogłośniejszej decyzji radnych miasta, przekazał 1 mln zł na rozbudowę lwowskiego „Unbroken”. Uchwała w tej sprawie została podjęta podczas sesji 25 maja.

Przedstawiciele Europejskiego KR obradowali we Lwowie – w dniach 16–17 października odbyło się kolejne posiedzenie Grupy Roboczej Ukraina, działającej przy KR. Z inicjatywą spotkania właśnie we Lwowie wysłała przewodnicząca grupy Aleksandra Dulkiwicz. Uzasadniała ona wybór ukraińskiego miasta na miejsce obrad grupy następująco: „Po raz pierwszy od wybuchu wojny, spowodowanej rosyjską agresją, spotykamy się na terenie Ukrainy. Wybór Lwowa na miejsce posiedzenia Grupy Roboczej Ukraina to jasny sygnał, że byliśmy, jesteśmy i będziemy solidarni z naszymi ukraińskimi sojusznikami i przyjaciółmi. Niezależnie od kryzysów wybuchających w innych częściach świata, na które również trzeba zdecydowanie reagować, przywrócenie integralności terytorialnej, pokoju oraz odbudowy Ukrainy, a następnie jej członkostwo w UE i NATO pozostaje naszym priorytetem”.

Miasto kontynuowało pomoc obywatelom Ukrainy związaną z trwającym tam konfliktem zbrojnym. Wydatki (blisko 98,5 mln zł), które z tego tytułu ponosiła gmina, były pokrywane ze środków Funduszu Pomocy (w wysokości 91 912 080 zł) i organizacji UNICEF (4 599 580 zł) oraz ze środków własnych (1 933 660 zł). W ramach programu UNICEF pomoc humanitarna trafiła do 9305 osób i była udzielana (dystrybuowana) dwa razy w tygodniu w punkcie utworzonym w hali przy stadionie Polsat Plus Arena Gdańsk. Aby usprawnić proces dystrybucji pomocy i lepiej współpracować ze społecznością uchodźców, zatrudniono ukraińskojęzycznych pracowników. Ich zaangażowanie znacznie zmniejszyło konflikty, niepokoje i nieporozumienia wynikające często z barier językowych. Inne działania pomocowe to: bezpłatne bilety na transport publiczny dla uczniów z Ukrainy, dofinansowanie do wycieczek szkolnych, zajęcia językowe i z doradztwa zawodowego, materiały edukacyjne, wsparcie w postaci asystentów międzykulturowych w szkołach i przedszkolach, wsparcie tłumaczy w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, obóz sportowy dla dzieci z Ukrainy. W 2023 r. przekazano także wsparcie rzeczowe w postaci transportów humanitarnych o łącznej wartości 1 266 548 zł dla miast Ukrainy: Zaporozża, Kramatorska, Chersonia, Krzyżopola, Charkowa, Pokrowska, Krzywego Rogu, Borodzianki, Iziumu, Wyszogrodu, Kijowa, Chmielnickiego i Równego. Przekazana pomoc objęła parafinę do produkcji świec okopowych, hydrauliczne namioty pomocowe, samochody i autobusy, a także sprzęt budowlany i wodno-sanitarny.

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

W 2023 r. przyznano po raz trzeci **Nagrodę im. Prezydenta Pawła Adamowicza za walkę z nietolerancją i ksenofobią**. Została ona ustanowiona wspólnie przez Europejski KR we współpracy z Międzynarodową Siecią Miast Schronienia ICORN i Miastem Gdańsk ku pamięci prezydenta Gdańska, który został zamordowany 13 stycznia 2019 r. Przyznawana jest za odwagę i doskonałość w krzewieniu wolności, solidarności i równości. Służy uhonorowaniu osób i organizacji, które „budują mosty i burzą mury” z wyraźnym poczuciem odpowiedzialności za przyszłe pokolenia. To wyróżnienie dla tych, którzy torują drogę do zmian społecznych na rzecz najsłabszych, nie stroniąc od walki o prawa człowieka i obywatela oraz stając w obronie swobód na szczeblu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Laureatami nagrody mają być osoby oraz organizacje, które promują pokój, równe szanse, integrację społeczną i prawa podstawowe – które inspirują się Pawłem Adamowiczem i kontynuują jego dziedzictwo.

Laureatem III edycji Nagrody im. Prezydenta Pawła Adamowicza (za rok 2023) została organizacja ADL Zavidovici – Stowarzyszenie Ambasada Demokracji Lokalnej w Zavidovici z siedzibą w Brescia. Zavidovici to miasto liczące 40 tys. mieszkańców, położone 120 km na północ od Sarajewa, a 200-tysięczna Brescia znajduje się w północnych Włoszech. ADL od dwóch dekad z sukcesami pomaga uchodźcom na poziomie lokalnym

i międzynarodowym. W ostatnim czasie wspierała uchodźców z Ukrainy. Obecnie prowadzi program wspierający osoby dyskryminowane z powodu orientacji seksualnej. Wyniki konkursu ogłoszono w Gdańsku 13 stycznia 2024 r. w ramach obchodów piątej rocznicy tragicznej śmierci prezydenta Pawła Adamowicza, a uroczyste wręczenie nagrody odbyło się podczas 10. szczytu miast i regionów Europy w belgijskim Mons – 19 stycznia.

Do najważniejszych wydarzeń o międzynarodowym zasięgu na terenie Gdańska w 2023 r. należały:

- **Wyjazdowe posiedzenie Grupy Roboczej Ukraina w Gdańsku (24 II)** – zorganizowane w Europejskim Centrum Solidarności (ECS) w rocznicę napaści Rosji na Ukrainę. To najbardziej wyspecjalizowany zespół działający z inicjatywy i w ramach Europejskiego Komitetu Regionów – jego celem jest działanie na rzecz wsparcia ukraińskich sąsiadów i przyjaciół Gdańska. Grupie przewodzi prezydent miasta Aleksandra Dulikiewicz. Organizując spotkanie, zależało jej na tym, aby z Polski po gdańskim spotkaniu w świat wyszedł jasny i spójny przekaz: Europa była, jest i będzie solidarna z Ukrainą. Europejski KR jest idealnym nośnikiem takiego przekazu i gwarantem, że tak się właśnie stanie. W posiedzeniu uczestniczyła tzw. Konferencja Prezydentów KR składająca się z prezydenta, pierwszego wiceprezydenta oraz szefów wszystkich frakcji politycznych w KR. Zaproszeni zostali także członkowie polskiej delegacji w KR oraz reprezentanci tzw. Sojuszu na rzecz Odbudowy Ukrainy (w tym np. Congress of Local and Regional Authorities of Council of Europe, CEMR, Eurocities). W spotkaniu w formule online uczestniczył także Andrij Sadowy, mer Lwowa. Zwieńczeniem posiedzenia Grupy Roboczej był **Europejski Wiec Solidarności z Ukrainą**. Z inspiracji i inicjatywy marszałka województwa pomorskiego oraz prezydentów Gdańska, Gdyni i Sopotu wieczorem 24 lutego w miejscu symbolicznym dla walki o wolność, godności i demokrację – na pl. Solidarności – setki osób demonstrowały solidarność z Ukrainą, aby przekazać płynące z regionu przesłanie o europejskiej jedności z walczącą Ukrainą.
- **Wizyta mera Mariupola Vadyma Boiczenko** – w maju 2023 r. Vadym Boiczenko gościł w Gdańsku w celu podpisania „Deklaracji Solidarności z Mariupolem” i porozmawiania na temat perspektyw odbudowy miasta ze zniszczeń po wygnaniu okupanta i powrocie do Ukrainy. Deklaracja Solidarności z Mariupolem niesie przesłanie tworzenia inicjatyw wspierających Ukrainę, którym przyświecać będą zakończenie cierpień narodu ukraińskiego, zwycięstwo nad najeźdźcą, a następnie pomoc w odbudowie. Kontakty Gdańska i Mariupola zapoczątkował w 2014 r. prezydent Paweł Adamowicz. Flagowym projektem, który zrealizowano wspólnie z Europejskim Stowarzyszeniem na rzecz Demokracji Lokalnej (ALDA), było powołanie do życia w Mariupolu, w 2017 r. Lokalnej Agencji Demokracji (LDA). Jej zadania to: wspieranie idei powstania społeczeństwa obywatelskiego, wspomaganie działań mariupolskich organizacji pozarządowych w zakresie wzmocnienia lokalnej demokracji, walka z korupcją i edukacja w zakresie tworzenia klimatu transparentności. LDA działa w dalszym ciągu – choć od momentu zajęcia Mariupola przez Rosjan na uchodźstwie. Gdańsk nie przestaje wspierać finansowo LDA Mariupol.
- **Letni obóz dla dzieci z miasta Izium w Ukrainie, tzw. Summer Camp** – Gdańsk gościł najmłodszych Ukraińców w ramach wspólnej inicjatywy Europejskiego KR oraz Stowarzyszenia Miast Ukraińskich.
- **Pobyt młodych sportowców z Odessy** – pod koniec września Gdańsk gościł grupę 30 uczennic i uczniów z trzech sportowych szkół z partnerskiego ukraińskiego miasta Odessa. Pobyt na zlecenie miasta organizował Akademicki Związek Sportowy. Goście z Ukrainy spędzili czas na treningach przeprowadzonych przez trenerów AZS w ośrodku w Górkach Zachodnich. Uczniowie, którzy przyjechali do Gdańska, mieli od 8 do 16 lat – dla najmłodszych to pierwszy w życiu wyjazd bez rodziców.
- **„Wilno w Gdańsku”** – interdyscyplinarny festiwal kulturalny organizowany wspólnie przez miasta partnerskie Gdańsk i Wilno. Wszedł na stałe do kalendarza ważnych wydarzeń międzynarodowych, które odbywają się w Gdańsku; w 2023 r. po raz pierwszy zorganizowano go latem, podczas Jarmarku św. Dominika (w poprzednich edycjach – we wrześniu).
- **XI Międzynarodowy Kongres Badań nad Białorusią (22–24 IX)** – wzięło w nim udział 300 naukowców i ekspertów z 22 krajów, przeprowadzono ok. 60 paneli i dyskusji publicznych, podczas których poruszone zostały różnorodne zagadnienia: od ekonomii, polityki i stosunków międzynarodowych po historię, językoznawstwo i kulturę. Kongresowi towarzyszyły prezentacje książek, dyskusje publiczne, projekty badawcze i edukacyjne; przyznano Nagrodę Kongresu za najlepszą publikację naukową w 2022 r. Zainicjowany w 2011 r. Kongres jest największym i najbardziej wpływowym dorocznym wydarzeniem naukowym poświęconym Białorusi. W jego organizację po gdańskiej stronie

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

zaangażowały się Muzeum II Wojny Światowej, Europejskie Centrum Solidarności oraz Narodowe Muzeum Morskie.

- **Wizyta studyjna grupy ekspertów mieszkalnictwa z Estonii** – 25 maja Gdańsk gościł delegację z Estonii, w której skład wchodził przedstawiciel wspólnot mieszkaniowych i urzędów miejskich Tallina oraz Tartu. Estończycy byli zainteresowani m.in. termomodernizacją budynków, zmianą sposobu ich ogrzewania na ekologiczne i tym samym likwidacją pieców węglowych – działaniami, jakie prowadzone są w Gdańsku.
- **Wizyta studyjna międzynarodowych zespołów AR.C.H.ETHICS** – 30 listopada Gdańsk gościł dziewięć europejskich miast zrzeszonych w ramach projektu AR.C.H.ETHICS, które łączy obecność dziedzictwa związanego ze złożoną i kontrowersyjną przeszłością historyczną, uwidaczniającą się przede wszystkim w pamiątkach (w przestrzeni miejskiej) pozostawionych przez reżimy totalitarne, w spornych granicach, okupacji i innych potencjalnie bolesnych doświadczeniach. Uczestnicy zobowiązali się do opracowania zintegrowanych planów działań na rzecz zarządzania dysonansowym dziedzictwem przy wsparciu lokalnych interesariuszy i aktywistów zgromadzonych w ramach partycypacyjnej grupy roboczej, zwanej Lokalną Grupą **URBACT**.
- **Wizyta dziennikarzy z Ukrainy** – w listopadzie Gdańsk gościł 13-osobową grupę dziennikarzy z Ukrainy. Spotkanie służyło udzieleniu wsparcia w zakresie koncepcji powojennej rekonstrukcji i planowania przestrzennego. Dziennikarze, bazując na przykładzie Gdańska, dowiadywali się, jak w przyszłości po zakończeniu wojny z Rosją można odbudować Ukrainę.
- **Wizyta Obserwatorów z OBWE (ODIHR)** – Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (ODIHR), w odpowiedzi na zaproszenie polskich władz i po ustaleniu potrzeb, wysłało misję obserwacyjną na wybory parlamentarne 15 października 2023 r. w celu ich kontroli.
- Współorganizacja **The Gdańsk Round Table** – 23 listopada Gdańsk jako gospodarz spotkania prestiżowego i opiniotwórczego gremium, które co roku obraduje przy **Cambridge Round Table**, gościł w Dworze Artusa liczne grono międzynarodowych ekspertów, m.in. ministrów spraw zagranicznych i obrony wielu państw świata. Spotkanie poświęcone było obronności w Europie. 22 listopada Joschka Fischer, wicekanclerz i były szef dyplomacji Niemiec, odwiedzi Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego, by porozmawiać ze studentami na temat Europy w zmieniającym się świecie.
- **Wizyta delegacji z Komisji Europejskiej (19–20 VI)** – zadaniem zorganizowanego w Gdańsku posiedzenia Komitetu Monitorującego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027 jest zapewnienie skutecznej i sprawnej realizacji programu oraz sprawowanie społecznej kontroli nad wydatkowaniem środków unijnych na Pomorzu. W związku z posiedzeniem Komitetu do Gdańska przyjechała również delegacja z Komisji Europejskiej: Angela Martinez Sarasola oraz Magdalena Horodyska z Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej.
- **Wizyta profesor Iris Reuther** – dyrektor Departamentu Budownictwa w Bremie gościła w Gdańsku w listopadzie podczas konferencji Przekształcenia Miast. Omówiono inicjatywę wspólnego projektu Gdańska, Bremy i Warszawy dotyczącego pomocy w odbudowie Mariupola.
- **Spotkanie polskich miast hanzeatyckich** – zorganizowane w lutym 2023 r., dotyczyło przygotowań do 44. Zjazdu Nowej Hanzy w Gdańsku w 2024 r.
- **Wizyty uczniów z Młodej Hanzy** – Młoda Hanza to organizacja młodzieży z dawnych miast hanzeatyckich, której działalność polega na współorganizowaniu różnego rodzaju imprez integracyjno-kulturowych oraz wymian młodzieżowych. Jest ona częścią Międzynarodowego Związku Hanzy, zrzeszającego 186 miast kupieckich z 16 krajów Europy. Tegoroczne wydarzenie związane było z projektem literackim dotyczącym Hanzy.
- **Wizyta rosyjskich opozycjonistów** – spotkanie zorganizowane w Gdańsku we współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka i Kolegium Europy Wschodniej. We wrześniu grupa 20 rosyjskich aktywistów społeczeństwa obywatelskiego działająca na emigracji w Polsce uczestniczyła w czterech sesjach szkoleń i spotkań z przedstawicielami polskich władz lokalnych na temat polskich doświadczeń transformacji demokratycznej. Przedsięwzięcie miało pomóc w kreowaniu rozwiązań służących transformacji rosyjskiego społeczeństwa w oparciu o uniwersalne wartości, akceptowalne przez społeczność międzynarodową.
- **Wizyta delegacji z obwodu donieckiego (7–9 VIII)** – celem wizyty ukraińskich samorządowców były prezentacja gdańskich rozwiązań w dziedzinie gospodarki odpadami oraz dalszy rozwój współpracy między Gdańskiem a Mariupolem.

- Współorganizacja wizyty członków **Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej** – w czerwcu po raz pierwszy w Gdańsku odbyło się 37. posiedzenie Rady, której działalność skupia się wokół kwestii ochrony i zagospodarowania terenów byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau oraz innych pomników zagłady. Podczas dwudniowych obrad członkowie Rady uczestniczyli również w ponownym odsłonięciu gdańskiego pomnika Kindertransportów.
- **Współorganizacja wizyty studyjnej mołdawskiej administracji** – przygotowana wspólnie z Międzynarodowym Instytutem Republikańskim. Mołdawia, mająca status kandydata do Unii Europejskiej, zobowiązała się do przeprowadzenia wielu niezbędnych reform, w tym reformy samorządowej i administracyjnej. Wizyta miała na celu zapoznanie się z zadaniami, kompetencjami i finansami polskich samorządów, a także przedstawienie sukcesów Gdańska w pozyskiwaniu środków z UE.
- W 2023 r. kurtuazyjne **wizyty** złożyło kilkunastu **ambasadorów**. Byli to m.in. przedstawiciele Chile, Chińskiej Republiki Ludowej, Czarnogóry, Irlandii, Omanu, Peru, Szwajcarii, Tajlandii i Turcji. W grudniu odbyło się również uroczyste otwarcie Konsulatu Honorowego Czarnogóry w Gdańsku.

W 2023 r. odbyły się następujące wizyty zagraniczne z udziałem przedstawicieli Gdańska:

- **Brema** – kilkudniowa wizyta delegacji miasta Gdańska poświęcona m.in. wymianie doświadczeń w kilku obszarach spraw społecznych, m.in. w sprawach włączenia do społeczeństwa emigrantów, edukacji, polityki zatrudnienia, wymiany młodzieży i parlamentów młodzieżowych z miast partnerskich Bremy, Gdańska, Rygi i Hajfy. Reprezentacja Gdańska wzięła udział w seminarium organizowanym przez Deutsche Akademie für Städtebau und Landesplanung (DASL), które jest stowarzyszeniem ekspertów wyróżniających się szczególnymi osiągnięciami w obszarach rozwoju miast i planowania regionalnego lub związanych z nimi badań i planowania praktycznego. Dodatkowo uczestniczono w posiedzeniu Rady Programowej Towarzystwa Niemiecko-Polskiego (DPG) w Bremie, podczas którego odbyło się oficjalne przyjęcie przewodniczącej Parlamentu Bremeńskiego do Rady Programowej DPG. Podjęto również rozmowy dotyczące przygotowań do organizacji 50. rocznicy partnerstwa między Gdańskiem a Bremą przypadającej w 2026 r.
- **Wilno** – wizyta dotyczyła organizacji Jarmarku Wileńskiego w Gdańsku oraz Dni Gdańska w Wilnie, związanych z 700-leciem miasta Wilna i 25-leciem partnerstwa między Gdańskiem a Wilnem. Przedstawiciele miasta Gdańska uczestniczyli w Polsko-Litewskim Forum Samorządowym.
- **Turku** – wizyta przedstawicieli miasta Gdańska w Turku, udział w warsztatach edukacyjnych Związku Miast Bałtyckich.
- **Kalmar** – udział przedstawicieli miasta Gdańska w uroczystych obchodach Święta Kalmaru oraz jednej z większych tradycji szwedzkich, tj. Dnia św. Łucji (koronacja w katedrze w Kalmarze).
- **Nicea** – udział przedstawicieli miasta Gdańska w konferencji dotyczącej wzmocnienia bezpieczeństwa w miastach oraz rozmowy na temat organizacji 25. rocznicy partnerstwa między Gdańskiem a Niceą, przypadającej na 2024 r.
- **Burgas** – wizyta delegacji Gdańska, podpisanie listu intencyjnego (memorandum) ws. porozumienia o współpracy.

Przynależność Gdańska do międzynarodowych związków i stowarzyszeń:

- **EUROB (Stowarzyszenie Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego)** – stowarzyszenie, którego Gdańsk jest członkiem od 2008 r., zostało utworzone we wrześniu 2007 r. po zakończeniu trwającego ponad 5 lat projektu współfinansowanego z programu „INTRREG III B”.
- **Międzynarodowy Związek Hanzy** (Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Międzynarodowego Związku Miast Hanzy HANZA / DIE HANSE E.V.) – 22–25 czerwca 2023 r. przedstawiciele Gdańska wraz z reprezentantami ponad 100 miast hanzeatyckich z całej Europy zawitali do Torunia na zjazd Miast Nowej Hanzy. Wydarzenie, zaplanowane w okresie święta miasta oraz w 550. rocznicę urodzin największego torunianina – Mikołaja Kopernika, odbyło się pod hasłem: „Toruń. W orbicie miast”.
- **Eurocities** – stowarzyszenie to zostało utworzone w 1986 r. przez burmistrzów sześciu dużych europejskich miast: Barcelony, Birmingham, Frankfurtu, Lyonu, Mediolanu i Rotterdamu. Obecnie zrzesza ono ponad 200 miast z 38 krajów, przede wszystkim z Unii Europejskiej. Głównym celem działania Eurocities jest współpraca między miastami i poprawa życia ich mieszkańców. W 2023 r. doroczne walne zgromadzenie członków oraz towarzysząca mu konferencja odbyły się w Brukseli ramach większego międzynarodowego wydarzenia – Brussels Urban Summit 2023 (12–15 VI).

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

- **Związek Miast Bałtyckich (Union of the Baltic Cities / ZMB)** – sieć miast członkowskich z państw regionu Morza Bałtyckiego, powstała w celu rozwijania współpracy i wymiany doświadczeń między nimi. Nadrzędnym celem Związku Miast Bałtyckich jest dążenie do demokratycznego, gospodarczego, społecznego, kulturalnego i przyjaznego dla środowiska rozwoju całego regionu bałtyckiego. W 2023 r. Związek Miast Bałtyckich był organizatorem 24 spotkań i warsztatów, w tym Konferencji Generalnej (24–26 X w Palandze na Litwie) oraz 90. i 91. spotkania Rady Wykonawczej (22 VI w Hamburgu, 24 X w Palandze). W omawianym roku ukazało się wydanie „Biuletynu Miast Bałtyckich” pt. „Baltic Sea Cities Supporting Ukraine”. Biuletyn przedstawia działania członków ZMB dotyczące pomocy zarówno uchodźcom z Ukrainy (w znalezieniu lokum, pracy, integracji itp.), jak i miastom ukraińskim (poprzez wysyłanie sprzętu, żywności, środków czystości itp.).
- **Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”** – jest formą partnerstwa regionalnego samorządów województwa pomorskiego, uczelni oraz innych instytucji działających na rzecz wszechstronnego i efektywnego rozwoju województwa oraz kreowania jego pozytywnego wizerunku, zarówno w Polsce, jak i w całej Europie. Stowarzyszenie, utworzone w 2004 r., realizuje swoje zadania przy pomocy **Biura Regionalnego Województwa Pomorskiego w Brukseli** oraz **Biura Miejscowego w Gdańsku**. Powołanie tych instytucji jest odpowiedzią na coraz większe znaczenie polityk regionalnych w Unii Europejskiej i potrzebę bezpośredniego nawiązywania kontaktów na arenie europejskiej. Stowarzyszenie na bieżąco wspiera aktywność członków pomorskiej delegacji do Europejskiego KR – marszałka województwa pomorskiego i prezydenta Gdańska – oraz realizuje liczne działania w zakresie promocji polityk europejskich, m.in. zielonej i cyfrowej transformacji czy edukacji europejskiej (głównie dotyczącej pomorskiej młodzieży).
- **Stowarzyszenie „Pomorskie w Azji”** z siedzibą w Pekinie – organizacja seminarium gospodarczego „Zrozumieć Azję – Rynki Azji Południowej, Indie i Bangladesz”.
- **ECSITE (European Network of Science Centres and Museums)** – głównym zadaniem tej organizacji zrzeszającej ośrodki popularyzacji nauki z całej Europy jest wymiana doświadczeń i dobrych praktyk między członkami. Przynależność Miasta Gdańska do ECSITE pomaga w uzyskaniu doświadczenia niezbędnego do prowadzenia ośrodka popularyzacji nauki.
- **Europejskie Forum na rzecz Bezpieczeństwa w Miastach (European Forum For Urban Security, EFUS)** – ta pozarządowa organizacja integruje jednostki samorządu terytorialnego zaangażowane w opracowywanie i realizację działań prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa i porządku lokalnego oraz zapobieganie przestępczości poprzez realizowanie zintegrowanej polityki ukierunkowanej na jej przyczyny i rezultaty. EFUS jest platformą wiążącą różne podmioty, takie jak uniwersytety, organizacje pozarządowe czy samorządy lokalne, w realizowaniu lokalnej polityki bezpieczeństwa.
- **Stowarzyszenie na rzecz Mobilności Połączonej, Współpracującej i Zautomatyzowanej (Connected, Cooperative and Automated Mobility Association, CCAM)** – jego celem jest promowanie i ułatwianie badań w zakresie mobilności połączonej, współpracującej i zautomatyzowanej w ramach europejskiej przestrzeni badawczej poprzez łączenie różnych interesariuszy. Stowarzyszenie koncentruje się na koordynacji działań badawczych i innowacyjnych w dziedzinie CCAM na poziomie europejskim i międzynarodowym, aby zharmonizować europejskie wysiłki w zakresie badań i innowacji oraz przyspieszyć wdrażanie innowacyjnych technologii i usług CCAM.
- **Cities and Regions for Cyclists** – działalność tego powołanego przez Europejską Federację Cyklistów stowarzyszenia koncentruje się na wymianie przez samorządy doświadczeń w zakresie promocji codziennego ruchu rowerowego.
- **Association of Local Democracy Agencies (ALDA)** – głównym założeniem ALDA jest promocja demokratycznego sprawowania władzy na poziomie lokalnym przy aktywnej partycypacji społecznej w Europie. Stowarzyszenie to zwraca szczególną uwagę na działania stymulujące harmonijną współpracę władzy samorządowej i społeczności lokalnej w celu kreowania właściwie funkcjonującego społeczeństwa obywatelskiego.
- **Międzynarodowa Sieć Miast Schronienia ICORN** – organizacja przygotowująca rezydencje artystyczne dla twórców, których bezpieczeństwo lub wolność są zagrożone z powodów politycznych. Gdańsk dołączył do tej sieci w 2017 r. i od tego czasu opiekował się czworgiem rezydentów z różnych krajów świata.
- **Europejska Stolica Demokracji (European Capital of Democracy, ECoD)** – ogólnoeuropejska inicjatywa non profit, wspierana przez Instytut Innowacji w Polityce, której celem jest promowanie demokracji. Od 2022 r. co roku w dwuetapowym procesie – z wyboru jury składającego się z ekspertów oraz tzw. jury obywatelskiego, składającego się z 10 tys. obywateli Europy – jedno miasto otrzymuje

honorowy tytuł Europejskiej Stolicy Demokracji (ECoD). ECoD wraz ze swoimi mieszkańcami organizuje różnorodne działania wzmacniające demokrację. Goście z całej Europy – politycy, eksperci, podmioty społeczeństwa obywatelskiego, artyści, obywatele i przedstawiciele mediów – są zapraszani do wzięcia udziału w inicjatywie i uczynienia z miasta sceny europejskiej demokracji. Gdańsk dołączył do sieci miast członków ECoD w 2023 r. – w drugiej edycji konkursu. Ubiegał się o tytuł Europejskiej Stolicy Demokracji 2024/2025 wspólnie z siedmioma innymi miastami: Bratysławą (Słowacja), Cascais (Portugalia), Durrës (Albania), Izmir (Turcja), Lipskiem (Niemcy), Tirana (Albania), Wiedniem (Austria). W wyniku decyzji jury ekspertów oraz jury obywatelskiego tytuł na okres 2024/2025 przyznano Wiedniowi, natomiast w pierwszej edycji zwyciężyła Barcelona. Stolica Katalonii będzie ECoD od października 2023 r. przez kolejnych 12 miesięcy.

Współpraca metropolitalna

STRATEGIA ROZWOJU OBSZARU METROPOLITALNEGO

Strategia Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030 (OMGGS) wyznacza kierunki współpracy metropolitalnej na najbliższe kilkanaście lat i jest najważniejszym dokumentem strategicznym dla rozwoju naszej metropolii. W jej ramach powstaje Strategia Rozwoju Ponadlokalnego wraz ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Strategia Rozwoju Ponadlokalnego jest wiodącym dokumentem dla obszaru metropolitalnego oraz dla obszaru ZIT. Istotą ZIT w perspektywie 2021–2027 jest realizacja projektów zintegrowanych przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru objętego ZIT. ZIT będzie wykorzystywany do wspierania miejskich obszarów funkcjonalnych, wskazanych przez władze samorządowe w strategii rozwoju województwa. Choć terytorialnie zasięg ZIT jest mniejszy niż zasięg całego OMGGS, zintegrowanie treści pomaga wykazać zgodność działań ZIT z szerszymi celami rozwojowymi metropolii.

W 2023 r. trwały prace nad **Strategią Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030** oraz **Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS)**.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego przygotowywana jest na podstawie wymogów ustawy o samorządzie gminnym i opracowywana przez gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie. Uwzględnia spójność ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 oraz z Planem zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) wymagana jest na mocy art. 29 rozporządzenia ogólnego, tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., a także ustawy wdrożeniowej i umowy partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce.

W 2023 r. przeprowadzone zostały następujące kluczowe etapy prac nad Strategią Rozwoju Ponadlokalnego:

- przygotowanie pierwszego projektu strategii do konsultacji społecznych,
- konsultacje społeczne,
- ocena *ex ante* projektu strategii,
- uzgodnienia z właściwymi organami dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- robocze uzgodnienia z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego i z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej.

W trakcie trwania procesu przygotowania powyższego dokumentu w Gdańsku zdefiniowano cztery cele strategiczne, którym przyporządkowano 11 celów operacyjnych oraz siedem przedsięwzięć strategicznych ZIT. W trakcie prac nad strategią zidentyfikowano 11 projektów Miasta Gdańska na kwotę dofinansowania 832 mln zł. Po ocenie fiszek na podstawie metropolitalnych kryteriów wyboru projektów do dofinansowania zakwalifikowano 8 gdańskich projektów na kwotę 467 mln, w tym 7 projektów do ZIT w ramach programu FEP 2021–2027 oraz jeden projekt z programu krajowego FEnKS. Zgodnie z zakresem fiszek w najbliższych latach z dofinansowaniem z UE planowane są projekty Miasta Gdańska z obszarów: mobilności miejskiej, termomodernizacji, zdrowia, infrastruktury i usług społecznych, wsparcia migrantów.

W 2023 r. odbyły się dwa posiedzenia Komitetu Sterującego ds. Strategii Rozwoju Ponadlokalnego OMGGS. Przewodniczącym Komitetu był Piotr Grzelak, zastępca prezydenta Gdańska ds. zrównoważonego rozwoju i inwestycji. Na posiedzeniach omówiono następujące kwestie: metropolitalne kryteria wyboru projektów do ZIT, proces naboru fiszek na projekty ZIT, zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych.

W lipcu 2023 r. odbyła się seria czterech spotkań z udziałem wiceprezydentów, dyrektorów właściwych wydziałów i jednostek organizacyjnych UMG, a także wykonawcy strategii i przedstawiciele biura OMGGS. Spotkania zostały podzielone tematycznie, zgodnie z zakresem projektowanych (w ramach Strategii Rozwoju

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

Miasta Gdańsk 2030 Plus) Programów Rozwoju Miasta Gdańska: Dostępnego Miasta, Wspólnego Miasta, Zielonego Miasta, Innowacyjnego Miasta. Wnioski i rekomendacje wynikające z dyskusji podczas tych spotkań zostały uwzględnione przy tworzeniu projektu Strategii OMGGS, która powinna zostać przyjęta w II kwartale 2024 r.

Strategia **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)**, będąca integralną częścią strategii ponadlokalnej, realizowana będzie na terenie miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Trójmiasta obejmującego 30 gmin, w tym następujące jednostki administracyjne:

- miasta: Gdańsk, Gdynia, Hel, Jastarnia, Pruszcz Gdański, Puck, Reda, Rumia, Sopot, Tczew, Wejherowo;
- gminy miejsko-wiejskie: Kartusy, Władysławowo, Żukowo;
- gminy wiejskie: Cedry Wielkie, Kolbudy, Kosakowo, Luzino, Pruszcz Gdański, Przodkowo, Przywidz, Pszczółki, Puck, Somonino, Stegna, Suchy Dąb, Szemud, Tczew, Trąbki Wielkie i Wejherowo.

ZIT to forma współpracy, w ramach której partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województw będą wspólnie przeprowadzać projekty finansowane z Funduszy Europejskich. Delimitacja obszaru realizacji ZIT dokonana została w zgodzie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021–2027 z sierpnia 2022 r.

Dążąc do maksymalnego wykorzystania szans, które niesie ze sobą instrument ZIT, oraz kierując się celami horyzontalnymi realizacji ZIT w Polsce, a także mając na celu maksymalizację wpływu ZIT na spójny rozwój całego regionu, w uzasadnionych przypadkach przedsięwzięcia wynikające ze Strategii ZIT realizowane będą w sąsiadujących gminach na terenie powiatów: puckiego, gdańskiego, wejherowskiego, kartuskiego, tczewskiego i nowodworskiego, a także na terenie gminy.

PLAN ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ OBSZARU METROPOLITALNEGO

W 2023 r. OMGGS zakończył prace nad **Planem Zrównoważonej Mobilności (SUMP)** dla OMGGS. Jest to kompleksowy i długoterminowy plan działań do 2040 r. mający na celu zaspokojenie potrzeb osób i przedsiębiorstw w zakresie mobilności w miastach i w ich otoczeniu, aby poprawić jakość życia. Dokument wylicza, jakie inwestycje i projekty transportowe powinny być zrealizowane w metropolii, by poprawiła się jakość życia mieszkańców i zmniejszył się negatywny wpływ transportu na środowisko. Plan stawia sobie za cel poprawę mobilności mieszkańców (niezależnie od środka transportu, jaki wybierają, i miejsca, do którego chcą dojechać) i wzrost bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego przy jednoczesnej redukcji emisji CO₂. Plan był szeroko konsultowany zarówno z mieszkańcami metropolii, jak i z samorządowcami, ekspertami, przedstawicielami organizacji pozarządowych i lokalnymi radnymi. Odbyły się trzy tury konsultacji społecznych, kilkanaście spotkań, do tego badania ankietowe i wywiady, które przyniosły ponad 2,5 tys. uwag i wniosków do dokumentu. Główne założenia SUMP dla OMGGS:

- integracja transportu w całej metropolii,
- podróże na wspólnym bilecie,
- budowa nowych linii kolejowych,
- budowa nowych węzłów integracyjnych, do których będzie prowadziła siatka powiatowych linii dowozowych.

Wyzwania transportowe nie kończą się na granicy miast czy gmin, dlatego SUMP na wszystkie działania patrzy z szerokiej perspektywy całej metropolii. Dokument został sporządzony dla 61 gmin i powiatów OMGGS, a szczegółowe wytyczne zostały przygotowane również dla każdej gminy z osobna. Aby osiągnąć zapisane w nim cele, wszystkie gminy powinny działać razem, jednak dokument wymienia też zadania, które będą one musiały zrealizować indywidualnie. Plan jest szczególnie ważny w kontekście wysiłków o przyjęcie ustawy metropolitalnej na Pomorzu, gdyż wiele zadań SUMP zależy od decyzji i kompetencji instytucji rządowych. Powstanie metropolii dałoby samorządom narzędzia i środki do sprawniejszego wdrażania planów. SUMP jest obowiązkowy dla wszystkich gmin, które będą się starały o przyznawanie środków unijnych na projekty z zakresu mobilności i transportu w ramach ZIT OMGGS w nowej perspektywie unijnej 2021–2027. W grudniu 2023 r. SUMP dla OMGGS został przyjęty przez rady gmin Gdańska, Pruszcza Gdańskiego, Gdyni i Sopotu.

PROJEKTY, PROGRAMY, FUNDUSZE

Programy Unii Europejskiej, które będą realizowane za pomocą projektów wynikających ze Strategii:

Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027,
 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021–2027,
 Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności,
 Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027,
 Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027,
 HORYZONT 2020,
 INTERREG Południowy Bałtyk 2021–2027,
 INTERREG Region Morza Bałtyckiego 2021–2027.

Na projekty UE na terenie OMGGs dostępne są środki w wysokości **1,3 mld zł**. Cele Strategii będą także wspierane przez **projekty międzynarodowe UE**, dzięki którym możliwe są m.in.: realizacja wspólnych działań unijnych metropolii w kluczowych obszarach rozwoju, projekty badawcze, wymiana doświadczeń.

7 grudnia 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła nowy program regionalny **Fundusze Europejskie dla Pomorza (FEP) 2021–2027**. Program jest dokumentem o relatywnie dużym stopniu ogólności, a jego zapisy oraz logika interwencji są zdeterminowane zapisami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (przyjętej przez Sejmik Województwa Pomorskiego Uchwałą nr 376/XXXI/21 z dnia 12 kwietnia 2021 r.) oraz pięciu Regionalnych Programów Strategicznych (przyjętych przez Zarząd Województwa Pomorskiego), które określają sposób realizacji polityk rozwojowych SWP do 2030 r., a także regulacjami prawnymi UE. Łącznie do zagospodarowania w najbliższych latach mamy w programie budżet o wartości 1751,8 mln euro, z czego 1254,4 mln euro pochodzi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a 497,4 mln euro stanowią środki z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

9 lutego 2023 r. w ECS odbyła się konferencja otwierająca program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027 i prezentująca Pomorze w nowej perspektywie. Zaproszona na tę okazję unijna komisarz ds. Polityki Regionalnej Elisa Ferreira osobiście przekazała marszałkowi województwa decyzję o zatwierdzeniu funduszy. Blisko 1,8 mln euro ze środków europejskich będzie wspomagać rozwój społeczny i gospodarczy naszego regionu. Dzięki tym środkom będą realizowane cele określone przez politykę krajów Unii Europejskiej, wynikające z unijnej strategii, które dotyczą np. Europejskiego Zielonego Ładu, w tym m.in. wsparcia polityki społecznej, ochrony seniorów czy osób wykluczonych ze względu na ubóstwo. Ponadto będą wykonywane zadania z zakresu infrastruktury, takie jak zakup zeroemisyjnych pociągów w obsłudze regionalnego systemu transportowego czy dalsza redukcja bezrobocia i zmiany w systemie kształcenia zawodowego. Program startuje z dużym opóźnieniem, które do którego przyczyniła się i pandemia COVID-19, i wojna w Ukrainie.

W celu przygotowania Szczegółowych Opisów Priorytetów programów krajowych i regionalnych realizowanych na podstawie rozporządzeń funduszowych w ustandaryzowanej i elektronicznej formie opracowano dokument pn. „Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027”. Forma dokumentu wynika z „Wytycznych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących szczegółowego opisu priorytetów [SZOP] krajowych i regionalnych programów na lata 2021–2027” i jest on generowany z modułu eSZOP. W 2023 r. Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął kolejne wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP FEP 2021–2027) programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021–2027. SZOP FEP 2021–2027 będzie podlegał dalszym pracom i modyfikacjom wraz z postępem realizacji Programu.

Program **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENiKS) 2021–2027** stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów: Infrastruktura i Środowisko 2007–2013 oraz 2014–2020. Jego budżet wynosi ponad 24 mld euro. Głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki, transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym;
- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne;
- dokończenie do 2030 r. realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T;
- poprawę bezpieczeństwa transportu;
- zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia;
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Realizacja programu ma na celu zwiększenie efektywności energetycznej mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz wzrost udziału zielonej energii z odnawialnych źródeł energii

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

w końcowym zużyciu energii. Inwestycje w infrastrukturę energetyczną mają przynieść poprawę jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznych oraz rozwój inteligentnych sieci gazowych i wzrost ich znaczenia w nowoczesnym zielonym systemie energetycznym. Inwestycje w sektorze środowiska mają przyczynić się do większej odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie) oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego (wzrost zdolności retencyjnych oraz poprawę systemów monitorowania i zarządzania kryzysowego). Oferta programu jest skierowana do szerokiego grona odbiorców, w tym m.in. przedsiębiorstw, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, właścicieli budynków mieszkalnych, państwowych jednostek budżetowych i administracji publicznej, dostawców usług energetycznych, organizacji pozarządowych.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) to program, który składa się z 55 inwestycji i 55 reform. Ma za zadanie wzmocnić polską gospodarkę oraz sprawić, że będzie ona łatwiej znosić wszelkie kryzysy. W ramach KPO Polska otrzyma 268 mld zł, w tym 113,28 mld zł w postaci dotacji i 154,81 mld zł w formie preferencyjnych pożyczek. Zgodnie z celami UE znaczną część budżetu przeznaczy na cele klimatyczne (46,60%) oraz na transformację cyfrową (21,36%). Pieniądze z KPO pomogą szybciej osiągnąć wyznaczone wcześniej cele oraz realizować nowe inwestycje, przyspieszyć wzrost gospodarczy oraz zwiększyć zatrudnienie. Fundusze będą inwestowane m.in. w rozwój gospodarki, innowacje, środowisko, cyfryzację, edukację i zdrowie. 21 listopada 2023 r. zmieniony Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności został zaakceptowany przez Komisję Europejską, a 8 grudnia 2023 r. – przyjęty przez Radę UE. KPO wpisuje się w zalecenia Rady UE dla Polski oraz Krajowy Program Reform. Obejmuje reformy i inwestycje, które rozpoczęły się po 1 lutego 2020 r. i zakończą do 31 sierpnia 2026 r.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS) – program stanowi kolejny etap realizacji rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. W programie FERS będzie prowadzone wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 – są one kontynuacją programu Polska Cyfrowa 2014–2020 i stanowią kolejny etap cyfrowej transformacji kraju. Zakres wsparcia w ich ramach jest komplementarny ze wsparciem pozostałych programów realizujących cele polityki spójności na lata 2021–2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia będzie niwelowała przyjęta linia demarkacyjna uzgodniona między poszczególnymi programami krajowymi i regionalnymi.

Program **Horyzont 2020** to największy w historii Unii Europejskiej program na rzecz badań i innowacji. Jego łączny, siedmioletni budżet wynosi blisko 80 mld euro. Program stanowi narzędzie wdrażania Unii Innowacji, flagowej inicjatywy strategii wzrostu Europa 2020, mającej na celu zwiększenie konkurencyjności Europy na świecie. Na program składają się trzy filary, w ramach których określono tematy szczegółowe: doskonała baza naukowa, wiodąca pozycja w przemyśle, wyzwania społeczne.

Program **Interreg Południowy Bałtyk 2021–2027** – stanowi kontynuację programu Interreg Południowy Bałtyk 2014–2020. Jego celem jest zbudowanie innowacyjnego, zrównoważonego, atrakcyjnego i aktywnego Południowego Bałtyku przez działanie na rzecz „niebieskiej” i „zielonej” przyszłości. W programie obowiązuje zasada partnerstwa, tzn. projekty muszą być realizowane w międzynarodowym partnerstwie podmiotów pochodzących co najmniej z dwóch państw członkowskich objętych programem, a przy tym przynosić korzyści dla pogranicza oraz jego mieszkańców.

Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021–2027 jest unijnym programem współpracy transnarodowej obejmującym 11 krajów, w tym członków UE (Dania, Estonia, Finlandia, Łotwa, Litwa, Polska, Szwecja, część Niemiec) oraz trzy kraje partnerskie (część Norwegii, Federacji Rosyjskiej i Białoruś). Program skupia się na czterech priorytetach: innowacje, rozsądne korzystanie z wody, neutralność klimatyczna i zarządzanie współpracą. Skierowany jest do władz publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym, organizacji otoczenia biznesu, wyspecjalizowanych agencji, agencji sektorowych, operatorów logistycznych i firm transportowych oraz dostawców infrastruktury i usług. Program wspiera też bezpośrednie zaangażowanie przedsiębiorstw i organizacji otoczenia biznesu we współpracę transnarodową.

Ustawa metropolitalna daje możliwości wyrównania szans rozwojowych dla wszystkich mieszkańców Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS). Ustawa ma przynieść korzyści nie tylko miastom, ale także przede wszystkim gminom wiejskim, które czerpią z potencjału dużych samorządów. Ustawa metropolitalna umożliwi wspólne planowanie inwestycji i przebiegu dróg, rozbudowę siatki połączeń, zakup dodatkowych autobusów, tramwajów, trolejbusów i pociągów, lepsze skomunikowanie mniejszych miejscowości, wspólną troskę o ochronę klimatu i czyste powietrze, a także rozwój zrównoważonej mobilności i lepszą promocję metropolii w Europie i na świecie.

USTAWA METROPOLITALNA

Po ponad dwuletnich staraniach i wielu apelach o zajęcie się **Ustawą o powołaniu metropolii** w województwie pomorskim w styczniu 2023 r. została ona odrzucona większością sejmową. Za wnioskiem o podjęcie prac nad ustawą metropolitalną dla Pomorza głosowało 217 posłów, przeciwko było 229, a 2 posłów wstrzymało się od głosu. Tym samym dalsze procedowanie zostało wstrzymane, a projekt wrócił do tzw. zamrażarki sejmowej. Decyzja większości sejmowej dziwi, tym bardziej że we wrześniu 2020 r. Senat RP przyjął projekt ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim. Poparli go wówczas senatorowie reprezentujący wszystkie kluby parlamentarne.

Przyjęcie ustawy pozwoliłoby zatrzymać na Pomorzu 5,75% podatku PIT od mieszkańców, które obecnie trafia do budżetu centralnego. Odrzucenie jej oznacza, że do naszego regionu nie trafia 200 mln zł, które mogłyby zostać przeznaczone na lokalne inwestycje, związane głównie z rozwojem komunikacji zbiorowej (nowe autobusy, tramwaje, drogi, połączenia kolejowe), a także na ochronę środowiska czy dostosowanie do zmian klimatu. Gminy i powiaty w metropolii czekają na te pieniądze od ponad 8 lat.

W lutym 2024 r. projekt ustawy metropolitalnej dla Pomorza trafił do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Na ręce wiceministra złożyli go wspólnie wojewoda pomorska, marszałek województwa pomorskiego, przewodniczący Związku Uczelni w Gdańsku oraz samorządowcy z OMGGs. Po raz kolejny rozpoczęła się droga legislacyjna dla ustawy, o którą wójtowie, prezydenci, burmistrzowie i starostowie zabiegają już od 8 lat.

Ustawa Metropolitalna to ponad 200 mln zł rocznie na:

- zakup dodatkowych autobusów, tramwajów, trolejbusów i pociągów,
- rozbudowę siatki połączeń,
- lepsze skomunikowanie mniejszych miejscowości,
- budowę dróg priorytetowych dla metropolii,
- skoordynowane planowanie przestrzenne,
- działania adaptacyjne do zmian klimatu,
- promocję regionalnych walorów gospodarczych, turystycznych i kulturalnych.

Projekty patriotyczne i obywatelskie

Gdańsk bezpośrednio angażuje się w działalność edukacyjną i patriotyczną przez organizację wielu miejskich **uroczystości rocznicowych i patriotycznych**. Wspierana jest aktywność stowarzyszeń, fundacji i szkół, które realizują działania służące budowaniu postaw patriotyzmu i wzmocnieniu obywatelskości. W 2023 r. udało się upamiętnić najważniejsze wydarzenia w historii Polski, w tym m.in. Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej, 79. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego, 84. rocznicę wybuchu II wojny światowej, obchody Dnia Sybiraka czy 84. rocznicę rozstrzelania przez Niemców Obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku. Stałe kalendarium miejskich obchodów rozszerzono również o dwie nowe uroczystości: 83. rocznicę egzekucji polskich działaczy w Wolnym Mieście Gdańsku i Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady. Oba wydarzenia organizowane są na cmentarzu Ofiar Hitlerizmu na gdańskiej Zaspie.

W 2023 r. kontynuowano zmienioną formę miejskich uroczystości związanych z **rocznicą wybuchu II wojny światowej**. Jak co roku obchody odbywały się w kilku lokalizacjach – niezwykle istotnych z punktu widzenia wydarzeń historycznych. Kulminacją uroczystości, podobnie jak rok wcześniej, miała miejsce na pl. Obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku.

Rok 2023 umożliwił także zorganizowanie dwóch wyjątkowych uroczystości na terenie Gdańska. Pierwsza z nich zbiegła się z ukończeniem i wyremontowaniem budynku Dworca Głównego w Gdańsku. Do przestrzeni publicznej przy budynku dworca powrócił pomnik **Kindertransportów** autorstwa Franka Meislera. Była to świetna okazja do ponownej organizacji uroczystości z udziałem m.in. parlamentarzystów Ziemi Gdańskiej, Ambasadora Izraela w Polsce czy też przedstawicieli Rady Oświęcimskiej. Druga uroczystość była współorganizowana z Przewodniczącym Gminy Wyznaniowej Żydowskiej. Wydarzenie dotyczyło odsłonięcia tablicy upamiętniającej **budynek dawnego getta żydowskiego** w Gdańsku w pobliżu ul. Owsianej.

26 sierpnia 2023 r. otwarto **Centrum Dolna Brama**, w którym siedzibę znalazły stowarzyszenia kombatanckie mieszczące się na terenie Gdańska. Dwanaście takich organizacji działa tu pod wspólną nazwą: Gdańskie Centrum Weterana i Edukacji Patriotycznej. Co roku w Gdańsku organizowane są spotkania szerokiego grona kombatanatów z prezydent Aleksandrą Dulkiewicz. Władze miasta dokładają starań, by kombataneci mieli możliwość przekazania swoich życiowych doświadczeń młodszemu pokoleniu. Centrum Dolna Brama ma być

3. | ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE MIASTEM

narzędziem wspierającym gdańszczanki i gdańszczan w budowaniu tożsamości, silnych lokalnych społeczności, podejmowaniu aktywności społecznej i obywatelskiej, współdecydowaniu o przyszłości miasta czy przyjmowaniu świadomej odpowiedzialności za jakość relacji międzyludzkich w mieście. Podejmowane tu są również działania mające na celu animację środowiska lokalnego i domów sąsiedzkich, prowadzone są konsultacje społeczne, a część przestrzeni udostępniana jest organizacjom pozarządowym.

W 2023 r. kontynuowano także nowy projekt pn. **Gdańskie Szlaki Pamięci**. Z myślą o gdańszczanach i odpoczywających w Gdańsku turystach, którzy chcieliby lepiej poznać historię miasta i Pomorza, powstała specjalna strona www.gdansk.pl/gdanskie-szlaki-pamieci. Na mapie, dostępnej na portalu oznaczono miejsca znaczące dla narodu i wspólnoty lokalnej: pomniki i tablice, miejsca męczeństwa, cmentarze.

Zorganizowano **modlitwę międzywyznaniową** z duchownymi różnych wyznań, a także **Koncert Weterana** w ECS.

Ponadto Gdańsk zainicjował **kampanię profrekwencyjną** zachęcającą społeczeństwo do skorzystania ze swojego prawa wyborczego w wyborach parlamentarnych 15 października 2023 r. Pomysł na ogólnopolską kampanię zrodził się w Gdańsku, a wykorzystany w niej slogan „**Nie śpij, bo Cię przegłosują**” był dosłownym powtórzeniem hasła środowisk demokratycznych w przełomowych dla Polski wyborach 1989 r. Głównym celem akcji było pobicie rekordu frekwencji wyborczej z 1989 r. (62,7%), a pośrednio – uświadomienie obywatelom, że każdy głos kształtuje polską demokrację. Kampania charakteryzowała się nowatorstwem zastosowanych rozwiązań: aktywnością w social mediach, udostępnieniem samorządom wielkoformatowej instalacji do organizacji eventów oraz projektów grafik. Gdańsk, dzięki otwartej formie kampanii, przyciągnął do projektu mieszkańców, turystów, partnerów z sektora prywatnego i organizacje pozarządowe. W akcję zaangażowały się większe i mniejsze samorządy, osoby publiczne, a ponadto: Unia Metropolii Polskich, Związek Miast Polskich, Związek Województw RP. Działania profrekwencyjne można było zobaczyć w wielu polskich miastach. **Cel kampanii został osiągnięty – w wyborach parlamentarnych w 2023 r. oddało głos najwięcej osób w historii Polski.** W skali kraju frekwencja wyniosła 74,3%, w województwie pomorskim – 75,3%, a w Gdańsku – rekordowe 81,5%.

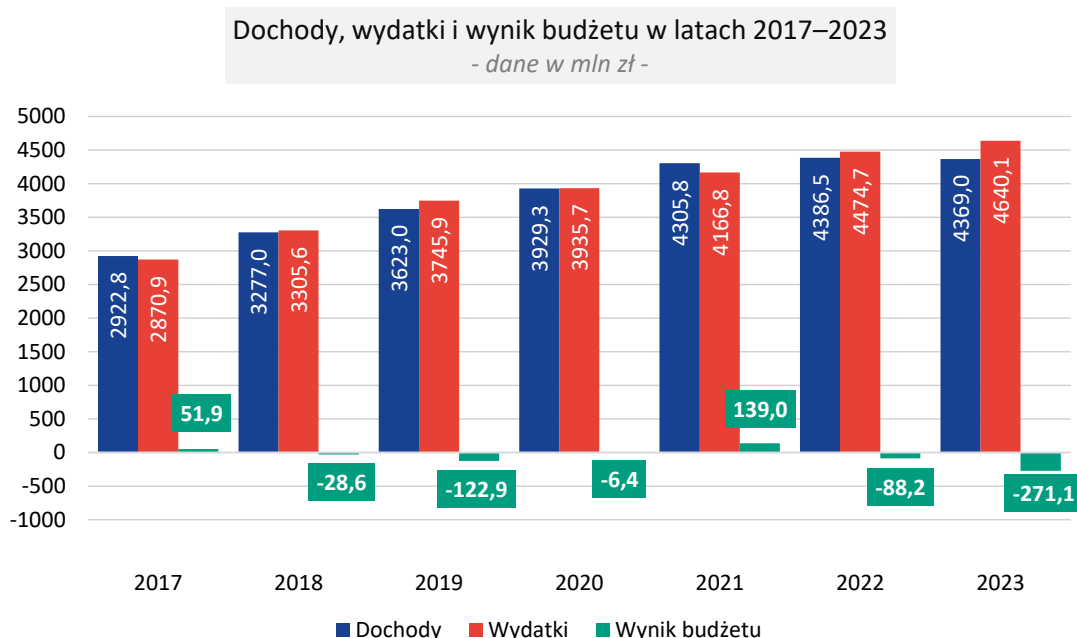
4

BUDŽET

4. | BUDŻET

W 2023 r. dochody Gdańska wyniosły 4369,0 mln zł i spadły o 17,5 mln zł w stosunku do 2022 r. Wydatki miasta osiągnęły wysokość 4640,1 mln zł i były większe o 165,4 mln zł niż w 2022 r. Deficyt budżetowy w 2023 r. wyniósł 271,1 mln zł.

Poziom deficytu budżetowego byłby większy, gdyby nie środki – w kwocie 96,3 mln zł – przekazane na rachunek miasta z budżetu państwa jako uzupełnienie subwencji ogólnej, które stanowiły rekompensatę za utracone dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Na podstawie wyliczeń Ministerstwa Finansów przy ocenie skutków regulacji do poszczególnych ustaw ubytek dla Gdańska w 2023 r. wyniósł 523,1 mln zł. Niestety otrzymane środki nie pokryły szacowanych ubytków.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

Dochody budżetu Miasta Gdańska w 2023 r. w przeliczeniu na mieszkańca wyniosły 8964 zł, natomiast wydatki zamknęły się w kwocie 9521 zł, z czego na zadania inwestycyjne przeznaczono 1101 zł.

Budżet Miasta w 2023 r. realizowany był w trudnych warunkach będących konsekwencją sytuacji makroekonomicznej oraz zmian przepisów prawa wprowadzonych przez tzw. Polski Ład. W 2023 r. średnioroczna inflacja ukształtowała się na poziomie 11,4%. Miasto mierzyło się z wyższymi kosztami zakupu towarów i usług. Minimalne miesięczne wynagrodzenie wzrosło 1 stycznia 2023 r. z 3010 zł do 3490 zł, a 1 lipca 2023 r. – do 3600 zł; jednocześnie zwiększyły się stawki godzinowe – odpowiednio do 22,80 zł i do 23,50 zł z 19,70 zł. Ponadto w 2023 r. dochód z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) był o 170 mln zł niższy niż w roku poprzednim. Od 2022 r. dochód ten wpływa do gminy nie zgodnie z realnym wykonaniem, ale jako 1/12 planowanych wpływów do budżetu państwa. Jako rekompensatę brakujących dochodów w PIT Miasto Gdańsk uzyskało jedynie zwiększenie dochodów z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej w wysokości 96,3 mln zł. W konsekwencji w 2023 r. dochody ogółem były o 18 mln zł niższe niż w 2022 r. (co oznacza spadek o 0,4% r/r), a wydatki ogółem – wyższe o 165,4 mln zł (wzrost o 3,7% r/r). Dochody własne Gminy Miasta Gdańska wzrosły o 5% r/r, zaś wydatki własne – o 9,5%. Nadwyżka operacyjna w 2023 r. była niższa o 43,2 mln zł niż w 2022 r. i wyniosła 203,2 mln zł. Deficyt budżetowy wyniósł 271,6 mln zł.

Jednocześnie miasto kontynuowało realizację zadania związanego z trwającym konfliktem zbrojnym na Ukrainie. Źródłem pokrycia wydatków realizowanych przez gminę w związku z pomocą obywatelom Ukrainy były środki z Funduszu Pomocy (w wysokości 91 912 080 zł) i z organizacji UNICEF (4 599 580 zł) oraz środki własne (1 933 660 zł). Niezależnie od ograniczeń w zakresie możliwości dochodowych miasta i wzrastających wydatków bieżących, w 2023 r. władze miasta prowadziły odpowiedzialną politykę finansową, co znalazło swoje potwierdzenie w szczególności w zachowywaniu płynności finansowej, niezakłóconej obsłudze zobowiązań oraz zapewnieniu zgodności działań z przepisami prawa i wymogami organu nadzoru (RIO). Także

Fitch Ratings potwierdził 24 marca 2023 r. wysokie długoterminowe ratingi Gminy Miasta Gdańska dla zadłużenia w walucie zagranicznej i krajowej na poziomie „A-” z perspektywą stabilną.

Dochody

W 2023 r. Miasto Gdańsk osiągnęło dochody ogółem na poziomie 4369,0 mln zł, z czego 4142,4 mln zł to dochody bieżące, a 226,6 mln zł – majątkowe. Na dochody bieżące Miasta Gdańska złożyły się dochody własne w wysokości 3920,5 mln zł oraz związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami – 221,9 mln zł.

W 2023 r. w Gdańsku prowadzono inwestycje (rozpoczęte w tym roku lub w latach poprzednich), na których realizację pozyskano dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w łącznej wysokości 93,6 mln zł.

Najważniejszym źródłem dochodów budżetowych miasta był udział w podatkach (tj. udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa – PIT i CIT – oraz podatki stanowiące dochód gminy pobierane przez urzędy skarbowe). Dochód z tego tytułu wyniósł 1257,2 mln zł, w tym 1078,2 mln zł z podatków PIT i CIT. Na drugiej i trzeciej pozycji pod względem wysokości dochodów znalazły się odpowiednio subwencje (944,0 mln zł, w tym część oświatowa w wysokości 797,9 mln zł) oraz podatki i opłaty lokalne (633,0 mln zł).

Kluczowe dla stabilności finansowej miasta są jego dochody własne, do których zalicza się udziały w podatkach, wpływy z podatków i opłat lokalnych, dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe, subwencje, dochody z mienia komunalnego oraz inne – tzw. pozostałe dochody związane działalnością miasta. Dochody własne systematycznie rosną: w 2023 r. wyniosły 3767,4 mln zł i wzrosły o 173,3 mln zł w stosunku do 2022 r.; niemniej ich dynamika wzrostu została drastycznie zmniejszona z powodu wspomnianej już zmiany zasad przekazywania samorządom udziałów w PIT.

Co istotne, na poziom dochodów uzyskanych przez miasto wpływ miały także środki z Funduszu Pomocy w wysokości 94,3 mln zł i organizacji UNICEF – 4,7 mln zł, przeznaczone na pomoc dla obywateli Ukrainy, a także z Funduszu COVID-19 w wysokości 10,1 mln zł.

W budżecie miejskim zmalały dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej – o 216,4 mln zł w stosunku do roku 2022. Spadek wynika głównie ze zmiany realizatora wypłat zasiłku wychowawczego z jednostki samorządu terytorialnego na ZUS. Miasto Gdańsk nie decyduje o sposobie wydawania tych środków, ale musi zapewnić sprawną obsługę zadań: odpowiednią liczbę pracowników, warunki lokalowe dla mieszkańców, sprzęt i biura. Dotacje otrzymywane z administracji rządowej okazują się niewystarczające. Na dopłaty do wynagrodzeń pracowników, utrzymania i wyposażenia stanowisk pracy miasto ponosi dodatkowe wydatki – w 2023 r. wyniosły one 26,2 mln zł.

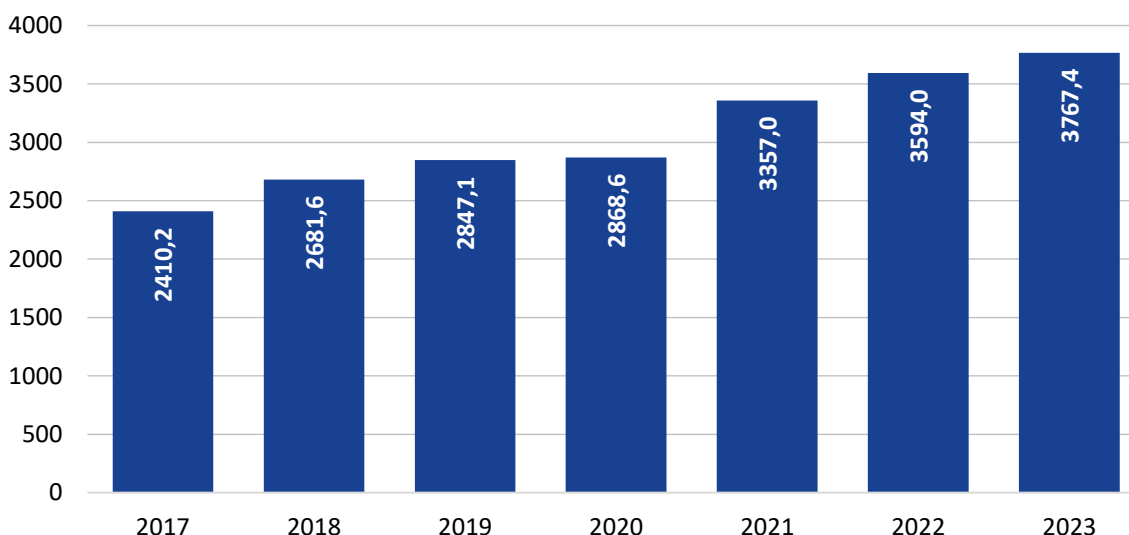
Grupy dochodów budżetu Miasta Gdańska w latach 2017–2023

Grupa dochodów	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
	w mln zł							w %
Udziały w podatkach	920,5	1029,7	1180,8	1130,3	1358,9	1378,5	1257,2	28,8
Subwencje	486,0	495,1	541,2	605,1	755,2	702,5	944,0	21,6
Wpływy z podatków i opłat lokalnych	434,4	455,6	530,6	511,6	558,5	579,5	633,0	14,5
Dotacje na zadania własne	142,5	201,8	244,5	369,7	254,4	353,1	378,7	8,7
Dochody realizowane przez jednostki budżetowe	339,1	226,2	224,2	211,2	269,1	312,6	359,4	8,2
Dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	370,1	393,6	531,4	690,9	694,4	439,3	222,9	5,1
Dochody z mienia komunalnego	151,0	285,2	186,1	186,3	169,3	306,1	200,1	4,6
Pozostałe dochody	79,3	189,7	184,3	224,2	246,0	315,0	373,6	8,6
Ogółem	2922,8	3277,0	3623,0	3929,3	4305,8	4386,5	4368,9	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

Dochody własne miasta Gdańska w latach 2017–2023

- dane w mln zł -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

W 2023 r. przeprowadzono kolejną, siódmą, edycję loterii „PIT w Gdańsku. Się opłaca!” zachęcającą mieszkańców do rozliczania podatków w Gdańsku. W loterii z atrakcyjnymi nagrodami wzięło udział 14 275 osób.

Wydatki

W strukturze wydatków Gdańska w układzie budżetu zadaniowego największy udział w 2023 r. miały wydatki skierowane na: edukację i opiekę wychowawczą oraz pomoc materialną – 35,8% (1661,1 mln zł); system komunikacji miejskiej – 18,3% (849,1 mln zł); oraz pomoc społeczną i realizację instrumentów polityki społecznej – 11,4% (526,8 mln zł). W sumie stanowiły one 67,7% wydatków.

Kategorie wydatków budżetu Miasta Gdańska w latach 2017–2023

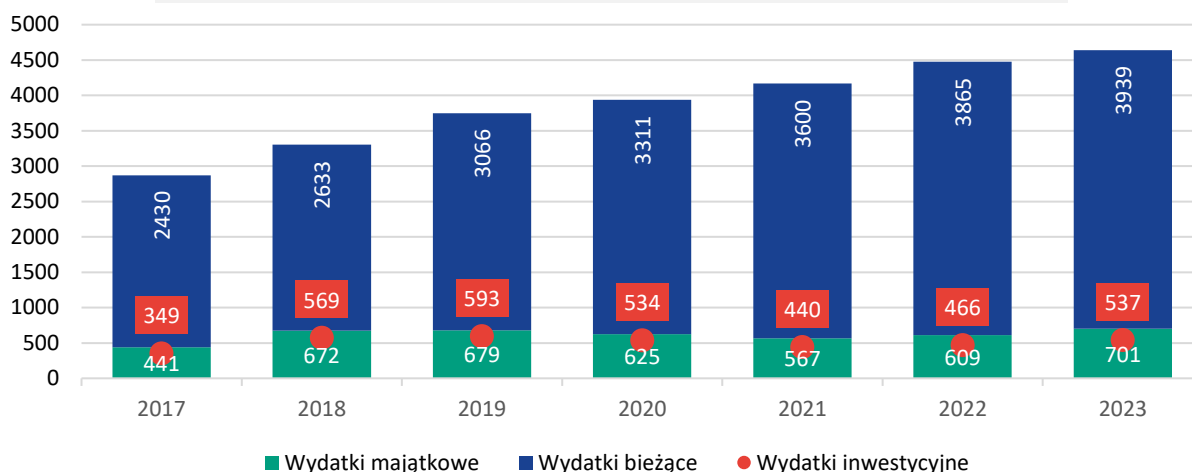
Kategoria wydatków	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
	w mln zł							w %
Edukacja i opieka wychowawcza oraz pomoc materialna	951,8	1030,4	1141,1	1154,4	1305,2	1421,7	1661,1	35,8
System komunikacji miejskiej	513,2	711,3	859,9	830,2	753,2	869,9	849,1	18,3
Pomoc społeczna i realizacja instrumentów polityki społecznej	494,0	529,2	691,3	845,9	867,0	734,2	526,8	11,3
Ochrona środowiska i zieleń miejska	151,3	189,8	191,4	254,7	274,1	291,5	329,7	7,1
Zarządzanie miastem i jego strukturami	126,7	136,9	174,5	162,7	253,6	277,6	296,5	6,4
Gospodarka komunalna	78,1	111,5	112,5	103,7	99,9	144,6	224,1	4,8
Sport, rekreacja, wypoczynek i turystyka w mieście	140,5	143,9	145,5	139,1	148,8	171,7	166,3	3,6
Kształtowanie i rozwój kultury i sztuki w mieście	93,8	105,6	107,0	106,4	125,0	139,1	151,9	3,3
Rozwój społeczno-gospodarczy miasta	42,7	57,3	21,5	41,4	29,0	84,3	95,7	2,1
Zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście	61,4	66,6	68,8	76,9	76,4	80,7	89,7	1,9
Finanse miasta	70,2	66,5	71,3	73,8	72,3	100,3	86,9	1,9
Nieruchomości i gospodarka mieszkaniowa	80,6	80,6	80,4	67,2	98,8	87,9	80,0	1,7
Zdrowie mieszkańców i przeciwdziałanie patologiom społecznym	17,7	20,4	23,2	20,5	28,4	27,6	37,8	0,8
Ład i polityka przestrzenna	24,9	26,5	25,1	27,3	17,7	24,7	22,3	0,5
Sprawy obywatelskie i usługi administracyjne	23,9	29,1	32,6	31,5	17,4	18,9	22,2	0,5
Ogółem	2870,9	3305,6	3745,9	3935,7	4166,8	4474,7	4640,1	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Gdańska, UMG.

Wydatki budżetowe klasyfikowane są także w podziale na bieżące i majątkowe. Wydatki bieżące – wiążące się ze świadczeniem przez miasto różnych usług, np. edukacyjnych, społecznych, przewozowych (komunikacja miejska), oraz z kosztami administracyjnymi funkcjonowania poszczególnych podmiotów – wyniosły w 2023 r. ponad 3,9 mld zł. Z kolei wydatki majątkowe – obejmujące środki przeznaczone na inwestycje, a także związane z zakupem oraz objęciem akcji i wniesieniem wkładów do spółek prawa handlowego – liczyły 701,4 mln zł, z czego 536,6 mln zł to wydatki inwestycyjne.

Wydatki bieżące oraz majątkowe, w tym inwestycyjne, w latach 2017–2023

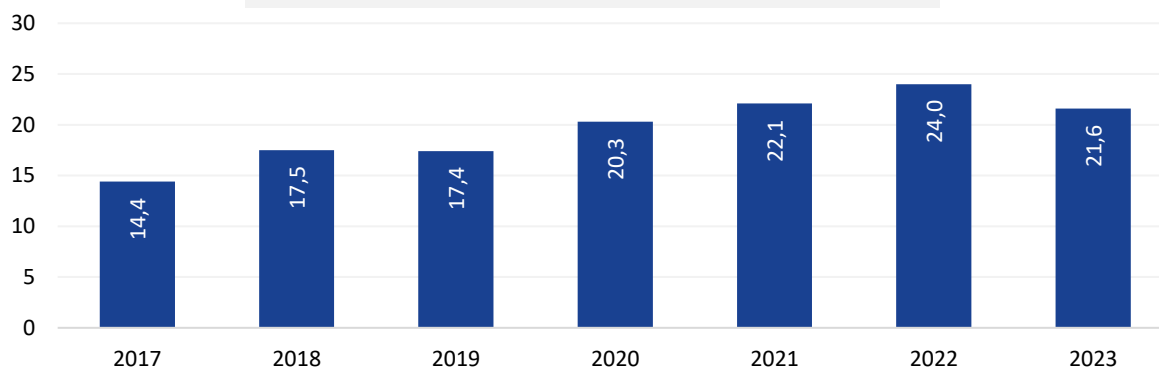
- dane w mln zł -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG.

Dofinansowanie z budżetu miasta Gdańska do zadań zleconych przez administrację rządową w latach 2017–2023

- dane w mln zł -

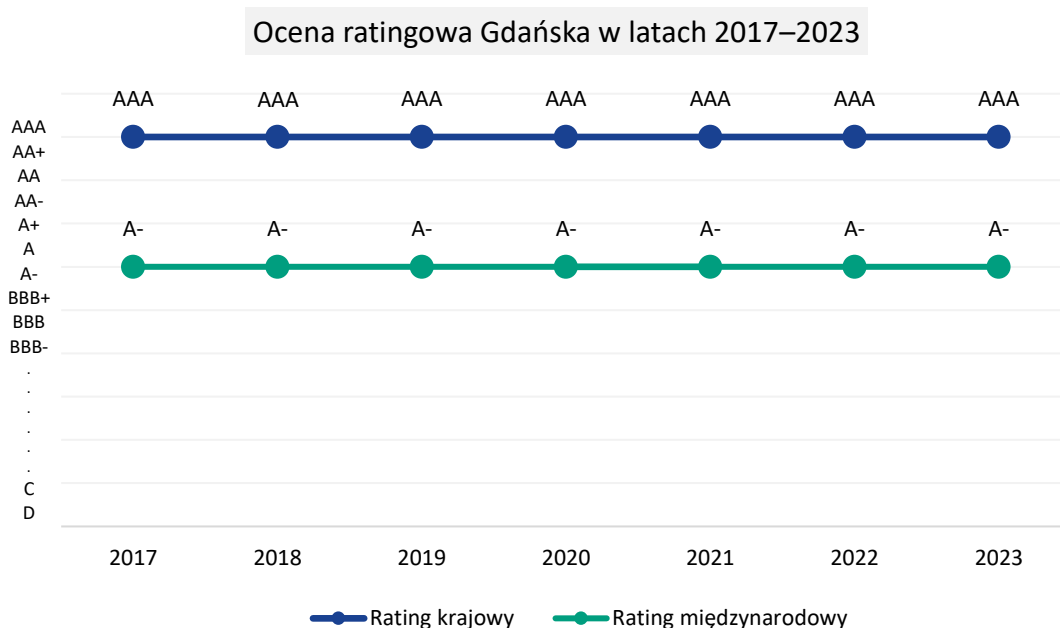

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG.

W 2023 r. miasto odprowadziło do budżetu państwa 40,3 mln zł tzw. janosikowego.

Ocena ratingowa

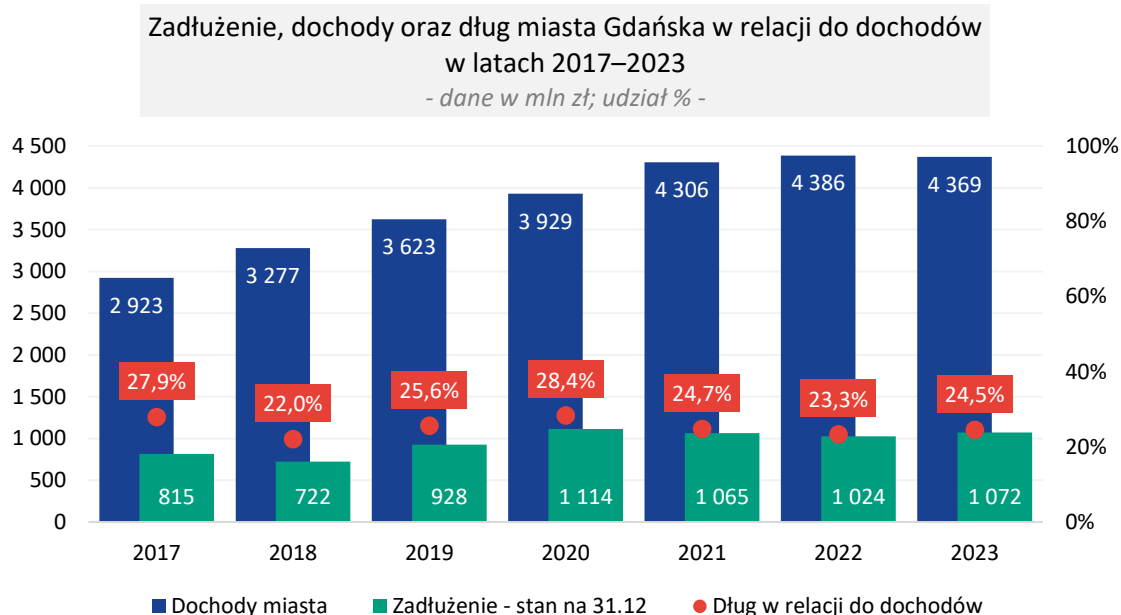
Gdańsk był jednym z pierwszych miast w Polsce, które przystąpiły do oceny ratingowej. Służy ona określeniu wiarygodności kredytowej w okresie długo- bądź krótkoterminowym w odniesieniu do waluty zagranicznej i krajowej. Rating określa się skalą kombinacji liter od „A” do „D” oraz cyfr lub znaków „plus” i „minus”, gdzie „A” jest oceną najwyższą, która oznacza wysoką zdolność kredytową, natomiast „D” – najniższą, która oznacza niewywiązywanie się z zobowiązań finansowych. Elementem ratingu jest również prognoza określająca możliwość zmiany oceny w najbliższym czasie. Wysoka ocena w ratingu pozwala miastu pozyskiwać kredyty na korzystnych warunkach. W 2023 r. Gdańsk uzyskał rating międzynarodowy na poziomie A- z perspektywą stabilną oraz rating krajowy na poziomie AAA. Fitch Ratings ocenił zdolność miasta do ograniczania wydatków w odpowiedzi na spadające dochody jako „mocną”.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG.

Zadłużenie

Zadłużenie miasta z tytułu kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiło 1072,1 mln zł, co w relacji do dochodów ogółem stanowiło 24,5%. Wartość ta oznacza wzrost o 1,2 pkt proc. w stosunku do 23,3% w 2022 r. Wskaźnik obsługi długu, wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych, spadł o 0,1 pkt proc. r/r i wyniósł 2,5% w 2023 r. przy maksymalnym dopuszczalnym poziomie 16,6%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG

5

**ZIELONE
MIASTO**

4,6 tys.

drzew
zasadzonych
przez jednostki
i spółki miejskie

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

7

nowych
pomników
przyrody

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

9

nowych
obiektów
małej retencji

źródło: Gdańskie Wody

752 tys. m²

pojemność
zbiorników
retencyjnych

źródło: Gdańskie Wody

37,3%

poziom
przygotowania
odpadów
komunalnych
do ponownego użycia
i recyklingu

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

129

pieców węglowych
zlikwidowanych
dzięki miejskim
dotacjom

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

49 tys.

użytkowników
aplikacji Czyste
Miasto Gdańsk

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

8,5 tys.

dzieci i młodzieży
uczestniczących
w programie
edukacyjnym „Czyste
Miasto Gdańsk”

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

Więcej informacji na gdansk.pl/gdanskwliczbach

Jednym z głównych, długookresowych wyzwań polityki miasta jest zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa w wymiarze środowiskowym oraz odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju miasta z poszanowaniem przyrody. Kluczowe znaczenie ma ochrona środowiska. Silnie wybrzmiewa w niej, obok dążenia do zachowania dziedzictwa naturalnego, troska o przyszłość miasta i zapewnienie dobrych warunków życia kolejnym pokoleniom. Stan środowiska istotnie przekłada się na jakość życia mieszkańców – jest czynnikiem warunkującym m.in. stan zdrowia, możliwość wypoczynku i regeneracji, jakość przestrzeni publicznej. Do głównych wyzwań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem należą: rozwijanie terenów zieleni i działania na rzecz bioróżnorodności, adaptacja do zmian klimatu, gospodarka obiegu zamkniętego, ochrona powietrza, wody i gleby oraz edukacja ekologiczna i budowanie świadomości społecznej. Zagadnienia te obejmują wiele obszarów działań miasta np. planowanie przestrzenne, transport, gospodarkę komunalną, politykę zdrowotną i społeczną, energetykę, turystykę. Te wzajemne powiązania sprawiają, że środowisko w istotny sposób oddziałuje na atrakcyjność Gdańska jako miejsca zamieszkania, pracy i spędzania czasu wolnego.

5.1. Bioróżnorodność i tereny zieleni

OCHRONA PRZYRODY

Cenne ekosystemy w mieście wymagają ochrony, np. poprzez ochronę zapisaną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, powoływanie nowych form ochrony przyrody oraz ograniczanie antropopresji. Obszary prawnie chronione o szczególnych walorach przyrodniczych (w tym rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu) zajmują prawie 30% powierzchni lądowej miasta (7935 ha). W planowaniu przestrzennym wykorzystywana jest koncepcja Ogólnomiejskiego Systemu Obszarów Aktywnych Biologicznie (OSTAB) identyfikującego i chroniącego elementy osnowy ekologicznej miasta.

Pod koniec 2023 r. do najważniejszych form ochrony przyrody na terenie miasta należały:

- **rezerваты przyrody (270 ha):**
 - Dolina Strzyży – utworzony na terenie leśnictwa Matemblewo, w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym, w celu ochrony zbiorowisk łągowych i grądowych w dolinie potoku Strzyża oraz stanowisk roślin chronionych i rzadkich,
 - Źródłiska w Dolinie Ewy – utworzony na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w celu ochrony naturalnych zbiorowisk łągowych i ziołoroślowo-szuwarowych,
 - Ptasi Raj – utworzony u ujścia Wisły Śmiałej na terenie Wyspy Sobieszewskiej jako rezerwat faunistyczny w celu ochrony ostoi ptactwa wodnego i błotnego,
 - Mewia Łacha – utworzony w celu ochrony ptaków w okresach ich wędrówek; obszar o randze europejskiej i krajowej, jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w polskiej strefie przybrzeżnej,
 - Wąwóz Huzarów – utworzony na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w celu ochrony roślin rzadkich i chronionych;
- **park krajobrazowy (2396 ha):**
 - Trójmiejski Park Krajobrazowy wraz z otuliną w granicach miasta Gdańska – przedmiot ochrony stanowią specyficzna rzeźba terenu oraz szata roślinna;
- **obszary chronionego krajobrazu (4752 ha):**
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej,
 - Otomiński Obszar Chronionego Krajobrazu (część),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich (część);
- **zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (427 ha):**
 - Dolina Potoku Oruńskiego – utworzony w celu zachowania unikatowego charakteru przyrodniczo-krajobrazowego doliny erozyjnej w strefie krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej,
 - Dolina Potoków Strzyża i Jasień – utworzony w celu zachowania wyjątkowych walorów krajobrazowych terenu oraz bogatej szaty roślinnej;
- **obszary Natura 2000:**
 - Bunkier w Oliwie PLH2200055 – specjalny obszar ochrony siedlisk nietoperzy,
 - Twierdza Wisłoujście PLH220030 – specjalny obszar ochrony siedlisk nietoperzy,

5. | ZIELONE MIASTO

- Ostoja w Ujściu Wisły PLH220044 – specjalny obszar ochrony siedlisk,
- Zatoka Pucka PLB220005 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
- Ujście Wisły PLB220004 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
- Dolina Dolnej Wisły PLB 040003 – obszar specjalnej ochrony ptaków,
- Zbiornik na Oruni PPLH220106 – specjalny obszar siedlisk nietoperzy;
- **16 użytków ekologicznych** (94,19 ha):
 - Fort Nocek,
 - Murawy kserotermiczne w Dolinie Potoku Oruńskiego,
 - Prochownia pod Kasztanami,
 - Salwinia w Owczarni,
 - Dolina Czystej Wody,
 - Migowska Bielawa,
 - Łozy w Kiełpinie,
 - Zielone Wyspy,
 - Karasiowe Jeziorka,
 - Wydma w Górkach Zachodnich,
 - Torfowisko Smęgorzyńskie,
 - Oliwskie Nocki,
 - Luneta z Pasikonikiem,
 - Staw Martynka,
 - Traszka Górska w Żwirowni,
 - Ropuszy Staw przy Dworze III;
- **pomniki przyrody** – na terenie miasta znajduje się 191 pomników przyrody (w tym 148 pojedynczych drzew, 2 aleje drzew, 29 grup drzew, 11 głązów narzutowych, 1 pomnik powierzchniowy).

W 2023 r. powołano 7 nowych pomników przyrody, w tym dwa pomniki grupowe (grupy drzew). Niektóre z nich zostały zgłoszone przez mieszkańców w ramach akcji „Zgłoś drzewo na pomnik przyrody”, umożliwiającej zgłoszenie za pomocą internetowego formularza drzew, które warto objąć ochroną.

ZIELEŃ MIEJSKA

Zieleń miejska pełni wiele istotnych funkcji, np. rekreacyjne, zdrowotne i estetyczne. Zieleń, zwłaszcza urządzona, jest niezbędna do zapewnienia mieszkańcom odpowiedniego komfortu życia i satysfakcjonujących warunków wypoczynku. Odgrywa także istotną rolę w retencji wód opadowych w systemie ochrony przeciwpowodziowej. Udział terenów zielonych w powierzchni lądowej miasta ogółem na koniec 2023 r. wynosił 25% i wzrósł o 1 pkt proc. w stosunku do roku poprzedniego. Zwiększenie ilości zieleni i terenów zielonych to jeden z priorytetów rozwoju miasta na najbliższe lata, zgłaszany przez mieszkańców.

Powierzchnia terenów zielonych w Gdańsku na koniec 2023 r. (w ha)

Rodzaj terenów zielonych	Powierzchnia (w ha)
Tereny leśne	4850
Tereny zieleni miejskiej	790
Ogródki działkowe	890
Łącznie	6530

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska.

W 2023 r. na terenie miasta w administracji Gdańskiego Zarządu Dróg i Zieleni znajdowało się 26 obiektów parkowych o powierzchni 243 ha, charakteryzujących się dużą różnorodnością związaną z ich położeniem,

historią i okresem powstania, formą zagospodarowania, bogactwem założeń ogrodowych czy szatą roślinną. Są wśród nich parki:

- zabytkowe, objęte ochroną konserwatorską (Oliwski, Brzeźnieński, Oruński, Jelitkowski, Przymorze, Kuźniczki);
- powstałe w miejscu dawnych cmentarzy (Akademicki, Bema, Steffensów, Zielony, Traugutta, Nostalgiczny);
- powstałe na terenach dawnych fortyfikacji (nad Optywem Motławy);
- współczesne, powstałe w dzielnicach (im. Jana Pawła II, Chirona, Millenium Gdańska, Jar Wilanowski);
- małe dzielnicowe (w Królewskiej Dolinie, Siennicki, nad potokiem Strzyża, im. Jana Uphagena, im. Charles'a de Gaulle'a, Diany, im. ks. Bronisława Kabata na Jasieniu);
- park nadmorski im. Ronalda Reagana – o charakterze ogólnomiejskim, z bogatą ofertą rekreacyjną.

W 2023 r. w badaniu pn. „Jakość życia w Gdańsku” mieszkańcy ocenili dostępność terenów zielonych na 4,29 pkt (w skali 1-6; wzrost o 0,13 pkt w porównaniu z poprzednim badaniem w 2021 r.).

Kluczową rolę w zapewnieniu dostępności terenów zielonych, szczególnie w obrębie zabudowy mieszkaniowej, stanowią obszary o mniejszej powierzchni, tj. zieleńce i skwery. Do starszych założeń takich obiektów, tworzonych często jeszcze przed II wojną światową, należą m.in.: skwer im. Polskich Harcerzy, skwer Jana Heweliusza, plac Kobzdeja, plac Wałowy, zieleniec przy Poczcie Polskiej, zieleniec Józefa Piłsudskiego. Ze względu na nierównomierne rozmieszczenie terenów zielonych urządzonych w obrębie miasta bardzo ważną rolę rekreacyjną, szczególnie w południowej i zachodniej części Gdańska, odgrywają tereny wokół zbiorników retencyjnych. Miasto rozbudowuje sieć zbiorników, a przestrzeń wokół już istniejących jest sukcesywnie zagospodarowywana m.in. ze środków Budżetu Obywatelskiego.

W 2023 r. zakończono prace nad koncepcją architektoniczno-krajobrazową parku Południowego, który ma uzupełnić planowane centrum dzielnicowe o funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe. Koncepcja powstała przy współudziale wszystkich zainteresowanych i szerokiej partycypacji społecznej, a jej założenia zostały odwzorowane w koncepcji planów miejscowych. Projektowany obiekt, o powierzchni 77 ha, będzie drugim co do wielkości parkiem w Gdańsku (po parku Reagana – 90 ha). Realizację projektu zaplanowano na kilka lat.

DRZEWA

Szczególnie cennym elementem zieleni miejskiej są drzewa, zwłaszcza dojrzałe. Ich duża wartość bierze się z jednej strony z licznych usług ekosystemowych, które świadczą (takich jak np. produkcja tlenu, oczyszczanie powietrza, wychwytywanie dwutlenku węgla, retencja wody opadowej, zacienienie, ochrona bioróżnorodności), a z drugiej – z walorów estetycznych i rekreacyjnych.

Głównym aktem prawnym regulującym zasady odstępowania od ustawowej ochrony drzew jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, określająca warunki, jakie muszą być spełnione, aby można było legalnie usunąć drzewo. Zasady te dotyczą zarówno drzew rosnących na terenach należących do podmiotów prywatnych, jak i stanowiących własność podmiotów publicznych. Usunięcie drzewa (lub krzewu) może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez prezydenta miasta (lub marszałka województwa – w przypadku terenów gminnych – albo wojewódzkiego konserwatora zabytków, jeśli zieleń rośnie na terenie wpisanym do rejestru zabytków). Wydanie zezwolenia wiąże się z naliczeniem opłat, ale może być uzależnione również od wykonania nasadzeń zastępczych bądź przesadzenia drzewa lub krzewu.

Ustawa określa zamknięty katalog przypadków, w których uzyskanie zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów nie jest wymagane. Jednym z kluczowych elementów są parametry drzew – bez zezwolenia można usunąć drzewo, którego obwód mierzony na wysokości 5 cm nie przekracza 50 cm (w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego – 80 cm, a w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego – 65 cm). Bez zezwolenia można też usuwać drzewa owocowe, o ile nie rosną na terenach wpisanych do rejestru zabytków.

5. | ZIELONE MIASTO

Osoby fizyczne planujące usunięcie drzew z terenów stanowiących ich własność, na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, obowiązuje postępowanie uproszczone, polegające na zgłoszeniu zamiaru usunięcia drzewa. Drzewa można usunąć po uzyskaniu protokołu potwierdzającego, że dokonano ich oględzin, chyba że zostanie wydana decyzja o sprzeciwie wobec takiego zamiaru. Sprzeciw może być wniesiony m.in., gdy drzewo rośnie na terenie przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zieleń lub inne formy ochrony. Każda sprawa rozpatrywana jest indywidualnie, a wartościami brany pod uwagę są ochrona przyrody oraz bezpieczeństwo korzystania z własnej nieruchomości.

W przypadku firm i deweloperów, aby usunąć drzewo na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej albo usunąć drzewo lub krzew z terenów gminnych, konieczne jest uzyskanie decyzji administracyjnej zezwalającej na takie działanie. To, czy zezwolenie zostanie wydane, czy też wnioskodawca otrzyma decyzję odmowną, zależy przede wszystkim od przyczyny planowanego usunięcia zieleni.

Usuwanie drzew suchych lub stanowiących bezpośrednie zagrożenie nie budzi wątpliwości o tyle, o ile nie ma podejrzenia, że pogorszenie ich stanu wynikało z bezpośredniej działalności człowieka, np. poprzez nadmierną redukcję korony czy uszkodzenie systemu korzeniowego. W przypadku potwierdzenia uszkodzenia lub zniszczenia drzew nakładana jest administracyjna kara pieniężna – zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody.

W wypadku drzew kolidujących z zamiarem inwestycyjnym, szczególnie będących w dobrym stanie zachowania, bierze się pod uwagę zarówno słuszny interes strony, jak i interes społeczny. W związku z tym wskazywane jest zastosowanie technologii oraz rozważenie takiej lokalizacji infrastruktury towarzyszącej obiektowi projektowanemu na danej nieruchomości, które umożliwią zachowanie istniejącej zieleni. Należy pamiętać również o konieczności zabezpieczenia drzew pozostających na terenie inwestycji lub z nią sąsiadujących, tak aby prace ziemne i/lub inne działania nie skutkowały ostatecznie znacznym pogorszeniem ich stanu czy też zamieraniem.

Wnioski i zgłoszenia trafiające do UMG są rozpatrywane indywidualnie; bada się celowość usunięcia zieleni, przeprowadza oględziny w celu potwierdzenia przedmiotu wniosku, weryfikuje występowanie gatunków chronionych. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości wnioskodawca jest wzywany do złożenia wyjaśnień, a ponadto prowadzone są rozmowy mające na celu ochronę jak największej liczby drzew. Podstawę do ograniczenia usuwania zieleni stanowią zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Im precyzyjniej opisują one cenną zieleń, występującą w postaci czy to pojedynczych cennych drzew, czy to kompleksów istotnych z punktu przyrodniczego, tym łatwiej jest chronić zieleń na terenach objętych inwestycjami.

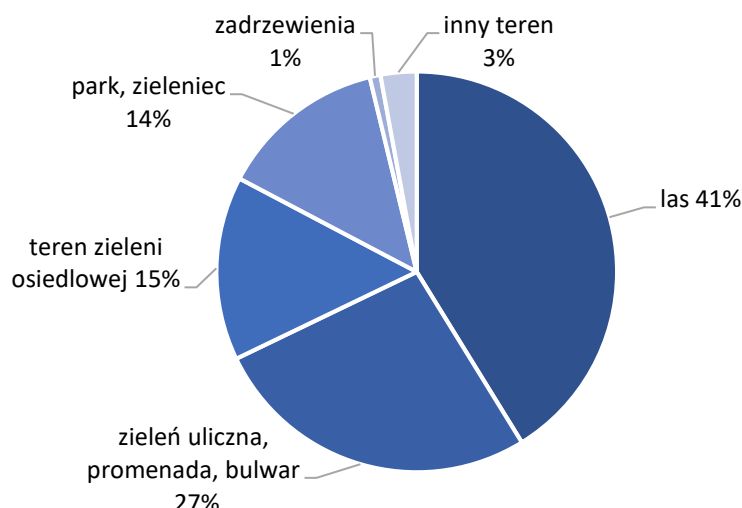
Jeśli nie ma możliwości zachowania drzew lub ich przesadzenia, wskazana może zostać rekompensata przyrodnicza w postaci nasadzeń zastępczych, przy wzięciu pod uwagę parametrów drzew, ich lokalizacji, zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz wartości ekosystemowych zapewnianych przez drzewa. Jeżeli wydano zgodę na usunięcie drzew i krzewów, za ich usunięcie naliczana jest opłata w wysokości ustalonej na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie wysokości stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów, poza określonymi w ustawie wyjątkami.

Eksperci od lat podnoszą kwestię zbyt liberalnych zapisów ustawowych w zakresie zasad dotyczących usunięcia i pielęgnacji drzew oraz zbyt niskich opłat i kar za usunięcie zieleni. Gdańsk wraz z innymi miastami metropolitalnymi przedstawiał propozycje zmian zwiększających ustawową ochronę drzew.

W celu ustalenia jednoznacznych zasad kompensacji przyrodniczej za wycinane drzewa i krzewy wprowadzone zostało Zarządzenie Prezydenta Miasta Gdańska nr 472/22 z dnia 18 marca 2022 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków obliczania liczby i powierzchni nasadzeń zastępczych na terenie Gminy Miasta Gdańska. Zarządzenie to wskazuje m.in. gatunki drzew wykluczone z nasadzeń zastępczych, minimalne parametry drzew (m.in. obwód pnia) i krzewów do nasadzeń zastępczych, minimalny zakres warunków technicznych sadzenia drzew i krzewów, sposób obliczania liczby nasadzeń zastępczych (liczby drzew i powierzchni nasadzeń krzewów).

Aby zazielenić przestrzeń miejską, **w 2023 r. jednostki i spółki miejskie zasadziły 4611 drzew.** Na terenach parków, zieleńców i skwerów zasadzono ich 623, w pasach drogowych (jako zieleń uliczną) – 1229, a na terenach zieleni osiedlowej – 685, z kolei 1,9 tys. sadzonek leśnych przypadło na lasy komunalne. Ponadto na podstawie decyzji Wydziału Środowiska UMG inwestorzy wykonali **nasadzenia zastępcze w liczbie 3180 szt. drzew**, co daje w sumie **7791 nowych drzew w mieście.**

Struktura drzew zasadzonych przez jednostki miejskie według lokalizacji nasadzeń w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek i spółek miejskich.

W 2023 r. założono dwa miejskie mikrolasy zgodnie z japońską metodą sadzenia lasów Akiry Miyawakiego. Łącznie posadzono ponad 1,2 tys. sadzonek roślin (w tym 868 drzew) oraz wykorzystano blisko 80 t kompostu, który powstał w Zakładzie Utylizacyjnym z segregowanych przez mieszkańców odpadów bio. Pierwszy mikrolas został posadzony na terenie parku Południowego przy zbiorniku Świętokrzyska I, a drugi – na Jasieniu przy ul. Stankiewicza 8 (za Pozytywnym Przedszkolem nr 13). Oba obiekty powstały przy udziale mieszkańców – sadzenie mikrolasów to wydarzenia otwarte, w których każdy może wziąć udział i własnoręcznie zasadzić drzewo.

W celu lepszej ochrony drzew, wskazania kierunków rozwoju zadrzewiania miasta oraz polepszenia transparentności działań związanych z zielenią miejską w 2023 r. podjęto prace zmierzające do opracowania **Gdańskiej Karty dla Drzew**. Odbłyły się cztery spotkania: jedno w szerokim gronie interesariuszy (rady dzielnic, organizacje społeczne, radni), kolejne w gronie specjalistów z jednostek miejskich oraz z siostrzanych jednostek z innych miast, dendrologów, radnych miejskich, przedstawicieli organizacji pozarządowych. Omawiano szereg zagadnień związanych z wprowadzeniem standardów dotyczących ochrony i pielęgnacji drzew, sposobów i zakresu inwentaryzacji zieleni w mieście, sposobów na zwiększenie zazielenienia miasta i dostępności zieleni, lepszego dialogu w zakresie zieleni w mieście, opracowania sposobu komunikacji o planowanych wycinkach oraz ograniczenia szkodliwego wpływu zimowego utrzymania dróg. Wnioski i rekomendacje z tych spotkań zostaną zebrane w oficjalnym miejskim dokumencie w formie zarządzenia prezydenta. Przyjęcie Gdańskiej Karty dla Drzew zaplanowano na 2024 r.

CMENTARZE

W Gdańsku funkcjonuje dziewięć cmentarzy komunalnych o powierzchni 98,3 ha oraz pięć cmentarzy parafialnych o powierzchni 8,5 ha. Ich łączna powierzchnia to prawie 107 ha.

Jedynym cmentarzem komunalnym otwartym do bieżącego chowania zmarłych jest cmentarz Łostowski. Pozostałe cmentarze komunalne są zapelnione, co oznacza, że nie mają one wolnych kwatery grzebalnych.

W celu zwiększenia liczby miejsc grzebalnych w 2023 r. trwały prace związane z powiększeniem cmentarza przy ul. Kępnej: dokonano wycinki drzew i krzewów oraz rozpoczęto roboty budowlane na podstawie uzyskanej dokumentacji projektowej. Rozpoczęto również budowę drogi dojazdowej do cmentarza. Działania związane z rozbudową obiektu będą kontynuowane w 2024 r. Ponadto trwa przygotowanie rozbudowy trzech cmentarzy: Centralnego „Srebrzysko”, Salvator i Garnizonowego. W 2023 r. uzupełniano dokumentację dotyczącą rozbudowy tych nekropolii.

5. | ZIELONE MIASTO

Na sześciu cmentarzach komunalnych znajdują się kolumbaria wyposażone łącznie w 6316 nisz, z których każda może pomieścić dwie urny. Na koniec 2023 r. wolnych było jeszcze 1050 nisz, przy czym 70% spośród nich znajdowało się na cmentarzu Łostowickim.

Efektom stosowania preferencji cenowych dla pochówków urnowych na cmentarzach komunalnych jest trzykrotny wzrost ich liczby w ciągu ostatnich 12 lat (łącznie pochówków urnowych do ziemi i pochówków do kolumbarium). Liczba pochówków w kolumbarium wzrosła w tym czasie 25-krotnie. W 2023 r. pochówki urnowe stanowiły aż 63,5% wszystkich pochówków. Liczba pochówków do kolumbarium utrzymywała się na wysokim poziomie (podobnie jak w 2022 r.) i stanowiła prawie 10% wszystkich pochówków przeprowadzonych na gdańskich cmentarzach komunalnych oraz 15% pochówków urnowych.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE ZIELONE MIASTO W ZAKRESIE BIORÓŻNORODNOŚCI I TERENÓW ZIELENI:

W zakresie ochrony ekosystemów, obszarów cennych przyrodniczo i bioróżnorodności:

- W celu ochrony cennych tworów przyrody **ustanowiono siedem nowych pomników przyrody**. Wśród nich były dwa pomniki grupowe – grupy drzew: aleja Smęgorzyńska (35 dębów) oraz dwa platany klonolistne rosnące przy skrzyżowaniu ulic Chrzanowskiego i Rózyckiego. Ponadto nowymi pomnikami zostały trzy drzewa (lipa krymska w parku Przymorze oraz kasztanowiec zwyczajny i topola biała w rejonie ul. Pomorskiej) oraz dwa głązy narzutowe. W przypadku jednego z tych pomników – topoli przy ul. Pomorskiej – uchwała o ustanowieniu pomnika weszła w życie na początku 2024 r. Niektóre z nowych pomników przyrody zostały zgłoszone przez mieszkańców w ramach akcji „**Zgłoś drzewo na pomnik przyrody**”, umożliwiającej zgłoszenie za pomocą internetowego formularza drzew, które warto objąć ochroną. W 2023 r. dokonano ponadto przeglądu pomników przyrody z terenu Gdańska, wykonano **zabiegi pielęgnacyjne i konserwatorskie**, wykonano **ekspertyzy zdrowotne i opinie dendrologiczne** oraz testy obciążeniowe dla wytypowanych drzew. Na koniec 2023 r. na terenie miasta znajdowało się w sumie 191 pomników przyrody (w tym 148 pojedynczych drzew, 2 aleje drzew, 29 grup drzew, 11 głązów narzutowych, 1 pomnik powierzchniowy).
- Opracowano koncepcję przebiegu granic proponowanego **rezerwatu przyrody Lasy Oliwskie**. W ramach projektu przygotowano trzy warianty przebiegu granic proponowanego rezerwatu.
- Wykonano ekspertyzy służące ochronie i rozwojowi bioróżnorodności, które wykorzystywane są w realizacji zadań jednostek miejskich:
 - dotyczącą **ochrony siedlisk nietoperzy** jako elementu strategii ochrony bioróżnorodności Gdańska, ze szczególnym uwzględnieniem zanieczyszczenia światłem;
 - dotyczącą strategii **ochrony średnich ssaków** ze szczególnym uwzględnieniem wiewiórek i jeży jako elementu zachowania bioróżnorodności Gdańska;
 - w zakresie **zarządzania i udostępnienia użytku ekologicznego Zielone Wyspy** w celu zachowania bioróżnorodności.
- Opracowano koncepcję **wskaźników różnorodności biologicznej** dla Gdańska. Analizowana jest możliwość wdrożenia wybranych wskaźników na terenie miasta. Pozyskane dane będą podstawą do tworzenia wytycznych dla działań jednostek miejskich.
- Wykonana została **inwentaryzacja przyrodnicza rejonu Opływu Motławy** w zakresie: analizy składu ichtiofauny, ekspertyzy botanicznej z zakresu roślinności zanurzonej, analizy składu herpetofauny, inwentaryzacji ornitologicznej, inwentaryzacji flory zbiorowisk lądowych. Zebrane dane nie tylko potwierdziły wartość obszaru, lecz także posłużą do ustalenia granic planowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. Ponadto wykonana została **inwentaryzacja fauny wokół Wróbla Stawu** w związku z postulatami mieszkańców osiedla. Zarząd Morskiego Portu Gdańsk SA przeprowadził **inwentaryzację przyrodniczą oraz dendrologiczną na terenach zlokalizowanych przy ul. Kontenerowej**.
- W celu zwiększenia bioróżnorodności **rozpoczęto program pozostawiania drzew – świadków**. W przypadku konieczności wycinki drzewa, tam gdzie jest to możliwe, pozostawiono stojące, kilkumetrowe pnie oznaczone tabliczką z napisem „Świadek” i opisem korzyści, które takie pnie przynoszą. Do końca 2023 r. oznaczono ok. 20 drzew w parkach w Oliwie, Jelitkowie, Brzeźnie i w parku Przymorze.
- Rannym i chorym dzikim ptakom oraz ssakom zapewniona została **pomoc weterynaryjna**, rehabilitacja i opieka.
- W zakresie poprawy warunków bytowych fauny i flory podjęto następujące działania:

- kontynuacja projektu „**Gdańskie Ogrody Motylowe**”, polegającego na tworzeniu przy placówkach edukacyjnych rabat z roślinami, które wabią motyle i inne owady. Na terenie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 4 wykonano nową rabatę w kształcie koła o średnicy 5 m z roślinami przyjaznymi owadom oraz założono hotel dla owadów. Polskie Towarzystwo Walki z Mukowiscydą przeprowadziło dodatkowo 15 konsultacji oraz 16 wykładów edukacyjnych;
 - realizacja projektu „**Gdańsk pomaga pszczołom**”, polegającego na poprawie warunków bytowania pszczoł poprzez tworzenie łąk kwietnych. W 2023 r. założono ich 935 m², a łączna powierzchnia łąk wyniosła 15 149 m²;
 - kontynuacja akcji **#wysokatrawa, #lakamiejska** popularyzującej inne spojrzenie mieszkańców na niekoszone tereny zieleni miejskiej i prywatnej pod kątem wspomagania, ochrony bioróżnorodności oraz retencji wody;
 - kontynuacja programu **Gdańskie Łąki Miejskie** propagującego ekstensywne utrzymanie trawników, zwłaszcza wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz we wszystkich przestrzeniach, które nie są intensywnie wykorzystywane rekreacyjnie. W 2023 r. było ok. 100 ha łąk miejskich;
 - zakończenie projektu „**Miasto owaDOM**”, dzięki któremu na terenie Gdańska stanęły domki dla owadów; poza zapewnieniem schronienia dla pszczoł domki pełnią także funkcje edukacyjne – na ich konstrukcji umieszczone zostały tablice informacyjne;
 - kontynuacja projektu edukacyjnego „**Strefa dla jeża**”, mającego na celu zwrócenie uwagi na obecność jeży w środowisku zurbanizowanym. Program, polegający na pozostawianiu w wybranych lokalizacjach opadłych liści oraz niedokosów, jest realizowany cyklicznie jesienią);
 - kontynuacja utrzymania w 37 lokalizacjach tzw. **kaczkomatów** z karmą dla ptaków zimujących.
- W okresie wiosennym w celu **ochrony żab i ropuch** przemieszczających się do zbiorników wodnych czasowo zamknięta dla ruchu samochodowego była ul. Michałowskiego, gdzie migracja płazów odbywa się na szczególnie dużą skalę. Ponadto dla dzieci przedszkolnych i uczniów zorganizowano spotkania edukacyjne na temat ochrony płazów.
 - Kontynuowano program **promowania roślinności rodzimej** przy wykonywaniu nasadzeń roślinnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz na terenach rekreacyjnych zieleni miejskiej (parki, skwery, zieleńce). Stosowany jest w bieżącym utrzymaniu zieleni, wykonywaniu nowych nasadzeń oraz uzgodnieniach dla podmiotów zewnętrznych.
 - W 2023 r. **Referat Ekologiczny** Straży Miejskiej przeprowadził **549 interwencji** na podstawie zgłoszeń mieszkańców. W 139 przypadkach strażnicy sprawdzali dobrostan zwierząt: psów i kotów, węży, żółwi i papug egzotycznych, skorpiona, rybek akwariowych, szczura i kawii domowej oraz królików. Szesnastokrotnie interwencje dotyczyły osób prezentujących zwierzęta w celach zarobkowych na ulicach Śródmieścia. W czterech takich przypadkach interwencja zakończyła się odebraniem zwierząt egzotycznych ich właścicielom i skierowaniem sprawy do prokuratury. Ponadto podczas kontroli dobrostanu psów utrzymywanych na terenie miasta strażnicy czterokrotnie podjęli decyzję o konieczności odebrania zaniedbanego psa właścicielowi. Sprawne działanie sekcji zapewniało pomoc chorym małym ssakom (w 89 przypadkach) i ptakom (w 260 przypadkach). Strażnicy reagowali na zgłoszenia dotyczące obecności dużych ssaków stwarzających zagrożenie w mieście: dzików (w 52 przypadkach) oraz łosi (w 2 przypadkach). W pięciu przypadkach interwencja strażników dotyczyła zwierząt zakwalifikowanych do grupy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla bioróżnorodności Unii Europejskiej lub Polski.
 - Na terenie ogrodu zoologicznego prowadzona jest „**Akcja karmnik**”, w ramach której w sezonie zimowym 2022/2023 zaobserwowano i zbadano 556 ptaków zimujących na terenie zoo. Projekt ma na celu poznanie przeżywalności ptaków w okresie zimowym, ich pochodzenia, badanie wpływu warunków atmosferycznych na kondycję ptaków oraz zbadanie struktury wiekowej i płciowej zimujących osobników.
 - W ramach **opieki nad kotami wolnożyjącymi** wydano 72 nowe budki dla kotów oraz zorganizowano spotkanie wigilijne dla społecznych opiekunów, podczas którego rozdano 500 zestawów karmy i ulotki edukacyjne.
 - Rozwojowi bioróżnorodności służą również działania zgłaszane i wybierane przez mieszkańców w **Budżecie Obywatelskim**. W 2023 r. zrealizowano m.in.:

- o **łąki kwietne i rabaty bylinowe** – np. przy Zielonym Stawie na Jasieniu, przy ul. Obrońców Wybrzeża, w parku Jana Pawła II, w parku Gralatha, przy ul. Focha, na placu gen. Maczka, przy ul. Lubuskiej, na placu bp. O'Rourke, w parku im. ks. Kabata, w parku Reagana;
- o **montaż: domków dla jeży** – m.in. w parku Oruńskim, na terenach spółdzielni mieszkaniowej w dzielnicy Zaspa-Młyniec, na Biskupiej Górze; **budek lęgowych dla ptaków** – m.in. na Biskupiej Górze; **hoteli dla owadów** – m.in. przy ul. Stryjewskiego i na terenie dzielnicy Kokoszeki.

W zakresie zazieleniania miasta:

- W celu zazieleniania przestrzeni miejskiej w 2023 r. jednostki i spółki miejskie zasadziły **4611 drzew** (z czego ok. 850 drzew to nasadzenia zastępcze), w tym:
 - o Gdański Zarząd Dróg i Zieleni – 972 drzewa w pasach drogowych, parkach i zieleńcach oraz 1,9 tys. sadzonek leśnych w lasach komunalnych;
 - o Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. – 868 drzew zasadzonych w dwóch mikrolasach;
 - o Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska – 525 drzewa w ramach realizacji inwestycji (m.in. drogowych, oświatowych, na terenach rekreacyjnych, związanych z Budżetem Obywatelskim);
 - o Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. – 110 drzew przy realizowanych inwestycjach mieszkaniowych, głównie przy ul. Piotrkowskiej;
 - o Wydział Środowiska UMG – 79 drzew, w tym zakup 60 sadzonek drzew owocowych, które zostały posadzone w Sadzie Sąsiedzkim w Brzeźnie pomiędzy ul. Gdańską a ul. Dworską, oraz wymiana 19 drzew w Gajach Ojców i Matek.

Najczęściej sadzonymi drzewami były lipa, klon, jarząb, dąb, kasztanowiec.

Miejskie jednostki i spółki usunęły 2052 drzewa – były to głównie drzewa martwe, zamierające lub wywroty. Usunięto m.in. 850 takich drzew w lasach komunalnych, 219 na cmentarzach i 195 w pasach drogowych. Ponadto 485 drzew zostało usuniętych w związku z realizacją inwestycji miejskich. Wśród zlikwidowanych drzew przeważały (w ok. 70%) te o obwodzie pnia do 100 cm (mierzonym na wys. 130 cm).

- Ponadto w 2023 r. na podstawie decyzji Wydziału Środowiska UMG inwestorzy wykonali **nasadzenia zastępcze w liczbie 3180 szt. drzew** (nie licząc nasadzeń zastępczych wykonanych przez jednostki i spółki miejskie).
- W 2023 r. jednostki i spółki miejskie **zasadziły 19 232 krzewy** (z czego 1229 to nasadzenia zastępcze). Najwięcej krzewów zasadzono przy realizacji projektów Budżetu Obywatelskiego – 8282 szt.; ponadto: 3997 krzewów jako planowe nasadzenia związane z zazielenianiem przestrzeni miejskiej, 2958 krzewów jako zieleń towarzyszącą realizowanym inwestycjom oraz 2686 krzewów posadzonych z inicjatywy rad dzielnic. Usunięto krzewy z łącznej powierzchni 3227 m² (szacunkowa liczba krzewów – ok. 13 tys.), w zdecydowanej większości z powodu realizacji inwestycji.
- Weryfikowane były przyczyny usunięcia drzew i krzewów w postępowaniach o wydanie zezwolenia na usunięcie zieleni, w ramach których Wydział Środowiska wydał zgody na usunięcie 4464 drzew i nałożył **obowiązek realizacji nasadzeń zastępczych w liczbie 7237 szt.** Za usunięcie zieleni naliczono opłatę w wysokości 3 633 871,50 zł. Z informacji, którymi dysponuje UMG, wynika, że Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego w 2023 r. wydał zgody na usunięcie 1020 drzew i nałożył obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych 1136 drzew, a Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków pozwolił na usunięcie 711 drzew i zobowiązał usuwających do przeprowadzenia 572 nasadzeń.
- **Weryfikowano wykonanie warunku realizacji nasadzeń rekompensujących** wynikających z decyzji zezwalających na usunięcie drzew i krzewów – Wydział Środowiska przeprowadził 90 **ogłędzin w terenie**, w tym pięć w celu sprawdzenia, czy zostały wykonane nasadzenia wynikające z decyzji Prezydenta Miasta Gdańska oraz 85 weryfikujących zachowanie żywotności po okresie 3-letniej opieki nad nasadzeniami. Ogłędziny dotyczyły 4936 drzew oraz 4232 m² krzewów.
- Przeprowadzone zostały **badania specjalistyczne** 56 drzew. Każde drzewo zostało przebadane tomografem dźwiękowym oraz dla każdego została wykonana próba obciążeniowa określająca statykę drzewa. Z 675 drzew **usunięto jemiolę** – zastosowano zabieg usunięcia metodą cieniowania, która jest korzystniejsza dla drzew.

- Wykonano **prace pielęgnacyjne drzew w Gajach Matek i Ojców** (5 lokalizacji).
- W zakresie **nasadzeń w pasach drogowych i na terenach zieleni** kontynuowano działania studialne, projektowe i wdrożeniowe (pilotażowo) pozwalające na zwiększenie liczby nasadzeń zieleni wysokiego, średniego i niskiego piętra w ramach projektu mającego na celu zwiększenie różnorodności biologicznej na terenie miasta, ochronę nasadzeń drzew i zwiększenie retencji wodnej.
- W przestrzeni miejskiej **posadzono 14 tys. bylin oraz 7,8 tys. roślin cebulowych**.
- Promowano zastosowanie **standardów dla zieleni miejskiej** – kontynuowano projekt mający na celu wdrażanie dobrych praktyk w zakresie zakładania i utrzymania zieleni miejskiej. W przyszłości planowane jest wdrożenie standardów opracowanych przez Fundację Sendzimira we współpracy z miejskimi jednostkami zajmującymi się zielenią – w ramach projektu „Uniwersalne Standardy Pielęgnacji i Utrzymania Zieleni”, w którym uczestniczył Gdański Zarząd Dróg i Zieleni.
- Jednostki utrzymaniowe prowadziły **pielęgnację zieleni po zakończonych inwestycjach** (po zakończeniu pielęgnacji gwarancyjnej).
- W celu poprawy dostępności do terenów zieleni kontynuowano działania w zakresie **powstania parku Południowego**. W 2023 r. ukończono koncepcję architektoniczno-krajobrazową parku. Skompletowane zostały inwentaryzacje i waloryzacje: dendrologiczna, przyrodnicza. Rozpoczęto prace związane z zagospodarowaniem parku, m.in. z budową ścieżek pieszych i rowerowych w pobliżu zbiorników Świętokrzyska I i II. Ponadto istotnym działaniem zwiększającym dostępność zieleni jest sukcesywna ochrona terenów zieleni oraz wyznaczanie nowych parków i skwerów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Obecnie prowadzone są prace nad 40 planami miejscowymi, które rezerwują łącznie ok. 300 ha nowych terenów pod zielen publiczną.
- Zakończone zostało **zagospodarowanie terenu Optywu Motławy wraz z bastionami**. W 2023 r. oczyszczono i zagospodarowano bastiony św. Gertrudy i Żubr, zakończono przebudowę ciągów pieszych, wykonano oświetlenie terenu wraz z monitoringiem wizyjnym oraz montaż małej architektury, uzupełniono nasadzenia. Prace zostały zrealizowane według wytycznych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w ramach projektu rewitalizacji Dolnego Miasta i pl. Wałowego wraz ze Starym Przedmieściem. Koszt robót budowlanych wyniósł 15,6 mln zł.
- Aby **powiększyć tereny rekreacyjne** dla mieszkańców Gdańska oraz **przywrócić zabytkowym parkom wartości przyrodnicze**, rozpoczęto opracowywanie dokumentacji projektowej w celu rewitalizacji parku Schopenhauera oraz parku przy Nowym Ratuszu – skweru im. Czesława Niemena.
- Kontynuowano **prace remediacyjne na terenie Szańca Zachodniego** związane z usuwaniem zanieczyszczenia gruntu substancjami ropopochodnymi. Ze względu na zidentyfikowanie nowych zanieczyszczeń konieczne było uzyskanie nowych decyzji z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i ogłoszenia przetargu na kontynuowanie prac remediacyjnych. Pod koniec 2023 r. ogłoszono przetarg w celu wyłonienia wykonawcy kolejnego etapu prac. Docelowo na tym terenie **powstanie park**.
- Trwały prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowej **rewitalizacji Wielkiej Alei Lipowej** (między torami tramwajowymi a jezdnią w kierunku Wrzeszcza) w porozumieniu z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- **Tworzono parki kieszonkowe** – w 2023 r. wykonano miniogród kieszonkowy przy ul. Batorego i ul. Jaśkowa Dolina.
- Przygotowano analizę możliwości **zazielenienia terenów wokół stadionu Polsat Plus Arena Gdańsk**. Koncepcja terenów zielonych wokół stadionu zakłada „odbetonowanie” terenów poprzez stworzenie powierzchni biologicznie czynnych w postaci parków, szpalerów drzew oraz łąk kwietnych.
- Rozpoczęto prace nad polityką dotyczącą **rodzinnych ogrodów działkowych (ROD)**, w tym szerszego ich **otwarcia dla mieszkańców Gdańska**. Polityka ta będzie polegała na rozszerzaniu dostępu (w pewnym stopniu) do części terenów ogrodów – głównie tam, gdzie występują deficyty w dostępie do zieleni. Celem działań jest wykorzystanie potencjału ROD i większa integracja ze strukturą miasta w wymiarze społecznym i przestrzennym.
- **Gdańska Polityka Zieleni (GPZ)** – określa spójną, planową i długoterminową politykę rozwoju zielonej infrastruktury w skali ogólnomiejskiej. GPZ ma na celu określenie i uszczegółowienie podstawowego systemu przyrodniczego miasta oraz wzmocnienie jego biologicznej ciągłości i bioróżnorodności, a także kontynuację procesu ukierunkowanego na zwiększanie jej dostępności dla mieszkańców.
- W 2023 r. opublikowano to opracowanie i rozpoczęto analizy poświęcone kontynuacji GPZ. Celem kolejnego etapu prac jest zwiększenie dostępu do zieleni i rekreacji w obszarach, w których istnieje obecnie deficyt zieleni, oraz wyznaczenie spójnej sieci błękitno-zielonej infrastruktury wraz

z rekomendacjami do jej ochrony i urzędzenia. Opracowanie będzie punktem wyjścia dla działań wielu jednostek miejskich oraz dla urbanistów przy pracach nad planami miejscowymi i planem ogólnym m. Gdańska.

- Mieszkańcom Gdańska **rozdano 1 tys. opakowań cebulek roślin ozdobnych**, takich jak tulipany, krokusy, frezje.
- Odbyła się kolejna edycja akcji **„Zbrataj się z bratkiem, przygarnij stokrotkę”**. W czasie zmiany wystroju miejskich rabat z wiosennego na letni przekazano chętnym mieszkańcom kilkanaście tysięcy roślin do ozdobienia balkonów i ogródków.
- Zorganizowano kolejną edycję **konkursu na najpiękniejszy gdański balkon i ogródek**, który promuje zaangażowanie i dbałość o własną, zieloną przestrzeń mieszkańców i estetykę miasta. W 2023 r. na konkurs wpłynęło łącznie 179 zgłoszeń. Prace oceniano pod kątem estetyki i pomysłowości aranżacji, atrakcyjności formy, kolorystyki, doboru roślin i innych elementów, wpisywania się w otoczenie i kontekst przestrzenny, oraz aspektów przyrodniczych i ekologicznych. Przyznano po 3 nagrody i 5 wyróżnień w dwóch kategoriach: balkon i ogródek.
- Poprawie dostępności i urządzaniu terenów zieleni oraz zazielenianiu miasta służy również **Budżet Obywatelski (BO)**. W 2023 r. w ramach BO po raz czwarty istniała możliwość zgłaszania projektów w kategorii **Zielony Budżet Obywatelski**, mającej na celu zwiększenie ilości zieleni w mieście, budowę ogrodów deszczowych, działania ekologiczne (np. edukacyjne, kulturalne, informacyjne). W 2023 r. łączna kwota BO wyniosła ponad 20,4 mln zł, z czego blisko 4,5 mln zł dotyczyło Zielonego Budżetu Obywatelskiego. W 2023 r. w ramach BO zrealizowano m.in.²:
 - o park Goszczyńskiego (Siedlce) – przekształcenie dzikiego terenu zielonego w park z miejscem do rekreacji i sportu;
 - o wyposażenie parku Uphagenów;
 - o pielęgnację starodrzewów i nowe nasadzenia przy ul. Toruńskiej, Kamiennej Grobli, Łąkowej;
 - o aleję drzew wzdłuż ścieżki rowerowej na ul. Pomorskiej;
 - o Zieloną Aleję na Wyspie Spichrzów;
 - o nasadzenia drzew, w tym przy al. Jana Pawła II i ul. Meissnera, ul. Obrońców Wybrzeża, w Oliwie (m.in. al. Grunwaldzka, ul. Zacisze, ul. Czyżewskiego, ul. Wita Stwosza, zieleniec przy Stawie Młyńskim), na Lawendowym Wzgórzu, w różnych miejscach dzielnic: Piecki-Migowo, Chełm, Orunia Górna-Gdańsk-Południe;
 - o ogród sensoryczny przy ul. Stryjewskiego 28.

W zakresie rozbudowy i modernizacji cmentarzy:

- Rozpoczęto roboty budowlane związane z **powiększeniem cmentarza przy ul. Kępnej**. Liczba grobów zwiększy się o 1,9 tys. Wartość inwestycji wynosi 6,4 mln zł. Zakończenie inwestycji planowane jest w 2024 r.
- Trwały prace związane z **opracowywaniem dokumentacji projektowej na rozbudowę cmentarzy Salvator i Garnizonowego**.

5.2. Odporność na zmiany klimatu

Ze względu na swoje położenie oraz warunki klimatyczne Gdańsk jest szczególnie narażony na wystąpienie podtopień oraz zdarzeń powodziowych. Do głównych przyczyn powodzi należy zaliczyć wezbrania Wisły, wzrost stanów wód Zatoki Gdańskiej i Martwej Wisły oraz wezbrania w rozwiniętej sieci potoków prowadzących wodę z wysoczyzny Pojezierza Kaszubskiego występujące wskutek opadów atmosferycznych. Nawalne opady atmosferyczne oraz wilgotne miesiące jesienne i zimowe mogą być również przyczyną podtopień terenów miejskich położonych poza siecią hydrograficzną. Istniejący system zabezpieczeń przeciwpowodziowych miasta jest systematycznie uzupełniany m.in. poprzez budowę nowych zbiorników retencyjnych, głównie na obszarze górnego tarasu i strefy krawędziowej Pojezierza Kaszubskiego, oraz rekreacyjne zagospodarowanie obszarów przyległych do obiektów zabezpieczających miasto przed powodzią i podtopieniami. W 2023 r. prowadzono działania obejmujące budowę nowych obiektów małej retencji, zbiorników retencyjnych oraz kanalizacji deszczowych mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa w kontekście zagrożeń powodziowych oraz skuteczniejszą ochronę życia i mienia. W ramach systemu ostrzegania i planu działań w przypadku

² Bardziej szczegółowe informacje na temat projektów realizowanych z BO znajdują się w załączniku nr 1 do Raportu.

wystąpienia zdarzeń zagrażających powodzią lub podtopieniami prowadzono monitoring wizyjny obiektów strategicznych z punktu widzenia zagrożenia powodzią oraz monitoring stanów wody. Kontynuowano realizację zapisów miejskiego planu adaptacji (MPA) do zmian klimatu, który ma za zadanie przystosowanie miasta oraz zwiększenie jego odporności na ekstremalne zjawiska. Dzięki temu do 2030 r. nastąpi zwiększenie potencjału, by radzić sobie ze skutkami zmian klimatu obserwowanymi w mieście. Plan zawiera cele szczegółowe oraz działania adaptacyjne: informacyjno-edukacyjne, organizacyjne i techniczne.

W 2023 r. trwał proces przygotowania dokumentu Programy Rozwoju 2030 służącego wdrażaniu zaktualizowanej w 2022 r. Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus. Był to proces otwarty i włączający mieszkańców, m.in. w ramach warsztatów pn. „Jaki ma być Gdańsk w 2030?”. Zagadnienie adaptacji do zmiany klimatu zostało uwzględnione jako jeden z kluczowych wątków w programie Zielone Miasto. Uwzględniono w nim kierunki działań dotyczące: rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury i retencji, ochrony i przywracania naturalnej retencji, adaptacji do zagrożeń ze strony morza, zabezpieczenia infrastruktury, ochrony zasobów wody, ograniczania negatywnych skutków wysokiej temperatury powietrza oraz skutecznego reagowania na zagrożenia pogodowe. Programy Rozwoju zostały przyjęte przez Radę Miasta Gdańska w styczniu 2024 r.

Zagadnienia związane z odpornością na zmiany klimatu są uwzględniane w polityce przestrzennej miasta m.in. poprzez uwzględnianie uaktualnionych prognoz zmian klimatu w dokumentach strategicznych i planistycznych Gdańska oraz przez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, czyli sieci obszarów i obiektów pokrytych roślinnością lub wodami. Spójna i długoterminowa koncepcja rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury została określona w **Gdańskiej Polityce Wodnej** oraz **Gdańskiej Polityce Zieleni**, opublikowanej na początku w 2023 r. Główne założenia Gdańskiej Polityki Zieleni to adaptacja do zmian klimatu oraz poprawa jakości życia mieszkańców, które mają być realizowane m.in. poprzez zwiększenie liczby, powierzchni oraz jakości terenów zieleni, objęcie ochroną nowych obszarów, zwiększenie liczby powiązań między terenami zieleni oraz ich bioróżnorodności. Wskazano również korytarze przewietrzania miasta oparte m.in. na dolinach rzecznych; wyłoniono obszary priorytetowe położone w deficycie dostępu do zieleni, dla których należy sporządzić szczegółowe opracowanie w celu łagodzenia występującego deficytu i zwiększenia terenów zieleni.

Aby miasto było jak najlepiej przygotowane na skutki intensywnych opadów i występujących coraz częściej okresów bezdeszczowych skutkujących suszami, wprowadzono kompleksowe podejście do retencji miejskiej dzięki pięciu głównym, niezależnym od siebie i równie ważnym kierunkom działania w zakresie zagospodarowywania wód opadowych:

1. **retencja zbiornikowa** – na koniec 2023 r. w Gdańsku znajdowały się 54 miejskie zbiorniki przeciwpowodziowe i retencyjne o łącznej pojemności 752,2 tys. m³;
2. **retencja terenowa** – polegająca na wykorzystaniu terenów miejskich zlokalizowanych w dolinach i zagłębieniach terenu do czasowego przetrzymania wody w sytuacji obfitych opadów deszczu;
3. **retencja uliczna** – działania w obrębie miejskiego pasa drogowego zwiększające wykorzystanie zieleni miejskiej w otwartych systemach kanalizacji deszczowej; zieleń ta, poza zagospodarowaniem części wody opadowej do nawadniania, umożliwia poprawę jej jakości; nadmiar wody odprowadzany jest do zamkniętego systemu kanalizacji deszczowej;
4. **retencja przydomowa** – wynikająca z konieczności zagospodarowania „pierwszego” opadu atmosferycznego na terenie nieruchomości zgodnie z wydawanymi wytycznymi oraz uzgodnieniami spółki Gdańskie Wody; retencja przydomowa uwzględnia zagospodarowanie terenów prywatnych o różnym przeznaczeniu (budynki jedno- i wielorodzinne, osiedla mieszkaniowe, zakłady przemysłowe), z których woda opadowa bezpośrednio lub pośrednio zasila miejski system odwodnieniowy; na stworzenie przydomowego ogrodu deszczowego można otrzymać miejską dotację i wskazówki do jego realizacji; na stronie www.gdanskiewody.pl zamieszczono poradnik *Ogród deszczowy w 5 krokach*, można również skonsultować konkretne projekty na stronie ogrodydeszczowe@gdanskiewody.pl;
5. **wykorzystanie zieleni miejskiej do zatrzymywania wody** – w 2023 r. Gdańskie Wody utworzyły dziewięć obiektów małej retencji miejskiej (ogrodów deszczowych i niecek retencyjnych, w tym rewitalizację stawu Górska); wymienione obiekty stanowią elementy systemu powierzchniowej retencji miejskiej jako pierwszego poziomu zagospodarowania wód opadowych, poprawy jakości

wody i zwiększenia pojemności retencyjnej miasta. Łącznie w 2023 r. w Gdańsku na gruntach gminnych funkcjonowało 55 obiektów zieleni retencyjnej (ogrody deszczowe i niecki trawiaste).

W 2023 r. zakończono budowę zbiornika retencyjnego Jaśkowa Dolina o pojemności całkowitej 9,3 tys. m³ wraz z otoczeniem o funkcji rekreacyjnej. Koszt inwestycji wyniósł niemal 12,7 mln zł.

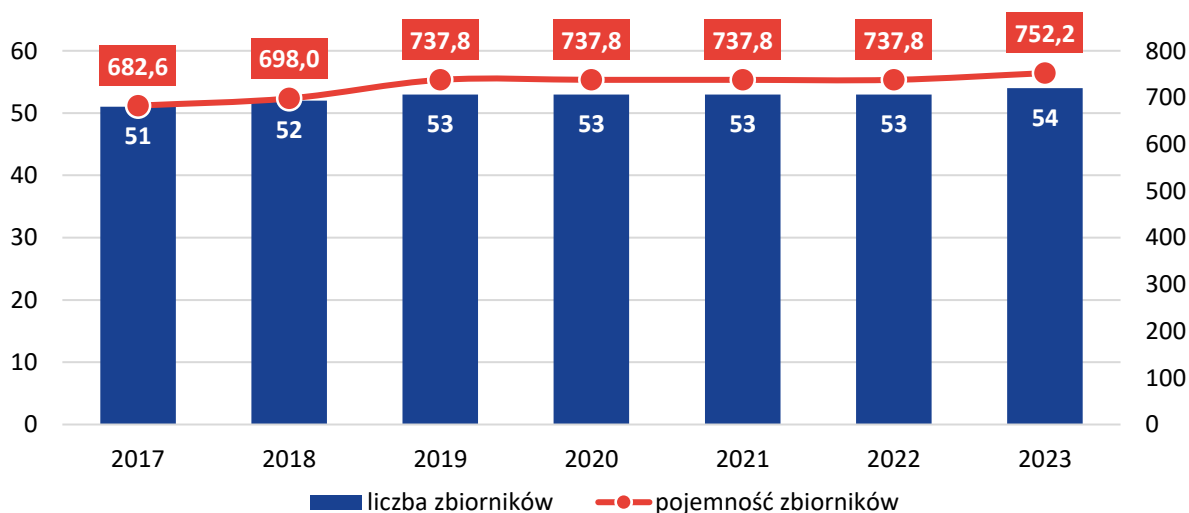
Miasto Gdańsk wprowadziło w 2018 r. politykę **trójstopniowego zarządzania wodą opadową**. Pierwszy stopień polega na zatrzymaniu opadu 10-letniego w krajobrazie (retencja terenowa, uliczna, przydomowa, wykorzystanie zieleni miejskiej). W zakresie drugiego stopnia zarządzania wodą opadową następuje zatrzymanie wody 100-letniej w miejskich zbiornikach retencyjnych. Trzeci stopień polega na zarządzaniu kryzysowym infrastrukturą w razie wystąpienia opadów ulewnych i nawałnych oraz wzmacnianiu kompetencji i wyposażenia służb kryzysowych.

Zakończono przebudowę systemu odwodnieniowego na skrzyżowaniu ulic Nowe Ogrody i 3 Maja. Inwestycja ta usprawniła odbiór wód opadowych i w efekcie zmniejszyła ryzyko podtopień występujących w czasie ulewnych opadów. Koszt inwestycji wyniósł 6,8 mln zł.

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodzią lub lokalnymi podtopieniami Prezydent Miasta Gdańska korzysta z pomocy **Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego** w zakresie podejmowania działań wymagających koordynacji akcji ratowniczej i zaangażowania w nią sił i środków na różnych szczeblach administracyjnych. Dokumentami pomocniczymi dla działań koordynacyjnych są „**Plan operacyjny ochrony przed powodzią miasta Gdańska**”, który określa zakres zadań poszczególnych służb i jednostek miejskich w celu zwiększenia odporności miasta m.in. na występowanie nawałnych deszczów, nagłych powodzi czy innych ekstremalnych zjawisk pogodowych, oraz „**Plan Zarządzania Kryzysowego**”. Dodatkowym dokumentem, jaki został wdrożony, jest „**Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Gdańska**”, mający na celu przygotowanie miasta i mieszkańców na konsekwencje zmian klimatu.

Cały czas rozwijana jest infrastruktura przeciwpowodziowa. Podstawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego Gdańska stanowi sieć 54 miejskich zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych, zlokalizowanych kaskadowo na potokach i głównych kolektorach kanalizacji deszczowej, co tworzy system niespotykany w innych polskich miastach. Dużą uwagę przykładą się także do zwiększania mikroretencji poprzez tworzenie łąk miejskich, ogrodów deszczowych i innych form zieleni retencyjnej. Infrastrukturę przeciwpowodziową tworzy również ok. 22 tys. studni i 21 tys. wpustów ulicznych, ponad 300 km potoków i rowów, 620,7 km sieci kanalizacji deszczowej oraz 16 km wałów przeciwpowodziowych, uwzględniając prawostronne obwałowanie Kanału Raduni. Bieżący monitoring sytuacji hydrologicznej zapewniają: sieć 24 deszczomierzy, dwie stacje meteo oraz 80 stacji pomiarów poziomu wody na zbiornikach i ciekach, jak również 1 czujnik jakości wody.

Liczba i pojemność zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych
w Gdańsku w latach 2017–2023
- dane w szt. i tys. m³ -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskich Wód Sp. z o.o.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE ZIELONE MIASTO W ZAKRESIE ODPORNOŚCI NA ZMIANY KLIMATU:

- Zmiany klimatu wpływają i będą wpływać na codzienne życie mieszkańców. Wyzwaniem, również dla Gdańska, jest poszukiwanie metod złagodzenia ich efektów oraz sposobów dostosowania się do nich. **Plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Gdańska** (MPA) zakłada optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów oraz walorów położenia Gdańska i pomaga miastu zidentyfikować zagrożenia i potrzeby związane ze zmianami klimatu. W 2023 r. podjęte zostały prace związane z opracowaniem i **aktualizacją dokumentów strategicznych z obszaru energetyki, środowiska i klimatu, w tym MPA**. W pracach wykorzystano m.in. rekomendacje Gdańskiego Forum Zmian Klimatu. Opracowano również raport podsumowujący realizację MPA w latach 2019–2022.
- Uchwalono **19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego**, których ustalenia dotyczą elementów **wrażliwych na zmiany klimatu** lub sprzyjają ograniczeniu ich negatywnych skutków – zwłaszcza w zakresie rozwiązań odwodnienia miasta i zagospodarowania wód opadowych, ochrony przeciwpowodziowej, ograniczania ryzyka ruchów masowych oraz ochrony, rozwoju i kształtowania systemu zieleni o istotnym znaczeniu klimatycznym i środowiskotwórczym.
- Spółka Gdańskie Wody zbudowała **dziewięć obiektów małej retencji**, obejmujących rewitalizację stawu Góralska, ogrody deszczowe przy ul. Przytulnej, Myśliwskiej, Osiedlowej i w parku Goszczyńskiego oraz cztery niecki retencyjne – po jednej na ul. Radiowej, Lawendowe Wzgórze, Goplańskiej oraz Jana Pawła II. Niektóre z nich powstały w ramach Budżetu Obywatelskiego. Łącznie w 2023 r. w Gdańsku na gruntach gminnych funkcjonowało 55 obiektów zieleni retencyjnej (ogrody deszczowe i niecki trawiaste). Nowe obiekty powstały również m.in. w ramach odwodnienia nowo wybudowanych dróg - np. ul. Nowej Olchowej (sześć ogrodów deszczowych), ronda na skrzyżowaniu ulic Starogardzkiej, Niepołomickiej i Czerskiej (jeden ogród deszczowy).
- Spółka Gdańskie Wody uczestniczyła w wykonaniu **ogrodu deszczowego o charakterze badawczym na terenie Politechniki Gdańskiej**. W ogrodzie tym sprawdzane są rozwiązania techniczne i nietechniczne służące oczyszczaniu wody opadowej. Jeśli okażą się one skuteczne, będą wdrażane w innych obiektach na terenie miasta.
- Wydział Środowiska UMG udzielił **pięciu dotacji na wykonanie ogrodu deszczowego**.
- Gdańskie Wody uzgodniły projekty inwestorów zawierające obiekty zieleni retencyjnej o łącznej pojemności zbliżonej do tej z 2022 r. (ponad 100 tys. m³).
- **Rozbrukowi terenów zurbanizowanych** w 2023 r. poddano pięć lokalizacji: dwie na ul. Bitwy Oliwskiej oraz po jednej na ul. Seredyńskiego, Sosnowej i al. Grunwaldzkiej (w Oliwie). W tych miejscach rozebrano fragmenty nawierzchni betonowych lub asfaltowych (np. chodników), wymieniono glebę, a następnie zasadzono rośliny: drzewa, krzewa, trawy, byliny. Dzięki temu powstały zielone i estetyczne przestrzenie, które poprawiają warunki mikroretencji wody opadowej i rozwoju lokalnej bioróżnorodności oraz zwiększają liczbę miejsc zacienionych.
- W ramach Budżetu Obywatelskiego wykonano ok. 370 m² **rozbruków w obrębie chodnika** przy ul. Podwale Przedmiejskie wraz z nasadzeniem 12 drzew oraz ponad 1,5 tys. krzewów, traw i bylin.
- Na terenie Szkoły Podstawowej nr 6 przy ul. Lawendowe Wzgórze zamontowano w celu odwodnienia terenu **92 skrzynki rozsączające wody opadowe w ziemi**.
- W celu zwiększenia pojemności **zbiorników retencyjnych** w 2023 r. prowadzono następujące działania:
 - **zakończono budowę zbiornika retencyjnego Jaśkowa Dolina** o pojemności 9,3 tys. m³. Zbiornik jest podzielony na dwie części. Pierwszą część stanowi piaskownik, w którym następuje proces osadzania zawieszin i piasków dla ochrony zbiornika przed zamulaniem. Następnie woda przelewa się do części dolnej, tj. zbiornika właściwego. Otoczenie zbiornika pełni funkcję rekreacyjną – powstały pomost widokowy oraz cypel, na którym ustawiono altanę i ławki parkowe. Koszt inwestycji wyniósł niemal 12,7 mln zł, w tym 10,7 mln zł pochodziło z dofinansowania;
 - **przebudowano zbiornik Subisława na Potoku Oliwskim**, dzięki czemu trzykrotnie zwiększono rezerwę powodziową. Przeprowadzono roboty ziemne i bagrownicze, umocniono skarpy zbiornika, wykonano budowle hydrotechniczne oraz ciągi pieszo-jezdne. Koszt inwestycji to prawie 9,7 mln zł, w tym 7,7 mln zł objęło dofinansowanie;
 - opracowywano dokumentację projektową dla **budowy zbiornika retencyjnego nr 3** wraz z przebudową Potoku Oruńskiego na odcinku od zbiornika 4 do wylotu z komory rozdziału – ul. Bieszczadzka. Prace przedłużyły się z powodu konieczności rozwiązania kolizji z ul. Nową Świętokrzyską;

- odebrano projekt budowlany na przebudowę potoku Strzyża na odcinku od skrzyżowania al. Żołnierzy Wyklętych z ul. Chrzanowskiego **do zbiornika Srebrzysko wraz z przebudową zbiornika**. Pozyskanie dokumentacji projektowej i pozwolenia na budowę planowane jest na II kwartał 2024 r.;
- trwały prace projektowe związane z wyborem wariantu **budowy zbiornika retencyjnego Kartuska** wraz z odpływem do potoku Strzelniczka. Zakończenie prac nad dokumentacją projektową planowane jest na połowę 2024 r.;
- odstąpiono od umowy z dotychczasowym wykonawcą na opracowanie dokumentacji projektowej dla **budowy zbiornika M-2 Starogardzka** na Potoku Maćkowym. W 2024 r. planowane jest ogłoszenie ponownego przetargu na opracowanie dokumentacji;
- wykonano koncepcję budowy **zbiornika retencyjnego Wileńska II** na Potoku Królewskim oraz wybrano wariant, dla którego zostanie opracowana dokumentacja projektowa;
- zaktualizowano dokumentację projektową dla budowy **zbiornika retencyjnego K2** na Potoku Kowalskim oraz trzech przejść nad potokiem (kładka, most, przepust);
- pozyskano pozwolenia na budowę na wykonanie **przelewów awaryjnych do istniejącej niecki przy zbiorniku nr 2 na Potoku Oliwskim** oraz na przebudowę **pompowni Płonia Mała i Zawodzie**.
- Wybudowano **zbiornik retencyjno-rozsączający w Porcie Gdańsk** w ramach budowy wewnętrznych dróg dojazdowych i systemu kanalizacji deszczowej.
- Inne realizowane w 2023 r. działania inwestycyjne **wzmacniające bezpieczeństwo przeciwpowodziowe** to:
 - zakończenie **budowy prawego wału przeciwpowodziowego Opływu Motławy** na odcinku od ul. Elbląskiej do ul. Zawodników. Koszt inwestycji wyniósł 10,9 mln zł;
 - zakończenie **przebudowy odprowadzania wód opadowych ze skrzyżowania ulic Nowe Ogrody i 3 Maja**. W ramach inwestycji wybudowano prawie 132 m kanalizacji deszczowej, osiem studzienek betonowych i komorę połączeniową, wykonano dwa wpusty drogowe i odwodnienie liniowe o długości 143 m. Celem przebudowy infrastruktury odwodnieniowej w tym miejscu jest usprawnienie odbioru wód opadowych. Koszt inwestycji wyniósł 6,8 mln zł, w tym 5,5 mln zł pochodziło z dofinansowania;
 - rozpoczęcie budowy **przepompowni w rejonie byłych Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego**. Planowany termin zakończenia inwestycji to III kwartał 2024 r.;
 - rozpoczęcie budowy kanalizacji sanitarnej w ul. Oliwkowej, Ostrzyckiej i Turzycowej w Gdańsku wraz z **kanalizacją deszczową ze szczelnym zbiornikiem retencyjno-odparowującym przy ul. Ostrzyckiej**;
 - zaktualizowanie dokumentacji projektowej dotyczącej **budowy Kanału Ulgi dla Potoku Strzyża** (etap II) oraz złożenie wniosku o pozwolenie na budowę;
 - uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz złożenie wniosku o pozwolenie wodnoprawne na **budowę ul. Turzycowej i Czerwińskiego wraz z kanalizacją deszczową** na odcinku od ul. Jabłoniowej do ronda im. 77 Pułku AK;
 - opracowanie dokumentacji projektowej dotyczącej **budowy kanalizacji deszczowej w al. Hallera** na odcinku od ul. Wczasy do al. Płazyńskiego – jezdni w kierunku Wrzeszcza;
 - opracowywanie dokumentacji projektowej na **przebudowę kanalizacji deszczowej w al. Hallera** na odcinku od al. Płazyńskiego do ul. Wczasy – jezdni w kierunku Brzeźna;
 - podpisanie umowy na aktualizację dokumentacji **projektowej kanalizacji deszczowej w ul. Stromej**. Pozyskanie dokumentacji projektowej planowane jest na III kwartał 2024 r.;
 - podpisanie umowy na dokumentację projektową **budowy fragmentu ul. Klonowicza wraz z budową kanalizacji deszczowej oraz przepompowni**. Pozyskanie dokumentacji projektowej planowane jest na IV kwartał 2024 r.;
 - podpisanie umowy w formule „zaprojektuj i wybuduj” na **zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenu w rejonie przystani żeglarskiej Żabi Kruk**. Zakończenie robót budowlanych planowano na IV kwartał 2024 r.

- W celu zabezpieczenia infrastruktury wodociągowej i ochrony zasobów wody pitnej realizowano następujące działania:
 - kontynuacja prac projektowych dotyczących modernizacji stacji uzdatniania wody Straszyn;
 - kontynuowanie prac projektowych dotyczących budowy sieci wodociągowej w ul. Grzybowej, Czaplewskiej i Żukowskiej oraz w rejonie ul. Sztutowskiej;
 - opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej na wykonanie dodatkowych czterech piezometrów obserwacyjnych w strefie ujęć wody Czarny Dwór i Zaspą (w dzielnicy Letnica);
 - zlecenie opracowania dokumentacji projektowej dla czterech piezometrów w strefie ochronnej ujęcia wody Osowa oraz dwóch piezometrów w strefie ujęcia wody Dolina Radości;
 - kontynuacja robót budowlanych związanych z przebudową pompowni wody Polanki oraz rozpoczęcie modernizacji pompowni wody Migowo;
 - zakończenie prac badawczych w zakresie analizy ryzyka dla ujęcia wody Matarnia oraz rozpoczęcie prac badawczych w zakresie opracowania analizy ryzyka i projektu strefy ochronnej dla ujęć Czarny Dwór i Zaspą.
- Dla zapewnienia komfortu termicznego w porze letniej roztawione zostały **zamglawiacze**. Pojawiły się one w następujących lokalizacjach: skwer Bajki, Forum Gdańsk, Hevelianum, Wyspa Sobieszewska, park Oruński, skwer Świętopełka, Targ Rybny, plaża Stogi, Gdański Ogród Zoologiczny. W dni upalne wykorzystywano również zamglawiacze mobilne.
- Prowadzono działania zwiększające kompetencje służb zarządzania kryzysowego. Służyły temu **ćwiczenia z zakresu ochrony przeciwpowodziowej**, zorganizowane przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMG i spółkę Gdańskie Wody przy udziale policji, straży pożarnej, straży miejskiej i jednostek organizacyjnych miasta. W 2023 r. odbyły się m.in. ćwiczenia przy ul. Cedrowej i zbiorniku retencyjnym Cedrowa, których celem były: doskonalenie koordynacji działań i współdziałania służb w sytuacji silnych i długotrwałych opadów deszczu oraz towarzyszących im innych zjawisk pogodowych, sprawdzenie sprzętu i weryfikacja wewnętrznych procedur. Testowano zapory przeciwpowodziowe, którymi dysponuje spółka Gdańskie Wody. Ponadto przeprowadzono **szkolenie na temat skutecznego działania w sytuacji kryzysowej**. Udział wzięli w nim pracownicy Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego oraz spółek Gdańskie Wody i Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna. Szkolenie prowadził ekspert w dziedzinie zarządzania katastrofami i kryzysami – prezes Międzynarodowego Stowarzyszenia Menedżerów Kryzysowych, który zapoznał uczestników z systemem ICS – Systemem Dowodzenia Akcją.
- W celu zabezpieczenia energetycznego kluczowych obiektów zamontowano **agregat prądotwórczy** w przepompowni ścieków Motława. Ponadto kontynuowano prace projektowe dotyczące **modernizacji układu zasilania energetycznego** na terenie ujęcia wody Czarny Dwór.

5.3. Gospodarka obiegu zamkniętego

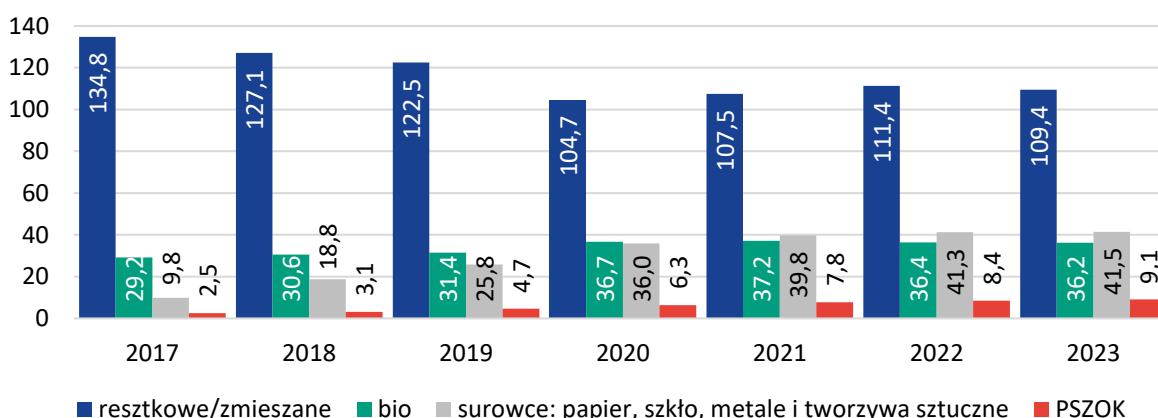
Gospodarka obiegu zamkniętego jest jednym z kluczowych kierunków działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Polega na wydłużeniu cyklu życia produktów, a ograniczaniu liczby odpadów oraz strat energii i zasobów. Do najbardziej pożądanых sposobów postępowania z odpadami należą: zapobieganie ich powstawaniu, ponowne wykorzystanie i recykling. Dlatego podejmuje się działania na rzecz tworzenia rozwiązań, które umożliwiają realizację wizji „less waste” i „zero waste” – takich jak np. dzielenie się, ponowne użycie, naprawa. By przeciwdziałać marnowaniu żywności, ważne jest skracanie łańcuchów dostaw, m.in. poprzez organizację małych targowisk, na których lokalni rolnicy mogą sprzedawać bezpośrednio swoje wyroby. Rozwijane są usługi miejskie oraz infrastruktura związana z selektywną zbiórką odpadów komunalnych. Skuteczność wdrażania gospodarki obiegu zamkniętego zależy w dużym stopniu od działań edukacyjnych, zwłaszcza w zakresie zrównoważonej konsumpcji, odpowiedzialnego postępowania z odpadami i ekooszczędności. Zostały one szerzej opisane w rozdziale „Edukacja ekologiczna”. Ważnym kanałem komunikowania się w sprawie oferowanych usług i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, a także promowania postaw związanych z ideą „zero waste” jest aplikacja Czyste Miasto Gdańsk. W 2023 r. korzystało z niej ponad 49 tys. osób.

GOSPODAROWANIE ODPADAMI

W Gdańsku od 1 kwietnia 2018 r. obowiązuje pięciopojemnikowy system segregacji odpadów komunalnych, zgodny z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. Odpady segregowane są na: papier (pojemnik niebieski), szkło (pojemnik zielony), metale i tworzywa sztuczne (pojemnik żółty), odpady biodegradowalne (pojemnik brązowy) i resztkowe/zmieszane (pojemnik szary). Od właścicieli nieruchomości zamieszkałych odbierane były ponadto: odpady stanowiące części roślin zebrane odrębnie od pozostałych bioodpadów, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony. Od 1 lutego 2020 r. selektywna zbiórka odpadów komunalnych jest obowiązkowa i obejmuje wszystkich właścicieli nieruchomości.

Masa odpadów zebranych w ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w latach 2017–2023

- w tys. ton -

PSZOK – punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej, UMG.

Miasto podzielono na sześć sektorów, z których każdy jest odrębnym obszarem systemu odbioru odpadów komunalnych. W okresie od kwietnia do czerwca 2023 r. zakończyły się umowy na odbieranie odpadów komunalnych zawarte w latach wcześniejszych. W wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego podpisano nowe umowy obowiązujące do 2027 r. z następującymi podmiotami: w sektorach I–IV – PreZero Service Północ Sp. z o.o. (przy czym w sektorze IV spółka PreZero zawarła umowę w konsorcjum z Przedsiębiorstwem Usługowym CLEAN-BUD sp.j.), w sektorze V – KOMA Usługi Komunalne Sp. z o.o., w sektorze VI – Gdańskie Usługi Komunalne Sp. z o.o. W nowych umowach z wykonawcami zapewniono zwiększenie częstotliwości odbioru odpadów wielkogabarytowych i opon z zabudowy wielorodzinnej (1 raz w tygodniu zamiast 1 raz na 2 tyg.), a na terenie Śródmieścia – zwiększenie częstotliwości odbioru w zabudowie wielorodzinnej i mieszanej metali i tworzyw sztucznych oraz papieru (3 razy w tygodniu zamiast 2 razy), szkła (1 raz w tygodniu zamiast 1 raz na 2 tyg.), a także umożliwienie odbioru pojemników ze szkłem z nieruchomości niezamieszkałych – zgodnie z deklaracją 1 raz na 1, 2 lub 4 tygodnie zamiast 1 raz na 2 lub 4 tygodnie.

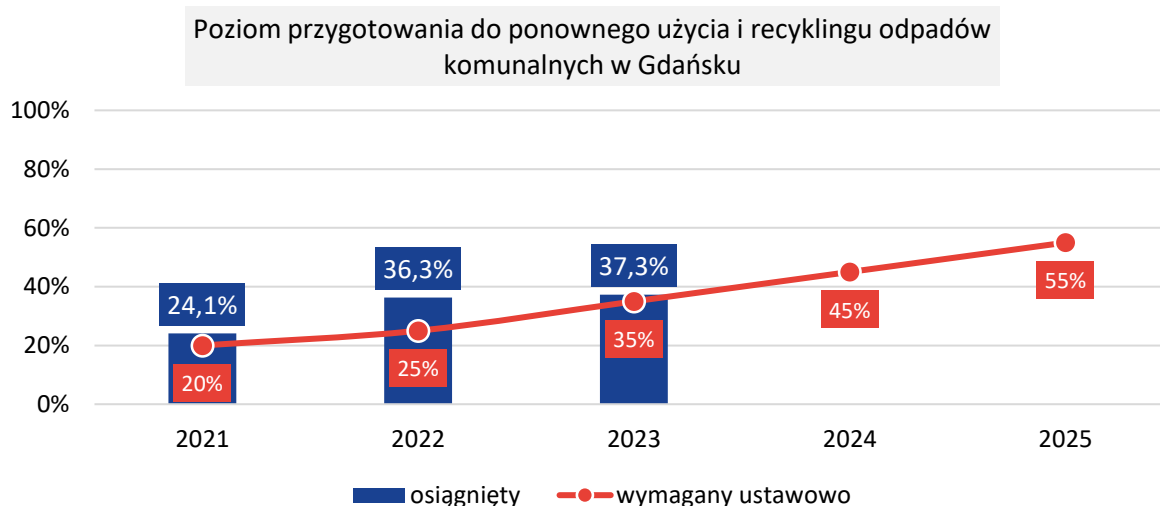
W 2023 r. łączna masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniosła 206 340 t (-0,9% r/r). Z tego 110 472 t (-1,7% r/r) stanowiły zmieszane odpady komunalne.

Od właścicieli nieruchomości w 2023 r. w ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi firmy wywozowe odebrały łącznie 196,7 tys. ton odpadów (-0,9% r/r), w tym: 36,2 tys. ton odpadów kuchennych ulegających biodegradacji, 15,7 tys. ton metali i tworzyw sztucznych, 13,4 tys. ton papieru, 11,5 tys. ton szkła, 6,7 tys. ton odpadów wielkogabarytowych oraz 3,3 tys. ton odpadów biodegradowalnych stanowiących części roślin. 109,4 tys. ton stanowiły niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

37,3% wyniósł poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w 2023 r. (poziom wymagany przepisami prawa w 2023 r. to 35%).

W 2023 r. wymagane prawem poziomy zagospodarowania odpadów komunalnych zostały osiągnięte. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu wyniósł 37,3% i był nieznacznie wyższy od wymaganego przepisami (35%). Odpady ulegające biodegradacji nie zostały przekazane do składowania (dopuszczalny poziom to 35% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.); wyprodukowano z nich kompost. Poziom składowania odpadów – rozumiany jako stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych – wyniósł 16,05%. W tym przypadku dopuszczalny poziom, który zacznie obowiązywać w 2025 r., będzie wynosił 30%. Dużym wyzwaniem w kolejnych latach będzie spełnienie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wyznacza następujące poziomy: 45% w 2024 r., 55% w 2025 r., a potem wzrost o 1 pkt proc. rocznie aż do 65% w 2035 r. Aby spełnić te zobowiązania, potrzebna jest przede wszystkim poprawa jakości segregowania odpadów przez mieszkańców, gdyż nadal ponad połowa odpadów odbieranych z gospodarstw domowych to odpady zmieszane (resztkowe). Pożądana jest ponadto redukcja ilości wytwarzanych odpadów w gospodarstwach domowych zgodnie z koncepcją gospodarki obiegu zamkniętego, tj. poprzez ograniczenie konsumpcji nowych produktów oraz możliwie najdłuższe zachowanie użyteczności materiałów i produktów znajdujących się w użyciu.

Kontynuowane były inwestycje zmierzające do modernizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. W 2023 r. zakończyła się modernizacja sortowni odpadów w Zakładzie Utylizacyjnym. Dzięki wdrożonym rozwiązaniom w sortowni można odzyskiwać 85% surowców trafiających do sekcji sortowania. Trwała budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych – Portu Czystej Energii, czyli nowoczesnej elektrociepłowni umożliwiającej termiczne przekształcanie odpadów komunalnych oraz produkcję energii elektrycznej i ciepła z frakcji energetycznej (resztkowej) z odpadów. Prowadzono również prace przygotowawcze związane z planowaną budową instalacji fermentacji odpadów biodegradowalnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej, UMG.

W Gdańsku funkcjonują dwa punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), zwane sorterowniami, tj. Sorterownia Szadółki, zlokalizowana na terenie Zakładu Utylizacyjnego Sp. z o.o. przy ul. Jabłoniowej 55, oraz otwarta w 2023 r. Sorterownia Rudniki – zlokalizowana przy ul. Elbląskiej 66. W PSZOK mieszkańcy mogą pozostawić odpady niebezpieczne lub nietypowe, nieodbierane bezpośrednio z nieruchomości, np. elektroodpady czy pozaharmonogramowe odpady wielkogabarytowe i opony (te ostatnie w ilości do 8 sztuk na rok). Ponadto raz w roku mieszkańcy mogą zostawić wyłącznie w PSZOK przy ul. Jabłoniowej do 2 t odpadów budowlanych i remontowych. System gospodarki odpadami uzupełniają objazdowa zbiórka odpadów niebezpiecznych, która odbywa się trzy razy w roku (w wypadku odbioru dużego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – również na życzenie bezpośrednio z lokali mieszkalnych), oraz zestawy pojemników do segregacji surowców w przestrzeni publicznej miasta (312 na koniec 2023 r.). Od 2021 r. na terenie miasta funkcjonuje system ogólnodostępnych pojemników przeznaczonych do zbierania

i zagospodarowania drobnego elektroprzętu w ramach projektu „Elektryczne śmieci”. Pod koniec 2023 r. pojemników było 107; tylko w omawianym roku zebrano w nich 181,1 t elektroodpadów.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE ZIELONE MIASTO
W ZAKRESIE GOSPODARKI OBIEGU ZAMKNIĘTEGO:**

- **Wykorzystanie nowoczesnych kanałów informacyjnych** – wspieraniu selektywnej zbiórki odpadów służy aplikacja mobilna Czyste Miasto Gdańsk, z której pod koniec 2023 r. korzystało ponad 49 tys. użytkowników. Prowadzono działania mające na celu popularyzację aplikacji. Wspomaga ona mieszkańców w zakresie informacji o zaplanowanych usługach (harmonogramy odbioru odpadów komunalnych oraz mycia pojemników), podpowiedzi dotyczących tego, gdzie umieścić dany odpad, oraz innych ważnych informacji dotyczących funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie; zawiera m.in. adresy i mapę punktów zbierania małych elektroodpadów. Dodatkowo poprzez wysyłanie komunikatów push do użytkowników aplikacji prowadzona jest komunikacja z mieszkańcami. Aplikacja dostępna jest również w wersjach obcojęzycznych: angielskiej, ukraińskiej i rosyjskiej. W zakładce dotyczącej gospodarki obiegu zamkniętego, informującej o sposobach minimalizacji wytwarzania odpadów, przedstawiono model funkcjonowania, który polega na dzieleniu się istniejącymi materiałami i produktami (pożyczaniu, ponownym użyciu, naprawie, odnawianiu i recyklingu) tak długo, jak to możliwe. W zakładce znaleźć można również mapę punktów usług rzemieślniczych i naprawczych.
- **Budowa PSZOK** – w celu zapewnienia wszystkim mieszkańcom gminy łatwego dostępu do PSZOK prowadzone są działania mające na celu budowę sieci takich punktów. Planuje się, że w 2030 r. będzie ich funkcjonować sześć. Inwestycje te zostały wpisane do planu inwestycyjnego stanowiącego załącznik do Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022, co otworzyło drogę do aplikowania o dofinansowanie inwestycji ze środków unijnych w ramach konkursów organizowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. PSZOK przyjmują selektywnie zbierane odpady dostarczane przez mieszkańców, pełnią także funkcję punktów odbioru odpadów przeznaczonych do ponownego użycia. Stopień zaawansowania prac związanych z budową poszczególnych obiektów w 2023 r. był następujący:
 - **uruchomiono i udostępniono mieszkańcom PSZOK przy ul. Elbląskiej 66.** Jest to drugi funkcjonujący punkt w mieście. Na jego terenie prowadzony jest punkt ponownego wykorzystania książek, tzw. Książkownia. Koszt przedsięwzięcia wyniósł 3,2 mln zł, z czego 1,7 mln zł stanowiło dofinansowanie unijne w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020;
 - prowadzone były prace w zakresie sporządzenia dokumentacji projektowej wraz z pozyskaniem wszelkich decyzji administracyjnych umożliwiających budowę **PSZOK przy ul. Meteorytowej**. Dodatkowo wniosek na dofinansowanie przedsięwzięcia uzyskał pozytywną ocenę formalną. Pod koniec 2023 r. prowadzone były negocjacje dotyczące zawarcia umowy o dofinansowanie. Planowany koszt to 7,9 mln zł, a dofinansowanie w formie dotacji – 3,0 mln zł;
 - rozpoczęto opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy **PSZOK przy ul. Uczniowskiej i ul. Hynka**. Planowany koszt to 13,6 mln zł, z czego 5,5 mln zł pokryje dotacja, a 1,6 mln – pożyczka;
 - kontynuowano prace związane z wytypowaniem i zatwierdzeniem lokalizacji PSZOK przewidzianych do obsługi mieszkańców **południowych dzielnic miasta**. Wstępnie zarezerwowane zostały tereny przy ul. Borkowskiej i Witosy. W 2024 r. oceniane będą możliwości wykonania inwestycji.
- Kontynuowano **rozszerzone usługi związane z selektywną zbiórką odpadów**:
 - system **ogólnodostępnych gniazd segregacyjnych**, składających się z zestawów pojemników na papier, szkło oraz metale i tworzywa sztuczne, rozstawionych na terenie miasta (312 szt. na koniec 2023 r.; zebrano 708,6 t odpadów);
 - odbiór elektroodpadów oraz innych odpadów niebezpiecznych **bezpośrednio z domów** mieszkańców (zebrano 143,8 t);
 - **pojemniki na małe elektroodpady** w przestrzeni miejskiej (zwiększono ich liczbę do 107, zebrano 181 t odpadów);
 - **objazdową zbiórkę odpadów niebezpiecznych** (zebrano 47,6 t odpadów);

- odbiór tzw. **odpadów zielonych** z zabudowy wielorodzinnej w formie specjalnych sobotnich odbiorów;
- przyjmowanie nieodpłatnie w **Zakładzie Utylizacyjnym** **dostarczonych przez administratorów nieruchomości elektroodpadów** uprzednio pozostawionych w miejscach gromadzenia odpadów.
- W 2023 r. Zakład Utylizacyjny wyprodukował 9873,6 t **certyfikowanego kompostu** (polepszacza gleby SK-9) z przetworzenia 39 985,49 t odpadów kuchennych i ogrodowych ulegających biodegradacji. Jest to najlepszy wynik w historii Zakładu. Do uzyskania takiego rezultatu przyczyniły się optymalizacja procesu kompostowania oraz uzyskanie pełnej przepustowości kompostowni hermetycznej. Prawie 20% (1942,1 t) wyprodukowanego kompostu zostało sprzedane i trafiło na tereny zielone w Gdańsku oraz do mieszkańców Gdańska i okolicznych gmin. Około 25% SK-9 zagospodarowano we własnym zakresie (m.in. na potrzeby wewnętrznej szkółki drzew, wymiany gruntu i obsadzenia trawników, odtworzenia terenu po pracach związanych z przekopem ciepłociągu pod obwodnicą, sadzenia mikrolasów). Pozostała część została zmagazynowana i będzie wykorzystana podczas trwającej rekultywacji kwatery składowania.
- W 2023 r. kontynuowano prace **budowlane w zakresie instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych – Portu Czystej Energii w Gdańsku**. Będzie to nowoczesna elektrociepłownia umożliwiająca termiczne przekształcanie odpadów komunalnych oraz produkcję energii elektrycznej i ciepła z frakcji energetycznej (resztkowej) z odpadów. Odpady przeznaczone do termicznego przekształcania stanowią pozostałości (po procesie sortowania w zakładach utylizacyjnych), które nie nadają się do recyklingu, lecz mają jeszcze wartość energetyczną. Instalacja przetworzy rocznie ok. 160 tys. ton odpadów komunalnych. Przedsięwzięcie przyczyni się do zmniejszenia ilości składowanych odpadów, tj. pozwoli obniżyć koszty ich zagospodarowania, które ponoszą mieszkańcy. W 2023 r. w wyniku prowadzonych prac zamontowano kolejne kluczowe elementy instalacji. Wartość inwestycji netto wynosi 733,4 mln zł, przy czym dotacja z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko stanowi 270,7 mln zł, pożyczka z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 329,8 mln zł, a kredyt bankowy – 120,0 mln zł. Zakończenie budowy z uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie instalacji planowane jest na połowę 2024 r.
- Kontynuowano działania związane z **rozwojem instalacji do zagospodarowania odpadów w Zakładzie Utylizacyjnym**:
 - **zakończono modernizację sortowni odpadów** – dzięki czemu instalacja została dostosowana do nowych warunków pracy w wyniku zmiany strumienia zbieranych odpadów i do wymaganego przepisami prawa poziomu recyklingu – przygotowanie do ponownego użycia oraz zwiększenie linii przerobowej do sortowania odpadów. Inwestycja została zakończona w lutym 2023 r. Po zakończeniu modernizacji w sortowni są trzy strefy przyjęcia odpadów (wcześniej było ich dwie), dzięki czemu odpady, które są przywożone do zakładu, mogą szybciej trafić do sortowania. Proces ten został zautomatyzowany dzięki zastosowaniu 22 separatorów optycznych, które potrafią rozpoznać materiał oraz barwę poszczególnych surowców. Dzięki wdrożonym rozwiązaniom w sortowni można odzyskiwać 85% surowców trafiających do sekcji sortowania (dwa razy więcej niż przed modernizacją);
 - trwały prace związane z przygotowaniem kolejnych inwestycji:
 - **budowa instalacji fermentacji odpadów biodegradowalnych** – jej celem jest poprawa i domknięcie systemu unieszkodliwiania bioodpadów selektywnie zebranych na terenie Gdańska i sąsiednich gmin. Inwestycja wpłynie znacząco na zwiększenie przepustowości i efektywności segmentu unieszkodliwiania bioodpadów oraz przyczyni się w wymiarze społecznym do poprawy komfortu życia lokalnej społeczności, a w wymiarze ekonomicznym – do zwiększenia pozyskiwanego biogazu przeznaczonego do produkcji energii elektrycznej. W 2023 r. prowadzono prace nad ustaleniem najlepszej dostępnej na rynku technologii fermentacji dostosowanej do lokalnych uwarunkowań. Prowadzono również prace nad wyborem najlepszej lokalizacji instalacji. Wykonanie ostatecznej koncepcji technicznej, złożenie wniosku o dofinansowanie, przygotowanie raportu oddziaływania na środowisko oraz przygotowanie postępowań przetargowych jest planowane na 2024 r., a sama budowa – na lata 2026–2027;
 - **rozbudowa podczyszczalni ocieków** – inwestycję realizowano w związku z rozwojem Zakładu Utylizacyjnego, w szczególności z rozbudową infrastruktury technicznej. Podczyszczalnia jest elementem infrastruktury towarzyszącej dla instalacji

przetwarzania odpadów, w tym sortowni, kompostowni oraz fermentacji metanowej. W 2023 r. trwały prace przedkonceptyjne mające na celu ustalenie źródeł pochodzenia oraz jakości wód, które będą odbierane przez rozbudowaną podczyszczalnię;

- **rozbudowa kompostowni hermetycznej** – celem planowanej rozbudowy jest zwiększenie powierzchni do przeprowadzania waloryzacji kompostu w hali, a tym samym rezygnacja z wykonywania tych prac na placu zewnętrznym i ograniczenie uciążliwości zapachowych. W 2023 r. uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia;
 - **zmiana funkcji obiektów i reorganizacja przestrzeni magazynowej** – w związku z dynamicznym rozwojem Zakładu Utylizacyjnego oraz realizacją instalacji do termicznego przetwarzania odpadów wewnątrz granic administracyjnych spółki trwały przygotowania do reorganizacji ruchu i poprawy logistyki związanej z przestrzenią magazynowo-buforową dla segmentów technologicznych. Zmianie ulegnie funkcja niektórych placów magazynowych. Na 2024 r. planuje się wykonanie niezbędnej dokumentacji środowiskowej, przeprowadzenie prac projektowych i fizyczną realizację przedsięwzięcia.
- Rozpoczęto realizację projektów unijnych, których celem jest **rozbudowa systemu selektywnego zbierania elektroodpadów**:
 - **WEEEWaste** (program INTERREG Europe) – ma służyć poprawie polityki gospodarowania użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym (WEEE – ang. *Waste of Electrical and Electronic Equipment*) oraz ponownemu wykorzystaniu e-odpadów w Unii Europejskiej. Zakładane efekty to: wzrost świadomości społeczeństwa, promocja biznesu WEEE oraz wdrożenie nowych narzędzi do lepszego zarządzania WEEE, aby ułatwić ponowne użycie, recykling i odzyskiwanie komponentów. W 2023 r. prowadzono działania edukacyjne. Organizowano spotkania z interesariuszami projektu, podczas których zainteresowani mieli możliwość wymiany wiedzy i doświadczenia. Uczestniczono w spotkaniach online, w czasie których wszyscy partnerzy projektu prezentowali dobre praktyki w zakresie zarządzania WEEE. W 2023 r. odbył się Festiwal Czyste Miasto, na którym zaprezentowano zasady realizacji projektu. Projekt będzie realizowany do 2026 r.;
 - **Circular WEEEP** (program INTERREG Central Europe) – ma na celu opracowanie wspólnej dla Europy Centralnej metodologii w zarządzaniu użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz tworzywami sztucznymi (WEEEP – ang. *Waste of Electrical and Electronic Equipment and Plastic*). W 2023 r. prowadzone były kampanie promocyjne zwiększające świadomość mieszkańców, a szczególnie dzieci i młodzieży szkolnej, w zakresie gospodarowania odpadami WEEEP oraz stylu życia „zero waste”. Zasady realizacji projektu zaprezentowano podczas Festiwalu Czyste Miasto. Organizowano spotkania z interesariuszami projektu, podczas których zainteresowani mieli możliwość wymiany wiedzy i doświadczenia. W minionym roku uczestniczono w spotkaniach grupy zarządzającej projektem oraz odbyto wizyty studyjne. Projekt będzie realizowany do 2026 r.
 - Kontynuowano działalność **zespołu zadaniowego ds. kontroli gospodarki odpadami komunalnymi**. Działanie zespołu opiera się na ścisłej współpracy pracowników Wydziału Gospodarki Komunalnej UMG ze Strażą Miejską i ma na celu kontrolę przestrzegania i stosowania przez właścicieli nieruchomości przepisów oraz zasad dotyczących utrzymania czystości i porządku. W wyniku działań zespołu prowadzonych w 2023 r. skontrolowano 360 nieruchomości, włączono do systemu 74 nowe nieruchomości, skontrolowano 50 kompostowników, dla 22 nieruchomości złożono deklaracje właściwe ze względu na charakter tych nieruchomości (nieruchomości mieszane), nałożono 224 mandaty.
 - Przeprowadzono konkurs **Wspólne Podwórko** mający na celu promocję, wsparcie i realizację projektów rewaloryzacji przestrzeni sąsiedzkich, stycznych do przestrzeni publicznych i wzajemnie na siebie oddziałujących. W programie mogą wziąć udział wspólnoty mieszkaniowe, które dzierżawią lub współdzierżawią przyległe do budynków tereny gminne. W ramach programu wykonano trzy zagospodarowania wewnątrz podwórzowych, w tym postawiono **dwie wiaty śmietnikowe**. W 2023 r. nakłady na rzecz dofinansowania realizacji w ramach programu wyniosły 300 tys. zł.
 - Zakończono procedurę projektowania **16 wiat śmietnikowych w obszarze Śródmieścia**. Uzyskano pozwolenie na budowę wiat w 14 lokalizacjach, w pozostałych dwóch trwała procedura uzgadniania.

- W celu ograniczania marnotrawienia żywności prowadzone były działania związane z organizacją **zielonych ryneków dzielnicowych**. Dzięki takim przedsięwzięciom zoptymalizowana jest logistyka żywności oraz następuje skracanie łańcuchów dostaw. Organizowanie przez miasto rynków dzielnicowych, tzw. pop-upowych, umożliwiających lokalnym i regionalnym rolnikom bezpośrednią sprzedaż mieszkańcom Gdańska świeżych warzyw i owoców oraz wytworzonych przez nich produktów spożywczych, przyczynia się do ograniczenia marnotrawienia żywności spowodowanego zakłóceniami w łańcuchach dostaw. Do procesu marnotrawienia żywności dochodzi w całym łańcuchu dostaw – od początkowej produkcji rolnej do ostatecznego spożycia w gospodarstwie domowym – bardzo często jednak zanim jeszcze produkty dotrą do sprzedawców detalicznych lub konsumentów. Ponadto rynki mają sprzyjać spotkaniom i integracji lokalnej społeczności. We wrześniu 2023 r. pilotażowo **uruchomiony został rynek w dzielnicy Piecki-Migowo** u zbiegu ulic Bulońskiej i Rakocznego. Cotygodniowym sobotnim rynkiem towarzyszył cieszący się dużym zainteresowaniem pchli targ.
- Prowadzono projekt unijny **FOODLOOPS „Lokalna współpraca na rzecz recyklingu bioodpadów w szkołach i poza nimi”**, który skupia się na problemie marnowania żywności i szukaniu rozwiązań opartych na gospodarce obiegu zamkniętego w szkołach. Jego założeniem jest stworzenie platformy współpracy między szkołami, firmami cateringowymi i lokalnymi wytwórcami żywności (rolnikami) w celu ograniczenia marnowania żywności przez skracanie łańcucha dostaw od wytwórcy do stołówki. W 2023 r. prowadzono działania związane z: diagnozą marnowania żywności w placówkach (rozesłano ankiety do dyrektorów szkół podstawowych), zamówieniem ekspertyzy prawnej dotyczącej możliwych sposobów postępowania z pozostawionym jedzeniem szkolnym oraz przygotowaniem szkoleń dla dyrektorów, intendentów szkolnych i kucharzy.
- Aby przeciwdziałać marnowaniu żywności, w ramach Budżetu Obywatelskiego powstała **jadłodzielnia (lodówka społeczna) przy Ratuszu Oruńskim**. Zgodnie z duchem „zero waste” pozwala ona dzielić się nadmiarem żywności z osobami, które tego potrzebują. To pierwsza miejska lodówka społeczna; pozostałe obecne w mieście stworzone zostały głównie przez organizacje religijne lub z inicjatywy prywatnej.
- Oczyszczalnia Ścieków Gdańsk Wschód **wykorzystała do celów technologicznych oczyszczone ścieki** w ilości ok. 500 tys. m³. Ponadto na potrzeby Instalacji Termicznego Przekształcania Osadów pobrano 4463 m³ oczyszczonych ścieków. W sumie na terenie oczyszczalni ponownie wykorzystano ok. 1,3% łącznej ilości ścieków oczyszczonych w 2023 r.

5.4. Powietrze, woda, gleba

Ochrona zasobów środowiska – powietrza, wody i gleb – to tworzenie bezpiecznych i zdrowych warunków życia w mieście. Do głównych kierunków działań związanych z ochroną środowiska należą ograniczanie emisji zanieczyszczeń, ich usuwanie (np. oczyszczanie ścieków, podczyszczanie wody opadowej, zwiększanie ilości zieleni miejskiej oczyszczającej powietrze) oraz rozbudowa systemów monitoringu środowiska (powietrza, wód).

OCHRONA POWIETRZA

Na rzecz poprawy jakości powietrza prowadzone są liczne działania, związane m.in. z wymianą nieefektywnych źródeł ciepła (np. węglowych) na niskoemisyjne lub zeroemisyjne, kompleksową termomodernizacją budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, rozwojem sieci ciepłowniczej. W efekcie tych działań jednostkowe zużycie ciepła i energii elektrycznej ulegnie zmniejszeniu, co spowoduje podniesienie się komfortu życia i znaczące obniżenie emisji do powietrza zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. Duży wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do powietrza będzie miał budowany obecnie Port Czystej Energii, czyli gdańska elektrociepłownia na odpady komunalne nienadające się do recyklingu. Dzięki tej inwestycji znacznie zmniejszy się ilość odpadów trafiających na składowisko, a przez to również emisja metanu do powietrza.

Z danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków wynika, że w Gdańsku w 2023 r. znajdowało się ok. 5 tys. budynków z nieefektywnymi źródłami ciepła, które powinny być zlikwidowane w terminach określonych w uchwale antysmogowej dla województwa pomorskiego.

W 2023 r. najważniejszym problemem związanym ze środowiskowymi warunkami życia w mieście było zapylenie powietrza powodowane przez składowanie i transport węgla w Porcie Gdańsk, jak również brak odpowiedniego zabezpieczenia składowisk tego surowca. Pylenie miało charakter lokalny – było odczuwalne i uciążliwe szczególnie w dzielnicach przyportowych, tj. w Nowym Porcie, Brzeźnie, Letnicy, na Przeróbce,

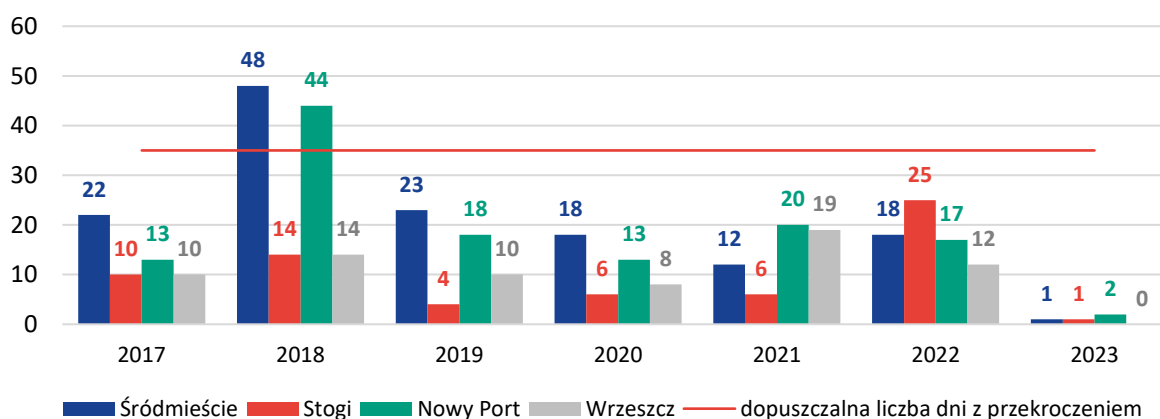
5. | ZIELONE MIASTO

Stogach. W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców władze Gdańska podjęły liczne interwencje i działania w celu poprawy tej sytuacji.

Monitoring powietrza prowadzony jest w ramach akredytowanej sieci pomiarowej zawiadywanej przez Fundację ARMAG. Na koniec 2023 r. na terenie Gdańska funkcjonowało sześć stacji pomiarowych, w tym jedna nowa, uruchomiona w grudniu przy ul. Lawendowe Wzgórze. Mierzone są w szczególności stężenia takich zanieczyszczeń, jak ditlenek siarki, tlenki azotu, pył w trzech frakcjach: PM₁₀, PM_{2.5} i PM₁, tlenek węgla, ozon oraz siarkowodór. Wyniki pomiarów można sprawdzać na bieżąco m.in. na stronie internetowej fundacji.

Wyniki pomiarów wskazują, że stan jakości powietrza na terenie Gdańska od kilku lat utrzymuje się na dobrym poziomie. W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych stężeń średniorocznych zanieczyszczeń gazowych i pyłowych mierzonych w sieci ARMAG. Stopniowa poprawa jakości powietrza wynika przede wszystkim z wprowadzenia w województwie pomorskim uchwały antysmogowej, w efekcie której zmniejsza się niska emisja zanieczyszczeń z pieców i niskosprawnych kotłów, oraz z korzystnych warunków atmosferycznych, powodujących mniejsze zapotrzebowanie na ciepło. Stężenie średnie roczne pyłów zawieszonych PM₁₀ było najniższe od lat i wyniosło od około 13 µg/m³ w Nowym Porcie do ponad 18 µg/m³ w Śródmieściu i na Stogach (rok wcześniej – od około 17 µg/m³ do prawie 24 µg/m³). Stężenie średniodobowe pyłu PM₁₀ zostało przekroczone 2 razy w Nowym Porcie oraz po jednym razie w Śródmieściu i na Stogach (nie przekroczono tym samym dopuszczalnej częstości przekroczeń w roku kalendarzowym wynoszącej 35 dni). W poprzednich latach liczba dni z przekroczeniem wartości tego parametru była wyraźnie większa – do 20-25 dni na niektórych stacjach, a w 2018 r. nawet ponad 40 dni. Dopuszczalny dobowy poziom ozonu, mierzony na stacji we Wrzeszczu, został przekroczony jeden raz.

Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężenia średniego dobowego pyłu PM₁₀ w Gdańsku w latach 2017–2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych fundacji ARMAG.

Realizowany jest program ochrony środowiska przed hałasem, którego efektem ma być osiągnięcie normatywnych wartości poziomu hałasu (likwidacja przekroczeń poziomów dopuszczalnych). Służą temu m.in. zadania inwestycyjne i organizacyjne związane z rozwojem i usprawnieniem systemu transportowego miasta. Podsumowanie najważniejszych działań podjętych i zrealizowanych w 2023 r. znajduje się w Załączniku nr 2.

OCHRONA WÓD

Gdańsk jest położony nad Zatoką Gdańską, u ujścia Wisły. Łączna długość rzek, potoków, rowów na terenie miasta wynosi ok. 308 km (w tym długość rowów odwadniających – 168 km). W granicach administracyjnych Gdańska znajdują się jeziora, liczne stawy i zbiorniki wodne. Układ hydrograficzny żuławskiej części Gdańska tworzą poldery.

Monitoring jakości wód powierzchniowych wraz z obliczeniem ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych z terenu gminy Gdańsk do Zatoki Gdańskiej był prowadzony w 45 punktach pomiarowych (w 29 punktach na ciekach wodnych, w 9 punktach na zbiornikach wodnych oraz 7 punktach na jeziorach).

Z punktu widzenia jakości wód powierzchniowych niezwykle istotne jest funkcjonowanie systemu zbierania, odprowadzania i oczyszczania ścieków z gospodarstw domowych, punktów usługowych, instytucji i zakładów przemysłowych. Oczyszczanie ścieków komunalnych z terenu Gdańska (i kilku sąsiednich gmin) odbywa się

w Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód. Trójstopniowy układ technologiczny oczyszczalni obejmuje oczyszczenie mechaniczne, biologiczne i przeróbkę osadów. W 2023 r. oczyszczono w niej prawie 39 mln m³ ścieków. Oczyszczone ścieki odprowadzenie są rurociągiem tłocznym 2,4 km w głąb Zatoki Gdańskiej. Na terenie oczyszczalni funkcjonuje Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów, w której unieszkodliwiane są osady ściekowe. Instalacja została wyposażona w dwustopniowy system oczyszczania spalin, których jakość jest badana w sposób ciągły, w automatycznie działającym systemie monitoringu.

Świadczeniem usług i prowadzeniem działalności eksploatacyjnej w zakresie dostawy wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków w 2023 r. zajmowała się spółka Gdańskie Wodociągi S.A. Właścicielem komunalnych sieci i obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych (wraz z oczyszczalnią ścieków Gdańsk-Wschód), eksploatowanych przez spółkę Gdańskie Wodociągi S.A., jest Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna sp. z o.o. Obiekty i sieci wodociągowe obsługujące teren Gdańska obejmują: ujęcie powierzchniowe, dziewięć ujęć głębinowych i ujęcie drenażowe.

W 2023 r. kontynuowano prowadzenie monitoringu wód podziemnych na obszarze Gdańska. Stan chemiczny wód jest monitorowany w 133 studniach na terenie komunalnych ujęć wody oraz w 264 otworach obserwacyjnych (piezometrach) zlokalizowanych w granicach wyznaczonych stref ochronnych ujęć oraz w rejonie oczyszczalni ścieków Gdańsk-Wschód. W ramach realizacji wieloletniego projektu pn. „Rozwój systemu monitoringu wód podziemnych na obszarze Gdańska, Sopotu i gminy Pruszcz Gdański”, dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, oceniono stan wód podziemnych na obszarze Gdańska, zweryfikowano zasoby wodne obejmujące zasoby dyspozycyjne i eksploatacyjne wybranych ujęć zagrożonych i perspektywicznych, opracowano model matematyczny przepływu i transportu zanieczyszczeń w wodach oraz matematyczny model przepływu wód podziemnych. Przeprowadzone badania potwierdziły, że w większości ujęć komunalnych na terenie Gdańska eksploatowana jest woda dobrej i bardzo dobrej jakości. Potrzebne jest utrzymanie dotychczasowego systemu monitorowania wód podziemnych, zwłaszcza w strefach presji czynników antropogenicznych oraz zachodzących zmian hydrodynamicznych. Na podstawie wykonanych badań przyjęto szereg działań mających na celu ochronę wód podziemnych i ograniczenie negatywnych skutków dla środowiska. W toku prac badawczych opracowano również zasady monitorowania wód podziemnych na obszarze Gdańska oraz eksploatacji wybranych ujęć wody.

W 2023 r. w badaniu pn. „Jakość życia w Gdańsku” mieszkańcy ocenili jakość wody pitnej na 4,17 pkt (w skali 1-6; wzrost o 0,03 pkt w porównaniu z poprzednim badaniem w 2021 r.).

Łączna długość sieci wodociągowej (magistrale wodociągowe i sieci rozdzielcze) na koniec 2023 r. wyniosła 1308,1 km. W tym samym okresie długość sieci kanalizacyjnej (sieci grawitacyjnej i tłocznej) osiągnęła 1117,1 km. Liczba budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania z przyłączem do sieci wodociągowej wyniosła 34 227, a w przypadku sieci kanalizacyjnej – 32 614.

Długość sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Infrastruktura sieci wodociągowej	Ogólna długość sieci wodociągowej (km), w tym:	1208,9	1216,9	1239,1	1244,3	1268,9	1285,9	1308,1
	<i>magistrale wodociągowe</i>	238,6	239,3	215,9	216,0	217,3	219,4	221,6
	<i>sieci rozdzielcze</i>	970,4	977,6	1023,2	1028,3	1051,6	1066,5	1086,6
	przyłącza wodociągowe	236,9	236,6	248,1	248,1	250,4	251,6	252,2
Infrastruktura sieci kanalizacji sanitarnej	Ogólna długość sieci kanalizacji sanitarnej (km), w tym:	1027,6	1054,4	1067,0	1075,3	1093,6	1103,2	1117,1
	<i>sieć grawitacyjna</i>	909,0	935,0	947,4	954,7	971,3	979,8	993,4
	<i>sieć tłoczna</i>	118,6	119,4	119,6	120,6	122,3	123,4	123,7
	przyłącza kanalizacji sanitarnej	220,5	227,6	228,1	228,2	229,7	230,5	231,0
	Przepompownie ścieków, w tym:	126	130	132	134	139	143	148
	<i>z obsługą stałą</i>	2	2	2	2	2	2	2
	<i>z obsługą dochodzącą</i>	124	128	130	132	137	141	146

Źródło: Gdańskie Wodociągi S.A., stan na dzień 31 grudnia danego roku.

5. | ZIELONE MIASTO

W 2023 r. kontynuowano realizację **III etapu Gdańskiego Projektu Wodno-Ściekowego**, dofinansowanego z funduszy Unii Europejskiej. Projekt obejmuje 28 zadań inwestycyjnych, z czego 26 zostało już zakończonych, a dwa pozostałe były nadal prowadzone. Zakończenie projektu, zgodnie z aneksem do umowy na dofinansowanie, jest przewidywane na koniec czerwca 2024 r. Cele projektu to: poprawa i ochrona stanu środowiska naturalnego oraz czystości wód i gleby, ochrona zdrowia ludzkiego, dostosowanie gospodarki wodno-ściekowej miasta do krajowych i unijnych wymagań prawnych. Dzięki projektowi od 2017 r. zostanie wybudowanych ostatecznie 10 km sieci kanalizacji sanitarnej, a przebudowanych – 21,5 km tej sieci. Powstanie sieć wodociągowa o długości 3,5 km, a przebudowa obejmie 5,7 km.

OCHRONA GLEB

Kompleksy gleb o najwyższej rolniczej przydatności występują we wschodniej części miasta – przede wszystkim na Olszynie, Oruni oraz w południowej części Wyspy Sobieszewskiej. Ich geneza wiąże się z akumulacją osadów transportowanych Wisłą. Ochrona tych areałów polega na uniemożliwieniu ich zajmowania na cele nierolnicze. Ten sam sposób ochrony stosuje się również w odniesieniu do gleb w lasach. Zachowanie pokrywy leśnej, szczególnie w strefie krawędziowej wysoczyzny, zapobiega erozji mechanicznej, w tym ruchom masowym – osuwiskom, które mogą stwarzać zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz powodować znaczne straty majątkowe. Ponadto tereny leśne podlegają dodatkowej ochronie, wynikającej z przepisów o ochronie przyrody. Ochronie i optymalizacji urodzajności gleb sprzyja również gospodarka wodna ukierunkowana przede wszystkim na retencję powierzchniową wód opadowych.

działania realizowane w obszarze Zielone Miasto w zakresie ochrony powietrza, wody, gleby:

W zakresie ochrony powietrza:

- **Podejmowano działania na rzecz ograniczenia zapylenia powietrza powodowane przez składowanie i transport węgla w Porcie Gdańsk.** Władze i przedstawiciele miasta wielokrotnie spotykali się z Zarządem Portu, Policją, Strażą Miejską i przedstawicielami Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. Wystosowano pisma do Komendanta Miejskiego Policji w Gdańsku, Komendanta Straży Miejskiej w Gdańsku oraz Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Transportu Drogowego z prośbą o podjęcie wzmożonych kontroli pojazdów transportujących węgiel w okolicy portu. Prezydent Aleksandra Dulkiwicz wysłała list do premiera Mateusza Morawieckiego z apelem o podjęcie działań i rozwiązanie problemu, jak również złożyła zawiadomienie do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa w związku z zagrożeniem zdrowia mieszkańców. Problem zanieczyszczenia pyłem węglowym był tematem nadzwyczajnej sesji Rady Miasta Gdańsk, której efektem był apel w sprawie podjęcia natychmiastowych działań skierowany do Zarządu Portu Morskiego Gdańsk SA oraz podległe mu podmioty. W celu poprawy sytuacji władze Portu wdrożyły szereg rozwiązań, m.in.: nabyto nowe urządzenia przeładunkowe, wykorzystywano kurtyny i armatki wodne zmniejszające zapylenie, zakupiono myjnię samochodową, wdrożono sprzątanie na mokro placów oraz ciągów komunikacyjnych, w tym dróg należących do miasta, zorganizowano punkty buforowe dla ciężarówek, wprowadzono obowiązek przykrycia naczepy z węglem lub innymi materiałami sypkimi wjeżdżającej lub wyjeżdżającej z terenu portu. Miasto wprowadziło dodatkowo m.in. ograniczenie dopuszczalnej prędkości do 50 km/h w tunelu pod Martwą Wisłą w okresie wzmożonego transportu węgla do i z portu. Rozbudowany został również system monitoringu powietrza w porcie. Wykonano analizy osadu z pyłu węglowego w Nowym Porcie oraz analizę depozycji całkowitej pyłu (dane depozycji półrocznej).
- Kontynuowano funkcjonowanie linii dotacyjnych dla mieszkańców związanych z likwidacją ogrzewania węglowego. W 2023 r. udzielono **69 dotacji z tytułu zmiany ogrzewania węglowego** na łączną kwotę ok. 400 tys. zł. Dzięki tym środkom zlikwidowano na terenie miasta **129 tradycyjnych pieców węglowych** – najwięcej w dzielnicach Wrzeszcz i Śródmieście. Ponadto udzielono jednej dotacji na **montaż pompy ciepłej** oraz kolejnej **na zakup i montaż instalacji kolektora słonecznego** do wytwarzania ciepłej wody użytkowej w budynkach mieszkalnych.
- Realizowano **program „Czyste Powietrze”**. W 2023 r. mieszkańcy złożyli 85 wniosków o dotację i 42 wnioski o płatność. Ponadto uruchomiony został nabór wniosków do **programu „Ciepłe Mieszkanie”**, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych przez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych. Podpisano 35 umów o dofinansowanie. Więcej informacji o tych programach znajduje się w rozdziale „Dostępne Miasto”.

- **Gdańskie Nieruchomości zlikwidowały 84 paleniska opalane paliwem stałym** (m.in. węglem, drewnem) w budynkach komunalnych.
- Wymieniono indywidualne źródła ciepła na **źródła niskoemisyjne w budynku usługowo-mieszkaniowym przy ul. Turystycznej 3**. Zmodernizowano instalacje centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej oraz instalację gazową.
- W wyniku realizacji projektów ciepłowniczych w 2023 r. **wybudowano 4,4 km nowych sieci ciepłowniczych oraz zmodernizowano 6,6 km sieci**, a także podłączono do miejskiej sieci ciepłowniczej 234 budynki mieszkalne.
- Kontynuowano **kompleksową modernizację energetyczną budynków mieszkalnych i użytkowych**. W 2023 r. zakończono termomodernizację dziewięciu budynków użytkowych (3 przedszkoli i 6 szkół) oraz siedmiu budynków mieszkalnych. Inwestycje te przyczyniły się m.in. do obniżenia zużycia ciepła i energii elektrycznej, a tym samym do obniżenia emisji do powietrza zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. Ponadto kontynuowano program „Jaśniejszy Gdańsk”, w którym stosowane jest energooszczędne oświetlenie typu LED – w 2023 r. oświetlono 9,3 km dróg, chodników i ciągów pieszych. Więcej informacji o działaniach termomodernizacyjnych i zwiększających efektywność energetyczną znajduje się w rozdziale „Dostępne Miasto”.
- Dokonano rozbudowy monitoringu jakości powietrza – w grudniu 2023 r. uruchomiona została **nowa stacja pomiarowa przy ul. Lawendowe Wzgórze**. Pomiarzy prowadzone na tej stacji stanowią kontynuację pomiarów prowadzonych na zlikwidowanej z powodu inwestycji drogowej stacji przy ul. Ostrzyckiej. Wznowienie pomiarów w zbliżonej lokalizacji było ważne ze względu na zachowanie ciągłości monitoringu powietrza w tej części miasta (obszar intensywnej zabudowy mieszkaniowej południowej części Gdańska) oraz monitoring potencjalnego oddziaływania Zakładu Utylizacyjnego i Portu Czystej Energii. Stacja prowadzi pomiary tlenków azotu, tlenku węgla, pyłów PM_{2.5} i PM₁₀, siarkowodoru, ditlenku siarki, ozonu oraz warunków atmosferycznych (temperatury powietrza, wilgotności względnej powietrza, prędkości i kierunku wiatru, ciśnienia atmosferycznego, opadów atmosferycznych). Zasilana jest m.in. energią produkowaną przez instalację fotowoltaiczną. Łącznie na koniec 2023 r. w Gdańsku funkcjonowało **sześć stacji monitoringu powietrza sieci ARMAG**.
- Mieszkańcy mogą sprawdzać online wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza, przede wszystkim pyłu PM₁₀ i PM_{2.5}, dostarczane przez **35 czujników pomiarowych umieszczonych po jednym w każdej dzielnicy Gdańska**, zamontowanych w 2021 r. w ramach projektu Budżetu Obywatelskiego pn. „Gdańsk – Tu oddycham. System czujników jakości powietrza w każdej dzielnicy”. Wyniki dostępne są na stronie www.airly.org/map/pl.
- Prowadzono **monitoring jakości powietrza na terenie Portu Gdańsk**. W 2023 r. kontynuowano pomiary pyłów zawieszonych PM_{2.5} i PM₁₀ oraz uruchomiono pomiary pyłów PM_{40–100}. Ponadto Zarząd Morskiego Portu Gdańsk codziennie dostarczał operatorom prognozę ryzyka pylenia z materiałów sypkich w celu dostosowania działań ograniczających emisję pyłów do prognozowanego ryzyka pylenia.
- Port Czystej Energii kontynuował **badania imisji dioksyn i furanów** do powietrza.
- Zakład Utylizacyjny kontynuował działania na rzecz **zmniejszenia uciążliwości odorowych**. Prowadzony był ciągły monitoring zapachu za pomocą olfaktometrii terenowej oraz mierników odorowych zainstalowanych w czterech lokalizacjach na terenie Zakładu. Operacje mogące powodować potencjalnie najwięcej nieprzyjemnego zapachu prowadzono w godzinach, w których warunki atmosferyczne są najbardziej korzystne z punktu widzenia rozprzestrzeniania się substancji złownonych. W newralgicznych lokalizacjach i sytuacjach stosowano opryski środkiem neutralizującym odór. Ponadto regularnie prowadzone były badania środowiskowe wymagane przepisami ochrony środowiska.
- Wydział Środowiska UMG prowadził 56 spraw w zakresie **ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza** (zgłoszenia dotyczące spalania odpadów w urządzeniach grzewczych, zapylenie). Kontynuowano realizację umowy z akredytowanym laboratorium na przeprowadzenie **badania 60 prób pozostałości po spalaniu (popiołu) z pieców** do ogrzewania budynków w ramach kontroli prowadzonych przez Straż Miejską w Gdańsku. Strażnicy miejscy w 2023 r. przeprowadzili 937 kontroli terenowych dotyczących spalania odpadów. Kontrole zakończone wykonaniem protokołu kontroli urządzenia grzewczego odbyły się 260 razy. W 30 przypadkach interwencja kontroli urządzenia grzewczego zakończyła się pobraniem próbki popiołu w celu zweryfikowania metodami laboratoryjnymi procedur spalania odpadów. Wynik badania laboratoryjnego popiołu potwierdził spalanie odpadów w 11 przypadkach (postępowanie zakończono ukaraniem sprawcy wykroczenia). Łącznie w 2023 r. w 81 przypadkach

5. | ZIELONE MIASTO

ukarano mandatem karnym osoby, które wbrew zakazom termiczne przekształcały odpady poza spalarnią lub współspalarnią.

- Przyznano 16 dotacji na **usunięcie azbestu** (przy wymianie lub likwidacji pokryć dachowych, elewacji na obiektach budowlanych lub rur zszypowych) o wartości 42,16 tys. zł; usunięto 20,52 t materiałów azbestowych.
- W 2023 r. kontynuowano prace budowlane **instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych – Portu Czystej Energii w Gdańsku**. Będzie to nowoczesna elektrociepłownia umożliwiająca produkcję energii elektrycznej i ciepła z frakcji energetycznej (resztkowej) odpadów. Produkcja energii elektrycznej z odpadów komunalnych przyczyni się do poprawy jakości powietrza, gdyż normy emisji dla spalarni odpadów są dużo bardziej restrykcyjne niż dla klasycznych elektrociepłowni zasilanych węglem i olejem. Pozostałe korzyści to m.in. ograniczenie emisji gazu wysypiskowego oraz niższa roczna emisja CO₂ w porównaniu z produkcją energii na bazie węgla.
- W celu ograniczania emisji gazów cieplarnianych realizowane są inwestycje w **odnawialne źródła energii**. W 2023 r. zamontowano instalację fotowoltaiczną na budynku biurowym Gdańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego przy ul. Wilanowskiej i rozbudowano instalację na dachu biurowca w AmberExpo. Ponadto trwały prace przygotowawcze nad instalacją paneli fotowoltaicznych na terenie Zakładu Utylizacyjnego i Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód. Farmy fotowoltaiczne wraz z magazynami energii powstały również na wiaduktach peronowych Szybkiej Kolei Miejskiej (SKM) w lokalizacjach: Gdańsk Śródmieście SKM, Gdańsk Wrzeszcz SKM oraz Gdańsk Żabianka-AWFis SKM.
- Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna (GIWK) wdrożyła narzędzie do **śledzenia emisji CO₂** oraz obliczania i monitorowania **śladu węglowego**. Powstał kalkulator do obliczania emisji gazów cieplarnianych w zakresie 1 i 2 według metodyki *Greenhouse Gas Protocol*. Policzone zostały emisje za 2021 r. jako bazowe i za 2022 r. (przygotowano również raport).
- W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych pojazdy komunikacji miejskiej sukcesywnie wymieniane są na zeroemisyjne. W 2023 r. na trasy wyjechało **18 nowych autobusów elektrycznych**.
- Kontynuowano ciągły **monitoring hałasu** na terenie miasta. Pomiary prowadzone były w 40 stacjach monitorujących na bieżąco poziom hałasu.
- Wydział Środowiska UMG prowadził 17 postępowań administracyjnych ws. pomiarów emisji hałasu do środowiska i 37 postępowań dotyczących opiniowania w zakresie ochrony przed hałasem. Zakończono jedno postępowanie ws. wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu rozpoczęte w 2022 r. Realizowane były działania w ramach **programu ochrony środowiska przed hałasem**, w tym przede wszystkim ograniczające hałas komunikacyjny (np. modernizacje infrastruktury szynowej i floty transportowej, remonty dróg). Szczegółowa informacja o realizacji Programu znajduje się w Załączniku nr 2.

W zakresie ochrony wód:

- Prowadzono **monitoring jakości wód powierzchniowych** oraz obliczono ładunek zanieczyszczeń odprowadzanych z terenu gminy Gdańsk do Zatoki Gdańskiej w 45 punktach pomiarowych (w 29 punktach na ciekach wodnych, w 9 punktach na zbiornikach wodnych oraz 7 punktach na jeziorach).
- Nad korytem Kanału Raduni zamontowano **dwie automatyczne czyszczarki** krat, które usuwają zanieczyszczenia gromadzące się w wodach kanału (np. części roślin, odpady) i zapewniają swobodny przepływ wody, co zwiększa bezpieczeństwo powodziowe. Czyszczarki zamontowano w dwóch miejscach: na wysokości ul. Menonitów i ul. Zaroślak 10. Koszt inwestycji to ponad 1,9 mln zł, w tym ponad 1,4 mln zł dofinansowania pozyskano z funduszy Unii Europejskiej.
- **Przebudowano ok. 2,7 km sieci wodociągowej** – m.in. w ulicach: Krosnej, Śląskiej, Droszyńskiego, Szczecińskiej, Pohulanka i Kolonia Studentów. Dzięki przeprowadzonym przebudowom zlikwidowano ok. 1 km sieci z azbestocementu.
- Nowe sieci wodociągowe o długości ponad 12 km oraz sieci kanalizacji sanitarnej mierzące ok. 7 km powstały staraniem inwestorów prywatnych (m.in. w rejonie ulic: Pastelowej, Kazimierza Wielkiego, Czerskiej, Wielkopolskiej, Kołodzieja, Letnickiej, Stężyckiej, Potęgowskiej, Galaktycznej, Filmowej, Kalinowej, Starowiejskiej, Siennej Grobli, Żukowskiej, Człuchowskiej, Norwida, Hemara, Smęgorzyńskiej, Oriona).

- **Wybudowano łącznie ok. 3,6 km nowych sieci kanalizacji sanitarnej** w ul. Feliksa Muzyka (Orunia Górna-Gdańsk-Południe) oraz ul. Choczewskiej, Będomińskiej, Barkoczyńskiej, Mirachowskiej, Zbąszyńskiej, Smęgorzyńskiej oraz Karlikowskiej (Kokoszki).
- Prowadzono **budowę sieci kanalizacji sanitarnej** w ul. Oliwkowej, Ostrzyckiej i Turzycowej (wraz z kanalizacją deszczową). Zadanie będzie kontynuowane w 2024 r.
- Rozpoczęto roboty budowlane dotyczące budowy lub przebudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w ulicach: Andromedy, Wenus, Saturna, Plutona, Merkurego, Kielnieńskiej, Wyzwolenia, Radiowej, Internetowej, Modrej. Wyłoniono wykonawcę robót budowlanych dla przebudowy sieci wodociągowych w części ulic dzielnicy Wzgórze Mickiewicza.
- Kontynuowano prace projektowe dotyczące budowy lub przebudowy kluczowych dla gdańskiego systemu wodno-kanalizacyjnego obiektów: budowę przepompowni ścieków „Portowa”, modernizację przepompowni ścieków „Ołowianka II”, przebudowę Przepompowni Ścieków „Mottawa”.
- Aby zapewnić najwyższą jakość wody i oczyszczanych ścieków po relatywnie najniższej cenie, kontynuowano prace projektowe dotyczące **modernizacji Stacji Uzdatniania Wody Straszyn**.
- Przeprowadzono **konserwacje i remonty stacji pomp** (Płonia Mała, Nowy Port, Kochanowskiego, Gniła Łacha, Kaczeńce, Gwiazdowskiego, Zawodzie-Rudniki, Galeria Metropolia, Kołobrzaska) oraz urządzeń melioracyjnych, tj. potoków, rowów i kanałów (w tym Kanału Raduni), zbiorników retencyjnych, przepompowni wód deszczowych i urządzeń sieci kanalizacyjnych.
- W zakresie zintegrowania zarządzania systemem wodno-kanalizacyjnym na obszarze całego miasta w 2023 r. kontynuowano program włączania sieci nieprzejętych do miejskiego systemu wodno-kanalizacyjnego. W 2023 r. przejęto sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Toruńskiej, Trakt św. Wojciecha, Braci Majewskich, Jagiellońskiej.
- Na terenie **Portu Gdańsk w celu ochrony wód** prowadzono m.in. następujące działania:
 - rozpoczęcie ciągłego monitoringu substancji ropopochodnych w wodach akwenów portowych;
 - rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowo-kolejowej w rejonie Nabrzeża Przemysłowego – wykonano budowę i przebudowę sieci wodociągowej, sanitarnej i deszczowej wraz z przykanalikami, wpustami, separatorami, osadnikami, przepompowniami, wylotami, przepustami, drenokolektorami i odwodnieniem liniowym;
 - budowa drogi wewnętrznej dojazdowej wraz z sieciami technicznymi, w tym wodno-kanalizacyjnymi – wykonano budowę i przebudowę sieci wodociągowej, sanitarnej i deszczowej wraz z przykanalikami, wpustami, separatorami, osadnikami, przepompowniami, skrzynkami rozsączającymi i zbiornikiem retencyjno-rozsączającym;
 - rozpoczęcie budowy kanalizacji sanitarnej w prawobrzeżnej części Portu Gdańsk, obejmującej likwidację trzech portowych oczyszczalni ścieków i skierowanie ścieków z prawobrzeżnej części Portu do miejskiej oczyszczalni ścieków Wschód;
 - przebudowa kanalizacji sanitarnej na terenie Nabrzeża Westerplatte;
 - remont wodociągu oraz kanalizacji sanitarnej w związku z utwardzeniem placu nr 39 przy ul. kpt. Witolda Poinca i ul. BPP.
- Zakończono II etap prac badawczych pn. „Opracowanie matematycznego modelu procesów hydrogeologicznych” w ramach realizacji wieloletniego projektu pn. **„Gdański system monitorowania i prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych”**. Projekt ma na celu szczegółowe rozpoznanie stanu wód podziemnych (poza obszarem zasobowym gdańskich ujęć wody), rozbudowę sieci obserwacyjnej, stworzenie narzędzi pozwalających na weryfikowanie bieżących problemów oraz prognozowanie zachodzących zmian w środowisku gruntowo-wodnym na terenie Śródmieścia. Projekt jest prowadzony w części badawczej oraz inwestycyjnej. W II etapie prac został stworzony matematyczny, przestrzenny model procesów hydrogeologicznych (4D), który pozwoli na analizowanie niekorzystnych zjawisk zachodzących w obrębie gdańskiego śródmieścia, mających wpływ na dynamikę i stan chemiczny wód podziemnych: wahania zwierciadła wody, przepływ wód podziemnych, ingresje wód słonych.
- Prowadzono działania minimalizujące oddziaływanie przydomowych oczyszczalni ścieków na środowisko. W 2023 r. podpisano 23 umowy i wydatkowano dotacje na przyłączenia do kanalizacji sanitarnej poprzez **likwidację zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków** na łączną kwotę ponad 62 tys. zł.

5. | ZIELONE MIASTO

- Rozpoczęto realizację projektu **Circular Ocean-bound Plastic**, który dotyczy problemu zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi południowej części Morza Bałtyckiego. W ramach projektu, w którym uczestniczą partnerzy z Danii, Szwecji, Niemiec i Polski, w tym Gdański Ośrodek Sportu, określone zostaną możliwości zbierania, recyklingu i ponownego wykorzystania odpadów z tworzyw sztucznych trafiających do morza. Przetestowane zostaną możliwości zbierania odpadów. Gdański Ośrodek Sportu będzie zaangażowany m.in. w monitorowanie ilości odpadów w marinach oraz przy nabrzeżach. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej i będzie realizowany w latach 2023–2026.

W zakresie ochrony gleb:

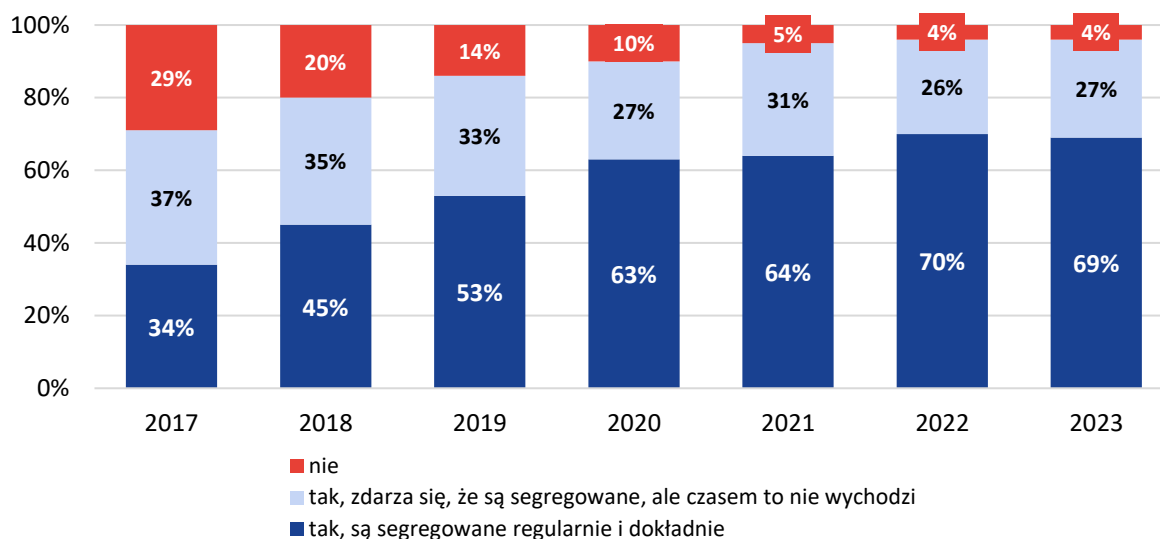
- Kontynuowano **monitoring terenów, na których występują ruchy masowe ziemi** tj. osuwisk zlokalizowanych na terenie miasta. W 2023 r. prowadzono obserwację 25 osuwisk. W ramach obserwacji wykonano szczegółowy monitoring instrumentalny sześciu aktywnych osuwisk (nr 28035 przy ul. Stromej, nr 28136 przy ul. Malczewskiego, nr 28149 przy ul. Jabłoniowej, nr 28152 przy skrzyżowaniu ul. Łostowickiej z ul. Kartuskiej, nr 28154 przy ul. Ogińskiego oraz nr 129447 przy ul. Kalinowej na terenie ROD „Budowlani”) oraz ogólny monitoring obserwacyjny w postaci wizji w terenie 19 okresowo aktywnych osuwisk stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, budynków albo infrastruktury komunikacyjnej lub przesyłowej.
- Prowadzono **208 spraw dotyczących nielegalnego magazynowania lub składowania odpadów** w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Pracownicy Wydziału Środowiska UMG prowadzili terenowe czynności wyjaśniające, współpracując z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska, Strażą Miejską oraz organami ścigania. Po zidentyfikowaniu osób lub podmiotów gospodarczych odpowiedzialnych za naruszenie, a także po ustaleniu podmiotów władających terenem zanieczyszczonym odpadami, prowadzone są dalsze czynności administracyjne, które mają prowadzić do usunięcia zmagazynowanych odpadów z nieprzeznaczonych do tego miejsc.
- Działalność kontynuował **zespół zadaniowy ds. kontroli gospodarki odpadami**. Jego działanie opiera się na ścisłej współpracy urzędników Wydziału Gospodarki Komunalnej UMG z funkcjonariuszami Straży Miejskiej. Zespół prowadzi działania monitorujące przestrzeganie i stosowanie przez właścicieli nieruchomości na terenie miasta Gdańska przepisów i zasad dotyczących utrzymania czystości i porządku w gminach, jak również reaguje na zgłoszenia kierowane do Straży Miejskiej lub bezpośrednio do UMG. W wyniku działań zespołu prowadzonych w 2023 r. skontrolowano 360 nieruchomości, włączono do systemu 74 nowe nieruchomości, przeprowadzono kontrolę 50 kompostowników, dla 22 nieruchomości złożono deklaracje właściwe ze względu na charakter tych nieruchomości (nieruchomości mieszane); nałożono 224 mandaty.
- Kontynuowano **prace remediacyjne na terenie Szańca Zachodniego** związane z usuwaniem zanieczyszczeń gruntu substancjami ropopochodnymi. Ze względu na zidentyfikowanie kolejnych zanieczyszczeń konieczne było uzyskanie nowych decyzji z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i ogłoszenia przetargu na kontynuowanie prac remediacyjnych.
- Usunięto 115 **nielegalnych wysypisk** z terenów gminnych, z których zebrano 320 t odpadów. Ponadto podjęto działania porządkowe w 37 miejscach na terenach zarządzanych przez Gdańskie Nieruchomości. W celu przeciwdziałania powstawaniu dzikich wysypisk Straż Miejska umieściła na terenach gminnych fotopułapki (urządzenia rejestrujące obraz) w 10 lokalizacjach, w tym w dwóch zamontowano po dwa urządzenia. Dzięki fotopułapkom udało się wykryć i podjąć skuteczne działania wobec sprawców podrzutów odpadów co najmniej w trzech przypadkach.

5.5. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna oraz działania na rzecz zwiększania świadomości mieszkanki i mieszkańców są istotnym elementem zielonej polityki miasta, niezbędnym do skutecznej realizacji celów związanych z ochroną środowiska, zrównoważonym rozwojem czy adaptacją do zmiany klimatu. Działania edukacyjne ukierunkowane są na promowanie proekologicznych postaw społecznych i dotyczą szerokiego spektrum tematów – m.in. odpowiedzialnego postępowania z odpadami, zrównoważonej konsumpcji, racjonalnego wykorzystywania wody i energii, retencji wody opadowej, ochrony jakości powietrza i wód, funkcjonowania i ochrony miejskich ekosystemów, bioróżnorodności. W edukację ekologiczną angażują się UMG oraz różne miejskie jednostki i spółki, które prowadzą kampanie informacyjno-edukacyjne z wykorzystaniem różnorodnych kanałów komunikacji, organizują wydarzenia miejskie o tematyce środowiskowej (np. Festiwal Czyste Miasto Gdańsk) czy realizują spotkania i warsztaty o charakterze szkoleniowym, skierowane głównie do dzieci i młodzieży.

Jednym z ważniejszych rozwijanych w ostatnich latach kierunków edukacji ekologicznej w Gdańsku jest edukacja w zakresie odpowiedzialnego postępowania z odpadami i gospodarki obiegu zamkniętego. Poprzez edukację mieszkańców dotyczącą segregacji odpadów, odzysku surowców oraz wspierania oddolnych ekoinicjatyw kształtowano postawy społeczne sprzyjające zachowaniu czystości w mieście, segregacji odpadów komunalnych oraz ochronie środowiska naturalnego. Ważnym kanałem komunikowania się w sprawie oferowanych usług i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, a także promowania postaw związanych z ideą *zero waste* jest aplikacja Czyste Miasto Gdańsk. W 2023 r. korzystało z niej ok. 49 tys. osób.

Deklarowane przez mieszkańców postawy wobec segregowania odpadów – struktura odpowiedzi na pytanie „Czy w Pana(-i) gospodarstwie domowym odpady domowe są segregowane?”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zleczanych przez Wydział Gospodarki Komunalnej, UMG.

W 2023 r. rozpoczął się **Program Zielonej Edukacji**. Jest to koordynowany przez Hevelianum miejski program edukacji ekologicznej, skierowany do publicznych samorządowych szkół podstawowych, ponadpodstawowych i przedszkoli. Jego głównym celem jest budowa świadomego, zaangażowanego i odpowiedzialnego ekologicznie społeczeństwa dzięki przekazywaniu wiedzy, podnoszeniu kompetencji, rozwijaniu umiejętności oraz kształtowaniu postaw, szczególnie w zakresie takich obszarów, jak: gospodarka obiegu zamkniętego, gospodarowanie zasobami (wodą, energią i żywnością), adaptacja do zmian klimatu, bioróżnorodność, redukcja emisji zanieczyszczeń (m.in. w odniesieniu do powietrza, wody i gleby). Cel szczegółowy programu to wprowadzenie zmiany ekologicznej o zasięgu ogólnoszkolnym lub ogólnoprzedszkolnym – o charakterze materialnym lub niematerialnym – poprzez m.in. wykonanie projektu ekologicznego przez uczniów szkoły lub podopiecznych przedszkola pod kierunkiem nauczyciela. W 2023 r. rozpoczęto pilotaż programu, w którym uczestniczyły 32 placówki oświatowe z Gdańska (przedszkola, szkoły podstawowe, zespoły szkolno-przedszkolne, zespoły szkół specjalnych, licea i technika). Program współtworzą eksperci z 14 gdańskich jednostek organizacyjnych.

W 2023 r. rozpoczęła działalność grupa pn. Zielone Instytucje Trójmiasta i Pomorza, skupiająca instytucje działające w obszarze kultury, edukacji i nauki. Oprócz wzajemnej edukacji, sieć wspiera tworzenie zielonych rozwiązań w zakresie organizacji wydarzeń, proekologiczny model funkcjonowania instytucji oraz organizację wspólnych działań programowych. Zakładane efekty to m.in. wprowadzanie zmian wewnątrz instytucji, budowanie świadomości społecznej na temat wpływu człowieka na wspólne dziedzictwo naturalne i angażowanie społeczności do współpracy na rzecz zielonych zmian. Grupa została założona w 2023 r. przez Europejskie Centrum Solidarności oraz Goyki 3 Art Inkubator z Sopotu.

W 2023 r. w ramach Budżetu Obywatelskiego (BO) po raz czwarty istniała możliwość zgłaszania projektów w kategorii Zielony Budżet Obywatelski, mającej na celu zwiększenie ilości zieleni w mieście, budowę ogrodów deszczowych, działania ekologiczne (np. edukacyjne, kulturalne, informacyjne), co wpisuje się w politykę zazieleniania miasta i budowania odporności na zmiany klimatu. Zielony Budżet Obywatelski w Gdańsku to wyodrębniona w BO pula środków przeznaczona na stworzenie atrakcyjnych terenów zielonych, zarówno na poziomie dzielnic, jak i w całym mieście. W 2023 r. łączna kwota BO wyniosła ponad 20,4 mln zł, z czego blisko 4,5 mln zł dotyczyło Zielonego Budżetu Obywatelskiego.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE ZIELONE MIASTO W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ:

W zakresie bioróżnorodności, terenów zielonych i adaptacji do zmiany klimatu:

- We wrześniu 2023 r. odbyło się kolejne, trzecie spotkanie mieszkańców w ramach **Gdańskiego Forum Zmian Klimatu**, które miało na celu identyfikację konkretnych działań odnoszących się do rozwiązań wypracowanych przez uczestników drugiej edycji Forum. Spotkanie przeprowadzono w formule warsztatowej, a uczestnicy pracowali w ramach ośmiu obszarów tematycznych: 1) bioróżnorodność fauny; 2) bioróżnorodność flory; 3) jakość powietrza; 4) stan rzek i powódzie; 5) zdrowie i grupy wrażliwe; 6) zmiany temperatur i susze; 7) wzrastający poziom morza; 8) wiatr, grad, burze. Dyskusje panelowe prowadzone były przez zespół profesjonalnych bezstronnych moderatorów i moderatorek. Spotkanie Gdańskiego Forum Zmian Klimatu poprzedzone było akcją informacyjno-edukacyjną prowadzoną przy wykorzystaniu mediów społecznościowych, plakatów i animacji wyświetlanych w środkach transportu zbiorowego i obiektach użyteczności publicznej oraz artykułów tematycznych na portalach gdansk.pl i trojmiasto.pl. Udział w Forum wzięło 59 osób. Wnioski i rekomendacje wypracowane na spotkaniu wykorzystano do aktualizacji „Planu Adaptacji do Zmian Klimatu dla Miasta Gdańska do roku 2030”. Odbyło się ponadto **spotkanie z Radą Gdańskiego Forum Zmian Klimatu**, którą tworzy grono ekspertów specjalizujących się w zagadnieniach dotyczących klimatu i miasta.
- Zorganizowana została druga edycja ogólnopolskiej **konferencji „Zielona Retencja”**, na której prowadzone były działania edukacyjne dotyczące zmian klimatu oraz zagospodarowania wody opadowej w zieleni. Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem i zgromadziła ponad 170 specjalistów z całej Polski – było to o ponad 50 uczestników więcej niż w pierwszej edycji zorganizowanej w 2022 r. Konferencję transmitowano na Facebooku oraz YouTube.
- Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS) realizował projekt **„Klimat w szkołach metropolii”**. W 40 szkołach w metropolii prowadzone są działania, dzięki którym uczniowie i ich rodzice w przystępny sposób dowiadują się o zmianach klimatycznych i o tym, jak łagodzić ich skutki. OMGGS – wspólnie z partnerem merytorycznym, tj. spółką Gdańskie Wody, oraz partnerem zagranicznym International Development Norway – buduje w szkołach błękitno-zielone inwestycje (zielone ściany, skrzyniowe i gruntowe ogrody deszczowe, niecki, kompostowniki), szkoli nauczycieli, przygotowują materiały edukacyjne dla szkół i wyposażają placówki w sprzęt multimedialny. Jedną z 40 szkół – partnerów projektu jest Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Gdańsku. Na terenie szkoły powstał skrzyniowy ogród deszczowy. Dwoje nauczycieli z placówki uczestniczyło w szkoleniach ze specjalistami od edukacji klimatycznej. Szkoła otrzymała także materiały edukacyjne – scenariusze lekcji, które stały się inspiracją do prowadzenia zajęć oraz kreatywnej nauki o tym, jak przeciwdziałać zmianom klimatycznym. Scenariusze zostały udostępnione wszystkim szkołom podstawowym i średnim w Gdańsku. Można je pobrać ze strony www.klimatwszkolach.pl. W ramach projektu ogłoszono ponadto skierowany do uczniów konkurs „Chrońmy klimat metropolii”, do którego zgłoszono 31 inicjatyw (w tym 4 z gdańskich placówek) dotyczących podnoszenia świadomości społeczeństwa na temat zmian klimatu oraz promowania błękitno-zielonej infrastruktury. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w 2024 r. – wyłoniono cztery zwycięskie zespoły, w tym jeden z VII LO w Gdańsku. Nagrodą był wyjazd studyjny do Trondheim w Norwegii.
- Do młodzieży i osób dorosłych skierowano bezpłatne warsztaty teatralne **„Robimy razem teatr! Opowieści z klimatem”**. Ich uczestnicy mieli okazję stworzyć, wraz z reżyserem i scenarzystą, wspólną klimatyczną opowieść, inspirując się tematami związanymi z ekologią. Warsztaty bazowały na technice verbatim, która polega na tworzeniu tekstu na podstawie autentycznych wypowiedzi, bez dopisywania ani jednego słowa komentarza przez twórcę. Metoda ta nawiązuje do nurtu teatru dokumentalnego, czyli dosłownego zapisu rzeczywistości, i opiera się na pracy zespołowej oraz wspólnym podejmowaniu decyzji. Finałem projektu była plenerowa prezentacja spektaklu podczas Święta Ulicy Północnej w Brzeźnie.

- Na placu głównym Hevelianum powstało miasteczko naukowe w ramach **Pikniku Nauki Fahrenheita**, współorganizowanego po raz drugi wspólnie ze Związkiem Uczelni Fahrenheita, tj. Gdańskim Uniwersytetem Medycznym, Politechniką Gdańską i Uniwersytetem Gdańskim. Nauka z klimatem – to hasło przewodnie pikniku w 2023 r. W 45 namiotach odwiedzający mogli eksperymentować, brać udział w warsztatach i zabawach edukacyjnych. Na scenie odbywały się m.in. spektakularne science show, miniwykłady, naukowe stand-upy, a także pokaz mody *zero waste* i koncerty. Dla młodszych Teatr Miniatura przygotował spektakl inspirowany postacią Daniela Fahrenheita pt. „Laboratorium Fahrenheita”.
- Przed Domem Zdrowym w Brzeźnie działało wakacyjne kino plenerowe pod hasłem **„Filmy z klimatem”** – w innowacyjnej formule silent cinema (dźwięk jest słyszalny jedynie przez słuchawki w celu niwelowania zanieczyszczenia hałasem). W drugiej edycji wydarzenia w 2023 r. odbyło się pięć pokazów filmowych o tematyce szeroko pojętej ekologii i zmian klimatu poprzedzonych rozmowami z ekspertami.
- Hevelinaum zorganizowało cykl spotkań z naukowcami, ekspertami i popularyzatorami nauki pn. **„Nauka Mówi”**. W 2023 r. odbyły się dwa spotkania o tematyce środowiskowej: „Blackout” (rozmowa o energetyce, transformacji energetycznej i ekologicznych źródłach energii) oraz „W równowadze” (rozmowa na temat zrównoważonego rozwoju).
- Podjęto prace w kierunku opracowania **Gdańskiej Karty dla Drzew**. W trakcie czterech spotkań omawiano szereg zagadnień związanych z wprowadzeniem standardów dotyczących ochrony i pielęgnacji drzew, sposobów i zakresu inwentaryzacji zieleni w mieście, sposobów na zwiększenie zazielenienia miasta i dostępności do zieleni, lepszego dialogu w zakresie zieleni w mieście, opracowania sposobu komunikacji o planowanych wycinkach oraz ograniczenia szkodliwego wpływu zimowego utrzymania dróg. W pracach uczestniczyli m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych i społecznych.
- Prowadzono akcję **„Zgłoś drzewo na pomnik przyrody”**, pozwalającą na łatwe zgłaszanie przez mieszkańców za pomocą internetowego formularza drzew, które można objąć ochroną. Formularz dostępny jest pod adresem <https://www.gdansk.pl/zielony-gdansk/zglos-drzewo-na-pomnik-przyrody,a,76442>.
- Gdański Zarząd Dróg i Zieleni oraz Fundacja Gdańska prowadziły przy wsparciu wolontariuszy projekt **„Miejskie farmy w Gdańsku”**. Jego celem było zachęcenie mieszkańców Gdańska do uprawy ziół w przydomowych ogródkach i na balkonach, jak również zwrócenie uwagi na konieczność pielęgnacji roślin i dbanie o zieloną przestrzeń miejską.
- W ramach projektu **„Miasto owaDOM”**, dzięki któremu na terenie Gdańska stanęły domki dla owadów, przeprowadzony został quiz edukacyjny, w którym wzięło udział ponad 1 tys. uczniów. Quiz miał podnieść wiedzę z zakresu bioróżnorodności, ochrony dzikich pszczół i innych owadów.
- Dla dzieci przedszkolnych i uczniów zorganizowano **spotkania edukacyjne na temat ochrony płazów**. Uczestniczyli w nich wychowankowie placówek, które położone są w pobliżu miejsc masowej migracji płazów w okresie wiosennym.
- Straż Miejska w Gdańsku prowadziła **program profilaktyczny „Postępowanie ze zwierzętami – Uważaj – Dzikie zwierzęta w mieście”**, informujący o zasadach bezpiecznego zachowania w kontaktach z dzikimi zwierzętami. Przeprowadzono 603 spotkania, w których uczestniczyło 12 426 dzieci ze szkół podstawowych i przedszkoli.
- Działania edukacyjne prowadził również **Gdański Ogród Zoologiczny**. Można tu wymienić:
 - **zajęcia edukacyjne** w terenie i w sali – dla dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz seniorów – o tematyce ochrony bioróżnorodności, roli ogrodów zoologicznych, kształtowaniu postaw proekologicznych (9269 uczestników);
 - kampania edukacyjna **#Fota bez dzikiego kota** – edukacja na temat nieetycznego wykorzystywania dzikich zwierząt w mediach społecznościowych oraz problemu nielegalnego handlu gatunkami zagrożonymi wyginięciem;
 - kampania edukacyjna **„Uwaga! Zwierzę!”** – cykl filmów i kart pracy na temat właściwego zachowania podczas kontaktu z rodzimą fauną;
 - wydarzenia edukacyjne odbywające się cyklicznie lub jednorazowo w związku z zoologicznymi świętami lub ważnymi wydarzeniami – prowadzone poprzez różne formy edukacji outdoorowej, gamifikację, wykłady, spotkania z opiekunami, warsztaty manualne (np. „Szansa, by bliżej poznać szympansa”, Światowy Dzień Żyrafy, Dzień Zapylacza, Światowy

Dzień Oceanów, Międzynarodowy Dzień Lwa, Światowy Dzień Zwierząt i Opiekunów Zwierząt);

- o zainstalowanie na terenie ogrodu nowych tablic edukacyjnych (np. o dzikich zapylaczach, nielegalnych polowaniach i handlu dzikimi zwierzętami, oleju palmowym, lokalnych gatunkach ptaków).

W zakresie gospodarki obiegu zamkniętego i odpowiedzialnego postępowania z odpadami komunalnymi:

- Realizowane były skierowane do mieszkańców Gdańska **kampanie informacyjno-edukacyjne** mające na celu promowanie ekologicznych działań wpisujących się w hierarchię **postępowania z odpadami komunalnymi**. Do promowanych działań należy przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów i minimalizowanie ich wytwarzania, ponowne wykorzystanie, naprawianie, oddawanie niepotrzebnych rzeczy potrzebującym. Informowano również o objazdowej zbiórce odpadów niebezpiecznych (OZON) i gdańskich Sorterowniach, czyli punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych, do których mieszkańcy mogą dostarczać odpady nietypowe i niebezpieczne. Kampanie prowadzone były w przestrzeni miejskiej na nośnikach typu citylight na przystankach komunikacji miejskiej, a w środkach transportu miejskiego udostępniane były animacje wideo; oklejono również tramwaj Czyste Miasto Gdańsk. Intensywnie wykorzystywano media lokalne oraz społecznościowe – głównie poprzez profile Czyste Miasto Gdańsk na Facebooku i Instagramie, jak również kampanie banerowe, artykuły edukacyjno-informacyjne na lokalnych stronach internetowych.
- Podczas 20 wydarzeń organizowanych w przestrzeni miejskiej funkcjonowało **stoisko informacyjno-edukacyjne** Czyste Miasto Gdańsk. Można było z niego skorzystać m.in. na tzw. zielonych rynkach, gdzie odbywały się warsztaty edukacyjne mające na celu minimalizowanie wytwarzania odpadów opakowaniowych. Do eventów edukacyjnych należała III edycja **Festiwalu Czyste Miasto Gdańsk** (dawniej Gdańska EkoStrefa), podczas którego promowano różnego rodzaju rozwiązania w idei *less waste*. Na stoiskach edukacyjnych prowadzono działania dla najmłodszych, warsztaty na temat zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ponownego wykorzystania niepotrzebnych przedmiotów, przeprowadzono setki rozmów z mieszkańcami Gdańska o wyzwaniach dotyczących gospodarki odpadami – rozwiewano wątpliwości, odpowiadano na trudne pytania. Kontynuowane były również **Gdańskie Dyżury Altanowe**, zorganizowane na Jasieniu i w dzielnicy Ujeścisko-Łostowice, podczas których przeprowadzono z mieszkańcami szereg rozmów konsultacyjnych na temat obowiązującego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. W ramach działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, gospodarowania odpadami komunalnymi oraz gospodarki obiegu zamkniętego przeszkolono 3527 osób dorosłych i 2486 dzieci.
- Rozwijano **współpracę w zakresie funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi**:
 - o z radami dzielnic w celu wspólnego określenia priorytetów utrzymania czystości i porządku dla poszczególnych dzielnic;
 - o z przedstawicielami spółdzielni mieszkaniowych i zarządców nieruchomości w ramach zespołu eksperckiego ds. rozwoju systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Gdańsku – w celu poszukiwania rozwiązań w dziedzinie utrzymania czystości i porządku w mieście.
- Przygotowano nową **publikację edukacyjną „Wszystko o segregacji odpadów – poradnik mieszkańca”**, w której zamieszczono zasady segregacji odpadów komunalnych w Gdańsku, odpowiedzialnego postępowania z odpadami nietypowymi i niebezpiecznymi oraz przykłady nawyków mających na celu ograniczanie wytwarzania odpadów, ponowne użycie i naprawianie przedmiotów nadających się jeszcze do wykorzystania. Broszura, wydrukowana w nakładzie 1 tys. szt., była dystrybuowana podczas pracy stoiska edukacyjno-informacyjnego Czyste Miasto Gdańsk na wydarzeniach miejskich.
- W odpowiedzi na zgłaszane potrzeby mieszkańców i zarządców nieruchomości dystrybuowane były sukcesywnie **tablice edukacyjne** dotyczące postępowania z odpadami komunalnymi. Zarządcom nieruchomości oraz spółdzielniom mieszkaniowym przekazano 284 tablice o zasadach segregacji odpadów komunalnych oraz 108 tablic na temat właściwego postępowania z odpadami nietypowymi i niebezpiecznymi.
- Narzędziem informacyjnym służącym wsparciu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz gospodarki obiegu zamkniętego jest **aplikacja mobilna Czyste Miasto Gdańsk**. Wspomaga ona mieszkańców w zakresie informacji o zaplanowanych usługach (harmonogramy odbioru odpadów komunalnych oraz mycia pojemników), podpowiedzi dotyczących tego, gdzie umieścić dany odpad, oraz innych ważnych informacji związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie (zawiera m.in. adresy i mapę punktów zbierania małych elektroodpadów).

Dodatkowo do mieszkańców korzystających z aplikacji wysyłane są komunikaty w formie push. Narzędzie jest dostępne również w wersjach obcojęzycznych: angielskiej, ukraińskiej i rosyjskiej. W aplikacji funkcjonuje zakładka dotycząca gospodarki obiegu zamkniętego, informująca o sposobach minimalizacji wytwarzania odpadów, przedstawiająca model funkcjonowania, który polega na dzieleniu się, pożyczaniu, ponownym użyciu, naprawie, odnawianiu i recyklingu istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe. W zakładce znaleźć można również mapę punktów usług rzemieślniczych i naprawczych. Prowadzono działania mające na celu popularyzację aplikacji. Pod koniec 2023 r. korzystało z niej ponad 49 tys. użytkowników (o ok. 9 tys. więcej niż rok wcześniej).

- Kontynuowano prowadzenie **profilu Czyste Miasto Gdańsk na Facebooku** oraz utworzono **nowy kanał komunikacyjny na Instagramie**. Media te wykorzystywano do publikowania praktycznych treści edukacyjnych i poradnikowych w zakresie odpowiedzialnego postępowania z odpadami komunalnymi, gospodarki obiegu zamkniętego, idei less oraz prezentowania kampanii edukacyjnych
- Prowadzony był nadal **program edukacyjny „Czyste Miasto Gdańsk”**, w ramach którego już od kilku lat w szkołach i przedszkolach odbywają się zajęcia na temat segregacji odpadów. W 2023 r. odbyły się zajęcia edukacyjne na trzech poziomach:
 - poziom I – zajęcia edukacyjne nt. odpowiedzialnego i świadomego postępowania z odpadami komunalnymi prowadzone w przedszkolach i szkołach podstawowych, przeznaczone dla dwóch grup wiekowych: zerówek i klas II (tzw. poziom 0/2 programu). W 2023 r. wyedukowanych zostało w tej grupie 5767 dzieci podczas 322 przeprowadzonych lekcji;
 - poziom II – warsztaty dla uczniów klas IV i VI szkół podstawowych prowadzone w ekologicznej pracowni edukacyjnej w Domu Zdrojowym (poziom 4/6 programu). Zajęcia kształtowały odpowiedzialne podejście do konsumenckich wyborów, które wpływają na ilość wytwarzanych odpadów. Podstawą scenariuszy lekcji była tzw. piramida odpadowa, zgodnie z którą uczniowie poznali proste zasady i nawyki prowadzące do wytwarzania znacznie mniejszych ilości odpadów. W 2023 r. przeprowadzono 111 takich warsztatów. Wzięło w nich udział 2382 uczniów;
 - poziom III – zajęcia dla klas VII i VIII szkół podstawowych prowadzone w Zakładzie Utylizacyjnym w oparciu o funkcjonowanie instalacji sortowni i kompostowni odpadów (tzw. poziom 7/8). Zajęcia dotyczyły drogi odpadu od domowego pojemnika do recyklera (lub do spalarni odpadów) oraz idei gdańskich Sorterowni na podstawie funkcjonującego w zakładzie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Ten poziom programu uruchomiono w 2023 r. Przeprowadzono 17 warsztatów, w których wzięło udział 339 uczniów.
- Odbyła się trzecia edycja konkursu **Gdański Ekodom**, skierowanego do gdańskich rodzin, który miał zachęcić mieszkańców do jak najbardziej świadomych i odpowiedzialnych działań ekologicznych w codziennym życiu. Materiały uczestników pokazywały, jak korzystają w praktyce z takich rozwiązań, jak *zero waste*, *less waste*, jak walczą z konsumpcjonizmem poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, minimalizację i ponowne wykorzystanie konkretnych produktów.
- Akcja **„Sprzątanie Świata 2023”** odbyła się w czterech odsłonach: 1) edycja rodzinna; 2) sprzątanie z poziomu wody – „kajakiem po Motławie”; 3) sprzątanie w ramach wolontariatu pracowniczego firm oraz instytucji; 4) edycja szkolna dla placówek oświatowych. Porządkowano gdańskie tereny wodne oraz zielone w siedmiu dzielnicach Gdańska: Jasień, Ujeścisko-Łostowice, Orunia Górna-Gdańsk-Południe, Śródmieście, Siedlce, Chełm oraz Aniołki.
- Zrealizowano **film edukacyjny „Droga odpadu BIO”** promujący kompostowanie odpadów organicznych przez mieszkańców Gdańska. Nagranie wyemitowane zostało na miejskim kanale You Tube.
- W ramach projektów „WEEEWaste” oraz „Circular WEEEP” prowadzono **działania edukacyjne oraz kampanie promocyjne** zwiększające świadomość mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, w zakresie gospodarowania elektroodpadami
- Po raz kolejny Zakład Utylizacyjny przygotował dla mieszkańców **czarne złoto ogrodników**, czyli certyfikowany kompost produkowany z odpadów biodegradowalnych. Łącznie na rabaty, działki i trawniki gdańszczan trafiło ponad 600 ton kompostu. Odbyła się również kolejna edycja akcji, w ramach której można było **wypożyczyć choinkę** na święta. W ciągu pierwszego dnia uruchomienia wypożyczalni zostało zarezerwowanych ponad 75% dostępnych drzewek. Łącznie wypożyczono ich 260. Zwrócone drzewka trafiły do szkółki roślin na terenie zakładu lub – jeśli nie nadają się do dalszej uprawy – do kompostowni. W czasie akcji zebrano 35,7 tys. zł na rzecz Pomorskiego Ośrodka Rehabilitacji Dzikich Zwierząt „Ostoja”.

5. | ZIELONE MIASTO

- Straż Miejska w Gdańsku przeprowadziła program **„Ekologiczna Klasa – wiem, jak segregować odpady”**, dotyczący praktycznej nauki segregacji śmieci. Przeprowadzono 135 zajęć, w których uczestniczyło 2376 uczniów.
- Gdański Zarząd Dróg i Zieleni przeprowadził szkolenia dla właścicieli, dzierżawców lokali usługowych, inwestorów i zarządców z tzw. Uchwały Krajobrazowej Gdańska, która co do zasady zakazuje reklamy w formie banerów. Uczestnicy szkoleń są uświadamiani o **szkodliwym działaniu plastiku na środowisko**. Baner jako reklama nietrwała ulega bardzo łatwo zniszczeniu (wiatr, deszcz, utlenianie, czynnik ludzki), co wiąże się z koniecznością częstego wydruku, a tym samym przyczynia się do zwiększenia produkcji plastiku.
- Rozpoczął się program **edukacji ekologicznej** w zakresie odpowiedzialnego postępowania z odpadami komunalnymi **dla pracowników Urzędu Miejskiego w Gdańsku**. Jego celem jest podniesienie poziomu wiedzy oraz świadomości w zakresie świadomej konsumpcji, ograniczania wytwarzania odpadów i życia zgodnie z ideą gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ). W pierwszym etapie programu zostało przeprowadzone badanie ankietowe wśród pracowników, dzięki któremu zbadano poziom ich wiedzy oraz problemy, z którymi mierzą się na co dzień w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi i GOZ. Na podstawie wyników badania opracowane zostały broszury edukacyjne.

W zakresie ochrony powietrza i wody:

- W ramach **Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Programu „Czyste Powietrze”** UMG w 2023 r. przeprowadzono ok. 700 konsultacji telefonicznych oraz blisko 700 spotkań indywidualnych z mieszkańcami. W wyniku tego złożonych zostało 85 wniosków o dotacje i 42 wnioski o płatność. W ramach kampanii promującej wymianę ogrzewania na bardziej efektywne w punkcie dystrybuowane były materiały informacyjne, w tym ulotki i plakaty.
- Realizowano kampanie informacyjne oraz szkolenia w **zakresie efektywności energetycznej i ograniczenia zużycia energii**:
 - **„Zmień nawyki”** – w ramach tej kampanii informacyjno-edukacyjnej przygotowany został film instruktażowy na temat zmniejszenia zużycia energii elektrycznej oraz utrzymywania odpowiedniej temperatury w obiektach, zmniejszenia zużycia ciepła i wietrzenia obiektów. Od grudnia 2022 r. przez cały rok 2023 (z zamiarem kontynuacji w 2024 r.) był on wyświetlany na ogólnodostępnych monitorach w budynkach użyteczności publicznej oraz w tramwajach i autobusach;
 - **„Efektywne społeczeństwo”** – projekt ekologiczny skierowany przede wszystkim do uczniów szkół średnich, którzy mogli uczestniczyć w zajęciach praktycznych z wykorzystaniem programów do obliczeń energetycznych budynków oraz ćwiczeniach z diagnostyki cieplnej budynków z zastosowaniem kamery termowizyjnej (udział wzięło 692 uczniów). Dodatkowo przeprowadzono szkolenie teoretyczne dla nauczycieli i urzędników, które obejmowało poszerzone zagadnienia z poprawy efektywności energetycznej budynków (51 uczestników), oraz wykład dla studentów Politechniki Gdańskiej (100 uczestników)
 - **„Włączamy oszczędzanie”** – kampania promująca oszczędzanie energii, skierowana do pracowników UMG, dzięki której ograniczono zużycie energii elektrycznej w urzędzie o 10,6%.
- Straż Miejska w Gdańsku realizowała program **„Strażnicy czystego powietrza – wiem, jak dbać o czyste powietrze”**, mający na celu podniesienie świadomości uczniów na temat jakości powietrza i jego wpływu na życie ludzi, a także możliwości podejmowania różnorodnych działań w celu jego ochrony. Przeprowadzono 48 spotkań, w których uczestniczyło 785 dzieci ze szkół podstawowych i przedszkoli.
- Fundacja ARMAG przeprowadziła **zajęcia edukacyjne na temat ochrony powietrza** w Przedszkolu nr 75.
- Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot kontynuował realizację międzynarodowego **projektu badawczego LOCALISED**. W ramach przedsięwzięcia do 2025 r. ma zostać opracowane narzędzie, które w łatwy i przystępny sposób będzie pokazywać, jak poszczególne działania czy inwestycje realizowane przez samorządy, biznes i mieszkańców będą wpływać na emisję CO₂. Pomoże to w określeniu najlepszych praktyk w zakresie łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich. Wyniki końcowe projektu zostaną udostępnione władzom lokalnym, mieszkańcom i przedsiębiorstwom. W 2023 r. zrealizowane zostało m.in. badanie ankietowe wśród mieszkańców metropolii dotyczące wpływu kryzysu klimatycznego na ich życie oraz działań adaptacyjnych. Wyniki posłużą do opracowania raportu na temat niskoemisyjnego stylu życia.

- Zorganizowano **rodzinny piknik „Grajmy w Zielone”**, podczas którego zaprezentowano mieszkańcom nowo zakupione autobusy elektryczne. Komunikację miejską promowano ponadto w czasie pikników rodzinnych zorganizowanych z okazji 150-lecia gdańskich tramwajów i Europejskiego Tygodnia Mobilności.
- Kontynuowany był program edukacyjny **Hydromisja**, realizowany przez Gdańską Infrastrukturę Wodociągowo-Kanalizacyjną. W zajęciach dotyczących wody uczestniczyło 500 dzieci z przedszkoli i klas 0–III szkół podstawowych oraz, pilotażowo, 43 uczniów klas VII–VIII. Uruchomiony został nowy portal edukacyjny hydromisja.pl. Ponadto przeprowadzono dwutygodniową kampanię edukacyjną osadzoną w mediach społecznościowych z okazji **obchodów Światowego Dnia Wody** pn. „Accelerating change – Przyspieszenie zmian”. Celem obchodów w 2023 r. było zwrócenie uwagi na konieczność przyspieszenia zmian prowadzących do rozwiązania kryzysu związanego z wodą i kanalizacją. W trakcie kampanii promowany był portal edukacyjny Hydromisja, w tym gra przeglądarkowa „Skąd się bierze woda w kranie”, wyjaśniająca, jak przebiega proces uzdatniania wody. Przeprowadzono również happening na pętli tramwajowo-autobusowej Siedlce, podczas którego rozdawano mieszkańcom i mieszkankom testery do badania twardości wody, zachęcając ich w ten sposób do picia gdańskiej kranówki.
- Gdański Ośrodek Sportu (GOS) w partnerstwie z Instytutem Badań Morskich Uniwersytetu w Kłajpedzie oraz stowarzyszeniem Keep Archipelago Tidy z Turku prowadził w latach 2021–2023 projekt pn. **„ECO-SHIP – środowiskowa i morska edukacja młodzieży”**. Jego efekt stanowi Katalog Bałtyckiego Żeglarza, który zawiera m.in. informacje o środowisku Morza Bałtyckiego, sposobach jego ochrony oraz scenariusze warsztatów edukacyjnych. Katalog jest dostępny w języku angielskim: <https://zaruski.pl/projekt/projekt-eco-ship>.
- Odbyła się kolejna edycja **akcji „ekoKajak”**, w czasie której można bezpłatnie wypożyczyć sprzęt pływający (kajaki, rowery wodne, łodzie wiosłowe) w zamian za posprzątanie w trakcie spływu śmieci z wód Motławy. Ponadto w ramach **kampanii pn. „Czyste plaże o tym marzę”**, zrealizowanej przez GOS we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku, na przystani Żabi Kruk odbyła się wystawa plakatów stworzonych przez studentów ASP oraz powstały trzy murale, których tematyka nawiązywała do problemu śmiecenia nad wodą.

**WSPÓLNE
MIASTO**

1,62 mld zł

wydatki
z budżetu miasta
na oświatę
i wychowanie

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

5

nowych
placówek
publicznych

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

475

nowych miejsc
w przedszkolach

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

697

projektów
złożonych
do Budżetu
Obywatelskiego

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

118

urodzonych dzieci
w ramach programu
wsparcia prokreacji
dla mieszkańców
Gdańska

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

204

mieszkania
wspomagane
i ze wsparciem
w Gminnym
Programie Mieszkalnictwa
Społecznego

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

1026

wzrost liczby
mieszkańców
Gdańska

źródło: Główny Urząd Statystyczny

166

nowych lokali
budownictwa
społecznego

źródło: Gdańskie Towarzystwo Budownictwa
Społecznego i TBS "Motława"

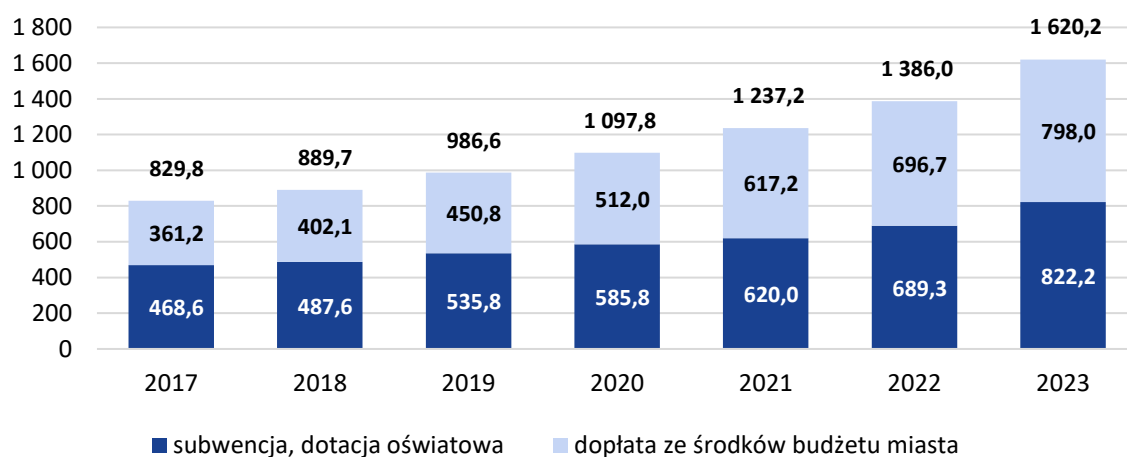
Jednym z filarów obszaru tematycznego Wspólne Miasto jest dobra edukacja, rozumiana jako ciągłe zdobywanie wiedzy i umiejętności, będąca podstawą rozwoju społecznego, kulturowego i gospodarczego. Do osiągnięcia takich celów niezbędne jest upowszechnianie uczenia się przez całe życie w zgodzie z talentami oraz doskonalenie kompetencji przyszłości. Podniesienie dostępności edukacji jest długofalowym wyzwaniem polityki miasta, związanym przede wszystkim z jego wzrostem demograficznym i przestrzennym. Kolejnym czynnikiem osobistego rozwoju mieszkańców Gdańska jest dobre zdrowie. Wobec współczesnych wyzwań związanych z chorobami cywilizacyjnymi i zagrożeniami dla dobrostanu psychicznego, istotną rolę pełnią miejskie programy profilaktyczne, które budują świadomość na temat zdrowego stylu życia, zachęcają do zachowań prozdrowotnych i unikania ryzykownych. Duże znaczenie w tym aspekcie ma też rozwój sportu, a zwłaszcza wspieranie wszelkich form aktywności fizycznej. Dla obszaru Wspólne Miasto istotne są wszelkie działania podnoszące dostępność systemu wsparcia społecznego i przyspieszające jego deinstytucjonalizację. Wsparcie osób potrzebujących pomocy powinno w jak najwyższym stopniu być świadczone w miejscu zamieszkania i w społecznościach lokalnych. Dla podniesienia jakości życia w miejskiej wspólnotie upowszechniany jest wolontariat i inne formy aktywności społecznej, gdańszczanie mają także możliwość partycypacji w kreowaniu polityk miejskich. Podejmowane są działania zwiększające dostępność mieszkań dla osób o zróżnicowanej sytuacji materialnej i potrzebach osobistych, przede wszystkim przez rozwój budownictwa społecznego.

6.1. Edukacja

Edukacja to z jednej strony proces zdobywania wiedzy i kompetencji, a z drugiej – kreowania postaw i cech niezbędnych w nowoczesnym społeczeństwie. Inwestycje i projekty realizowane przez Gdańsk zmierzają do podniesienia jakości i dostępności edukacji oraz organizacji systemu kształcenia, który ma sprzyjać wyrównywaniu szans edukacyjnych, tak aby dawać każdemu człowiekowi możliwość rozwinięcia naturalnego potencjału. Priorytetem jest zapewnienie uczniom gdańskich placówek warunków do odkrywania i rozwijania talentów. Jednym z głównych kierunków rozwoju gdańskiej edukacji jest zwiększenie atrakcyjności oferty kształcenia zawodowego. Działania stają się skuteczniejsze dzięki angażowaniu rodziców, nauczycieli, społeczności lokalnej, pracodawców, organizacji pozarządowych oraz innych partnerów.

Wydatki na oświatę i wychowanie w 2023 r. były o 17% wyższe niż w poprzednim roku, a udział dopłaty z budżetu miasta (798,0 mln zł) wyniósł 49%.

Finansowanie oświaty i wychowania w latach 2017-2023 (wydatki bieżące)
- dane w mln zł -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu Miasta i Podatków, UMG.

Pogłębiającym się z każdym rokiem problemem jest finansowanie systemu oświaty. Wydatki bieżące na oświatę i wychowanie wzrosły o 17% r/r do poziomu 1,62 mld zł. Udział dopłaty z budżetu miasta w 2023 r. wyniósł 49%, co oznacza, że oświata i wychowanie zaledwie w połowie są finansowane z budżetu centralnego. Dopłata z budżetu miasta do edukacji wyniosła 798,0 mln zł i była wyższa o 15% r/r. W latach 2017–2023

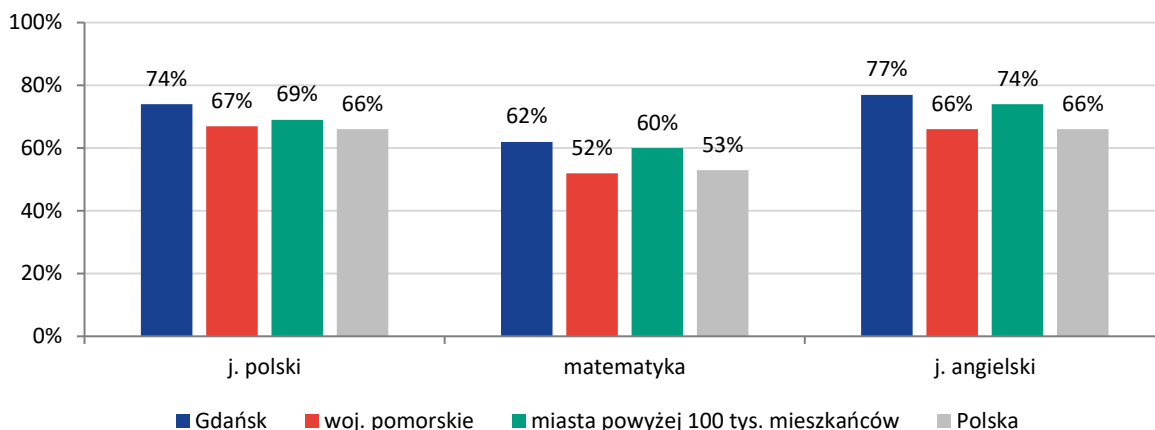
6. | WSPÓLNE MIASTO

wysokość subwencji i dotacji oświatowej wzrosła o 75% (tj. o 354 mln zł), a dopłata z budżetu miasta – o 121% (437 mln zł).

Dobra edukacja pozwala spełniać aspiracje zawodowe i finansowe oraz stanowi fundament rozwoju osobistego i świadomego życia. W związku z tym podnoszenie jakości kształcenia jest jednym z głównych wyzwań w obszarze edukacji, w Gdańsku podejmowanym przez rozwijanie systemu wsparcia i organizacji pracy placówek oświatowych. Duży nacisk kładzie się na sieciowanie i tworzenie warunków do współpracy między szkołami i przedszkolami. Ważnym kierunkiem jest również wspieranie innowacyjności w pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz organizacji pracy placówek. Podejmowane są działania zmierzające do systematycznej poprawy warunków rozwoju zawodowego i osobistego kadry gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki. Wspiera się także inicjatywy służące samodoskonaleniu nauczycieli, wymianie doświadczeń i umiejętności. Podnoszeniu jakości edukacji sprzyja również włączanie rodziców i społeczności lokalnej w działania służące rozwojowi placówek.

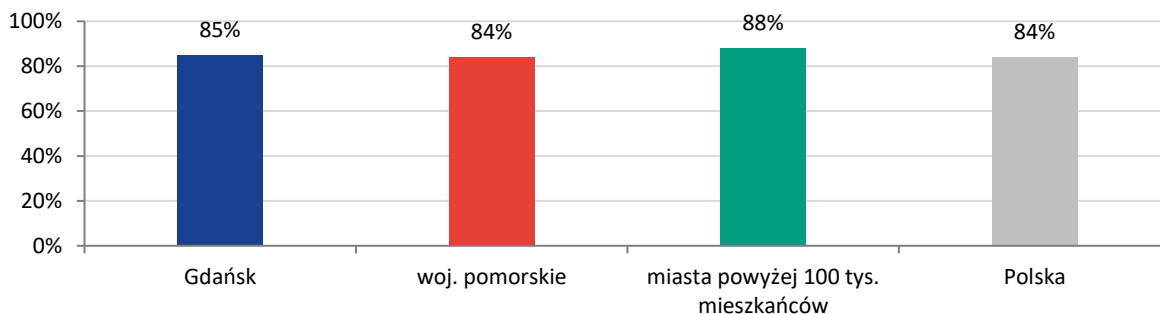
Jednym z mierników jakości kształcenia w placówkach szkolnych są egzaminy końcowe. W 2023 r., podobnie jak w poprzednich latach, wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gdańsku były lepsze od średniej wojewódzkiej i krajowej. Różnice osiągnęły 7–8 pkt proc. w przypadku języka polskiego, 9–10 pkt proc. dla matematyki i 11 pkt proc. dla języka angielskiego. Rezultaty gdańskich uczniów były również lepsze od średniej w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców (do 5 pkt proc.). Zdawalność matury w podstawowym terminie osiągnęła w Gdańsku poziom 85%. Był to wynik lepszy o 1 pkt proc. niż w całym województwie i kraju. Podobnie jak w poprzednich latach, w 2023 r. zdawalność była gorsza (o 3 pkt proc.) niż w innych dużych miastach.

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Zdawalność egzaminu maturalnego w 2023 r.
(termin podstawowy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Podnoszenie kompetencji nauczycieli i pracowników placówek przybiera różne formy. Miasto wspiera funkcjonowanie grup samokształcenia i wymiany doświadczeń, takich jak np. Kreatywna Pedagogika. Dzięki współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli organizowane są szkolenia i studia podyplomowe, m.in. z zarządzania oświatą. Gdański Inkubator Przedsiębiorczości „Starter” wspiera dyrektorów i nauczycieli

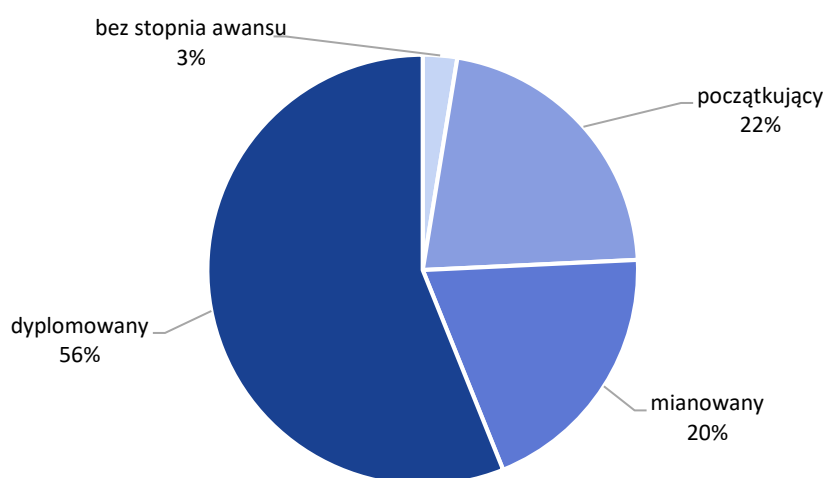
w zakresie rozwijania kompetencji i wprowadzania innowacyjnych metod nauczania. Środkami na doskonalenie i doksztalcanie nauczycieli dysponują również dyrektorzy placówek.

Średni wymiar etatu nauczyciela w placówce samorządowej w 2023 r. wynosił 1,06 (o 0,16 etatu więcej niż w 2017 r.).

W r.szk. 2023/2024 przedszkola i szkoły samorządowe zatrudniały 8,3 tys. nauczycieli w łącznym wymiarze 8,9 tys. etatów pedagogicznych (w 2022 r. było to 8,1 tys. nauczycieli pracujących na 8,6 tys. etatów). W placówkach niesamorządowych zatrudnionych było 4,4 tys. nauczycieli na ponad 2,9 tys. etatów, a średni wymiar etatu wynosił 0,67 (wzrost o 0,08 etatu w porównaniu z poprzednim rokiem).

W placówkach samorządowych najliczniej reprezentowani są nauczyciele dyplomowani, którzy stanowią 56% kadry. Nauczycieli początkujących jest 22%, a mianowanych – 20%. Najmniej liczną grupą są nauczyciele bez stopnia awansu – 3%.

Struktura zatrudnienia nauczycieli w gdańskich placówkach samorządowych w roku szkolnym 2023/2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji, UMG.

DOSTĘPNOŚĆ DO SZKÓŁ, PRZEDSZKOLI I ŻŁOBKÓW

Placówki oświatowe wymagają ciągłego rozwoju i elastycznego dostosowywania do zmieniających się uwarunkowań. Celem miejskich działań jest zapewnienie dostępności i wysokiej jakości infrastruktury.

W r.szk. 2023/2024 gdańską sieć placówek samorządowych tworzą:

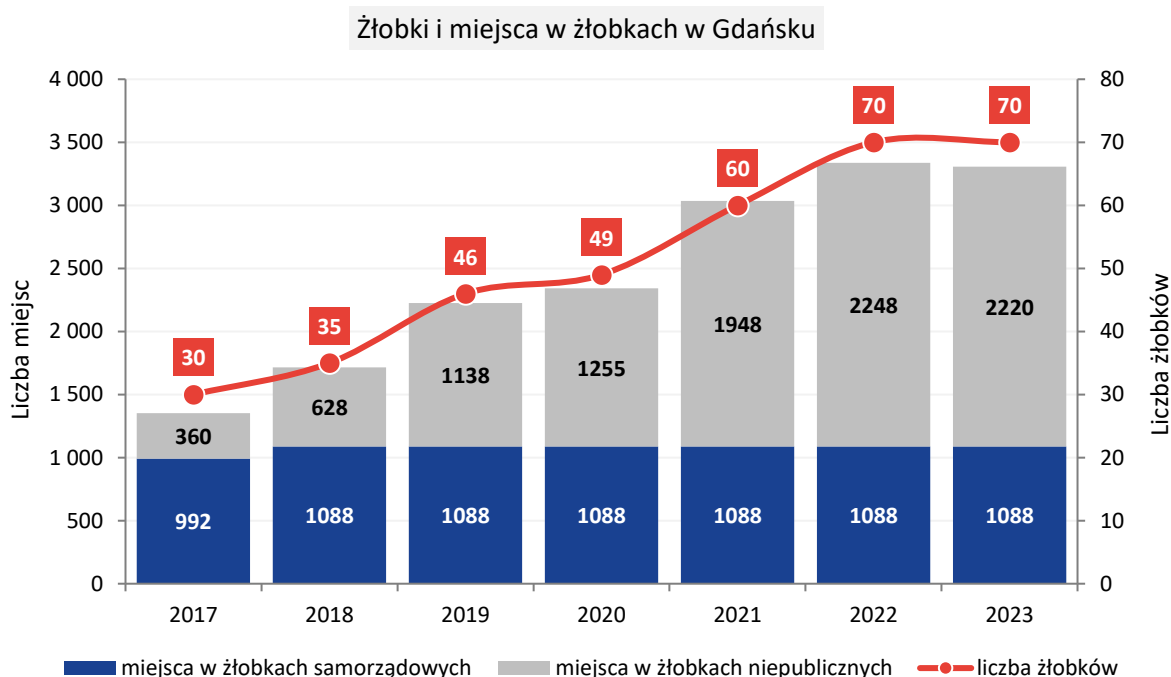
- 13 żłobków,
- 66 przedszkoli,
- 75 szkół podstawowych (w tym 1 dla dorosłych),
- 20 liceów ogólnokształcących (w tym 1 dla dorosłych),
- 13 techników,
- 12 szkół branżowych I stopnia,
- 2 szkoły branżowe II stopnia,
- 1 szkoła policealna,
- 3 szkoły specjalne przysposabiające do pracy,
- 11 innych placówek (6 poradni psychologiczno-pedagogicznych, Pałac Młodzieży, Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Bursa Gdańska, Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem).

Sieć placówek edukacyjnych jest dostosowywana do sytuacji demograficznej miasta i dzielnic, a ich dostępność zwiększana dzięki budowie nowych obiektów oraz tworzeniu placówek w partnerstwie z podmiotami zewnętrznymi. Równie ważnym kierunkiem działań jest unowocześnianie istniejących placówek. Ich stan i użyteczność poprawiają: remonty budynków, modernizacje pracowni i warsztatów, zakupy wyposażenia, w tym sprzętu multimedialnego, oraz modernizacje infrastruktury sportowej. Dzięki konsekwentnie prowadzonym inwestycjom poprawiają się warunki nauki i rozwoju dzieci i młodzieży z Gdańska.

W 2023 r., podobnie jak rok wcześniej, dużym wyzwaniem okazała się rekrutacja do szkół ponadpodstawowych dwóch roczników dzieci: urodzonych w roku 2008 i 2009 (które rozpoczęły naukę w klasie I szkoły podstawowej w wieku 6 lat), będąca efektem reformy systemu oświaty z 2016 r. Jednocześnie w naborze na r.szk. 2024/2025 przewidywany jest znaczący spadek liczby kandydatów. W samorządowych szkołach ponadpodstawowych powstały 44 nowe oddziały, w tym 23 w liceach ogólnokształcących. Dostępna liczba miejsc i zwiększenie liczebności oddziałów pokryły istniejące zapotrzebowanie.

OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3

W 2023 r. w Gdańsku funkcjonowało 70 żłobków, bez zmian w stosunku do 2022 r. Liczba miejsc w żłobkach przekraczała 3,3 tys., odnotowano jednak spadek o 28 miejsc r/r. Gdański Zespół Żłobków, podobnie jak rok wcześniej, miał 13 filii i oferował łącznie 1088 miejsc dla dzieci. By umożliwić dostęp do opieki żłobkowej większej liczbie dzieci, od 2019 r. funkcjonuje Gdański Bon Żłobkowy, czyli dopłata miasta w wysokości do 500 zł miesięcznie do pobytu dziecka w placówce niepublicznej. W 2023 r. skorzystało z niego 1060 dzieci. Ofertę opieki nad dziećmi do lat 3 uzupełniano dzięki niepublicznym klubom dziecięcym (46 placówek – 950 miejsc) oraz dziennym opiekunom (76 opiekunów, każdy może zapewnić opiekę 5 dzieciom do lat 3). łącznie wszystkie formy opieki nad dziećmi do lat 3 oferowały ponad 4,6 tys. miejsc (o 96 mniej niż w 2022 r.).

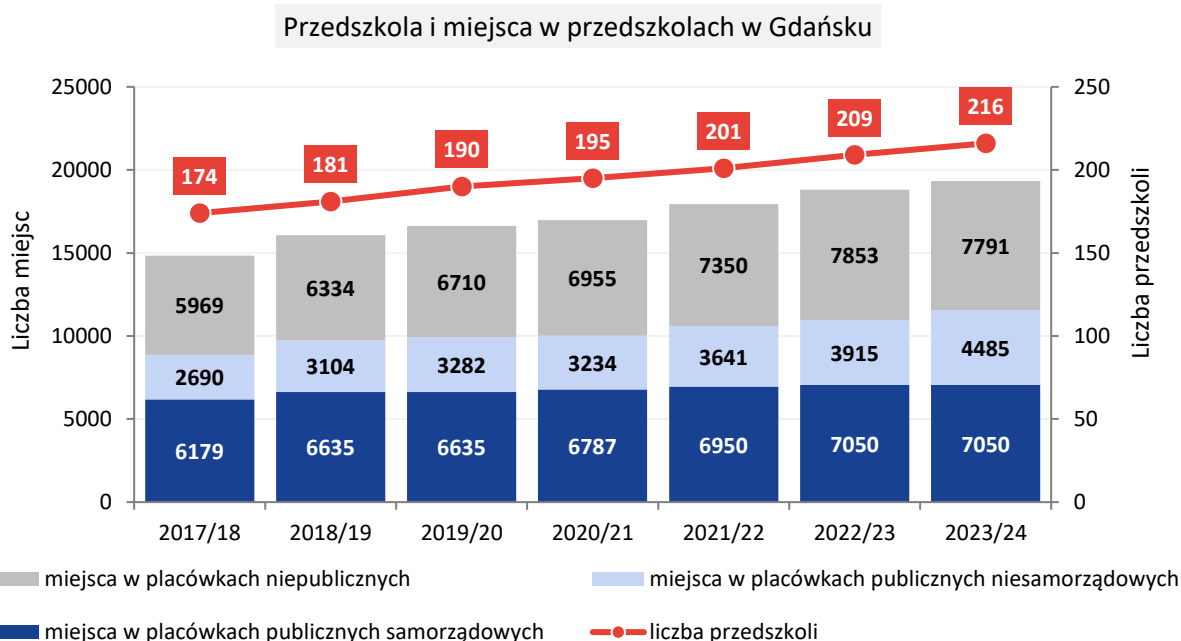

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informatorów o sytuacji społeczno-gospodarczej Gdańska oraz danych Wydziału Edukacji, UMG.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Wychowanie przedszkolne zapewniają przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz punkty przedszkolne. Na początku r.szk. 2023/2024 w Gdańsku **działało 216 przedszkoli (o 7 więcej niż rok wcześniej)**, oferujących łącznie ponad 19,3 tys. miejsc dla dzieci (wzrost o ponad 500 r/r). Był to kolejny rok wzrostu liczby placówek i miejsc w przedszkolach. W wyniku realizowanych od 2016 r. działań miasta polegających na upublicznianiu placówek niepublicznych oraz tworzeniu nowych miejsc przedszkolnych w partnerstwie z podmiotami zewnętrznymi powstały cztery nowe przedszkola publiczne niesamorządowe (łącznie w 2023 r. było ich już 40 – z ponad 4,5 tys. miejsc). Ogółem przedszkola publiczne (samorządowe i niesamorządowe) oferowały ponad 11,5 tys. miejsc, co stanowi 59,7% wszystkich miejsc w gdańskich

przedszkolach. Przedszkola niepubliczne zapewniają prawie 7,8 tys. miejsc. Ofertę wychowania przedszkolnego uzupełniają oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (tzw. zerówki), do których uczęszczało 2,9 tys. dzieci (z czego niemal 85% w szkołach samorządowych), oraz 46 punktów przedszkolnych, które oferowały 923 miejsca dla dzieci (w tym 6 placówek publicznych – 135 miejsc).

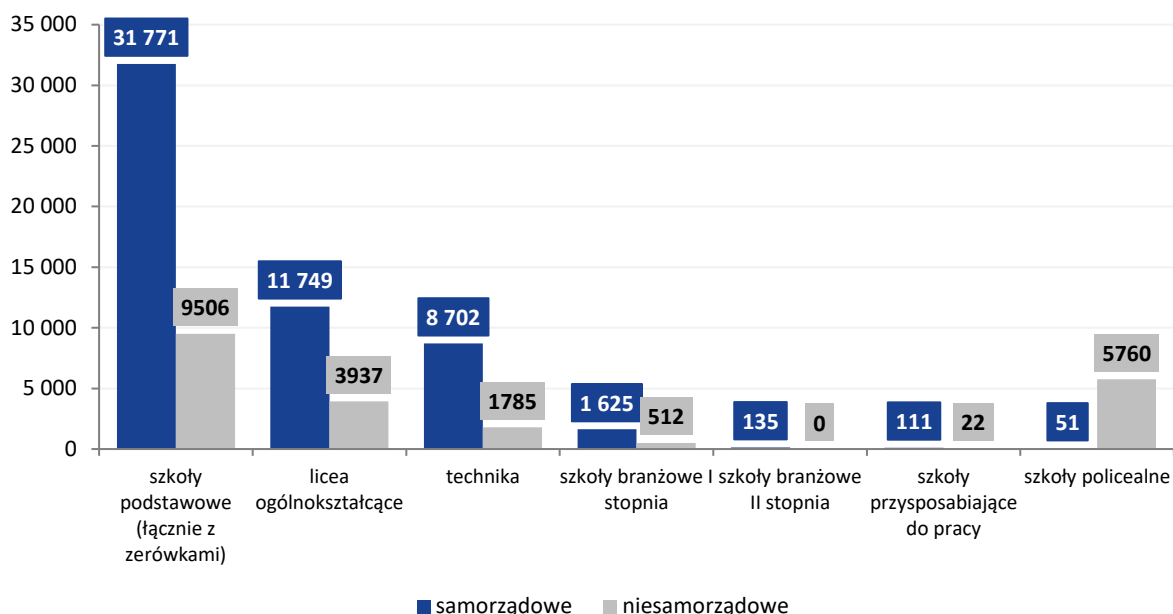
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji, UMG.

W 2023 r. rozpoczęły funkcjonowanie Publiczne Pozytywne Przedszkole nr 11 przy ul. Wąsowicza 28a, Publiczne Pozytywne Przedszkole nr 12 przy ul. Hynka 28, Publiczne Pozytywne Przedszkole nr 13 przy ul. Stankiewicza 8 i Publiczne Przedszkole „Octopus” przy ul. Sopockiej 14. Z przekształcenia punktu przedszkolnego powstało też Publiczne Przedszkole „Domek Sąsiedzki” przy ul. Dworcowej 11.

SZKOŁY

W gdańskich szkołach r.szk. 2023/2024 rozpoczęło – łącznie z dziećmi w zerówkach – 75,7 tys. uczniów (dzieci, młodzieży oraz dorosłych), w tym niemal 3,2 tys. uczniów z Ukrainy. Liczba uczniów i przedszkolaków ogółem była o 1,5 tys. wyższa niż w roku poprzednim. Do szkół samorządowych uczęszcza 54,1 tys. osób, co stanowi 72% uczniów w gdańskich szkołach. Najwięcej jest uczniów szkół podstawowych – 41,3 tys. (54,6% ogólnej liczby uczniów). Do szkół ponadpodstawowych uczęszczało łącznie 28,6 tys. młodzieży i dorosłych – najwięcej do liceów ogólnokształcących (15,7 tys.) i techników (10,5 tys.). Ponad 5,8 tys. osób kontynuowało naukę w szkołach policealnych, głównie niesamorządowych.

Liczba uczniów w szkołach samorządowych
i niesamorządowych w Gdańsku w roku szkolnym 2023/24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

Wyrównywanie szans w edukacji to zapewnienie każdemu uczniowi optymalnych możliwości rozwoju. W warunkach szkolnych zwiększonej uwagi i zaangażowania ze strony nauczycieli wymagają m.in. uczniowie z niepełnosprawnością, przewlekłą chorobą, znajdujący się w sytuacji kryzysowej, zagrożeni niedostosowaniem społecznym, z trudnościami edukacyjnymi, adaptujący się w nowym środowisku (np. imigranci) oraz uczniowie szczególnie uzdolnieni. Istotne w tym kontekście jest zwiększenie kompetencji całej społeczności edukacyjnej: nauczycieli – w zakresie zindywidualizowanych form nauczania; rodziców – w zakresie wspierania rozwoju swoich dzieci; uczniów – w zakresie rozwijania wrażliwości na potrzeby innych. Równie ważne jest tworzenie mechanizmów oraz poprawianie warunków organizacyjnych wspierających wyrównywanie szans (stypendia, procedury reagowania, programy edukacyjne itp.). Kolejne wyzwanie to podniesienie jakości edukacji przedszkolnej, tak aby diagnozę i wsparcie rozwoju dziecka przeprowadzać na możliwie wczesnym etapie.

W Gdańsku funkcjonuje sześć samorządowych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Do ich zadań należą: diagnozowanie dzieci i młodzieży, udzielanie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję placówki oświatowej, wspomaganie placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

W r.szk. 2023/2024 w gdańskich placówkach uczyło się 3267 dzieci i młodzieży z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (o 329 więcej niż w r.szk. 2022/2023).

Osoby z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego uczyły się w oddziałach ogólnodostępnych, integracyjnych lub specjalnych. Wśród samorządowych placówek specjalnych działają: cztery przedszkola, dziewięć szkół podstawowych, jedno liceum ogólnokształcące, dwie szkoły branżowe I stopnia i trzy szkoły przysposabiające do pracy. Na terenie miasta znajdują się również specjalistyczne placówki oświatowe. Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem w 2023 r. świadczył opiekę, edukację i terapię 56 wychowankom, a Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 zapewnił edukację 137 wychowankom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i z niepełnosprawnością sprzężoną (w tym 8 osobom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim) oraz opiekę całodobową 27 wychowankom. Z kolei Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy, funkcjonujący w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2, udziela kompleksowej pomocy dzieciom z niepełnosprawnością i zagrożonym niepełnosprawnością oraz ich rodzicom do czasu ukończenia rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego. W 2023 r. placówka ta udzieliła wsparcia 395 dzieciom.

W 2022 r. do Gdańska przybyła fala uchodźców z objętej wojną Ukrainy, w tym wiele dzieci i młodzieży, które zostały objęte polskim systemem edukacji. Na koniec grudnia 2023 r. w jednostkach oświatowych w Gdańsku

przebywało 3197 uczniów i uczennic narodowości ukraińskiej. Gdańska społeczność edukacyjna mierzy się z takimi wyzwaniami, jak pokonanie bariery komunikacyjnej, wyposażenie nauczycieli w odpowiednie kompetencje, ustalenie wymiernych zasad oceniania, adaptacja i integracja.

W celu zapewnienia jak najszerszej oferty dydaktyczno-opiekuńczej dla uczniów cudzoziemskich i powracających z zagranicy samorząd realizował szereg działań wynikających zarówno z przepisów oświatowych, jak i z decyzji związanych z polityką miasta, która opisana jest m.in. w Modelu Integracji Imigrantów. Każdemu uczniowi cudzoziemcowi przyznane są godziny na realizację dodatkowych lekcji języka polskiego, a w razie konieczności zostają również przydzielone godziny wyrównawcze z przedmiotów, w których potrzebne jest dodatkowe wsparcie. Miasto wspomaga proces adaptacji uczniów przybywających z zagranicy, m.in. przez tworzenie oddziałów przygotowawczych dla uczniów z tej samej grupy etnicznej, organizowanie nauki języka mniejszości narodowej lub języka regionalnego w szkołach, wspieranie szkół przez koordynatorki do spraw dzieci z doświadczeniem migracyjnym (zatrudnione na stanowisku pedagoga, pedagoga specjalnego oraz pomocy nauczyciela), zatrudnianie nauczycieli władających językiem uczniów, a także tworzenie klubów i świetlic integracyjnych dla cudzoziemców i uczniów polskich. W r.szk. 2023/2024 kontynuowany jest projekt UNICEF, polegający na pomocy uczniom z Ukrainy ze statusem uchodźcy.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO W ZAKRESIE DOSTĘPNOŚCI EDUKACJI:

- Przyznawano **Gdański Bon Żłobkowy** – dopłatę w wysokości maksymalnie 500 zł miesięcznie do pobytu dziecka w niepublicznym żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Celem wprowadzenia bonu jest wyrównanie dostępu do usług opieki instytucjonalnej dla osób aktywnych zawodowo i powracających na rynek pracy. Wsparcie funkcjonuje od września 2019 r. W 2023 r skorzystali z niego rodzice lub opiekunowie 1060 dzieci do lat 3.
- **Zawarto umowę na budowę dwóch nowych żłobków** po 150 miejsc każdy oraz rozbudowę pięciu żłobków o dodatkowe 248 miejsc. Inwestycje dotyczą miejskiej sieci żłobków i będą realizowane z dofinansowaniem z rządowego programu MALUCH+ na lata 2022–2029.
- **Utworzono 475 nowych miejsc przedszkolnych** w publicznych placówkach niesamorządowych:
 - Publiczne Pozytywne Przedszkole nr 11 w Gdańsku przy ul. Wąsowicza 28a – 100 miejsc;
 - Publiczne Pozytywne Przedszkole nr 12 w Gdańsku przy ul. Hynka 28 – 100 miejsc;
 - Publiczne Pozytywne Przedszkole nr 13 w Gdańsku przy ul. Stankiewicza 8 – 100 miejsc;
 - Publiczne Przedszkole „Octopus” w Gdańsku przy ul. Sopockiej 14 – 150 miejsc;
 - Publiczne Przedszkole „Domek Sąsiedzki” w Gdańsku przy ul. Dworcowej 11 (utworzone z przekształcenia punktu przedszkolnego) – 25 miejsc.
- W zakresie **optymalizacji sieci publicznych przedszkoli** w r.szk. 2023/2024 utworzono Zespół Przedszkolny nr 3 przy ul. Kołobrzeskiej 71, obejmujący Przedszkole nr 57 i Przedszkole nr 59.
- W ramach poszerzenia oferty edukacyjnej w samorządowych jednostkach oświatowych w r.szk. 2023/2024 uruchomiono:
 - oddziały 0–III (dla 450 uczniów) w nowo wybudowanym obiekcie przy ul. Orfeusza 9, będącym dodatkową lokalizacją dla Szkoły Podstawowej nr 33 wchodzącej w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Gdańsku;
 - oddział specjalny w Przedszkolu nr 44 działającym w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 10 przy ul. Krasickiego 10 (dla 5 dzieci w wieku 3–5 lat);
 - Punkt Przedszkolny Specjalny oraz oddział specjalny „0” przy Szkole Podstawowej nr 62 przy ul. Kępczej 38 (dla 5 dzieci w wieku 3–5 lat).
- Powstało **pięć nowych niesamorządowych placówek publicznych**: Morska Szkoła Podstawowa Gdańsk-Południe przy ul. Srebrnej 11, trzy publiczne przedszkola przy ul. Stankiewicza, Hynka i Wąsowicza oraz Publiczne Przedszkole „Octopus” przy ul. Sopockiej.
- Kontynuowano dwa **projekty rozwijające edukację przedszkolną**, finansowane ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego, których efektem było powstanie 150 nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwijanie kluczowych kompetencji; liderami projektów były parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny i Joachima oraz parafia rzymskokatolicka Chrystusa Króla.
- Przeprowadzono planowane **modernizacje w 24 placówkach oświatowych** (w 11 szkołach podstawowych, 5 przedszkolach, 7 szkołach ponadpodstawowych oraz w zespole szkół specjalnych),

związane m.in. z koniecznością zastosowania się do nakazów służb (Państwowej Straży Pożarnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej), oraz pozyskano dokumentację projektową dla placówek oświatowych. Łączny koszt tych działań wyniósł 37 mln zł.

- Do największych inwestycji w zakresie remontów i modernizacji należały m.in.:
 - modernizacja sanitariatów i instalacji hydrantowej oraz wymiana nawierzchni terenu w SP nr 81;
 - modernizacja sali gimnastycznej i wymiana tynków wewnętrznych stropów w SP nr 52;
 - odnowienie elewacji z wymianą stolarki okiennej w SP nr 15;
 - dostosowanie do przepisów pożarowych SP nr 2;
 - przebudowa pomieszczeń z dostosowaniem do potrzeb edukacyjnych i wyposażenie pracowni do nauki zawodu w Zespole Szkół Specjalnych nr 2;
 - wykonanie fasady budynku sali gimnastycznej w Zespole Szkół Morskich;
 - dostosowanie do przepisów pożarowych Zespołu Szkół Architektury, Krajobrazu i Handlowo-Usługowych;
 - modernizacja węzłów żywienia w Przedszkolu nr 32, Przedszkolu nr 66 i SP nr 46.
- **Termomodernizacja placówek oświatowych** – w 2023 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych kontynuowano modernizację energetyczną obiektów oświatowych należących do miasta:
 - zakończono prace budowlane oraz odebrano budynki: SP nr 1 przy ul. Gojawczyńskiej 10, SP nr 2 przy ul. Marusarzówny 10, SP nr 67 przy ul. Żabi Kruk 5, SP nr 81 przy ul. Siedleckiego 14, Przedszkola nr 4 przy ul. Do Studzienki 36, Przedszkola nr 74 przy ul. Magellana 3, Przedszkola nr 75 przy ul. Wileńskiej 62 oraz ZSO nr 6 przy ul. Głębokiej 11;
 - trwały prace, które będą kontynuowane w 2024 r., w SP nr 56 przy ul. Małomiejskiej 8A i Państwowej Szkole Muzycznej I Stopnia przy ul. Gościnniej 4;
 - usunięto usterki w SP nr 62 przy ul. Kępnej i zakończono przebudowę przyłącza gazowego w Żłobku nr 4 przy ul. Startowej 3.
- **Gdański Model Dostępnej Szkoły** – w SP nr 85 oraz w Szkole Podstawowej Specjalnej nr 37 wykonano prace związane ze zwiększeniem dostępności i likwidacją barier architektonicznych. Oddano do użytku łazienki dostosowane do osób z niepełnosprawnościami, zapewniono odpowiednie doświetlenie, oznakowanie pomieszczeń w placówkach oraz oznakowanie zewnętrzne. Roboty realizowane były zgodnie z Modelem Dostępnej Szkoły, z dofinansowaniem w ramach projektu „Dostępna Szkoła” prowadzonego przez Fundację „Fundusz Współpracy” i Fundację „Instytut Rozwoju Regionalnego” jako pilotaż działania „Szkoła bez barier” – program Dostępność Plus. Łączny koszt realizacji projektu wyniósł 2,96 mln zł, w tym 1,42 mln sfinansowano z pozyskanego grantu.
- W ramach projektu „**Gdańsk miastem zawodowców – rozwój infrastruktury szkół zawodowych**” utworzono nowe pracownie, laboratoria, warsztaty oraz zmodernizowano istniejącą infrastrukturę szkół branżowych i technicznych. Kontynuowano I edycję projektu, którego koszt w 2023 r. wyniósł blisko 1,2 mln zł. Ponadto w pięciu zespołach szkół zawodowych zaplanowano zakup niezbędnego wyposażenia, doposażenie w pomoce dydaktyczne 48 pracowni oraz konieczne roboty budowlane. Projektem objęto szkoły: Zespół Szkół Morskich, Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich, Zespół Szkół Energetycznych, Szkoły Okrętowe i Techniczne „Conradinum” i Zespół Szkół Łączności.
- W 2023 r. zlecono opracowanie studium wykonalności i złożono wnioski o dofinansowanie projektu „**Gdańsk Miastem Zawodowców – rozwój infrastruktury oraz wyposażenie szkół zawodowych w Gdańsku – ETAP II**” w ramach Funduszy Europejskich dla Pomorza – Priorytet 6. Fundusze Europejskie dla silnego społecznie Pomorza; Działanie 6.2. Infrastruktura edukacji włączającej i zawodowej.
- **Unowocześniono wyposażenie placówek:**
 - na podstawie umowy najmu do trzech szkół podstawowych (SP nr 14, SP nr 39, SP nr 89) dostarczono 1051 iPadów do nauki i pracy w klasach I–VIII. Równocześnie zapewniono szafki przeznaczone do ładowania i przechowywania iPadów;
 - w wyniku wspólnych zamówień publicznych zapewniono dostawę 195 zestawów komputerów do pracowni komputerowych w ośmiu placówkach oświatowych (II LO, Szkoły Okrętowe i Techniczne „Conradinum”, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 9, ZSO nr 12, ZSO nr 6, SP nr 89, SP nr 43, SP nr 38);

- za kwotę 436,5 tys. zł zakupiono pomoce dydaktyczne w zakresie technologii informatyczno-komunikacyjnych dla 13 placówek oświatowych: SP nr 3, 6, 7, 8, 14, 18, 23, 24, 46, 72, 84, 88, I LO. Zakup był możliwy dzięki dofinansowaniu z dotacji celowej z budżetu państwa w ramach programu „Aktywna Tablica” w kwocie 349,0 tys. zł, co stanowiło 80% nakładów.
- w 2023 r. w ramach rządowego programu „Laptop dla ucznia” Ministerstwo Cyfryzacji zakupiło dla uczniów klas IV gdańskich podstawówek 4019 szt. komputerów przenośnych typu laptop;
- na platformie edukacyjnej Liga Niezwykłych Umysłów, służącej praktycznej nauce programowania i innych technologii informatycznych, zakupiono 1 tys. pakietów premium do nauki programowania (C++, Java, Python, SQL) dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych na łączną kwotę 60 885,00 zł;
- w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” zakupiono wyposażenie do kuchni dla SP nr 24, SP nr 81 i Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8;
- w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa” dokonano zakupu książek, audiobooków, wyposażenia do bibliotek szkolnych w 10 placówkach oświatowych (7 przedszkoli, 1 szkoła podstawowa, 2 licea ogólnokształcące);
- w 2023 r. zakupiono sześć samochodów do następujących placówek:
 - ZSO nr 8 – 2 szt.;
 - ZSO nr 6 – 2 szt.;
 - Zespół Szkół Kreowania Wizerunku – 1 szt.;
 - Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 – 1 szt.
- **Unowocześniono infrastrukturę sportowo-rekreacyjną** przy placówkach oświatowych:
 - przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 wykonano boisko dla dzieci uczęszczających do Przedszkola nr 73, wyrównano teren, wylano suchy beton oraz wykonano nawierzchnię właściwą boiska z pełnych płyt gumowych;
 - przy SP nr 55 wykonano boisko wielofunkcyjne oraz boisko rekreacyjne wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
 - złożono wnioszek do Ministra Sportu i Turystyki o dofinansowanie zadania „Budowa boiska piłkarskiego przy Szkole Podstawowej nr 81 w Gdańsku-Osowej, ul. Siedleckiego 14” w ramach programu „Sportowa Polska – Program Rozwoju Lokalnej Infrastruktury Sportowej Edycja 2023”;
 - przebudowano basen i wykonano roboty towarzyszące w Zespole Szkół Kształtowania Wizerunku przy ul. Kaczyńskiego; prace dotyczące technologii basenowej przewidywane są do dokończenia w I kwartale 2024 r.;
 - przebudowano basen oraz zmodernizowano salę gimnastyczną w SP nr 2 przy ul. Marusarzówny 10.
- Od 1 września 2023 r. w Gdańsku funkcjonuje stanowisko **Rzecznika Praw Ucznia**, mającego za zadanie koordynację działań na rzecz przestrzegania i promocji praw uczniów i uczennic. Działalność gdańskiej rzeczniczki wspierana jest przez biuro utworzone przy Gdańskim Centrum Mediacji Szkolnej i Rówieśniczej oraz przez zespół opiniująco-doradczy w sprawach dotyczących przeciwdziałania łamaniu praw dziecka w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Miasta Gdańska. Jednym z pierwszych celów jest utworzenie nowych kanałów do bezpośredniej komunikacji z samorządami uczniowskimi, szkolnymi mediatorami i rzecznikami praw uczniowskich oraz radami rodziców.
- W związku ze znaczną liczbą dzieci cudzoziemskich w gdańskich placówkach rozwijana była oferta **wsparcia i integracji dzieci z rodzin z doświadczeniem migracyjnym**, w tym powracających z zagranicy. Wsparcie procesu adaptacji i zapewnienie jak najszerszej oferty dydaktyczno-opiekuńczej dla tej grupy uczniów wynikało zarówno z przepisów oświatowych, jak i z decyzji związanych z polityką miasta, zawartą w Modelu Integracji Imigrantów. Realizowane były następujące przedsięwzięcia:
 - kontynuacja pracy punktu informacyjnego obsługiwanego przez osoby władające językiem ukraińskim w SP nr 57, w którym rodzice lub opiekunowie dziecka z Ukrainy mogli uzyskać informacje o dostępnych wolnych miejscach w placówkach oświatowych i o obowiązujących procedurach zapisu uczniów do przedszkoli czy szkół, a także o możliwościach wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w Gdańsku;

6. | WSPÓLNE MIASTO

- działalność koordynatorów ds. dzieci z doświadczeniem migracyjnym w SP nr 57 (od r.szk. 2021/2022);
- prowadzenie dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego dla uczniów, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki. W 2023 r. korzystało z nich 2980 uczniów: 2698 w szkołach samorządowych i 282 w szkołach niesamorządowych;
- prowadzenie zajęć wyrównawczych dla uczniów, u których zachodzi konieczność zniwelowania różnic programowych;
- funkcjonowanie oddziałów przygotowawczych dla uczniów z tej samej grupy narodowej lub etnicznej, którzy mają trudności w komunikacji związanej z nieznaną lub słabą znajomością języka polskiego bądź trudności adaptacyjne wynikające ze specyfiki wcześniejszego kształcenia za granicą. Do końca czerwca 2023 r. w samorządowych szkołach podstawowych funkcjonowały trzy takie oddziały w SP nr 57, głównie dla uczniów cudzoziemców z Ukrainy i Białorusi, którzy w ogóle nie znają języka polskiego i realizują zajęcia edukacyjne zgodnie z podstawą programową, oraz jeden oddział na poziomie szkoły ponadpodstawowej (IX LO). Od września 2023 r. zorganizowano trzy oddziały przygotowawcze na poziomie szkoły podstawowej.
- **Projekt Ukraine Refugees Response** – Miasto Gdańsk prowadziło całoroczną współpracę z UNICEF, finansującym wsparcie działań związanych z reagowaniem na sytuacje kryzysowe dotyczące uchodźców z Ukrainy, m.in. w obszarze edukacji dzieci. We wszystkich jednostkach oświatowych r.szk. 2022/ 2023 w Gdańsku rozpoczęło 3299 uczniów i uczennic narodowości ukraińskiej, w tym 1641 dziewcząt i 1658 chłopców. Na koniec grudnia 2023 r. w jednostkach oświatowych w Gdańsku przebywało 3197 uczniów i uczennic narodowości ukraińskiej, w tym 1603 dziewczęta i 1594 chłopców. Dzięki wsparciu udzielonemu w projekcie udało się pomóc uczniom obcokrajowcom oraz ich rodzicom i opiekunom prawnym szybciej i łatwiej zaadaptować się w nowym środowisku szkolnym, w miejscu zamieszkania i środowisku pracy. W ramach projektu w 2023 r. prowadzono następujące działania:
 - do pracy z ukraińskimi dziećmi zatrudniono 55 asystentów międzykulturowych w 13 żłobkach, ośmiu przedszkolach i 30 szkołach. W placówkach tych przebywało łącznie 1360 dzieci/uczniów;
 - w gdańskich szkołach podstawowych zorganizowano „Akcję Zima” dla 419 dzieci/uczniów, w ramach której zatrudniono 41 nauczycieli wspierających integrację wszystkich dzieci/uczniów;
 - zakupiono sprzęt terapeutyczny Tomatis, służący naturalnej stymulacji neurosensorycznej, dla sześciu gdańskich poradni psychologiczno-pedagogicznych, z którego skorzystało 36 dzieci uchodźców z Ukrainy oraz 79 dzieci polskich i innych narodowości;
 - zakupiono testy diagnostyczne do diagnozowania specjalnych potrzeb edukacyjnych dla 95 dzieci uchodźców i 231 dzieci innych narodowości;
 - w czterech poradniach psychologiczno-pedagogicznych zatrudniono tłumaczy polsko-ukraińskich (każdego w wymiarze 0,5 etatu) do pomocy/wsparcia w diagnozowaniu specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci, które nie komunikują się w języku polskim;
 - poza szkołą zapewniono pomoc psychologiczno-pedagogiczną i rehabilitacyjną oraz wsparcie w zakresie kształcenia specjalnego dla 75 dzieci uchodźców i siedmiorga dzieci innych narodowości.
- **Fundacja Gdańska** prowadziła następujące działania na rzecz dzieci i młodzieży, nauczycieli i opiekunów z Ukrainy:
 - zakup biletów komunikacji miejskiej dla uczniów z Ukrainy – łącznie 922 dzieci uchodźców otrzymało wsparcie w postaci bezpłatnych przejazdów;
 - prowadzenie zajęć z języka ukraińskiego i polskiego, doradztwa zawodowego oraz rozwijających kompetencje u dzieci i młodzieży – dla ponad 1 tys. osób;
 - wyposażenie placówek edukacyjnych w sprzęt o wartości ok. 2 mln zł, w tym: tablety, komputery, maty edukacyjne i ekrany multimedialne ułatwiające nauczanie i uczenie się. Wszystkie żłobki, przedszkola oraz szkoły podstawowe i średnie otrzymały książki do pracy z dziećmi w języku ukraińskim. Dodatkowo pięć przedszkoli zostało wyposażonych w sprzęt, a w dwóch przedszkolach i trzech szkołach utworzono pięć sal sensorycznych, aby zapewnić bezpieczną i sprzyjającą rozwojowi przestrzeń dla dzieci ze specjalnymi potrzebami;

- dofinansowanie 90 dzieciom uchodźców wycieczek szkolnych, co umożliwiło im udział w wycieczkach klasowych i zielonych szkołach;
- przeprowadzenie konsultacji z doradztwa zawodowego dla młodzieży w postaci warsztatów „Znajdź swoją drogę w zawodzie” koordynowanych przez doradcę zawodowego, specjalistę ds. uchodźców z Ukrainy. Podczas warsztatów młodzież uczestniczyła w wizycie studyjnej na Uniwersytecie Gdańskim, wzięła udział w warsztatach zawodowych oraz spotkaniach informacyjno-motywacyjnych dla młodzieży;
- prowadzenie kursów o różnej tematyce, rozwijających kwalifikacje zawodowe nauczycieli, w których łącznie wzięło udział 557 polskich i ukraińskich nauczycieli i nauczycielek;
- organizacja kursu dla opiekunów dzieci do lat 3 – dającego państwowe uprawnienia do pracy w żłobku lub klubie dziecięcym. Kurs opieki nad dziećmi obejmował 200 godz. wykładów i 80 godz. szkolenia praktycznego w żłobkach miejskich w Gdańsku, realizowanego we współpracy z Gdańskim Zespołem Żłobków. W szkoleniu wzięło udział łącznie 125 uczestniczek z Ukrainy.
- **Model edukacji włączającej dla uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu** – od r.szk. 2017/2018 w SP nr 69 realizowany jest nowatorski program polegający na tym, że dla uczniów z autyzmem została stworzona klasa, w której otoczeni są oni opieką wykwalifikowanych nauczycieli i specjalistów. Ważnym aspektem jest wzmacnianie samodzielności uczniów oraz stopniowe i elastyczne włączanie ich do grupy rówieśniczej. W r.szk. 2023/2024 został uruchomiony również oddział przedszkolny dla dzieci ze spektrum autyzmu. Obecnie naukę w szkole pobiera 26 uczniów.
- **Klasa z częściową integracją** jako optymalna forma włączania dzieci z zespołem Downa do szkół ogólnodostępnych – innowacja realizowana w SP nr 57 w formie klasy integracyjnej oraz w SP nr 85 jako innowacja pedagogiczna. W r.szk. 2022/2023 klasy takie powstały w SP nr 17 i SP nr 92. Korzystnie wpływają one na wszechstronny rozwój dzieci z zespołem Downa, które mogą integrować się z pełnosprawnymi rówieśnikami oraz przebywać wśród podobnych dzieci, a jednocześnie pobierać edukację dostosowaną do ich indywidualnych potrzeb i możliwości. W 2023 r. w SP nr 15 utworzono klasę VI dla uczniów z niedostłuchem, wyrównującą szanse uczniów z dysfunkcją słuchu.
- Projekt **„Zróbmy to razem – asystenci SPE w gdańskich szkołach”** – w sześciu placówkach po przeszkoleniu zostało zatrudnionych łącznie 11 asystentów, z których każdy przypisany jest do jednego dziecka wymagającego wsparcia w obszarze edukacji. Wsparciem asystenta zostali objęci ci uczniowie i uczennice, którzy z racji swoich specjalnych potrzeb edukacyjnych mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w szkole lub komunikowaniu się bądź problemy wynikające z niskich kompetencji społecznych, ponadto prezentują zachowania utrudniające pracę reszcie klasy. Celem projektu jest poprawa funkcjonowania objętego wsparciem ucznia (lub wychowanka przedszkola) w zakresie komunikacji, relacji z rówieśnikami, samoobsługi, samodzielności, jak również poprawa funkcjonowania zespołu klasowego pod kątem rozwoju kompetencji społecznych, w tym wrażliwości na różnorodne potrzeby. Projekt jest finansowany z grantu powierzanego Gminie Miasta Gdańska w ogólnopolskim projekcie „Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – pilotaż”.
- **„Jestem – wsparcie psychologiczne dla środowiska szkolnego w Gdańsku”** – projekt skierowany do wszystkich członków społeczności szkolnej, realizowany przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, koordynowany przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży (GOPP) we współpracy z publicznymi poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. Program jest skierowany do dzieci i młodzieży doświadczających trudności emocjonalnych i zagrożonych kryzysem psychicznym oraz ich rodziców i nauczycieli. W ramach programu przeprowadzono 1248 psychoterapii dla dzieci i młodzieży oraz 1927 konsultacji indywidualnych i sesji wsparcia dla dzieci i młodzieży. Łącznie w programie wzięło udział 519 dzieci i 1118 młodzieży. Odbyło się 824 konsultacji indywidualnych dla rodziców, 276 konsultacji dla 119 nauczycieli oraz 26 godz. warsztatów tematycznych dla nauczycieli.
- Zawarcie umowy partnerskiej i podjęcie działań przygotowawczych do realizacji projektu **„Utworzenie Branżowego Centrum Umiejętności (BCU) dla Przemysłu Mody”** finansowanego w ramach Krajowego Planu Odbudowy, czyli wsparcia z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w celu utworzenia BCU przy Zespole Szkół Kreowania Wizerunku w Gdańsku. Branżowe centra umiejętności to nowe jednostki systemu oświaty (zaawansowane technologicznie placówki kształcenia, szkolenia i egzaminowania), wykraczające poza dotychczasowe tradycyjne modele kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego, prowadzące działalność w zakresie jednej z dziedzin zawodowych właściwych dla danej branży. BCU prowadzą działalność edukacyjno-szkoleniową, wspierającą współpracę szkół, placówek i uczelni z pracodawcami, innowacyjno-

rozwojową, wspierającą realizację doradztwa zawodowego dla uczniów oraz aktywizację zawodową studentów, doktorantów i absolwentów studiów.

- **Cyfryzacja oraz rozwój usług i procesów:**

- kontynuowano procedury wykorzystania podpisu elektronicznego w procesie rekrutacji do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, klas pierwszych szkół podstawowych oraz do szkół ponadpodstawowych;
- w procesie rekrutacji do szkół ponadpodstawowych absolwent szkoły podstawowej mógł wybrać dowolną liczbę szkół i klas w szkołach ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasta Gdańska;
- przeprowadzono rekrutację elektroniczną do Bursy Gdańskiej i internatów szkolnych;
- kontynuowano program „E-poradnia” umożliwiający zapisanie na konsultację psychologiczno-pedagogiczną drogą elektroniczną (system elektroniczny wyznacza datę pierwszej konsultacji w poradni);
- prowadzenie obsługi informatycznej przedszkoli przez GCUW – pilotaż w kilku przedszkolach;
- uczniowie, rodzice i pracownicy szkół korzystali z różnych funkcji i aplikacji Gdańskiej Platformy Edukacyjnej;
- Portal Szkolny otrzymał wyróżnienie w konkursie Innowacyjny Samorząd organizowanym przez PAP – kategoria: miasta duże. Portal Szkolny to narzędzie przeznaczone zarówno dla rodziców, jak i uczniów. Prezentuje oferty edukacyjne, a także dane statystyczne pochodzące z systemów obsługujących gdańskie placówki oświatowe;
- na stronie www.gdansk.pl/edukacja zamieszczano adresowane do placówek oświatowych informacje i komunikaty dotyczące ich organizacji pracy; najważniejsze skierowano również do rodziców i uczniów (poprzez strony internetowe poszczególnych placówek oraz na Gdańskiej Platformie Edukacyjnej).

ROZWÓJ TALENTÓW

Jednym z głównych kierunków polityki edukacyjnej miasta jest zapewnienie uczniom gdańskich placówek warunków, które istotnie przyczyniają się do odkrywania i wspierania talentów oraz zainteresowań młodych gdańszczan. Dodatkowe programy i projekty edukacyjne służą rozwijaniu kompetencji, postaw i zainteresowań w zakresie m.in. zdrowia, aktywności fizycznej, przedsiębiorczości, kultury czy aktywności obywatelskiej. Wiele z nich realizowanych jest we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Działania te przyczyniają się do budowania unikatowej oferty edukacji i wychowania w naszym mieście.

Zgodnie z danymi z arkuszy organizacyjnych w r.szk. 2022/2023 gdańskie szkoły realizowały łącznie 17,1 tys. godz. zajęć dodatkowych tygodniowo, z czego ponad 61% stanowiły zajęcia w świetlicy, 18% – zajęcia indywidualne i terapia; ponad 17% – koła zainteresowań i zajęcia sportowe; ok. 3% – zajęcia wyrównawcze i przygotowujące do egzaminów.

W r.szk. 2023/2024 niemal 1,8 tys. uczniów samorządowych szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących uczyło się w klasach dwujęzycznych.

Gdańskie szkoły zapewniają dobre warunki do rozwijania talentów sportowych. Uczniowie mogą korzystać z coraz nowocześniejszej infrastruktury (boiska, baseny, hale sportowe) oraz oferty oddziałów mistrzostwa sportowego i sportowych (łącznie 2567 uczniów w r.szk. 2023/2024).

Rozwijanie różnorodnych talentów i pasji młodych gdańszczan to podstawowe zadanie Pałacu Młodzieży. Jest to placówka oświatowa z ponad 40-letnim doświadczeniem w wypełnianiu dzieciom i młodzieży czasu wolnego. Jej główną siedzibą jest budynek przy ul. Ogarnej w samym sercu Gdańska. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rodziców, stworzono projekt „Pałac Młodzieży w dzielnicach”, w ramach którego zajęcia prowadzone są również w 10 innych lokalizacjach (Wrzeszcz Dolny, Wrzeszcz Górny, Strzyża, Matarnia, Osowa, Śródmieście, Jasień, Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia, Ujeścisko-Łostowice, Orunia-Święty Wojciech-Lipce). W 2023 r. w zajęciach organizowanych przez Pałac Młodzieży uczestniczyło 3,4 tys. dzieci i młodzieży.

Inną placówką oświatową powołaną do rozwijania talentów i kształtowania postaw młodych gdańszczan jest Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego (GZSiSS). Zadanie tej jednostki polega na tworzeniu warunków do

uczestnictwa w różnych formach aktywności fizycznej. GZSiSS jest organizatorem współzawodnictwa sportowego szkół w ramach całorocznej rywalizacji zwanej Gdańską Olimpiadą Młodzieży.

W realizację projektów i programów rozwijających podstawową ofertę edukacyjną gdańskich placówek oświatowych włączają się również inne miejskie jednostki, zwłaszcza instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO W ZAKRESIE ROZWIJANIA TALENTÓW:

- **Gdańska Akademia Przedszkolaków** – projekt służący rozwijaniu postaw obywatelskich i wzmocnieniu tożsamości lokalnej wśród najmłodszych gdańszczan. Składa się z dwóch form aktywności: „Młodego Przewodnika/Przewodniczki po Gdańsku” oraz Przeglądu Piosenek „Dzieci Śpiewają o Gdańsku”. W zakresie pierwszej z tych form w 2023 r. odbyło się 280 godz. edukacyjnych spotkań i spacerów tematycznych prowadzonych przez miejskich przewodników. Uczestniczyło w nich 46 wychowawców i 5224 dzieci z 25 placówek. Przegląd piosenek, po dwuletniej przerwie spowodowanej pandemią, przyjął formułę spotkań w bezpośrednim kontakcie – uczestniczyło w nich 640 dzieci z 39 gdańskich przedszkoli i szkół podstawowych.
- **Akademia Gdańskich Lwiątek** – projekt mający na celu rozbudzenie ciekawości poznawczej dzieci i promocję Gdańska poprzez edukację kulturalną od najmłodszych lat edukacji szkolnej. Polega on na odwiedzaniu przez uczniów miejskich placówek muzealnych i kulturalnych przez 3 kolejne lata nauczania wczesnoszkolnego. W r.szk. 2022/2023 uczestniczyło w nim 1992 uczniów ze 105 oddziałów szkolnych. Nowym adeptom Akademii przekazano ponad 1590 indeksów. Podsumowaniem roku szkolnego był Koncert Finałowy Gdańskich Lwiątek, który odbył się 19 VI w Filharmonii Bałtyckiej im. F. Chopina – uczestniczyło w nim 935 dzieci i nauczycieli.
- **Program Edukacji Morskiej w Gdańsku** – działania edukacyjne (w których w 2023 r. wzięło udział 2629 uczestników) i aktywności wodne/morskie (3680 uczestników) realizowane przez Uczniowski Klub Sportowy „Szóstka”. W 2023 r. zaproponował on wychowankom publicznych punktów przedszkolnych i przedszkoli oraz uczniom publicznych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Gdańsku następujące działania:
 - spotkania z żeglarzami/wioślarzami oraz zajęcia edukacyjne w Narodowym Muzeum Morskim;
 - zajęcia wodne na łódkach typu Optimist, kajakarskie i wioślarskie na przystani oraz rejsy jachtowe i na oldtimerach;
 - Gdański Klub Edukacji Morskiej, w ramach którego zrealizowane zostały: szkolenie na patent żeglarza jachtowego dla 20 uczniów i uczennic, wolontariat na gdańskich oldtimerach, dwudniowy rejs zatokowy na oldtimerze i spotkania integracyjne;
 - moduł wyrównywania dostępu, w ramach którego dla uczniów przedszkoli specjalnych i specjalnych szkół podstawowych, szkół przyszpitalnych oraz klas integracyjnych zorganizowano 9 zajęć edukacyjnych w Narodowym Muzeum Morskim, spotkanie z żeglarzem/wioślarzem, 6 zajęć wprowadzających na ergometrach, 6 zajęć na bączkach wioślarskich, kajakach lub innym sprzęcie zwodowanym na pływalni oraz dwa rejsy oldtimerem.
- **„Gdańsk pod żaglami wiedzy”** – kontynuowano projekt mający na celu poprawę jakości edukacji ogólnej przez zwiększenie liczby uczniów podnoszących kompetencje kluczowe w zakresie edukacji morskiej i żeglarskiej. W 2023 r. odbyły się warsztaty oraz szkolenie na patent żeglarstwa jachtowego i sternika motorowego. Realizowane były zajęcia w ramach Żeglarskiego Parku Edukacji oraz Akademii Animatora Edukacji Morskiej. Uczestnicy Kół Edukacji Morskiej wzięli udział w podróżach edukacyjnych, tj. zajęciach żeglarskich pn. „Błękitne Szkoły”. W terminie 22 VII–5 VIII zostały zorganizowane dwa turnusy obozu żeglarskiego. Projekt jest realizowany w partnerstwie ze Związkiem Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Gdańska.
- **Edukacja outdoorowa** – projekt zakładający, że w ciepłe miesiące dzieci odbywają zajęcia dydaktyczne na świeżym powietrzu, wychodzą z przedszkola i odkrywają otaczający świat, odbywają wycieczki terenowe i uczestniczą w zajęciach przyrodniczych (takich jak uprawianie roślin, sadzenie, sianie, podlewanie, kopanie, obserwacje cykli rozwojowych roślin, obserwacje przyrodnicze budek lęgowych dla ptaków, domków dla owadów, hodowla warzyw i ziół w szklarni, obserwacja stacji pogody), w zajęciach plastycznych i warsztatach tematycznych. W 2023 r. projekt był kontynuowany w Przedszkolu nr 49 (98 wychowanków).

- **Gdański Tydzień Przedszkolaka** – X edycja wydarzenia (18–22 IX), pod hasłem „Miasto Gdańsk – miastem dla dzieci”, miała na celu pokazanie Gdańska w kontekście praw dziecka – jako miasta, które jest bezpieczne, przyjazne i odpowiednie dla najmłodszych mieszkańców oraz sprzyja ich rozwojowi i edukacji. W ramach projektu uczniowie klas zerowych wzięli udział w zajęciach, zabawach i rozmowach prowadzonych w temacie praw, jakie mają wszystkie dzieci. Poprzez interakcję w przestrzeni miejskiej z dorosłymi sprawdzili również swoją wiedzę w zakresie znajomości praw dziecka.
- **GratoSfera** w Gdańsku – projekt, w ramach którego przy szkołach funkcjonują miejsca swobodnej i kreatywnej zabawy na świeżym powietrzu dla dzieci z klas 0–III. Strefy składają się z magazynu, w którym gromadzone są przedmioty do zabawy (rzeczy uznane za niepotrzebne, tzw. graty, np. plastikowe rury i pudła, drewniane skrzynie, beczki, drewniane szpule, opony, siatki, tkaniny), oraz z niewielkiego terenu zieleni. W 2023 r. w projekcie uczestniczyło 29 szkół podstawowych. Na ich terenach pojawiły się kolejne kontenery morskie z oknem lub drewniane wiaty, które wyposażone zostały w skrzynie do przechowywania zbieranych „gratów”. Nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach z zakresu wprowadzania swobodnej zabawy do szkół.
- **Klasa w drodze** – program, w ramach którego część zajęć realizujących podstawę programową odbywa się poza szkołą, np. w instytucjach kulturalnych czy edukacyjnych. Stanowi on urozmaicenie oferty edukacyjnej od r.szk. 2018/2019 i początkowo był realizowany w czterech gdańskich szkołach: SP nr 1, SP nr 5 (w ZSO nr 8), SP nr 59 oraz I LO. W trakcie nauki zdalnej program był zawieszony lub realizowany częściowo. W 2023 r. kontynuowano go w SP nr 59. Uczniowie klasy II odwiedzili wraz z wychowawcą ciekawe miejsca oraz uczestniczyli w wielu zajęciach poza szkołą. Różnorodność odwiedzanych miejsc oraz zdobywanie wiedzy poza budynkiem szkoły pozwoliły uczniom pogłębiać swoje zainteresowania, rozwijać kreatywne myślenie.
- **„Akcja Zima” i „Akcja Lato”** – to oferta zajęć dla dzieci i młodzieży w okresach wolnych od nauki szkolnej. Podczas ferii zimowych w 2023 r. zorganizowano półkolonie w 68 szkołach, a w czasie wakacji zajęcia organizowało 70 szkół. Dodatkowe atrakcje przygotowały miejskie instytucje kultury, Gdański Ośrodek Sportu oraz Pałac Młodzieży. Organizacją zajęć dla najmłodszych zajęły się instytucje miejskie i organizacje pozarządowe.
- **Pałac Młodzieży w dzielnicach** – w ramach projektu zajęcia prowadzone są w siedzibie placówki przy ul. Ogarnej, jak również w 10 innych lokalizacjach: Wrzeszcz Dolny (Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1), Wrzeszcz Górny (SP nr 27), Strzyża (IX LO), Matarnia (SP nr 7), Osowa (SP nr 81), Śródmieście (ZSO nr 6), Jasień (SP nr 6 i Przedszkole nr 68), Ujeścisko-Łostowice (Centrum Aktywności Lokalnej, ul. Wadowicka 5), Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia (SP nr 60), Orunia-Święty Wojciech-Lipce (SP nr 16). W 2023 r. w zajęciach organizowanych przez Pałac Młodzieży uczestniczyło ok. 3,4 tys. dzieci i młodzieży;
- **Gdański Tydzień Demokracji** – wydarzenie dla gdańskich szkół zorganizowane w Europejskim Centrum Solidarności. W ramach edycji w 2023 r. wiele aktywności skierowanych było do uczniów i nauczycieli. Odbyły się:
 - Konwent Młodych (15 IX) – warsztaty „Komunikacja, prawo, samorządność” (zaproszenie dla aktywnej młodzieży z Pomorza);
 - warsztaty z Konstytucji dla dzieci (16–17 IX);
 - warsztaty dla klas dziennikarskich, społecznych i humanistycznych z dziennikarzami CNN, TVN i Discovery (18 IX);
 - inauguracja Gdańskich Lekcji Obywatelskich (19 IX) – projektu, w ramach którego przez cały rok prowadzone są wykłady i warsztaty dla samorządów uczniowskich i kół wolontariatu, mające na celu edukowanie dzieci i młodzieży do aktywnego życia obywatelskiego. Łącznie w 2023 r. odbyło się 15 lekcji obywatelskich w szkołach z udziałem prezydenta miasta.
- **Gdańskie Centrum Mediacji Szkolnej i Rówieśniczej**, Filia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 4 w Gdańsku, ul. Związku Jaszczurczego 4 – Centrum prowadzi bezpłatną działalność skierowaną do wszystkich uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli z gdańskich placówek oświatowych. Centrum oferuje:
 - punkt informacyjno-konsultacyjny (by przygotować się do spotkania, rozmowy, skorzystać z mediacji);
 - ośrodek mediacyjny (facylitacja, mediacja w sytuacjach konfliktowych w szkole – konflikty z udziałem uczniów, nauczycieli, rodziców, pracowników szkoły);

- centrum szkoleniowe (realizacja projektów dotyczących wprowadzania mediacji do szkół poprzez szkolenie uczniów i nauczycieli, rad pedagogicznych, rodziców oraz prowadzenie warsztatów dla klas/grup (integracyjne, diagnozujące źródła konfliktów, kręgi naprawcze);
 - klub mediatora (skupia przeszkolonych już mediatorów rówieśniczych (uczniów) i szkolnych (nauczycieli), którzy stale podnoszą swoje kwalifikacje oraz działają na rzecz promowania mediacji nie tylko w szkole).
- **Jednorazowe stypendia Prezydenta Miasta Gdańska** dla uzdolnionych uczniów i maturzystów, przyznawane w ramach Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży. W 2023 r. w sześciu kategoriach przyznano 767 jednorazowych stypendiów o łącznej wartości 450 tys. zł. Mają one służyć promowaniu uzdolnionych uczniów, zwiększaniu ich szans na sukces edukacyjny oraz nagradzaniu za zaangażowanie i codzienną pracę.
- **Projekt „Zdolni z Pomorza”** – w 2023 r. zrealizowano zajęcia pozalekcyjne dla 320 uzdolnionych uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych w zakresie matematyki, informatyki, biologii, chemii i kompetencji społecznych. Dzięki projektowi mogli oni również uczestniczyć w warsztatach rozwijających kreatywność, spotkaniach organizowanych przez uczelnie wyższe i obozach naukowych, a także korzystać z opieki mentora wspierającego rozwój uczniów. Zorganizowano spotkania online dla rodziców w zakresie funkcjonowania i specyficznych potrzeb uczniów zdolnych. Przyznano 159 stypendiów na cele edukacyjne. Projekt został zakończony w październiku 2023 r.
- **Program stypendialny Prezydenta Miasta Gdańska im. Daniela Gabriela Fahrenheita dla studentów i doktorantów** – w formule trzech kategorii stypendiów: stypendium naukowego na studia zagraniczne, stypendium dla doktorantów cudzoziemców realizujących staż naukowy na jednej z gdańskich uczelni oraz stypendium za szczególną działalność na rzecz Miasta Gdańska. Program stypendialny przyczynia się do budowania kapitału intelektualnego, który pozwoli tworzyć elity, a ponadto promuje Gdańsk w Polsce i na świecie. Pierwsza kategoria stypendiów przeznaczona jest dla wybitnych absolwentów szkół średnich będących mieszkańcami Gdańska i podejmujących naukę na uczelniach za granicą. W roku akademickim 2023/2024 stypendium w tej kategorii przyznano trzem osobom w łącznej kwocie 162 tys. zł. Druga kategoria przeznaczona jest dla młodych zdolnych naukowców niemających polskiego obywatelstwa, którzy wybierają gdańskie uczelnie, aby prowadzić badania i odbyć staż naukowy. Stypendium otrzymało troje doktorantów w łącznej kwocie 195 tys. zł. Trzecia kategoria to jednorazowe stypendia dla studentów wyróżniających się szczególną działalnością na rzecz Gdańska, których praca w obszarach życia społeczno-kulturalnego zasługuje na uznanie. W tej kategorii wyróżniono jedną studentkę, która otrzymała stypendium w kwocie 20 tys. zł.
- W ramach działalności **Hevelianum** w 2023 r. zrealizowano następujące projekty i wydarzenia:
 - **412 Urodziny Jana Heweliusza** (28 I) – coroczne wydarzenie na cześć Jana Heweliusza – gdańszczanina i patrona Hevelianum. W bogatym programie popularnonaukowym znalazły się m.in. obserwacje nieba przez replikę teleskopu Heweliusza, opowieści radioobserwatora przy akompaniamencie muzyki, wystawa astrofotografii „AstroCamera. Niebo w obiektywie” oraz spektakl plenerowy inspirowany dokonaniem Heweliusza;
 - **Nocne Podglądanie Wszechświata** (11 VIII) – w programie wydarzenia, oprócz obserwacji astronomicznych, znalazły się warsztaty tematyczne, spotkania popularnonaukowe z udziałem naukowców i specjalistów w dziedzinie astronomii, a także seanse w planetarium mobilnym Hevelianum. Prezentowane były również prace nagrodzone w tegorocznej edycji konkursu astrofotograficznego AstroCamera.
 - **Noc Naukowców** (29 IX) – 15. edycja corocznego wydarzenia plenerowego, po raz pierwszy organizowanego jako wspólna inicjatywa uczelni i centrów nauki z Trójmiasta pn. **Pomorska Noc Naukowców**. Wydarzenie było okazją do spotkania z naukowcami oraz szansą na odkrycie świata nauki w mniej poważnym wydaniu. Zorganizowano pokazy naukowe, zwiedzanie laboratoriów, warsztaty i wykłady, quizy i konkursy z nagrodami. Tegorocznym motywem przewodnim były „Przewroty kopernikańskie w nauce”.
 - **Liczy się myślenie** – w 2023 r. odbyła się druga edycja szkoleń, których partnerem strategicznym jest Fundacja mBanku, skierowanych do nauczycielek i nauczycieli matematyki i przedmiotów przyrodniczych w klasach IV–VIII SP. W jego ramach zorganizowano pięć szkoleń w formule online, podczas których 625 nauczycieli pracowało nad metodami gamifikacji, a także uczyło się zastosowania gier w dydaktyce.
 - **Piknik Nauki Fahrenheita** (28 V) pod hasłem „Nauka z klimatem” na terenie Hevelianum – co roku trzy największe pomorskie uczelnie, tj. Gdański Uniwersytet Medyczny, Politechnika

Gdańska i Uniwersytet Gdański, wraz z Miastem Gdańsk zapraszają do odkrywania i doświadczania nauki poprzez zabawę. Udział w wydarzeniu jest bezpłatny, a atrakcje odpowiadają na potrzeby różnych grup wiekowych i obejmują m.in. zabawy dla najmłodszych, debatę naukową oraz bezpłatne badania profilaktyczne. Sercem Pikniku jest zawsze miasteczko naukowe wypełnione pokazami naukowymi, zagadkami, konkursami i atrakcjami przygotowanymi przez społeczność akademicką. Program sceny naukowej oraz debata „Nauka mówi. W równowadze” nawiązywały do celów zrównoważonego rozwoju, a w strefie eduzabawy partnerzy wydarzenia zapraszali do udziału w warsztatach ekologicznych. Uczestnicy mogli także skorzystać z atrakcji ruchowych, spektakli przygotowanych przez Teatr Miniatura, nauki udzielania pierwszej pomocy oraz gry terenowej „Harpus”.

- **„Poznaj Polskę”** – przedsięwzięcie Ministra Edukacji i Nauki mające na celu wsparcie organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły w uatrakcyjnianiu nauki przez umożliwienie dzieciom i młodzieży poznawania Polski, jej środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii oraz osiągnięć polskiej nauki. Gmina Miasta Gdańska podpisała w 2023 r. porozumienie z Ministerstwem Edukacji i Nauki dotyczące udzielenia wsparcia finansowego na realizację zadania w tym przedsięwzięciu. Udział wzięło w nim 16 szkół publicznych prowadzonych przez Gminę Miasta Gdańska, które odbyły 37 wycieczek. Gmina dofinansowała te wycieczki na kwotę 131 tys. zł.
- **Gdańska Akademia Rodzica** – kampania informacyjna skierowana do rodziców i opiekunów, wzmacniająca ich kompetencje wychowawcze. W jej ramach w 2022/2023 r. na stronie gdansk.pl wyemitowano osiem pogadanek prowadzonych przez specjalistów: „Inteligencja emocjonalna”, „Znaczenie więzi dla rozwoju dziecka”, „O chwaleniu dzieci – po co, siła pochwały, jak przekazywać pozytywne informacje”, „Uzależnienie od gier komputerowych, internetu oraz telefonów komórkowych”, „Jak dogadać się z nastolatkiem, krótki przewodnik po rodzicielskich stylach komunikacyjnych”, „Trudny okres dorastania, norma a zaburzenie, czego nie możemy bagatelizować”, „Co się dzieje z tymi dziećmi?”, „Szkoła dla rodziców i wychowawców”.
- **Gdańskie Forum Rodziców** – spotkania dla rodziców dotyczące wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży oraz służące wzmacnianiu kompetencji rodziców, organizowane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3. Celem spotkań było poszerzenie wiedzy i umiejętności rodzicielskich w zakresie budowania bliskości i kontaktu z dzieckiem, poznania metod regulacji trudnych emocji u rodziców i dzieci oraz wzmacniania pozytywnych relacji w rodzinie zapobiegających sytuacjom trudnym i kryzysowym. W r.szk. 2022/2023 odbyło się sześć spotkań z rodzicami w formie wykładu interaktywnego i dyskusji online, w których wzięło udział łącznie 176 uczestników.
- **Kreatywna Pedagogika** – projekt wymiany wiedzy i doświadczeń nauczycieli opierający się na stałej współpracy w grupach samodoskonalenia zawodowego. Jego celem jest podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie rozwijania kreatywności, aktywności i postaw przedsiębiorczych dzieci i młodzieży oraz zwiększenie otwartości nauczycieli na nowoczesne metody nauczania. W ramach projektu przeprowadzono cykl szkoleń, warsztatów, konferencji, konsultacji oraz zajęć autorskich dla nauczycieli. Prowadzone były m.in. tematyczne grupy sieciujące, Akademia Kreatywnego Nauczyciela, Kreatywny Klub Książki. Wśród działań wspierających nauczycieli znalazły się również szkolenia i konferencje dotyczące edukacji do kultury, edukacji przedsiębiorczości i obywatelskiej. Co roku w zajęciach i konferencjach Kreatywnej Pedagogiki bierze udział ok. 800 nauczycieli z gdańskich szkół.
- **Projekt „Podaj Dalej”** – pilotażowa inicjatywa odpowiadająca na potrzeby środowiska dyrektorów i nauczycieli gdańskich przedszkoli w zakresie wymiany dobrych praktyk, ze szczególnym uwzględnieniem działań rozwijających kompetencje kluczowe u dzieci – „Czego potrzebuje przedszkolak”. W projekcie brało udział 15 placówek (12 przedszkoli i 3 zespoły szkolno-przedszkolne). Działania obejmują sieć współpracy gdańskich przedszkoli i szkół, które dzielą się dobrymi praktykami podczas organizowanych cyklicznie zajęć otwartych i wizyt studyjnych w przedszkolach i szkołach z oddziałami przedszkolnymi. W r.szk. 2022/2023 organizowane były warsztaty rozwojowe i tematyczne dla nauczycielek przedszkoli (m.in.: „Komunikacja i współpraca w różnorodnym zespole”, „Przedszkole jest przed szkołą”, „Redukcja stresu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu”) oraz warsztaty doskonalące dla dyrektorów (m.in.: „Komunikacja z trudnym rodzicem”, „Określenie celu w Action Learningu”, „Dokumentacja pracy nauczyciela”). W 2023 r. odbyła się I Konferencja „Podaj Dalej! Gdańskie Przedszkola Współpracy”, w której udział wzięło 90 nauczycieli.
- **Konferencja Szkoła Dialogu (21–22 III)** – wydarzenie skierowane do uczniów, nauczycieli, rodziców, organizacji pozarządowych i instytucji miejskich. W Hevelianum, podczas wykładów, prelekcji i spotkania z gdańskim podróżnikiem Markiem Kamińskim, poruszano tematy, które najbardziej

interesują młodzież, takie jak ekologia, zdrowie psychiczne, prawa ucznia, kultura. Konferencję zorganizowano przy współpracy z Młodzieżową Radą Miasta Gdańska, Hevelianum, Kreatywną Pedagogiką i przedstawicielami programu „Edukacja do Kultury. Gdańsk”.

- **Gdańska Akademia Dyrektora** – w listopadzie 2021 r. zainaugurowano cykliczne spotkania dyrektorów gdańskich jednostek samorządowych, prowadzone przez ekspertów w danej dziedzinie jako odpowiedź na potrzeby środowiska zarządzającego jednostkami oświatowymi w zakresie wsparcia dla menadżera placówki. W r.szk. 2022/2023 odbyło się kilkanaście spotkań, podczas których poruszano takie tematy, jak: aktualności prawne, kontrola zarządcza, zamówienia publiczne, instrukcja kancelaryjna.
- **Cykliczne spotkania dyrektorów** gdańskich jednostek oświatowych – służą wspieraniu pracy placówek i rozwijaniu współpracy. Spotkania odbywają się w formule plenarnej z udziałem dyrektorów wszystkich placówek w Gdańsku. W r.szk. 2022/2023 zorganizowano kilka tematycznych telekonferencji kierowanych do poszczególnych typów placówek z udziałem dyrektorów i wicedyrektorów samorządowych oraz niesamorządowych jednostek oświatowych. W sierpniu 2023 r., w formule stacjonarnej, odbyło się spotkanie dyrektorów i wicedyrektorów wszystkich publicznych placówek oświatowych poświęcone organizacji i planom na r.szk. 2023/2024.
- **Akademia Dobrostanu Dyrektora** – w ramach projektu przeprowadzono warsztaty kompetencji liderskich, coaching grupowy i kurs przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu dla 33 uczestników. Celem projektu były rozwój i podniesienie umiejętności menedżerskich dyrektorów jednostek oświatowych oraz budowanie relacji z innymi z dbałością o własne potrzeby oraz asertywnym i taktownym stawianiem granic. Podczas spotkań skoncentrowano się na takich tematach, jak budowanie zespołów, wymiana doświadczeń, zbudowanie podstaw do współpracy, działanie i komunikowanie się w trudnych sytuacjach, organizowanie i prowadzenie spotkań grupowych, organizowanie pracy zespołu, wzmacnianie poczucia pewności, sensu działania oraz sprawczości w realizowanych zadaniach.
- Projekt **„Szkolenia pracowników sekretariatów gdańskich placówek oświatowych”**, zainicjowany w 2022 r. w związku z potrzebą doksztalcenia, podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia zawodowego pracowników szkół i innych placówek oświatowych – w 2023 r. wzięło w nim udział 53 pracowników sekretariatu.
- W ramach wsparcia codziennego działania jednostek oświatowych przez **Gdańskie Centrum Usług Wspólnych** zorganizowano następujące przedsięwzięcia:
 - opracowanie omnibusów i kart poradnikowych opracowane na bazie pytań i wniosków przekazywanych przez dyrektorów;
 - comiesięczne spotkania konsultacyjne oraz „konsultacje przy kawie”;
 - szkolenia dla pracowników – zamówienia publiczne – cykliczne spotkania dla dyrektorów jednostek oświatowych oraz pracowników administracji i obsługi, podczas których uczestnicy mogą przygotowywać i monitorować postępowania o zamówienia publiczne;
 - obieg dokumentów i jednolity rzeczowy wykaz akt w placówkach oświatowych – spotkania szkoleniowe w celu przekazania informacji i materiałów umożliwiających uporządkowanie tego obszaru działania placówek.
- **„Gdański Nauczyciel i Dyrektor Roku”** – konkurs, którego celem było wyłonienie osób będących kreatywnymi i efektywnymi liderami w swoim środowisku lokalnym, inspirujących dla całej społeczności, zwłaszcza oświatowej, podejmujących ważne i wartościowe działania na rzecz Gdańska i jego mieszkańców, w szczególności w duchu obywatelskości, solidarności, odpowiedzialności za dobro wspólne i wolności. Zwycięzcami zostali: Katarzyna Sadowska – nauczycielka wychowania przedszkolnego w Przedszkolu nr 77 dla Dzieci z Porażeniem Mózgowym, Krzysztof Rzeźniowiecki – pedagog szkolny, nauczyciel plastyki w V LO im. Stefana Żeromskiego, Agata Majkowska – dyrektorka Przedszkola nr 49 oraz Ryszard Dombrowski – dyrektor Zespołu Szkół Morskich im. Bohaterskich Obrońców Westerplatte.
- **Nagrody finansowe Prezydenta Miasta Gdańska** – przyznawane za wybitne osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej lub znaczące podniesienie kwalifikacji zawodowych. W 2023 r. otrzymało je 136 nauczycieli i dyrektorów.
- **Gdańska Akademia Seniora** – skierowana do osób w wieku 50+ w celu stymulowania ich rozwoju osobistego oraz intelektualnej i fizycznej sprawności, aktywizacji społecznej, propagowania aktywnego trybu życia i prowadzenia działalności edukacyjnej. Akademia realizuje swoje cele m.in. przez kursy, wykłady, seminaria i warsztaty dla seniorów. Funkcjonuje w ramach Centrum Kształcenia

Zawodowego i Ustawicznego nr 1, ma również filie w dzielnicach Osowa i Śródmieście. W 2023 r. w zajęciach uczestniczyło 594 słuchaczy.

KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI

Rozwój kompetencji zawodowych to odpowiedź na potrzeby zmieniającego się świata, przemiany technologiczne i społeczne, jak również potrzeby rynku pracy. Coraz większego znaczenia nabiera szkolnictwo zawodowe, które kształcąc fachowców potrzebnych na rynku pracy, daje dobre perspektywy atrakcyjnego zatrudnienia. W Gdańsku podejmowane są działania promujące szkoły zawodowe, poprawiające ich ofertę oraz infrastrukturę i wyposażenie, a także zwiększające zaangażowanie przedsiębiorców w proces kształcenia zawodowego. Istotnym zadaniem jest również ułatwienie mieszkańcom, a szczególnie uczniom, dostępu do poradnictwa edukacyjno-zawodowego. Coraz lepsza oferta w tym zakresie ułatwia podjęcie świadomego wyboru ścieżki edukacyjnej i rozwoju kariery zawodowej. Rozwijana jest również oferta kształcenia ustawicznego, także dla osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

W 2023 r. kształcenie ustawiczne realizowały samorządowe placówki przeznaczone dla dorosłych: jedna szkoła podstawowa, jedno liceum ogólnokształcące, jedna szkoła policealna i dwie branżowe szkoły II stopnia. W ofercie kształcenia zawodowego dorosłych znalazły się cztery zawody oraz 42 kwalifikacje do uzyskania w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych, które są pozaszkolną formą kształcenia ustawicznego skierowaną do osób dorosłych zainteresowanych uzyskiwaniem i uzupełnianiem wiedzy, umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych.

Kształcenie zawodowe osób z niepełnosprawnościami prowadzą 3 szkoły samorządowe. Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim mogą korzystać z oferty Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 i Zespołu Szkół Specjalnych nr 2. Dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową ofertę edukacyjną przygotowało Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1. Placówka ta umożliwia kształcenie w zawodach: technik grafiki i poligrafii cyfrowej, technik reklamy, technik procesów introligatorskich, technik fotografii i multimediów, technik prac biurowych. Natomiast uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz z niepełnosprawnością intelektualną w stopniach umiarkowanym i znacznym mogą skorzystać z oferty Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 oraz Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 i Zespołu Szkół Specjalnych nr 2, gdzie mają możliwość przysposobienia zawodowego.

Od 2016 r. w mieście funkcjonuje Centrum Rozwoju Talentów – jednostka Gdańskiego Urzędu Pracy wspierająca mieszkańców w rozwoju osobistego potencjału i znajdowaniu optymalnej ścieżki zawodowej. Oferta centrum skierowana jest do osób pracujących, szukających pracy oraz młodzieży szkolnej. Usługi doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów świadczą również poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO W ZAKRESIE ROZWIJANIA KOMPETENCJI PRZYSZŁOŚCI:

- Rozpoczęto pracę nad opracowaniem **Gdańskiego Programu Nauczania (GPN)**, czyli marki parasolowej, w której skład wchodzić będą: Edukacja do Kultury, Gdańskie Lekcje Obywatelskie, Program Edukacji Morskiej, Program Zielonej Edukacji oraz Edukacja do Przedsiębiorczości. Gdański Program Nauczania to narzędzie do wyrównywania szans edukacyjnych i kształtowania świadomych obywateli. Poprzez wykorzystanie różnorodnych metod GPN będzie wyposażał dzieci i młodzież w kompetencje niezbędne do funkcjonowania na rynku pracy przyszłości, a także w kompetencje obywatelskie pozwalające na uczestnictwo w demokracji liberalnej. Jedną z kluczowych zasad wdrażania GPN ma być dostępność dla każdego ucznia, co oznacza, że w jego wdrażaniu przeszkolona zostanie w r.szk. 2023/2024 jak najszerza grupa nauczycieli. Priorytety GPN to: kształtowanie kompetencji przyszłości za pomocą zróżnicowanych metod i narzędzi nauczania, innowacyjna dydaktyka, budowanie kapitału kulturowego uczniów gdańskich szkół i wyrównywanie szans edukacyjnych, powiązanie z lokalną tożsamością Gdańska.
- Projekt „**Gdańsk Miastem Zawodowców**” – od stycznia do czerwca 2023 r. podpisano 39 umów na realizację staży i praktyk zawodowych, które ukończyło 64 uczestników. Z tego tytułu wypłacono 93 stypendia. Zakupiono odzież roboczą, rozliczono zwroty kosztów dojazdu dla uczestników staży i praktyk oraz zrefundowano dodatki do wynagrodzeń dla ich opiekunów. Kontynuowano proces wyboru wykonawców szkoleń przeznaczonych dla uczestników projektu i realizacji tych szkoleń. W ramach Tygodnia Zawodowca w Gdańsku wręczono wyróżnienia pracodawcom szczególnie wyróżniającym się przy organizacji staży i praktyk zawodowych.

- Gdański Tydzień Zawodowca** – cykl wydarzeń, podczas którego ósmoklasiści i ich rodzice mogą przyjrzeć się, jak funkcjonują szkoły branżowe i technika oraz w jakich profesjach kształcą one uczniów. W 2023 r. młodzież wzięła udział w wykładzie „Sztuczna inteligencja i zawody przyszłości a wybór ścieżki edukacyjnej”, który był próbą odpowiedzi na pytanie o to, jak rozwój sztucznej inteligencji zmieni w najbliższej przyszłości rynek pracy i jak wobec tego projektować swoją ścieżkę edukacyjną. Dodatkowo odbyła się debata z młodzieżą ze szkół ponadpodstawowych na temat wyzwań związanych z wyborem nowej ścieżki kształcenia. W trakcie Gdańskiego Tygodnia Zawodowca odbyły się otwarte konsultacje z doradcą zawodowym w Centrum Rozwoju Talentów oraz warsztaty dla ósmoklasistek i ósmoklasistów: „Muszę wybrać szkołę, tylko jaką?”. Podobnie jak w roku ubiegłym rodzice mieli okazję wziąć udział w webinarium „Moje dziecko wybiera szkołę – co warto wiedzieć”. Szkoły branżowe przygotowały dni otwarte, podczas których prezentowały swoją ofertę edukacyjną, pracownice zawodowe, warsztaty oraz zaplecze rekreacyjno-sportowe. W trakcie Gdańskiego Tygodnia Zawodowca opublikowany został „Przewodnik po szkołach średnich” na kolejny rok szkolny oraz przygotowano ulotki informacyjne ze wskazówkami, na co zwrócić uwagę podczas rekrutacji do szkoły ponadpodstawowej. Dzięki wsparciu UNICEF ww. materiały powstały także w ukraińskiej wersji językowej.
- Gdańskie Targi Szkół Ponadpodstawowych** – na zakończenie Gdańskiego Tygodnia Zawodowca (1 IV) w Amber Expo zorganizowano wydarzenie skierowane do uczniów i uczennic z klas ósmych oraz ich rodziców/opiekunów. Celem targów było zapoznanie młodzieży z ofertą gdańskich szkół ponadpodstawowych i wsparcie w dokonaniu wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej. Swoją ofertę zaprezentowało 15 szkół zawodowych: techników i branżowych szkół I stopnia oraz 19 szkół ogólnokształcących. Ponadto w specjalnej strefie można było porozmawiać z doradcami zawodowymi z gdańskich poradni psychologiczno-pedagogicznych, Centrum Rozwoju Talentów, a także z mentorami z Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego. W przestrzeniach targów znajdowało się też stoisko poświęcone zasadom tegorocznej rekrutacji, przygotowane przez przedstawicieli Wydziału Edukacji UMG. W ramach współpracy z Wydziałem Ekonomii UG zorganizowano warsztaty dla uczniów pt. „Zarządzanie zmianą”. W programie targów była również debata i gala konkursu Pracodawca Przyjazny Gdańskiej Szkole Zawodowej 2023. Nagrodę Grand Prix w konkursie otrzymała firma Fakro współpracująca z Państwowymi Szkołami Budownictwa.
- Międzynarodowy konkurs EuroSkills Gdańsk 2023** – największy w Europie konkurs edukacyjny i dotyczący umiejętności zawodowych, zorganizowany w dniach 5–9 września 2023 r. na terenie Centrum Wystawienniczo-Kongresowego AmberExpo. Objął 42 konkurencje branżowe, skierowane do uczniów szkół branżowych, studentów kierunków technicznych oraz osób rozpoczynających karierę zawodową. W zmaganiach wystąpiło blisko 600 zawodników pochodzących z 32 krajów Europy. Jakość wykonanych przez zawodników projektów konkursowych oceniali eksperci z krajów zrzeszonych w organizacji WorldSkills Europe.
- Gdańskie szkoły branżowe – współpracują** z ponad 500 pracodawcami w zakresie praktycznego kształcenia zawodowego i praktyk zawodowych, umów o współpracy oraz klas patronackich.
- Edukacyjne Targi Kariery EDU OFFSHORE WIND 2023** – wydarzenie to zgromadziło ponad 6 tys. uczestników, w tym 4,9 tys. młodzieży szkolnej i 330 studentów, a poprzedził je kilkumiesięczny program edukacyjny prowadzony w szkołach średnich, który trwa nieprzerwanie od listopada 2022 r. Udało się dotrzeć do ponad 120 szkół w regionie, przeprowadzono bezpośrednie spotkania i wykłady dla uczniów i studentów. Łącznie odbyło się 150 warsztatów w szkołach, przygotowano 10 lekcji online na kanale YouTube oraz utworzono specjalną platformę edukacyjną. Dzięki temu młodzież może w sposób ciągły korzystać z dostępnej wiedzy oraz rozwijać swoje kompetencje.
- W ramach Dnia Edukacji i Kariery** wystawcy 15. Międzynarodowych Targów Kolejowych TRAKO zaprezentowali najciekawsze oferty pracy, staży i praktyk. Głównym celem spotkań była możliwość bezpośredniej wymiany informacji oraz wzajemnych oczekiwań pracodawców i pracobiorców, także w perspektywie wyboru kierunku studiów, ich specjalizacji czy też studiów doktoranckich. Przez cały dzień uczestnicy brali udział w prelekcjach oraz warsztatach adresowanych do osób poszukujących pracy w branży. Dzięki międzynarodowemu charakterowi targów była to szansa na zapoznanie się nie tylko z polskimi projektami realizowanymi dla transportu szynowego. Uczestnicy mogli również nieodpłatnie zwiedzić ekspozycję wystawienniczą TRAKO, która doskonale obrazowała stan rozwoju branży, a przede wszystkim najnowsze, innowacyjne rozwiązania technologiczne. Na Dzień Edukacji i Kariery zarejestrowało się 2449 uczestników z pięciu krajów.
- Podczas 22. Międzynarodowych Targów Morskich i Konferencji BALTEXPO 2023** odbył się **Dzień Kariery**. Obecni na targach wystawcy reprezentujący wiele gałęzi gospodarki morskiej mieli możliwość

zaprezentowania swoich ofert pracy, staży czy praktyk na tablicach zlokalizowanych w halach wystawienniczych. Na każdym ogłoszeniu znajdował się numer stoiska firmy, do której można się zgłosić, by porozmawiać i poznać wymagania dotyczące danego stanowiska pracy. Na tablicy ogłoszeń pojawiło się ponad 200 ogłoszeń o pracy. Dzień Kariery zgromadził na BALTEXPO niemal 2 tys. osób wiążących przyszłość z branżą morską, jak również tych, którzy chcą się przebranżowić, oraz młodzież ze szkół technicznych związanych z branżą morską, chcącą poznać wymagania potencjalnych pracodawców.

- **Centrum Rozwoju Talentów (CRT)** Gdańskiego Urzędu Pracy (GUP) – realizowało ono zadania z zakresu uczenia się przez całe życie, kształtowania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych oraz budowania świadomości wykorzystywania potencjału i własnych zasobów. W 2023 r. w CRT odbyły się łącznie 233 warsztaty i webinaria, w których uczestniczyło 3628 osób, w tym 2789 dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. 2428 osób skorzystało z poradnictwa indywidualnego – 849 z nich to osoby młode, uczące się, które otrzymały wsparcie w swoich edukacyjno-zawodowych wyborach. Zorganizowało także 10 dwutygodniowych warsztatów – Treningu Umiejętności Osobistych – dla łącznie 132 osób.

Uczniowie szkół podstawowych mieli możliwość poznania rynku edukacyjnego i świadomego wyboru dalszej ścieżki edukacji w ramach projektu „Świat edukacyjny i Ja – świadomy wybór szkoły”. Dzięki „Mapie zawodów” poprzez zabawę, zagadki, burze mózgów, działania pod presją czasu i interakcje w zespołach usystematyzowali wiedzę o zawodach i branżach. Z kolei w programie „Eksperymentuj z Gardnerem” mogli zmierzyć się z różnymi zadaniami, eksperymentować i wypróbować posiadane zdolności. Zainteresowaniem cieszyły się warsztaty „Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych”, podczas których młodzież badała swoje zainteresowania zawodowe i sprawdzała je w praktyce, oraz „Współpraca w zespole i JA” dotyczące ról w zespole.

Z kolei uczniowie szkół ponadpodstawowych skorzystali z warsztatów: „Architektura kariery” (cel: poznanie możliwości oferowanych absolwentom, także zagłębienie się w samoświadomość i poznanie swoich predyspozycji), „Morze zawodowych możliwości” (cel: usystematyzowanie wiedzy o zawodach i branżach na rynku pracy) czy „Mam to! Moje profesjonalne CV” (cel: praktyczne wskazówki, jak tworzyć dokumenty aplikacyjne). Wybierane były również nowe warsztaty „Moja piramida wartości w rozwijaniu własnego potencjału”, których celem jest określenie własnego systemu wartości związanego z wyborami edukacyjno-zawodowymi, oraz „Współpraca się opłaca”, pozwalające doświadczyć współpracy w działaniu oraz nauki i treningu kompetencji XXI wieku.

- **Gdański Urząd Pracy** realizował ponadto następujące projekty w zakresie rozwijania kompetencji przydatnych na współczesnym rynku pracy:
 - „**Fokus na pracę**” – projekt, który był realizowany w formie wycieczek zawodoznawczych lub spotkań z pracodawcami. Młodzież mogła poznać realnie funkcjonujące stanowiska pracy i zawody, kulturę organizacyjną firmy oraz możliwości, jakie daje praca w poszczególnych organizacjach. W tym roku w ramach projektu Centrum Rozwoju Talentów zorganizowało cykl wycieczek pod nazwą „Zawodowe Jutro” do firm stosujących zielone technologie;
 - „**Ambasador Talentów**” – kontynuacja programu integrującego środowisko doradców zawodowych, którzy poprzez nieszablonowe działania pragną inspirować dzieci i młodzież do budowania ścieżki kariery. W 2023 r. po raz drugi wybrano laureatów programu, którzy spełnili najwyższe standardy w prowadzeniu, upowszechnianiu i integracji działań z zakresu doradztwa zawodowego zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz szkoły. Tytuł Ambasady Talentów otrzymały dwie szkoły podstawowe z Gdańska oraz szkoła ponadpodstawowa z Pruszcza Gdańskiego.
- Projekty realizowane przez **Gdański Inkubator Przedsiębiorczości „Starter”** w zakresie wspierania edukacji przedsiębiorczej były następujące:
 - **NOW – Zawodowe wyzwania nowej generacji** – celem projektu było wzmocnienie współpracy oraz transferu wiedzy i kompetencji między przedstawicielami trójmiejskich firm a środowiskiem edukacyjnym. Przeprowadzono warsztaty dla nauczycieli, spotkania mentoringowe oraz spotkania w formie eksperckich seminariów – m.in. 10 procesów mentoringowych dla szkolnych doradców zawodowych połączonych w pary ze specjalistami HR, warsztaty narzędziowe, spotkania wzmacniające, spotkania z pracownikami HR dla uczniów;
 - **Innovation Camp by Starter** – autorski program obozu biznesowego dla młodzieży, podczas którego uczestnicy opracowują rozwiązania odpowiadające na realne wyzwania biznesowe

zgłoszone przez przedsiębiorców. W 2023 r. odbyła się 2. edycja obozu. W 5-dniowym wydarzeniu w sierpniu wzięło udział 36 uczestników i uczestniczek;

- **Konferencja BeZee – trendy w edukacji** – w listopadzie 2023 r. odbyła się 9. edycja konferencji dla środowisk edukacyjnych dotycząca trendów w edukacji, w której wzięło udział ok. 200 osób. Wydarzeniu towarzyszyły targi eduShow, rozmowy stolikowe, sesje networkingowe;
- **Młodzieżowy Inkubator Przedsiębiorczości** – innowacyjny program wspierający młodych w rozwoju kompetencji przedsiębiorczych, obejmujący serię wydarzeń oraz szkoleń podnoszących kompetencje i wzmacniających szkolnych liderów i liderki przedsiębiorczości. W ramach projektu odbywają się również zajęcia edukacyjne dla szkół podstawowych dotyczące m.in. poznania podstawowych mechanizmów gospodarki rynkowej, zaznajomienia z terminami ekonomicznymi oraz rolą i działaniem różnych instytucji i instrumentów finansowych. Zrealizowano 20 zajęć edukacyjnych, cztery warsztaty kompetencyjne, osiem spotkań z ekspertami, a dwie uczennice wzięły udział w Praktycznym Programie Doskonalenia Kompetencji. We wszystkich działaniach uczestniczyło ok. 600 osób;
- **Klasa pod patronatem „Startera”** – stała opieka merytoryczna nad jedną z klas w II LO w Gdańsku. W ramach działań odbywają się cykliczne warsztaty rozwijające szeroko rozumiane kompetencje przedsiębiorcze u młodzieży;
- **Młodzieżowa Rada Startera** – grupa młodzieży (ok. 30 osób) zgromadzona wokół działań „Startera”, która opiniuje projekty skierowane dla uczniów i uczennic oraz tworzy własne wydarzenia;
- **Starter Student HUB** – program dla studentów wspierający rozwój kompetencji biznesowych, w tym umiejętności projektowania nowych rozwiązań, czy też zarządzania projektem. Studenci poznają realia prowadzenia firmy i przy wsparciu ekspertów dopracowują swoje pomysły biznesowe. W 2023 r. zorganizowano pięć wykładów otwartych, w których wzięło udział ok. 130 uczestników i uczestniczek.
- **Newton Room** – w tej wspólnej przestrzeni edukacyjnej dla młodzieży nauczane są przedmioty STEM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka) poprzez zastosowanie teoretycznej wiedzy w praktyce, m.in. na symulatorach lotów. W maju 2023 r. na okres miesiąca na terenie Inkubatora „Starter” stanęła mobilna pracownia, którą odwiedziło ponad 200 uczniów z 12 szkół z województwa pomorskiego;
- **Kod Starter 3** – warsztaty z kodowania dla dzieci w wieku 7–12 lat prowadzone we współpracy z firmą Boeing. W warsztatach wzięło udział 40 uczestników i uczestniczek.

6.2. Zdrowie i sport

Utrzymywanie zdrowia jest podstawowym warunkiem kształtowania wysokiej jakości życia – pozwala wykorzystywać efektywnie nasz potencjał, wpływa znacząco na sytuację zawodową i społeczną. Właściwe zachowania żywieniowe, profilaktyka chorób cywilizacyjnych, aktywność fizyczna, umiejętność radzenia sobie ze stresem czy korzystanie ze wsparcia psychicznego odgrywają ważną rolę w budowaniu potencjału zdrowotnego człowieka.

Podejmowane przez miasto działania z zakresu szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej i tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu służą zachowaniu i umocnieniu zdrowia wszystkich mieszkańców. W dążeniu do zachowania zdrowia duże znaczenie ma sport, zwłaszcza powszechny, gdyż sprzyja on ugruntowaniu właściwych zachowań prozdrowotnych. W odpowiedzi na tę potrzebę w Gdańsku prowadzone są programy z zakresu profilaktyki chorób, skierowane przede wszystkim do grup zwiększonego ryzyka zachorowań. Podejmuje się również działania mające na celu podniesienie jakości opieki medycznej i społecznej.

W 2023 r. Gdańsk zajął czwarte miejsce za Warszawą, Opolem i Chorzowem w rankingu Indeks Zdrowych Miast, organizowanym przez grupę LUX MED, Szkołę Główną Handlową i Fundację Gospodarki i Administracji Publicznej. Indeks pokazuje, jak miasta podchodzą do kluczowych kwestii związanych ze zdrowiem swoich mieszkańców i które samorządy inwestują w tworzenie zrównoważonej przestrzeni miejskiej, edukację, środowisko i inne ważne dla rozwoju jednostek aspekty. Gdańsk został wyróżniony przede wszystkim za liczne programy i działania polityki zdrowotnej.

6. | WSPÓLNE MIASTO

Do aktywności fizycznej mieszkańców oraz sportu powszechnego w Gdańsku przykładą się dużą wagę. Sport, rozumiany szeroko, jest przestrzenią samorealizacji, budowania kapitału społecznego; prowadzony świadomie jest także narzędziem służącym profilaktyce zdrowia. Aktywność fizyczna to nieodzowny element zdrowego stylu życia. Gdańsk wspiera sport powszechny i gdańskich sportowców osiągających wybitne wyniki w swoich dyscyplinach, prowadzi aktywną promocję sportu oraz organizuje wydarzenia sportowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Działania na rzecz rozwoju sportu w Gdańsku oraz organizacji wydarzeń sportowych realizowane są przez Biuro Prezydenta ds. Sportu w UMG. Na rzecz promowania zdrowego stylu życia, aktywnego wypoczynku i dbania o formę fizyczną działa Gdański Ośrodek Sportu. Jednostka ta zarządza również miejskimi obiektami sportowo-rekreacyjnymi. Z kolei Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego tworzy warunki do rozwijania aktywności fizycznej przede wszystkim wśród młodych gdańszczan.

Miasto wspiera działalność placówek medycznych i szpitali m.in. przez zakup sprzętu medycznego. W 2023 r. kontynuowano projekty promocji zdrowia, profilaktyki chorób cywilizacyjnych oraz uzależnień. Działania były dostosowywane do zidentyfikowanych potrzeb mieszkańców.

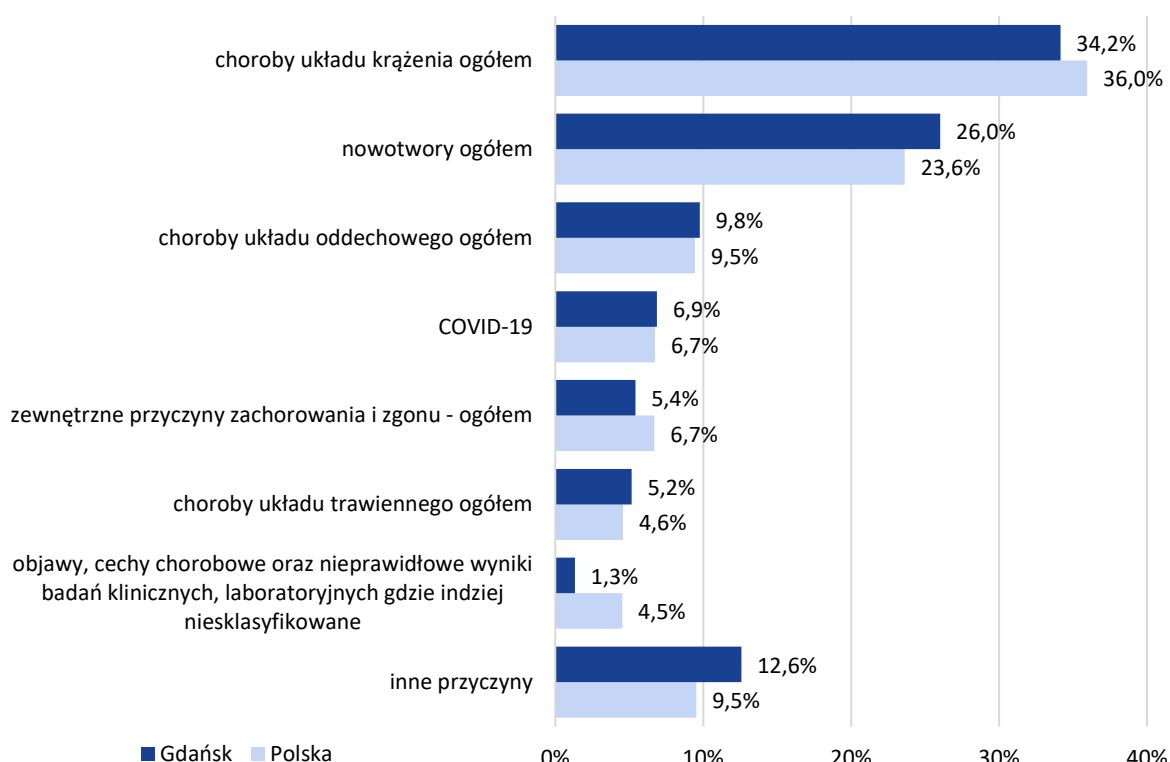
W 2023 r. zakupiono ze środków miejskich 20 sztuk aparatury i sprzętu medycznego (w tym stoły operacyjne, aparat RTG, sprzęt do rehabilitacji) do placówek medycznych. Dodatkowo wykonano inwestycję remontową w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym im. prof. T. Bilikiewicza w Gdańsku na kwotę 200 tys. zł

PROFILAKTYKA ZDROWOTNA

Stan zdrowia jest kształtowany w największym stopniu przez styl życia i środowisko. Promocja zdrowego stylu życia i profilaktyka chorób to obszary, w których upatruje się największych rezerw służących budowaniu potencjału zdrowotnego. Szczególnie istotne jest podejmowanie tego typu działań wobec dzieci i młodzieży. Zgodnie z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia działania dotyczące promocji zdrowia i profilaktyki powinny mieć charakter interdyscyplinarny, łączący wiele dziedzin nauki i różnorodne formy oddziaływania.

W Gdańsku, podobnie jak w innych dużych miastach w Polsce, najczęstszymi przyczynami zgonów są choroby układu krążenia, nowotwory oraz choroby układu oddechowego. Na tle kraju w 2022 r. w Gdańsku nieco rzadziej występowały zgony z powodu chorób krążenia (mniej o 1,8 pkt proc.) oraz z przyczyn zewnętrznych, takich jak wypadki, urazy i samobójstwa (mniej o 1,3 pkt proc.). Częstsze były natomiast zgony z powodu nowotworów (więcej o 2,4 pkt proc.), chorób układu trawiennego (więcej o 0,6 pkt proc.) i oddechowego (więcej o 0,3 pkt proc.).

Struktura przyczyn zgonów w Gdańsku oraz w Polsce w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Umacnianie potencjału zdrowia oraz poprawa jakości życia mieszkańców Gdańska przez działania z zakresu promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie to główne zadania Gdańskiego Ośrodka Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień (GOPZiPU). Zespół specjalistów ośrodka (lekarzy, psychologów, edukatorów zdrowia oraz specjalistów z zakresu kultury fizycznej i zdrowia publicznego), wsparty merytorycznie przez gdańskie środowisko naukowe, przygotowuje i wdraża interdyscyplinarne programy zdrowotne kierowane do przedszkolaków i uczniów oraz dorosłych gdańszczyzan. Jednym z kluczowych elementów prowadzenia gdańskiej polityki zdrowotnej jest realizacja Gdańskiego Programu Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym na lata 2021–2025. Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych lub używania innych substancji psychoaktywnych jest celem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Działania z zakresu programu – oprócz GOPZiPU – prowadzą: Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe, a także inne placówki realizujące zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Blisko 80 tys. osób, w tym ok. 40 tys. dzieci i młodzieży, skorzystało z różnych form wsparcia edukacyjnego, profilaktyki, redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji w ramach funkcjonowania Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą liczyć w Gdańsku na wsparcie. Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016–2023 ma na celu tworzenie lokalnego systemu zapewniającego optymalne warunki i szanse rozwoju psychicznego mieszkańców miasta, a także poprawę jakości życia osób w trudnościach i kryzysach psychicznych oraz z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin, opiekunów i otoczenia społecznego. Działania są realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, a także inne jednostki organizacyjne miasta, organizacje pozarządowe i podmioty lecznicze.

W 2023 r. w ramach Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zrealizowano 29 projektów adresowanych do ponad 22 tys. odbiorców, z czego z bezpośredniego wsparcia psychologicznego (obejmującego konsultacje, terapie indywidualne i grupowe) skorzystało niemal 3 tys. osób.

Zainteresowanie społeczeństwa kwestiami związanymi z poprawą jakości życia i zachowaniem jak najdłużej pełni zdrowia rośnie od lat. Edukacja zdrowotna kształtuje świadomość i zwiększa szanse na podejmowanie zachowań służących zdrowiu. Działania w tym zakresie są kierowane w pierwszej kolejności do najmłodszych gdańszczyzan – mają wspierać w wychowaniu do zdrowia rodzinę oraz żłobki, przedszkola, szkoły i inne ośrodki edukacji. W ten sposób utrwała się postawy i zachowania służące zdrowiu. Adresatami projektów i kampanii edukacyjnych są również osoby dorosłe, w tym seniorzy. Skuteczność edukacji zdrowotnej wzmacniają wielosektorowa współpraca różnych środowisk – rodzinnego, oświatowego, naukowego – oraz wsparcie organizacji pozarządowych, instytucji publicznych przedsiębiorców i pracodawców.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO W ZAKRESIE PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ:

- **Gdański Program Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym** – w 2023 r. realizowano kolejną edycję programu przewidzianego na lata 2021–2025, którego cele to wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zakresie zdrowia mieszkańców Gdańska. W analizowanym roku prowadzono m.in. następujące działania:
 - **„6-10-14 dla Zdrowia”** – kompleksowy program profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży, służący prewencji i wczesnemu wykrywaniu chorób cywilizacyjnych. Polega na przeprowadzeniu badań przesiewowych i ankietowych w kierunku czynników ryzyka, stylu życia i zachowań zdrowotnych wśród uczniów, wyselekcjonowaniu dzieci z czynnikami ryzyka chorób cywilizacyjnych (tj. cukrzyca, nadciśnienie tętnicze, zaburzenia odżywiania, zaburzenia depresyjne) i przeprowadzeniu pełnej interwencji edukacyjno-leczniczej u dzieci z wykrytymi problemami zdrowotnymi. W 2023 r. w programie uczestniczyło 7016 dzieci i młodzieży, w tym 881 osób wzięło udział w 38 warsztatach pn. Koszyk Edukacyjny „Zdrowie w szkole”, ukierunkowanych na edukację dzieci, rodziców i nauczycieli w obszarze prowadzenia zdrowego trybu życia – aktywność fizyczna, zdrowa dieta, aspekty psychologiczne w odżywianiu;
 - **Program Kierunek Zdrowie** – program diagnostyczno-edukacyjny skierowany do dzieci 6-letnich i ich rodziców. Uczestnicy objęci są interdyscyplinarną konsultacją ze specjalistami (lekarzem, dietetykiem, psychologiem, specjalistami w zakresie zdrowia publicznego i aktywności fizycznej). Po zakończeniu wizyty każde dziecko otrzymuje indywidualny plan postępowania zdrowotnego. W 2023 r. w programie wzięło udział 2515 dzieci;
 - **FitKlasa** – nowa formuła gimnastyki korekcyjnej dla dzieci w klasach 0–III, wdrażana w samorządowych szkołach podstawowych od 2019 r. Zajęcia prowadzone są w taki sposób, by dzieci wykonywały odpowiednio długo intensywne ćwiczenia, które kształtują sprawność krążeniowo-oddechową, a tym samym obniżają ryzyko chorób sercowo-naczyniowych. W r.szk. 2022/ 2023 w programie wzięły udział wszystkie samorządowe szkoły podstawowe – ok. 12 tys. osób, a także przeprowadzono 71 audytów na terenie szkół;
 - Program **„Zdrowy Uczeń”** – obejmuje stworzenie planu postępowania prozdrowotnego dla każdego z uczestników, tj. uczniów klas III i VII szkoły podstawowej. W programie w 2023 r. wzięło udział 4501 dzieci;
 - **„Gdańsk – jeMy zdrowo”** – program skierowany do placówek edukacyjnych, w których odbywa się żywienie zbiorowe, a jego głównymi celami są poprawa jakości żywienia i kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych. Głównym elementem programu jest narzędzie informatyczne – aplikacja, w której rodzice i opiekunowie mogą sprawdzić skład i sposób przyrządzania posiłków serwowanych w stołówkach szkolnych. W 2023 r. aplikacja wykorzystywana była w 80 placówkach oświatowych, co stanowi ok. 58% szkół i przedszkoli, które mają dostęp do aplikacji;
 - **#Zdrowie** – program mający na celu pogłębienie wśród młodzieży osobistej odpowiedzialności za zdrowie przez podniesienie poziomu wiedzy na temat praw pacjenta,

organizacji systemu ochrony zdrowia w Polsce oraz prawidłowego gromadzenia i przechowywania informacji o swoim zdrowiu, a także przez zwiększenie kompetencji w zakresie postępowania na wypadek konieczności wezwania pogotowia ratunkowego oraz umiejętności pozyskiwania wiarygodnych treści dotyczących zdrowia. W 2023 r. w programie uczestniczyło 1560 uczniów z 66 klas trzecich w gdańskich szkołach ponadpodstawowych;

- **Program Profilaktyki Czerniaka**, służący podniesieniu kompetencji prozdrowotnych dzieci i młodzieży w obszarze profilaktyki onkologicznej – jest prowadzony w formie powszechnej edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia dzięki lekcjom opracowywanym na podstawie materiałów (scenariusz lekcji, film, plakat, materiały pomocnicze) przygotowanych przez SKN ONKOMA. Program ten ma na celu zwiększenie wśród gdańszczan poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne i innych oraz wzmocnienie motywacji do prowadzenia zdrowego stylu życia. W 2023 r. działaniami objęto 41 placówek oświatowych, w tym 5318 uczniów i 111 nauczycieli.
- **Działania profilaktyczne w zakresie HIV/AIDS** skierowane do dzieci, młodzieży i studentów – zrealizowano programy szkoleniowe dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz kampanie informacyjno-edukacyjne dla studentów – z form tych w 2023 r. skorzystało 2456 osób. Prowadzono także **konsultacje psychologiczne** oraz terapie grupowe osób seropozytywnych (24 uczestników w 2023 r.);
- **Profilaktyka zakażeń grypy** – program polityki zdrowotnej „Zaszczep się przeciwko grypie, a będziesz cieszył się jesienią życia”, który obejmuje szczepienia przeciwko grypie skierowane do seniorów. Ze szczepionek, oferowanych przez dwa podmioty lecznicze w Gdańsku, w 2023 r. skorzystało 599 osób;
- **Trzeci wiek w zdrowiu** – program mający na celu promocję aktywnego starzenia się, m.in. poprzez zwiększenie aktywności fizycznej i edukację dotyczącą prawidłowego żywienia, szeroko rozumianego zdrowia psychicznego oraz relacji między pacjentem a lekarzem. W roku, którego dotyczy raport, z programu skorzystało 199 osób;
- **Koperta Życia** – kampania służąca upowszechnieniu wśród mieszkańców Gdańska idei przechowywania w dostępnym miejscu (w kopercie) krótkiej informacji o swoim zdrowiu na wypadek interwencji medycznej w domu. Projekt obejmuje działania promocyjno-informacyjne dotyczące właściwego gromadzenia i przechowywania dokumentacji medycznej oraz przygotowania się na przyjazd karetki ratunkowej. W 2023 r. taką kopertę otrzymało ponad 5 tys. gdańszczan i gdańszczanek.
- **Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016–2023 (GPOZP)** – program kompleksowej opieki i wsparcia mieszkańców Gdańska dotkniętych problemami, zaburzeniami i chorobami psychicznymi:
 - W 2023 r. zrealizowano w sumie 29 projektów, w których wsparciem objęto ponad 22 tys. odbiorców. Projekty zlecono organizacjom pozarządowym, podmiotom medycznym oraz pozostałym jednostkom w ramach otwartych konkursów ofert. Prowadzono je w zakresie czterech celów:
 - **Prewencja** – podniesienie wartości zdrowia psychicznego i ograniczenie zagrażających mu zjawisk. Przeprowadzono **12 projektów**, które dotarły do ok. **14,5 tys. odbiorców**. Prewencja obejmuje działania z zakresu promocji zdrowia psychicznego skierowane do dzieci i młodzieży, rodziców, seniorów, także warsztaty, seminaria, spotkania, np. nt. przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, czy programy psychopedagogiczne wsparcia dla dzieci i młodzieży w żałobie. Wspierano również działania edukacyjne z zakresu podnoszenia wiedzy i kompetencji kadr podmiotów zaangażowanych w działania związane z ochroną zdrowia psychicznego oraz zapewniono im niezbędne wsparcie;
 - **Interwencja** – rozwój wczesnej, kompleksowej, dostępnej interwencji diagnostycznej i terapeutycznej oraz zapewnienie bezpieczeństwa i opieki. Działania są podejmowane w przypadku wystąpienia zaburzeń, służą udzieleniu niezbędnego wsparcia w momencie kryzysu rozumianego jako zdarzenie nagłe o intensywnym przebiegu (np. epizod psychotyczny, próba samobójcza). Kompleksowe działania interwencyjne dla osób potrzebujących wsparcia psychicznego, ich rodzin i opiekunów oraz otoczenia realizowano w ramach **12 projektów**, z których skorzystało ponad **2,5 tys. osób**;

- **Integracja** – utrzymanie, wzmocnienie lub powrót do odgrywania ról społecznych, odzyskanie samodzielności i aktywności społecznej na miarę możliwości. Realizacja celu służy zapobieganiu, ograniczaniu skutków przebytej choroby i hospitalizacji oraz przeciwdziałaniu jej nawrotom, zmniejszaniu ryzyka wtórnych uszkodzeń związanych z przebytą chorobą i ewentualnych dysfunkcji. W zakresie integracji realizowano zadania obejmujące działania długofalowe, służące powrotowi chorego do prawidłowego funkcjonowania w środowisku rodzinnym, zawodowym, społecznym, oraz zapobieganiu nawrotom choroby czy sytuacji kryzysowych (leczenie, rehabilitacja, terapia, opieka, wsparcie). Zadania objęły specjalistyczne usługi z zakresu pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla osób dotkniętych kryzysem psychicznym, trudnościami, zaburzeniami i chorobami psychicznymi oraz ich rodzin i opiekunów, w tym opiekę psychiatryczną, psychogeriatryczną, rehabilitację długoterminową itp. Przygotowano lub poszerzono ofertę wsparcia środowiskowego dla adresatów programu – m.in. w zakresie psychiatrii środowiskowej, zespołów leczenia środowiskowego, zespołów interwencyjnych, terapii środowiskowej, grup samopomocowych i grup wsparcia. W zakresie integracji w **czterech projektach** w 2023 r. wsparcie otrzymało **281 odbiorców**;
- **Koordinacja i zarządzanie** – zbudowanie systemu zarządzania działaniami z zakresu ochrony zdrowia psychicznego. Zadania obejmują w szczególności organizację współpracy międzypodmiotowej mającej na celu wdrażanie, monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach programu. Z realizowanego projektu skorzystało **4731 osób** w 2023 r. Wsparcie świadczone w **punkcie informacyjno-konsultacyjnym oraz przez aplikację mobilną** – udostępniono tam mieszkankom i mieszkańcom informacje o dostępnych w Gdańsku usługach z zakresu zdrowia psychicznego, prowadzono i aktualizowano bazę internetową w zakresie dostępnej oferty wsparcia, prowadzono infolinię, a przede wszystkim świadczone konsultacje, dzięki którym każda osoba uzyskała pomoc w znalezieniu właściwego dla siebie wsparcia;
- **Gdańska Akademia Rodzica** – kampania edukacyjna skierowana do rodziców i opiekunów prawnych dzieci i młodzieży, wzmacniająca ich kompetencje wychowawcze – odbyło się sześć webinarów, których odbiorcami było ponad 3 tys. osób;
- W ramach działalności **Gdańskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży**:
 - projekt „**Jestem – wsparcie psychologiczne środowiska szkolnego**” – skorzystało z niego niemal 1,5 tys. odbiorców (w tym 519 dzieci i młodzieży). W ramach przedsięwzięcia prowadzono psychoterapię, konsultacje indywidualne i sesje wsparcia dla dzieci i młodzieży, konsultacje dla rodziców, konsultacje i warsztaty tematyczne dla nauczycieli;
 - **grupa terapeutyczna dla młodzieży poszukującej tożsamości płciowej oraz/lub seksualnej (LGBT+)** – w ramach projektu odbywały się spotkania grupowe, konsultacje indywidualne oraz superwizja dla pracowników. Działaniem objęto 23 osoby;
- W ramach działalności **Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie oraz funkcjonującego w jego ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej**:
 - w całym 2023 r. funkcjonowało 14 **środowiskowych domów samopomocy** z 345 miejscami, z których skorzystało 440 osób, oraz sześć **klubów samopomocy** dla osób z zaburzeniami psychicznymi z 77 miejscami, z których skorzystało 127 osób;
 - ofertę usług świadczonych w ramach programu uzupełniało **sześć warsztatów terapii zajęciowej** – wyodrębnionych organizacyjnie i finansowo placówek stwarzających osobom z niepełnosprawnościami, w tym osobom z zaburzeniami psychicznymi niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. W 2023 r. z usług skorzystały 244 osoby;
 - zapewniano miejsca **w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi**, które wymagają całodobowej opieki, a którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Przebywało w nich 176 osób;
 - zapewniono wsparcie środowiskowe dla 148 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

- **wsparcie środowiskowe** prowadzono w formie usług asystenta osobistego osoby z zaburzeniami psychicznymi; zrealizowano 17,7 tys. godz. usług dla 103 osób;
- w 2023 r. trwał program „**Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**”, finansowany w ramach Funduszu Solidarnościowego i polegający na zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami w stopniu znacznym lub umiarkowanym wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowania w życiu społecznym. Z programu skorzystały 182 osoby (44 dzieci, 126 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i 12 osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności). Zrealizowano 47,7 tys. godz. usług;
- prowadzono **punkt wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi**, w którym świadczone następujące usługi: terapia indywidualna i grupowa, współpraca z przedstawicielami instytucji i placówek medycznych, porady psychologiczne, psychoterapia, socjoterapia, trening aktywności społecznej, trening podejmowania ról społecznych, analiza sytuacji zawodowej i edukacyjnej, praca nad motywacją do powrotu do edukacji w ramach opuszczonego etapu, ewentualna zmiana ścieżki edukacyjnej. W 2023 r. z 1384 porad skorzystało 177 osób;
- wsparcie środowiskowe świadczone także w formie zabezpieczenia opieki dla osób z niepełnosprawnością oraz wsparcia członków rodziny w opiece nad osobą z niepełnosprawnością poprzez możliwość uzyskania pomocy w formie **opieki wytchnieniowej**. Usługę realizowano w formule **pobytu dziennego** (skorzystały z niego 162 osoby, łącznie 26,8 tys. godz.) oraz **pobytu całodobowego** (52 osoby, łącznie 671 dób);
- zapewniono trwałość projektu „**Gdański model deinstytucjonalizacji usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi**”, m.in. przez zlecenie dalszej realizacji wsparcia uczestników w środowiskowym domu samopomocy i trzech mieszkań wspomaganych oraz dalsze prowadzenie klubu integracji społecznej;
- zapewniono **54 miejsca w 14 mieszkaniach wspomaganych** (w tym w **3 mieszkaniach chronionych**), w których świadczone wsparcie psychospołeczne z zakresu usamodzielniania, w tym m.in. trening porządkowy, kulinarny, dotyczący czystości, lekowy, finansowy, mieszkaniowy – z zakresu samoobsługi, rozwijania kontaktów społecznych, odgrywania ról społecznych, pomocy w nawiązywaniu kontaktów społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, ubiegania się o uzyskanie mieszkania z gminnego zasobu mieszkaniowego czy załatwiania spraw urzędowych, podtrzymania kontaktów z rodziną i środowiskiem lokalnym. W 2023 r. z usług skorzystało 75 osób;
- w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej prowadzono **Miejski System Interwencji Kryzysowej (MSIK) – 31 instytucji**, organizacji pozarządowych, osób fizycznych i prawnych współpracowało ze sobą na rzecz skutecznego interdyscyplinarnego wsparcia udzielanego mieszkańcom i mieszkankom Gdańska znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Celem działania MSIK jest podniesienie skuteczności działań – spójna i wzajemnie uzupełniająca się formuła działań profilaktycznych, interwencyjnych i postinterwencyjnych, udzielanych bezzwłocznie. W 2023 r. do MSIK wpłynęło **28 spraw**, w których podjęto interdyscyplinarne działania mające na celu wsparcie osób potrzebujących.
- **Program profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV)** – służy zwiększeniu odporności osobniczej na zakażenia wirusem HPV wśród gdańskich dziewcząt i chłopców w wieku 12 lat oraz zwiększeniu poziomu wiedzy w zakresie zapobiegania chorobom nowotworowym i zakażeniom wywołanym przez wirusy brodawczaka ludzkiego. Świadczenia realizowane były przez sześć podmiotów leczniczych. Z edukacji w zakresie zapobiegania chorobom nowotworowym i zakażeniom wywołanym przez wirusy brodawczaka ludzkiego, a przede wszystkim ze szczepienia dziewięciowalentną szczepionką Gardasil 9 w 2023 r. skorzystało 1297 dzieci z dwóch roczników (870 z rocznika 2010 i 427 z rocznika 2011). Podano 1669 dawek szczepionki. Program cieszył się dużym zainteresowaniem, lecz z uwagi na rozpoczęcie 1 czerwca 2023 r. powszechnego (krajowego) programu szczepień przeciwko HPV liczba zgłoszeń znacznie spadła.
- **Program wsparcia prokreacji dla mieszkańców Gdańska:**
 - W ramach modułu edukacyjnego dotyczącego zdrowia seksualnego człowieka oraz odgrywania odpowiednich ról w rodzinie skierowanego do uczniów pierwszych klas

szkół ponadpodstawowych przeprowadzono pięć warsztatów, z których skorzystało 38 osób. W wykładzie dla rodziców wzięło udział 30 osób, dodatkowo przeprowadzono osiem szkoleń dla rad pedagogicznych, w których uczestniczyło 110 osób;

- Moduł wsparcia psychologicznego w programie obejmuje kompleksową, specjalistyczną pomoc osobom dotkniętym niepełnością i trudnościami w prokreacji, w tym także po zakończeniu leczenia medycznego. Ze wsparcia psychologicznego skorzystało 118 osób. Realizatorzy programu udzielili 1095 godz. konsultacji psychologicznych w różnej formie, od jednorazowych porad po terapie długoterminowe indywidualne lub partnerskie, interwencje kryzysowe, terapie krótkoterminowe i porady, oraz 93 godz. konsultacji psychiatrycznych. W interdyscyplinarnej konferencji naukowej „Jakość życia w niepełności – perspektywa medyczna i psychologiczna” zorganizowanej przez Miasto Gdańsk wzięło udział 263 uczestników;
- Moduł medyczny – leczenie niepełności metodą zapłodnienia pozaustrojowego polega na wsparciu par spełniających kryteria wskazane w programie poprzez współfinansowanie przez Miasto Gdańsk niezbędnej procedury medycznej. Na ten cel w 2023 r. przeznaczono 2,4 mln zł, z pomocy skorzystało 239 par. Od początku istnienia programu (2017 r.) do 31 grudnia 2023 r. dzięki ww. wsparciu **na świat przyszło 778 dzieci**, a w samym 2023 r. **118 dzieci**.
- **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii** – kompleksowy program przeciwdziałania problemom uzależnień i ich rozwiązywania, obejmujący działania w obszarach: edukacja zdrowotna, podnoszenie kompetencji kadr, profilaktyka (uniwersalna, selektywna, wskazująca), redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja zdrowotna, społeczna i zawodowa. W 2023 r. zrealizowano 112 zadań, projektów i programów, z których bezpośrednio skorzystało ponad 133 tys. osób, w tym ok. 52 tys. dzieci i młodzieży. Na program składały się m.in. następujące elementy:
 - **Realizacja programów profilaktycznych** w 2023 r. (łącznie wzięło w nich udział 12 029 uczniów):
 - „**Kieruj bez procentów**” – promującego bezpieczne kierowanie pojazdami bez używania substancji psychoaktywnych; zajęcia informacyjno-edukacyjne dla uczniów, działania skierowane do kierowców – 3127 uczniów;
 - „**Młodość bez procentów**” – motywującego osoby poniżej 18. r.ż. do dbania o zdrowie bez używania substancji psychoaktywnych; zajęcia informacyjno-edukacyjne dla uczniów, szkolenia i działania skierowane do sprzedawców alkoholu (ważne wybory) – 1962 uczniów;
 - „**Uważaj co pijesz**” (w nawiązaniu do kampanii Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii „Pilnuj Drinka”) – promującego bezpieczną zabawę i zwracającego uwagę na ryzyko zjawiska wykorzystywania substancji odurzających potocznie zwanych „pigułkami gwałtu”, np. GHB, w celach przestępczych; zajęcia informacyjno-edukacyjne dla uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów – 1097 odbiorców;
 - „**Marihuana – Ważne Wybory**” – z warsztatami informacyjno-edukacyjnymi w ramach kampanii społecznej o szkodliwości marihuany w okresie dorastania – 2191 uczniów;
 - „**Alkohol – Ważne Wybory**” – z warsztatami informacyjno-edukacyjnymi dotyczącymi szkodliwości alkoholu w okresie dorastania – 1333 uczniów;
 - „**Równowaga cyfrowa – Ważne Wybory**” – z warsztatami informacyjno-edukacyjnymi na temat wpływu używania narzędzi cyfrowych na organizm – 1045 uczniów;
 - „**O profilaktyce na luzie**” – z warsztatami umiejętności społecznych dla uczniów szkół podstawowych – 1274 osób;
 - „**DOM – Dziecko Otulone Miłością**” – kampania społeczna promująca pomyślne rodzicielstwo m.in. podczas nowoczesnej konferencji dla rodziców „Co tu począć? Jak pomóc dziecku (z)budować siebie?”, w której wzięło udział 105 uczestników, a także w czasie XIV Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Ja – czyli kto? Refleksje na temat tożsamości” (z cyklu „Teoria i praktyka terapeutyczna”), w której uczestniczyło 300 osób;
 - **Szkoła dla Rodziców** – zajęcia psychoedukacyjne mające na celu zwiększanie umiejętności wychowawczych rodziców i opiekunów. Przeprowadzono warsztaty w trzech częściach: „Budowanie relacji dorosły – dziecko” (20 edycji), „Rodzeństwo bez rywalizacji” (8 edycji),

„Nastolatek” (5 edycji). We wszystkich edycjach wzięło udział 356 osób (242 kobiet i 114 mężczyzn);

- **„Kłopoty w plecaku”** – warsztaty psychoedukacyjne kierowane do pracowników szkół: pedagogów, psychologów, wychowawców i nauczycieli, które mają na celu poszerzenie wiedzy i umiejętności specjalistów z zakresu traumy dziecięcej oraz zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży jako czynników ryzyka uzależnień. W 2023 r. odbyło się sześć spotkań, w których wzięły udział 34 osoby. Warsztaty służyły poszerzeniu wiedzy i umiejętności specjalistów z zakresu traumy dziecięcej oraz zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży;
- **Model pomocy dzieciom z podejrzeniem wykorzystania seksualnego** – specjalistyczna pomoc skierowana do dzieci po traumie seksualnej. W Gdańskim Ośrodku Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży przeprowadzono 341 konsultacji i sesji intensywnej psychoterapii potraumatycznej dla 17 osób. Oddziaływania psychoterapeutyczne wobec dzieci po traumie seksualnej miały długotrwały i intensywny charakter i były prowadzone przez doświadczonych psychoterapeutów;
- **Pomoc psychologiczna** dla dzieci, młodzieży i rodziców – z konsultacji i psychoterapii indywidualnej skorzystało 668 osób, a z konsultacji i psychoterapii rodzin i par – 65. Psychoterapia indywidualna umożliwia leczenie traumy, kryzysów psychicznych, zaburzeń emocjonalnych, psychosomatycznych oraz wspiera psychiczny rozwój, z kolei psychoterapia rodzin i par wspiera konstruktywne rozwiązania kryzysów w rodzinie. Pomoc psychologiczna była prowadzona w nurcie psychodynamicznym, poznawczo-behawioralnym i systemowym;
- Moduł edukacyjny **„Zdrowy uczeń”** – kształtowanie kompetencji zdrowotnych młodzieży w zakresie unikania substancji psychoaktywnych, prowadzenie warsztatów edukacyjnych na terenie placówek oświatowych;
- **Punkt informacyjno-konsultacyjny** w obszarze uzależnień;
- **Szkolenia** podnoszące kompetencje i kwalifikacje zawodowe przedstawicieli organizacji/podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz FASD (spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych); podejmowano akcje promocyjne i organizowano wydarzenia z zakresu szeroko rozumianej edukacji publicznej, skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Realizatorom działań zapewniono wsparcie merytoryczne;
- Kompleksowa **pomoc dla dzieci z FASD i ich rodziców**, która objęła: diagnozę kryterialną i diagnozę neuropsychologiczną, terapię neurosensomotoryczną, neurotaktylną, neurologopedyczną, neuropsychologiczną oraz psychoterapię. Rodzice dzieci z FASD korzystali z grupy wsparcia, warsztatów oraz spotkań ze specjalistami. Z oferty skorzystało 100 dzieci oraz 131 rodziców. W związku ze specyficznymi trudnościami u dzieci z FASD zachodzi potrzeba systematycznego wspierania ich rozwoju oraz pomagania rodzicom w radzeniu sobie z trudnościami rozwojowymi, relacyjnymi i adaptacyjnymi dzieci. Szczęólnego wsparcia wymagają rodzice, którzy zaadoptowali dziecko z FASD lub stanowią dla niego rodzinę zastępczą. Niezbędne jest również wspieranie pracowników instytucji, w których przebywają dzieci z FASD;
- **„Młodzi dorośli”** – psychoterapeutyczna grupa młodzieżowa (dla młodzieży uczącej się), w ramach której odbyły się 32 spotkania grupowe (dla 11-osobowej grupy) oraz 80 konsultacji dla uczestników. Cele psychoterapii grupowej dla młodych dorosłych to: wsparcie emocjonalne, poprawa funkcjonowania interpersonalnego, zwiększenie samoświadomości i rozumienia własnych trudności;
- **„W poszukiwaniu siebie”** – psychoterapeutyczna grupa młodzieżowa skierowana do osób w wieku 14–17 lat, które poszukują swojej tożsamości płciowej i seksualnej. W 2023 r. odbyło się siedem spotkań w 10-osobowej grupie oraz 38 konsultacji dla jej uczestników i ich rodziców. Celem grupy były m.in. praca nad rozpoznawaniem własnej tożsamości, integrowanie obrazu siebie, pomoc w rozwijaniu relacji ciało – umysł, wzmacnianie adekwatnego odnajdywania się w rzeczywistości oraz rozwój kompetencji społecznych;
- **Trening zastępowania agresji (TZA)** – objął 11 spotkań grupowych, w których uczestniczyło siedmioro dzieci. Składają się na niego trzy obszary tematyczne: trening umiejętności prospołecznych, trening kontroli złości oraz trening wnioskowania moralnego. Zajęcia miały na celu wyposażenie uczestników w narzędzia umożliwiające radzenie sobie w sytuacjach trudnych i społecznych oraz właściwe nawiązywanie relacji interpersonalnych;

- **Good Behavior Game** (gra w dobre zachowania) – program/model systemowego wsparcia profilaktycznego i wychowawczego dzieci w wieku szkolnym realizowany w 45 gdańskich szkołach. W programie poszerzano ofertę pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej, m.in. w 19 placówkach wsparcia dziennego;
- **Program „Profis”** – wsparcie merytoryczne oraz programy i projekty w zakresie promocji zdrowia i aktywności fizycznej, skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów, w tym do osób (grup) prezentujących zachowania problemowe/ryzykowne. W 2023 r. przeszkolono ok 80 osób;
- **„Żyj z pasją”** – program, którego celem jest ograniczenie przez dzieci i młodzież sięgania po szkodliwe dla nich substancje (papierosy, alkohol, używki) oraz zaopatrzenie ich w umiejętności radzenia sobie z sytuacjami trudnymi poprzez udział w zorganizowanych zajęciach sportowych, turystycznych, rekreacyjnych i profilaktycznych. Zajęcia profilaktyczne odbywały się blisko miejsca zamieszkania uczestników i wykorzystywały lokalną infrastrukturę. Uczestnikom programu oferowano różnorodne zajęcia w grupach sportowych w 16 placówkach oświatowych;
- **Gdański Program Profilaktyki Uzależnień Cyfrowych ProfiKultura** – cykl zajęć odbywających się w sześciu instytucjach kultury i w Hevelianum z dyskusjami na temat równowagi cyfrowej w życiu człowieka oraz sposobów zapobiegania uzależnieniu cyfrowemu;
- Specjalistyczne konsultacje w ramach **Poradni Zdrowego Życia** – dotyczyły problemów z używaniem przez dzieci i młodzież alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zagrożenia uzależnieniem. Formy świadczonych konsultacji to spotkania bezpośrednie i online; wzięło w nich udział 135 odbiorców podczas 366 konsultacji;
- **„Akademia Zdrowego Życia”** – szkolenia i specjalistyczne warsztaty w formie stacjonarnej i online (webinarium). Dotyczyły one kształtowania kompetencji wśród młodzieży i młodych dorosłych oraz rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, a wśród pracowników różnych instytucji – w zakresie przestrzegania właściwego wzorca konsumpcji alkoholu oraz profilaktyki uzależnień. Łącznie w szkoleniach i warsztatach uczestniczyło 287 odbiorców;
- **„Przystań odkrywców”** – program profilaktyczny skierowany do uczniów szkół podstawowych w wieku 11–14 lat, który ma na celu kształtowanie kompetencji w zakresie unikania używania substancji psychoaktywnych, wspomaganie kontaktów rówieśniczych oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i przynależności poprzez stworzenie przyjaznego środowiska związanego z relacjami społecznymi. W 2023 r. do programu przystąpiły: 27 szkół, trzy poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Uzależnieniom – uczestnikami było 1018 dzieci;
- **zajęcia socjoterapeutyczne** dla dzieci i młodzieży przejawiającej symptomy niedostosowania społecznego, zaburzeń zachowania, trudności adaptacyjnych – 131 odbiorców (5 szkół, 1 poradnia psychologiczno-pedagogiczna);
- **Housing First** – usługa społeczna w zakresie stałego zamieszkania wraz z szerokim interdyscyplinarnym wsparciem. Kontynuowano rozwiązania mieszkaniowe w nurcie redukcji szkód skierowane do osób w bezdomności przebywających w przestrzeni publicznej. Wsparciem pracownika socjalnego objęto 14 uczestników, zwiększono liczbę mieszkań z 11 do 15;
- Programy **pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób dorosłych, które wychowywały się w rodzinach z problemem alkoholowym** (z syndromem dorosłego dziecka alkoholika, DDA). W 2023 r. wsparciem objęto 188 osób;
- **Pogotowie Socjalne dla Osób Nietrzeźwych** – świadczące pomoc osobom dorosłym doprowadzonym do placówki przez służby miejskie i porządkowe z powodu nietrzeźwości. Pogotowie prowadzi działania profilaktyczne, których celem jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkoholu, nikotyny, narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych, leków) oraz zapobieganie różnorodnym związanym z tym szkodom zdrowotnym i społecznym. W 2023 r. działaniami motywacyjno-edukacyjnymi objęto 3997 osób;
- **Miejska Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia** – zapewniała kompleksową pomoc terapeutyczną osobom uzależnionych od alkoholu i członkom ich rodzin, a także osobom z niepełnosprawnością intelektualną uzależnionym od alkoholu. Pomoc otrzymało 910 osób;

- **Streetworking** – działania profilaktyczne oparte na metodzie pracy ulicznej w miejscach niemieszkalnych, w których przebywają osoby w kryzysie bezdomności. Sześcioro streetworkerów monitorowało sytuację, motywowało do zmiany sposobu (poprawy jakości) życia, łącznie nawiązano kontakt z 469 osobami;
- **Centrum Integracji Społecznej w Gdańsku** – podmiot realizujący reintegrację zawodową i społeczną, którego działalność opiera się na ustawie o zatrudnieniu socjalnym. Z usług centrum korzystało 40 osób z problemami uzależnień;
- **Centrum Pomocy Dzieciom** (kompleksowa pomoc pod jednym dachem) – zapewniono specjalistyczne wsparcie dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzicom/opiekunom, umożliwiono korzystanie w jednym miejscu z bezpłatnej pomocy psychologicznej, terapeutycznej, medycznej i prawnej oraz ze wsparcia edukacyjnego; centrum udzieliło wsparcia 307 osobom (w tym 100 z obszaru uzależnień).
- **Zdrowe Love – moduł edukacyjny** dotyczący zdrowia seksualnego człowieka oraz odgrywania odpowiednich ról w rodzinie skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Z warsztatów w 2023 r. skorzystały 24 osoby, w kursie dla rodziców wzięło udział 30 osób, a w szkoleniu dla rad pedagogicznych – 110.
- Opracowanie i pilotaż oddziaływań/programów/projektów/rozwiązań z zakresu **promocji zdrowia i twórczego uczestnictwa w kulturze**, z wykorzystaniem strategii profilaktycznych, skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży oraz rodziców/opiekunów, w tym grup/osób prezentujących zachowania problemowe lub ryzykowne. Przygotowano jeden program i przeszkolono 300 osób.
- Badanie społeczne „**Wzorce konsumpcji alkoholu oraz wzorce używania substancji psychoaktywnych w populacji pełnoletnich mieszkanki i mieszkańców Gdańska**”.
- **Metropolitalna kampania zdrowotna**, której celem było zmniejszenie zachorowalności na cukrzycę typu 2 – z badań profilaktycznych skorzystało 3345 mieszkańców Gdańska. Program zakładał wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu, by w kolejnym etapie podjąć działania profilaktyczne. Jego celem było podniesienie świadomości zdrowotnej oraz zwiększenie poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne i innych, np. dotyczące stylu życia czy nawyków żywieniowych. Uczestnicy programu mogli liczyć na konsultacje m.in. diabetologa i dietetyka. Wzięli udział w zajęciach zwiększających poziom aktywności fizycznej, tak aby zmniejszyć nadmiar masy ciała u osób z nadwagą i otyłością.
- **Centrum Geriatrii** w ramach Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w Gdańsku – utworzona z funduszy metropolitalnych placówka pracuje nad poprawą i ulepszeniem opieki nad osobami starszymi. Klinika będzie się zajmować diagnostyką objawów reumatycznych w chorobach wewnętrznych i geriatrii. W 2023 r. został zakupiony specjalistyczny sprzęt, niezbędny do odpowiedniego funkcjonowania Centrum, a zespół lekarzy specjalistów zakończył pilotażowe badania pacjentów. Wartość inwestycji to 26,2 mln zł, z czego 24,4 mln zł pochodzi z dofinansowania od UE.
- W ramach **pomocy dla uchodźców z Ukrainy** Fundacja Gdańska zrealizowała m.in. następujące działania w obszarze ochrony zdrowia:
 - **Zestawy higieniczne dla uchodźców** – uchodźcom, którzy otrzymali już paczki żywnościowe w punkcie pomocy humanitarnej, przekazywano bezpośrednio rodzinne zestawy higieniczne. Instytucjonalne zestawy higieniczne zostały dostarczone do różnych placówek, w tym żłobków, przedszkoli, szkół, obiektów zbiorowego zakwaterowania i instytucji, a także organizacji pozarządowych, które świadczyły usługi i działania na rzecz społeczności uchodźców. Dystrybucja ta zapewniła szerszemu gronu uchodźców dostęp do niezbędnych produktów higienicznych;
 - **Różowe skrzyneczki** – szczególną uwagę poświęcono potrzebom dziewcząt i kobiet poprzez dystrybucję skrzyneczek zawierających artykuły higieniczne przydatne podczas menstruacji. Zostały one rozdyskrebowane do ok. 500 lokalizacji w całym Gdańsku. Szeroki zakres punktów dystrybucji obejmował szkoły, uniwersytety, szpitale, organizacje pozarządowe i instytucje kulturalne;
 - **Usługi dentystyczne dla dzieci z Ukrainy** – w ramach programu UNICEF dzieci z Ukrainy mogły skorzystać z darmowej pomocy dentystycznej. Pierwszym krokiem w procesie opieki stomatologicznej był kompleksowy przegląd stomatologiczny. To wstępne badanie miało kluczowe znaczenie dla zdiagnozowania potrzeb stomatologicznych każdego dziecka i ustalenia spersonalizowanego planu leczenia. Na podstawie wyników badań kontrolnych dzieci otrzymywały niezbędne dalsze leczenie w klinikach stomatologicznych. Takie

ustrukturyzowane podejście zapewniło skuteczne zaspokojenie potrzeb w zakresie zdrowia zębów dzieci uchodźców z Ukrainy w Gdańsku. Łącznie w wykonano 3302 usługi stomatologiczne;

- **Apteczki z wyposażeniem** – wszystkie przedszkola i szkoły w Gdańsku otrzymały apteczki pierwszej pomocy;
- **Pomoc psychospołeczna dla młodzieży i osób dorosłych w języku ukraińskim** – w ramach współpracy z Fundacją Wsparcia Społecznego Aleksandry FOSA 286 osób otrzymało wsparcie psychospołeczne i w zakresie zdrowia psychicznego (MHPSS). Dodatkowe poradnictwo psychologiczne zostało udostępnione w Punkcie Interwencji Kryzysowej (PIK), gdzie zwiększono dostępność dla osób posługujących się językiem ukraińskim, m.in. zapewniono dyżur ukraińskojęzycznego psychologa. Prowadzono również zajęcia dla młodzieży, wspierane przez specjalistów MHPSS (również ukraińskojęzycznych). Zatrudnieni specjaliści, którzy wzbudzili duże zaufanie, znacząco przyczynili się do sukcesu tego zadania. Inicjatywa ta zapewniła młodym ludziom bezpieczne i wspierające środowisko.

ROZWÓJ SPORTU I AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ

Sport w Gdańsku rozwija się dynamicznie dzięki ciężkiej pracy zawodników, trenerów i organizacji sportowych. Doceniając ich starania, miasto nagradza i wyróżnia osoby szczególnie zasłużone. Przykładem takich działań są nagrody finansowe za osiągnięcia sportowe i promocję Gdańska oraz wsparcie w przygotowaniach do igrzysk olimpijskich. Co roku organizowane są Gdańska Gala Sportu oraz Gdańska Gala Sportu Młodzieżowego. W sprawach sportu rolę doradczą wobec Prezydenta Miasta Gdańska odgrywa Gdańska Rada Sportu, działająca od 2007 r. i skupiająca największe osobistości gdańskiego świata sportu: naukowców, trenerów, sportowców, działaczy, lekarzy.

Liczba nagrodzonych oraz suma nagród w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nagrody przyznane w ramach Gdańskiej Gali Sportu							
Liczba nagrodzonych	47	55	71	46	54	77	51
Suma nagród (zł)	154 900	201 700	272 100	125 000	178 500	207 400	158 000
Nagrody przyznane w ramach Gdańskiej Gali Sportu Młodzieżowego							
Liczba nagrodzonych	131	233	371	167	194	201	221
Suma nagród (zł)	85 700	178 500	242 500	108 000	153 000	154 500	182 500
Nagrody za osiągnięcia sportowe							
Liczba nagrodzonych	212	295	392	215	265	295	286
Suma nagród (w zł)	293 569	404 300	514 600	237 900	433 500	455 900	398 500

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, UMG.

Wspieranie kultury sportu, kibicowania i budowania sportowego kapitału społecznego przebiega poprzez działania promocyjne miasta – organizację wydarzeń sportowych oraz wspieranie działalności klubów sportowych. W 2023 r. przeznaczono na ten cel 19,55 mln zł, a współpracowano z 12 klubami sportowymi.

W 2023 r. w Gdańsku odbyło się wiele ważnych imprez o międzynarodowym zasięgu. Należały do nich: mistrzostwa Europy w short tracku (łyżwiarstwo szybkie na torze krótkim), ćwierćfinały i półfinały mistrzostw świata w piłce ręcznej mężczyzn, finał drużynowych mistrzostw Europy na żużlu czy finał siatkarskiej Ligi Narodów mężczyzn, który wygrała reprezentacja Polski.

Wydatki na promocję Gdańska przez organizację wydarzeń sportowych oraz kluby sportowe w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	w tys. zł						
Wydatki na promocję Gdańska przez wydarzenia sportowe	4475	4269	5120	3281	5502	4000	4816
Wydatki na promocję Gdańska przez kluby sportowe	11 693	13 402	14 710	13 139	18 810	14 770	14 738
Razem	16 168	17 671	19 830	16 420	24 312	18 770	19 554

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, UMG.

Dzięki rozwojowi infrastruktury sportowej i wspieraniu sportu Gdańsk stał się miejscem ważnych wydarzeń sportowych o randze krajowej i międzynarodowej. Gdańszczanie mogą uczestniczyć w tych wydarzeniach jako widzowie, wspierając swoje ulubione drużyny i sportowców. Budowanie kultury kibicowania, dopingowania jest elementem rozwoju sportu w wymiarze społecznym. W 2023 r. w najważniejszych wydarzeniach sportowych w Gdańsku uczestniczyło ok. 87 tys. widzów.

Najważniejsze wydarzenia sportowe zorganizowane w Gdańsku w 2023 r.

Nazwa wydarzenia	Termin	Szacunkowa liczba widzów w tys.
Mistrzostwa Europy w short tracku	13–15 stycznia	8,2
Mistrzostwa świata w piłce ręcznej mężczyzn	25–27 stycznia	33
Mecz eliminacyjny ME w piłce ręcznej mężczyzn: Polska – Francja	8 marca	10
Finał drużynowych mistrzostw Europy na żużlu	15 kwietnia	7
Motocrossowe mistrzostwa świata w sidecarach oraz mistrzostwa Europy w jeździe quadami	17–18 czerwca	6,5
Finał Ligi Światowej siatkarki	19–23 lipca	22

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu UMG, Gdański Ośrodek Sportu.

Bieganie jest jedną z dyscyplin sportu, która na przestrzeni ostatnich lat znacznie zyskała na popularności. Gdańsk, odpowiadając na potrzeby i zainteresowania mieszkańców, wspiera i współorganizuje wiele imprez biegowych, nie tylko dla profesjonalistów, lecz także dla osób, które pokonują swoje pierwsze kilometry. Od 7 lat organizowany jest dla gdańszczan Test Coopera, czyli 12-minutowy bieg, podczas którego należy pokonać jak najdłuższy dystans. Wynik świadczy o wytrzymałości fizycznej danej osoby. W sprawdzianie, który odbywa się raz lub dwa razy w roku, uczestniczy nawet 1,8 tys. kobiet i mężczyzn.

Najważniejsze gdańskie imprezy biegowe zorganizowane w 2023 r.

Nazwa imprezy	Termin	Opis imprezy
AmberExpo Półmaraton Gdańsk	24 września	Bieg główny na 11 100 m, bieg na 5 km oraz kilka biegów dla dzieci. Start i meta przed siedzibą Międzynarodowych Targów Gdańskich
Lotto Challenge Gdańsk	16–17 czerwca	W triathlonie zawodnicy pokonują dystanse: wpływ – 1,5 km, na rowerze – 40 km, biegnąc – 10 km
61. Bieg Westerplatte	17 września	Najstarszy w Polsce bieg uliczny na 10 km. Pierwsza edycja odbyła się w 1962 r.

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, Gdański Ośrodek Sportu, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego.

Liczba uczestników wybranych gdańskich imprez biegowych w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gdańsk Maraton	2919	3320	2453	•	600	2500	•
AmberExpo półmaraton	4420	6320	4614	636	584	798	3817
Bieg Westerplatte	3452	3480	3479	•	1300	1630	2924
Bieg św. Dominika	5743	6234	2170	•	1278	967	1064
Gdańsk Biega	3500	2500	2350	•	•	•	3274
Runmageddon	•	3041	2257	1024	1780	2376	2785
Challenge Gdańsk	720	675	666	649	700	893	938
Rodzinny Bieg Gdańszczan	1419	1482	1365	•	•	•	424

• Impreza się nie odbyła

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu UMG, Gdański Ośrodek Sportu, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego.

Strona internetowa aktywujsiwgdansku.pl ułatwia wyszukiwanie i rejestrację na bezpłatne zajęcia sportowe organizowane przez Gdański Ośrodek Sportu. Zachęca również użytkowników do aktywności fizycznej – zawiera opcję wirtualnych wyzwań sportowych dla każdego.

Rozwój sportu nie byłby możliwy bez kształcenia i treningu dzieci i młodzieży. Wspieranie sportu szkolnego i młodzieżowego to ważne zadanie realizowane przez miasto i jego jednostki we współpracy z organizacjami sportu. Corocznie przeprowadzane są dwa konkursy, podczas których gdańskie kluby szkolące dzieci i młodzież składają wnioski o dofinansowanie swojej działalności. Dotacje przeznaczone są na szkolenie, zakupy sprzętu sportowego i organizację imprez.

Liczba beneficjentów, którzy uzyskali dotację, oraz łączna kwota dotacji w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba beneficjentów	182	168	154	239	233	245	249
Łączna kwota dotacji (zł)	3 463 902	3 272 605	3 549 569	3 812 500	4 812 500	6 345 600	5 427 989

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, UMG.

TOP Talent chłopców to jedyny w Polsce wieloletni program rozwoju wyróżniających się piłkarzy w wieku 11–15 lat. Opiekę nad jego realizacją sprawowała Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu (AWFiS) w Gdańsku. Program zainaugurowano w 2014 r. We wstępnej selekcji co roku bierze udział 400–700 gdańskich piłkarzy, z których 24 trafia do TOP Talent. Zawodnicy nadal szkolą się w macierzystych klubach, a w ramach TOP Talent spotykają się raz w tygodniu, aby doskonalić swoje umiejętności, skorygować mankamenty oraz poprawić jakość gry na optymalnej dla nich pozycji. W 2023 r. program poprowadził klub Lechia Gdańsk.

Od 2019 r. realizowany jest projekt TOP Talent dziewcząt, prowadzony przez gdańską Akademię Piłkarską ORLEN współpracującą z Pomorskim Związkiem Piłki Nożnej oraz AWFiS. Projekt pomaga w sportowym rozwoju najbardziej uzdolnionym piłkarkom nożnym w wieku 11–16 lat.

Gdańska Olimpiada Młodzieży to całoroczny cykl rozgrywek międzyszkolnych dla gdańskich szkół, organizowany przez Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego. Rozgrywki są prowadzone w miejskich obiektach, a w szczególności w salach i na boiskach sportowych. Uczniowie rywalizują w kilkudziesięciu dyscyplinach sportowych – od zawodów dzielnicowych, przez finały miejskie i wojewódzkie, po zawody ogólnopolskie.

Liczba uczestników, liczba aplikujących oraz łączna kwota finansowania programu TOP Talent w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
TOP Talent chłopców							
Liczba uczestników	24	24	24	24	24	•	24
Liczba aplikujących	690	548	586	643	511	•	423
Łączna kwota (zł)	206 250	230 000	230 000	230 000	230 000	•	115 000
TOP Talent dziewcząt							
Liczba uczestniczek	•	•	20	20	20	24	24
Liczba aplikujących	•	•	217	347	375	293	329
Łączna kwota (zł)	•	•	71 692	71 692	134 000	120 000	115 000

• Program nie był realizowany

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Sportu, UMG.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO
W ZAKRESIE SPORTU:**

- **Imprezy sportowe** – w 2023 r. Miasto Gdańsk zorganizowało:
 - **61. Bieg Westerplatte** – ten najstarszy w Polsce uliczny bieg na 10 km ukończyły 2693 osoby. Zawody są symboliczną formą oddania czci bohaterskim żołnierzom, którzy bronili Westerplatte. Uczestnicy biegli trasą „od wojny do wolności”, czyli spod pomnika upamiętniającego Obrońców Wybrzeża Września 1939 r. do Europejskiego Centrum Solidarności;
 - **Lotto Challenge Gdańsk** – zawody triathlonowe, które odbyły się 16 i 17 czerwca 2023 r. w ramach międzynarodowego cyklu Challenge Family. W imprezie wystartowało prawie 938 zawodniczek i zawodników z 11 krajów. Zawody rozpoczęły się na gdańskiej plaży, etap pływacki został poprowadzony w Zatoce Gdańskiej. Trasa rowerowa przebiegała obok Polsat Plus Areny Gdańsk oraz obiema nitkami tunelu pod Martwą Wisłą, a trasa biegowa wiodła ścieżkami wzdłuż gdańskiej plaży i parku im. Ronalda Reagana;
 - **Runmageddon #RUNGDN** – cykl 11 biegów na 5 km i 10 km odbywających się na trasach najpiękniejszych i charakterystycznych miejsc Gdańska po zróżnicowanym terenie (Wyspa Sobieszewska, tor motocrossowy, Hevelianum, kompleks sportowy Grunwaldzka 244, Stocznia Gdańska, Polsat Plus Arena Gdańsk, Lasy Oliwskie, park im. Ronalda Reagana). Biegi zgromadziły niemal 2086 startujących;
 - **Cross Duathlon Gdańsk** – zawody na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, w których startujący mieli do pokonania część biegową o dystansie 5 km (pokonywaną dwukrotnie) oraz rowerową o długości ok. 11 km. Zawody ukończyły 102 osoby;
 - cykl letnich **turniejów siatkówki plażowej** – w sezonie letnim Gdański Ośrodek Sportu zorganizował na plaży w Gdańsku-Brzeźnie sześć turniejów siatkówki plażowej dla par męskich i żeńskich, w których udział wzięło łącznie 114 par;
 - **Gdański Test Coopera** – cykliczna impreza rekreacyjna skierowana do wszystkich, którzy chcą sprawdzić swoją sprawność i wytrzymałość. W 2018 r. zrealizowano pierwszą edycję (dla dorosłych) popularnego testu sprawności, który polega na przebiegnięciu jak najdłuższego dystansu w czasie 12 min. Od 2020 r. odbywają się także mini Testy Coopera w szkołach podstawowych. Wydolność swojego organizmu sprawdza co roku ok. 2 tys. uczestników;
 - **XVI Bieg Gdańszczan** – w 2023 r. przebiegał w nowej formule biegu przez pompowane przeszkody. Podzielony był na trzy kategorie (dzieci, rodzic + dziecko, dorośli), a udział wzięły w nim 424 osoby;
 - **Gdańską Olimpiadę Młodzieży** – całoroczny cykl zawodów sportowych dla gdańskich szkół, organizowany przez Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego. W r.szk. 2022/2023 wzięły w nim udział szkoły podstawowe, reprezentujące swoje składy w „Igrzyskach Dzieci” (208 uczniów) i w „Igrzyskach Młodzieży Szkolnej” (202 uczniów), oraz szkoły ponadpodstawowe w „Licealiadzie” (232 uczniów). Szkoły wystawiły uczniów do

rywalizacji w 90 dyscyplinach sportowych. W sumie we wszystkich rozgrywkach uczestniczyło 4679 uczniów, w tym 1645 ze szkół ponadpodstawowych.

- **Gdańska Gala Sportu** – coroczna impreza, podczas której nagradzane są wyróżniające się postaci gdańskiego sportu. W 2023 r. wyróżniono 51 osób w pięciu kategoriach: najlepsza dziesiątka sportowców roku, trener roku, drużyna roku, sportowiec niepełnosprawny roku, nadzieje sportowe roku. Suma nagród sięgnęła 216 tys. zł.
- **Gdańska Gala Sportu Młodzieżowego** – uroczysta gala i wręczenie nagród sportowcom, trenerom oraz klubom za osiągnięcia w sporcie młodzieżowym. W 2023 r. uhonorowano 221 osób (154 sportowców oraz 67 trenerów). Reprezentowali oni 51 klubów w 34 dyscyplinach sportu. Suma nagród wyniosła 182,5 tys. zł.
- **„Z Gdańska na Igrzyska Olimpijskie”** – pomoc finansowa dla sportowców z Gdańska, którzy mają największe szanse na występ na igrzyskach olimpijskich. W 2023 r. w programie uczestniczyły 24 osoby, które otrzymały łącznie ponad 220 tys. zł.
- **„Sportowe Twarze Gdańska”** – umowa promocyjna zawierana z najlepszymi sportowcami związanymi z Gdańskiem, którzy osiągają międzynarodowe sukcesy, cechują się nienaganną postawą, promują miasto podczas zawodów oraz różnych spotkań i imprez. W 2023 r. w projekcie uczestniczyło 12 sportowców, którzy otrzymali łącznie 184 tys. zł.
- **Nagrody sportowe Prezydenta Miasta Gdańska** – w 2023 r. 17 sportowców otrzymało od prezydenta Gdańska nagrody za sukcesy w zmaganiach sportowych; ich łączna wartość to 58 tys. zł.
- **Dotacje na rozwój sportu dzieci i młodzieży** – przyznawane w otwartych konkursach na realizację zadań na rzecz rozwoju sportu dzieci i młodzieży. W 2023 r. przeznaczono na ten cel 5,43 mln zł; z dotacji skorzystało 249 podmiotów.
- **Aktywuj się w Gdańsku** – program realizowany przez Gdański Ośrodek Sportu od 2013 r. Tworzy go cykl bezpłatnych systematycznych zajęć, których celem jest poprawa zdrowia uczestników. Zajęcia te łączą w sobie następujące cechy: odbywają się regularnie, nie rzadziej niż raz w tygodniu, są skierowane głównie do mieszkańców Gdańska, ogólnodostępne i bezpłatne, nie wymagają zapisów i można do nich dołączyć w każdej chwili. W 2023 r. program obejmował takie dyscypliny, jak: joga, zumba, gimnastyka dla seniora, nordic walking, petanque – gra w bule.
- **PROPACT – Promocja aktywności fizycznej poprzez tradycyjne sporty europejskie** (*Promotion of physical activity through European traditional sports*) – projekt realizowany w latach 2022–2024 w ramach programu Erasmus+. Działania w 2023 r. objęły organizację festynu rodzinnego promującego tradycyjne europejskie gry i sporty, stworzenie materiałów edukacyjnych oraz narzędzia do e-learningu w zakresie tradycyjnych sportów europejskich.
- **Rejs Roku** – 3 marca w Europejskim Centrum Solidarności odbyła się Gala Wręczenia Nagród Rejs Roku 2022 dla najlepszych żeglarzy (realizacja w 2023 r.). Była to 53. edycja tego prestiżowego wydarzenia. Uroczystość organizowana jest tradycyjnie w pierwszy piątek marca, na pamiątkę pierwszego przejścia pod polską banderą trawersu przylądka Horn – przez Dar Pomorza nocą z 1 na 2 marca 1937 r. Podczas gali wręczono trzy nagrody główne, trzy wyróżnienia honorowe RR 2022, cztery tradycyjne nagrody specjalne (Polskiego Związku Żeglarskiego, Bursztynową Różę Wiatrów Prezydenta Gdańska, Nagrodę Redakcji Portalu nowezagle.pl, Nagrodę Grotmaszta Bractwa Kaphornowców im. kpt. Aleksandra Kaszowskiego) oraz Honorową Nagrodę Specjalną Stulecia 1992–2022.
- **Dzielnicowe centra sportu (DCS)** – program, którego celem jest aktywizacja sportowa mieszkańców Gdańska. W różnych dzielnicach organizowane są ogólnodostępne, bezpłatne i otwarte zajęcia sportowe oraz rekreacyjne dla mieszkańców w każdym wieku. W zajęciach, prowadzonych przez 25 animatorów z 19 dyscyplin sportu, uczestniczyło w 2023 r. ok. 2,5 tys. osób.
- **„Mój Sport”** – program skierowany do młodzieży szkolnej, który ma na celu rozwijanie zainteresowań sportowych oraz podnoszenie sprawności fizycznej z ukierunkowaniem na daną dyscyplinę. Był realizowany do połowy 2023 r., a uczestniczyło w nim ok. 250 uczniów.
- **Żaglowiec szkolny „Generał Zaruski”** – służący wychowaniu morskiemu i edukacji żeglarskiej gdańszczan oraz pracy profilaktycznej z młodzieżą. W 2023 r. w **35 rejsach** o zróżnicowanej długości (1-dniowe, 3-dniowe, 7-dniowe i dłuższe) wzięło udział **ok. 1 tys. osób**. Jacht reprezentował Gdańsk w portach Polski i Europy. Oprócz rejsów odbywały się bezpłatne stacjonarne zajęcia edukacyjne „Ferie z Zaruskim i Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku”, warsztaty żeglarskie Akademii Zaruskiego oraz szkolne zwiedzania jachtu.

- **Projekty dzielnicowe** – w ramach Budżetu Obywatelskiego dofinansowane były imprezy sportowo-rekreacyjne:
 - gry terenowe na orientację – zabawa z mapą w dzielnicach Brętowo, Chełm, Jasień, Przymorze Wielkie, Wrzeszcz Dolny, Wrzeszcz Górny, Strzyża;
 - uliczny bieg dzielnicowy i zajęcia nordic walking na Strzyży;
 - dokończenie inwestycji w postaci Wielofunkcyjnego obiektu sportowo-rekreacyjnego w dzielnicy Rudniki dla mieszkańców i uczniów szkoły podstawowej;
 - Ninja Warrior & Multiring – wielofunkcyjna konstrukcja przeszkodowa w dzielnicy Przymorze Wielkie;
 - MultiPark Morena – finał budowy skateparku.

6.3. Integracja społeczna

Budowanie społeczeństwa ludzi równych, solidarnych, aktywnych obywatelsko nie byłoby możliwe bez prowadzenia polityki integracji społecznej wspierającej tych, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji. Mowa m.in. o dzieciach pozostających bez opieki rodziców, seniorach wymagających pomocy w jesieni życia, rodzinach przeżywających kryzys, osobach uzależnionych, nadmiernie zadłużonych lub będących ofiarami przestępstw ekonomicznych, imigrantach organizujących swoje życie w nowej rzeczywistości, grupach zagrożonych dyskryminacją. Gdańsk – poprzez kapitał ludzki i społeczny, dziedzictwo historyczne miasta wielu kultur, miasta solidarności – ma być miejscem otwartym, tolerancyjnym, patrzącym z troską na słabszych. Takie czynniki, jak poczucie więzi, poczucie bezpieczeństwa i przynależności do wspólnoty, poziom zaufania, zaangażowanie w życie lokalnej społeczności, odpowiadają w dużym stopniu za poziom dobrostanu odczuwanego przez mieszkańców.

Za całokształt polityki społecznej i koordynację działań w zakresie edukacji i wychowania, integracji i wsparcia społecznego, aktywności społecznej oraz zdrowia publicznego odpowiedzialny był Wydział Rozwoju Społecznego UMG. Nadzorował on następujące jednostki organizacyjne realizujące zadania w ww. obszarach: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Gdańskie Centrum Świadczeń, Miejski Zespół Orzekania o Niepełnosprawności, Gdański Zespół Żłobków, Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego, Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień, Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży oraz placówki oświatowe.

RÓWNE TRAKTOWANIE

Jednym z celów miejskiej polityki społecznej jest stworzenie warunków sprzyjających różnorodności i równym szansom. Te aspiracje zostały wyrażone w Modelu na rzecz Równego Traktowania, przyjętym w 2018 r. Model określa kierunki zmian i działania, które miasto podejmuje, aby budować bardziej przyjazny i bezpieczny Gdańsk dla wszystkich – bez względu na różnice płci, wieku, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy poziomu sprawności.

Do głównych celów Modelu należy zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ochrony oraz wsparcia ofiar przemocy i dyskryminacji, wprowadzenie nowych i poprawienie istniejących polityk i procedur służących upowszechnieniu praw człowieka i równego traktowania w Gdańsku, rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług publicznych, a także zwiększenie świadomości oraz kształtowanie postaw otwartości i solidarności wśród mieszkańców.

W 2023 r. działalność kontynuowało Gdańskie Centrum Równego Traktowania (GCRT), oferujące bezpłatną pomoc psychologiczną i informacyjno-prawną osobom doświadczającym dyskryminacji. GCRT to jedyny w Polsce projekt zapewniający kompleksowe wsparcie dla osób doświadczających dyskryminacji z powodu sześciu przesłanek ustawowych, który jest dofinansowywany przez gminę.

W realizację Modelu, oprócz miejskich jednostek organizacyjnych, zaangażowane są organizacje pozarządowe realizujące projekty społeczne w obszarze praw człowieka. W 2023 r. przeprowadzono 13 projektów społecznych w obszarze upowszechniania wolności i praw człowieka, równych praw kobiet i mężczyzn oraz wspierania mniejszości etnicznych i narodowych przez organizacje pozarządowe. Bezpośrednio zaangażowanych w nie było ok. 2 tys. osób.

DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW

Działania na rzecz seniorów podejmowane są przez wiele miejskich instytucji i partnerów z sektora organizacji pozarządowych. Oferta obejmuje m.in. wsparcie starszych osób w codziennych sprawach, organizację kierowanych do nich wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych, artystycznych i sportowo-rekreacyjnych, spotkania integracyjne, wspieranie aktywności zawodowej, profilaktykę zdrowotną. Angażowanie potencjału seniorów i zachęcanie ich do czynnego udziału w życiu miasta ma charakter priorytetowy; starsi gdańszczanie są więc zarówno odbiorcami, jak i twórcami oferty kierowanej do mieszkańców Gdańska.

W Gdańsku w 2023 r. mieszkało 124,6 tys. osób w wieku 60 lat i więcej, co stanowiło 26,6% ogólnej liczby mieszkańców.

W 2023 r. działania na rzecz seniorów skoncentrowane były na zwiększaniu kompetencji cyfrowych i przeciwdziałaniu zjawisku osamotnienia osób starszych. Duże znaczenie mają dobra komunikacja i stała współpraca ze środowiskiem seniorów. Istotną rolę odgrywa w tym zakresie Rada Seniorów w Gdańsku. Została ona utworzona w 2018 r. i jest reprezentacją osób w wieku 60 lat i więcej wyłonioną w drodze wyborów. Ma charakter konsultacyjny, opiniujący i inicjujący. Koordynowaniem przedsięwzięć skierowanych do osób starszych zajmuje się pełnomocnik Prezydenta Miasta Gdańska ds. seniorów.

INTEGRACJA IMIGRANTÓW

Gdańsk – jako miasto wolności i solidarności, równości i otwartości – wdraża przyjętą w czerwcu 2016 r. politykę zarządzania migracjami na poziomie lokalnym: Model Integracji Imigrantów. Obejmuje on 11 obszarów życia społecznego: sport, kulturę, społeczności lokalne, zdrowie, mieszkalnictwo, bezpieczeństwo, komunikację społeczną, edukację szkolną, edukację wyższą, pomoc społeczną i pracę.

Kluczowym zadaniem realizowanym na rzecz integracji imigrantów jest prowadzone przez organizację pozarządową Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, które oferuje tzw. pomoc pierwszej linii – wsparcie prawne, integracyjne i zawodowe. Swoją działalność kontynuuje Rada Imigrantów i Imigrantek przy Prezydencie Miasta Gdańska, pełniąc funkcję konsultacyjno-doradczą. W 2023 r. powołana została rada IV kadencji, skupiająca 16 przedstawicieli różnych narodowości. Jej członkowie wspierają działalność organizacji pozarządowych, udzielają się w pracach nad kreowaniem nowych polityk i wdrażaniem nowych rozwiązań w mieście, a także wspomagają organizację wydarzeń i działań informacyjnych dla nowych mieszkańców Gdańska.

GDAŃSKIE CENTRUM ŚWIADCZEŃ

Gdańskie Centrum Świadczeń (GCS) to wyspecjalizowana jednostka do obsługi świadczeń wypłacanych na rzecz gdańskich rodzin. Zakres świadczeń realizowanych przez GCS jest bardzo szeroki i obejmuje m.in.:

- świadczenia na rzecz dzieci;
- świadczenia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów;
- fundusz alimentacyjny;
- pomoc mieszkaniową;
- Gdański Bon Żłobkowy;
- stypendia i zasiłki szkolne;
- świadczenia dla żołnierzy;
- świadczenia wypłacane cudzoziemcom legitymującym się Kartą Polaka;
- świadczenia wypłacane obywatelom Ukrainy;
- dodatek osłonowy;
- dodatki do źródeł ciepła;
- refundację podatku VAT za paliwo gazowe.

W 2023 r. ze świadczeń wypłacanych przez GCS skorzystało ponad 35,6 tys. gdańszczan. Średnio w ciągu miesiąca do mieszkańców Gdańska trafiało prawie 15,5 mln zł. Świadczenia stanowią wsparcie finansowe w procesie edukacyjnym, wychowawczym, opiekuńczym i integracyjnym.

W omawianym roku w ofercie GCS w dalszym ciągu znajdowała się pomoc obywatelom Ukrainy. Tym z nich, którzy przebywali legalnie w Polsce, zgodnie z przepisami zawartymi w Ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przysługiwała pomoc w postaci:

- jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę z przeznaczeniem na pokrycie kosztów utrzymania, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe;
- świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne;
- pomocy materialnej (o charakterze socjalnym) dla uczniów.

Mieszkańcy Gdańska prowadzący gospodarstwo domowe oraz podmioty, które zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, mogli ubiegać się o świadczenie pieniężne w wysokości 40 zł za każdy dzień pobytu.

W 2023 r. w ofercie GCS znajdowały się świadczenia, które zostały wprowadzone w celu finansowego wsparcia gospodarstw domowych ponoszących wysokie koszty utrzymania, w tym dotyczące ogrzewania i energii elektrycznej. Dodatkowo GCS na wniosek mieszkańców wydawało zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. Takie zaświadczenie jest niezbędne w przypadku ubiegania się o dofinansowanie z programów: „Czyste Powietrze”, „Stop Smog”, „Ciepłe Mieszkanie”.

W związku z tzw. tarczą antyinflacyjną w 2023 r. nadal można było ubiegać się o dodatek ośłonowy. Świadczenie miało zapewnić wsparcie finansowe osobom o niskich dochodach, a także uchronić je przed ubóstwem energetycznym. Miało być odpowiedzią na szczególne problemy niektórych gospodarstw domowych związane ze znaczącym wzrostem cen towarów i usług, zwłaszcza cen energii elektrycznej i paliw.

W 2023 r. w dalszym ciągu funkcjonowało dofinansowanie do różnych źródeł ogrzewania gospodarstw domowych. Warunkiem koniecznym do otrzymania świadczeń było wpisanie lub zgłoszenie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB).

Zgodnie z ustawą o zakupie preferencyjnym paliwa stałego przez gospodarstwa domowe mieszkańcy Gdańska w 2023 r. mogli kupić od samorządu węgiel kamienny po preferencyjnej cenie. Preferencyjny zakup był adresowany zarówno do osoby, która otrzymała wcześniej dodatek węglowy, czy członka jej gospodarstwa domowego, jak i do osoby, która nie składała wniosku o dodatek węglowy, ale spełniała warunki do jego otrzymania. W 2023 r. 287 mieszkańców Gdańska zakupiło za pośrednictwem GCS węgiel po cenach preferencyjnych – za kwotę 768 100 zł z VAT.

Zmiany w przepisach przyniosły również możliwość skorzystania ze świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego rodzinom, które utraciły dochód na skutek obniżenia wysokości wynagrodzenia wywołanego ograniczeniami w funkcjonowaniu przedsiębiorstw.

Liczba osób korzystających ze wsparcia w podziale na rodzaj świadczenia w latach 2018–2023

Wyszczególnienie		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Program „Rodzina 500+”*		37 140	79 516	84 009	87 973	82 388	148**
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami		15 653	15 272	12 168	10 435	9616	7374
Świadczenia rodzicielskie		1511	1403	1309	1234	1156	1038
Świadczenia opiekuńcze		12 686	13 167	13 159	13 539	14 041	14 629
Fundusz alimentacyjny		2872	2617	2367	2242	2008	1731
Program „Dobry Start”		45 376	47 399	47 715	355	1**	–
Dodatek mieszkaniowy		5189	4896	4291	4141	4349	4393
Dodatek energetyczny		2489	2500	2169	2149	1671	–
Pomoc materialna dla uczniów		734	623	523	413	310	205
Świadczenie „Za Życiem”		49	50	72	48	56	57
Świadczenia dla żołnierzy		31	32	18	14	29	–
Karta Polaka		291	372	369	302	165	328
Gdański Bon Żłobkowy		–	589	1100	1312	1339	1060
„Mieszkanie na start”		–	–	12	49	59	87
Dopłaty do czynszu z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19		–	–	–	43	1	–
Dodatek osłonowy		–	–	–	–	20 182	156
Dodatek węglowy		–	–	–	–	6845	790
Zakup preferencyjny paliwa stałego dla gospodarstw domowych		–	–	–	–	776	287
Inne źródła ciepła		–	–	–	–	1238	479
Refundacja podatku VAT – paliwo gazowe		–	–	–	–	–	291
Dodatek elektryczny		–	–	–	–	–	2232
Pomoc na mocy Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	Świadczenia pieniężne dla osób i podmiotów, które zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy	–	–	–	–	4595	1649
	Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	–	–	–	–	1324	473
	Świadczenia opiekuńcze dla obywateli Ukrainy	–	–	–	–	145	270
	Jednorazowe świadczenia pieniężne dla obywateli Ukrainy	–	–	–	–	14 524	2200
	Pomoc materialna dla uczniów z Ukrainy	–	–	–	–	19	12
Łącznie		124 021	168 436	169 281	124 249	166 837	39 889

* od 1.07.2019 r. świadczenie przysługuje na każde dziecko, bez względu na dochody osiągnięte przez rodziców

** od 1.06.2022 r. za przyznawanie i wypłacanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+” oraz „Dobry Start” odpowiada Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2023 r. w szczególnych przypadkach świadczenie „Rodzina 500+” nadal było wypłacane przez Gdańskie Centrum Świadczeń.

Źródło: Gdańskie Centrum Świadczeń.

Kwota wypłaconych świadczeń (zł) w latach 2018–2023

Rodzaj świadczenia		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Program „Rodzina 500+”		204 657 183	332 968 918	477 555 968	485 444 487	206 922 111	538 821*
Świadczenia opiekuńcze		45 788 117	55 110 166	66 333 578	73 424 092	80 992 017	92 889 608
Świadczenia rodzinne		36 891 136	34 805 108	29 193 817	25 976 855	22 209 660	17 658 867
Fundusz alimentacyjny		12 876 109	11 544 855	10 674 402	10 172 906	9 043 014	7 939 503
Program „Dobry start”		13 614 450	14 222 850	14 314 800	106 200	300*	–
Dodatki mieszkaniowe		10 927 134	9 388 821	9 260 049	10 220 670	11 451 756	13 293 488
Karta Polaka		1 489 475	1 921 372	2 220 278	2 458 913	1 348 470	2 952 093
Pomoc materialna dla uczniów		381 945	387 698	269 666	204 992	155 711	118 511
Dodatki energetyczne		298 257	292 989	259 414	273 005	92 931	–
Świadczenie „Za życiem”		204 000	196 000	288 000	192 000	224 000	228 000
Świadczenia dla żołnierzy		3386	26 688	10 373	1866	18 623	–
Gdański Bon Żłobkowy		–	929 586	3 360 250	4 273 332	4 589 466	3 776 971
„Mieszkanie na start”		–	–	7940	180 270	240 742	321 213
Składki na ubezpieczenia społeczne		5 743 494	5 544 238	6 592 700	8 297 507	9 252 878	11 160 252
Składki na ubezpieczenia zdrowotne		898 767	1 063 422	1 340 000	1 606 133	1 810 000	2 229 107
Dopłaty do czynszu z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19		–	–	–	176 527	4500	–
Dodatek osłonowy		–	–	–	–	10 975 849	77 324
Dodatek węglowy		–	–	–	–	20 547 000	2 385 000
Inne źródła ciepła		–	–	–	–	1 893 000	644 000
Refundacja podatku VAT – paliwo gazowe		–	–	–	–	–	118 838
Dodatek elektryczny		–	–	–	–	–	2 693 000
Pomoc na mocy Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	Świadczenia pieniężne dla osób i podmiotów, które zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy	–	–	–	–	47 951 640	20 440 560
	Świadczenia rodzinne, opiekuńcze, składki społeczne i zdrowotne dla obywateli Ukrainy	–	–	–	–	1 773 819	4 514 747
	Jednorazowe świadczenia pieniężne dla obywateli Ukrainy	–	–	–	–	7 005 600	837 300
	Pomoc materialna dla uczniów z Ukrainy	–	–	–	–	11 954	8082
łącznie		333 773 453	468 402 711	621 681 235	623 009 755	438 515 041	184 825 285

*od 1.06.2022 r. za przyznawanie i wypłacanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+” oraz „Dobry Start” odpowiada Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2023 r. w szczególnych przypadkach świadczenie „Rodzina 500+” nadal było wypłacane przez Gdańskie Centrum Świadczeń.

Źródło: Gdańskie Centrum Świadczeń.

WSPARCIE SPOŁECZNE

Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym mają możliwość korzystania z usług dotychczas im niedostępnych oraz szansę na pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Wspieranie mieszkańców polega na zwiększaniu dostępności pomocy (m.in. dostępu do specjalistycznych form wsparcia, zaspokajania

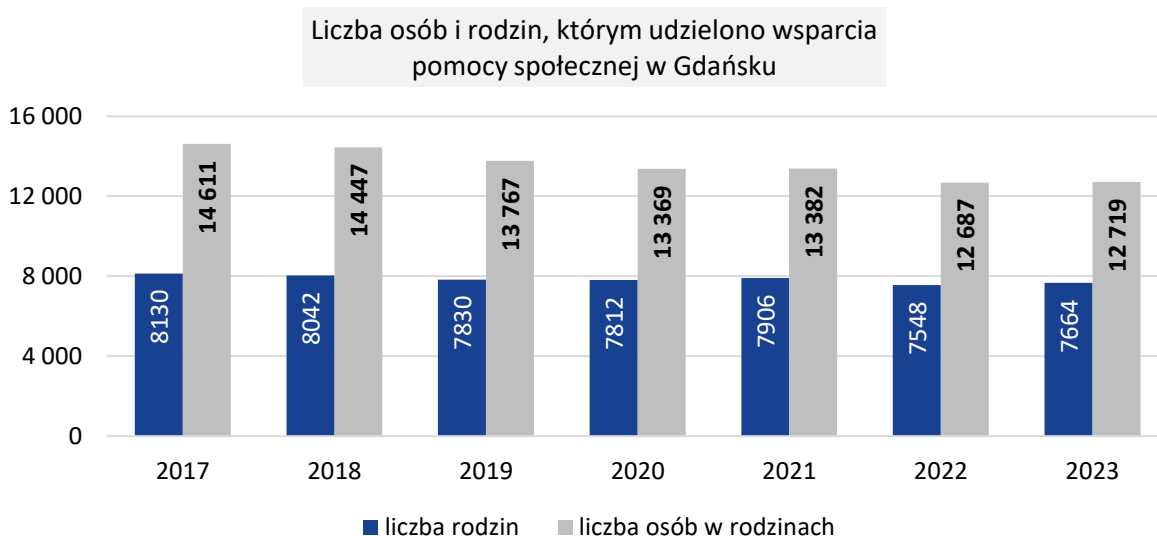
6. | WSPÓLNE MIASTO

podstawowych potrzeb), ma mobilizować do samodzielności, aktywności i uczestnictwa w rynku pracy, edukacji, kulturze, sporcie, życiu społeczności lokalnej.

Szczególnym elementem działania w obszarze integracji społecznej jest pomoc społeczna. Ma ona na celu umożliwianie pojedynczym osobom i całym rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej miasta jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) w Gdańsku, który współtworzy system pomocy społecznej z jej innymi jednostkami organizacyjnymi oraz organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. W obrębie struktury organizacyjnej MOPR funkcjonuje dziewięć Centrów Pracy Socjalnej, których pracownicy udzielają klientom informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych, świadczą pracę socjalną oraz prowadzą postępowania administracyjne dotyczące świadczeń pomocy społecznej.

MOPR, realizując misję „Nasze wsparcie – Twoja samodzielność”, wspiera gdańszczan, którzy bez pomocy z zewnątrz nie poradziłiby sobie w trudnej sytuacji życiowej. Dąży przy tym do życiowego usamodzielnienia klientów z różnymi problemami poprzez udzielanie pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych. Część działań Ośrodka kierowana jest również do wszystkich mieszkanek i mieszkańców Gdańska – m.in. praca socjalna, animowanie społeczności lokalnej, wolontariat, społeczna odpowiedzialność biznesu, profilaktyka, wsparcie specjalistyczne, przeciwdziałanie przemocy, interwencja kryzysowa, mieszkalnictwo społeczne, nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

W 2023 r. z pomocy społecznej – świadczeń lub/i pracy socjalnej – skorzystały 7664 rodziny, w których żyło 12 719 osób, czyli 2,96% ogółu zameldowanych mieszkańców Gdańska. Spośród nich 5918 rodzin otrzymało decyzją świadczenia, a 6081 rodzin objęto pracą socjalną, w tym 1746 korzystało wyłącznie z pracy socjalnej bez świadczeń. Jeśli wziąć pod uwagę lata 2017–2023, obserwuje się tendencję spadkową w zakresie korzystania przez rodziny z pomocy społecznej – spadek liczby takich rodzin ogółem o 5,7% (z 8130 w 2017 r. do 7664 w 2023 r.). Nieznaczne wzrosty odnotowano w 2021 r. (o 1,2%) oraz 2023 r. (o 1,5%), co można łączyć z pandemią i wynikającą z niej większą potrzebą wsparcia. Ponadto w związku z dalszym ciągiem konfliktu zbrojnego w Ukrainie obywatele tego kraju, którym umożliwiono legalny pobyt w Polsce, mogli np. podjąć pracę, skorzystać z bezpłatnej opieki zdrowotnej, kontynuować naukę, korzystać z pomocy społecznej. W 2023 r. wsparciem w różnej formie objęto 1,3 tys. osób z Ukrainy w 495 rodzinach.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom z powodu m.in. ubóstwa, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocia, bezdomności lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie takiej pomocy. Kolejny rok trzema najczęstszymi powodami korzystania z pomocy w Gdańsku były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. W latach 2017–2023 zaobserwowano znaczący wzrost pomocy udzielonej rodzinom (z 8 do 147), których członkowie otrzymali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy – z powodu trudności w integracji (jedynie w latach 2019–2020 odnotowano nieznaczny spadek liczby takich rodzin). W 2023 r. 1049 rodzin korzystało z pomocy z powodu bezdomności, co pokazuje znaczący wzrost

w porównaniu z rokiem poprzednim (+32,3%) – powodem było włączenie osób objętych ubezpieczeniem zdrowotnym oraz korzystających z miejsc w ogrzewalni.

Rodziny objęte pomocą społeczną w Gdańsku wg najczęściej występujących powodów w latach 2017–2023

Powody przyznania pomocy społecznej*	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Długotrwała lub ciężka choroba	2593	2565	2727	2816	2914	2821	2819
Niepełnosprawność	3580	3230	3051	2867	2754	2504	2367
Ubóstwo	3944	3145	2825	2790	2488	2044	1916
Bezdomność	723	700	676	639	755	793	1 049
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1195	1080	1015	1043	891	793	784
Bezrobocie	1146	841	768	921	911	728	707
Alkoholizm	359	284	231	250	256	260	283
Potrzeba ochrony macierzyństwa	271	253	232	256	246	192	162
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	8	8	3	0	12	82	147
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	86	70	84	87	97	74	98
Narkomania	27	38	40	45	61	59	67
Przemoc domowa	39	36	38	34	34	37	42
Sytuacja kryzysowa	16	9	11	56	22	26	32
Zdarzenie losowe	35	24	40	18	29	12	24

* jedna rodzina może korzystać ze wsparcia z więcej niż jednego powodu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Pomoc społeczna udzielana jest wszystkim potrzebującym osobom i rodzinom. W latach 2019–2021 liczba osób żyjących w rodzinach, którym udzielono świadczenia, wzrosła o 1 osobę na 1 tys. mieszkańców Gdańska. W 2022 r. w związku z aktualizacją liczby mieszkańców miasta po Narodowym Spisie Powszechnym 2021 wskaźnik ten się zmniejszył i utrzymał na podobnym poziomie w 2023 r. Wśród osób, którym przyznano decyzją świadczenie, 56% stanowiły osoby korzystające z niego długotrwale (spadek o 8 pkt proc. r/r). W 2023 r. nieznacznie spadł odsetek osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych (o 1,3 pkt proc.), bez zmian pozostał odsetek osób otrzymujących świadczenia pieniężne (50%).

Wybrane wskaźniki dotyczące obszaru pomocy społecznej w latach 2019–2023

Wyszczególnienie	Opis wskaźnika	2019	2020	2021	2022	2023
Wskaźnik deprywacji lokalnej	Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie – na każde 1 tys. mieszkańców	22	22	23	19	19
Wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy	Odsetek osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie świadczeniobiorców	59%	54%	60%	64%	56%
Wskaźnik pomocy pieniężnej	Odsetek klientów pomocy społecznej otrzymujących świadczenia pieniężne	54%	54%	54%	50%	50%
Wskaźnik pomocy niepieniężnej	Odsetek klientów pomocy społecznej otrzymujących świadczenia niepieniężne	59%	58%	58%	62%	61%
Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej	Liczba pracowników socjalnych przypadająca na 50 rodzin (środków) objętych pracą socjalną	1,6	1,7	1,5	1,62	1,64

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom, których dochód miesięczny nie przekracza ustawowego kryterium 776 zł w wypadku osoby samotnie gospodarującej lub 600 zł w wypadku osoby żyjącej w rodzinie. Do świadczeń pieniężnych należą zasiłki: stały, okresowy, celowy, specjalny zasiłek celowy oraz zasiłek celowy z tytułu zdarzenia losowego / klęski żywiołowej lub ekologicznej. W 2023 r. liczba rodzin, których członkom przyznano świadczenie pieniężne, wyniosła 3524 i była o 0,3% wyższa niż w 2022 r.

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia pieniężne w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rodziny	4302	4202	4068	4161	3890	3513	3524
Osoby w rodzinach	7927	7048	6885	7088	6400	5615	5629

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Udzielenie świadczeń niepieniężnych jest uzależnione nie tyle od spełnienia kryterium dochodowego, ile od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy. Świadczenia mogą być przyznane m.in. w następujących formach: posiłek, schronienie, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, pobyt w ośrodkach wsparcia, mieszkaniach wspomaganych i treningowych (dawniej: chronionych), domach pomocy społecznej (DPS), sprawienie pogrzebu. Każda rodzina mogła skorzystać z pomocy w więcej niż jednej formie. Praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa udzielane są bez względu na sytuację materialną klienta. W 2023 r. liczba rodzin, których członkom przyznano świadczenie niepieniężne, wyniosła 3575 i była o 0,7% niższa niż w 2022 r.

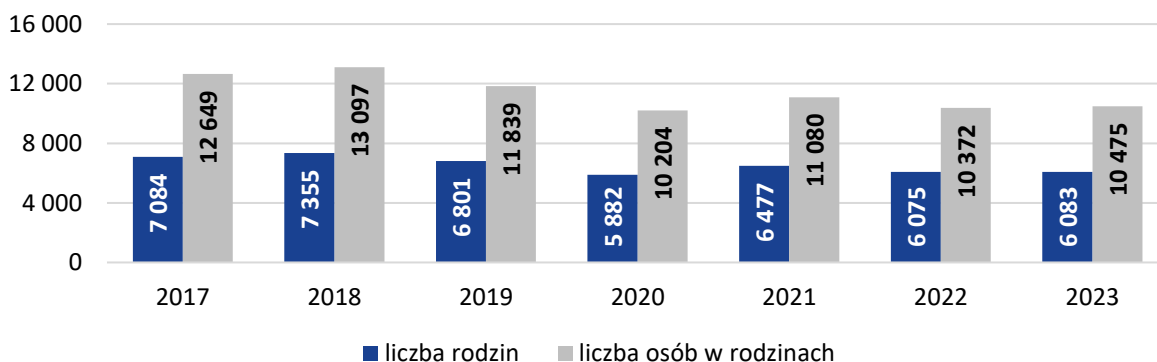
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia niepieniężne w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rodziny	3318	3452	3598	3605	3506	3600	3575
Osoby w rodzinach	7659	7027	6998	6635	6293	6329	6097

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Z pojedynczymi osobami i całymi rodzinami prowadzi się ją w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, a ze społecznością lokalną – aby zapewnić współpracę i koordynację działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Rodziny przeżywające trudności otrzymują najpierw wsparcie pracownika socjalnego, którego zadaniem jest zorganizować pracę z rodziną tak, aby efektywnie i skutecznie wykorzystywać dostępne zasoby samego klienta, środowiska lokalnego oraz różnych instytucji, w tym MOPR, jak również podejmować działania profilaktyczne, interwencyjne i aktywizujące. Pracę socjalną świadczy się bez względu na dochód, jaki posiada dana osoba lub rodzina. W ostatnich latach obserwowany był systematyczny spadek liczby osób i rodzin korzystających z pracy socjalnej; po roku wzrostu tej liczby (o 10,1% w 2021 r.) tendencja spadkowa się utrzymała – w 2022 r. odnotowano spadek o 6,2% (6075 rodzin), a w 2023 r. poziom pozostał praktycznie bez zmian (6083 rodziny).

Rodziny i osoby w rodzinach, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej w Gdańsku w latach 2017–2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Osobom, które np. z powodu wieku lub choroby wymagają pomocy innych ludzi, a są jej pozbawione, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz – w miarę możliwości – zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wymiar i zakres usług ustalany jest indywidualnie. Po stałym i dynamicznym wzroście w latach 2017–2022 zanotowano w 2023 r. nieznaczny spadek liczby osób korzystających z takich usług – przyznano je 1,7 tys. osób (tj. o 2,6% mniej niż w 2022 r.).

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze przyznane w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Osoby, którym przyznano decyzją świadczenie	1163	1248	1459	1532	1647	1745	1700

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Instytucjonalną formą wsparcia całodobowego dla osób, które wymagają opieki, a którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, są domy pomocy społecznej (DPS). Placówki te zapewniają konieczną opiekę oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne osób w nich przebywających. W 2023 r. w DPS wszystkich typów na terenie Gdańska prowadzonych przez miasto i organizacje pozarządowe przebywały 482 osoby, w tym 72 nowo umieszczone. W DPS na terenie innych powiatów województwa pomorskiego przebywało 266 osób, w tym 23 nowo umieszczone. W dniu 31 grudnia 2023 r. na umieszczenie w DPS oczekiwało 168 osób (o 22 mniej niż w 2022 r.), z tego 21 osób w podeszłym wieku, 74 osoby przewlekle somatycznie chore, 18 osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz 55 osób przewlekle psychicznie chorych.

Placówki pomocy i wsparcia w Gdańsku (wg stanu na dzień 31.12.2023 r.)

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022	2023
Środowiskowe domy samopomocy	Placówki	12	13	13	14	14
	Miejsca	315	332	333	345	345
	Korzystający	368	390	402	413	429
	Oczekujący	47	40	63	20	24
Dzienne domy pomocy	Placówki	6	6	6	6	6
	Miejsca	210	210	210	210	218
	Korzystający	259	248	259	263	263
	Oczekujący	4	6	5	0	6
Noclegownie, schroniska, schroniska z usługami opiekuńczymi	Placówki	7	7	7	7	6
	Miejsca	381	473	482	422	443
	Korzystający	732	731	675	713	726
Ogrzewalnie	Placówki	1	0	1	1	1
	Miejsca	20	0	30	30	30
	Korzystający	0	0	364	362	458
Kluby samopomocy	Placówki	11	11	11	11	10
	Miejsca	181	181	181	181	166
	Korzystający	239	226	230	231	250
	Oczekujący	18	11	29	0	7
Domy pomocy społecznej	Placówki	6	6	6	6	4
	Miejsca	441	441	433	433	335
	Korzystający	534	459	477	488	372
	Oczekujący	281	239	194	190	168
Ośrodki interwencji kryzysowej	Placówki	1	1	1	1	1
	Miejsca	10	10	10	12	12

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022	2023
	Korzystający	60	64	86	113	95
Placówki wsparcia dziennego	Placówki	16	17	17	19	18
	Miejsca	408	423	413	443	433
	Korzystający średniodziennie	262	229	217	319	286
Placówki opiekuńczo- wychowawcze	Placówki	18	21	21	21	22
	Miejsca	255	285	285	285	297
	Korzystający	258	254	266	285	293
Centrum Integracji Społecznej	Placówki	1	1	1	1	1
	Uczestnicy zajęć	89	62	91	100	149
Klub Integracji Społecznej	Placówki	1	1	1	2	2
	Uczestnicy zajęć	24	15	15	30	47
Warsztaty terapii zajęciowej	Placówki	6	6	6	6	6
	Miejsca	227	227	227	227	227

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Wielowymiarowe problemy rodzin wymagają prowadzenia systemowych form wsparcia w celu ich rozwiązywania i podnoszenia kompetencji rodzicielskich. Dostępne w ramach istniejącego systemu formy pomocy są kierowane zarówno do rodzin i dzieci w ich środowisku, jak i do rodzin, których dzieci umieszczone zostały w systemie pieczy zastępczej. Przedsięwzięcia na rzecz wsparcia rodziny i przeciwdziałające umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej miały charakter działań cyklicznych lub jednorazowych, były podejmowane we współpracy z podmiotami publicznymi, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia rodziny.

Pieczę nad małoletnimi obywatelami Ukrainy, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki odpowiedzialnych za nich osób dorosłych, powierzana jest zgodnie z prawem opiekunowi tymczasowemu. Na koniec 2023 r. opiekę nad 615 dziećmi przekazano 545 opiekunom.

Asystent rodziny dokonuje pogłębionej diagnozy problemów w rodzinie, formułuje z nią cele i wspólnie ustala plan pracy, a następnie wdraża go we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Aby dziecko umieszczone w pieczy zastępczej mogło wrócić do rodziny, asystent dodatkowo podejmuje pracę z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub wychowawcą placówki opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa dziecko. Asystent współpracuje z rodziną, korzystając z dostępnych metod, technik i narzędzi, zgodnie z zapotrzebowaniem rodziny, współpracuje z pracownikiem socjalnym, pracownikiem pieczy zastępczej, psychologiem, kuratorem sądowym, policją, pedagogiem szkolnym, realizatorem programów profilaktycznych, wychowawcą placówki wsparcia dziennego. W całym 2023 r. asystenci współpracowali z 486 rodzinami, wsparciem objęto 807 dzieci i młodzieży, wśród których 718 (89,0%) przebywało w rodzinach biologicznych, a 89 (11,0%) – w pieczy zastępczej.

W 2023 r. do czerwca funkcjonowało w Gdańsku 19 placówek wsparcia dziennego, a od lipca działania realizowano w 18 placówkach prowadzonych przez podmioty działające w obszarze pożytku publicznego. Zgodnie z ustawą placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w połączonych formach. Na koniec roku działało pięć placówek w formie opiekuńczej (do VI – 6), pięć w formie opiekuńczo-podwórkowej (do VI – 4 w formie opiekuńczo-specjalistycznej), pięć w formie specjalistycznej oraz trzy w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę (do VI – 4). Łącznie z usług w placówkach skorzystało 869 dzieci i młodzieży.

Wybrane wskaźniki dotyczące wsparcia rodziny w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	426	379	351	324	369	409	486
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	100	151	118	129	174	217	234
Liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	44	32	19	35	45	81	64
Liczba asystentów rodziny	25	24	24	24	24	25	25
Liczba powołanych rodzin wspierających	3	7	26	11	9	15	17

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Jej celem jest praca z całym środowiskiem rodzinnym, aby w efekcie umożliwić powrót dziecka do rodziny, a kiedy nie jest to możliwe – przysposobienie dziecka lub (jeśli nie ma takiej możliwości) opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Pieczę zastępczą przygotowuje dziecko do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych. W ramach pieczy zaspokajane są potrzeby emocjonalne dzieci, zwłaszcza bytowe, zdrowotne, edukacyjne i kulturalno-rekreacyjne. Pieczę zastępczą jest sprawowana w formie rodzinnej (rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze).

Instytucjonalna pieczę zastępczą sprawowana jest w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego lub rodzinnego. Zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, umożliwia kontakt z rodzicami i innymi bliskimi osobami. Podejmuje także działania w celu powrotu dziecka do rodziny, zapewnia mu dostęp do kształcenia dostosowanego do wieku i możliwości rozwojowych, a także obejmuje działaniami terapeutycznymi i zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych. W 2023 r. w Gdańsku funkcjonowały 22 placówki opiekuńczo-wychowawcze, które dysponowały 297 miejscami; 31 grudnia w placówkach przebywało 293 dzieci i młodzieży.

Rodziny zastępcze i przebywające w nich dzieci w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Piecza rodzinna: rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka – ogółem	Rodziny	351	351	364	356	359	364	365
	Dzieci	591	585	588	589	605	629	640
Rodziny spokrewnione	Rodziny	217	217	228	223	224	223	223
	Dzieci	279	275	283	279	292	291	287
Rodziny niezawodowe	Rodziny	89	85	87	86	89	96	94
	Dzieci	104	98	98	100	108	123	121
Rodziny zawodowe	Rodziny	29	32	33	32	31	30	31
	Dzieci	94	93	94	92	87	94	98
w tym:	Rodziny specjalistyczne	Rodziny	6	7	7	7	7	7
		Dzieci	10	11	11	11	11	14
	Rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	Rodziny	9	9	6	6	7	7
		Dzieci	36	30	22	24	23	30
Rodzinne domy dziecka	Rodziny	16	17	16	15	15	15	17
	Dzieci	114	119	113	118	118	121	134

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO
W ZAKRESIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ:**

- **Model na rzecz Równego Traktowania** – program skierowany do wszystkich gdańszczan, którzy doświadczają dyskryminacji i gorszego traktowania wynikającego z cech tożsamości. Ma służyć budowaniu bardziej przyjaznego i bezpiecznego miasta dla wszystkich, bez względu na różnice płci, wieku, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy stopnia sprawności. W 2023 r. przeprowadzono następujące działania:
 - **Gdańskie Centrum Równego Traktowania (GRCT)** – partnerstwo organizacji pozarządowych, w których osoby doświadczające dyskryminacji mogły uzyskać bezpłatną pomoc psychologiczną i informacyjno-prawną. W 2023 r. 261 osób zostało zakwalifikowanych do wsparcia jako osoby doświadczające dyskryminacji ze względu na jedną lub więcej przesłanek ustawowych. GCRT udzieliło 600 godz. wsparcia eksperckiego (indywidualnego i grupowego) oraz asystenckiego. Prowadziło również rejestr przestępstw z nienawiści, będący częścią systemu monitorowania ODIHR, do którego w 2023 r. zgłoszono 100 zdarzeń;
 - **projekty społeczne** – w różnych dzielnicach miasta prawie 2 tys. osób skorzystało ze szkoleń, warsztatów, spotkań i doradztwa dotyczącego praw człowieka, równego traktowania i włączenia społecznego, prowadzonych w ramach 13 projektów. Dotyczyły one m.in. równości w przestrzeni dzielnic, wsparcia prawnego, psychologicznego i socjalnego dla kobiet doświadczających przemocy ze względu na płeć, realizacji II Forum Kobiet Sportu i Pomorskiego Forum Inicjowania Rozwoju, działań szkoleniowych, edukacyjnych i integrujących na rzecz dzieci doświadczających dysforii płciowej oraz dzieci LGBT+, mniejszości narodowych i etnicznych – Kaszubów i mniejszości ukraińskiej oraz krymskiej;
 - **Nagroda Równości im. Pawła Adamowicza** – w 2023 r. po raz pierwszy przyznano ją w nowej formule: nagroda dla osoby, dla organizacji oraz dodatkowe wyróżnienie;
 - **szkolenia dla gdańskich organizacji pozarządowych nt. przemocy ze względu na płeć oraz standardów ochrony dzieci** – Fundacja Gdańska zorganizowała dwie jednodniowe sesje szkoleniowe dla pracowników gdańskich organizacji pozarządowych. Tematyka dotyczyła ochrony dzieci przed przemocą (VAC) i standardów ich ochrony. W sesjach prowadzonych przez specjalistów z Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę wzięło udział 20 osób reprezentujących 11 organizacji pozarządowych;

- **Gdańska Rada na rzecz Równego Traktowania** – w 2023 r. odbyło się 11 jej posiedzeń. Rada regularnie włączała się w konsultowanie projektów aktów prawnych procedowanych w Gdańsku (i wydawanie opinii o nich) oraz sieciowanie instytucji, organizacji pozarządowych i grup nieformalnych zaangażowanych w równe traktowanie.
- **Kampania antyprzemocowa i wspierająca zdrowie psychiczne** – realizowana przez Fundację Gdańską od października do grudnia 2023 r. Kampania skierowana była w szczególności do dzieci, ich opiekunów i profesjonalistów pracujących z dziećmi. Blisko 3 tys. plakatów antyprzemocowych zostało przekazanych do szkół, przedszkoli, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, a także umieszczonych w przestrzeni publicznej, w środkach transportu publicznego, na przystankach autobusowych i tramwajowych. Kampania była widoczna w prasie i mediach internetowych. Jej druga część koncentrowała się na zapewnieniu dostępu do usług dotyczących zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS) młodym ludziom i ich opiekunom z Ukrainy. Materiały MHPSS udostępniane były w różnych miejscach, w których przebywały osoby z Ukrainy, w tym w ośrodkach wsparcia i organizacjach pozarządowych. Materiały z obu etapów kampanii prezentowano na stoisku podczas targów edukacyjnych dla młodzieży w Gdańsku. W wydarzeniu tym wzięło udział ok. 8,5 tys. nastolatków z Polski i Ukrainy.
- **Asystent osoby z zaburzeniami psychicznymi** – kontynuowano usługę asystenta wspierającego osoby z zaburzeniami psychicznymi w procesie rozwoju, usamodzielniania i włączania w różnych obszarach życia (zrealizowano ponad 17,7 tys. godz. usług, wsparciem objęto 103 osoby).
- **Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej** – kontynuowano usługę finansowaną z Funduszu Solidarnościowego (47,7 tys. godz., 182 osoby objęte wsparciem).
- **„Kompleksowe usługi społeczne realizacją prawa do niezależnego życia osób z niepełnosprawnością intelektualną”** – projekt ma na celu zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług społecznych przy wykorzystaniu instrumentów animacji środowiskowej i wolontariatu, a także rozwoju infrastruktury umożliwiającej realizację kompleksowego wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w Gdańsku. Utworzono cztery mieszkania wspomagane z 17 miejscami, a z treningów usamodzielnienia skorzystało 43 uczestników.
- **Opieka wytchnieniowa** – usługa finansowana w ramach Funduszu Solidarnościowego, która polegała na zapewnieniu wsparcia członkom rodzin lub opiekunom w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Opiekunowie osób z niepełnosprawnościami mieli możliwość m.in. załatwienia codziennych spraw, odpoczynku, podjęcia działań w kierunku zatrudnienia. Usługa świadczona była w formie pobytu dziennego (skorzystały z niego 162 osoby, łącznie 26,8 tys. godz.) oraz pobytu całodobowego (52 osoby, łącznie 671 dób).
- **Program osłonowy w zakresie dożywiania** – gdańszczanie znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogli skorzystać z dożywiania w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 oraz miejskiego programu osłonowego, będącego rozszerzeniem i uzupełnieniem programu rządowego. W 2022 r. udzielono wsparcia przez dofinansowanie posiłków dla dzieci w szkołach i przedszkolach, dowożenie posiłków osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnością, zapewnienie posiłków osobom dorosłym w jadłodajniach, organizację paczek świątecznych dla dzieci z najuboższych rodzin, przyznanie świadczenia pieniężnego na zakup żywności. Łącznie wsparciem w zakresie dożywiania objęto 5459 osób (w tym 2601 dzieci i młodzieży, z których 2103 otrzymało pomoc w formie posiłku).
- **Samopomoc** – w 2023 r. funkcjonowało 14 **środowiskowych domów samopomocy** z 345 miejscami, z których skorzystało 440 osób, oraz sześć **klubów samopomocy** dla osób z zaburzeniami psychicznymi z 77 miejscami, z których skorzystało 127 osób.
- **Punkt wsparcia środowiskowego** dla osób z zaburzeniami psychicznymi – skorzystało z niego 177 osób, którym udzielono 1384 porady.
- **Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne** – w 2023 r. uzyskano dofinansowanie na prowadzenie centrum dla 20 beneficjentów. Pięć osób z tej grupy otrzymało wsparcie w formie całodobowego zamieszkania, a 15 – w formie dziennego pobytu.
- **Dofinansowanie dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej** – w 2023 r. w ramach zadań ustawowych wypłacono dofinansowania 1777 osobom fizycznym w zakresie m.in. likwidacji wszelkiego rodzaju barier (architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się i in.), zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze, uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych (w tym dla 229 opiekunów). W ramach programu „Aktywny samorząd” na likwidację barier

utrudniających aktywizację społeczną i zawodową oraz na pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym przyjęto 714 wniosków oraz zawarto 597 umów.

- Pozyskanie środków i prowadzenie naboru wniosków do programów „Samodzielność – Aktywność – Mobilność! **Mieszkanie dla absolwenta**” i „Samodzielność – Aktywność – Mobilność! **Dostępne Mieszkanie**”, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – podpisano jedną umowę. Ponadto zawarto cztery umowy w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” na zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym na wózkach inwalidzkich.
- **Videotłumacz dla głuchych w aplikacji WhatsApp** – usługa została uruchomiona w UMG w ramach akcji „Gdańsk bez barier” i miała na celu zwiększenie dostępności UMG dla osób głuchych.
- **Totupointy** – sieć specjalnych znaczników dźwiękowych, które pomagają osobom z niepełnosprawnością wzroku w poruszaniu się po terenie placówek miejskich. W 2023 r. zainstalowano je w siedzibie MOPR.
- **Bal Seniora** – został zorganizowany 18 października 2023 r. w hali Międzynarodowych Targów Gdańskich AmberExpo dla blisko 1 tys. gdańskich seniorów i seniorek. Podczas imprezy przyznano nagrody i wyróżnienia w XI edycji konkursu Aktywni Seniorzy, organizowanego przez Miasto Gdańsk oraz Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku, którego celem jest nie tylko wyróżnienie najaktywniejszych seniorek i seniorów, ale również inspirowanie do podejmowania nowych form aktywności.
- **Gdańska Teleopieka Domowa** – projekt spełniający potrzeby osób starszych i/lub niesamodzielnych mieszkających na terenie miasta. Osoba, która zostanie włączona do programu, otrzymuje „bransoletkę życia”, czyli urządzenie, które należy nosić na rękę. „Bransoletka życia” pozwala na dwustronny kontakt telefoniczny, mierzy puls oraz zawiera lokalizator GPS, który ułatwia medykom odnalezienie pacjenta w nagłych przypadkach. Opaski są wyposażone w przycisk alarmowy, który zapewnia całodobową opiekę centrum medycznego, a także w drugi przycisk, który służy do połączenia w wyznaczonych godzinach z asystentem mieszkańca z pobliskiego domu sąsiedzkiego lub organizacji pozarządowej. Asystenci mieszkańca zobowiązani są do utrzymywania stałego (co najmniej raz w tygodniu) kontaktu z uczestnikiem programu i wspierania go w doraźnych przypadkach. Ich zadania to również sprawdzanie potrzeb podopiecznych oraz udzielanie informacji o bezpłatnych usługach oferowanych przez Miasto Gdańsk. Dodatkowym elementem programu Teleopieki w 2023 r. było kompleksowe szkolenie dla asystentów mieszkania na temat depresji w wieku senealnym.
- **„Wspieraj Seniora”** – program koncentruje się na niesieniu pomocy osobom w wieku powyżej 65 lat, mającym trudności w codziennym funkcjonowaniu. W jego ramach Fundacja Gdańska dotarła z pomocą do 3511 osób. W okresach szczególnych, jak wybory parlamentarne czy święta, program dostosowywał się do potrzeb seniorów, oferując im m.in. transport do lokali wyborczych czy pomoc w sprzątaniu nagrobków. W ostatnim etapie dostarczono paczki okolicznościowe oraz broszury informacyjne z instrukcjami ćwiczeń fizycznych, krzyżówkami, opisem współczesnych zagrożeń. Stworzono także nowy informatyczny program do obsługi beneficjentów i do kontaktu z podmiotami zaangażowanymi w realizację programu.
- **„Niebieskie Trampki”** – miejsce dla młodzieży prowadzone przez Fundację FOSA w galerii handlowej Forum. Jego celem było stworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni, w której młode osoby spędzają ze sobą czas. Zatrudniono specjalistów i animatorów, którzy pracowali z młodzieżą, w tym przede wszystkim z uchodźcami z Ukrainy. Miało to kluczowe znaczenie dla budowania zaufania wśród młodych ludzi, co doprowadziło do bardzo dużej liczby wizyt i interakcji z ukraińską młodzieżą. Działanie to miało na celu zapewnienie wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS) w ramach projektu „Forum Młodzieży Niebieskie Trampki – kroki ku życiu – zapobieganie samobójstwom w środowisku młodzieży”.
- **Streetworkerzy** – ze społeczności uchodźców zrekrutowano pięcioro streetworkerów, którzy pomagali młodzieży za pośrednictwem czterech organizacji pozarządowych: Fundacja RC (250 osób, w tym 55% młodzieży z Ukrainy), FOSA (ok. 1,2 tys. nastolatków, w tym ok. 60% z Ukrainy), Mrowisko (100 osób, w tym 35 nastolatków z Ukrainy) i Morena (ok. 350 osób, w tym 40% z Ukrainy). Zaangażowanie i zatrudnienie tych osób zmieniało się w trakcie trwania projektu, w zależności od potrzeb i możliwości.
- **Model Integracji Imigrantów** – określa politykę miasta wobec nowych mieszkańców pochodzących z różnych regionów świata. Umożliwia imigrantom lepszą integrację w nowych warunkach społecznych, prawnych i kulturowych, jest szansą na wykorzystanie ich potencjału dla rozwoju Gdańska. Działania realizowane w 2023 r. to m.in.:

- **Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek (CWII)** – kontynuowało wsparcie prawne, integracyjne i zawodowe w postaci konsultacji łącznie dla 1267 osób. Zrealizowało też 76 kursów języka polskiego dla 1048 cudzoziemców;
- prowadzenie **Działu Zatrudnienia Cudzoziemców (DZC)** w strukturze organizacyjnej Gdańskiego Urzędu Pracy – komórki oferującej wsparcie dla imigrantów mieszkających w Gdańsku w zakresie znalezienia pracy oraz w poruszaniu się w formalnych procedurach. W ramach DZC funkcjonuje Punkt Pomocy Cudzoziemcom. Cudzoziemcy mogą zasięgnąć tam informacji odnośnie do ofert pracy, ofert kursów języka polskiego, porad dotyczących dostępu do usług polskiej opieki zdrowotnej czy obowiązujących przepisów prawa pracy. Konsultacje udzielane są w językach: polskim, ukraińskim i angielskim;
- **program animacji lokalnej z zakresu integracji i samopomocy** obywateli i obywaterek Ukrainy w społeczności lokalnej – realizowany w Domu Sąsiedzkim na Biskupiej Górze. W 26 zajęciach regularnie uczęszczała grupa 12 osób;
- program „**Gdańsk Lab**” skierowany do dzieci z doświadczeniem migracji, w którym prowadzono zajęcia integracyjno-edukacyjne. Przyczynił się do lepszej integracji uczniów oraz podniesienia ich aktywności obywatelskiej i włączania się w inne działania prowadzone w Gdańsku;
- platforma współpracy na rzecz integracji i migracji w ramach **Unii Metropolii Polskich**;
- zatrudnienie **dodatkowych koordynatorów** do spraw dzieci z doświadczeniem migracyjnym, służących pomocą uczniom ze społeczności migranckiej;
- **świecila letnia** dla dzieci proszących o datki, zagrożonych bezdomnością lub wykluczeniem społecznym – w ciągu 57 dni zajęć regularnie korzystało z niej 20 dzieci.
- **Wsparcie dla osób z Ukrainy** w ramach akcji „Gdańsk Pomaga Ukrainie”, koordynowanej przez Fundację Gdańską – w 2023 r. obejmowało następujące przedsięwzięcia:
 - **strona internetowa www.gdanskpomaga.pl** i profile w mediach społecznościowych – odgrywały kluczową rolę w dostarczaniu istotnych informacji osobom przybywającym z Ukrainy. Oferowały wskazówki dotyczące usług medycznych, wsparcia psychologicznego, zajęć dla dzieci oraz procedury zapisywania dzieci do szkół;
 - **namiot Pomocy Humanitarnej** – w ramach programu UNICEF w ciągu 5 miesięcy w 2023 r. pomoc humanitarna trafiła do 9305 osób. Była ona dystrybuowana dwa razy w tygodniu w punkcie pomocy humanitarnej, który został utworzony w hali przy stadionie Polsat Plus Arena Gdańsk. Aby usprawnić proces dystrybucji pomocy i lepiej współpracować ze społecznością uchodźców, zatrudniono ukraińskojęzycznych pracowników. Ich zaangażowanie znacznie zmniejszyło konflikty, niepokoje i nieporozumienia wynikające głównie z barier językowych;
 - **infolinia Gdańsk Pomaga Ukrainie** – była znaczącym źródłem informacji, dostarczała wiedzy na temat wsparcia dostępnego dla uchodźców w Gdańsku (obsłużono 4151 rozmówców). Przekazywano wiadomości na temat edukacji, zatrudnienia, zakwaterowania, wsparcia medycznego i pomocy humanitarnej. Infolinia ułatwiła również dostęp do opieki stomatologicznej, rekrutacji na kursy opieki nad dziećmi oraz kursy dla polskich i ukraińskich nauczycieli w celu promowania obecności UNICEF i projektu. Dodatkowo była zaangażowana w opracowywanie ankiet i zbieranie informacji zwrotnych na temat działań finansowanych przez UNICEF. Infolinia odegrała kluczową rolę w organizacji targów pracy dla uchodźców i obchodów Międzynarodowego Dnia Uchodźcy. Zatrudnienie ukraińskojęzycznego personelu znacznie zwiększyło skuteczność tych działań i samej infolinii. Osoby potrzebujące bezpośredniej pomocy mogły uzyskać wsparcie osobiście, np. pomoc z dokumentami i usługi tłumaczeniowe;
 - **wsparcie prawne dla osób z Ukrainy** – z pomocy prawnej co miesiąc korzystało średnio 20 uchodźców. Doradztwo obejmowało szereg ważnych kwestii, m.in.: uzyskanie świadczeń socjalnych, zrozumienie i negocjowanie umów najmu, wskazówki dotyczące otwierania działalności gospodarczej lub organizacji pozarządowej, sprawy z zakresu prawa rodzinnego oraz pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osób niepełnosprawnych;
 - **wspieranie uchodźców w miejscach zbiorowego zakwaterowania** – ok. 250 uchodźców mieszkających w miejscach zbiorowego zakwaterowania otrzymało pomoc w różnych obszarach, w tym w poszukiwaniu pracy, dostępie do szkół i przedszkoli oraz korzystaniu

z usług dentystycznych i medycznych. Zatrudniono psychologów i asystentów, którzy wspierali uchodźców w ich codziennych zadaniach i promowali niezależność. Stworzono przestrzenie przyjazne dzieciom, w których organizowano specjalne zajęcia dla najmłodszych;

- **Dom dla Samotnych Matek z Ukrainy** – zapewnił schronienie 50 samotnym matkom i ich dzieciom. Dodatkowo 33 dzieci regularnie uczęszczało do bezpłatnego przedszkola Dziecięca Przystań, które zostało zorganizowane specjalnie dla dzieci uchodźców. Inicjatywa ta znacznie pomogła ich opiekunom w powrocie na rynek pracy;
- **piecza zastępcza** – Fundacja Gdańska współpracowała z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pieczą zastępczą, które są integralną częścią miejskiego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej – Gdańską Fundacją Innowacji Społecznej oraz Fundacją Ogniska Nadziei prowadzącymi placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej. Wsparciem zostało objętych pięćdziesięciu dzieci. Do projektu zatrudniono specjalistów, którzy na co dzień pracują w tych instytucjach. Pomieszczenia mieszkalne i pokoje, w których przebywały dzieci, zostały odpowiednio wyposażone. Ukraińscy uchodźcy przebywający w pieczy zastępczej otrzymali kompleksowe wsparcie, w tym korepetycje językowe, a także wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego i psychospołecznego (MHPSS), które obejmowało terapię indywidualną. Dodatkowo mieli oni możliwość uczestniczenia w kursach zawodowych, takich jak szkolenie dla baristów i kursy prawa jazdy.
- **Gdański Program Rozwiązywania Problemu Bezdomności na lata 2018–2023** – zapewnia kompleksowe wsparcie osobom doświadczającym bezdomności i działa na rzecz ich społecznej reintegracji. W 2023 r. w ramach programu prowadzono m.in. działania:
 - realizowano usługę typu **outreach w formie streetworkingu** – sześćdziesięciu streetworkerów dotarło do 469 osób w bezdomności przebywających w miejscach niemieszkalnych i zapewniło im niezbędną pomoc i informację o możliwych formach wsparcia;
 - organizowano pomoc mobilną z dostępem m.in. do usług ratownika medycznego, pracownika socjalnego / streetworkera oraz gorącego posiłku za pomocą **Autobusu SOS**. Funkcjonował on w okresie jesienno-zimowym, podczas którego wydano 25,8 tys. porcji zupy i 3,1 tys. sztuk odzieży. Średnio dziennie z pomocy korzystało 75 osób;
 - prowadzono **światlicę** dla osób w kryzysie bezdomności – z pomocą animatorów społecznych, opiekuna czy pracownika socjalnego 163 osoby miały okazję bezpiecznie i aktywnie spędzić dzień w świetlicy. Zapewniono **miejsca w ogrzewalni**; z krótkoterminowego pobytu skorzystało 458 osób. Zabezpieczono 115 miejsc w **noclegowniach**, 200 miejsc w **schroniskach**, w tym 110 miejsc dla osób wymagających dodatkowych usług ze względu na stan zdrowia oraz 40 miejsc w domach dla matek z małoletnim dzieckiem i kobiet w ciąży;
 - zapewniono 17 miejsc w **schroniskach z usługami opiekuńczymi** na terenie Gdańska. **Imigrantom zagrożonym bezdomnością** zaoferowano wsparcie krótkoterminowe – zapewniono im dziewięć miejsc noclegowych, z których skorzystało 11 osób;
 - **dostosowywano placówki** – w 2023 r. prowadzono prace w celu spełnienia wymogów wskazanych w rozporządzeniu w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni oraz w rozporządzeniu w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zwiększono o 10 (z 7 do 17) liczbę miejsc w placówce o standardzie schroniska z usługami opiekuńczymi;
 - kontynuowano projekt „**Housing First**” w nurcie redukcji szkód, skierowany do osób w kryzysie bezdomności, które przebywają w przestrzeni publicznej. Wsparciem pracownika socjalnego objęto 14 uczestników; zwiększono liczbę dostępnych mieszkań z 11 do 15;
 - 50 osób objęto **indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności**, z 168 osobami w bezdomności zawarto kontrakty socjalne. W procesie **usamodzielniania** uczestniczyły 73 osoby, w tym 62 osoby w mieszkaniach **wspomaganych** oraz 11 w mieszkaniach **ze wsparciem**. W 2023 r. usamodzielniało się 101 osób w kryzysie bezdomności.
- **Gdański Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2023** – głównym celem programu jest tworzenie warunków rozwoju dla dzieci i rodzin przeżywających trudności w wychowywaniu dzieci przez doskonalenie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Określone trzy cele szczegółowe to: prawidłowe funkcjonowanie rodzin przeżywających trudności

w wychowywaniu dzieci w środowisku lokalnym, skuteczne wsparcie dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rozwój systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wychowywaniu dzieci i systemu wspierania pieczy zastępczej. W 2023 r. zrealizowano szereg działań – m.in:

- o funkcję **zawodowych rodzin zastępczych** pełniło 48 rodzin, w tym siedem typu pogotowia rodzinnego, siedem rodzin specjalistycznych oraz 17 rodzinnych domów dziecka;
- o **w pieczy zastępczej** przebywało 933 dzieci (stan na 31 XII): 640 – w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, a 293 – w 22 placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Objęto opieką nowo umieszczone w pieczy zastępczej dzieci zgodnie z postanowieniami sądu – w pieczy rodzinnej (73 dzieci) i instytucjonalnej (120 dzieci);
- o w ramach wewnętrznego projektu MOPR w 24 rodzinach udało się **uniknąć zabezpieczenia dzieci w pieczy zastępczej** dzięki interdyscyplinarnym działaniom, współpracy i konsolidacji działań podmiotów pracujących na rzecz rodzin;
- o **asystenci rodziny** współpracowali z 486 rodzinami, w których wsparciem objęto 807 dzieci i młodzieży. Do wszystkich rodzin wymagających wsparcia, zgłoszonych przez pracowników socjalnych oraz sąd, skierowano asystenta rodziny. Asystenci zakończyli pracę z 132 rodzinami, wśród których 38 rodzin osiągnęło cele;
- o do czerwca 2023 r. funkcjonowało 19 **placówek wsparcia dziennego**, a od lipca działania realizowano w 18 placówkach (w formie opiekuńczej, opiekuńczo-podwórkowej, opiekuńczo-specjalistycznej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę). Ze wsparcia dziennego skorzystało 869 dzieci i młodzieży w wieku 5–19 lat;
- o funkcjonowało 17 **rodzin wspierających**, które wspomagały rodziny przeżywające trudności w opiece nad dzieckiem i jego wychowaniu, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych funkcji społecznych;
- o zorganizowano warsztaty dla osób o obniżonych sprawnościach poznawczo-percepcyjnych i mających trudności opiekuńczo-wychowawcze (trzy edycje „Szkoly dla rodziców”). Psychologowie prowadzili warsztaty dla młodzieży gdańskich szkół dotyczące zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a także warsztaty z profilaktyki przemocy domowej dla osadzonych w areszcie śledczym oraz dla pracowników socjalnych;
- o psychologowie udzielili 646 **konsultacji** dotyczących problemów opiekuńczo-wychowawczych;
- o prowadzono specjalistyczne, interdyscyplinarne **poradnictwo** dla 52 rodzin z dziećmi w pieczy lub zagrożonych umieszczeniem w pieczy;
- o podwyższono minimalne miesięczne **wynagrodzenia** dla rodziny zastępczej zawodowej, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka oraz pogotowia rodzinnego;
- o MOPR prowadził regularne **działania promujące** rodzicielstwo zastępcze. Zainicjowano składającą się z różnorodnych przedsięwzięć kampanię „Daj przyszłość – zostań rodziną zastępczą”, zachęcającą mieszkanki i mieszkańców Gdańska oraz okolicznych miejscowości do pełnienia funkcji zastępczych opiekunów dla potrzebujących dzieci. Kampanię realizowano we współpracy z Fundacją Gdańską, a finansowano ze środków Funduszu Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci UNICEF. Zorganizowano dwa cykle szkoleniowe dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka dla 20 osób, spośród których 13 osób było kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, a siedem osób – do roli rodziny zastępczej zawodowej. Rozpoczęto także zajęcia dla utworzonych trzech grup kandydatów;
- o w dziewięciu **szkoleniach dla rodzin zastępczych** oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka, mających na celu podniesienie ich kwalifikacji, wzięty udział 124 osoby. 15 rodziców zastępczych skorzystało z superwizji;
- o wydano 148 opinii dotyczących **predyspozycji i motywacji** kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka oraz osób sprawujących funkcję rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka;
- o **monitorowano sytuację życiową** 202 usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, w tym 12 wychowanków otrzymało lokal mieszki. Z mieszkań wspomaganych skorzystało 31 usamodzielniających się wychowanków. Kontynuowano współpracę z fundacją Metapomoc, prowadzącą programy dla wychowanków pieczy zastępczej: „Patron”, „Dom”, „Wolontariat”, „Praca”, w których brało udział 11 osób. Kontynuowano współpracę z fundacją Robinson Crusoe, prowadzącą zajęcia Wehikułu Usamodzielnienia, w których

- uczestniczyło 24 wychowanków. Zorganizowano pięć szkoleń dla młodzieży i kandydatów do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania – udział w nich wzięły 63 osoby;
- Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej prowadziła projekt „**System aktywizacji społeczno-zawodowej w Gdańsku** – komponent aktywnej integracji II”, w którym wzięło udział pięcioro wychowanków.
 - W ramach przedsięwzięć o charakterze **metropolitalnym** realizowane były następujące działania w obszarze usług społecznych:
 - dzięki programom rewitalizacji oraz projektowi „**System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku** – komponent usług społecznych” 1002 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęto usługami społecznymi. Z kolei w efekcie realizacji dwuetapowego 6-letniego projektu „System aktywizacji społeczno-zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji” wsparcie uzyskało 1390 osób (w tym 368 osób z niepełnosprawnościami), z których pracę znalazło 462 osób. Kontynuowane były też cztery projekty w zakresie wsparcia zatrudnienia realizowane w ciągu 6 lat w IV etapach – dzięki nim pracę znalazły 2104 osoby bezrobotne, a 1191 osób uzyskało kwalifikacje;
 - w 2023 r. mieszkańcy dzielnic Biskupia Górka i Chełm mogli skorzystać z **pomocy psychologa i psychoterapeuty**, a także terapeutę uzależnień, odbywały się ponadto treningi z umiejętności komunikacyjnych, rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z emocjami. Projekt skierowany był do rodzin dysfunkcyjnych niewydolnych wychowawczo, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży wychowującej się w tych rodzinach oraz seniorów wymagających przynajmniej częściowej opieki. Pomoc objęła ponad 60 osób. Drugie tyle otrzymało wsparcie w projekcie realizowanym w zdegradowanej części Oruni;
 - w połowie 2023 r. Gdańsk zakończył projekt realizowany wspólnie z dziewięcioma organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz **aktywizacji społecznej i zawodowej** mieszkańców. Uczestnicy projektu mogli liczyć m.in. na wsparcie psychologiczne i psychospołeczne, warsztaty terapeutyczne z zakresu umiejętności społecznych, szkolenia i kursy zawodowe, treningi pracy i wolontariat zawodowy. Projekt opierał się na współpracy samorządu oraz organizacji pozarządowych, w tym podmiotów ekonomii społecznej;
 - w prowadzonym od 2013 r. **Ośrodku Wsparcia Ekonomii Społecznej** udzielano wsparcia organizacjom, samorządom, grupom inicjatywnym i osobom niepełnosprawnym, długotrwale bezrobotnym, wchodzącym na rynek pracy po trudnych sytuacjach życiowych, wykluczonym społecznie, uchodźcom i imigrantom. Pomoc przybierała różne formy – od stworzenia miejsca pracy, dotacji, szkoleń, doradztwa – po zaawansowane i indywidualne formy wsparcia dot. prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju marki, produktu i usługi. Projekt zakończył się w 2023 r., a jego całkowita wartość wyniosła prawie 19 mln zł. Dzięki współpracy wszystkich stowarzyszonych samorządów 159 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym znalazło pracę, 570 wzięło udział w szkoleniach dotyczących ekonomii społecznej, a kolejne 90 w szkoleniach z kompetencji cyfrowych. Wsparciem objęto aż 646 potrzebujących i prawie 250 podmiotów ekonomii społecznej. Powstało 55 organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą działającą na rzecz osób będących w potrzebie.
 - **Gdański Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2024** – kompleksowy zbiór działań służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinach w Gdańsku. Działania programu objęły projekty edukacyjno-profilaktyczne, szkolenia, świadczenie konsultacji, pomoc psychologiczną, a także interwencje i pomoc rodzinom w kryzysie – m.in.:
 - prowadzono **siedem programów profilaktycznych i specjalistycznych** dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej, w których uczestniczyły 473 osoby, w tym 62 dzieci;
 - realizowano **procedurę Niebieska Karta**, organizowano grupy diagnostyczno-pomocowe – w 1077 rodzinach wszczęto procedurę i dla każdej powołano grupę diagnostyczno-pomocową; łącznie w całym roku pomocą grup diagnostyczno-pomocowych objęto 874 rodziny;
 - **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** (OIK) podjął 10,4 tys. działań, pracownicy udzielili 8,5 tys. porad psychologicznych. Zapewniono **bezpieczne miejsce pobytu** dla osób doświadczających przemocy. Z czasowego pobytu w hostelu OIK skorzystało 95 osób;
 - w **Centrum Pomocy Dzieciom** świadczone kompleksową pomoc dzieciom i młodzieży, które były ofiarami przestępstwa (przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej). Dzięki pracy

- 120 specjalistów wsparciem objęto 132 osoby, w tym 53 dzieci i młodzieży oraz 79 rodziców/opiekunów prawnych;
- prowadzono kampanię społeczną **„Dom bez przemocy”** – rozpowszechniano informacje o możliwości reagowania na doświadczanie przemocy domowej i bliskim otoczeniu oraz miejscu zgłoszeń i uzyskaniu profesjonalnej pomocy. Całodobowo działał telefon interwencyjny 797 909 112 oraz adres do korespondencji mailowej: mopr-wsparcie@gdansk.gda.pl. Umożliwiono tym samym kontakt (również anonimowy) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji (w tym doświadczającym przemocy bądź chcącym zgłosić potrzebę udzielenia wsparcia) z pracownikami OIK – wykwalifikowaną kadrą specjalizującą się w obszarze przeciwdziałania przemocy i podejmowania w tym zakresie interwencji. W 2023 r. wpłynęło 437 zgłoszeń;
 - w ramach kampanii społecznej **„Bądź po dobrej stronie”** prowadzono działania informacyjno-edukacyjne dotyczące przemocy domowej i możliwości jej przeciwdziałania, w tym skierowane do osób stosujących przemoc domową z problemem uzależnień. Wyemitowano 437 spotów radiowych;
 - w ramach kampanii **„Relacje wolne od przemocy”**, mającej na celu zwiększenie świadomości o zagrożeniach płynących z uzależnień i przemocy rówieśniczej oraz promującej prospołeczne postawy wzajemnego szacunku, **30 tys. uczniów** gdańskich szkół otrzymało m.in. materiały promocyjno-edukacyjne w formie papierowej i online. Uczniowie brali także udział w warsztatach i zajęciach indywidualnych oraz prelekcjach w szkołach;
 - zrealizowano **program poradnictwa w zakresie kontroli zachowań „Im wcześniej tym lepiej”**, w którym uczestniczyło 35 osób – udzielono 140 indywidualnych konsultacji specjalistycznych;
 - zrealizowano **program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową**, do którego przystąpiło 255 osób – zrealizowano 321 sesji indywidualnych oraz 59 sesji grupowych. Program ukończyło 20 osób. Zrealizowano **program psychologiczno-terapeutyczny dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej**, w którym uczestniczyło regularnie 18 osób – 15 spośród nich zaprzestało negatywnych zachowań lub je ograniczyło;
 - w ramach **Miejskiego Systemu Interwencji Kryzysowej (MSIK)** 31 różnorodnych podmiotów współpracowało na rzecz skutecznego wsparcia osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej – do MSIK wpłynęło 28 spraw.
- **Gdański Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych (BEiWOZ)** – jest innowacyjnym na skalę kraju rozwiązaniem, które ma przeciwdziałać rosnącemu zadłużeniu mieszkańców, przestępstwom i nadużyciom ekonomicznym oraz związanym z nimi negatywnym zjawiskom. W jego realizacji uczestniczy szeroka reprezentacja przedstawicieli różnych instytucji i organizacji. W 2023 r. kontynuowane były działania i akcje edukacyjne skierowane do mieszkańców, m.in.:
 - wydano tematyczną broszurę edukacyjną **„Pocieszek – zarządzanie budżetem domowym”** w wersji elektronicznej i drukowanej (nakład 2 tys. egzemplarzy);
 - **Tydzień Bezpieczeństwa Ekonomicznego** – wydarzenie, które odbyło się w 12–16 czerwca przy ul. Karmelickiej; zorganizowano przestrzeń informacyjno-konsultacyjną, gdzie dostępni byli specjaliści dla zainteresowanych osób. Przeprowadzono dwa warsztaty na temat przeciwdziałania przemocy ekonomicznej i psychologicznych aspektów zadłużenia. Na portalu gdansk.pl upowszechniono wywiad dotyczący działań Centrum BEiWOZ. Partnerzy zaangażowani w realizację programu BEiWOZ wzięli również licznie udział w paradzie i pikniku seniora. Łącznie w różnych wydarzeniach uczestniczyło ok. 900 osób;
 - **IX Dzień bez Długów** – wydarzenie, zorganizowane 17 listopada, polegające na akcji promocyjno-informacyjnej w specjalnie przygotowanym tramwaju jeżdżącym tego dnia na linii Strzyża – Siedlce;
 - **Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych** – prowadzone przy al. Grunwaldzkiej 8 (finansowane w 2023 r. w formie dotacji na kwotę 188 580 zł), w którym mieszkanki i mieszkańcy Gdańska mogli bezpłatnie skorzystać z różnych form wsparcia ukierunkowanych na wyjście z zadłużenia lub pomoc dla ofiar przestępstw i nadużyć ekonomicznych. Do Centrum należało doradztwo edukacyjne i prawno-finansowe,

przygotowywanie indywidualnych planów wyjścia z zadłużenia, wsparcie psychologa, prawnika i doradcy ekonomicznego.

6.4. Wspólnoty lokalne i aktywność obywatelska

WOLONTARIAT

Wolontariat to ważny wymiar społecznej działalności. Nie tylko rozwiązuje problemy społeczne i służy rozwojowi solidarności międzyludzkiej, lecz także wpływa pozytywnie na aktywizację mieszkańców. Dla wielu osób jest ścieżką samorealizacji i rozwoju osobistego. Na przestrzeni ostatnich lat wolontariat w Gdańsku znacznie się rozwinął i stał się sposobem na włączanie mieszkańców w aktywność społeczną.

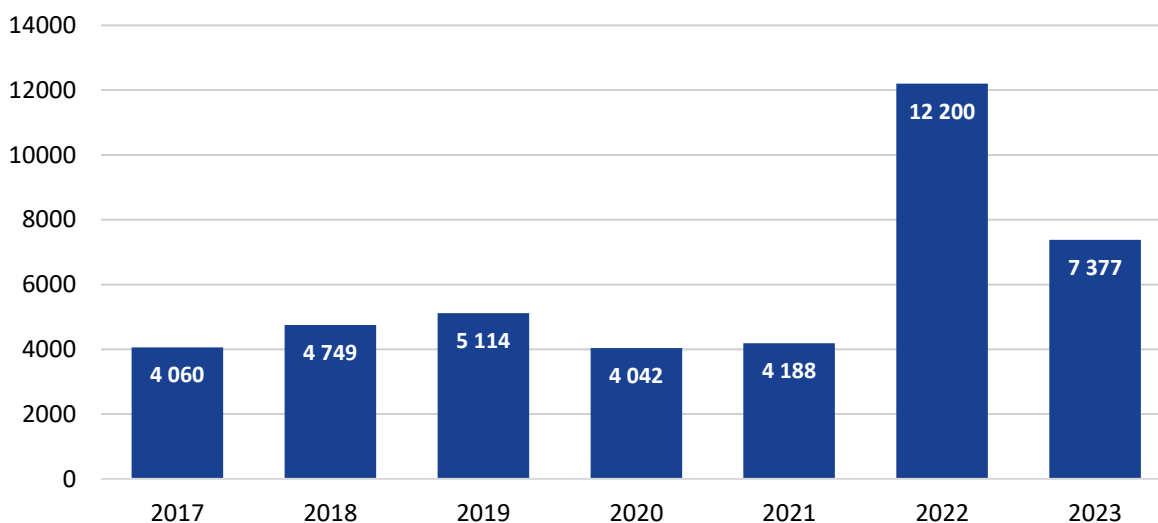
Rok 2023 to przede wszystkim czas intensywnych działań związanych z kontynuacją projektów zapoczątkowanych, gdy Gdańsk był Europejską Stolicą Wolontariatu (2022 r.). Rozwijano kartę wolontariusza, certyfikację organizacji i instytucji oraz referencje dla wolontariuszy.

Na zadania związane z promocją i organizacją wolontariatu Miasto Gdańsk zaplanowało w „Programie współpracy z organizacjami pozarządowymi” na 2023 r. kwotę 800 tys. zł. Środki te rozdysponowano w trybie otwartych konkursów ofert na projekty dotyczące m.in. przygotowania wolontariuszy na potrzeby własne organizacji pozarządowych i realizację inicjatyw związanych z dziedzictwem Europejskiej Stolicy Wolontariatu Gdańsk 2022.

Kontynuowano prowadzenie Miejskiego Centrum Wolontariatu w Gdańsku oraz organizację Gdańskiego Tygodnia Wolontariatu, wspierano rozwój wolontariatu w organizacjach pozarządowych i działanie Programu Wolontariatu Pracowniczego UMG, prowadzono promocję wolontariatu w szkołach i na gdańskich uczelniach.

Zadanie mające na celu prowadzenie biura pośrednictwa wolontariatu realizowało stowarzyszenie Regionalne Centrum Wolontariatu (RCW) w Gdańsku na podstawie trzyletniej umowy na lata 2023–2025. Prowadzone przez RCW Miejskie Centrum Wolontariatu jest ośrodkiem kompleksowej promocji i planowania rozwoju wolontariatu, pośrednictwa pracy wolontariackiej oraz szkoleń dla wolontariuszy. W 2023 r. dzięki pośrednictwu wolontariatu w RCW działania o tym charakterze podjęło 7377 osób. Centrum realizuje również projekt wykorzystania wolontariatu w przestrzeni publicznej Gdańska przy obsłudze wydarzeń o charakterze sportowym, rekreacyjnym, turystycznym lub promocyjnym.

Liczba wolontariuszy podejmujących wolontariat przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku w latach 2017–2023

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, UMG.

W ramach marki Wolontariat Miasta Gdańska kontynuowano działania na rzecz jej ugruntowania, tak aby każda organizacja mogła korzystać z siły wspólnego przekazu, zachowując jednocześnie swoją specyfikę i odrębność działania. W 2023 r. pod szyldem tej marki zrealizowano takie projekty, jak: Gdański Tydzień Wolontariatu, „Godzina dla Gdańska”, lokalne centra wolontariatu, „Program wspierania i rozwoju wolontariatu długoterminowego” na lata 2018–2030, Korpus Solidarności oraz „Termosfera” dla szkolnych kół wolontariatu.

W 2023 r. rozwijano działania promocyjne dotyczące wolontariatu pracowniczego. Pracownicy UMG angażowali się w liczne akcje miejskie, m.in. biorąc w nich udział. Wymienić tu można m.in. liczenie pieniędzy zebranych podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, przygotowanie paczek wielkanocnych dla seniorów i podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie oraz przeprowadzenie akcji promujących oddawanie krwi.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO W ZAKRESIE WOLONTARIATU:

- **Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku (RCW)** – kluczowy podmiot zajmujący się organizacją wolontariatu w Gdańsku. Prowadzi działalność w zakresie pośrednictwa i organizacji wolontariatu dla innych podmiotów. W 2023 r. dzięki RCW wolontariat podjęło 7,4 tys. osób.
- **Gdański Tydzień Wolontariatu** – partnerska inicjatywa RCW, Miasta Gdańska oraz gdańskich organizacji pozarządowych i instytucji publicznych, która została powołana do życia w związku z Międzynarodowym Dniem Wolontariusza obchodzonym na całym świecie 5 grudnia. Jest to przede wszystkim święto gdańskich wolontariuszy, a ponadto cykl różnorodnych wydarzeń adresowanych do wszystkich mieszkańców Gdańska. Inicjatywa ma na celu docenienie i integrację gdańskiego środowiska wolontariuszy, promocję idei wolontariatu wśród gdańszczan i gdańszczanek oraz upowszechnianie wiedzy o działaniach i akcjach organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i przedsiębiorców, w które w ciągu całego roku angażują się wolontariusze. Głównymi wydarzeniami obchodów Gdańskiego Tygodnia Wolontariatu w 2023 r. były: Parada Gdańskich Wolontariuszy, „Droga do Wolontariatu”, czyli przejażdżka zabytkowym tramwajem Konstal 102NA, Pomorskie Forum Wolontariatu oraz zakończona koncertem Gala Wolontariatu „Aktywni w Europejskiej Stolicy Wolontariatu”.
- **Partnerstwo na rzecz Rozwoju Wolontariatu** – platforma współpracy środowisk zajmujących się wolontariatem, która ułatwia wspólne podejmowanie decyzji dotyczących rozwoju wolontariatu w Gdańsku. W 2023 r. partnerstwo kontynuowało aktywność, a jego działania skupiały się wokół dziedzictwa Europejskiej Stolicy Wolontariatu.
- **Program Wolontariatu Pracowniczego w Urzędzie Miejskim w Gdańsku** – pracownicy UMG uczestniczyli w licznych wydarzeniach oraz włączali się aktywnie w ogólnopolskie i ogólnomiejskie akcje, takie jak liczenie pieniędzy podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, promocja honorowego krwiodawstwa czy wsparcie 6. Gdańsk Maratonu. W okresie przedświątecznym urzędowni wolontariusze przyłączyli się do akcji „Każdy może pomóc” i przygotowali prezenty dla dzieci – podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (MOPR). Zorganizowano zbiórkę kołder i poduszek dla uchodźców z Ukrainy przebywających w ośrodku na terenie miasta oraz zbiórkę artykułów spożywczych, odzieży i obuwia dla cywilów i żołnierzy w Ukrainie. Pracownicy przygotowali wielkanocne paczki dla seniorów – podopiecznych gdańskiego MOPR. Uczestniczyli również w biegu charytatywnym, a jesienią wzięli udział w akcji sprzątania świata.
- **Program Wolontariatu Pracowniczego w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie** – w ramach programu pracownicy MOPR uczestniczyli w przygotowaniu finału charytatywnej akcji „Każdy może pomóc”, skierowanej do gdańskich rodzin z dziećmi.
- **Pakiet Gdańskiego Wolontariusza w systemie Gdańskiej Karty Mieszkańca (GKM)** – wprowadzona w 2023 r. innowacyjna forma promocji aktywności wolontariackich, polegająca na gromadzeniu punktów w zamian za udział w akcjach i wymianie ich na nagrody z wykorzystaniem GKM z dodanym pakietem.
- **Wolontariat stały i akcyjny w Europejskim Centrum Solidarności (ECS)** – wolontariuszki i wolontariusze współpracują z ECS, wspierając instytucję w rozwoju i realizacji działań merytorycznych. Program wolontariatu realizowany jest we współpracy z RCW w Gdańsku. W bazie wolontariuszy znajduje się 448 osób. Wolontariusze i wolontariuszki wsparli 14 wydarzeń z kalendarza ECS.
- **Program wolontariatu Fundacji Gdańskiej** – obejmował współpracę z czterema organizacjami pozarządowymi: RCW w Gdańsku, Fundacją RC, Stowarzyszeniem Mrowisko oraz PSONI Gdańsk.

W program zaangażowało się 137 wolontariuszy, w tym 17 uczestników programu Best Buddies, który zajmuje się integracją dzieci z niepełnosprawnościami.

WSPÓŁPRACA ZE WSPÓLNOTAMI LOKALNYMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

26 sierpnia 2023 r. swoje drzwi dla mieszkanki i mieszkańców otworzyło **Centrum Dolna Brama** zlokalizowane pod adresem Dolna Brama 8. To docelowe centralne miejsce ekosystemu wspierania innowacji społecznych i innych form aktywności społecznych (hub społeczny), w którym oprócz wsparcia merytorycznego i administracyjnego znaleźć można przestrzeń do pracy.

Centrum Dolna Brama jest prowadzone i finansowane przez gdański samorząd. Miasto wspiera w ten sposób aktywność osób w każdym wieku, zachęca do wolontariatu, stwarza warunki rozwoju innowacji społecznych, daje swobodną przestrzeń do nawiązywania relacji i realizacji wspólnych projektów.

Rok 2023 był dziesiątym rokiem realizacji jednego z kluczowych priorytetów wspierania rozwoju społeczności lokalnych i aktywności obywatelskiej w dzielnicach Gdańska, jakim jest prowadzenie centrów lokalnych. **Centra lokalne** działają na rzecz lokalnej społeczności – indywidualnie określonej na podstawie jej potrzeb i potencjału – tworząc miejsca dostępne i przyjazne mieszkańcom, wykorzystując wszelkie dostępne narzędzia w ramach animowania współpracy sąsiedzkiej oraz uaktywniając lokalnych liderów. Centra lokalne są prowadzone przez organizacje pozarządowe wyłaniane w otwartych konkursach ofert.

W 2023 r. na terenie Gdańska funkcjonowało 27 centrów lokalnych: 16 domów sąsiedzkich i 11 klubów sąsiedzkich w dzielnicach: Orunia Górna-Gdańsk-Południe, Orunia-Święty Wojciech-Lipce, Śródmieście, Wrzeszcz Dolny, Wrzeszcz Górny, Oliwa, Brzeźno, Nowy Port, Osowa, Ujeścisko-Łostowice, Stogi, VII Dwór, Piecki-Migowo, Siedlce, Zaspą, Przymorze Małe, Przymorze Wielkie, Chełm, Kokoszki, Przeróbka, Strzyża, Aniołki, Letnica, Młyniska. Na działalność centrów lokalnych w analizowanym roku przekazano ponad 2,2 mln zł.

Wiele działań podejmowanych w Gdańsku na rzecz mieszkańców jest zlecana przez miasto do realizacji organizacjom pozarządowym. Współpraca z sektorem pozarządowym rozwija się od wielu lat i stanowi jeden z priorytetów działalności Miasta Gdańska w obszarze społecznym. Głównym celem strategicznym współpracy z organizacjami jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i budowanie partnerskich relacji między samorządem a zorganizowanymi grupami mieszkańców.

Gdańskie fundusze inicjatyw oddolnych w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba inicjatyw realizowanych w ramach funduszy inicjatyw oddolnych ogółem		300	280	311	300	379	332	343
w tym:	w ramach Funduszu Senioralnego	67	99	81	103	72	91	78
	w ramach Funduszu Młodzieżowego	103	36	85	57	63	65	59
	w ramach Funduszu Otwarty IKM	84	59	64	70	97	66	61
	w ramach Funduszu Sąsiedzkiego	40	78	72	64	32	38	69
	w ramach Funduszu Sportowo-Rekreacyjnego	•	•	•	•	102	27	45
	w ramach Funduszu Innowacji Społecznych	6	8	9	6	13*	13*	12
	w ramach Funduszu Równości	•	•	•	•	•	16	19
	w ramach Funduszu Europejskiej Stolicy Wolontariatu	•	•	•	•	•	16	•

* w ramach Funduszu Innowacji Społecznych podano liczbę projektów, które otrzymały wsparcie merytoryczne

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, UMG.

Dokumentem określającym cele, obszary i formy współpracy w 2023 r. był, tak jak w latach poprzednich, roczny „Program współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi”. Miał on na celu wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych przez podnoszenie kompetencji ich liderów i działających w nich osób, wspieranie integracji sektora oraz podnoszenie jakości komunikacji międzysektorowej.

Na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi w trybach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie o zdrowiu publicznym w 2023 r. przyznano z budżetu Miasta Gdańska kwotę 110 mln zł.

W 2023 r. współpraca z organizacjami pozarządowymi realizowana była w 26 obszarach, m.in. w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodziny, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, działań z zakresu kultury, ochrony i promocji zdrowia, działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, promocji i organizacji wolontariatu.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO W ZAKRESIE WSPÓŁPRACY ZE WSPÓLNOTAMI LOKALNYMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI:

- **Centrum Dolna Brama** – zostało otwarte 26 sierpnia 2023 r., co połączono m.in. ze spacerem po dzielnicy, wystawami artystycznymi, warsztatami ogrodniczymi, kulinarnymi, malarskimi, prezentacją Gdańskich Funduszy Społecznych oraz koncertem dla uczestników. Przy ul. Dolna Brama 8 mieszczą się: Referat Współpracy Lokalnej i Innowacji Społecznych Wydziału Rozwoju Społecznego UMG, Centrum Informacji i Animacji Senioralnej oraz Centrum Weterana i Edukacji Patriotycznej. Podejmowane są tu działania mające na celu animację środowiska lokalnego i domów sąsiedzkich, prowadzone będą konsultacje społeczne, a część przestrzeni udostępniana została organizacjom pozarządowym. Miejsce to ma być także narzędziem wspierającym gdańszczanki i gdańszczan w budowaniu tożsamości, silnych lokalnych społeczności, podejmowaniu aktywności społecznej i obywatelskiej, współdecydowaniu o przyszłości miasta czy przyjmowaniu świadomej odpowiedzialności za jakość relacji międzyludzkich w Gdańsku.
- W 2023 r. umeblowano i wyposażono pomieszczenia RCW wyremontowane w roku poprzednim. W celu dalszego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wdrożono w podstawowym zakresie oznakowanie obiektu (z wiodącym kolorem żółtym), m.in. poprzez wykonanie wyklejek: na ścianie na parterze z mapą budynku (w postaci rzutu pięter wraz z informacją o pomieszczeniach znajdujących się na danym piętrze) i przy wejściu na poszczególne kondygnacje (z numerem danego piętra). System identyfikacji wizualnej Centrum Dolna Brama jest kontynuowany i na bieżąco uzupełniany.
- **Domy i kluby sąsiedzkie** – kontynuowały wsparcie osób przybyłych do Polski z powodu wojny w Ukrainie. W działania włączyła się na zasadzie wolontariatu lokalna społeczność. Wybrane centra lokalne wzięły udział w ogólnomiejskiej akcji pomocowej „Gdańsk pomaga Ukrainie”. Dzięki dodatkowemu wsparciu finansowemu z UNICEF wybranym centrom lokalnym udało się podjąć szereg działań integrujących nowych mieszkańców, w tym przede wszystkim dzieci i młodzież uciekające przed wojną w Ukrainie.
- Centra lokalne kontynuowały też **program teleopieki domowej** dla seniorów oraz prowadziły **punkty porad prawnych i obywatelskich**. W centrach mieszkańcy włączali się wolontariacko w pomoc sąsiadom w codziennych czynnościach, co wpłynęło pozytywnie na wzmocnienie więzi społecznych i zawiązanie się nowych grup samopomocowych. Pracownicy i wolontariusze działający w domach i klubach sąsiedzkich zdobyli nowe kompetencje i wiedzę o mieszkańcach, przydatne w dalszej pracy ze społecznościami lokalnymi.
- W 2023 r. kontynuowano **spotkania sieciujące dla operatorów centrów lokalnych**. Podczas spotkań poruszano tematykę związaną z poszerzaniem roli centrów lokalnych w dzielnicach, praktycznych aspektów prowadzenia dokumentacji projektowej, a także kontynuowano prace nad partycypacyjnym utworzeniem zagadnień dotyczących identyfikacji graficznej dla sieci domów i klubów sąsiedzkich.
- **Minigranty Fundacji Gdańskiej w ramach gdańskich funduszy** – zadanie to zostało podzielone na pięć funduszy działających na terenie Gdańska: młodzieżowy, sportowo-rekreacyjny, równościowy, senioralny i sąsiedzki, które mają na celu wspieranie inicjatyw małych grup społecznych lub organizacji. Dzięki dodatkowym środkom z UNICEF wsparcie finansowe otrzymało więcej inicjatyw, zwłaszcza adresowanych do młodzieży, a także mających na celu integrację społeczności ukraińskiej z polską oraz

różnych pokoleń. Łącznie zrealizowano 19 rozmaitych inicjatyw w pięciu obszarach, przy czym grupy zawsze miały dostęp do wsparcia ze strony organizacji zarządzających grantami.

- **Program współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi** – przewiduje wielopłaszczyznową współpracę finansową i pozafinansową miasta z organizacjami pozarządowymi. W 2023 r. prowadzono działania w 26 obszarach (sferach) współpracy. W ramach współpracy finansowej przekazano na realizację zadań publicznych dotacje w wysokości **110 021 619,88 zł**. Najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, kultury, ochrony i promocji zdrowia, działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
- **Powierzchnie biurowe udostępniane organizacjom pozarządowym** – w 2023 r. organizacje pozarządowe użytkowały na preferencyjnych warunkach łącznie 246 lokali, z czego 151 lokali użyczano, a 95 wynajmowano na preferencyjnych warunkach czynszowych. Ponadto w 2023 r. MOPR z zarządzanego przez siebie zasobu udostępniał dziewięciu organizacjom w drodze użyczenia 12 nieruchomości lub ich części na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i wsparcia rodziny. Organizacje pozarządowe, jako organizatorzy wielu wydarzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i społecznych, okazjonalnie korzystają nieodpłatnie lub na preferencyjnych zasadach z zasobów różnych instytucji miejskich. Najczęściej są to sale konferencyjne, przestrzenie wystawowe, sale spotkań.
- **„Solidarność Codziennie”** – program realizowany przez ECS, polegający na wspieraniu i rozwijaniu działań organizacji pozarządowych, grup nieformalnych oraz aktywistów społecznych, którzy chcą działać zgodnie z misją solidarności społecznej i ideą budowania otwartego, niewykluczającego społeczeństwa. W przestrzeni udostępniane są sale na potrzeby codziennej pracy, organizacji spotkań i małych wydarzeń. Zainteresowane osoby mogą także korzystać z tablicy ogłoszeń, szafek oraz skrzynek na listy. Oprócz tego na potrzeby fundacji i stowarzyszeń przeznaczono w przestrzeni dziewięć pomieszczeń biurowych, które zajmują organizacje współpracujące z ECS na zasadach umowy partnerskiej albo wynajmujące biuro lub biurko.
- Na zlecenie miasta prowadzone są **Gdańskie Centrum Organizacji Pozarządowych (COP)** oraz **Centrum Inicjowania Rozwoju**, świadczące usługi na rzecz wzmocnienia potencjału gdańskich organizacji. Oferta obejmuje wsparcie zarówno merytoryczne (poradnictwo prawne, księgowe, biznesowe, asystenturę), jak i infrastrukturalne (bezpłatne sale szkoleniowe, coworking społeczny czy tzw. studio NGO). Z oferty obu organizacji w 2023 r. skorzystało 136 organizacji pozarządowych, odbyło łącznie 291 godz. poradnictwa, a w wyniku wsparcia powstało dziewięć nowych organizacji pozarządowych.
- **Kuźnia Liderów i Liderów Gdańskich NGO** – cykl praktycznych warsztatów dla liderów organizacji pozarządowych. W 2023 r. odbyła się kolejna edycja, którą ukończyło 11 przedstawicieli gdańskich organizacji pozarządowych.
- **Gdańska Szkoła Animatorów Lokalnych** – cykl merytorycznych szkoleń, na których 11 osób poznało metodologię lokalnej animacji społecznej i współpracy angażującej wszystkie podmioty funkcjonujące na danym obszarze.
- **Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych (GROP)** – jest partnerem miasta w konsultowaniu aktów prawa lokalnego, które mają wpływ na sferę pożytku publicznego, oraz bierze udział w przygotowywaniu rocznych i wieloletnich programów współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi. W 2023 r. do kluczowych obszarów aktywności GROP w relacjach z miastem należał udział w: Gdańskiej Radzie Działalności Pożytku Publicznego (w której uczestniczą członkowie GROP), zespole konsultacyjnym ds. Budżetu Obywatelskiego, Gdańskiej Radzie ds. Rozwoju Wolontariatu, zespole ds. monitoringu i ewaluacji Wieloletniego Ramowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zespołach konsultacyjnych programów operacyjnych.
- **Narzędzia współpracy z NGO** – od 2017 r. UMG korzysta z elektronicznego systemu wspierającego proces zarządzania usługami społecznymi finansowanymi lub współfinansowanymi ze środków budżetowych Miasta Gdańska. W ramach zarządzania usługami społecznymi wykorzystywano systemem informatyczny składający się z modułów funkcjonalnych wspierających: obsługę udzielania dotacji dla podmiotów realizujących zadania w obszarze pożytku publicznego i zdrowia publicznego, przyznawanie stypendiów dla uczniów, studentów i artystów, rozliczanie wniosków m.in. o inicjatywę lokalną (w ramach regrantingu, działalności rad dzielnic), nabór wniosków dotyczących zakupu i promocji wydawnictw i dzieł sztuki oraz nagród w obszarze kultury, udzielania dotacji dla podmiotów realizujących zadania w obszarze sportu. W 2023 r. system odnotował blisko 4 tys. złożonych wniosków, z czego dofinansowanie zostało przyznane ponad 1,5 tys. ofert na łączną kwotę ponad

110 mln zł w ramach przeszło 150 naborów organizowanych przez UMG (Biuro Prezydenta ds. Kultury, Biuro Prezydenta ds. Sportu, Biuro ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami, Wydział Rozwoju Społecznego) oraz jednostki miejskie (Gdański Urząd Pracy, Biuro Rozwoju Gdańska, MOPR). Przyznano je także trzem operatorom zewnętrznym w ramach regrantingu. Kontynuowano ponadto prace koncepcyjno-wdrożeniowe związane z integracją systemu z EZD PUW i ePUAP.

- **Newsletter Gdańskich NGO – newsletter dla organizacji pozarządowych**, służący do przekazywania ważnych informacji o działaniach miasta i organizacji pozarządowych w sektorze społecznym. Organizacje przesyłają wiadomości na temat swojej działalności na specjalny adres e-mailowy; na ich podstawie tworzony jest newsletter, rozsyłany do kilkuset organizacji pozarządowych zarejestrowanych w bazie prowadzonej przez UMG oraz bezpośrednio zapisanych do bazy mailingowej za pośrednictwem strony www.gdansk.pl (stan na 31.12.2023 roku: 687 aktywne rekordy). W 2023 r. rozesłano 57 edycji newslettera. Priorytetowe informacje są ponadto wysyłane jako pojedyncze wiadomości.
- **„Podwieczorek Społeczny”** – spotkania z organizacjami pozarządowymi organizowane przez MOPR. W ramach cyklu odbyły się trzy spotkania, podczas których przedstawiciele organizacji pozarządowych przedstawiali swoją perspektywę dotyczącą współpracy w obszarze usług społecznych.
- **Nagroda Prezydenta Miasta Gdańska im. Lecha Bądkowskiego** – ustanowiona przez Pawła Adamowicza w 2001 r. dla podkreślenia roli i wkładu organizacji pozarządowych w budowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywanie lokalnych problemów. W 2023 r. wyróżnienie występowało pod nazwą Gdańska Nagroda Obywatelska im. Lecha Bądkowskiego i było jedną z Gdańskich Nagród Społecznych (obok Gdańskiej Nagrody Ochrony Zdrowia im. Aliny Pierkowskiej oraz Gdańskiej Nagrody Równości im. Pawła Adamowicza). Wszystkie te nagrody przyznawane są w dwóch kategoriach: dla organizacji pozarządowej (nagroda finansowa w wysokości 20 tys. zł brutto) oraz dla społecznika/społeczniczki (nagroda finansowa w wysokości 10 tys. zł brutto). Laureaci wyłaniani są w drodze głosowania, w którym może wziąć udział każdy mieszkaniec Gdańska. Dodatkowo Prezydent Miasta Gdańska przyznaje jedno wyróżnienie (nagroda finansowa w wysokości 10 tys. zł brutto) osobie wybranej spośród wszystkich nominowanych w obu kategoriach zakwalifikowanych do głosowania publicznego. Laureatki i laureaci Gdańskiej Nagrody Obywatelskiej im. Lecha Bądkowskiego ogłoszeni zostali na dorocznym spotkaniu gdańszczan, odbywającym się w Filharmonii Bałtyckiej 19 grudnia 2023 r.
- **Inkubator Innowacji Społecznych INNaczej** – Gdańsk wspiera innowatorów społecznych od 2017 r. W 2023 r. na zlecenie Wydziału Rozwoju Społecznego UMG, kontynuując działania lat poprzednich, Fundacja Inicjowania Rozwoju UP Foundation – wspólnie z partnerami, tj. Inkubatorem „Starter”, Instytutem Kultury Miejskiej, Solidarnością Codziennie – przygotowała i przeprowadziła program wspierania innowacji społecznych w Gdańsku, realizowany pod nazwą Fundusz Innowacji Społecznych INNaczej / Inkubator Innowacji Społecznych INNaczej. Zaproponowany w 2023 r. proces wyboru i wspierania pomysłów na zmianę społeczną był złożony z czterech spójnych obszarów (wsparcie merytoryczne, finansowe, infrastrukturalne oraz monitoring i ewaluacja), w efekcie których zostały wybrane cztery najlepsze prototypy pomysłów (spośród wszystkich 27 zgłoszonych). Aby zapewnić ciągłość wsparcia innowatorów społecznych w Gdańsku, na przełomie 2023 i 2024 r. przeprowadzono wybór oferenta, który będzie realizował program „INNaczej” przez kolejne 3 lata.
- **„Nie śpij, bo Cię przegłosują”** – kampania przeprowadzona w celu pobicia rekordu frekwencji w wyborach parlamentarnych z 1989 r., wynoszącego 62,7%. Przestanie miało dotrzeć do obywateli dzięki zaangażowaniu w akcję ambasaderek i ambasadorów – ludzi ze świata nauki, kultury, polityki, sportu. Kampania została oficjalnie uruchomiona podczas obchodów Święta Wolności i Praw Obywatelskich w Gdańsku. Wraz z rozpoczęciem kampanii został udostępniony spot promocyjny, w którym przedstawiciele różnych pokoleń zachęcali do aktywnego uczestnictwa w wyborach parlamentarnych. W akcję zaangażowało się 25 miast z 12 województw oraz Unia Metropolii Polskich, Związek Miast Polskich i Związek Województw RP. W kampanii zrealizowano następujące inicjatywy:
 - uruchomiona została strona internetowa niespij.pl, pełniąca funkcję źródła kluczowych informacji związanych z nadchodzącymi wyborami;
 - stworzono instalację artystyczną – mobilny budzik odliczający czas do wyborów. Budzik odwiedził dziewięć polskich miast i pokonał w sumie 3028 km. Instalacja artystyczna zachęcała do odwiedzania strony internetowej oraz przypominała mieszkańcom o wyborach 15 października;
 - zorganizowano bieg „Gdańsk Biega – Na Wybory!” – 7 października wzięło w nim udział ok. 1 tys. osób;

- odbyły się spotkania ze studentami trzech uczelni w Gdańsku;
- dystrybuowano ulotki promujące udział w wyborach.
- **Święto Wolności i Praw Obywatelskich** w Gdańsku – piąta edycja święta mającego na celu budowanie społeczeństwa obywatelskiego odbyła się w dniach 2–4 czerwca 2023 r. pod hasłem „Nie śpij, bo cię przegłosują”, będącego bezpośrednim nawiązaniem do przełomowych dla Polski wyborów z 4 czerwca 1989 r. Obchody zainaugurował kongres Forum Idei i Praktyki „Solidarni w Rozwoju – Aktywni w Rozwoju”. W Gdańsku od 2019 r. corocznie organizowane są koncerty, debaty, spotkania i konferencje; motywem wiodącym kongresu w 2023 r. była energia społeczna pokoleń. Panele i dyskusje toczyły się wokół takich kwestii, jak: solidarność społeczna, odpowiedzialność, sytuacja mniejszości, zakres partycypacji i stopień poczucia sprawstwa, rola i znaczenie praw obywatelskich, innowacje społeczne i poszukiwanie nowych rozwiązań (np. w sferze ekonomii społecznej).
- **Strefa Społeczna** podczas Święta Wolności i Praw Obywatelskich – czwarta edycja inicjatywy mającej na celu budowanie społeczeństwa obywatelskiego odbyła się pod hasłem „Pokolenia Wolności”. Zorganizowano debaty dotyczące rozrywki, sportu, telewizji, a także bezrobocia, wykluczenia komunikacyjnego, uzależnień. Debaty transmitowano na głównej stronie onet.pl. W 2023 r. w wydarzeniu uczestniczyło 150 organizacji pozarządowych. Ważną częścią Strefy Społecznej była inauguracja kampanii profrekwencyjnej „Nie śpij, bo Cię przegłosują”.
- **Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy** – w 2023 r. wydarzenie pod hasłem „Chcemy wygrać z sepsą! Gramy dla wszystkich – małych i dużych!” zostało zorganizowane przez Fundację Gdańską przy współpracy z RCW. Na terenach postoczniowych odbyły się koncerty, licytacje oraz inne atrakcje. Dzięki zaangażowaniu ponad 1 tys. wolontariuszy i hojności darczyńców udało się zebrać ponad 1,2 mln zł na rzecz leczenia dzieci.
- **Studium Obywatelskie im. Pawła Adamowicza** – projekt, działający od czerwca 2021 r. jako konsorcjum, realizowany przez Fundację Gdańską wraz z ECS i Fundacją Energia dla Europy. Polega na rozwijaniu oferty studiów i innych form kształcenia w celu dostarczenia wiedzy eksperckiej wynikającej z doświadczeń prowadzących, analizy studium przypadku oraz warsztatów z praktykami. Jest to możliwe dzięki stworzeniu przestrzeni edukacyjnej do wymiany myśli i dzielenia się dobrymi praktykami w działaniu samorządów oraz organizacji pozarządowych – nie tylko z Polski, lecz również z państw członkowskich Unii Europejskiej. Misja studium wiąże się z rozwijaniem wartości reprezentowanych przez Pawła Adamowicza, dotyczących propagowania roli miasta jako centrum tworzącego wspólnotę, otwartego na nowe idee, inicjatywy i dialog, które głośno sprzeciwia się totalitaryzmowi. Dotychczas w ramach studium:
 - zrealizowano trzy programy studiów MBA – studiuje bądź studiowało 150 osób, a 57 zostało absolwentami;
 - uruchomiono dwa kierunki studiów kompetencyjnych, w których wzięło udział 49 słuchaczy;
 - zorganizowano dwie edycje bezpłatnego Programu Przywództwa Społecznego, w których wzięło udział po 17 uczestników.
- **„Zamelduj się w Gdańsku”** – akcja prowadzona od 2022 r., mająca na celu zachęcanie mieszkańców do meldowania się w miejscu ich pobytu. W tym celu organizowane są spotkania, podczas których mieszkańcom wskazuje się korzyści, jakie dla lokalnej społeczności daje meldunek. Dzięki zameldowaniu mieszkańcy mają wpływ na swoją dzielnicę. Wielkość środków finansowych przekazywana do poszczególnych dzielnic jest uzależniona od liczby zameldowanych tam osób. Meldunek daje też możliwość kształtowania lokalnej rzeczywistości. Obywatele mogą bez przeszkód wybierać miejskie władze i brać udział w wyborach na różnych szczeblach, ponieważ zameldowanie na pobyt stały skutkuje wpisem do spisu wyborców. Bardzo istotny jest wpływ na rozwój transportu publicznego. Siatkę połączeń tworzy się na podstawie danych dotyczących liczby mieszkańców, czyli potencjalnych użytkowników komunikacji zbiorowej. Liczba mieszkańców kształtuje również wysokość dotacji na realizowane przez miasto zadania. Wiedząc, ilu jest faktycznie mieszkańców i ilu ich przybywa do Gdańska, łatwiej planować nowe inwestycje.
- **„Wspólne Podwórko”** – konkurs promujący, wspierający i realizujący projekty rewaloryzacji przestrzeni sąsiedzkich, stycznych do przestrzeni publicznych i wzajemnie na siebie oddziałujących, stanowiących najbliższe sąsiedztwo wspólnot mieszkaniowych. W 2023 r. w ramach programu zagospodarowano trzy wnętrza podwórzowe przy budynkach wspólnot mieszkaniowych.
- **Święto Ulicy Lawendowej** – odbyło się 7 października 2023 r. z udziałem 1,2 tys. uczestników. Program wydarzenia obejmował aspekty historyczne, kulturalne, rzemieślnicze i atrakcje dla najmłodszych. Święto wzmocniło lokalne więzi społeczne.

- **Asystenci międzykulturowi** – w ramach programu UNICEF w Gdańsku zatrudniono dziewięcioro asystentów kulturowych ze społeczności uchodźców, którzy pomagali pięciu organizacjom pozarządowym: Fundacji Gdańskiej, Fundacji RC, Towarzystwu Pomocy św. Brata Alberta, Stowarzyszeniu Morena i Fundacji Obudź Nadzieję. Asystenci kulturowi odegrali kluczową rolę, umożliwiając społeczności uchodźców aktywne uczestnictwo w programie.

UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W ZARZĄDZANIU MIASTEM

Gdańsk jako miejsce otwarte na innych, wrażliwe na słabszych i potrzebujących, jest także miastem ludzi odpowiedzialnych społecznie, aktywnych, zrzeszających się, potrafiących działać wspólnie na rzecz sąsiedztw, lokalnych społeczności, regionu i kraju. Aktywność obywatelska to niezwykle ważny aspekt życia miasta. Zaangażowanie mieszkańców jest gwarancją efektywnego diagnozowania problemów i identyfikowania sposobów ich rozwiązań oraz podejmowania decyzji najlepszych dla lokalnej społeczności. Aktywność obywatelska to zarówno działania nieformalnych grup mieszkańców, udział w wyborach, działalność rad dzielnic, jak i współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi, Budżet Obywatelski czy procesy partycypacyjne – tworzące przestrzeń do wspólnego zarządzania miastem.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Uczestnictwo mieszkańców w procesach partycypacyjnych – zarówno służących konsultowaniu licznych spraw związanych z działalnością miasta, jak i tworzących przestrzeń do współdecydowania o konkretnych rozwiązaniach – jest ważnym elementem budowania społeczeństwa obywatelskiego, ludzi aktywnych, gotowych do działania. Współpraca z mieszkańcami co roku zawiera stałe elementy, jak np. Budżet Obywatelski, ale też kształtuje się dynamicznie i dostosowuje do bieżących potrzeb.

Najważniejsze spotkania o charakterze konsultacyjnym i partycypacyjnym w 2023 r.:

- konsultacje społeczne ws. projektu dokumentu Gdańsk Programy Rozwoju 2030;
- konsultacje społeczne ws. Budżetu Obywatelskiego 2024;
- konsultacje społeczne ws. zmiany granic miasta Gdańska;
- konsultacje społeczne „Jak zagospodarować plac między blokami?” w dzielnicy Przymorze Małe;
- konsultacje społeczne ws. projektu Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024–2026;
- konsultacje społeczne Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska na lata 2024–2026;
- konsultacje społeczne Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024–2026.

BUDŻET OBYWATELSKI

Budżet Obywatelski w Gdańsku to inicjatywa, w ramach której mieszkańcy miasta mają możliwość bezpośredniego decydowania o przeznaczeniu części środków budżetowych. Jest to swoisty mechanizm demokratyczny, który umożliwia obywatelom aktywne uczestnictwo w procesie decyzyjnym dotyczącym wydatków publicznych i dzięki któremu mieszkańcy mają bezpośredni wpływ na kształtowanie swojego otoczenia oraz decydowanie o priorytetach inwestycyjnych miasta³.

Do Budżetu Obywatelskiego 2024 mieszkańcy złożyli 697 projektów, z czego najwięcej dotyczyło nowych przestrzeni rekreacyjnych i zielonych. Do głosowania zakwalifikowanych zostało 399 projektów. W głosowaniu wzięło udział 46 tys. mieszkańców Gdańska, a ogólna frekwencja wyniosła 10,7%.

³ Sprawozdanie z wykonania Budżetu Obywatelskiego zamieszczono w Załączniku nr 1.

RADY DZIELNIC

Dla budowania społeczeństwa obywatelskiego i angażowania się mieszkańców w sprawy lokalne ważna jest działalność rad dzielnic. W 2023 r. rady funkcjonowały we wszystkich 35 dzielnicach. Działało w nich 563 radnych. Rady złożyły wnioski o dofinansowanie 789 projektów lokalnych na łączną kwotę 5 681 923 zł. Środki te przeznaczono na sfinansowanie inwestycji w dzielnicach oraz projektów wspomagających mieszkańców.

Działalność rad dzielnic w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba złożonych przez rady dzielnic wniosków o dofinansowanie projektów	530	543	776	587	588	723	789
Środki wykorzystane przez rady dzielnic (zł)	1 843 741	1 862 041	4 306 518	4 186 966	5 106 560	4 998 575	5 681 923

Źródło: Biuro ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami, UMG.

Szczególnym elementem współpracy z radami dzielnic były obchodzone w 2023 r. okrągłe rocznice przyłączenia dziewięciu dzielnic do granic Gdańska. Z tej okazji, szczególnie w okresie letnim, odbyło się szereg wydarzeń dla mieszkańców: pikniki dzielnicowe, imprezy sportowe, koncerty.

W 2023 r. odbywały się również spotkania rad dzielnic z przedstawicielami wydziałów UMG lub jednostek miejskich, organizowane we współpracy z Biurem ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami. Podczas 15 spotkań omawiano tematy ważne dla mieszkańców poszczególnych części Gdańska.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO
W ZAKRESIE UDZIAŁU MIESZKAŃCÓW W ZARZĄDZANIU MIASTEM:**

- **Budżet Obywatelski (BO) 2024** – głosowanie na projekty trwało od 11 września do 25 września. Cały proces rozpoczął się już w lutym od zgłaszania projektów, a zakończył się ogłoszeniem wyników 29 września 2023 r. Mieszkańcy Gdańska mogli samodzielnie oddać swój głos bądź skorzystać z punktów do głosowania rozmieszczonych na terenie miasta. Dzięki organizacji mobilnych punktów do głosowania we wszystkich dzielnicach mieszkańcy, zwłaszcza niemający dostępu do internetu, mogli głosować w wybranym dniu w swojej dzielnicy. Dodatkowo od 2 lat głosowanie w BO jest zintegrowane z Kartą Mieszkańca, co umożliwia posiadaczom karty logowanie się do systemu do głosowania poprzez aplikację „Jestem z Gdańska”.
- Łączna kwota BO 2024 to 20 441 573 zł, z czego na projekty dzielnicowe przeznaczono 16 624 463 zł (w tym 3 306 790 zł na Zielony Budżet Obywatelski), a na projekty ogólnomiejskie – 3 817 110 zł (w tym 1 140 000 zł na Zielony Budżet Obywatelski). Mieszkańcy złożyli 697 projektów, z czego 93 w kategorii Zielonego Budżetu Obywatelskiego. Najwięcej propozycji dotyczyło utworzenia nowych przestrzeni rekreacyjnych i zielonych, także wybiegów dla psów czy ogrodów deszczowych. Do głosowania zakwalifikowanych zostało 399 projektów. W głosowaniu wzięło udział 45 776 mieszkańców Gdańska – 25 868 kobiet oraz 19 911 mężczyzn (ogólna frekwencja – 10,7%). Najlepszy wynik pod względem frekwencji uzyskała Letnica (29,1%), którą nagrodzono świątecznymi iluminacjami. Do realizacji wybranych zostało 111 projektów, w tym 48 projektów Zielonego Budżetu Obywatelskiego (43 dzielnicowe i 5 ogólnomiejskich). Od kilku lat obowiązuje zasada, zgodnie z którą niewykorzystane w danej dzielnicy środki na realizację zwycięskich projektów przechodzą do kolejnej edycji BO. W edycji BO 2024 nie wykorzystano kwoty 1 327 319 zł, która przejdzie do puli BO 2025.
- **„Porozmawiamy przy stole”** – cykl spotkań Prezydenta Miasta Gdańska z gdańszczanami jest okazją, by porozmawiać o ważnych sprawach i potrzebach mieszkańców dzielnic, o zrealizowanych lub planowanych inwestycjach czy bieżących działaniach miejskich. W spotkaniach biorą udział: prezydent Gdańska, jej zastępcy oraz dyrektorzy wydziałów i miejskich jednostek organizacyjnych, a także radni miejscy i radni dzielnic. Podczas spotkania można wziąć udział w akcji „Melduj się w Gdańsku” oraz wyrobić lub przedłużyć Kartę Mieszkańca. Dostępne są również punkty informacyjne Gdańskiego

Centrum Kontaktu, Biura Rozwoju Gdańska, Wydziału Urbanistyki i Architektury UMG oraz Straży Miejskiej. W 2023 r. odbyło się sześć spotkań w dzielnicach:

- Orunia Górna-Gdańsk-Południe i Ujeścisko-Łostowice (20 III);
 - Przymorze Wielkie (24 IV);
 - Oliwa (29 V);
 - Siedlce (19 VI);
 - Jasień (12 IX);
 - Brętowo (12 X).
- **Spacerzy prezydent w dzielnicach** – w 2023 r. zostało zorganizowanych siedem spacerów w dzielnicach: Stogi, Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia, Orunia-Święty Wojciech-Lipce, Olszynka, Suchanino, Zaspą-Młyniec, Orunia Górna-Gdańsk-Południe. W czasie spacerów z udziałem radnych dzielnicowych, przedstawicieli UMG oraz jednostek organizacyjnych Gdańska poruszano wiele tematów ważnych dla mieszkańców oraz podejmowano decyzje dotyczące rozwiązywania zgłaszanych problemów. Przykładowymi efektami spacerów są:
 - podjęcie rozmów z Ergo Arena ws. udostępnienia parkującym, na czas imprez, zielonego pasa, który stanowi obecnie rezerwę terenową pod budowę planowanej tzw. Drogi Zielonej;
 - podjęcie rozmów ze Starostwem Powiatowym w Pruszczu Gdańskim ws. partycypowania przez miasto w kosztach remontu mostu na wysokości Batalionów Chłopskich w Świętym Wojciechu, propozycja od miasta dotacji celowej w wysokości 40 proc. kosztów inwestycji;
 - opracowanie pełnej analizy dostępności Traktu św. Wojciecha i Wału Raduni;
 - decyzja o powstaniu nawrotki dla autobusów miejskich za hotelem „Zatoka”;
 - przeprowadzenie przez Straż Miejską kontroli gospodarki wodno-ściekowej oraz rodzinnych ogrodów działkowych zlokalizowanych w dzielnicy Olszynka;
 - decyzja o remoncie w 2024 r. ul. Pustej i ul. Tulipanów;
 - decyzja o poszerzeniu przy szkole przy ul. Srebrnej chodnika do granicy z ogrodzeniem;
 - decyzja o utworzeniu ciągu pieszego przez utwardzenie ścieżki do ul. Kolorowej przy Przedszkolu nr 80;
 - decyzja o utworzeniu dodatkowych stacji Mevo we wskazanych lokalizacjach w dzielnicy Orunia Górna-Gdańsk-Południe;
 - decyzja o dofinansowaniu budowy chodnika na brakującym fragmencie w ul. Niepołomickiej.
 - **Spotkania ewaluacyjne z radami dzielnic** – organizowane są rok po odbytych spacerach z udziałem prezydent Gdańska i mają na celu ponowne podniesienie najważniejszych ustaleń i tematów omawianych podczas spacerów. W 2023 r. odbyło się 10 spotkań ewaluacyjnych z radami dzielnic: Jasień, Nowy Port, Chełm, Wzgórze Mickiewicza, Przeróbka, Osowa, Przymorze Małe, Strzyża, Wrzeszcz Dolny i Oliwa.
 - **Inne spotkania z mieszkańcami i radami dzielnic** – w 2023 r. odbyło się sześć kolegiów przewodniczących zarządów dzielnic z udziałem prezydent Gdańska lub jej zastępców. Są to spotkania służące wymianie informacji, rozmowie na konkretne tematy poświęcone problematyce dzielnic i spraw związanych z rozwojem miasta i jego części. Poruszana była m.in. tematyka dotycząca:
 - efektywności energetycznej;
 - ochrony środowiska we współpracy z radami dzielnic;
 - obowiązujących przepisów i działań dotyczących dzikich zwierząt na terenie miasta;
 - współpracy Straży Miejskiej z radami, rozpoczęcia sezonu letniego w mieście oraz miejskiego monitoringu;
 - świadczeń finansowych dla rodzin;
 - Gdańskiej Rady Organizacji Pozarządowych we współpracy z radami dzielnic;
 - programu „Jaśniejszy Gdańsk” oraz programu chodnikowego;
 - współpracy Dyrekcji Rozbudowy Miasta Gdańska z radami dzielnic oraz stanu realizacji zadań ze środków rad dzielnic;
 - Gdańskiej Polityki Zieleni;
 - realizacji inwestycji ze środków rad dzielnic oraz odtworzenia w 2024 r.;
 - podsumowania współpracy z radami dzielnic w 2023 r.

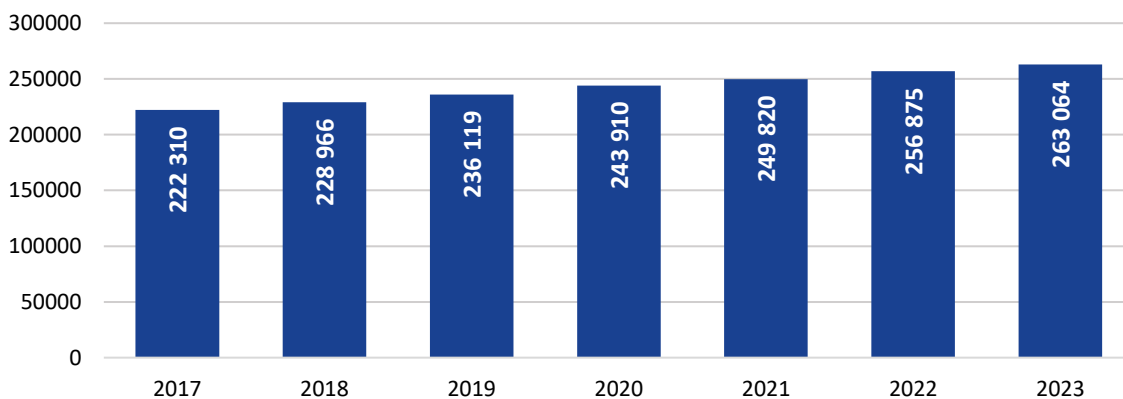
- **Punkt konsultacyjno-kontaktowy dla radnych dzielnic** – prowadzony jest w godzinach pracy UMG. Radni dzielnic mogą m.in. dostarczać uchwały i protokoły z sesji. Ponadto udzielana jest pomoc prawna przy sporządzaniu projektów uchwał lub wypełnianiu wniosków o sfinansowanie projektów w ramach inicjatyw dzielnicowych.

6.5. Mieszkania

Zwiększenie zasobów budownictwa mieszkaniowego wpływa przede wszystkim na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych gdańszczanek i gdańszczan, ale związane jest także ze zrównoważonym rozwojem miasta. Bogata oferta mieszkaniowa może pomóc w przeciwstawianiu się zagrożeniu spadkiem liczby ludności i tym samym niekorzystnym zmianom w strukturze demograficznej poprzez wzrost napływu ludności oraz zmniejszanie zjawiska suburbanizacji. W procesie tym istotna jest dostępność mieszkań dla osób o zróżnicowanej sytuacji materialnej i różnych potrzebach osobistych. Gospodarka mieszkaniowa, dzięki przeznaczeniu gminnych gruntów, lokali i mieszkań na realizację usług społecznych, wpływa także na większą dostępność wsparcia i silniejszą integrację społeczną.

W 2023 r. oddano do użytku 6189 lokali mieszkalnych, czyli o 976 mniej niż w poprzednim roku. W całym roku wydano pozwolenia na budowę 5948 mieszkań, tj. o 1860 mniej niż w 2022 r. Liczby te wskazują na kolejny rok spowolnienia na pierwotnym rynku nieruchomości.

Zasoby mieszkaniowe w Gdańsku w latach 2017–2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Na rynku mieszkaniowym działają spółki miejskie: Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego (GTBS), Towarzystwo Budownictwa Społecznego (TBS) „Motława” i Gdańska Infrastruktura Społeczna (GIS). Najwięcej nowych mieszkań powstaje w Gdańsku w ramach budownictwa deweloperskiego (na sprzedaż lub wynajem) i budownictwa indywidualnego (na potrzeby własne).

Działania z zakresu gospodarki mieszkaniowej mają na celu tworzenie systemu promującego rozwój budownictwa dla zróżnicowanej społecznie struktury użytkowników (mieszkania na własność, system deweloperski i spółdzielnie mieszkaniowe, mieszkania na wynajem realizowane poprzez towarzystwa budownictwa społecznego (TBS), mieszkania chronione, wspomagane i socjalne), obniżenie kosztów budowy mieszkań dzięki tworzeniu zasobu gruntów uzbrojonych, uzupełnienie istniejącej zabudowy nowymi obiektami oraz przeprowadzenie rewitalizacji i modernizacji obszarów zdegradowanych.

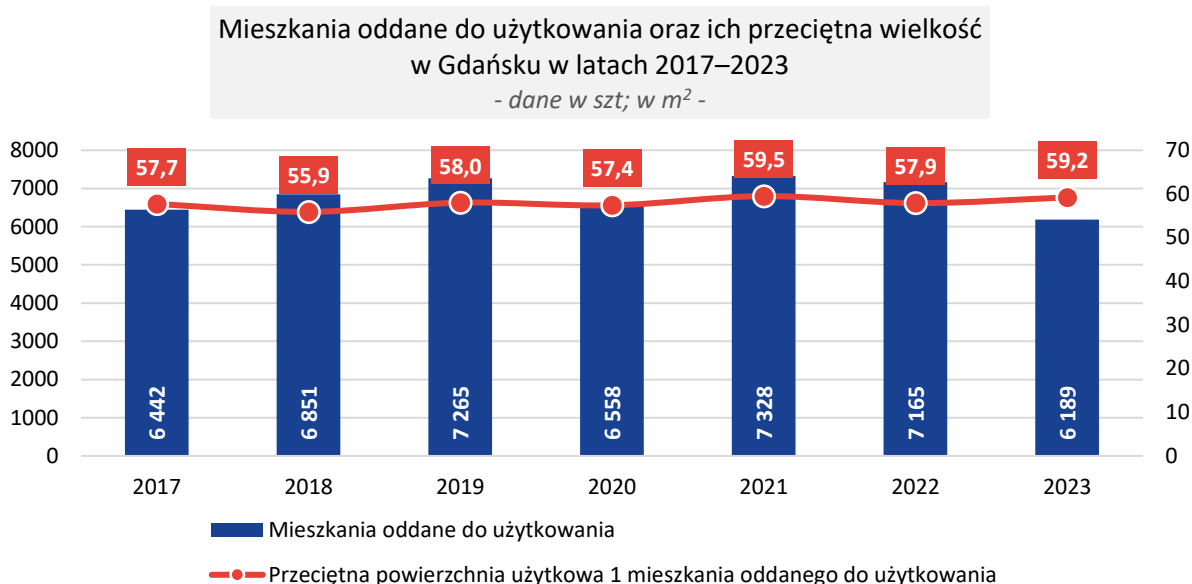
Mieszkania komunalne stanowią 6,0% wszystkich mieszkań w Gdańsku. Na koniec 2023 r. w zasobie było 15 871 mieszkań komunalnych, z czego 709 stanowiły lokale w najmie socjalnym. W 2023 r. zasób komunalny pomniejszył się o 173 lokale, co było związane przede wszystkim z wykupem przez dotychczasowych najemców oraz rozbiórkami lokali. Liczba mieszkań TBS w 2023 r. powiększyła się o 39 lokali wybudowanych przez TBS „Motława” i 127 lokali wybudowanych przez GTBS Sp. z o.o. i na koniec roku wynosiła 3520 mieszkań. Ponadto w 2023 r. wyremontowano 153 lokale komunalne. Remont kompleksowy, za kwotę ponad 23,5 mln zł, przeszło 115 lokali o łącznej powierzchni 4759 m². W 69 z nich dodatkowo zlikwidowano systemy ogrzewania węglowego. Na koniec 2023 r. na pomoc mieszkaniową z zasobu gminy oczekiwało 690 wnioskodawców.

Zasób mieszkaniowy TBS w 2023 r. powiększył się o 41 lokali wybudowanych przez TBS „Motława” i 127 lokali wybudowanych przez GTBS – i na koniec roku wynosił 3520 mieszkań. Na mieszkanie TBS oczekiwało 335 osób.

Liczba osób oczekujących na lokal komunalny oraz lokal w TBS w Gdańsku – stan na 31.12.2023 r.

Wyszczególnienie	
Liczba osób oczekujących na lokal z zasobu miasta, w tym:	690
na lokal w najmie socjalnym	279
na lokal w najmie komunalnym	411
Liczba osób oczekujących na lokal w TBS	335

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej, UMG.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO W ZAKRESIE DOSTĘPNOŚCI MIESZKAŃ:

- **Działalność Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)** ma na celu zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gdańskiej społeczności poprzez zwiększanie dostępności lokali mieszkalnych na wynajem. TBS prowadzą również działania z zakresu nabywania budynków lub ich części, a także sprzedaży lokali będących ich własnością oraz przeprowadzania remontów i modernizacji lokali z zamiarem ich wynajmowania. TBS-y w 2023 r. wybudowały i oddały do użytkowania 166 lokali mieszkalnych z dofinansowaniem z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego oraz z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa. W 2023 r. rozpoczęto budowę 60 lokali mieszkalnych w dwóch budynkach.
 - W ramach działalności **GTBS** w 2023 r. powstały cztery budynki mieszkalne przy **ul. Piotrkowskiej** – łącznie ze 127 mieszkaniami. Budynki te są podpiwniczone i wyposażone w indywidualne garaże, a w ich otoczeniu znajdują się: plac zabaw, ogrody deszczowe i tereny zieleni. Łączny koszt inwestycji wyniósł 45,9 mln zł. Budowa została objęta bezzwrotnym wsparciem z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego w wysokości 31,3 mln zł oraz z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa w wysokości 3,9 mln zł (podwyższonej na początku 2024 r. do 4,4 mln zł).
 - **TBS „Motława”** realizowało w 2023 r. następujące przedsięwzięcia:
 - zakończono budowę budynku z 21 mieszkaniami przy **ul. Szczygłej** o łącznym koszcie 10,2 mln zł, z czego środki z Funduszu Dopłat wynosiły 3,4 mln zł, a z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa – 980 tys. zł;
 - zakończono budowę budynku z 18 mieszkaniami przy **ul. Niecałej** o łącznym koszcie 6,5 mln zł, z czego środki z Funduszu Dopłat wynosiły 2,3 mln zł;
 - realizowano budowę dwóch budynków przy **ul. Człuchowskiej** (z 60 mieszkaniami) oraz budynku przy **ul. Piotrkowskiej** (z 30 mieszkaniami). Inwestycje te były

finansowane w dużej części z Funduszu Dopłat (13,4 mln zł) oraz Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa (2,9 mln zł). Całkowity planowany ich koszt wynosi 29,6 mln zł, z czego wkład własny gminy to 6,2 mln zł. Budynki zostały oddane do użytkowania w I kwartale 2024 r.

- **Gdańska Infrastruktura Społeczna (GIS)** jako spółka z udziałem Gminy Miasta Gdańska realizowała w ramach **Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego** następujące przedsięwzięcia:
 - prace przygotowawcze do budowy zespołu czterech budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy **ul. Michała Ogińskiego** – zakończenie inwestycji planowane jest na I kwartał 2025 r., a do użytkowania oddane będą 43 lokale mieszkalne. Łączne szacowane nakłady inwestycyjne wyniosą ok. 38,8 mln zł brutto. Do końca 2023 r. uzyskano bezzwrotne wsparcie z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego na kwotę 31,0 mln zł, a pozostałe środki pochodzą z budżetu gminy (7,3 mln zł) oraz środków własnych spółki. Pozyskano ponadto finansowanie z Krajowego Planu Odbudowy w wysokości do 5,3 mln zł;
 - prace przygotowawcze do budowy budynku mieszkalnego wielorodzinnego z 15 lokalami mieszkalnymi przy **ul. Kolorowej** – zakończenie inwestycji planowane jest na II kwartał 2025 r. Szacowane nakłady inwestycyjne wyniosą ok. 11,5 mln zł brutto, z czego udział gminy wyniesie 1,6 mln zł. Pozyskano również dodatkowe wsparcie dla tej inwestycji do wysokości 1,6 mln zł ze środków Krajowego Planu Odbudowy.
- W 2023 r. przeprowadzono następujące remonty i modernizacje:
 - wykonanie przez Gdańskie Nieruchomości 115 kompleksowych **remontów zasobów mieszkaniowych** – działania te były nakierowane na zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych najbardziej potrzebujących członków gdańskiej społeczności. W odpowiedzi na wnioski o bezzwrotne wsparcie z Funduszu Dopłat na remonty lokali i budynków przyznano finansowanie w łącznej wysokości 56,9 mln zł, z czego w 2023 r. wypłacono 42,7 mln zł;
 - **modernizacja instalacji c.o. i c.w.o.** oraz wewnętrznej i zewnętrznej instalacji gazu wraz z kotłami gazowymi dla budynku usługowo-mieszkalnego przy ul. Turystycznej 3 – przedsięwzięcie polegało na wymianie indywidualnego źródła ciepła na źródło niskoemisyjne;
 - w ramach strategii ZIT „**Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i użytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Gdańska** – w latach 2017–2020”: kontynuacja prac modernizacyjnych w sześciu obiektach, rozpoczęcie takich prac w 10 obiektach oraz prowadzenie prac projektowych w kolejnych dziesięciu;
 - w ramach projektu **rewitalizacji Biskupiej Gorki i Starego Chełma**: kontynuacja prac modernizacyjnych w 10 budynkach miejskich i rozpoczęcie prac modernizacyjnych w trzech kolejnych;
 - projekt **rewitalizacji Oruni** – polega na wykonaniu izolacji pionowej i poziomej, wymianie stolarki okiennej oraz remoncie elewacji 12 budynków gminnych. W 2023 r. rozpoczęto prace modernizacyjne w ostatnim z 12 obiektów;
 - przebudowanie infrastruktury w budynku przy ul. Wilanowskiej 7 (należącym do GTBS) i zamontowanie tam **platformy pionowej** dla osób niepełnosprawnych – koszt realizacji wyniósł 73 tys. zł, na inwestycję otrzymano pożyczkę z Funduszu Dostępności.
- W 2023 r. odbyła się kolejna edycja „**Publicznej Oferty Najmu – Mieszkanie za remont**”, w ramach której 20 rodzin otrzymało w najem lokal w zamian za wyremontowanie go we własnym zakresie i na własny koszt.
- Na stronie gdansk.pl została udostępniona nowa bezpłatna **aplikacja do zamiany mieszkań komunalnych**. Użytkownicy mogą przeglądać dostępne oferty oraz dodawać swoje ogłoszenia, aby znaleźć odpowiedniego partnera do zamiany. Aplikacja zapewnia transparentność i bezpieczeństwo procesu wymiany poprzez możliwość weryfikacji ofert i zapewnienie kontaktu między zainteresowanymi stronami. Mieszkańcy mogą łatwiej znaleźć mieszkanie o odpowiedniej wielkości lub w interesującej ich lokalizacji, dostosowane do ich potrzeb i preferencji. Jest to innowacyjne narzędzie, które ułatwia proces zamiany mieszkań komunalnych, przyczyniając się do poprawy warunków mieszkaniowych w Gdańsku.
- Gdańskie Nieruchomości, przy pomocy nowoczesnych skanerów 3D, wykonują **inwentaryzację budynków** będących w zasobie miasta. Powstała w ten sposób dokumentacja nie tylko pozwala sprawniej zarządzać zasobem, ale ma także wpływ na lepsze planowanie modernizacji i remontów poszczególnych obiektów. W 2023 r. zinventaryzowano 785 lokali, co daje łącznie 1852 lokale

mieszkalnych i usługowych od początku realizacji zadania. Liczba ta stanowi 29% zasobu zarządzanego przez Gdańskie Nieruchomości. Dodatkowo w opisany sposób zinwentaryzowano 1424 garaży tymczasowych.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE WSPÓLNE MIASTO
W ZAKRESIE PRZEZNACZANIA ZASOBÓW LOKALOWYCH MIASTA NA REALIZACJĘ USŁUG SPOŁECZNYCH:**

- **Gdańska Infrastruktura Społeczna sp. z o. o.** realizowała budowę budynku użyteczności publicznej przy **ul. Skrajnej 5** z przeznaczeniem dla **Miejskiego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności** oraz **Gdańskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży**. Budynek zostanie przystosowany w całości do standardów określonych dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym z dysfunkcjami ruchowymi, niedosłyszających i niedowidzących. Kontynuowano prace przygotowawcze do inwestycji. Szacowane nakłady inwestycyjne wyniosą 11,0 mln zł netto i pochodzą ze środków z budżetu miasta. Przewidywany termin ukończenia inwestycji to I kwartał 2025 r.
- W ramach **Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego (GPMS)** w 2023 r. funkcjonowało 76 mieszkań wspomaganych (w których objęto pomocą 327 osób) oraz 128 mieszkań ze wsparciem MOPR i/lub organizacji pozarządowych działających na zlecenie miasta (taką pomocą objęto 152 najemców). W mieszkaniach wspomaganych realizowana była usługa społeczna, która przygotowuje osoby przebywające w mieszkaniu lub domu do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewnienia pomocy w prowadzeniu samodzielnego życia. Pobyt w takim mieszkaniu przyznawano w drodze decyzji administracyjnej w przypadku mieszkania chronionego lub na podstawie umowy cywilnoprawnej w przypadku pozostałych form mieszkań wspomaganych. Projekty mieszkaniowe w 2023 r. były realizowane bezpośrednio przez MOPR oraz przez 19 organizacji pozarządowych.
- W 2023 r. na cele GPMS przeznaczono z zasobu lokalowego gminy kolejnych 17 mieszkań (6 jako **mieszkanie wspomagane**, a 11 jako **mieszkania ze wsparciem**). Zapewniono wsparcie środowiskowe dla 13 osób, które zamieszkały w mieszkaniach ze wsparciem, a także przekwalifikowano siedem mieszkań ze wsparciem na mieszkania docelowe.
- Kontynuowano projekt „**Kompleksowe usługi społeczne realizacją prawa do niezależnego życia osób z niepełnosprawnością intelektualną**” (OzNI), który ma na celu zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług społecznych przy wykorzystaniu instrumentów animacji środowiskowej i wolontariatu, a także rozwoju infrastruktury umożliwiającej realizację kompleksowego wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. W 2023 r. utworzono cztery mieszkania wspomagane z 17 miejscami, a z treningów usamodzielnienia skorzystało 43 uczestników i uczestniczek.
- Uzyskano dofinansowanie ze środków rządowych na prowadzenie **Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego** dla 20 osób, w tym dla pięciu osób całodobowego zamieszkania oraz 15 osób dziennego pobytu. Głównym celem rządowego programu jest pomoc dorosłym osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności poprzez zapewnienie usług zamieszkiwania w formie pobytu całodobowego lub dziennego.
- Rozpoczęto program „**Szlachetne Wnętrze**”, którego głównym celem jest zapewnienie rodzinom zastępczym adekwatnego wsparcia mieszkaniowego. W ramach programu miasto przekazuje lokale komunalne na działalność związaną z prowadzeniem funkcji rodziny zastępczej, a jednocześnie MOPR zachęca biznes społecznie odpowiedzialny do partnerstwa, wsparcia i podjęcia działań remontowych w tych lokalach. Program może przynieść korzyści zarówno w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w obszarze pieczy zastępczej, jak i w kształtowaniu wizerunku firmy. Partycypowanie w przeprowadzeniu prac w lokalu dla rodziny zastępczej może być częściowe lub całościowe.
- We współpracy z Gdańskimi Nieruchomościami kontynuowano program **Gdańskie Otwarte Pracownie**. Prowadzący w nich działalność artyści, prezentując swój dorobek, wpływają korzystnie na rewitalizację dzielnic. Część lokali usytuowana jest w rejonach miasta, które wymagają szczególnego ożywienia. Artyści mogą w wynajętych lokalach, oprócz pracy twórczej, prowadzić sprzedaż swoich prac i usług. W 2023 r. działało 12 tego typu pracowni w różnych częściach Gdańska, w tym w Nowym Porcie, we Wrzeszczu, na Przeróbce i Oruni.
- Opracowano **Szczegółowe standardy dostępności dla kształtowania przestrzeni i budynków w mieście Gdańsku**. **Poradnik projektowania uniwersalnego**, przygotowane przez przedstawicieli jednostek i wydziałów miejskich oraz innych miejskich podmiotów. Jest to zbiór wytycznych i zasad niezbędnych do projektowania nowych budynków lub remontów już istniejących, tak aby były dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami; uwzględnia on także lokalną specyfikę miasta oraz już funkcjonujące regulacje w tym zakresie. W 2023 r. przy wsparciu Zespołu Koordynatorów ds. Dostępności UMG prowadzono dalsze działania informacyjne oraz wdrażano rozwiązania zawarte w tym dokumencie.

**DOSTĘPNE
MIASTO**

946 tys.

przejazdów wykonało
38 tys. uczestników
kampanii
Rowerowy Maj

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

158,2 mln

pasażerów
przewiozły pojazdy
komunikacji
miejscowej

źródło: Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku

33 472 tys.

wozokilometrów
przejechały pojazdy
komunikacji
miejscowej

źródło: Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku

33%

spadku zużycia
energii cieplnej
w Przedszkolu nr 49
(dzięki pilotażowi Zintegrowanego
Systemu Zarządzania Energią)

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

27

lokalizacji
doświetlonych
w ramach programu
Jaśniejszy Gdańsk

źródło: Gdański Zarząd Dróg i Zieleni

248

mniej ofiar
wypadków
drogowych
niż w 2017 r.

źródło: Komenda Miejska Policji w Gdańsku

104 761

zarejestrowanych
zgłoszeń
do Gdańskiego
Centrum
Kontakt

źródło: Gdańskie Centrum Kontakt

32%

usług realizowanych
przez UMG i jednostki
budżetowe miasta
w formie cyfrowej

źródło: Urząd Miejski w Gdańsku

Więcej informacji na gdansk.pl/gdanskwlizbach

Możliwość komfortowego i bezpiecznego przemieszczania się to jeden z elementów kształtujących jakość życia. Zasadniczym wyzwaniem transportowym Gdańska jest poprawa warunków ruchu pieszego i rowerowego, poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, jak również ulepszenie systemu komunikacji zbiorowej i jej integracja z aktywnymi formami mobilności. Cele te są osiąganę przez inwestycje w infrastrukturę, działania o wymiarze organizacyjnym, a także dzięki zwiększeniu partycypacji mieszkańców w kształtowaniu polityki transportowej miasta. Więcej informacji na temat infrastruktury morskiej i lotniczej znajduje się w rozdziale „Innowacyjne Miasto – Odpowiedzialna Gospodarka”.

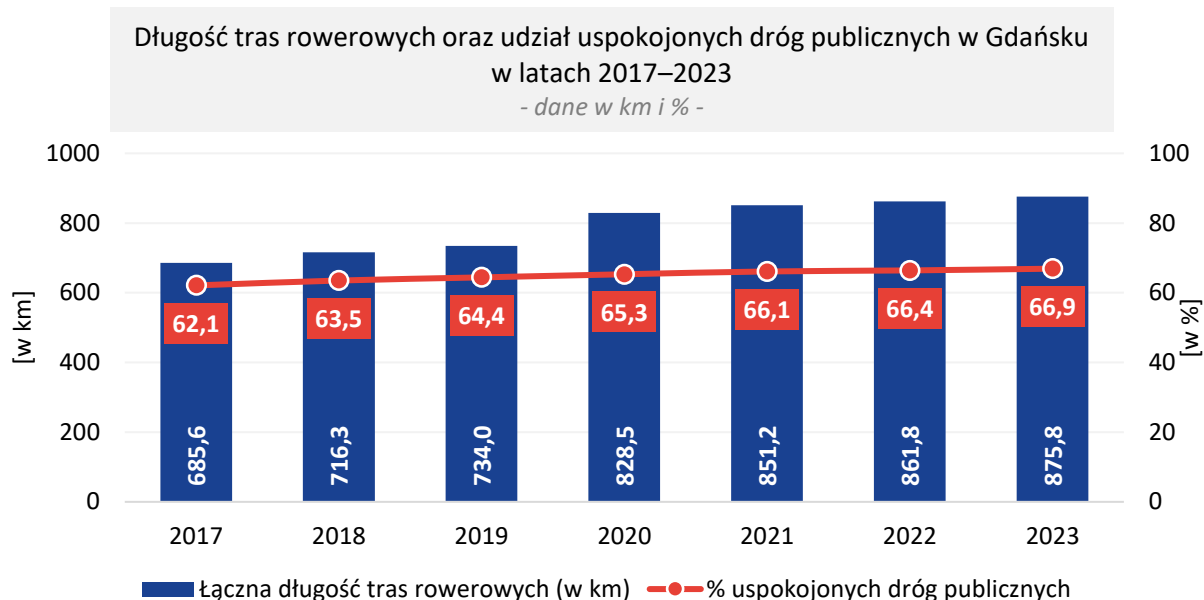
Kolejnymi filarami w obszarze Dostępnego Miasta są transformacja energetyczna oraz transformacja cyfrowa miasta. W zakresie rozwoju energetyki miejskiej szczególnie ważne są działania wspomagające osiągnięcie samowystarczalności energetycznej oraz działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej, w tym wsparcie mieszkańców w tym zakresie. Transformacja cyfrowa opiera się na systematycznym zwiększaniu liczby cyfrowych usług dla mieszkańców i podnoszeniu ich jakości życia dzięki „smart” rozwiązaniom. Procesy wewnątrz urzędu i jednostek miejskich również są poddawane systematycznym udoskonaleniom, a inteligentne zarządzanie miastem na podstawie danych przynosi wymierne korzyści w postaci wdrażania rozwiązań dostosowanych do potrzeb mieszkańców.

7.1. Mobilność miejska

RUCH PIESZY I ROWEROWY

Chodzenie jest podstawową formą pokonywania krótkich odległości i dotyczy praktycznie wszystkich. **Poprawa warunków przemieszczania się pieszo, przy zachowaniu dostępności, jest niezbędna, aby polepszyć jakość życia w mieście**, w tym zdrowie mieszkańców i ich bezpieczeństwo komunikacyjne, a także by zmniejszyć silną presję motoryzacyjną. Miasto pieszych i rowerzystów jest pełnym życia ośrodkiem o dobrze funkcjonującej gospodarce lokalnej. W 2023 r. prowadzono działania polegające na poprawie infrastruktury dla ruchu pieszego oraz na niwelowaniu negatywnego wpływu parkowania pojazdów na warunki poruszania się pieszo. Zbudowano lub zmodernizowano 16,1 km chodników, ciągów i stref pieszych. Ważna była także priorytetyzacja ruchu pieszego w centrach dzielnic – podniesienie komfortu oraz bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów przez uspokajanie ruchu samochodów. Spowolniony ruch na większości ulic miasta oznacza mniej wypadków, mniejszy hałas i większe poczucie bezpieczeństwa przy lepszej płynności ruchu i zbliżonych czasach przejazdu. Kolejne 5 km ulic zostało objętych strefą ruchu uspokojonego, do której na koniec roku należało już 66,9% dróg publicznych w Gdańsku.

Ostatnie lata to okres intensywnej rozbudowy i modernizacji infrastruktury rowerowej. W 2023 r. wybudowano i zmodernizowano 3,7 km dróg rowerowych, a od 2017 r. wybudowano i zmodernizowano łącznie ponad 60 km dróg rowerowych. Liczba miejsc postojowych dla rowerów wzrosła r/r o 96 szt. – do poziomu 18 050. Wdrożono również drugą odsłonę projektu roweru metropolitalnego Mevo – uruchomienie systemu nastąpiło w listopadzie 2023 r. Cały system składa się z jednośladów tradycyjnych (1 tys. szt.) oraz ze wspomaganie elektrycznym (3099 szt.). **W Gdańsku do dyspozycji użytkowników pozostaje łącznie 2226 rowerów, w tym 1669 rowerów elektrycznych oraz 363 stacje Mevo.** Poprawa infrastruktury rowerowej przekłada się na rosnącą popularność jednośladów. Wskazuje się, że sieć dróg rowerowych rozwija się dzięki dużym inwestycjom, a samo miasto jest oceniane jako jedno z najbardziej przyjaznych rowerzystom w Polsce. Może świadczyć o tym przyznanie Gdańskowi organizacji prestiżowej międzynarodowej konferencji Velo-City 2025 organizowanej przez Europejską Federację Cyklistów (ECF). O popularności jednośladów mogą świadczyć dane dostępne w ramach monitoringu ruchu rowerowego, który jest prowadzony w 30 lokalizacjach w Gdańsku. W 2023 r. we wszystkich punktach odnotowano rekordową liczbę przejazdów – prawie 10,3 mln, co oznacza wzrost o 5,4% w stosunku do poprzedniego roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej, UMG.

Rok 2023 był rekordowy pod względem liczby przejazdów odnotowanych przez liczniki rowerowe – 10,3 mln, co w porównaniu z 2022 r. oznacza wzrost o 5,4%. Ponadto w dwóch punktach pomiarowych zliczono ponad 1 mln przejazdów rowerowych – w Pasie Nadmorskim w pobliżu moło oraz przy al. Zwycięstwa w pobliżu Opery Bałtyckiej.

Sieć tras rowerowych w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 struktura
Łączna długość tras rowerowych (w km)		685,6	716,3	734,0	828,5	858,0	868,5	875,8	100%
w tym	Drogi rowerowe (w km)	174,5	182,3	189,3	203,0	216,6	221,0	223,3	25,5 %
	Wydzielone drogi dla rowerów (w km)	119,5	124,0	127,5	130,0	135,2	137,9	139,6	15,9 %
	Ciągi pieszo-rowerowe z pierwszeństwem pieszych (km)	17,2	18,3	18,2	22,8	26,2	26,8	27,4	3,1 %
	Pasy rowerowe w jezdni (km)	7,3	9,4	9,4	13,5	16,1	16,9	16,9	1,9 %
	Chodniki z dopuszczonym ruchem rowerów (km)	30,5	30,6	34,2	36,7	39,1	39,4	39,4	4,5 %
	Pasy autobusowo-rowerowe (km)	0,7	1,0	0,5	2,0	2,0	2,0	2,0	0,2 %
	Ciągi pieszo-jezdne (km)	12,8	13,3	13,7	14,5	15,7	18,9	18,9	2,2 %
	Ulice z uspokojonym ruchem o dopuszczalnej prędkości maksymalnej nie większej niż 30 km/h (km)	497,7	519,7	530,5	609,0	623,7	626,6	631,6	72,1 %
% uspokojonych dróg publicznych		62,1	63,5	64,4	65,3	66,1	66,4	66,9	–
Liczba miejsc postojowych dla rowerów		9800	14 840	15 600	16 400	17 200	17 954	18 050	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej, UMG.

W 2023 r. kontynuowano rozszerzanie stref uspokojonego ruchu – o dopuszczonej maksymalnej prędkości 30 km/h, ze skrzyżowaniami równorzędnymi oraz kontraruchem rowerowym na ulicach jednokierunkowych. Cele przedsięwzięcia to poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zmniejszenie uciążliwości ruchu samochodów dla mieszkańców.

Od 13 września do 15 listopada 2023 r. odbywały się testy zewnętrzne systemu Mevo. W ciągu pierwszego tygodnia testów odnotowano 20 tys. zarejestrowanych użytkowników, którzy wykonali ponad 60 tys. podróży. Średni czas podróży wyniósł 13 min.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH OBSZARU DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE POPRAWY WARUNKÓW DLA RUCHU PIESZEGO I ROWEROWEGO:

- W ramach **programu budowy i modernizacji chodników** w Gdańsku wyremontowano i przebudowano ciągi piesze w następujących lokalizacjach:
 - ul. Kolonia Studentów – budowa ciągu pieszego ze schodami terenowymi (300 m);
 - ul. Elewów – przebudowa chodników (350 m);
 - ul. Gryglewskiego – przebudowa chodnika i jezdni w postaci zbliżonej do układu jednoprzestrzennego na odcinku od ul. Siemiradzkiego do ul. Chełmońskiego (130 m);
 - łącznik drogowy pomiędzy ul. Zamenhoffa a ul. Chrzanowskiego – przebudowa chodnika i modernizacja nawierzchni jezdni (230 m);
 - ul. Tarasy – remont chodnika i jezdni (120 m);
 - ul. Krasickiego – remont chodnika na odcinku od przystanku autobusowego do ul. Sybiraków (450 m);
 - ul. Trakt Konny – remont chodnika na odcinku od ul. Traugutta do Wojewódzkiego Centrum Onkologii (200 m);
 - ul. Biała na odcinku od ul. Waryńskiego do ul. Wyspiańskiego – remont chodnika z wyłączeniem istniejącego odcinka przy rynku (170 m);
 - ul. Podchorążych – remont chodników.
- Do innych przeprowadzonych w 2023 r. **działań inwestycyjnych i remontowych** należą:
 - trasa Nowa Warszawska – budowa chodników w związku z utworzeniem linii tramwajowej (2420 m);
 - ul. Nowa Olchowa – budowa obustronnych chodników i jezdni (1010 m);
 - ul. Piotrkowska – budowa chodników i jezdni w ramach zadania polegającego na utworzeniu łącznika drogowego do ul. Lawendowe Wzgórze (1150 m);
 - al. Grunwaldzka – budowa chodnika po stronie zachodniej, wzdłuż drogi rowerowej, na wysokości sklepu Castorama (210 m);
 - ul. Bysewska – budowa chodnika na odcinku od budynku nr 30 do skrzyżowania z ul. Grzybową (400 m);
 - ul. Reduta Miś – budowa chodnika i miejsc postojowych oraz utwardzenie nawierzchni jezdni (290 m);
 - ul. Na Szańcach – budowa chodnika i remont nawierzchni jezdni (160 m);
 - ul. Piekarnicza – remont chodnika na odcinku od zjazdu do sądu do budynku nr 26 (300 m);
 - ul. Ślaska – przebudowa chodników między dwoma rondami i w ich obrębie na odcinku od ul. Droszyńskiego do ul. Beniowskiego (600 m);
 - ul. Krasickiego – przebudowa chodników i ciągu pieszo-rowerowego w ramach remontu wiaduktu (490 m);
 - ul. Człuchowska – przebudowa chodnika i jezdni w pobliżu skrzyżowania z ul. Dąbka (300 m);
 - ul. Górka – przebudowa chodników (230 m);
 - ul. Węglarska – przebudowa ulicy, w tym układów ciągów pieszych (140 m);
 - ul. Kartuska, ul. Fabryczna i ul. Inżynierska – przebudowa i rozbudowa układu drogowego, w tym układu ciągów pieszych (łączna długość ok. 3,8 km);
 - odcinkowe remonty chodników w różnych częściach miasta, w tym przy ul. Królowej Jadwigi, Wieniawskiego, Zawodników, Piaskowej, Krasickiego;
 - ul. Opacka – wymiana i poprawa nawierzchni ciągu pieszo-rowerowego (340 m);
 - ul. Kartuska – remont chodnika na odcinku od posesji nr 126 do przystanku tramwajowego Skrajna (330 m).

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- Wykonano następujące **działania** w zakresie ciągów pieszych oraz przejść **poprawiające bezpieczeństwo pieszych**:
 - poszerzono istniejący chodnik przy ul. Wieżyckiej oraz utworzono przejście dla pieszych przy skrzyżowaniu z ul. Świętokrzyską;
 - wyremontowano wyniesione chodniki przejezdne przy ul. Myśliwskiej, na skrzyżowaniu z ul. Bulońską oraz ul. Powstania Listopadowego z ul. Bulońską;
 - zbudowano wyniesione przejścia dla pieszych w następujących lokalizacjach:
 - ul. Michałowski – na wysokości tunelu pod linią PKM,
 - ul. Kartuska – na skrzyżowaniu z ul. Kolonia Zręby,
 - ul. Strzelecka – przy skrzyżowaniu z ul. Nowe Ogrody,
 - ul. Reformacka,
 - ul. Kamienna Grobla;
 - zbudowano przejście dla pieszych z azylem na ul. Kaczyńskiego;
 - przebudowano przejścia dla pieszych na ul. Kartuskiej Północnej oraz ul. Małomiejskiej w pobliżu ul. Kadmowej;
 - przebudowano ciągi piesze i przejścia dla pieszych w rejonie skrzyżowania ul. Jaśkowa Dolina z ul. Matuszewskiego;
 - wyremontowano fragmenty chodnika i przejść dla pieszych przy dworcu PKP we Wrzeszczu w związku z budową parkingu rowerowego;
 - zagospodarowano skwer przy ul. Białej i ul. Waryńskiego, który funkcjonuje obecnie jako dogodny i bezpieczny skrót dla pieszych – wybudowano ścieżki piesze, dodano ławki i urządzenia rekreacyjne;
 - wyremontowano schody terenowe od ul. Norblina w kierunku lasu;
 - zbudowano progi zwalniające na ul. Olimpijskiej, ul. Bieszczadzkiej, ul. Sasankowej i ul. Pienińskiej;
 - zbudowano wyspy segregujące, spowalniające ruch na ul. Porębskiego, ul. Małomiejskiej i ul. Żuławskiej.
- W 2023 r. w ramach projektu **„Przyjazna plaża”** powstała w pełni dostępna plaża dla osób z niepełnosprawnościami na kąpielisku Jelitkowo (wejście nr 63). Łącznie trzy wejścia na plażę w sezonie letnim są w pełni dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Dwa pozostałe znajdują się przy al. Hallera (wejście nr 50) oraz przy ul. Nowotnej (wejście nr 26).
- Szczegółowe standardy dostępności dla kształtowania przestrzeni i budynków w mieście Gdańsku określa **„Poradnik projektowania uniwersalnego”** – dokument zawierający zbiór wytycznych i zasad niezbędnych do projektowania nowych budynków lub remontów obiektów już istniejących, tak aby były one dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami. Poradnik uwzględnia także lokalną specyfikę miasta oraz już funkcjonujące regulacje w tym zakresie. W 2023 r. prowadzono dalsze działania informacyjne oraz wdrażano zawarte w nim rozwiązania, przy wsparciu Zespołu Koordynatorów ds. Dostępności UMG.
- W ramach **programu budowy tras rowerowych – Systemu Tras Rowerowych 2.0 (STeR 2.0)**:
 - poprowadzono drogę rowerową wzdłuż ul. Marynarki Polskiej i ul. Jana z Kolna na odcinku Węzeł Kliniczna do kładki SKM Gdańsk-Stocznia (dł. 1,5 km);
 - zmodernizowano drogę rowerową przy ul. Marynarki Polskiej na odcinku od ul. Płazyńskiego do ul. Wyzwolenia (dł. 1,4 km);
 - zbudowano drogę rowerową wzdłuż Opływu Motławy na odcinku od ul. Elbląskiej do ul. Zawodników (dł. 0,6 km);
 - powstała droga rowerowa przy ul. Kartuskiej na skrzyżowaniu z ul. Kolonia Zręby (dł. 0,1 km);
 - poprowadzono drogę rowerową przy ul. Jaśkowa Dolina na skrzyżowaniu z ul. Matuszewskiego (dł. 0,1 km).
- Wśród **inwestycji towarzyszących** programowi budowy tras rowerowych STeR 2.0:
 - utworzono parking rowerowy na 48 miejsc przy nowym przystanku Gdańsk Firoga na linii Pomorskiej Kolei Metropolitalnej (PKM);

- o wprowadzono kontraruch rowerowy na wszystkich ulicach w starej części dzielnicy Chełm w związku z objęciem tego obszaru strefą ruchu uspokojonego.
- W ramach **programu modernizacji tras rowerowych** na terenie Gdańska wymieniono nawierzchnię drogi dla rowerów wzdłuż ul. Marynarki Polskiej na odcinku od ul. Uczniowskiej do ul. Wyzwolenia (zachowano niweletę drogi dla rowerów na przejazdach).
- W 2023 r. **przyznano Gdańskowi organizację prestiżowej międzynarodowej konferencji Velo-City 2025** organizowanej przez Europejską Federację Cyklistów (ECF). W wydarzeniu tym weźmie udział ponad 1 tys. osób z całego świata – poruszone zostaną różne aspekty tematyki rowerowej, w sferze zarówno transportu, jak i turystyki. W okresie poprzedzającym konferencję miasto będzie dalej rozwijać infrastrukturę rowerową. Działania obejmą m.in. budowę sieci ekostrad oraz modernizację tras rowerowych. Organizacja imprezy wiąże się również z korzyściami gospodarczymi wynikającymi z przyjazdu przedstawicieli władz i międzynarodowego środowiska promotorów komunikacji rowerowej.
- W roku, którego dotyczy raport, trwały prace nad **Systemem Roweru Metropolitalnego Mevo 2.0**, uznawanym za najnowocześniejszy system roweru publicznego w Europie. Rowery miejskie nie tylko stanowią uzupełnienie transportu publicznego, lecz także przyczyniają się do poprawy jakości powietrza, zmniejszając powstający ślad węglowy. Rozpoczęto wdrażanie systemu: przeprowadzono **dwie tury testów wewnętrznych** (IV–V oraz VIII–IX). Od 13 września do 15 listopada trwały dostępne dla mieszkańców **testy zewnętrzne**, na których cele udostępniono 50% floty rowerowej we wszystkich gminach, a mieszkańcy mogli zgłaszać uwagi do systemu przez aplikację mobilną lub infolinię. Rekordowym dniem testów okazał się 20 września, kiedy to użytkownicy systemu ze wszystkich gmin wykonali 11 tys. podróży rowerami miejskimi. Łącznie w testach wzięło udział 109 tys. użytkowników, którzy przejechali sumarycznie ponad 2 mln km.
16 listopada nastąpiło **oficjalne uruchomienie systemu roweru publicznego Mevo 2.0**. Cały system składa się z jednośladów tradycyjnych (1 tys. szt.) oraz ze wspomaganiami elektrycznymi (3099 szt.). Rowery można wypożyczać za pomocą aplikacji mobilnej MEVO i karty z modułem NFC. System funkcjonuje przez cały rok; w miesiącach zimowych (XII–II) dla użytkowników jest dostępne 50% floty. **W Gdańsku do dyspozycji użytkowników pozostaje łącznie 2226 rowerów, w tym 557 rowerów tradycyjnych oraz 1669 elektrycznych.** Rowerzyści mogą korzystać z sieci 363 stacji rowerowych Mevo zlokalizowanych na terenie Gdańska. Na 2024 r. planowana jest budowa dodatkowych 25 stacji, tym samym ich łączna liczba wyniesie 388.
- W 2023 r. kontynuowano monitoring ruchu rowerowego za pomocą **liczników ruchu rowerowego umieszczonych w 30 punktach na obszarze Gdańska – liczniki zliczały poruszających się po mieście rowerzystów**. W ponad 2/3 z nich liczba przejazdów odnotowana w 2023 r. wzrosła względem zmierzonej w 2022 r. Po raz kolejny w dwóch punktach pomiarowych zliczono ponad 1 mln przejazdów – w Pasie Nadmorskim (droga rowerowa w pobliżu wejścia na moło) i wzdłuż al. Zwycięstwa (droga rowerowa w pobliżu Opery Bałtyckiej). W 2023 r. łącznie we wszystkich punktach odnotowano rekordową liczbę przejazdów – blisko 10,3 mln, co oznacza wzrost o 5,4% w stosunku do poprzedniego roku.
- Nadal funkcjonowało **Gdańskie Centrum Kontaktu (GCK)**, do którego można było kierować sprawy za pomocą całodobowej infolinii, SMS-ów, chatu oraz mediów społecznościowych. W 2023 r. umożliwiono logowanie się do aplikacji GCK w nowy dodatkowy sposób – za pośrednictwem Gdańskiej Karty Mieszkańca (GKM), dzięki czemu mieszkańcy mogą korzystać z aplikacji GCK bez zakładania nowego konta. **Dodano również opcję zgłaszania propozycji umiejscowienia nowych stojaków rowerowych** na terenie miasta.
- W 2023 r. **zaktualizowano zasady funkcjonowania hulajnóg elektrycznych** w mieście, m.in. w Centralnym Paśmie Usługowym oraz w Pasie Nadmorskim wyznaczono strefy postojów obligatoryjnych, gdzie nie ma możliwości pozostawienia hulajnogi w innym miejscu niż w tym wyznaczonym. Podjęto decyzję o wyznaczeniu dodatkowych 100 miejsc postojowych dla hulajnóg – w sumie ich łączna liczba to 440.
- W ramach budowy **węzła integracyjnego Gdańsk-Wrzeszcz** trwały m.in. prace budowlane nad **rowerowym parkingiem kubaturowym**, który ma ułatwić pasażerom przesiadki i służyć popularyzacji transportu multimodalnego (wieloma środkami komunikacji). Dwukondygnacyjny obiekt pomieści 500 miejsc parkingowych dla rowerów, pomieszczenia zaplecza techniczno-socjalnego dla kierowców autobusów oraz pomieszczenia techniczne dla parkingu. Ponadto od strony budynku dworca PKP oraz od strony torów zaprojektowano nasadzenia z roślin pnących – przylegających do elewacji

budynku. Parking jest elementem większego projektu unijnego – cała inwestycja pochłonięta ok. 13 mln zł. Otwarcie obiektu zaplanowano na I kwartał 2024 r.

- Po 10 latach od uchwalenia **Systemu Tras Rowerowych** dla Gdańska (2011 r.) podjęto decyzję o **aktualizacji** dokumentu. W styczniu 2022 r. BRG we współpracy z Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Gdańska ds. komunikacji rowerowej przygotowali projekt nowej odsłony sieci tras rowerowych, pod nazwą **STeR 2.0**, został opublikowany w formie mapy interaktywnej umożliwiającej wskazywanie uwag i propozycji nowych tras. W trakcie konsultacji wpłynęło ok. 400 głosów, które zostały rozpatrzone przez zespół projektowy. Na przełomie maja i czerwca 2023 r. opracowanie było wyłożone do publicznego wglądu. Dokument uchwalono w sierpniu 2023 r.
- W ramach **promocji mobilności aktywnej** zrealizowane zostały następujące akcje i kampanie społeczne:
 - **kampania społeczna „Rowerowy Maj”** – ogólnopolskie przedsięwzięcie, którego celem jest promocja zdrowego trybu życia oraz zrównoważonej mobilności wśród dzieci. Formuła łączy zabawę z elementami rywalizacji, dzięki czemu Rowerowy Maj skutecznie wpływa na kształtowanie pozytywnych nawyków transportowych. Skierowany jest do szkół podstawowych i przedszkoli. W 2023 r. w jego IX edycji wzięło udział 41 miast i gmin – 1323 placówki edukacyjne oraz 259,5 tys. aktywnych uczestników. **To wielki sukces prowadzonej od 2014 r. kampanii, na którą pomysł zrodził się właśnie w Gdańsku.** W samym Gdańsku w IX edycji uczestniczyło 206 placówek – 116 przedszkoli i 90 szkół podstawowych – czyli aż o 16 więcej niż w 2022 r. Uczestnicy w liczbie 38 tys. wykonali łącznie 946 134 przejazdy na rowerach, hulajnogach, rolkach, deskorolkach (to o 15 360 przejazdów więcej niż w 2022 r.);
 - **kampania społeczna „Rowerem do pracy i szkoły – Kręć kilometry dla Gdańska”** – przedsięwzięcie mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia oraz inspirowanie do wykorzystywania roweru i innych form mikromobilności jako głównych środków transportu w codziennych podróżach do pracy i szkoły. Przejazdy w ramach kampanii mogą być realizowane również na hulajnodze, deskorolce lub rolkach. W ostatniej edycji wprowadzono kilka zmian w regulaminie. W 2023 r. kampania trwała przez 3 miesiące – od początku września do końca listopada. Największe zmiany dotyczyły sposobu punktacji, który miał doceniać regularność przejazdów, jak również zachęcać do okazjonalnych dłuższych wypraw rowerowych. Kolejną nowością było przyznawanie punktów bonusowych za odwiedzanie wyznaczonego miejsca w Gdańsku (co tydzień innego). W edycji 2023 udział wzięły: 493 firmy, 13 uczelni i 47 szkół średnich. **Został pobity rekord uczestników oraz wykreconych kilometrów.** Łącznie w akcji uczestniczyło aż 6215 osób, które sumarycznie pokonały 3,67 mln km. Uczestnicy zaoszczędzili aż o 286 t CO₂ więcej niż w 2022 r.; w stosunku do poprzedniego roku spalili również więcej kalorii – o ponad 37 mln (111 mln spalonych kalorii w 2022 r.);
 - konferencja **Urban Mobility Flow** – poprzedziła planowany w Gdańsku na 2025 r. Światowy Kongres Rowerowy Velo-City. Wydarzenie, które odbyło się 22 listopada w centrum kongresowym AmberExpo, dotyczyło tematyki mobilności zrównoważonej, w tym mobilności aktywnej (ruch pieszcy i rowerowy) oraz kształtowaniu wysokiej jakości przestrzeni publicznych;
 - **Rowerowa Szkoła** – kontynuowano zajęcia dla dzieci z nauki jazdy na rowerze w ruchu ulicznym. W edycji 2023 w zajęciach uczestniczyły kolejne gdańskie szkoły nieobjęte szkoleniami w latach wcześniejszych;
 - publikacja artykułów przybliżających mieszkańcom tematykę ruchu pieszego, wartości priorytetu ruchu pieszego i jego znaczenie w tworzeniu zrównoważonej mobilności na terenie Gdańska – w prasie krajowej i lokalnej, na portalach regionalnych, w programach radiowych i telewizyjnych, w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej rowerowygdansk.pl.
- W ramach inicjatywy **Pracodawca Przyjazny Rowerzystom** od 2018 r. Gdańsk promuje jazdę na rowerze jako formę transportu do pracy oraz wspiera wdrażanie udogodnień dla rowerzystów w gdańskich przedsiębiorstwach. Jako **regionalny punkt certyfikacji** przyznaje certyfikaty – na okres 3 lat z możliwością odnowienia – laureatom kampanii **„Rowerem do pracy i szkoły – Kręć kilometry dla Gdańska”** w kategorii małych, średnich, dużych i największych przedsiębiorstwach oraz uczelni. Narzędzie certyfikacji zostało opracowane przez Europejską Federację Cyklistów (European Cyclist Federation), a miasto Gdańsk wspólnie z Polską Unią Mobilności Aktywnej (PUMA) stworzyły w 2018 r. pierwszy w Polsce krajowy punkt certyfikacji Pracodawców Przyjaznych Rowerzystom. Choć PUMA prowadzi

certyfikację za opłatą, Gdańsk przyznaje certyfikaty bezpłatnie jako nagrody dla najlepszych w akcji „Rowerem do pracy i szkoły”. W latach 2018–2023 otrzymało je 13 gdańskich przedsiębiorstw. Od 2022 r. certyfikację uzyskać mogą również szkoły wyższe, a pierwszą uczelnią w Polsce, której przyznano srebrny certyfikat, została Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku. W 2023 r. srebrny certyfikat uzyskał gdański oddział Powiślańskiej Szkoły Wyższej.

TRANSPORT PUBLICZNY

Transport publiczny ma podstawowe znaczenie w przemieszczaniu się na krótsze i dłuższe odległości na obszarze miejskim. Aby zwiększyć atrakcyjność transportu publicznego, w 2023 r. kontynuowano rozbudowę i modernizację infrastruktury szynowej i drogowej komunikacji publicznej oraz podjęto działania zmierzające do unowocześnienia taboru. Dostosowanie taboru do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodziców z dziećmi ulega sukcesywnej poprawie. Od 2021 r. wszystkie linie obsługiwane są wyłącznie przez tramwaje niskopodłogowe (100% floty tramwajowej). W 2023 r. blisko 78% składów było wyposażonych w klimatyzację (wzrost o 3 pkt proc. r/r). Od 2020 r. flota autobusowa obsługiwana jest przez 100% pojazdów niskopodłogowych i klimatyzowanych. Flota autobusowa i tramwajowa w dalszym ciągu jest rozwijana, m.in. poprzez zakup nowych autobusów, przeprowadzanie napraw i modernizację taboru tramwajowego. **Z powodu dążenia do zeroemisyjności gdańskiej komunikacji miejskiej**, w 2023 r. dostarczono do miasta 18 niskopodłogowych autobusów elektrycznych (na koniec 2023 r. elektryczna flota autobusowa liczyła 21 pojazdów). Zakończono budowę stacji ładowania przeznaczonej dla zakupionych autobusów elektrycznych. Ponadto w roku tym testowano na trasach elektryczny autobus Solaris Urbino 12 electric oraz autobus wodorowy NesoBus. W 2023 r. przeprowadzono również przetarg na dostawę do Gdańska autobusów wodorowych. W jego wyniku od 2024 r. po Gdańsku jeździć będzie 10 takich autobusów w ramach umowy najmu podpisanej na okres 10 lat.

Liczba pasażerów komunikacji miejskiej w 2023 r. wyniosła 158,2 mln. To o ponad 11% mniej niż przed pandemią (177,7 mln pasażerów w 2019 r.), ale o 6,9% więcej niż w poprzednim roku (148 mln pasażerów w 2022 r.). Przebieg pojazdów komunikacji miejskiej w latach 2022–2023 wzrósł o 401 tys. wozokilometrów i wyniósł 33 472 tys. km w 2023 r. Długość tras autobusowych wzrosła o 5 km, a tramwajowych – o 2 km, przy czym długość linii autobusowych wzrosła także o 5 km, a tramwajowych – o 18 km. Trasa komunikacyjna jest drogą łączącą określone lokalizacje w mieście. Linia komunikacyjna jest pojęciem dotyczącym autobusu/tramwaju o konkretnym numerze. Daną trasą lub jej częścią mogą poruszać się pojazdy różnych linii. W 2023 r. przedłużono buspas na ul. Rakoczego od ul. Belgradzkiej (82,5 m). Przy wykorzystaniu dostępnych narzędzi prowadzone są działania w celu lokalnego skracania czasu przejazdu przez skrzyżowanie, które nadają tym samym priorytet ruchu pojazdom transportu zbiorowego. Z roku na rok rośnie liczba skrzyżowań w mieście, które są objęte systemem sterowania ruchem TRISTAR. W 2023 r. było 113 takich skrzyżowań, a w 2022 r. – 102 (+ 11 skrzyżowań r/r).

W 2023 r. dostarczono 18 niskopodłogowych autobusów elektrycznych MAN Lion's City – 10 w wersji „standard” oraz 8 w wersji „maxi”. Zakończono również budowę stacji ładowania przeznaczonej dla zakupionych autobusów elektrycznych.

W ramach realizacji etapu IV A Gdańskiego Projektu Komunikacji Miejskiej w 2023 r. zakończono budowę linii tramwajowej Nowa Warszawska i towarzyszącej jej infrastruktury, w tym chodników i trasy rowerowej. Instalowano oraz wymieniano tablice Systemu Informacji Pasażerskiej (SIP). Stworzona została platforma do zarządzania nowymi tablicami, umożliwiającą podłączenie wcześniej funkcjonujących tablic. Na potrzeby platformy dostarczono również serwery niezbędne do jej funkcjonowania. W ramach projektu rozbudowano również przystanek tramwajowy Przemyska – co pozwoliło na zatrzymywanie się dwóch tramwajów na peronie.

Z powodu gwałtownego wzrostu kosztów organizacji transportu zbiorowego, w tym wysokich podwyżek cen energii i paliw, wysokiej inflacji i wzrostu kosztów pracy, samorządy muszą przeznaczać coraz wyższe nakłady na funkcjonowanie komunikacji miejskiej. Od początku 2023 r. obowiązywała nowa taryfa na energię elektryczną – poskutkowało to 77-procentowym wzrostem cen energii oraz 49-procentowym wzrostem cen paliwa w porównaniu z sytuacją z początku 2022 r. W kwietniu 2023 r. weszła więc w życie zaktualizowana taryfa biletowa na komunikację miejską w Gdańsku. Zmianom uległy ceny biletów jednorazowych i okresowych, pojawiły się nowe typy biletów.

7. | DOSTĘPNE MIASTO

W 2023 r. wydatki na komunikację miejską wyniosły ponad 612 mln zł, a środki z zakupu biletów w Gdańsku pokryły jedynie 33% wydatków. Dopłata z budżetu miasta do komunikacji miejskiej wyniosła 410,4 mln zł. Środki z zakupu biletów oraz dotacje gmin ościennych w coraz mniejszym stopniu wystarczają na finansowanie komunikacji miejskiej. W latach 2017–2023 wpływy z biletów wzrosły o 26% (+41,6 mln zł), natomiast dopłata ze środków budżetu miasta – o 220,7% (+282,4 mln zł).

Gdańsk stara się dostosować funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego do potrzeb mieszkańców. W związku z tym nie tylko wprowadzane są zmiany organizacyjne na funkcjonujących liniach, tworzone nowe trasy i linie, lecz także organizuje się „okazyjną” komunikację miejską. Przykładowo w noc sylwestrową kursował dodatkowy tramwaj nocny N0. 1 listopada zwiększono częstotliwość kursów, na ulice wyjechały trzy specjalne linie autobusowe i jedna dodatkowa linia tramwajowa. Ponadto podczas imprez masowych miasto zapewniało dodatkową komunikację miejską dla uczestników – dodatkowe kursy zarówno na liniach dziennych, jak i nocnych.

W zakresie transportu miejskiego widoczne jest odbicie po okresie pandemii. W 2023 r. komunikacja miejska obsłużyła 158,2 mln pasażerów, co w porównaniu z sytuacją w 2022 r. stanowi wzrost o 10,2 mln (+6,9% r/r).

Komunikacja miejska w Gdańsku w 2023 r.

Wyszczególnienie		2023
Długość tras tramwajowych (w km)		65
Długość linii tramwajowych (w km)		172
Składy tramwajowe – stan inwentarzowy		139
w tym:	klimatyzowane	108
	niskopodłogowe	139
Składy tramwajowe w ruchu według umowy – średnia z większego szczytu		116
Długość tras autobusowych (w km)		488
Długość linii autobusowych (w km)		1097
w tym:	dziennych	731
	nocnych	238
	na terenie gmin ościennych	129
Autobusy – stan inwentarzowy		300
w tym:	klimatyzowane	300
	niskopodłogowe	300
Pojazdy w ruchu według umowy – średnia z większego szczytu		244
Przebieg ogólny pojazdów komunikacji miejskiej w tys. wozy-km		33 472

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zarządu Transportu Miejskiego w Gdańsku oraz Gdańskich Autobusów i Tramwajów.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE ZWIĘKSZANIA ATRAKCYJNOŚCI TRANSPORTU PUBLICZNEGO:

- W ramach Gdańskiego Projektu Komunikacji Miejskiej – etap IV A zakończono budowę **nowej linii tramwajowej Nowa Warszawska** wraz z drogą rowerową oraz chodnikiem dla pieszych. Budowa nowej linii tramwajowej połączyła ze sobą Piecki-Migowo i Chełm (przez Ujeścisko-Łostowice). 4 marca 2023 r. odbyło się uroczyste otwarcie nowej linii, któremu towarzyszyły piknik, pierwszy przejazd tramwajowy, a także przejazd rowerowy po równoległej do linii tramwajowej drodze dla rowerów. Dzięki nowej trasie tramwajowej skróci się czas dojazdu z południowych dzielnic miasta. Łączny koszt budowy linii Nowa Warszawska to 63,5 mln zł, z czego ponad 40 mln zł zostało sfinansowane przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020. Do obsługi nowej trasy skierowano funkcjonujące tramwaje linii nr 2 i 4 oraz uruchomiono nową linię nr 11.

- W 2023 r. trwało projektowanie następujących zadań:
 - **budowa ul. Nowej Politechnicznej, nazywanej także nową linią tramwajową Gdańsk-Południe – Wrzeszcz (GPW).** W ramach zadania zostanie wybudowana nowa linia tramwajowa (zadanie obejmuje także przebudowę dróg lokalnych oraz budowę przylegającej trasy rowerowej). Realizacja inwestycji ma na celu zwiększenie przepustowości układu komunikacyjnego przez stworzenie zintegrowanego systemu transportowego łączącego górny i dolny taras Gdańska z pominięciem dociążonego centrum miasta. Zakończenie prac projektowych przewidziano na 2024 r. Zadanie jest wykonywane w ramach Gdańskiego Projektu Komunikacji Miejskiej – etap V A;
 - **budowa Drogi Zielonej,** tj. Zielonego Bulwaru, na odcinku od al. gen. Hallera do ul. Chłopskiej poprzez ul. Obrońców Wybrzeża (odcinek I); w ramach zadania zostanie wybudowana nowa linia tramwajowa. Koszt dokumentacji wyniósł nieco ponad 3 mln zł. Pozyskanie dokumentacji jest przewidziane na grudzień 2024 r.;
 - **budowa trasy tramwajowej na ul. Klonowej** – połączenia tramwajowego pomiędzy al. Grunwaldzką a dworcem we Wrzeszczu. Projekt będzie uwzględniał połączenie tramwajowe między al. Grunwaldzką a dworcem w ciągu ul. Klonowej oraz plac miejski z zielenią i małą architekturą. Planowane połączenie będzie kluczowym rozwiązaniem, które pomoże upłynnić i zoptymalizować ruch tramwajów po uruchomieniu trasy Gdańsk Południe – Wrzeszcz;
 - **opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego korytarza transportowego tzw. Nowej Abrahama i ul. Kołobrzeskiej** – Nowa Abrahama to trasa z linią tramwajową, która ma na celu połączenie Zaspy z Brętowem przez Przymorze i Strzyżę. Trasa połączy okolice pętli Zaspa z ul. Słowackiego. Linia tramwajowa ma zakończyć swój bieg przy stacji PKM Brętowo. Opracowanie wskaże m.in. możliwe warianty drogi i trasy tramwajowej, koszty poszczególnych wariantów czy prognozy ruchu.
- Prace studialne nad inwestycją **budowy linii PKM Południe** rozpoczęły się od opracowanego w 2020 r. przez Biuro Rozwoju Gdańska (BRG) „Studium programowo-przestrzennego przedłużenia linii kolejowej przez dzielnicę Gdańsk-Południe w powiązaniu z regionalną siecią kolejową Województwa Pomorskiego”. W 2023 r. PKM S.A. zleciło **opracowanie Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego (STeS) dla linii PKM Południe.** Elementem uzupełniającym analizy rozwoju linii kolejowej aglomeracyjnej było przygotowane w 2023 r. przez BRG opracowanie „**Wizja zagospodarowania otoczenia przystanków Pomorskiej Kolei Metropolitalnej Południe**”. Otoczenie przystanków zostało zaprojektowane z naciskiem na wielofunkcyjność oraz intensyfikowanie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie przystanków. Przyjęte założenia projektowe umożliwiają kreowanie miasta krótkich odległości zgodnie z wizją rozwoju miasta określoną w dokumentach strategicznych. Rejony przystanków mają być kształtowane jako centra z różnorodną ofertą usługową (obejmującą m.in. usługi społeczne), mieszkaniową oraz z miejscami pracy i przestrzeniami publicznymi integrującymi lokalną społeczność. Jednocześnie w propozycji zagospodarowania zostały wzięte pod uwagę walory krajobrazowe oraz przyrodnicze: zachowania korytarzy przyrodniczych oraz lokalnych powiązań, zapewnienia dostępności do zieleni, ochrony ekspozycji widokowych, a także elementów dziedzictwa kulturowego.
- Konkurs Pomorskiej Kolei Metropolitalnej S.A. oraz Związku Uczelni Fahrenheita (FarU) – „**Kolej na Południe. Studium architektoniczno-urbanistyczne kształtowania kolei pasażerskiej przyjaznej środowisku i mieszkańcom**” – był kolejnym etapem współpracy gdańskich uczelni (GUMed, PG, UG) z PKM, zainicjowanej formalnie w październiku 2021 r. W ramach konkursu studenci uczelni wchodzących w skład FarU zostali zaproszeni do opracowania propozycji rozwiązań i koncepcji funkcjonowania przyszłych przystanków PKM Południe. Finał konkursu odbył się w lutym 2023 r. – nagrodzono trzy projekty. Wspólne działania PKM i FarU koncentrują się wokół rozbudowy PKM o nową linię łączącą Gdańsk-Śródmieście z południowymi dzielnicami miasta oraz sąsiadującymi gminami (Pruszcz Gdański, Kolbudy i Żukowo).
- W 2023 r. trwało opracowywanie **wielobranżowej koncepcji utworzenia buspasa w ciągu ul. Spacerowej** na odcinku od ul. Opackiej do Węzła Wysoka w Gdańsku (obwodnica Trójmiasta). Planowane zakończenie prac koncepcyjnych przewidziano na II kwartał 2024 r.
- W roku, którego dotyczy raport, kontynuowano działania zmierzające do **wdrożenia i uruchomienia systemu FALA** na terenie województwa pomorskiego w ramach zadania „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w Województwie Pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym – budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności”.

Istotny element stanowiły prace związane z odbiorem poszczególnych etapów systemu oraz przygotowaniem i przeprowadzeniem szeregu testów odbiorowych. **W połowie grudnia 2023 r. system wystartował testowo w Gdańsku.** Pasażerowie mogą od tego czasu korzystać z aplikacji mobilnej oraz strony internetowej. Na 2024 r. zaplanowano testy falomatów i czytników kart. Falomaty to urządzenia z ekranami dotykowymi, w których pasażerowie mogą samodzielnie wybrać kupowany bilet i zapłacić za niego kartą płatniczą. Z kolei czytniki kart to urządzenia bez ekranu dotykowego – pasażer kupi za ich pomocą bilet jednorazowy automatycznie przez zbliżenie karty płatniczej lub karty Fala. W pierwszym etapie testowane będą urządzenia w gdańskich tramwajach oraz gdańskich trolejbusach. W drugim etapie do testów dołączyły autobusy z Gdańska i Gdyni.

- W 2023 r. odebrano nowe elektryczne autobusy zamówione w 2022 r. W Gdańsku pojawiło się **18 niskopodłogowych autobusów elektrycznych MAN Lion's City** – 10 w wersji „standard” oraz osiem w wersji „maxi”, przegubowych, wielkopojemnych. Początkowe problemy z zasięgiem autobusów realizujących kursy zostały naprawione przez producenta dzięki zmianom ustawień pojazdów. Odbyły się również dodatkowe szkolenia dla kierowców z techniki jazdy autobusami elektrycznymi. Na koniec 2023 r. elektryczna flota autobusowa liczyła 21 pojazdów. Od 2020 r. cały tabor autobusowy składa się wyłącznie z pojazdów niskopodłogowych i klimatyzowanych. W 2023 r. zakończono również **budowę stacji ładowania przeznaczonej dla zakupionych autobusów elektrycznych.** W ramach przedsięwzięcia na terenie zajezdni autobusowej GAIiT przy al. Hallera powstała stacja transformatorowa z 18 ładowarkami. Ponadto w 2023 r. testowano elektryczny autobus Solaris Urbino 12 electric oraz autobus wodorowy NesoBus, który obsługiwał kilka linii, aby można było przetestować pojazd w różnych warunkach drogowych. Test autobusu trwał ok. 2 tygodni.
- W 2023 r. przeprowadzono przetarg na **dostawę do Gdańska autobusów wodorowych.** W jego wyniku **od 2024 r. po Gdańsku jeździć będzie 10 takich autobusów w ramach umowy najmu podpisanej na okres 10 lat.** Umowa obejmuje pełną obsługę serwisową pojazdów. Wykonawca jest zobowiązany do utrzymania technicznego pojazdów przez cały okres najmu. Serwis w ramach umowy dzierżawy ma obejmować m.in: obsługę techniczną, naprawy eksploatacyjne, naprawy komponentów oraz czynności związane z aktualizacją bądź zmianą oprogramowania, a także sprzątanie i mycie pojazdów. Gotowe do jazdy, zatankowane zielonym wodorem autobusy będą podstawiane codziennie na teren zajezdni autobusowej GAIiT przy al. Hallera oraz odbierane przez wykonawcę umowy po zakończeniu pracy.
- W ramach **poprawy informacji pasażerskiej o zdarzeniach transportu zbiorowego** w 2023 r. w pojazdach należących do spółki Gdańskie Autobusy i Tramwaje (GAIiT) rozpoczęto **wdrażanie nowoczesnego systemu wizualnej informacji pasażerskiej.** Dzięki systemowi pasażerowie za pomocą ekranów LCD w pojazdach są informowani o rzeczywistych godzinach odjazdu pojazdów innych linii z najbliższego przystanku (w promieniu 200 m i z uwzględnieniem 3-minutowego czasu na przesiadkę). Ponadto na ekranach wyświetlane są mapki sytuacyjne z lokalizacją przystanków. System będzie sukcesywnie wdrażany – według planów w ciągu najbliższych 2 lat zostaną w niego wyposażone wszystkie tramwaje. System obejmuje nie tylko pojazdy GAIiT, ale również pojazdy operatora BP Tour (obsługującego w głównej mierze linie międzygminne), pociągi SKM oraz pociągi REGIO kursujące po linii PKM.
- Kontynuowano **kompleksową modernizację wagonów tramwajowych.** W 2023 r. poddano jej siedem tramwajów Düwag typu N8C – zmodernizowano układy napędowe i sterowania, elektronikę pokładową, w tym wyposażenie w klimatyzację. Ponadto w 12 tramwajach przeprowadzono modernizację systemu ogrzewania, a w 19 – systemu ryglowania drzwi. Na koniec 2023 r. flota tramwajowa liczyła 139 tramwajów, z czego 108 (77,7%) było klimatyzowanych. Od 2021 r. wszystkie linie obsługiwane są wyłącznie przez tramwaje niskopodłogowe.
- W celu poprawy komfortu pasażerów oczekujących na transport publiczny z każdym rokiem coraz więcej **przystanków komunikacji publicznej wyposażanych jest w wiaty przystankowe oraz ławki.** Wiaty chronią pasażerów przed niesprzyjającymi warunkami pogodowymi, a ławki dają możliwość odpoczynku, co jest szczególnie ważne dla osób starszych oraz osób z ograniczoną mobilnością. W 2023 r. w wiaty doposażono 16 przystanków, a w ławki – 20 takich obiektów. Łącznie w 2023 r. w wiaty wyposażonych było 921 (71,6%) przystanków.
- W 2023 r. przeprowadzono i rozstrzygnięto **konkurs na opracowanie koncepcji architektonicznej wiat przystankowych** komunikacji miejskiej w Gdańsku. Koncepcyjna wiata jest konstrukcją modułową o szklanych ściankach i płaskim szklanym dachu. Atutem projektu nowej wiaty jest jej dostępność dla osób z niepełnosprawnościami czy opiekunów dzieci w wózkach. Rozkłady jazdy będą umieszczone na wysokości dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Nowe wiaty mają być estetyczne

i nowoczesne, a przede wszystkim bardziej komfortowe dla użytkowników. **Trwają prace nad projektem technicznym** nowego modelu wiat przystankowych w ramach podpisanych w 2023 r. umów. Nowe wiaty będą się sukcesywnie pojawiały w kolejnych latach, począwszy od głównych ciągów komunikacyjnych miasta.

- W ramach inwestycji PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o. w 2023 r. zrealizowano:
 - **modernizację linii kolejowej nr 250** w relacji Gdańsk – Rumia, m.in. zmodernizowano konstrukcje wsporcze, usprawniono głowicę rozjazdową na stacji Gdańsk Główny oraz poprawiono spokojność jazdy pociągów i zredukowano hałas na tejże linii kolejowej;
 - projekt inwestycyjny pn. **„Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru”** – w ramach porozumienia między PKP SKM a Samorządem Województwa Pomorskiego zakupiono 10 elektrycznych pojazdów trakcyjnych, z czego osiem jest własnością województwa, a dwa należą do PKP SKM. Ponadto spółka zakupiła sprzęt i wyposażenie hali przeglądowo-naprawczej zlokalizowanej na stacji Gdynia Cisowa, co będzie służyć utrzymaniu nowego taboru. Realizacja projektu wpłynie przede wszystkim na poprawę bezpieczeństwa, obsługi pasażerów i komfortu podróży oraz dostępności komunikacyjnej Trójmiasta;
 - budowę **farm fotowoltaicznych na wiatach peronowych wraz z magazynami energii** w lokalizacjach: Gdańsk Śródmieście SKM, Gdańsk Wrzeszcz SKM oraz Gdańsk Żabianka-AWFIS SKM. Moc instalacji waha się od 20 do 40 kWp, a magazyny mają pojemność 10 kWh, co umożliwia zasilanie każdego z przystanków wyłącznie ze zgromadzonej w dzień energii nawet przez 3 godz.
- W 2023 r. w ramach **rozwój Systemu Informacji Pasażerskiej (SIP)** realizowana była integracja autokomputerów pokładowych w celu ułatwienia pracy prowadzącym pojazd i minimalizacji liczby logowań do różnych systemów ZTM i GAIT. Dokonywano także **zmiany wyglądu tablic przystankowych w wiatach** poprzez dodanie kodów QR odnoszących się do wirtualnych wyświetlaczy z najbliższymi odjazdami dla danego przystanku – dostępnych na mapie Tram & Bus Online. Docelowo ZTM udostępni wirtualną tablicę SIP dla każdego przystanku wyposażonego w wiatę przystankową. Dzięki temu rozwiązaniu pasażer ma możliwość samodzielnego sprawdzenia pozycji pojazdów na organizowanych przez ZTM w Gdańsku liniach komunikacji miejskiej.
- Kontynuowano **rozwój kanałów zakupu biletów na komunikację miejską**. W 2023 r. funkcjonowały 83 automaty biletowe oraz 13 punktów sprzedaży biletów (w tym 2 punkty obsługi klienta ZTM – w Galerii Metropolia przy ul. Kilińskiego oraz na pętli Łostowice Świętokrzyska). Bilety można było kupić również przez aplikacje mobilne (np. GoPay, jakdojade, mPay, zbiletem.pl), a zakup biletów okresowych umożliwiała także strona internetowa www.biletelektroniczny.pl. Bilety w pojazdach komunikacji miejskiej można było nabyć u prowadzących pojazd wyłącznie na liniach autobusowych obsługujących połączenia międzygminne (107, 117, 122, 126, 132, 143, 171, 174, 200, 205, 207, 232, 255, 256, 607, N5). W 2023 r. ruszył system FALA; w celu zakupu biletów pasażerowie mogli korzystać z aplikacji mobilnej oraz strony internetowej. Na 2024 r. przewidziano testy tzw. falomatów i czytników kart, które umożliwią zakup biletów w pojazdach.
- W ramach **rozbudowy Systemu Informacji Pasażerskiej** w zakresie tablic SIP:
 - zainstalowano 9 szt. tablic SIP przy przystankach: Piastowska (1 szt.), Czerwony Dwór (2 szt.), Bora-Komorowskiego (2 szt.), Kołobrzeska (2 szt.), Krynicka (2 szt.);
 - wymieniono 5 szt. tablic SIP na przystankach: Brama Wyżynna (1 szt.), Toruńska (1 szt.), Zaroślak (2 szt.), Urząd Wojewódzki/Marszałkowski (2 szt.);
 - wymieniono 3 szt. tablic SIP na przystankach Wrzeszcz PKP w ramach kolejnego etapu prac prowadzonych w obrębie przystanków autobusowych.
- Usprawniono **organizację komunikacji publicznej** dzięki następującym działaniom:
 - uruchomienie linii autobusowej 208 (na trasie Muzeum II Wojny Światowej – Dworzec Główny – Chełm – Łostowice Świętokrzyska);
 - uruchomienie linii autobusowej 176 z pętli Łostowice Świętokrzyska do Borkowa w gminie Pruszcz Gdański (na trasie: Łostowice Świętokrzyska – Ofiar Grudnia 1970 r. – Borkowo Szkoła);
 - uruchomienie linii autobusowej 118 na nowej trasie z Zakoniczyna do węzła przesiadkowego Ujeścisko (na trasie: Ujeścisko – Człuchowska – Porębskiego – Zakoniczyn);

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- skierowanie linii autobusowej 195 (obsługiwanej minibusem) przez ul. Wawelską (dotychczas nieobsługiwaną przez komunikację miejską) do węzła przesiadkowego Łostowice Świętokrzyska (trasa: Siedlce – Wzgórze Mickiewicza – Wawelska – Łostowice Świętokrzyska);
- skierowanie linii autobusowej 175 do obsługi osiedli mieszkaniowych przy ul. Cedrowej i tzw. Nowej Olchowej (trasa: Siedlce – Kartuska – Cedrowa – Havla – Świętokrzyska – Niepołomska – Starogardzka – Maćkowy);
- uruchomienie linii tramwajowej nr 11 ze Strzyży na Lawendowe Wzgórze (po nowo oddanej do użytku trasie tramwajowej Nowa Warszawska). Do obsługi nowej trasy skierowano także linie tramwajowe nr 2 i 4 (z Jelitkowa na Lawendowe Wzgórze).
- W związku z wakacjami dniami 24.06–3.09.2023 r. komunikacja miejska funkcjonowała w trybie letnim. Uruchomiono również **autobusowe linie sezonowe i specjalne**:
 - na linii 606 (trasa: Wały Piastowskie – Westerplatte) w dni powszednie uruchomiono dodatkowe kursy, również wieczorem;
 - od piątku do niedzieli funkcjonowała linia 607 na trasie: rondo Kaszubskie (Pruszcz Gdański) – Sobieszewo – rondo Kaszubskie;
 - wybrane kursy linii 622 (trasa: Oliwa – Obrońców Westerplatte – Polanki (powrót: Opata J. Rybińskiego) – Spacerowa – Karwieńska – Oliwa ZOO) w soboty, niedziele i święta obsługiwał zabytkowy autobus Ikarus 260;
 - linia 658 (trasa: Polsat Plus Arena Gdańsk – Tunel pod Martwą Wisłą – Ku Ujściu) była obsługiwana przez autobus z przyczepką rowerową;
 - w soboty, niedziele i święta funkcjonowała linia 612 (trasa: Śródmieście SKM – Podwale Przedmiejskie – Elbląska – Przejazdowo (Główna) – Wiślinka (Sobieszewska) – Turystyczna – Sobieszewo) i była obsługiwana przez autobus przystosowany do przewozu rowerów z przyczepką rowerową. Autobus zatrzymywał się jedynie na przystankach Śródmieście SKM, Brama Żuławska oraz Sobieszewo;

Uruchomione zostały także dodatkowe linie tramwajowe:

- w soboty, niedziele i święta, na trasie: Łostowice Świętokrzyska – Śródmieście SKM – Brama Wyżynna – Dworzec Główny – Jana z Kolna – Kliniczna – al. Hallera – Brzeźno Plaża, funkcjonowała linia 63;
- również soboty, niedziele i święta działała linia 68 – na trasie: Brętowo PKM – Migowo – Ujeścisko – Śródmieście SKM – Stogi Plaża.
- W ramach **rozwoju Otwartych Danych ZTM** w Gdańsku i mapy Tram & Bus Online w 2023 r. zakupiono serwer chmurowy, na który dokonano migracji usług Otwartych Danych ZTM w Gdańsku i mapy Tram & Bus Online z serwera wykonawcy. Efekty tych czynności to uniezależnienie działania Otwartych Danych i mapy od serwera wykonawcy oraz większa elastyczność działania dla ZTM.
- Na czas Jarmarku św. Dominika uruchomiono tzw. **parkingi buforowe** przy AmberExpo oraz stadionie w Letnicy. Kierowcy korzystający z *park & ride* otrzymywali bilet uprawniający ich nie tylko do pozostawienia pojazdu, ale także do podróży na jarmark specjalnym autobusem – koszt wynosił 30 zł. Linia autobusowa kursowała między stadionem w Letnicy a Długimi Ogrodami.
- W ramach **promocji transportu zbiorowego** Zarząd Transportu Miejskiego (ZTM) w Gdańsku w 2023 r. zorganizował następujące wydarzenia:
 - **piknik rodzinny z okazji 150-lecia tramwajów gdańskich** (25 VI) na parkingu oraz w halach Międzynarodowych Targów Gdańskich. Ponadto w związku z jubileuszem w mieście odbywały się różne aktywności przypominające o obchodach. Na tę okoliczność oklejono jeden ze zmodernizowanych tramwajów (Düwag N8C – tzw. Dortmund), który można spotkać na gdańskich torach. Mieszkańcy mogli skorzystać z wielu konkursów i bezpłatnych przejazdów okolicznościowych;
 - edukacyjny **piknik rodzinny** (16 IX) **w ramach Europejskiego Tygodnia Mobilności 2023** (16–22 IX) na pętli tramwajowej Zaspas – motywem przewodnim kampanii w 2023 r. było hasło „**Oszczędzaj energię**”. W czasie pikniku popularyzowano transport publiczny, aktywność pieszą i rowerową oraz ekologiczny i zdrowy tryb życia. Uczestnicy mogli skorzystać z wielu atrakcji, takich jak zwiedzanie zabytkowych tramwajów oraz elektrycznego minibusu Karsan, promująca transport publiczny gra miejska w pobliskim parku im. Jana Pawła II, konkursy i zabawy dla dzieci;

- **rodzinny piknik „Grajmy w Zielone”** (7 X) – głównym elementem wydarzenia było zaprezentowanie mieszkańcom nowej floty autobusów elektrycznych MAN Lion’s City E. Przy tej okazji zorganizowano mnóstwo „zielonych” atrakcji, m.in. „Zieloną Strefę Eko – eko warsztaty kreatywne”, tworzenie morza i lasu w słoiku, konkursy, gry, zabawy.
- **Zakończono prace remontowe na Dworcu Głównym** – prace dotyczyły m.in. renowacji elewacji i wieżyczek, rekonstrukcji witraży, wykonania poszycia dachowego. Dodatkowo na terenie dworca ułożono nawierzchnię drogi wewnętrznej i chodników. Prace były prowadzone w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków. Oficjalne otwarcie wyremontowanego dworca nastąpiło 31 lipca. Zadanie zostało realizowane przez Polskie Koleje Państwowe.
- **Zakończono przebudowę dworca kolejowego we Wrzeszczu** – prace skupiały się na robotach konstrukcyjnych i termomodernizacyjnych. Dworzec ma nowoczesny, industrialny charakter, a na jego dachu zaprojektowano zielen bioaktywną oraz panele fotowoltaiczne pozwalające na pozyskiwanie „zielonej energii”. Oficjalne otwarcie dworca nastąpiło 30 listopada. Zadanie zostało realizowane przez Polskie Koleje Państwowe.
- We współpracy z ZTM przeprowadzono po raz siódmy ankietowe badanie **oceny komunikacji miejskiej w Gdańsku**. Była to druga edycja badania po przerwie w latach 2020–2022, wywołanej pandemią COVID-19. W roku, którego dotyczy raport, w badaniu wzięło udział łącznie prawie 7 tys. respondentów. Ponad 80% z nich zadeklarowało korzystanie z komunikacji miejskiej przynajmniej 1 raz w tygodniu. **Średnia ocena komunikacji autobusowej wyniosła 3,02** w skali 1–5 i była nieco niższa niż w 2022 r. (3,08). Z kolei **średnia ocena komunikacji tramwajowej wyniosła 3,38**, a więc również była nieco niższa od oceny z 2022 r. (3,40). Zarówno w zakresie komunikacji autobusowej, jak i tramwajowej najwyżej oceniano udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i z małymi dziećmi.
- W 2023 r. opracowano wyniki przeprowadzonych w 2022 r. **Gdańskich Badań Ruchu (GBR)**. Dzięki kompleksowym badaniom ruchu m.in. dokładnie zbadano zmiany, które zaszły od czasu ostatnich badań w 2016 r. Analiza wskazała obecną strukturę modalną transportu, obciążenie głównych korytarzy transportowych oraz zmiany zachowań komunikacyjnych mieszkańców. Projekt GBR był realizowany od marca 2022 r. do kwietnia 2023 r. Tzw. dzienniczek podróży wypełniła na cele badania reprezentatywna grupa 10 tys. mieszkańców Gdańska oraz nieco ponad 5 tys. mieszkańców gmin sąsiadujących (tj. gminy Kolbudy, gminy i miasta Żukowo, miasta i gminy Pruszcz Gdański). Na podstawie średniej liczby podróży przypadającej na mieszkańca wyznaczono liczbę wszystkich podróży, jakie wykonywane są na badanym obszarze. **W dzień roboczy w ciągu doby realizowanych jest ponad 1 mln podróży, przy czym 82% z nich (ponad 819 tys.) jest generowane przez mieszkańców Gdańska**. Rozkład motywacji podróży jest w sposób naturalny bardzo zróżnicowany ze względu na grupy wiekowe i społeczno-ekonomiczne. W ogólnym ujęciu największą motywacją (39,5%) jest podróż z domu do pracy i z pracy do domu. Pełne wyniki badania są dostępne na stronie internetowej Biura Rozwoju Gdańska (www.brg.gda.pl).
- W 2023 r. odbyła się kolejna edycja przeprowadzanego co 2 lata **badania „Jakość życia w Gdańsku”**. Próba wyniosła 1505 dorosłych mieszkańców Gdańska, a uzyskany ogólny wynik badania to 3,85 pkt (ocena w skali szkolnej 1–6, gdzie 1 oznacza ocenę najgorszą, a 6 – najlepszą). Najwyżej ocenioną przez gdańszczan sferą jakości życia było zadowolenie z powiązań komunikacyjnych miasta – 4,15 pkt. **W każdej odsłonie tego badania podejmowane są tematy związane z mobilnością miejską**, takie jak: infrastruktura drogowa, funkcjonowanie SKM i PKM, transport autobusowy i tramwajowy, powiązania komunikacyjne. Spośród wszystkich wskaźników transportowych najwyższą ocenę uzyskały powiązania komunikacyjne w Śródmieściu i Aniołkach (4,59 pkt), a najgorzej oceniono infrastrukturę drogową w dzielnicach Orunia-Święty Wojciech-Lipce oraz Olszynka. Wyniki badania dostępne są na stronie internetowej „Gdańsk w liczbach” (www.gdansk.pl/gdanskwliczbach).

DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA

Rozwój przestrzenny miasta i jego sukces gospodarczy wymagają działań poprawiających niektóre elementy infrastruktury drogowej i kolejowej oraz sprawnie działających powiązań morskich i lotniczych. Prowadzone są działania nie tylko wpływające na poprawę jakości połączeń wewnętrznych, lecz także związane ze wzrostem zewnętrznej dostępności drogowej miasta. Jakość i stan techniczny infrastruktury drogowej, elementy wyposażenia ulic i ich parametry mają również bezpośrednie przełożenie na codzienne decyzje komunikacyjne mieszkańców i mieszkańców. Wpływa to istotnie na wielkość oraz strukturę ruchu drogowego. Sprawna wewnętrzna sieć transportowa miasta, połączona z zewnętrznym układem dróg krajowych i wojewódzkich, zapewnia spójność całej sieci transportowej, a także poprawia jej efektywność.

7. | DOSTĘPNE MIASTO

Poprawa dostępności transportowej miasta realizowana jest poprzez modernizację ulic, budowę zintegrowanych węzłów transportowych i kształtowanie układów drogowych mających pozytywny wpływ na warunki poruszania się uczestników ruchu. Wprowadzane rozwiązania pozwolą na ograniczenie liczby pojazdów w ścisłym centrum miasta, co wpłynie na zmniejszenie hałasu oraz poprawę jakości powietrza.

Nie bez znaczenia są również działania nieleżące w zakresie miasta. **Budowa tzw. Trasy Kaszubskiej** znacząco wpływa na mobilność w Gdańsku i przyspiesza dojazd do okolicznych miast. Mimo że najważniejszy dla Trójmiasta odcinek Trasy – łączący Gdynię z Bożepolem Wielkim – otwarto w grudniu 2022 r., to inwestycja jeszcze się nie zakończyła. Rozpoczął się kolejny etap prac – w styczniu 2023 r. wydano pozwolenie na budowę ostatniego odcinka, który połączy Bożepole Wielkie z Lęborkiem i Leśnicami. Ostatni odcinek Trasy Kaszubskiej ma być gotowy w połowie 2025 r.

Dodatkowo w styczniu 2023 r. rozpoczęły się prace nad rozbudową węzła Gdańsk Południe **Obwodnicy Metropolitalnej** w ramach zadania 2 dotyczącego prac nad obwodnicą. W zadaniu znajdują się również inne działania inwestycyjne, m.in. budowa: odcinka drogi ekspresowej (16 km), obwodnicy Żukowa, węzłów Żukowo i Lublewo, estakad, dróg lokalnych i dojazdowych. Realizacja inwestycji przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad pozwoli na upłynnienie ruchu w zakresie całej metropolii, przyspieszy dojazd do miejscowości ościennych oraz wpłynie na sposób tranzytu towarów w obszarach miejskich. Zakończenie robót zaplanowano na wrzesień 2025 r.

Gdańsk w 2023 r. zajął pierwsze miejsce w rankingu **Miast przyjaznym kierowcom** w kategorii miast powyżej 300 tys. mieszkańców wyprzedzając w tej kategorii znajdujący się na drugim miejscu Kraków, oraz ex aequo na trzecim miejscu Bydgoszcz i Szczecin. Ranking miast jest tworzony we współpracy serwisu Opono z aplikacją Yanosik. Przy ocenie brane są pod uwagę m.in.: prędkość jazdy w centrum i w granicach miasta, liczba kolizji w ciągu roku, infrastruktura parkingowa (w tym np. opłaty parkingowe, funkcjonowanie stref płatnego parkowania), punkty ładowania samochodów elektrycznych, czy carsharing w mieście. Dodatkowo Gdańsk jako pierwsze miasto w Polsce osiągnął wymaganą **liczbę stacji ładowania pojazdów elektrycznych** zgodnie z wymogami Ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych. Urząd Miejski we współpracy z operatorem systemu dystrybucyjnego – Energa Operator stworzył plan budowy stacji ładowania, który został zrealizowany przez operatora.

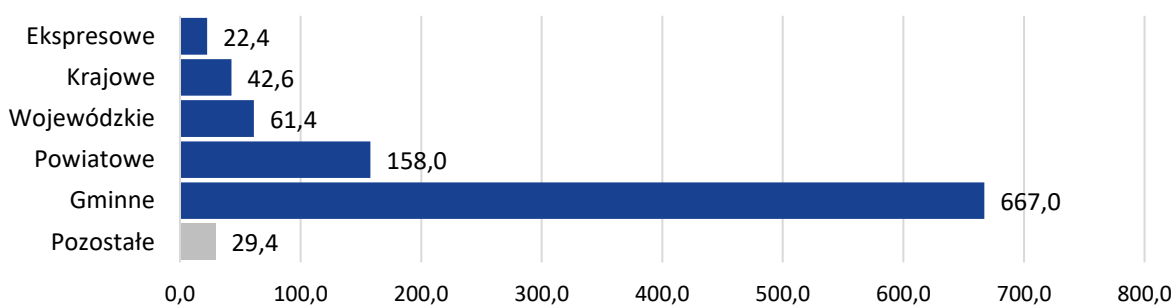
Gdańsk jako pierwsze miasto w Polsce osiągnął wymaganą liczbę stacji ładowania pojazdów elektrycznych zgodnie z wymogami Ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych.

W tworzeniu bardziej przyjaznej mieszkańcom przestrzeni w Gdańsku ma pomóc **Gdański Standard Ulicy Miejskiej (GSUM)**. Zgodnie z dokumentem najwyższy priorytet w ruchu w przestrzeni miejskiej zyskują piesi, rowerzyści oraz transport zbiorowy. Ulice będą miały różny charakter wynikający z ich bezpośredniego sąsiedztwa. GSUM zawiera wytyczne do szczegółowych rozwiązań zagospodarowania pasa drogowego oraz projektowania ulic, a także przykłady modelowych rozwiązań dotyczących zakresu przestrzennego, funkcjonalnego i estetycznego.

W granicach administracyjnych Gdańska na koniec 2023 r. znajdowało się ponad 951 km dróg publicznych, w tym 667 km dróg gminnych, 158 km dróg powiatowych, 61 km dróg wojewódzkich, 43 km dróg krajowych, 22 km dróg ekspresowych. Poza tymi drogami dostępne było 29 km dróg wewnętrznych. Łącznie w 2023 r. wybudowano 3,3 km nowych dróg i zmodernizowano ponad 8 km.

Długość dróg w Gdańsku w 2023 r.

- dane w km -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiego Zarządu Dróg i Zieleni oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Gdańsku (drogi ekspresowe).

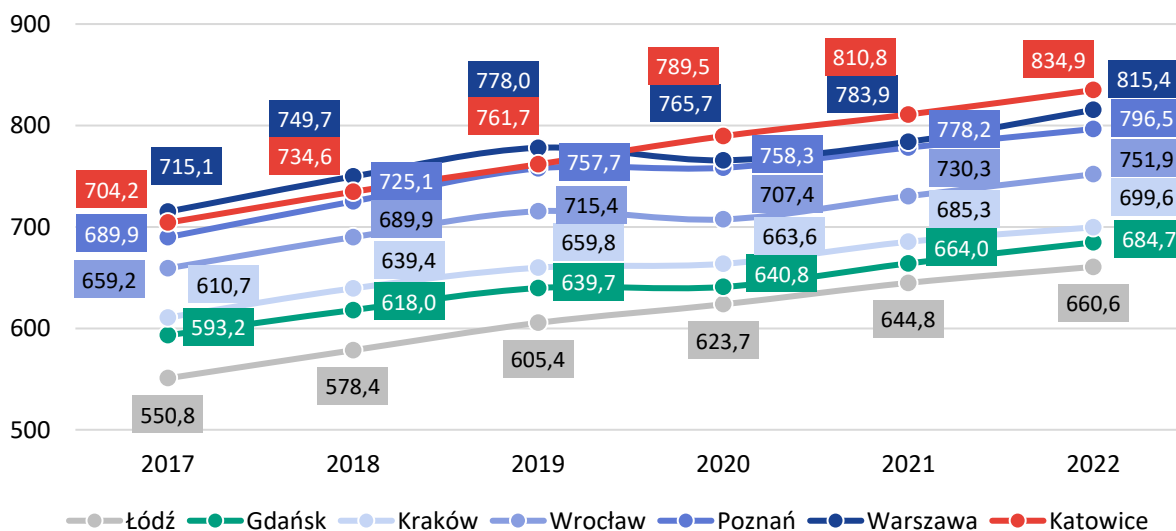
Liczba wybranych pojazdów zarejestrowanych w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Samochody osobowe	ogółem	275 418	288 384	301 243	311 783	322 860	332 982	345 402
	na 1 tys. mieszkańców	593,2	618,0	639,7	640,8	664,0	684,7	708,7
Samochody ciężarowe		37 938	38 810	39 512	40 164	41 456	42 047	43 053
Motocykle		8500	9152	9978	10 744	11 643	12 613	13 615
Ciągniki siodłowe		3073	3097	3192	3216	3405	3485	3564
Ciągniki rolnicze		1218	1257	1318	1362	1494	1578	1631
Autobusy		1030	1039	1093	1130	1117	1123	1158

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji, UMG.

Mieszkańcy Gdańska z roku na rok są coraz bardziej zmotoryzowani. Przybywa przede wszystkim samochodów osobowych. W 2023 r. w mieście było zarejestrowanych ponad 345,4 tys. samochodów osobowych, czyli o 12,4 tys. więcej niż rok wcześniej (+3,7% r/r). Wskaźnik motoryzacji prezentujący liczbę samochodów osobowych zarejestrowanych na 1 tys. mieszkańców w 2023 r. wyniósł 708,7. Najnowsze dostępne dane (do 2022 r.) dotyczące całej Polski wskazują na znaczny wzrost wskaźnika motoryzacji we wszystkich największych miastach, przy czym Gdańsk osiągnął w tej grupie jeden z najniższych wyników. Najwyższym wskaźnikiem motoryzacji w 2022 r. wśród dużych miast charakteryzowały się Katowice – blisko 835 samochodów osobowych na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik dla Gdańska w tym samym czasie ukształtował się na poziomie blisko 685. Dużym miastem, które miało najniższy wskaźnik, okazała się Łódź – nieco ponad 660.

Wskaźnik motoryzacji w wybranych miastach Polski w latach 2017–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS.

Obszar płatnego parkowania w Gdańsku na koniec 2023 r. obejmował 10 sektorów podzielonych na dwie strefy: **Śródmiejską Strefę Płatnego Parkowania (ŚSPP)** oraz **Strefę Płatnego Parkowania (SPP)**. W pierwszej z nich (ŚSPP) znalazły się sektory: Główne Miasto, Stare Miasto i Długie Ogrody, tzw. strefa czerwona GDAA, w której opłata obowiązuje każdego dnia tygodnia w godz. 9.00–20.00. W drugiej strefie (SPP) znalazły się: Młode Miasto, Wrzeszcz Politechnika, Wrzeszcz Górny oraz obowiązująca od końca czerwca do początku września strefa Jelitkowo. W tych sektorach GDAA, potocznie określanych jako strefy niebieskie, opłata obowiązuje od 9.00 do 17.00 od poniedziałku do piątku. W pozostałych sektorach, tj. Aniołki, Oliwa i Przymorze, opłata obowiązuje od 9.00 do 15.00 w dni powszednie – strefy te są oznaczone kolorem zielonym. Liczba miejsc w strefie, według stanu na dzień 31.12.2023 r., wyniosła 6129 i nie uległa zmianie w ostatnim czasie; ewentualne

7. | DOSTĘPNE MIASTO

zmiany w organizacji ruchu nie wpływają na zmianę liczby wyznaczonych miejsc postojowych. Taryfy opłat pozostały niezmiennie; w ŚSPP pierwsza godzina kosztowała 5,50 zł, druga – 6,60 zł, trzecia – 7,90 zł, czwarta i każda następna – po 5,50 zł, z kolei w SPP za pierwszą godzinę należało zapłacić 3,90 zł, za drugą – 4,60 zł, za trzecią – 5,50 zł, za czwartą i każdą następną – po 3,90 zł.

Na terenie miasta funkcjonują także tzw. **parkingi społecznie odpowiedzialne**, które prowadzone są przez Fundację Społecznie Bezpieczni przy współpracy z miastem od 2018 r. W 2023 r. parkingi funkcjonowały w okresie wakacyjnym, od 12 czerwca do końca sierpnia, w lokalizacjach:

- Oliwa, ul. Cystersów oraz plac Inwalidów,
- Jelitkowo, ul. Kapliczna i ul. Błękitna,
- Zaspa, ul. Czarny Dwór,
- Stogi, ul. Nowotna.

Zgodnie z umową operator parkingu dokonywał poboru opłat w godz. 9.00–19.00 przez 7 dni w tygodniu (10 zł za cały czas postoju; wyjątkiem był parking przy ul. Cystersów – 4 zł/1 h). Postój do 15 min będzie bezpłatny. Z opłat zwolnione są osoby z niepełnosprawnością posiadające identyfikator N+. Cały dochód z działalności jest przeznaczany na cele statutowe fundacji. Fundacja Społecznie Bezpieczni przy współpracy z miastem od 2018 r. realizuje projekt parkingowy, dzięki któremu osoby potrzebujące mogą uzyskać wsparcie oraz stabilną pracę. Na pomoc ze strony fundacji mogą liczyć osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie bezdomności, bezrobotne, uchodźcy oraz osoby wykluczone społecznie.

Poprawa infrastruktury ruchu samochodowego, pieszego oraz rowerowego przejawia się również w ich oczyszczaniu. Mechanicznym oczyszczaniem jezdni objętych było ok. 875 km dróg powiatowych, wojewódzkich, krajowych, gminnych i wewnętrznych, natomiast utrzymaniem zimowym – 958 km. Zakres oczyszczania obiektów infrastruktury drogowej i komunikacyjnej obejmował ok. 7020 km² oraz ponad 1,27 tys. przystanków autobusowych i tramwajowych. Utrzymanie zimowe obiektów infrastruktury drogowej i komunikacyjnej obejmowało ok. 779 km² oraz ponad 1,27 tys. przystanków. Drogi rowerowe w 2023 r. oczyszczono na łącznej powierzchni ponad 337 km² (więcej o blisko 17 km², tj. 5,3% r/r) oraz prowadzono ich zimowe utrzymanie na ok. 216 km² (więcej o ok. 10 km², tj. 4,9% r/r). Stan gotowości do realizacji usługi utrzymania zimowego dróg rowerowych trwał od 15.10.2022 r. do 30.04.2023 r., a po przerwie w ciepłych miesiącach – od 15.10.2023 r.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH OBSZARU DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE POPRAWY DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ:

- W zakresie **poprawy dostępności transportowej** w 2023 r. zrealizowano następujące zadania:
 - **rozbudowa ul. Budowlanych** na odcinku od ul. Nowatorów do ul. Jesiennej – w 2023 r. kontynuowano prace budowlane rozpoczęte pod koniec 2022 r. Łącznie przebudowano odcinek ul. Budowlanych o długości ok. 1,5 km. W ramach inwestycji powstały także: nowy chodnik z dopuszczeniem ruchu rowerowego, nowe oświetlenie, sygnalizacja świetlna oraz kanalizacja deszczowa. Przebudowane zostały również sieci podziemne. Inwestycja jest współfinansowana ze środków unijnych w ramach projektu pn. „Węzły integracyjne: Gdańsk Główny, Gdańsk Wrzeszcz oraz trasy dojazdowe do węzłów Pomorskiej Kolei Metropolitarnej i Szybkiej Kolei Miejskiej na terenie Gminy Miasta Gdańska” i ma na celu poprawę funkcjonowania układu komunikacyjnego. Łączny koszt inwestycji to 32 mln zł;
 - **budowa ul. Nowej Olchowej** – budowana ulica połączyła ul. Cedrową z ul. Kartuską. Nowe połączenie usprawni ruch w okolicy i przyspieszy dojazd do głównych arterii miasta z okolicznych osiedli. Wzdłuż nowej ulicy pojawiły się chodniki i oświetlenie. Ponadto w ramach odwodnienia drogi powstało sześć ogrodów deszczowych w pobliżu ul. Cedrowej. Wzdłuż nowej drogi zasadzono 45 drzew. Zadanie zostało zakończone w I kwartale 2023 r., a jego koszt wyniósł 5,58 mln zł;
 - **budowa ronda na skrzyżowaniu ulic Starogardzkiej, Niepołomickiej i Czerskiej**, która objęła również rozbudowę fragmentu ul. Starogardzkiej od granic miasta Gdańska do zaprojektowanego ronda. Nowe rondo ułatwia poruszanie się kierowcom, pieszym i rowerzystom. W zakresie zadania mieściła się również budowa kanalizacji deszczowej i ogrodu deszczowego. Zadanie zostało zakończone w IV kwartale 2023 r., a jego koszt wyniósł blisko 11 mln zł;
 - **przebudowa fragmentu DW 218 – ul. Kielnieńska** na odcinku od obwodnicy S6 do wiaduktu kolejowego na styku Obwodnicy Trójmiasta z Obwodnicą Metropolitalną – etap I. Jednym z celów inwestycji jest poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów. Wzdłuż

ul. Kielnieńskiej zaprojektowano drogi rowerowe i chodniki. Zaplanowano również drogę serwisową, która będzie służyła jako droga dojazdowa do pobliskich nieruchomości. Inwestycja jest realizowana z programu Polski Ład. Planowany termin zakończenia zadania to III kwartał 2025 r. Szacunkowa całkowita wartość projektu wynosi 85 mln zł;

- **modernizacja (remont) al. Hallera** na odcinku od al. Płazyńskiego do ul. Kościuszki (jezdni w kierunku Wrzeszcza) – na odcinku nr 1a (od al. Płazyńskiego do ul. Grudziądzkiej; koszt odcinka: ok. 6 mln zł) i nr 1b (od ul. Grudziądzkiej do ul. Kościuszki);
- **budowa układu drogowego na obszarze Portu Północnego w Gdańsku** – w ramach inwestycji planowana jest rozbudowa istniejącego i budowa nowego układu drogowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym z odwodnieniem) na terenie będącym zapleczem logistycznym i inwestycyjnym Portu Północnego w Gdańsku. Projekt otrzymał dofinansowanie z programu Polski Ład. W październiku podpisano umowę z wykonawcą na realizację inwestycji w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Prace projektowe i realizacyjne potrwać ok. 3,5 roku;
- **zaprojektowanie i budowa drogi wewnętrznej dojazdowej przez teren nr 30 w Porcie Gdańsk** wraz z budową systemu kanalizacji deszczowej i uzbrojeniem terenu w ramach rozbudowy Pomorskiego Centrum Inwestycyjnego (PCI) – inwestycja obejmowała zaprojektowanie i wybudowanie drogi wewnętrznej przystosowanej do ruchu ciężkiego, sześć zjazdów do nieruchomości, chodnik, oświetlenie, system kanalizacji deszczowej, kompleksowe uzbrojenie niniejszych nieruchomości w media. Inwestycja została zrealizowana w 2023 r.;
- **budowa drogi dojazdowej do cmentarza przy ul. Kępnej** – planuje się zakończenie prac w I kwartale 2024 r.;
- **budowa układu drogowego w ul. Achillesa** wraz ze zjazdem z ul. Orfeusza i niezbędną infrastrukturą – w II kwartale 2023 r. zawarto umowę z wykonawcą prac budowlanych. Koszt: 1,46 mln zł;
- **roboty drogowe na ul. Modrej i ul. Łanowej** wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej – planowany termin zakończenia zadania to III kwartał 2025 r.;
- **przebudowa ul. Białej** – zakończona w IV kwartale 2023 r.;
- **przebudowa drogi dojazdowej do budynków zlokalizowanych przy ul. Kartuskiej** od nru 68 do nru 126 – zakończona w III kwartale 2023 r.;
- **przebudowa ul. Łankowej** na odcinku od Długich Ogrodów do Podwału Przedmiejskiego w ramach modernizacji nawierzchni dróg – planowany termin zakończenia zadania to II kwartał 2024 r.;
- **poprawa obsługi komunikacyjnej Przymorza** – zadanie, którym objęto ulice: Droszyńskiego, Ślaską, Szczecińską, Beniowskiego, Bora Komorowskiego. Inwestycja polegała na przebudowie skrzyżowania ulic Droszyńskiego/Ślaskiej oraz Beniowskiego/Ślaskiej/Szczecińskiej w formie minironda wraz z wprowadzeniem ruchu dwukierunkowego w ul. Ślaską oraz na przebudowie skrzyżowania ul. Beniowskiego z ul. Bora Komorowskiego w formie ronda. Zadanie zostało zakończone w czerwcu 2023 r.;
- **przebudowa układu drogowego w okolicy dworca PKP we Wrzeszczu** – w ramach inwestycji powstały trzy miejsca postojowe w systemie *kiss & ride*. Skrzyżowanie ulic Lendziona i Dmowskiego w rejonie miejsc *kiss & ride* przebudowano na minirondo o średnicy 3 m. Ponadto powstały dwa miejsca postojowe dla taksówek i dwa miejsca postoju dla osób z ograniczoną mobilnością. Elementami inwestycji były również przebudowa sieci teletechnicznych i kanalizacji deszczowej oraz montaż kamer monitoringu i tzw. małej architektury. Przebudowa układu drogowego wraz z innymi elementami wchodzi w skład większego projektu unijnego „Węzły integracyjne: Gdańsk Główny, Gdańsk Wrzeszcz oraz trasy dojazdowe do węzłów PKM i SKM na terenie Gminy Miasta Gdańska”. W ramach projektu wybudowano również m.in. kubaturowy parking rowerowy. Cała inwestycja pochłonęła ok. 13 mln zł.;
- **modernizacja ul. Hożej** wraz z wymianą sieci kanalizacji sanitarnej – zadanie, realizowane razem ze spółką Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna (GIWK), zostało zakończone w II kwartale 2023 r.;
- **modernizacja ul. Starowiślniej** – zadanie, realizowane razem z GIWK, zostało rozpoczęte w 2023 r., a jego zakończenie zaplanowano na IV kwartał 2024 r.;

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- **ul. Radarowa** – inwestycja na odcinku od ul. Słowackiego do ul. Astronautów. W 2022 r. przygotowano wniosek do wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID), który w 2023 r. uzupełniano. Po otrzymaniu decyzji ZRID będzie przygotowywana procedura przetargowa;
- zadanie dotyczące **ul. Radiowej** – budowa chodnika wraz z poprawą stanu nawierzchni jezdni i budowa kanalizacji deszczowej. W 2023 r. trwało **pozyskiwanie decyzji administracyjnych** – pozwolenia wodnoprawnego;
- **przebudowa pętli autobusowej przy ul. Łowickiej** wraz z budową oświetlenia przy ul. Przełom – zadanie zostało zakończone w III kwartale 2023 r.;
- **naprawa i zabezpieczenie trzech tuneli w ciągu Drogi Zielonej pod linią kolejową** – w II kwartale 2023 r. zawarto umowę z wykonawcą robót budowlanych. Planowany termin zakończenia zadania to I kwartał 2024 r.;
- **przebudowa mostu Stągiewnego** jako mostu zwodzonego oraz budowa mariny na południe od mostu Stągiewnego – inwestycja jest realizowana w formule partnerstwa publiczno-prywatnego w ramach projektu pn. „Zagospodarowanie północnego cypla Wyspy Spichrzów w Gdańsku”. Przedsięwzięcie polega na kompleksowym zagospodarowaniu i zabudowie nieruchomości na obszarze Wyspy Spichrzów i ma na celu stworzenie reprezentacyjnej zabudowy. W 2023 r. zakończono i rozliczono przebudowę mostu Stągiewnego (6 mln zł) oraz budowę mariny (5,7 mln zł);
- **modernizacja wiaduktu nad torami kolejowymi w ciągu ul. Krasickiego** – w 2023 r. zakończono roboty budowlane. W ramach inwestycji wykonano konstrukcję wsporczą pod istniejącą sieć uzbrojenia terenu i zamontowano nowe dylatacje. Prace objęły także wzmocnienie filarów wiaduktu, wykonanie izolacji, ułożenie nowej nawierzchni jezdni, chodnika i ciągu pieszo-rowerowego.
- W 2023 r. **rozpoczęto opracowywanie dokumentacji projektowej** dla następujących inwestycji:
 - Węzeł Kliniczna – opracowanie koncepcji projektowej poprzedzonej ekspertyzą dla wzmocnienia estakad;
 - budowa I etapu ul. Nowej Świętokrzyskiej od al. Havla do ul. Kampinoskiej – zadanie w ramach umowy na realizację w trybie „zaprojektuj i wybuduj”;
 - modernizacja ul. Junony;
 - przebudowa skrzyżowania na ulicach Powstańców Warszawskich, Bema i Dąbrowskiego;
 - przebudowa dwóch mostów nad kanałem melioracyjnym, usytuowanych przy ul. Wołyńskiej nr 25 i nr 19;
 - przebudowa drogowego obiektu inżynierskiego nad Kanałem Rudnickim w ulicach Osiedle i Opłotki;
 - przebudowa obiektu inżynierskiego Dolne Młyny;
 - przebudowa mostu nad Kanałem Raduni w ciągu ul. Elżbietańskiej – aktualizacja dokumentacji projektowej.
- W 2023 r. **opracowywano dokumentację projektową** dla następujących inwestycji:
 - przebudowa ul. Wyzwolenia – kontynuacja opracowywania wariantowej koncepcji pn. „Zielona Wyzwolenia zakładającej przekształcenie ulicy w zielony bulwar. Termin wykonania projektu technicznego to I kwartał 2024 r.;
 - budowa ul. Lubowidzkiej i Połczyńskiej – zakończenie prac nad dokumentacją zaplanowane jest na czerwiec 2025 r.;
 - budowa drogi do Centrum Opieki Wytchnieniowej przy ul. Kopernika – w 2023 r. uzupełniano dokumentację projektową. Termin wykonania dokumentacji zaplanowano na II kwartał 2024 r.;
 - budowa ul. Spadochroniarzy na odcinku od ul. Słowackiego do ul. Radiowej – planowany termin zakończenia prac projektowych przewidziano na II kwartał 2024 r.;
 - modernizacja al. Hallera – przebudowa kanalizacji deszczowej na odcinku III (od ul. Wczasy do al. Płazyńskiego – jezdnia w kierunku Wrzeszcza) i IV (od al. Płazyńskiego do ul. Wczasy – jezdnia w kierunku Brzeźna). Koszt tych odcinków to ok. 19 mln zł;
 - modernizacja ul. Czyżewskiego na odcinku od ul. Opackiej do al. Grunwaldzkiej – planowany termin realizacji zadania to II kwartał 2024 r.;

- modernizacja ul. Czarny Dwór – planowany termin realizacji zadania to II kwartał 2024 r.;
- modernizacja ul. Żabi Kruk na odcinku od ul. Podwale Przedmiejskie do ul. Toruńskiej wraz z przebudową wyniesionego przejścia dla pieszych przed wejściem głównym do szkoły;
- budowa mostu nad rzeką Radunią w ciągu ul. Przybrzeżnej w Gdańsku i mostu nad rzeką Czarna Łacha w Krępcu;
- przebudowa mostu w ciągu ul. Litewskiej;
- przebudowa mostu nad Opływem Motławy w ciągu ul. Zawodników;
- przebudowa mostu nad kanałem melioracyjnym w ciągu ul. Tarcice;
- modernizacja mostów w ciągu ul. Toruńskiej nad Starą i Nową Motławą wraz z modernizacją chodników i nawierzchni ul. Toruńskiej;
- przebudowa mostu nad rzeką Stara Motława w ciągu ul. Podwale Przedmiejskie.
- W 2023 r. **zakończono opracowywanie dokumentacji projektowych** dla następujących inwestycji:
 - budowa ul. Norblina – dokumentacja pozyskana w IV kwartale 2023 r.;
 - budowa ul. Nowej Opackiej – ulica będzie stanowić uzupełnienie układu drogowego w Oliwie;
 - przebudowa obiektów mostowych na ul. Wołyńskiej;
 - przebudowa wiaduktu nad linią PKP do Portu Północnego w ciągu ul. Elbląskiej (w kierunku Centrum);
 - przebudowa ul. Żeleńskiego oraz ul. Zamenhofs – dokumentacja pozyskana w IV kwartale 2023 r.
- W ramach zadań związanych z **budową sygnalizacji świetlnej** realizowano następujące zadania:
 - **budowa sygnalizacji świetlnej** na skrzyżowaniu ulic: Lawendowe Wzgórze, Jabłoniowej i Piotrkowskiej w formule „zaprojektuj i wybuduj” – zakończenie zadania przewidziano na IV kwartał 2024 r.;
 - **opracowanie dokumentacji projektowej** na budowę sygnalizacji świetlnej dla lokalizacji:
 - na skrzyżowaniu al. Hallera z ul. Lili Wenedy i ul. Żywiecką w ramach zadania pn. „Sygnalizacje świetlne i zarządzanie ruchem” – opracowaną dokumentację dla zadania odebrano w lipcu 2023 r.;
 - na przejściu dla pieszych przez Trakt św. Wojciecha w rejonie przystanków autobusowych Brama Oruńska – zakończenie prac nad dokumentacją przewidziano na III kwartał 2024 r.;
 - na przejściu dla pieszych przez al. Grunwaldzką w rejonie skrzyżowania z ul. Lendziona – opracowaną dokumentację dla zadania odebrano w grudniu 2023 r.
- W ramach dodatkowych **działań miasta na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej** w 2023 r. prowadzono następujące działania:
 - **Gdański Standard Ulicy Miejskiej** – w 2023 r. kontynuowano wdrażanie zawartych w dokumencie rozwiązań dotyczących inwestycji drogowych. Procedury, rozwiązania modelowe oraz rekomendacje wskazane w opracowaniu są stosowane przy przygotowywaniu projektów nowych ulic oraz przebudowy istniejących, z wyłączeniem zadań realizowanych w trybie bieżącego utrzymania, remontu bądź modernizacji zagospodarowania;
 - działania wdrażające **„Standardy projektowe i katalog nawierzchni Gdańska”**, tj. zbiór wytycznych do projektowania poszczególnych elementów pasa drogowego (w tym także ścieżek rekreacyjnych) wraz z podziałem miasta na strefy i określonym rodzajem nawierzchni w poszczególnych obszarach – jest to kompendium wiedzy dla projektantów i wykonawców świadczących usługi na rzecz jednostek miejskich, a także innych podmiotów działających w przestrzeni miasta, takich jak spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, deweloperzy, przedsiębiorcy. Katalog jest dostępny na stronie GZDiZ;
 - **zakończenie prac nad Planem Zrównoważonej Mobilności** (SUMP, ang. Sustainable Urban Mobility Plan) dla całego obszaru metropolitalnego, prowadzonych przez Stowarzyszenie Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS) – dokument obejmuje 60 gmin i powiatów OMGGS, a szczegółowe wytyczne zostały przygotowane również dla każdej gminy z osobna. SUMP jest planem działań kompleksowym i długoterminowym (do 2040 r.).

Wskazuje inwestycje i projekty transportowe, które powinny być zrealizowane w metropolii, by poprawiła się jakość życia mieszkańców i zmniejszył się negatywny wpływ transportu na środowisko. Celami SUMP mają być **poprawa mobilności mieszkańców (niezależnie od środka transportu, jaki wybierają, i docelowego miejsca podróży) oraz wzrost bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego przy jednoczesnej redukcji emisji CO₂**. Dokument był szeroko konsultowany w trzech turach konsultacji społecznych – zgłoszono ponad 2,5 tys. uwag i wniosków. Udział w konsultacjach wzięli zarówno mieszkańcy metropolii, jak i samorządowcy, eksperci, przedstawiciele organizacji pozarządowych i lokalni radni.

Główne założenia planu OMGGS to: integracja transportu w całej metropolii, podróże na wspólnym bilecie, budowa nowych linii kolejowych, budowa nowych węzłów integracyjnych, do których będzie prowadziła siatka powiatowych linii dowozowych. SUMP jest szczególnie ważny w kontekście wysiłków związanych z przyjęciem ustawy metropolitalnej na Pomorzu, ponieważ wiele jego zadań zależy od decyzji i kompetencji instytucji rządowych. Więcej o ustawie metropolitalnej można przeczytać w rozdziale „Organizacja i zarządzanie miastem – współpraca metropolitalna”. **SUMP jest obowiązkowym dokumentem dla wszystkich gmin, które będą starały się o środki unijne** na projekty z zakresu mobilności i transportu w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) OMGGS w nowej perspektywie unijnej 2021–2027. W grudniu 2023 r. SUMP dla OMGGS został przyjęty przez rady gmin: Gdańska, Pruszcz Gdański, Gdyni oraz Sopotu;

- o zakwalifikowanie się Gdańska do **projektów europejskich** z zakresu mobilności – m.in. następujących:
 - **Program Horizon (projekt MOBILITIES)** – pozwoli na wypracowane innowacyjnych rozwiązań miejskich ukierunkowanych na mobilność, multifunkcyjność przestrzeni, dziedzictwo i zrównoważoną logistykę, z uwzględnieniem działań zmierzających ku neutralności klimatycznej. Pięcioletni projekt został przygotowany w 2023 r., a podpisanie umowy konsorcjum nastąpi w 2024 r.;
 - **Program DUT (projekt ENACT 15mC)** – zakłada stworzenie kompleksowej dokumentacji w zakresie transformacji urbanistycznej terenów i wdrożenie idei miasta 15-minutowego we współpracy z Politechniką Gdańską. Projekt jest realizowany od grudnia 2023 r. i potrwa do listopada 2026 r. Zakłada cztery główne zadania: 1) mapowanie instrumentów planistycznych w kontekście miasta 15-min dla terenów postoczniovych; 2) wypracowanie metod zachowania tożsamości lokalnej i wartości historycznych terenów postoczniovych w kontekście miasta 15-min; 3) zdefiniowanie ścieżki zrównoważonej transformacji terenów postoczniovych w kierunku miasta 15-min; 4) wypracowanie zestawu narzędzi do planowania zrównoważonej transformacji miejskiej w kierunku miasta 15-min. W rezultacie powstanie kompleksowa dokumentacja zawierająca wyniki analiz oraz wnioski dotyczące możliwości ich wykorzystania i dalszego rozwoju instrumentów planistycznych. Zostanie opracowany wstępny projekt transformacji terenów postoczniovych w kierunku miasta 15-min. Model ten będzie obejmował lokalizację stref mieszkalnych, przestrzeni publicznych, miejsc pracy i usług, uwzględniając aspekty zrównoważonego rozwoju i dostępności.

7.2. Energetyka miejska

Potrzeby energetyczne Polski były pokrywane do tej pory głównie dzięki spalaniu paliw, tj. węgla, gazu ziemnego i ropy naftowej. W obliczu wyczerpywania się zasobów naturalnych, zmian klimatycznych, pogarszającego się stanu środowiska naturalnego, a przy tym stałego wzrostu zapotrzebowania na energię konieczne staje się znalezienie alternatywnych źródeł energii, które pozwolą na zbudowanie samowystarczalności energetycznej miasta.

We wrześniu 2022 r. Sejm przyjął **ustawę ograniczającą wysokość cen energii elektrycznej**. Ustawa gwarantowała cenę maksymalną za 1 MWh w wysokości 785 zł netto. W październiku 2023 r. nastąpiła aktualizacja ustawy, która zmieniła cenę maksymalną na 693 zł/MWh. Nowa cena maksymalna obowiązywała od października do końca grudnia 2023 r. W 2023 r. już po raz trzynasty metropolitalne samorządy i podległe im jednostki przystąpiły do **wspólnych zakupów energii elektrycznej, gazu ziemnego, oleju opałowego oraz paliwa**. Gdańsk przeprowadził indywidualne negocjacje cen ze spółką Energa Obrót i podpisał umowę opartą na średniej cenie energii na giełdzie w danym miesiącu, w wyniku czego kupił energię elektryczną za kwotę

ok. 50 zł niższą za 1 MWh niż cena maksymalna. Dzięki temu udało się zaoszczędzić 5,5 mln zł dla samego Gdańska oraz prawie 8 mln zł dla całej grupy zakupowej.

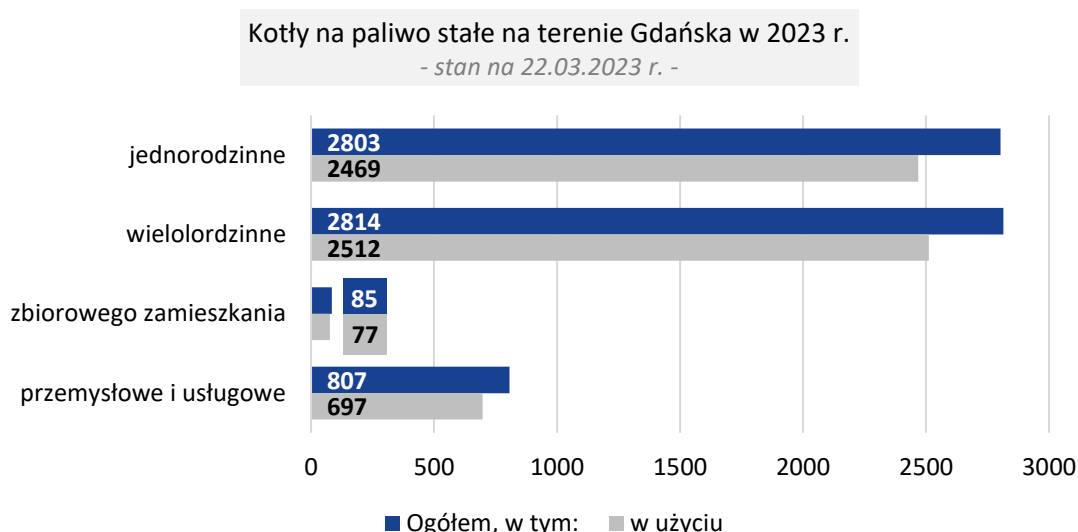
Również we wrześniu 2022 r. Rada Miasta Gdańska przyjęła – uchwałą nr LIV/1363/22 – zaktualizowany dokument „**Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta**”. Nowa wersja Strategii skupia się na nowych obszarach, do tej pory traktowanych bardziej horyzontalnie, związanych m.in. z bezpieczeństwem, transformacją energetyczną, ochroną środowiska czy zrównoważonym rozwojem. Określone zostały nowe cele strategiczne, a jednym z wyznaczonych kierunków działań jest transformacja energetyczna i modernizacja sieci infrastruktury technicznej. W 2023 r. trwały prace nad dokumentem wdrażającym nową Strategię – Programami Rozwoju 2030. W niniejszym dokumencie również położono nacisk na transformację energetyczną, co znalazło odzwierciedlenie w Programie Rozwoju Dostępne Miasto, w którym jeden z celów szczegółowych wskazuje na **rozwój energetyki miejskiej**. Efekty działań w zakresie transformacji energetycznej będą mierzone za pomocą wskaźników biorących pod uwagę udział własnej produkcji energii elektrycznej względem zużycia w zasobach Gdańska, liczbę instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), liczbę zmodernizowanych nieefektywnych źródeł ciepła, liczbę zmodernizowanych energetycznie budynków.

Jakość samej infrastruktury technicznej definiuje jej efektywność oraz wpływa na warunki i jakość życia mieszkańców. Infrastruktura energetyczna w zasobach miasta i jej efektywne wykorzystywanie zapewni Gdańskowi, tak ważną w ostatnich latach, niezależność energetyczną. Ograniczanie unoszących się w powietrzu zanieczyszczeń to jeden z wyznaczonych celów, który jest realizowany dzięki rozwojowi miejskiej sieci ciepłowniczej i gazowej, likwidacji starych źródeł węglowych, kompleksowej modernizacji budynków oraz inwestycji w oświetlenie uliczne. W efekcie tych działań jednostkowe zużycie ciepła i energii elektrycznej ulegnie zmniejszeniu, co spowoduje wzrost komfortu życia i znaczące obniżenie emisji do powietrza zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. Duży wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do powietrza będzie miał budowany obecnie **Port Czystej Energii (PCE)**, czyli gdańska elektrociepłownia na odpady komunalne nienadające się do recyklingu. **Instalacja przetworzy rocznie ok. 160 tys. ton odpadów**, które stanowią pozostałości po procesie sortowania. W efekcie tego procesu wyprodukowana zostanie energia cieplna, wyprowadzana w postaci gorącej wody dostarczanej do sieci ciepłowniczej GPEC, oraz energia elektryczna, która będzie wyprowadzana do sieci elektroenergetycznej spółki Energa Operator.

Roczna produkcja energii elektrycznej (109 GWh) w Porcie Czystej Energii wystarczy na pokrycie zapotrzebowania gdańskiego taboru tramwajowego przez 3,5 roku. Z kolei roczna produkcja energii cieplnej (509 TJ) pozwoli na zasilanie 19 tys. gospodarstw domowych zimą lub 70 tys. gospodarstw latem.

Zapotrzebowanie na ciepło w Gdańsku jest pokrywane z czterech rodzajów źródeł: miejskiej sieci ciepłowniczej, wysokoparametrowych ciepłowni lokalnych, indywidualnych źródeł ciepła i niewielkich kotłowni oraz źródeł przemysłowych. Główne źródło ciepła dla miejskiego systemu centralnego ogrzewania zapewnia Elektrociepłownia Gdańsk zarządzana przez PGE Energia Ciepła Oddział Wybrzeże. Sieć ciepłownicza i urządzenia sieciowe na terenie Gdańska są w dobrym stanie technicznym. W 2023 r. wybudowano i zmodernizowano łącznie 11 km miejskiej sieci ciepłowniczej. Ogólna długość sieci ciepłowniczej w 2023 r. wyniosła ok. 753,4 km. Przyłącze do sieci ciepłowniczej miało 10 634 budynków mieszkalnych (o 234 więcej niż w 2022 r.).

Główne przyczyny niskiej jakości powietrza to działanie przestarzałych i niesprawnych kotłów oraz niska jakość stosowanego opału i paliw. Według bazy Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) na dzień 22.03.2023 r. na terenie Gdańska istnieje 148,5 tys. różnego rodzaju urządzeń produkujących ciepło. Pomijając indywidualne przyłącza do miejskiej sieci ciepłowniczej, w Gdańsku funkcjonuje najwięcej kotłów gazowych oraz instalacji ogrzewania elektrycznego. Liczba kotłów na paliwa stałe została oszacowana na 6,5 tys. urządzeń. Kotły na paliwa stałe to urządzenia, w których wytwarzanie energii cieplnej odbywa się poprzez spalanie paliw stałych, takich jak węgiel kamienny, paliwa węglopochodne, pellet drzewny, drewno kawałkowe itp. Najwięcej kotłów na paliwa stałe w bazie CEEB zadeklarowano w budownictwie wielorodzinnym i jednorodinnym – po 2,8 tys. urządzeń (w tym średnio w użyciu po 2,5 tys.).

Źródło: Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB).

Ważną kwestią jest również zapewnienie mieszkankom i mieszkańcom warunków rozwoju w zakresie energetyki, np. poprzez tworzenie narzędzi do funkcjonowania i rozwoju społeczności energetycznych – porozumienia członków w zakresie wytwarzania energii, zapotrzebowania na nią, jej dystrybucji i obrotu. Dodatkowo w istniejącym punkcie konsultacyjnym mieszkańcy są wspierani w zakresie doradztwa energetycznego. Promowane są również dobre praktyki na rzecz celów klimatycznych. Systematycznie rośnie wśród gdańszczan świadomość dotycząca źródeł zanieczyszczeń powietrza, w tym rozumienie, jak szkodliwe jest spalanie paliw kopalnych. Z danych z CEEB wynika, że w Gdańsku w na koniec 2023 r. znajdowało się ok. 5 tys. budynków z nieefektywnymi źródłami ciepła, które powinny być zlikwidowane w terminach określonych w uchwale antysmogowej dla województwa pomorskiego. Najbliższy termin określony w ustawie dotyczy zakazu eksploatacji kotłów niespełniających wymogów dla kasy 3 lub niemających tabliczki znamionowej – wskazane kotły powinny być zlikwidowane do 1 września 2024 r.

W 2023 r. Gdańsk zdobył wyróżnienie w konkursie **Samorządowy Lider Zarządzania** za przedsięwzięcie „Początek transformacji energetycznej Gminy Miasta Gdańska”. W konkursie miasto doceniono za współpracę z mieszkańcami, która jest punktem wyjścia do prowadzenia wszelkich działań.

W 2023 r. w ofercie Gdańskiego Centrum Świadczeń (GCS) znajdowały się świadczenia, które zostały wprowadzone w celu finansowego wsparcia gospodarstw domowych ponoszących wysokie koszty utrzymania, m.in. dotyczące **ogrzewania i energii elektrycznej**. Dodatkowo GCS na wniosek mieszkańców wydawało zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. Zaświadczenie jest niezbędne, by ubiegać się o dofinansowanie w programach „Czyste Powietrze”, „Stop Smog” i „Ciepłe Mieszkanie”.

W ramach tarczy antyinflacyjnej **w 2023 r. nadal można było ubiegać się o dodatek osłonowy**. Świadczenie miało zapewnić wsparcie finansowe osobom o niskich dochodach, a także uchronić je przed ubóstwem energetycznym. Miało być odpowiedzią na szczególne problemy niektórych gospodarstw domowych związane ze znaczącym wzrostem cen towarów i usług, zwłaszcza cen energii elektrycznej i paliw. W 2023 r. w dalszym ciągu funkcjonowało **dofinansowanie do różnych źródeł ogrzewania gospodarstw domowych**. Warunkiem koniecznym do otrzymania świadczeń było wpisanie lub zgłoszenie źródła ogrzewania do CEEB.

Zgodnie z ustawą o zakupie preferencyjnym paliwa stałego przez gospodarstwa domowe **mieszkańcy Gdańska w 2023 r. mogli kupić od samorządu węgiel kamienny po preferencyjnej cenie**. Z preferencyjnego zakupu mogła skorzystać osoba, która otrzymała wcześniej dodatek węglowy, członek gospodarstwa domowego tej osoby, jak i osoba, która nie składała wniosku o dodatek węglowy, ale spełniała warunki do jego otrzymania. W 2023 r. 287 mieszkańców Gdańska zakupiło za pośrednictwem GCS węgiel po cenach preferencyjnych – za kwotę 768,1 tys. zł z VAT.

Liczba osób korzystających ze wsparcia w podziale na rodzaj świadczenia w latach 2018–2023

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dodatek energetyczny	2489	2500	2169	2149	1671	–
Dodatek osłonowy	–	–	–	–	20 182	156
Dodatek węglowy	–	–	–	–	6845	790
Zakup preferencyjny paliwa stałego dla gospodarstw domowych	–	–	–	–	776	287
Inne źródła ciepła	–	–	–	–	1238	479
Refundacja podatku VAT – paliwo gazowe	–	–	–	–	–	291
Dodatek elektryczny	–	–	–	–	–	2232

Źródło: Gdańskie Centrum Świadczeń.

Kwota wypłaconych świadczeń (zł) w latach 2018–2023

Rodzaj świadczenia	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dodatek energetyczny	298 257	292 989	259 414	273 005	92 931	–
Dodatek osłonowy	–	–	–	–	10 975 849	77 324
Dodatek węglowy	–	–	–	–	20 547 000	2 385 000
Inne źródła ciepła	–	–	–	–	1 893 000	644 000
Refundacja podatku VAT – paliwo gazowe	–	–	–	–	–	118 838
Dodatek elektryczny	–	–	–	–	–	2 693 000

Źródło: Gdańskie Centrum Świadczeń.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE DOSTĘPNE MIASTO
W ZAKRESIE TRANSFORMACJI ENERGETYCZNEJ:**

W celu poprawy efektywności energetycznej w przestrzeni miejskiej oraz rozwoju potencjału miasta dla osiągnięcia samowystarczalności energetycznej w 2023 r. zrealizowano następujące zadania:

- Opracowano założenia do **planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwo gazowe** – dokument na poziomie strategicznym określa i precyzuje politykę energetyczną gminy. Zawiera pełną charakterystykę w zakresie źródeł zasilania, sieci przesyłowych i instalacji odbiorczych oraz bilans zużycia energii i paliw dla całej gminy. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Gdańska w odpowiedzi na zidentyfikowany stan bieżący opisują wyniki analizy przedsięwzięć racjonalizujących użytkowanie ciepła, energii i wykorzystanie paliw, a także przedstawiają możliwości wykorzystania istniejących rezerw energetycznych miasta oraz gospodarki skojarzonej (skojarzona produkcja energii elektrycznej oraz ciepła) i niekonwencjonalnych źródeł energii. Opracowanie zawiera również wyniki prognozy zapotrzebowania miasta w media energetyczne do 2033 r.
- Rozpoczęto aktualizację dokumentów strategicznych niższego rzędu, w tym **Planu Gospodarki Niskoemisyjnej** do poziomu **Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii i Klimatu** (SECAP, Sustainable Energy and Climate Action Plan) oraz **Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu** (MPA). SECAP ma na celu szczegółowo pokazać sytuację energetyczną i emisję gazów cieplarnianych w mieście oraz określić działania prowadzące do redukcji emisji, zwiększenia efektywności energetycznej i przyjęcia celów w zakresie energii odnawialnej. Uwzględni również kwestie związane z adaptacją do zmian klimatu, skupiając się na lokalnych zagrożeniach, takich jak powodzie czy fale upałów. Plan adaptacji Gdańska do zmian klimatu do 2030 r. powstaje w odpowiedzi na jeden z najważniejszych problemów ochrony środowiska, jakim są zmiany klimatu i potrzeba adaptacji do skutków tych zmian. Dokument wskaże wizję, cel nadrzędny oraz cele szczegółowe adaptacji miasta do zmian, jakie powinny zostać osiągnięte przez realizację wybranych działań adaptacyjnych w sześciu najbardziej wrażliwych sektorach/obszarach, tj. w zakresie gospodarki wodnej, różnorodności biologicznej, transportu, terenów zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności oraz zdrowia publicznego / grup wrażliwych i energetyki. Oba dokumenty – SECAP oraz MPA – zostaną ukończone w 2024 r.

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- W 2023 r. już po raz trzynasty samorządy Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot i podległe im jednostki przystąpiły do **wspólnych zakupów energii elektrycznej**, gazu ziemnego, oleju opałowego oraz paliwa. Dzięki wspólnemu wystąpieniu jako grupa zakupowa udało się zaoszczędzić 8 mln zł, z czego sam Gdańsk zakupił energię elektryczną za kwotę ok. 50 zł niższą za 1 MWh (5,5 mln zł oszczędności). Tradycyjnie powstały dwie grupy koordynowane przez Gdańsk i Gdynię. Zamówienia na 2024 r. koordynowane przez Gdańsk obejmowały:
 - dostawę paliwa dla dziewięciu podmiotów;
 - dostawę oleju opałowego do celów grzewczych dla 14 podmiotów;
 - dostawę energii dla 32 podmiotów oraz 36 gmin i powiatów.
- **Gdański Uniwersytet Medyczny, Politechnika Gdańska oraz Uniwersytet Gdański zawarły umowę o współpracy ze Spółką Polskie Elektrownie Jądrowe (PEJ).** Głównym celem porozumienia podpisanego w lutym 2023 r. jest rozwój potencjału kadrowego dla przemysłu jądrowego w ramach projektu budowy pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce.
- Kontynuowano **kompleksową modernizację energetyczną budynków mieszkalnych i użytkowych** zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Gdańska. Przedsięwzięcie polega na kompleksowej termomodernizacji wraz z remontem i przebudową budynków mieszkalnych i użytkowych będących w administracji Gdańskich Nieruchomości. Celem realizacji projektu jest podniesienie efektywności wykorzystania energii na terenie Gdańska, obniżenie jednostkowego zużycia ciepła i energii elektrycznej przy jednoczesnym podniesieniu komfortu życia i znaczącym obniżeniu emisji do powietrza zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. Realizacja zadania stanowi kontynuację kilkuletniego projektu. W minionym roku:
 - zakończono roboty budowlane dla budynków przy ul. Łąkowej 18 i 20;
 - kontynuowano prace modernizacyjne w budynkach przy ul. Łąkowej, ul. Wróbla, ul. Dolnej, ul. Toruńskiej, ul. Pniewskiego, ul. Jaśkowa Dolina, ul. Pelplińskiej, ul. Łowickiej, ul. Gościnnej, ul. Gdańskiej, ul. Mniszki, ul. Wyzwolenia;
 - trwała procedura przetargowa dla budynków przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Partyzantów;
 - trwały prace nad dokumentacją projektową dla budynków przy ul. Dolnej, ul. Łąkowej, ul. Ułańskiej i ul. Wilków Morskich.
- Miasto Gdańsk, przy wsparciu środków unijnych, zrealizowało projekty w zakresie **kompleksowej modernizacji energetycznej budynków oświatowych oraz sportowych**. Prace termomodernizacyjne miały na celu nie tylko podniesienie komfortu użytkowania budynków, ale także obniżenie kosztów ich utrzymania. Działania w różnych obiektach obejmowały m.in. ocieplenie ścian i dachu, zastąpienie starych okien nowymi oraz wymianę instalacji. W 2023 r. zakończono remonty placówek oświatowych:
 - Przedszkola nr 4 przy ul. Do Studzienki;
 - Przedszkola nr 74 przy ul. Magellana;
 - Przedszkola nr 75 przy ul. Wileńskiej;
 - Szkoły Podstawowej nr 1 przy ul. Gojawczyńskiej;
 - Szkoły Podstawowej nr 2 przy ul. Maruszczówny;
 - Szkoły Podstawowej nr 56 przy ul. Małomiejskiej;
 - Szkoły Podstawowej nr 81 przy ul. Siedleckiego;
 - Państwowej Szkoły Muzycznej przy ul. Gościnnej;
 - Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 6 przy ul. Głębokiej.
- Wymieniono indywidualne źródła ciepła na **źródła niskoemisyjne w budynku usługowo-mieszkaniowym przy ul. Turystycznej 3**. Zmodernizowano instalacje centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej oraz instalację gazową.
- Realizowano **„Rewitalizację Biskupiej Gorki i Starego Chełma”** – działania prowadzone w 2023 r. stanowiły kontynuację kilkuletniego projektu i objęły kompleksową modernizację 13 budynków mieszkalnych oraz lokali społecznych (kontynuowano prace modernizacyjne w 10 obiektach, a w pozostałych trzech je rozpoczęto). Celem projektu jest poprawa estetyki obszarów rewitalizacji oraz podniesienie komfortu życia mieszkańców.
- Kontynuowano kilkuletni projekt **„Rewitalizacji Oruni w Gdańsku”** – przedsięwzięcie realizowane przez Gdańskie Nieruchomości (GN) polega na wykonaniu izolacji pionowej i poziomej, wymianie stolarki

okiennej oraz remoncie elewacji 12 budynków gminnych. W 2023 r. rozpoczęto prace modernizacyjne w ostatnim z tych obiektów.

- Zaprojektowano i wykonano **kompensację mocy biernej** (zastosowanie urządzeń, które zmniejszają emitowanie mocy biernej) w 35 gdańskich obiektach edukacyjnych, dzięki czemu uzyskano w nich obniżenie wysokości opłat z tytułu energii elektrycznej.
- W Przedszkolu nr 49 przy ul. Śląskiej 35A zrealizowano **program pilotażowy polegający na wprowadzeniu do obiektu Zintegrowanego Systemu Zarządzania Energią (BEMS)**. Projekt uzyskał bezzwrotną dotację na zakup urządzeń kontrolno-pomiarowych i komunikacyjnych, co pozwoliło opomiarować budynek w zakresie czujników temperatury, zamontować siłowniki grzejnikowe oraz urządzenia telekomunikacyjne niezbędne do zbierania danych z czujników i zarządzania nimi. Zaimplementowano system informatyczny pozwalający na gromadzenie i przetwarzanie danych z czujników, a następnie odpowiednie zarządzanie. Gromadzone przez system dane są analizowane na bieżąco, a parametry pracy systemu dostosowywane dla osiągnięcia maksymalnej optymalizacji zużycia energii. W wyniku pierwszych doświadczeń z implementacją systemu zakupiono i zamontowano również czujniki CO₂ do sal dydaktycznych i zintegrowano je z systemem informatycznym oraz zainstalowano system automatycznego otwierania okna w celu przewietrzania pomieszczeń. **Dotychczas osiągnięto 16-procentowe zmniejszenie zużycia energii elektrycznej oraz 33-procentowe zmniejszenie zużycia energii cieplnej.** Kolejnym planowanym na wiosnę 2024 r. etapem będzie instalacja fotowoltaiki na dachu w części obiektu wraz z małym magazynem energii oraz montaż mechanicznej instalacji wziewno-wywiewnej z rekuperacją dla części edukacyjnej obiektu.
- Kontynuowano **prace budowlane nad instalacją termicznego przekształcania odpadów komunalnych – Portu Czystej Energii (PCE)**. W wyniku prowadzonych prac zamontowano kolejne kluczowe elementy instalacji. Wykonano montaż na konstrukcji wsporczej absorbera rozpyłowego, reaktora suchego i innych urządzeń oczyszczania spalin, a także montaż rozdzielniarki, reaktora, systemu przeciwpożarowego, transformatora wysokiego napięcia. Ponadto prowadzono wykończeniowe prace budowlane i technologiczne, wykonano również infrastrukturę drogową. Przeprowadzono testy poszczególnych urządzeń i rozruchy na zimno. Port Czystej Energii złożył wnioski do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o udzielenie promes koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła. Ponadto został złożony wniosek Prezydenta Miasta Gdańska o wydanie Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na zmianie parametrów Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych (ZTPOK). Złożono również wniosek do Marszałka Województwa Pomorskiego o wydanie pozwolenia zintegrowanego. Zakończenie budowy z uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie instalacji planowane jest w połowie 2024 r. **Instalacja przetworzy rocznie ok. 160 tys. ton odpadów**, które stanowią pozostałości po procesie sortowania i nie nadają się do recyklingu, a w efekcie tego procesu wyprodukowane zostaną: energia cieplna, która będzie wyprowadzana w postaci gorącej wody dostarczanej do sieci ciepłowniczej GPEC, oraz energia elektryczna, wyprowadzana do sieci elektroenergetycznej spółki Energa Operator. Domyślny tryb pracy instalacji obejmuje jednoczesną produkcję energii elektrycznej i cieplnej (praca w kogeneracji); przewiduje się, że do sieci trafi **rocznie 509 TJ ciepła systemowego oraz 109 GWh energii elektrycznej.**
- W celu zwiększenia świadomości w związku z wymogiem ograniczenia zużycia energii elektrycznej i cieplnej w UMG wprowadzono działania oszczędnościowe poprzez stworzenie Katalogu Działań i Dobrych Praktyk. Wśród pracowników UMG promowano takie działania dzięki **kampanii informacyjnej pn. „Włączamy oszczędzanie”**. Przyniosła ona wymierne efekty: w 2023 r. zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej na poziomie 10,6%.
- Zamontowano **system zdalnego sterowania ciepłem** w Miejskiej Hali Sportowej przy ul. Kołobrzeskiej 61 mający na celu zmniejszenie rachunków za dostarczane ciepło.
- W 2023 r. **wybudowano lub zmodernizowano 11 km miejskiej sieci ciepłowniczej**. Ogólna długość sieci w 2023 r. wynosiła ok. 753,4 km. Przyłącze do sieci ciepłowniczej miało 10 634 budynków mieszkalnych (o 234 więcej niż w 2022 r.).
- Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna (GIWK) **wdrożyła narzędzie do śledzenia emisji CO₂ oraz obliczania i monitorowania śladu węglowego**. Powstał kalkulator do obliczania emisji gazów cieplarnianych w zakresie 1 i 2 według metodyki Greenhouse Gas (GHG) Protocol. Zakres 1 metodyki obejmuje emisje bezpośrednie (powstałe w wyniku spalania paliw w źródłach stacjonarnych), a zakres 2 – pośrednie emisje (powstałe w wyniku zużywania zakupionej bądź dostarczonej z zewnątrz energii elektrycznej, cieplnej, pary technologicznej lub chłodu).

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- W celu zabezpieczenia energetycznego kluczowych obiektów zamontowano **agregat prądotwórczy w przepompowni ścieków Motława**. Ponadto kontynuowano prace projektowe dotyczące modernizacji układu zasilania energetycznego na terenie ujęcia wody Czarny Dwór.
- Zmodernizowano **oświetlenie płyty sztucznej boiska** na obiekcie przy ul. Traugutta 29 – zmieniono stare metahalogenowe oświetlenie na oświetlenie LED. Modernizacja pozwoli na zaoszczędzenie 55,861 MWh energii elektrycznej w skali roku oraz zmniejszenie emisji CO₂ o 39,550 Mg rocznie.
- Kontynuowano **program „Jaśniejszy Gdańsk” polegający na budowie i modernizacji oświetlenia ulicznego** z użyciem energooszczędnych technologii oświetleniowych. W 2023 r. w ramach programu oświetlono 9,3 km dróg, chodników i ciągów pieszych. Doświetlono 27 lokalizacji za kwotę blisko 5 mln zł.
- W biurówcu w centrum wystawienniczo-kongresowym AmberExpo **zmodernizowano i wymieniono ponad 1,2 tys. opraw oświetleniowych** oraz zainstalowano czujniki ruchu. W efekcie tego zmniejszono emisję dwutlenku siarki, tlenków azotu, węgla i pyłów oraz zmniejszono zużycia energii elektrycznej o ok. 80 325 kWh/rok.
- Na dachu biurowca w AmberExpo **rozbudowano instalację fotowoltaiczną**. Zainstalowano 230 paneli o mocy 97,75 kWp, czego efektem jest zwiększenie redukcji CO₂ oraz wzrost wykorzystania energii elektrycznej pochodzącej z OZE.
- Zamontowano **instalację fotowoltaiczną** o mocy 39,56 kWp na potrzeby budynku biurowego Gdańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego (GTBS) zlokalizowanego przy ul. Wilanowskiej.
- W zakresie proekologicznego podejścia spółka GIWK wykorzystywała powstający w procesie oczyszczania ścieków wysokoenergetyczny biogaz do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, a także odzyskiwała ciepło odpadowe. W 2023 r. kontynuowano **prace projektowe dotyczące budowy farmy fotowoltaicznej** na terenie Oczyszczalni Ścieków Gdańsk-Wschód.
- Na wiatkach peronowych Szybkiej Kolei Miejskiej (SKM) **zbudowano farmy fotowoltaiczne wraz z magazynami energii** w lokalizacjach: przystanek Gdańsk Śródmieście SKM, Gdańsk Wrzeszcz SKM oraz Gdańsk Żabianka-AWFis SKM. Moc instalacji waha się od 20 do 40 kWp, a magazyny mają pojemność 10 kWh, co umożliwia zasilanie każdego z przystanków wyłącznie ze zgromadzonej w dzień energii nawet przez 3 godz.
- Trwały prace przygotowawcze do instalacji **paneli fotowoltaicznych o mocy 500 kWp na dachu hermetycznej kompostowni Zakładu Utylizacyjnego w Gdańsku**. Inwestycja otrzymała ostateczne pozwolenie na budowę. Montaż instalacji i jej uruchomienie planowane jest na 2024 r.
- Trwały prace przygotowawcze do **budowy farmy fotowoltaicznej na zrekultywowanej wierzchowinie sektora kwatery składowej 800/2** w Zakładzie Utylizacyjnym w Gdańsku. Inwestycja jest w fazie przedrealizacyjnej; przygotowano kartę informacyjną, na podstawie której w 2024 r. prowadzone będą prace administracyjne w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Budowę farmy fotowoltaicznej zaplanowano na lata 2025–2026.
- W Zakładzie Utylizacyjnym w Gdańsku trwały prace przygotowawcze do **budowy instalacji do fermentacji odpadów biodegradowalnych** o przepustowości 60 000 Mg/rok. Inwestycja znajduje się w fazie przedrealizacyjnej, przygotowywane są studium wykonalności, wnioski o dofinansowanie przedsięwzięcia oraz dokumentacja środowiskowa. Okres budowy instalacji zaplanowano na lata 2026–2027.
- W lipcu 2023 r. uzyskano dofinansowanie z UE na **budowę pływającego terminalu FSRU na Zatoce Gdańskiej**. Gaz-Sytem podpisał umowę z CINEA (Agencją Wykonawczą Komisji Europejskiej) na dofinansowanie prac projektowych oraz opracowanie specyfikacji technicznej projektu pływającego Terminalu FSRU w rejonie Gdańska. Projekt znajduje się również na liście gazowej infrastruktury krytycznej w ramach przedstawionego w 2022 r. przez Komisję Europejską planu szybkiego zmniejszenia zależności od rosyjskich paliw kopalnych.
- W 2023 r. Komisja Europejska zatwierdziła pomoc publiczną w kwocie 158 mln euro na wsparcie spółki Lotos Green H2, należącej do PKN Orlen, w zakresie **produkcji wodoru odnawialnego** do wykorzystania w rafineryjnych procesach produkcyjnych. W ramach projektu Green H2 ma powstać wielkoskalowa instalacja, złożona z elektrolizerów, magazynów wodoru i ogniw paliwowych lub ewentualnie turbin wodorowych, zarządzanych przez innowacyjne oprogramowanie. Całość ma produkować zeroemisyjny wodór na potrzeby rafinerii i jednocześnie wspierać polski system elektroenergetyczny na zasadzie elektrowni szczytowo-pompowej. Pomoc, która ma mieć formę dotacji bezpośredniej w wysokości 158 mln euro, wesprze instalację elektrolizera o mocy 100 MW oraz budowę elektrowni

fotowoltaicznej o mocy 50 MW i magazynu baterii o pojemności 20 MWh. Elektrolizer ma zacząć działać w 2027 r. i stopniowo zwiększać produkcję do 13,6 tys. ton odnawialnego wodoru rocznie.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE WSPARCIA MIESZKAŃCÓW W EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ:

W zakresie doradztwa energetycznego oraz promowania dobrych praktyk na rzecz celów klimatycznych mieszkańcy są wspierani w punkcie konsultacyjnym. Prowadzone są także kampanie informacyjno-edukacyjne w zakresie efektywności energetycznej.

- W ramach działalności w UMG **Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Programu „Czyste Powietrze”** w 2023 r. przeprowadzono ok. 700 konsultacji telefonicznych oraz blisko 700 indywidualnych spotkań z mieszkańcami, w których wyniku złożono 85 wniosków o dotację i 42 wnioski o płatność. W punkcie prowadzono kampanię promującą wymianę ogrzewania na bardziej efektywne – dystrybuowano materiały informacyjne, w tym ulotki i plakaty.
- W marcu 2023 r. uruchomiony został **nabór wniosków do programu „Ciepłe Mieszkanie”**, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się na terenie Gdańska. Wpłynęło 48 wniosków, podpisanych zostało 35 umów o dofinansowanie. Wypłacono dotacje na łączną kwotę ponad 45 tys. zł.
- Udzielono **69 dotacji z tytułu zmiany ogrzewania węglowego** na łączną kwotę ok. 400 tys. zł. Dzięki tym środkom zlikwidowano na terenie miasta 129 tradycyjnych pieców węglowych – najwięcej w dzielnicach Wrzeszcz i Śródmieście.
- Kontynuowano funkcjonowanie linii dotacyjnych w celu **zmiany ogrzewania węglowego na pompę ciepła oraz zakupu i montażu instalacji kolektora słonecznego** do wytwarzania ciepłej wody użytkowej w budynkach mieszkalnych. W 2023 r. udzielono po jednej dotacji na montaż pompy ciepłej oraz na montaż instalacji kolektora słonecznego.
- Przeprowadzono **kampanię informacyjno-edukacyjną pn. „Zmień nawyki”**. Przygotowano film instruktażowy dla użytkowników oraz zarządców budynków użyteczności publicznej dotyczący dobrych praktyk w zakresie zmniejszenia zużycia energii elektrycznej oraz utrzymywania odpowiedniej temperatury w obiektach, zmniejszenia zużycia ciepła i wietrzenia obiektów. Opracowane materiały miały interesująco, przystępnie i syntetycznie pokazywać dobre praktyki oszczędzania mediów energetycznych – zarówno w pracy, jak i w życiu prywatnym. Kampania w zakresie animacji na ogólnodostępnych monitorach w budynkach użyteczności publicznej oraz w tramwajach i autobusach rozpoczęła się w grudniu 2022 r., była kontynuowana w 2023 r. i zaplanowana jest także na 2024 r.
- Przeprowadzono **projekt ekologiczny pn. „Efektywne społeczeństwo”**, który ma na celu pobudzenie świadomości młodzieży w zakresie efektywnego wykorzystania energii. Przedsięwzięcie polegało na przeprowadzeniu edukacji ekologicznej wśród młodzieży ze szkół średnich. Część pierwsza obejmowała **zajęcia praktyczne** z wykorzystaniem programów do obliczeń energetycznych budynków, a część druga – **ćwiczenia z diagnostyki cieplnej budynków** przy zastosowaniu kamery termowizyjnej, podczas których uczestnicy szkolenia wykonali przykładowe zdjęcia termowizyjne (obiektów na terenie własnej szkoły) oraz przeprowadzali ich analizę. Dodatkowo odbyło się szkolenie teoretyczne dla nauczycieli i urzędników, które obejmowało poszerzone zagadnienia z poprawy efektywności energetycznej budynków jako jedno z podstawowych zadań polityki klimatycznej Polski i Unii Europejskiej, uzupełnione o elementy diagnostyki budynków z wykorzystaniem termowizji. W szkoleniach i warsztatach dla uczniów wzięły udział 692 osoby, a w wersji dla nauczycieli i urzędników – 51 osób. W wykładzie dla studentów Politechniki Gdańskiej uczestniczyło 100 osób.
- Podpisano umowę na usługi doradcze obejmujące doradztwo przedinwestycyjne oraz **opracowanie koncepcji stworzenia społeczności energetycznej** gminy miasta Gdańska, np. klastra energii lub innego modelu społeczności energetycznej. W pierwszej fazie umowy zostały opracowane kluczowe założenia modelowe dla społeczności energetycznej. Powstał wstępny raport pn. „Społeczność energetyczna Gminy Miasto Gdańsk”. W drugiej fazie umowy zostaną rozwinięte uzgodnione założenia i powstanie pełne opracowanie. Termin wykonania całej umowy zaplanowany jest na wrzesień 2024 r.

7.3. Cyfrowa transformacja i smart city

Dynamiczne zmiany w sposobie funkcjonowania społeczeństw oraz rozwój technologiczny istotnie wpływają na charakter miast, kształtując ich nowe oblicze. Inteligentne zarządzanie rozwojem Gdańska polega na

7. | DOSTĘPNE MIASTO

systematycznym doskonaleniu usług publicznych przez zastosowanie nowych technologii i rozwiązań opartych na narzędziach, przez nową jakość mobilności czy innowacyjne podejście do zagadnień ekologicznych, środowiskowych i społecznych. **Cyfryzacja oraz inteligentne zarządzanie miastem usprawniają komunikację w lokalnym społeczeństwie**, a także między mieszkańcami a urzędem. Pozwalają także na rozszerzenie zbioru usług dostępnych online.

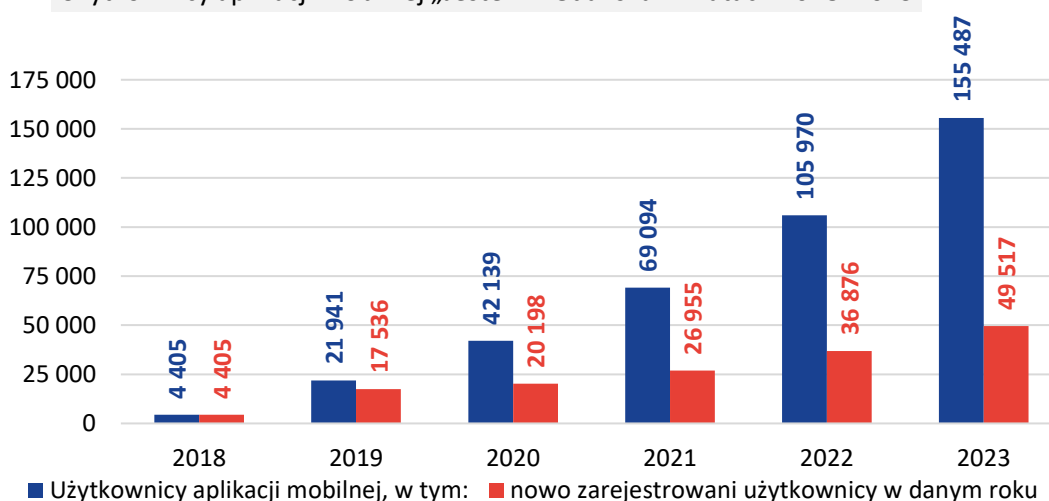
Ogromną wartość dla miasta stanowi aktywne zaangażowanie mieszkańców w jego rozwój, dlatego w Gdańsku prowadzone są **projekty „smart”, które służą rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego oraz poprawie komfortu i jakości życia**. Wdrażanie nowoczesnych form zarządzania partycypacyjnego ułatwia współpracę i dialog, zwiększa otwartość i transparentność. „Inteligentne miasto” (*smart city*) to zrównoważone środowisko, w którym wdrażane rozwiązania technologiczne odpowiadają na ważne dla miasta wyzwania gospodarcze, środowiskowe, społeczne i przestrzenne. Umożliwiają one także zarządzanie w sposób bardziej efektywny, oszczędny i ekologiczny, uwzględniając przy tym potrzeby szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

We wrześniu 2022 r. Rada Miasta Gdańska przyjęła – uchwałą nr LIV/1363/22 – zaktualizowany dokument „**Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta**”. Nowa wersja Strategii skupia się na nowych, do tej pory traktowanych bardziej horyzontalnie, obszarach związanych m.in. z bezpieczeństwem, transformacją energetyczną, ochroną środowiska, zrównoważonym rozwojem czy właśnie transformacją cyfrową. **Określone zostały nowe cele strategiczne, a jednym z wyznaczonych kierunków działań jest wspieranie transformacji cyfrowej oraz cyfryzacja usług publicznych**. W 2023 r. trwały prace nad dokumentem wdrażającym nową Strategię – Programami Rozwoju 2030. W niniejszym dokumencie również położono nacisk na transformację cyfrową, co znalazło odzwierciedlenie w Programie Rozwoju Dostępne Miasto, w którym jeden z celów szczegółowych wskazuje na **cyfrową gminę i smart city**. Co ważne, projekty realizowane w zakresie transformacji cyfrowej miasta będą ściśle powiązane ze wszystkimi obszarami tematycznymi wskazanymi w dokumentach strategicznych.

CYFROWE USŁUGI DLA MIESZKAŃCÓW, PODNOSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA

Gdańsk wychodzi naprzeciw cyfrowym potrzebom użytkowników miast: mieszkańców, turystów i odwiedzających. Z roku na rok rozwijane są narzędzia i rozwiązania, które np. mają przyspieszyć i ułatwić mieszkańcom załatwianie spraw urzędowych w trybie online bez wychodzenia z domu. Obecnie dzięki **Gdańskiej Karcie Mieszkańca (GKM)** mieszkańcy mogą w jednym miejscu kupić bilet na komunikację miejską, opłacić podatki, dokonać zgłoszenia w Gdańskim Centrum Kontaktu (GCK) czy sprawdzić kalendarium bieżących wydarzeń kulturalnych w mieście. Pod koniec 2023 r. konto w systemie GKM miało ok. 330 tys. osób, tj. o 47 tys. więcej niż w 2022 r. Karta zapewnia jej użytkownikom dostęp do szerokiego wachlarza usług, m.in. blisko 30 bezpłatnych wejść w roku do największych gdańskich atrakcji. Ponadto od 2018 r. dostępna jest również **aplikacja mobilna „Jestem z Gdańska”**, oferująca pełną funkcjonalność systemu.

Użytkownicy aplikacji mobilnej „Jestem z Gdańska” w latach 2018–2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

Podnoszenie ogólnego poziomu jakości życia jest bezpośrednio powiązane ze stosowaniem narzędzi ułatwiających funkcjonowanie w mieście oraz załatwianie bieżących spraw. Przykładem usprawnień i podnoszenia jakości funkcjonowania usług publicznych jest **Gdańskie Centrum Kontaktu (GCK)**. GCK stanowi jeden wspólny punkt kontaktu dla mieszkańców Gdańska, studentów, przedsiębiorców i osób odwiedzających

miasto, z którym można się skontaktować za pomocą całodobowej infolinii, SMS-ów, chatu oraz mediów społecznościowych. Więcej na temat działalności GCK można przeczytać w rozdziale „Organizacja i zarządzanie miastem – Gdańskie Centrum Kontaktu”.

W 2023 r. w GCK zarejestrowano 104 761 zgłoszeń, czyli o 1,4 tys. więcej niż w 2022 r. Najpopularniejszym kanałem kontaktu był telefon – 66% wszystkich zgłoszeń. Drugim najchętniej wybieranym kanałem kontaktu była aplikacja mobilna – 13% wszystkich zgłoszeń.

Idealnym przykładem narzędzia ułatwiającego gdańszczanom wyszukiwanie różnorodnych informacji o mieście jest portal mapowy GeoGdańsk, na którym mieszkańcy mogą sprawdzać lokalizację ważnych miejskich punktów, tj. siedzib rad dzielnic, budynków administracji, defibrylatorów. Zamieszczane są tu także informacje o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP), komisjach wyborczych, parkingach i atrakcjach turystycznych. W 2023 r. portal GeoGdańsk wdrożono w części publicznej z serwisami mapowymi przeznaczonymi dla mieszkańców.

W ramach usprawniania pracy UMG dla mieszkańców dostępne są procedury urzędowe w formule online. W nowo uchwalonej Strategii w 2022 r. zwrócono uwagę na cyfrowe potrzeby mieszkańców i ustalono monitoring tego typu usług za pomocą wskaźnika strategicznego. Założono wzrost liczby usług realizowanych przez UMG i jednostki miejskie dostępnych w formie cyfrowej z poziomu 30% w 2022 r. do 85% w 2030 r.

Udostępnianie cyfrowych procedur urzędowych jest ważne również ze względu na powszechność problemu wykluczenia cyfrowego. Wykluczenie cyfrowe to nie tylko brak dostępu do Internetu, ale również niewystarczające umiejętności lub brak motywacji do korzystania z takich rozwiązań. Miasto dokłada starań, aby dostępność do usług cyfrowych (np. cyfrowych dokumentów) stała się zjawiskiem powszechnym – dąży również przy tym do poszerzania dostępnej infrastruktury, w tym budynków administracji miejskiej.

W 2023 r. na podmiotowych stronach Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu oraz jednostek miejskich dostępnych było łącznie 339 usług/procedur urzędowych (dla porównania: w 2022 r. – 340 usług/procedur). W 2023 r. 93 procedury były dostępne w formie cyfrowej, a z przyczyn formalnoprawnych 46 procedur nie mogło być realizowanych w takiej formie. Ogólny wskaźnik usług realizowanych w formie cyfrowej wzrósł z poziomu 30% w 2022 r. do poziomu 32% w 2023 r.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE CYFROWYCH USŁUG DLA MIESZKAŃCÓW I PODNOSZENIA JAKOŚCI ŻYCIA:

W zakresie cyfrowej administracji, e-usług oraz udogodnień w zakresie dostępności:

- Jednym ze strategicznie cennych zasobów, jakie posiada Gdańsk, są dane przestrzenne koordynowane w ramach programu **GeoGdańsk**. Jest to portal mapowy, który oferuje użytkownikom znacznie więcej niż tradycyjne mapy online. Portal umożliwia szybkie przeglądanie map, lokalizowanie ważnych punktów (np. siedzib rad dzielnic, punktów kamerowych, defibrylatorów, obiektów administracji miejskiej), dostęp do informacji o trasach komunikacji publicznej, parkingach, atrakcjach turystycznych i wielu innych przydatnych danych. Można sprawdzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP), lokalizacje komisji wyborczych czy zapoznać się z proponowanymi zmianami granic dzielnic. Powstanie serwisu to część większego wieloletniego kontraktu na modernizację danych przestrzennych i dostawę technologii. Dzięki programowi GeoGdańsk w 2022 r. przygotowano i wdrożono środowisko bazodanowe zawierające dane Wydziału Geodezji, Wydziału Urbanistyki i Architektury UMG, Biura Rozwoju Gdańska oraz kilkunastu wydziałów i jednostek organizacyjnych Gdańska. Opracowano wspólny standard danych, zagregowano je i ustandaryzowano. W 2022 r. przygotowano portal mapowy GeoGdańsk w części dla pracowników miejskich. W 2023 r. opracowano, wdrożono i usprawniono element systemu bazodanowego dla MPZP – tzw. oś czasu, pokazującą dane planistyczne od 1995 r. do momentu wskazanego przez użytkownika – wraz z narzędziami do aktualizacji, weryfikacji i kontroli wizualizowanych nowych danych MPZP. Opracowano kolejne standardy wizualizacji dla nowych planów zgodnie z najnowszym rozporządzeniem Ministerstwa Cyfryzacji. Wdrożono również portal APP (akty planowania przestrzennego) i przygotowano dane i zbiór MPZP w standardzie wymaganym przez ministerstwo (dane możliwe do przeglądania i pobierania). **Pod koniec 2023 r. portal GeoGdańsk wdrożono w części publicznej z serwisami mapowymi przeznaczonymi dla mieszkańców.** To innowacja i najnowsza technologia przekazana mieszkańcom w przystępnej formie. Nowy portal zastąpił, funkcjonujący przez ostatnie 20 lat, Interaktywny Plan Gdańska.

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- Od 27 grudnia 2023 r. mieszkańcy Gdańska jako jedni z pierwszych w kraju mogą korzystać z **Platformy ePłatności w aplikacji mObywatel w zakresie opłacania podatku od nieruchomości oraz uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi**. Integracja systemów teleinformatycznych Miasta Gdańska z Platformą ePłatności sfinansowana została z dotacji celowej Ministerstwa Cyfryzacji.
- We wszystkich zespołach obsługi mieszkańców klienci mogą dokonywać bezprowizyjnych **płatności za pośrednictwem tzw. opłatomatów**, które przyjmują zarówno gotówkę, jak i karty płatnicze. Dodatkowo w UMG można dokonywać **płatności bezgotówkowych za pomocą terminali** przy stanowiskach Wydziału Komunikacji (opłaty komunikacyjne przez system CEPiK), Wydziału Budżetu Miasta i Podatków (Referat Egzekucji) oraz Wydziału Geodezji (opłaty skarbowe administracyjne). Klienci mogą także wykonywać bezprowizyjne opłaty – gotówkowo lub bezgotówkowo – w **dwóch placówkach bankowych** zlokalizowanych w budynkach UMG oraz w **sześciu wybranych oddziałach Banku PEKAO S.A.** na terenie miasta.
- Miasto umożliwia mieszkańcom **dokonywanie opłat online** za pośrednictwem systemu płatności **Blue Media** na stronie internetowej oplaty.gdansk.pl oraz info-car.pl. W ten sposób można opłacić podatek od nieruchomości i uiścić opłatę miejscową lub skarbową oraz opłaty związane z wieczystym użytkowaniem gruntu, pojazdami, prawem jazdy, licencjami taxi, przewozami, ośrodkami szkolenia kierowców, odpadami komunalnymi, zakupem węgla. **W kolejnych latach planowane jest także poszerzenie liczby stron internetowych, bramek płatniczych oraz aplikacji mobilnych umożliwiających podatnikom dokonywanie płatności bezgotówkowych.**
- W 2023 r. UMG uruchomił usługę „**Videotłumacz dla osób głuchych**” w aplikacji WhatsApp w ramach akcji „Gdańsk bez barier”. Działanie ma na celu zwiększenie dostępności UMG dla osób niesłyszących z wykorzystaniem rozwiązań cyfrowych.
- W **Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie (MOPR)** zostały zainstalowane tzw. **totupointy** – specjalne znaczniki dźwiękowe, które pomogą osobom z niepełnosprawnością wzroku w poruszaniu się po terenie ośrodka. Przeznaczone do tego aplikacje mobilne łączą się z porozmieszczanymi w obiekcie znacznikami na zasadzie komunikacji bezprzewodowej i wykrywają totupointy. Dzięki temu do osoby używającej aplikacji docierają komunikaty pomagające w nawigacji po obiekcie.
- Ponadto w 2023 r. odbyło się wiele **konsultacji społecznych z mieszkańcami**, również w formie cyfrowej – organizowano spotkania online, udostępniano formularze elektroniczne. W celu zwiększania dostępności na organizowanych stacjonarnie spotkaniach z mieszkańcami pojawiali się także tłumacze polskiego języka migowego (PJM). Dokumenty i formularze do konsultacji społecznych przygotowywane były w różnorodnych wersjach uwzględniających potrzeby mieszkańców (wersje papierowe oraz cyfrowe uwzględniające standardy dostępności – zawierające np. powiększone fonty, format zgodny z wytycznymi WCAG 2.1).
- W 2023 r. wprowadzono kolejne **elektroniczne formularze w środowisku ePUAP** dla usług świadczonych przez Gminę Miasta Gdańska, umożliwiające mieszkańcom Gdańska inicjowanie i prowadzenie spraw urzędowych w sposób cyfrowy. **Robotyzacji uległ proces przyjmowania deklaracji** od mieszkańców oraz generowania i wysyłki decyzji dotyczących podatku od nieruchomości, podatku leśnego oraz rolnego.
- Popularnym wśród użytkowników i innowacyjnym pod wieloma względami projektem jest **Gdańska Karta Mieszkańca (GKM)**. Dzięki niej mieszkańcy mogą korzystać z bogatej oferty miejskich instytucji oraz partnerów komercyjnych. Pod koniec 2023 r. konto w systemie GKM miało ok. 330 tys. osób, tj. o 47 tys. więcej niż rok wcześniej. Dla użytkowników dostępna jest również **aplikacja mobilna „Jestem z Gdańska”**, oferująca pełną funkcjonalność plastikowej karty. Roczny koszt GKM to zaledwie 1 zł. Dodatkowo w 2023 r. zwiększono funkcjonalność aplikacji mobilnej „Jestem z Gdańska” o **wirtualną mapę toalet**. Gdańska Karta Mieszkańca oferuje szeroki wachlarz usług takich jak np.:
 - Pakiet Dostępności umożliwiający osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z uprawnień bez okazywania zaświadczenia o niepełnosprawności;
 - Pakiet Dużej Gdańskiej Rodziny;
 - Pakiet Wolontariusza;
 - rejestracja zgłoszeń do Gdańskiego Centrum Kontakt;
 - rozliczanie podatków i opłat lokalnych;
 - głosowanie na projekty Budżetu Obywatelskiego;
 - zakup biletów okresowych na komunikację miejską oraz bezpłatne przejazdy dla dzieci i młodzieży, seniorów, honorowych dawców krwi i in.;

- korzystanie ze wszystkich filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej;
 - bezpłatne wejścia do 30 atrakcji turystycznych;
 - zniżki na zakupy u ponad 150 partnerów Karty Mieszkańca.
- W ramach funkcjonowania **GKM wysyłany jest newsletter**. Mieszkańcy, którzy posiadają konto w systemie GKM i wyrazili na to zgodę, minimum co 2 tygodnie otrzymują mailowo informacje o nowych funkcjonalnościach Gdańskiej Karty Mieszkańca, bezpłatnych biletach wstępu, rabatach na szereg usług itp. Przekazywane są także informacje o najciekawszych wydarzeniach w mieście, programach społecznych, możliwościach wsparcia i wiele innych. Z newslettera GKM korzysta 100 tys. użytkowników.
- Przykładem usprawnień i podnoszenia jakości funkcjonowania usług publicznych jest **Gdańskie Centrum Kontakt (GCK)**. GCK stanowi jeden wspólny punkt kontaktu dla mieszkańców Gdańska, studentów, przedsiębiorców i osób odwiedzających miasto, z którym można się skontaktować za pomocą całodobowej infolinii, SMS-ów, chatu oraz mediów społecznościowych. W 2023 r. dokonano integracji aplikacji GCK z GKM, dzięki czemu mieszkańcy mogą korzystać z aplikacji GCK bez zakładania nowego konta. Dodano również możliwość zgłaszania propozycji umiejscowienia nowych stojaków rowerowych na terenie miasta. **W 2023 r. zarejestrowano 104 761 kontaktów z GCK** (o 1,4 tys. zgłoszeń więcej niż w 2022 r.).
- W 2023 r. Gdańska Organizacja Turystyczna (GOT) stworzyła **oficjalną stronę turystyczną miasta VisitGdansk (www.visitgdansk.com) w nowej odsłonie**. Strona jest dostępna w trzech wersjach językowych: w języku polskim, angielskim i niemieckim. Można na niej znaleźć wiele ciekawych i użytecznych informacji związanych z historią, architekturą, terenami rekreacyjnymi, a także wydarzeniami kulturalnymi odbywającymi się w Gdańsku. Działaniem uzupełniającym w zakresie promowania informacji turystycznych było prowadzenie profili GOT w mediach społecznościowych, gdzie publikowane były najbardziej aktualne komunikaty dotyczące m.in. wydarzeń i miejsc związanych z dziedzictwem kulturowym Gdańska.
- Najważniejszym produktem turystycznym GOT jest **Karta Turysty**. W 2023 r. sprzedano ponad 12,5 tys. kart, na których zapisanych było 15,7 tys. pakietów pozwalających na wstęp do obiektów muzealnych, uzyskanie rabatów czy też skorzystanie z usług premium Portu Lotniczego Gdańsk. W 2023 r. do projektu dołączyło Europejskie Centrum Solidarności, oferujące darmowy wstęp na wystawę główną dla posiadaczy Pakietu Odkrywca Premium. Jednym z bardzo ważnych kierunków rozwoju systemu Karty Turysty w 2023 r. była integracja ze stroną Portu Lotniczego Gdańsk, która umożliwiła pasażerom zakup usług premium (*Fast Track Executive Lounge*) przez Internet. **Duży nacisk położono na rozwój aplikacji mobilnej Karty Turysty**. W 2023 r. dodano moduł „w pobliżu” (umożliwiający znalezienie najbliższej toalety publicznej, apteki całodobowej czy komisariatu policji), moduł spacerowy z dwiema ścieżkami w trzech językach (realizowane dzięki dofinansowaniu z Ministerstwa Sportu i Turystyki) oraz uruchomiono centralny system sprzedaży biletów. W 2023 r., podobnie jak w przypadku Karty Mieszkańca, w aplikacji Karty Turysty pojawiła się nowa funkcja: **wirtualna mapa toalet**.
- **Wirtualna mapa toalet** powstała jako wspólny projekt Gdańskiej Organizacji Turystycznej (GOT) oraz wszystkich jednostek zarządzających ogólnodostępnymi toaletami w Gdańsku. Mapa, dostępna w aplikacji „Jestem z Gdańska” w elektronicznej wersji **Karty Turysty**, kieruje zainteresowanych do najbliższej dostępnej publicznie toalety. Na liście jest **blisko 150 takich obiektów z całego miasta**, w tym: toalety całoroczne, toalety dostawiane sezonowo, punkty sanitarne, toalety udostępniane przez najemców miejskich lokali w Oliwie i w Głównym Mieście, toalety zlokalizowane w instytucjach kultury (muzeach, bibliotekach, oddziałach Gdańskiego Archipelagu Kultury – GAK) czy centrach handlowych. Mapa jest aktualizowana na bieżąco. Na czas Jarmarku św. Dominika umieszczono w niej spis dodatkowych punktów sanitarnych na terenie jarmarku.

W zakresie działań dotyczących **mobilności i transportu**:

- W 2023 r. kontynuowano działania zmierzające do **wdrożenia i uruchomienia systemu FALA** na terenie województwa pomorskiego – w ramach realizacji projektu „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w Województwie Pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym – budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności”. Istotną część prac stanowiły odbiory poszczególnych etapów systemu wraz z przygotowaniem i przeprowadzeniem szeregu testów. **System wystartował testowo w Gdańsku w połowie grudnia 2023 r.** Pasażerowie mogą korzystać z aplikacji mobilnej oraz strony internetowej. Na 2024 r. zaplanowano testy falomatów i czytników kart – w pierwszym etapie w gdańskich tramwajach oraz gdyńskich trolejbusach, w drugim

7. | DOSTĘPNE MIASTO

etapie dodatkowo autobusy z Gdańska i Gdyni. Docelowo Fala będzie stanowić zintegrowany system poboru opłat za przewozy transportem zbiorowym oraz zbiór jednolitej informacji pasażerskiej na terenie całego województwa pomorskiego.

- Kontynuowano **rozwój kanałów zakupu biletów na komunikację miejską**. W 2023 r. funkcjonowały 83 automaty biletowe oraz 13 punktów sprzedaży biletów. Bilety można kupić również przez aplikacje mobilne (np. GoPay, jakdojade, mPay, zbiletem.pl), a zakup biletów okresowych umożliwiała także strona internetowa www.biletelektroniczny.pl. Bilety w pojazdach komunikacji miejskiej można było kupić u prowadzących pojazd wyłącznie na liniach autobusowych obsługujących połączenia międzygminne. W 2023 r. ruszył system FALA; w celu zakupu biletów pasażerowie mogli korzystać z aplikacji mobilnej oraz strony internetowej. Na 2024 r. przewidziano testy tzw. falomatów i czytników kart, które umożliwią zakup biletów w pojazdach.
- W 2023 r. nastąpił dalszy rozwój **interaktywnej mapy Tram & Bus Online (mapa.ztm.gda.pl)**, prezentującej m.in. rzeczywiste położenie autobusów i tramwajów, przebiegi tras linii, wirtualne tablice dla wszystkich przystanków obsługiwanych przez ZTM w Gdańsku oraz lokalizacje biletomatów wraz z dostępnymi biletami i sposobami płatności. Mapa wykorzystuje „Otwarte dane ZTM w Gdańsku”. W 2023 r. zakupiono serwer chmurowy, na który dokonano migracji usług „Otwartych danych ZTM w Gdańsku” i mapy Tram & Bus Online z serwera wykonawcy. Efekty tych czynności to uniezależnienie działania „Otwartych danych” i mapy od serwera wykonawcy oraz zwiększenie elastyczności działania dla ZTM. Mapę można znaleźć na stronie internetowej www.mapa.ztm.gda.pl.
- **Kompleksowy system do obsługi Stref Płatnego Parkowania w Gdańsku** to projekt, którego celem jest poprawa efektywności procesów dotyczących stref płatnego parkowania, a w konsekwencji pozytywny wpływ m.in. na zwiększoną rotację na miejscach parkingowych oraz jakość obsługi klientów. W 2023 r. rozbudowywano istniejący system powiadomień e-mailowych i SMS dla mieszkańców w zakresie abonamentów oraz identyfikatorów w strefach płatnego parkowania.
- W ramach „**Strategii rozwoju elektromobilności w Gdańsku do roku 2035**” prowadzone były prace nad Systemem Roweru Metropolitalnego Mevo. Rowery miejskie nie tylko stanowią uzupełnienie transportu publicznego, ale także przyczyniają się do poprawy jakości powietrza, zmniejszając powstający ślad węglowy. Rozpoczęto wdrażanie systemu – przeprowadzono dwie tury testów wewnętrznych (IV–V i VIII–IX 2023 r.). Od 13 września do 15 listopada trwały testy zewnętrzne dostępne dla mieszkańców, a 16 listopada nastąpiło oficjalne uruchomienie systemu roweru publicznego Mevo. W 2023 r. w ramach rozwoju floty zeroemisyjnej dostarczono 18 niskopodłogowych autobusów elektrycznych MAN Lion’s City – 10 w wersji „standard” oraz 8 w wersji „maxi”, przegubowych, wielkopojemnych. Trwały również testy autobusu wodorowego NesoBus oraz autobusu elektrycznego Solaris Urbino 12 electric. Zaktualizowano zasady funkcjonowania hulajnóg elektrycznych – wyznaczono dodatkowe 100 miejsc postojowych oraz strefy postoju obligatoryjnego w Centralnym Paśmie Usługowym i pasie nadmorskim.

W ramach cyfryzacji oraz rozwoju usług i procesów w placówkach oświatowych:

- Nowoczesnemu zarządzaniu oświatą w Gdańsku służy **Gdańska Platforma Edukacyjna (GPE)** – wielowymiarowy, nowoczesny system wsparcia funkcjonowania i rozwoju placówek oświatowych. Zawiera on funkcje pomagające organizować pracę szkół oraz przeprowadzać rekrutację do szkół i przedszkoli. Dzięki platformie każdy rodzic ma dostęp online do informacji dotyczących swojego dziecka, jego ocen, zajęć i programów. Uczniowie mogą korzystać z oprogramowania oraz narzędzi ułatwiających naukę i codzienną komunikację z nauczycielami. W 2023 r. na stronie internetowej www.gdansk.pl/edukacja zamieszczano adresowane do placówek oświatowych informacje i komunikaty dotyczące ich organizacji pracy – najważniejsze skierowano również do rodziców i uczniów poprzez strony internetowe poszczególnych placówek oraz na GPE. W 2023 r. funkcjonował Portal Szkolny, który powstał w ramach projektu GPE i jest przeznaczony zarówno dla rodziców, jak i dla uczniów. Prezentuje oferty edukacyjne, a także dane statystyczne pochodzące z systemów obsługujących gdańskie placówki oświatowe (np. frekwencję w szkole, wyniki egzaminów, godziny pracy szkoły, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami). Portal Szkolny otrzymał wyróżnienie w konkursie Innowacyjny Samorząd organizowanym przez PAP – kategoria: miasta duże.
- Dodatkowo kontynuowano następujące procedury i procesy:
 - procedury wykorzystania podpisu elektronicznego w procesie rekrutacji do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, klas I szkół podstawowych oraz do szkół ponadpodstawowych;
 - rekrutacja elektroniczna do Bursy Gdańskiej i internatów szkolnych;

- program „E-poradnia” umożliwiający zapisy na konsultacje psychologiczno-pedagogiczne drogą elektroniczną;
- działalność Gdańskiego Centrum Usług Wspólnych (GCUW) – przeprowadzono pilotaż w kilku przedszkolach w zakresie prowadzenia obsługi informatycznej przedszkoli przez GCUW;
- rozwój strony www.gdansk.pl/edukacja – zamieszczano na niej adresowane do placówek oświatowych informacje i komunikaty dotyczące ich organizacji pracy. Najważniejsze z nich skierowano również do rodziców i uczniów poprzez strony internetowe poszczególnych placówek oraz na Gdańskiej Platformie Edukacyjnej.
- W zakresie **unowocześniania wyposażenia placówek oświatowych** w 2023 r. podjęto m.in. następujące działania:
 - dostarczono 1051 iPadów do nauki i pracy w klasach I–VIII w trzech szkołach podstawowych (SP nr 14, SP nr 39, SP nr 89), zapewniono szafki przeznaczone do ładowania i przechowywania iPadów;
 - dostarczono 195 zestawów komputerów do pracowni komputerowych w ośmiu placówkach (II LO, SOiT Conradinum, ZSO nr 6, ZSO nr 9, ZSO nr 12, SP nr 38, SP nr 43, SP nr 89);
 - zakupiono pomoce dydaktyczne w zakresie technologii informatyczno-komunikacyjnych dla 13 placówek (I LO oraz SP nr: 3, 6, 7, 8, 14, 18, 23, 24, 46, 72, 84, 88) – zakup był możliwy dzięki dofinansowaniu z dotacji celowej z budżetu państwa w ramach programu „Aktywna Tablica”;
 - w ramach rządowego programu „Laptop dla ucznia” Ministerstwo Cyfryzacji zakupiło dla uczniów klas IV gdańskich podstawówek 4019 szt. komputerów przenośnych;
 - na platformie edukacyjnej Liga Niezwykłych Umysłów, służącej praktycznej nauce programowania i innych technologii informatycznych, zakupiono 1 tys. pakietów premium do nauki programowania (C++, Java, Python, SQL) dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

W zakresie **działań prozdrowotnych** mieszkańców:

- W zakresie **Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego** wsparcie dla mieszkańców świadczone w **punkcie informacyjno-konsultacyjnym oraz w aplikacji mobilnej**. Udostępniano mieszkańcom informacje o dostępnych w Gdańsku usługach z zakresu zdrowia psychicznego, m.in. aktualizowano bazę internetową w zakresie dostępnej oferty wsparcia, prowadzono infolinię, a przede wszystkim świadczone konsultacje, dzięki którym każda osoba uzyskała pomoc w znalezieniu właściwego dla siebie wsparcia. Więcej informacji o inicjatywie: www.wsparciewgdansku.pl.
- W zakresie programu „**Aktywuj się w Gdańsku**”, realizowanego przez Gdański Ośrodek Sportu (GOS), funkcjonuje strona internetowa aktywujsiwgdansku.pl. Ułatwia ona wyszukiwanie bezpłatnych zajęć sportowych i rejestrację. Zachęca również użytkowników do aktywności fizycznej – zawiera opcję wirtualnych wyzwań sportowych dla każdego.
- W ramach programu „**Gdańsk – jeMy zdrowo**” głównym wykorzystywanym narzędziem jest aplikacja, w której rodzice i opiekunowie mogą sprawdzić skład i sposób przyrządzania posiłków serwowanych w stołówkach szkolnych. W 2023 r. aplikację wykorzystywano w 80 placówkach oświatowych, co stanowi ok. 58% szkół i przedszkoli, które mają dostęp do aplikacji. Program był skierowany do placówek edukacyjnych, w których odbywa się żywienie zbiorowe, a jego główne cele to poprawa jakości żywienia i kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych.
- Rozpoczęto działania w ramach „**ProfiKultury – Gdańskiego Programu Profilaktyki Uzależnień Cyfrowych**”. Od lipca do grudnia realizowało go sześć gdańskich instytucji kultury (Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia”, Gdańska Galeria Miejska, Gdański Archipelag Kultury, Gdański Teatr Szekspirowski, Instytut Kultury Miejskiej i Miejski Teatr Miniatura). Program skupiał się na zmniejszeniu skali zjawiska uzależnień oraz zwiększeniu kompetencji mieszkańców i mieszkanki Gdańska, w szczególności dzieci i młodzieży, dotyczących utrzymania równowagi cyfrowej. Wzięło w nim udział 48 799 osób.

W ramach innych działań miejskich:

- W zakresie gospodarowania odpadami mieszkańców i przedsiębiorców wspierała **aplikacja mobilna „Czyste Miasto Gdańsk”**, z której pod koniec 2023 r. korzystało ponad 49 tys. użytkowników. Prowadzono działania mające na celu popularyzację tego wygodnego i bezpłatnego narzędzia. Aplikacja podpowiada, gdzie umieścić dany odpad, wspomaga w zakresie informacji o zaplanowanych usługach (harmonogramy odbioru odpadów komunalnych oraz mycia pojemników) czy dotyczących funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie; zawiera m.in. adresy i mapę punktów zbierania małych elektroodpadów. Jest dostępna również w wersjach obcojęzycznych: angielskiej, ukraińskiej i rosyjskiej. Ponadto w aplikacji funkcjonuje zakładka dotycząca gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ), informująca o sposobach minimalizacji wytwarzania odpadów – przedstawiająca model funkcjonowania, który polega na dzieleniu się istniejącymi materiałami i produktami (pożyczaniu, ponownym użyciu, naprawie, odnawianiu i recyklingu) tak długo, jak to możliwe. W zakładce znaleźć można również mapę punktów usług rzemieślniczych i naprawczych.
- Na stronie internetowej gdansk.pl został udostępniony nowy serwis tematyczny (dostępny na stronie zamianamieszkan.gdansk.gda.pl) wspomagający **zamianę mieszkań komunalnych**. Użytkownicy mogą przeglądać dostępne oferty oraz dodawać swoje ogłoszenia w celu znalezienia odpowiedniego partnera do zamiany. Serwis zapewnia transparentność i bezpieczeństwo procesu wymiany poprzez możliwość weryfikacji ofert i kontaktu między zainteresowanymi stronami. Mieszkańcy mogą łatwiej znaleźć mieszkanie o odpowiedniej wielkości lub w pożądanej lokalizacji, dostosowane do ich potrzeb i preferencji. Jest to innowacyjne narzędzie, które ułatwia proces zamiany mieszkań komunalnych, przyczyniając się do poprawy warunków mieszkaniowych w Gdańsku.
- **„GAPS – Gdańsk Artyści Przestrzeń Sztuki”** to pierwsza wirtualna kolekcja, mapa i baza danych, która umożliwia pogłębienie wiedzy na temat sztuki znajdującej się w najbliższym otoczeniu. Na stronie internetowej www.gaps.gda.pl można znaleźć informacje o ponad 400 obiektach sztuki w przestrzeni Gdańska. Przedsięwzięcie obejmuje także działania edukacyjne: warsztaty, spacer i gry miejskie. Za połączenie nowych technologii z działaniami edukacyjnymi GAPS uznano za jeden z dziesięciu najlepszych projektów 2023 r. podczas XIII Ogólnopolskiej Giełdy Projektów zorganizowanej przez Narodowe Centrum Kultury.

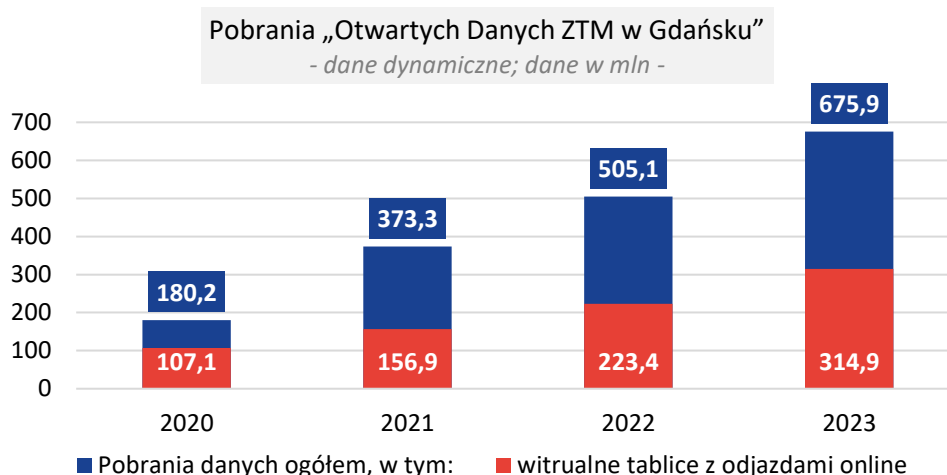
CYFROWA TRANSFORMACJA PROCEDUR I INTELIGENTNE ZARZĄDZANIE MIASTEM

Transformacja cyfrowa to nie tylko kształtowanie cyfrowych usług na rzecz mieszkańców, lecz także **transformacja i usprawnienia procedur urzędowych**. Efektywne zarządzanie procesami, wdrażanie rozwiązań usprawniających funkcjonowanie miasta z organizacyjnego punktu widzenia bezpośrednio przyczyni się do podniesienia komfortu i jakości życia. Procesy wewnątrz UMG i jednostek miejskich są poddawane sukcesywnemu udoskonalaniu. Przekłada się to na komfort mieszkańców oraz na efektywniejsze wykorzystywanie posiadanych zasobów.

Inteligentne zarządzanie miastem na podstawie dostępnych danych przynosi korzyści w zakresie identyfikowania potrzeb mieszkańców i wdrażania dostosowanych do nich rozwiązań. Bardzo ważne jest wykorzystywanie potencjału miasta i potencjału ludzkiego do tworzenia nowoczesnych rozwiązań ułatwiających codzienne funkcjonowanie, podnoszących jakość życia mieszkańców oraz rozwijających kompetencje cyfrowe lokalnej społeczności.

Polityka otwartości, która ma służyć budowaniu relacji między samorządem a mieszkańcami i partnerami społeczno-gospodarczymi opartych na takich wartościach, jak transparentność, zaufanie i dialog, jest realizowana w Gdańsku od 2014 r. Zasoby danych publicznych są udostępniane w formatach otwartych, które ułatwiają ich ponowne wykorzystanie. Przykładem takich zbiorów są „Otwarte dane ZTM w Gdańsku”. Zainteresowani mogą poznać bieżącą pozycję GPS autobusów i tramwajów, aktualne rozkłady jazdy, estymowany czas przyjazdu na przystanek, listę tras, położenie biletomatów, datę upływu ważności biletów okresowych. **Dane te są wykorzystywane przez strony i aplikacje** udostępniające informacje dla podróżujących komunikacją miejską w Gdańsku. W związku z tym liczba „pobrań” danych jest imponująco wysoka. Z „Otwartych danych ZTM” korzystają m.in. aplikacje i systemy: GeoGdańsk, FALA, Jakdojade, Time4BUS, Trojmiasto.pl. Z roku na rok widoczne jest rosnące zainteresowanie zbiorem danych ZTM. W 2023 r. odnotowano rekordową liczbę pobrań danych dynamicznych, które podlegają częstej aktualizacji (blisko 676 mln razy; +170,8 mln pobrań r/r; +33,8% r/r). Szczególnym zainteresowaniem cieszą się dane wirtualnych tablic z odjazdami pojazdów z przystanków. W 2023 r. pobrano je blisko 315 mln razy (+91,5 mln oraz 41% r/r).

Przykładem narzędzia bazującego na otwartych danych jest upubliczniona w 2021 r. mapa Tram & Bus Online. Dzięki dostępowi do mapy podróźni mają zebrane w jednym miejscu aktualności dotyczące komunikacji publicznej, lokalizacje biletomatów, identyfikację pojazdów. W 2023 r. gdańską mapę wyświetlono 3,89 mln razy (2,21 mln razy w 2022 r. i 0,76 mln razy w 2021 r.). Z mapy można korzystać na **stronie internetowej** www.mapa.ztm.gda.pl oraz w **aplikacji mobilnej Tram & Bus Online**.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Transportu Miejskiego w Gdańsku.

Otwartość na mieszkańców można interpretować również jako dostępność wszelkich usług czy infrastruktury. W związku z tym **polityka miasta skupia się również na ciągłym udoskonalaniu procesów**, które bezpośrednio przełożą się na ułatwienie funkcjonowania mieszkańców. Udostępnianie procedur online w jednym miejscu pozytywnie wpłynie na intuicyjność poruszania się po miejskich stronach i szybsze załatwianie spraw.

Jest to szczególnie ważne również ze względu na globalny problem wykluczenia cyfrowego. Można je bowiem interpretować w bardzo szeroki sposób: to nie tylko brak dostępu do odpowiedniej infrastruktury, w tym Internetu, ale również niewystarczające umiejętności cyfrowe czy niechęć do korzystania z dostępnych rozwiązań. Z tego punktu widzenia bardzo ważny jest udział miasta w takich projektach, jak np. „Digi Inclusion”, który pozwoli na wypracowanie narzędzi i rozwiązań z zakresu dostępności dostosowanych do potrzeb lokalnej społeczności.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE CYFROWEJ TRANSFORMACJI PROCEDUR I INTELIGENTNEGO ZARZĄDZANIA MIASTEM:

- Od 2014 r. Gdańsk realizuje **politykę otwartości**, która ma służyć budowaniu relacji między samorządem a mieszkańcami i partnerami społeczno-gospodarczymi opartych na takich wartościach, jak transparentność, zaufanie i dialog. Zasoby danych publicznych są udostępniane w otwartych i uporządkowanych formatach ułatwiających ich ponowne wykorzystanie. Dzięki temu dają możliwości realizowania nowych inicjatyw społecznych i biznesowych opartych na danych publicznych, zwiększając również zaangażowanie i świadomość mieszkańców w zakresie problematyki miejskiej. W ramach projektu „Otwarty Gdańsk” (www.gdansk.pl/otwarte-dane) udostępniane są liczne zbiory danych o miejskiej demografii, gospodarce, gdańskich dzielnicach czy wydatkach UMG. Wizualizacje tych danych prezentowane są w atrakcyjny graficznie sposób na stronie „Gdańsk w liczbach” (<https://www.gdansk.pl/gdansk-w-liczbach>). W 2023 r. odbył się audyt mający na celu przegląd architektury i zasobów otwartych danych w Gdańsku. Zidentyfikowano i oceniono rozmaite elementy systemu, które umożliwiają gromadzenie, procesowanie i publikację poszczególnych zbiorów danych. Na podstawie audytu powstały rekomendacje dotyczące podniesienia jakości i dostępności udostępnionych danych oraz kierunków dalszego rozwoju. Ponadto w 2023 r. kontynuowano prace dotyczące aktualizacji zbiorów opublikowanych danych oraz dostosowywania formatu otwartych danych do obecnych rekomendacji.
- Modelowym przykładem projektu z obszaru smart city są „Otwarte dane ZTM w Gdańsku”, zawierające bieżące informacje o funkcjonowaniu komunikacji miejskiej w Gdańsku. Zainteresowani mogą poznać pozycję GPS autobusów i tramwajów, aktualne rozkłady jazdy, estymowany czas przyjazdu na przystanek, listę tras, położenie biletomatów, datę upływu ważności biletów okresowych. Dane te są wykorzystywane przez liczne strony i aplikacje udostępniające informacje dla podróżujących

komunikacją miejską. Wysoka jakość gdańskich danych zyskała uznanie Google, które uwzględniło informacje o kursowaniu gdańskiej komunikacji na swoich mapach. W 2023 r. w ramach rozwoju „Otwartych danych ZTM w Gdańsku” i mapy Tram & Bus Online zakupiono serwer chmurowy, na który przeprowadzono migrację tych usług. W efekcie uniezależniono działanie „Otwartych danych ZTM” i mapy od serwera wykonawcy oraz zwiększono elastyczność działania ze strony ZTM.

- **Kontynuowano rozwój procedur urzędowych** dostępnych online. W 2023 r. 32% usług/procedur na stronach podmiotowych BIP UMG i jednostek miejskich było dostępnych w formie cyfrowej (30% w 2022 r.). Rozwijane są również platformy, na których mieszkańcy mogą dokonać opłat – w 2023 r. w aplikacji mObywatel można było opłacić podatek od nieruchomości czy koszty gospodarowania odpadami komunalnymi.
- Miasto Gdańsk korzysta również z **systemu ankietowego** online, który wykorzystuje do przeprowadzania wewnętrznych badań ankietowych na potrzeby UMG oraz jednostek i spółek miejskich, a ponadto we wszelkich badaniach skierowanych do mieszkańców. Dzięki systemowi ankiety są czytelne na każdym urządzeniu, w tym na urządzeniach mobilnych. W 2023 r. przeprowadzono ok. 25 ankiet z użyciem systemu, m.in.:
 - **badanie ankietowe nt. priorytetowych inwestycji w Gdańsku do 2030 r.** w ramach konsultacji społecznych Programów Rozwoju 2030 – ankietę była dostępna zarówno online, jak i w wersji papierowej, udział wzięło w niej ponad 3,6 tys. mieszkańców, którzy mogli głosować na maksymalnie pięć wybranych inwestycji w ramach każdego z 4 wskazanych obszarów;
 - **badanie oceny komunikacji miejskiej w Gdańsku** (we współpracy z ZTM) – w 2023 r. była to już siódma edycja badania i druga po przerwaniu w latach 2020–2022 wywołanej pandemią COVID-19. Udział wzięło w niej łącznie prawie 7 tys. respondentów. Ankietowani szczegółowo oceniali wszystkie aspekty dotyczące funkcjonowania transportu miejskiego i własnych doświadczeń związanych z gdańską komunikacją miejską.
- Od 2017 r. UMG korzysta z **narzędzia współpracy z NGO – elektronicznego systemu wspierającego proces zarządzania usługami społecznymi** finansowanymi lub współfinansowanymi ze środków budżetowych Miasta Gdańska. W ramach zarządzania usługami społecznymi wykorzystywano systemem informatyczny składający się z modułów funkcjonalnych wspierających: 1) udzielanie dotacji dla podmiotów realizujących zadania w obszarze pożytku publicznego i zdrowia publicznego; 2) przyznawanie stypendiów dla uczniów, studentów i artystów; 3) rozliczanie wniosków; 4) nabór wniosków dotyczących zakupu i promocji wydawnictw i dzieł sztuki oraz nagród w obszarze kultury; 5) udzielanie dotacji dla podmiotów realizujących zadania w obszarze sportu. W 2023 r. system odnotował blisko 4 tys. złożonych wniosków, z czego dofinansowanie zostało przyznane ponad 1,5 tys. ofert na łączną kwotę przeszło 110 mln zł w ramach ponad 150 naborów organizowanych przez UMG, jednostki miejskie, a także trzech operatorów zewnętrznych w formule regrantingu.
- Unikatowym w swojej skali projektem wykorzystującym technologie z dziedziny inteligentnych systemów transportowych (ITS) jest **Zintegrowany System Zarządzania Ruchem TRISTAR**. System pozwala na wdrażanie rozwiązań poprawiających warunki poruszania się po mieście wszystkich uczestników ruchu: pieszych, rowerzystów, pasażerów komunikacji miejskiej i kierowców. Łącznie w 2023 r. przygotowano 49 modyfikacji w ramach 39 korekt programów sygnalizacji świetlnej. Zdarzało się, że jedna korekta zawierała kilka usprawnień dla różnych grup użytkowników. Korekty polegały zarówno na modyfikacjach parametrów sterowania, jak również na tworzeniu kompleksowych algorytmów do sterowania ruchem. Wśród wdrożonych w 2023 r. usprawnień była m.in. modyfikacja programów sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu al. Adamowicza z ul. Kartuską. Dzięki zmianom nadającym priorytet tramwajom wzrosła ich prędkość przejazdu – uzyskano wynik przewyższający średnią prędkość tramwajów w całym mieście. Dodatkowo zmiany w algorytmie sygnalizacji umożliwiły zredukowanie liczby zatrzymań tramwajów w tym miejscu aż o 93%. Podobne efekty osiągnięto również przez wprowadzenie zmian na skrzyżowaniu Podwała Przedmiejskiego z ul. Łąkową. Wdrożono korektę programu sygnalizacji na skrzyżowaniu ul. Elbląskiej z Tamą Pędzichowską – skrócono czas oczekiwania pieszego na sygnał zezwalający na przejście przez ulicę.
- **Bieżący monitoring obszarów środowiskowych** w mieście pozwala na wczesne wykrywanie zagrożeń oraz prognozowanie zdarzeń niepożądanych związanych ze środowiskiem naturalnym. W związku z tym miasto monitoruje stan środowiska naturalnego m.in. za pomocą:
 - **„Gdańskiego systemu monitorowania i prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych”** – projekt jest prowadzony w części badawczej oraz inwestycyjnej. W 2023 r. zakończono II etap prac badawczych w ramach projektu. Projekt ma na celu szczegółowe rozpoznanie stanu wód podziemnych (poza obszarem zasobowym gdańskich ujęć wody), rozbudowę sieci

obserwacyjnej, stworzenie narzędzi pozwalających na weryfikowanie bieżących problemów oraz prognozowanie zachodzących zmian w środowisku gruntowo-wodnym na terenie Śródmieścia;

- **monitoringu jakości powietrza sieci ARMAG** – w 2023 r. rozbudowano sieć monitoringu o nową stację pomiarową przy ul. Lawendowe Wzgórze, która zastąpiła stację przy ul. Ostrzyckiej, zlikwidowaną wcześniej z powodu inwestycji drogowej. Wznowienie pomiarów w zbliżonej lokalizacji było ważne ze względu na zachowanie ciągłości monitoringu powietrza w tej części miasta oraz monitoring potencjalnego oddziaływania Zakładu Utylizacyjnego i Portu Czystej Energii. Łącznie na koniec 2023 r. w Gdańsku funkcjonowało sześć stacji monitoringu powietrza sieci ARMAG. Wyniki pomiarów można śledzić na stronie internetowej fundacji (<https://armaag.gda.pl>);
- **monitoringu jakości powietrza na terenie Portu Gdańsk** – 2023 r. kontynuowano pomiary pyłów zawieszonych PM_{2.5} i PM₁₀ oraz uruchomiono pomiary pyłów PM_{40–100}. Ponadto Zarząd Morskiego Portu Gdańsk codziennie dostarczał operatorom prognozę ryzyka pylenia z materiałów sypkich w celu dostosowania działań ograniczających emisję pyłów do prognozowanego ryzyka pylenia;
- **monitoringu hałasu** – pomiary prowadzone były w 40 stacjach monitorujących na bieżąco poziom hałasu w mieście;
- **monitoringu jakości wód powierzchniowych** wraz z obliczeniem ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych z terenu gminy Gdańsk do Zatoki Gdańskiej – monitoring prowadzono w 45 punktach pomiarowych, z czego 29 znajdowało się na ciekach wodnych, dziewięć – na zbiornikach wodnych, a siedem – na jeziorach;
- **monitoringu terenów, na których występują ruchy masowe ziemi**, tj. osuwisk zlokalizowanych na terenie miasta – w 2023 r. prowadzono obserwację 25 osuwisk, w ramach czego wykonano szczegółowy monitoring instrumentalny sześciu aktywnych osuwisk oraz ogólny monitoring obserwacyjny w postaci wizji w terenie 19 okresowo aktywnych osuwisk stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, budynków albo infrastruktury komunikacyjnej lub przesyłowej.
- W Przedszkolu nr 49 przy ul. Śląskiej 35A zrealizowano **program pilotażowy wprowadzenia do obiektu Zintegrowanego Systemu Zarządzania Energią (BEMS)**. Projekt uzyskał bezzwrotną dotację na zakup urządzeń kontrolno-pomiarowych i komunikacyjnych, co pozwoliło opomiarować budynek w zakresie czujników temperatury, zamontować siłowniki grzejnikowe oraz urządzenia telekomunikacyjne niezbędne do zbierania danych z czujników oraz zarządzania nimi. Zaimplementowano system informatyczny pozwalający na gromadzenie i przetwarzanie danych z czujników. Dane gromadzone przez system są analizowane na bieżąco, a parametry pracy systemu – dostosowywane w celu osiągnięcia maksymalnej optymalizacji zużycia energii. W wyniku pierwszych doświadczeń z implementacją systemu zakupiono i zamontowano również czujniki CO₂ do sal dydaktycznych i zintegrowano je z systemem informatycznym, a także zainstalowano system automatycznego otwierania okna w celu przewietrzania pomieszczeń. **Dotychczas osiągnięto 16-procentowe zmniejszenie zużycia energii elektrycznej oraz 33-procentowy spadek zużycia energii cieplnej.** Kolejnym planowanym na wiosnę 2024 r. etapem będzie instalacja fotowoltaiki na dachu części obiektu wraz z małym magazynem energii oraz montaż mechanicznej instalacji wziewno-wywiewnej z rekuperacją dla części edukacyjnej budynku.
- Zamontowano **system zdalnego sterowania ciepłem** w Miejskiej Hali Sportowej przy ul. Kołobrzeskiej 61, mający na celu zmniejszenie rachunków za dostarczane ciepło.
- Grupa GPEC nieustannie prowadziła prace nad **rozwojem własnej infrastruktury za pomocą inteligentnych i cyberbezpiecznych rozwiązań cyfrowych**. Dzięki rozwojowi m.in. nowego systemu SCADA (opartego na zbieraniu i analizie danych – *big data*), inteligentnych sieci ciepłowniczych czy inteligentnych węzłów przedsiębiorstwo jest w stanie precyzyjnie przewidywać zapotrzebowanie na ciepło, zmniejszać pobór energii elektrycznej potrzebnej do przesyłu, a także z większą dokładnością wykrywać mikrousterki. Przyczynia się to do **zmniejszenia liczby awarii ciepłowniczych i skrócenia ich średniego czasu trwania**. Grupa GPEC rozwinęła system analityczny o funkcję predykcji awarii, która umożliwi wcześniejsze wykrywanie anomalii pracy obiektów infrastruktury ciepłowniczej, oraz przeprowadziła pierwsze podsumowania działań optymalizacyjnych zużycia energii cieplnej dla klientów – potwierdziły one osiągnięcie oszczędności na zakładanym poziomie (do 7% w zużyciu ciepła). Nowoczesna opomiarowana sieć ciepłownicza pozwala na zdalne zarządzanie przesyłem ciepła z poziomu pulpitu dyspozytora oraz skutecznie wpływa na ograniczenie strat na przesyłe.

- 1 czerwca 2023 r. zainicjowano międzynarodowy projekt „Digi Inclusion” realizowany w ramach programu URBACT IV. Jego celem jest **przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców miast i zwiększenie integracji cyfrowej** nie tylko poprzez zapewnienie dostępu do technologii, ale także przez umożliwienie ludziom rozwijania umiejętności niezbędnych, by korzystać z możliwości świata cyfrowego. Projekt – realizowany w partnerstwie takich państw, jak: Łotwa, Grecja, Portugalia, Polska, Rumunia, Francja, Włochy, Bośnia i Hercegowina – zakończy się 31 grudnia 2025 r.

7.4. Bezpieczeństwo na drogach i w przestrzeni publicznej

Jedną z podstawowych potrzeb człowieka, odgrywającą dużą rolę w wartościowaniu otoczenia i ocenie jakości życia, stanowi bezpieczeństwo. W 2023 r. w dalszym ciągu poczucie bezpieczeństwa warunkowała w dużym stopniu agresja Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy. Bezpieczeństwo ma szczególne znaczenie w ujęciu zdrowia publicznego, ekonomicznym, środowiskowym, infrastrukturalnym, a także w zakresie mobilności i transportu, integracji społecznej i kulturowej oraz w przestrzeni publicznej. Kompleksowe działania zapewniające indywidualne i zbiorowe poczucie bezpieczeństwa przeciwdziałają różnego rodzaju konfliktom, polaryzacji społecznej i segregacji przestrzennej. Jednocześnie stanowią odpowiedź na zmieniające się wymogi społeczne w zakresie bezpieczeństwa i komfortu życia.

BEZPIECZEŃSTWO W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Organy państwa i jednostki samorządowe są ustawowo zobowiązane do zapewnienia ładu i porządku publicznego. To jedno z podstawowych zadań publicznych nałożonych na gminę. Poziom bezpieczeństwa jest szczególnie ważny w odniesieniu do przestrzeni publicznych pełniących funkcję miejsc spotkań i aktywności mieszkańców.

W przestrzeni miasta działania skupiają się na rozwoju monitoringu miejskiego, kształtowaniu architektonicznym atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni oraz fizycznym zabezpieczeniu obszarów o dużym udziale ruchu pieszego. Oprócz działań inwestycyjnych, do mieszkańców skierowanych jest wiele programów w szerokiej tematyce: przeciwdziałania przestępczości, bezpieczeństwa w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania, bezpieczeństwa w szkole i ruchu drogowym, bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ekologicznego – a ponadto w zakresie społecznym: bezpieczeństwa osób wykluczonych społecznie, przemocy w rodzinie, bezpieczeństwa imigrantów czy działań prozdrowotnych.

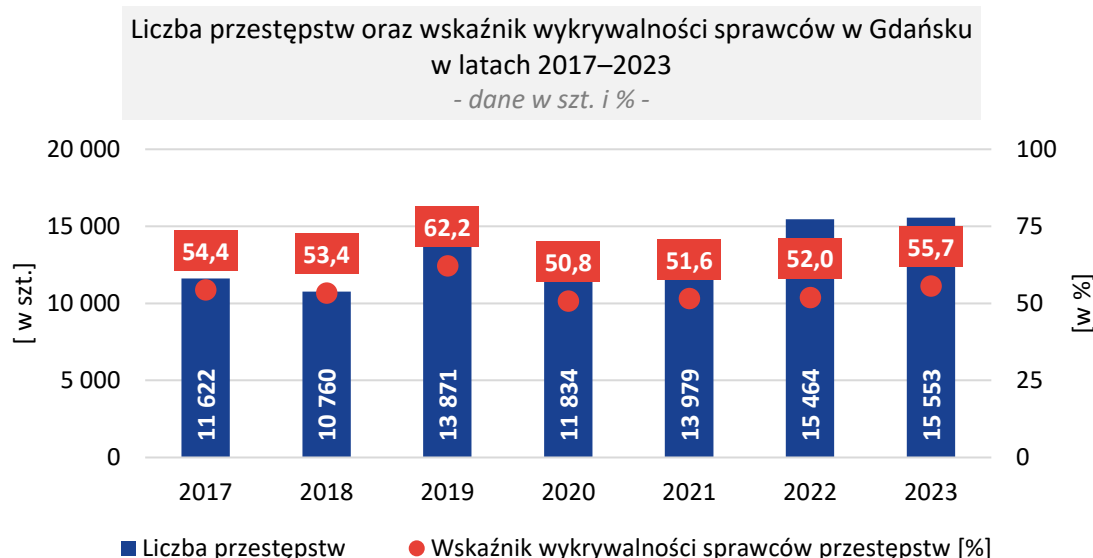
W celu zwiększenia bezpieczeństwa każdego roku są przeprowadzane ćwiczenia i działania treningowe. W 2023 r. przeprowadzono ćwiczenia z zakresu ochrony przeciwpowodziowej miasta Gdańska, ćwiczenia obronne, ćwiczenia nt. prowadzenia działań ratowniczych, systemu alarmowania, współdziałania służb ratowniczych. Dodatkowo w przestrzeni publicznej miasta funkcjonuje ogólnodostępna sieć defibrylatorów. Ich łączna liczba wynosi 48 (w 2022 r. – 47). Dodatkowo urządzenia zamontowane są również w pojazdach komunikacji miejskiej. W 2023 r. w defibrylator wyposażonych było 206 pojazdów komunikacji miejskiej (186 w 2022 r.), w tym 115 autobusów i 91 tramwajów.

W 2023 r. ogólnodostępna sieć defibrylatorów składała się z 48 urządzeń w przestrzeni publicznej miasta (o 1 więcej niż w 2022 r.) oraz w 206 pojazdach komunikacji miejskiej (o 20 więcej niż w 2022 r.).

Realizacja zadań ma prowadzić do osiągnięcia celu w postaci poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, ograniczenia skali przestępczości, zagrożeń oraz zwiększenia świadomości obywateli. W 2023 r. odnotowano 15,5 tys. przestępstw, co w porównaniu z rokiem poprzednim wskazuje na nieznaczny wzrost ich liczby (+89 przestępstw; +0,6% r/r). Widoczny jest również wzrost liczby przestępstw przeciwko mieniu – 10 025 w 2023 r. w porównaniu z 6701 przestępstw w 2017 r. (+3324 przestępstwa; +49,6% w analizowanym okresie). Można jednak zauważyć, że w latach 2021–2023 przestępczość przeciwko mieniu utrzymuje się na zbliżonym poziomie ponad 10 tys. aktów rocznie. Są to m.in.: kradzieże, kradzieże z włamaniem, rozboje, kradzież rozbójnicza, oszustwa, oszustwa komputerowe, niszczenie lub uszkodzenie mienia. Jednak od 2020 r. zauważalny jest sukcesywny wzrost ogólnego poziomu wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. W 2023 r. ukształtował się on na poziomie 55,7% (52,0% w 2022 r.; +3,7 pkt proc. r/r).

W reprezentatywnym Badaniu Jakości Życia, które jest przeprowadzane cyklicznie, mieszkańcy pytani są o poczucie bezpieczeństwa w dzień i w nocy oraz poczucie bezpieczeństwa w zakresie mienia i ochrony życia. Mieszkańcy oceniają również skuteczność i szybkość działania Policji i Straży Miejskiej, a także relacje z sąsiadami w zakresie pomocy sąsiedzkiej. W Badaniu Jakości Życia w 2023 r. mieszkańcy ocenili całkowite

poczucie bezpieczeństwa na poziomie 4,00 (3,89 w badaniu w 2021 r.). Na przestrzeni lat 2016–2023 widoczny jest systematyczny wzrost poziomu oceny bezpieczeństwa – łącznie o 0,27 pkt (3,73 w badaniu w 2016 r.).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W 2023 r. w miejskim systemie monitoringu wizyjnego pracowało 479 kamer, w tym 198 kamer obrotowych oraz 281 stałopozycyjnych i dookólnych.

Przestępstwa stwierdzone w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przestępstwa stwierdzone ogółem		11 622	10 760	13 871	11 834	13 979	15 464	15 553
w tym	o charakterze kryminalnym	7639	8065	8555	8676	9607	10 335	10 618
	o charakterze gospodarczym	3202	1819	4313	2253	3470	4219	3992
	drogowych	533	587	615	580	548	582	510
Z liczby ogółem przestępstwa:								
przeciwko życiu i zdrowiu		265	279	236	218	191	219	220
przeciwko mieniu		6701	6803	9153	7878	10 079	10 296	10 025
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji		643	703	679	650	630	661	550
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności		302	448	805	395	497	452	378
przeciwko rodzinie i opiece		196	734	547	469	406	469	517
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw [%]		54,4	53,4	62,2	50,8	51,6	52,0	55,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku (KM PSP) jest umundurowaną formacją przeznaczoną przede wszystkim do zwalczania pożarów oraz innych miejscowych zagrożeń. Ważnym aspektem działań KM PSP jest sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie miasta. Siedziba KM PSP znajduje się przy ul. Beniowskiego 7. W celu umożliwienia podejmowania działań ratowniczo-gaśniczych na terenie miasta Gdańska funkcjonuje sześć jednostek ratowniczo-gaśniczych (JRG):

- JRG nr 1 (ul. Partyzantów 34) – jednostka włączona dodatkowo do grupy ratownictwa technicznego;
- JRG nr 2 (ul. Siennicka 30/40) – jednostka włączona dodatkowo do grupy ratownictwa wodno-nurkowego;

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- JRG nr 3 (ul. Trakt św. Wojciecha 263) – jednostka włączona dodatkowo do krajowej bazy sprzętu logistycznego;
- JRG nr 4 (ul. Marynarki Polskiej 177);
- JRG nr 5 (ul. Beniowskiego 7);
- JRG nr 6 (ul. Jabłoniowa 5) – jednostka włączona dodatkowo do grupy poszukiwawczo-ratowniczej.

Na koniec 2023 r. w KM PSP zatrudnionych było 304 funkcjonariuszy i siedmioro pracowników cywilnych, w tym trzy osoby w korpusie służby cywilnej oraz cztery osoby na stanowiskach pomocniczych, robotniczych i obsługi. Strażacy w 2023 r. podjęli łącznie 4864 interwencje (o 12,8 % mniej niż w 2022 r.). Na liczbę tę złożyły się: 1135 pożarów, 3181 miejscowych zagrożeń oraz 548 fałszywych alarmów. Średnio jednostki gdańskiej straży pożarnej wyjeżdżały do zdarzeń ok. 13 razy w ciągu 1 doby.

Zapewnienie należytego stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta to główne zadanie funkcjonariuszy **Komendy Miejskiej Policji (KMP)**. W 2023 r. w KMP zadania realizowało 926 funkcjonariuszy. Realizację zadań służbowych wspomagało 166 pracowników Policji. Siedziba KMP znajduje się przy ul. Nowe Ogrody 27. Rejon miasta podzielony jest administracyjnie na osiem komisariatów:

- I Komisariat Policji (ul. Platynowa 6f);
- II Komisariat Policji (ul. Długa Grobla 4);
- III Komisariat Policji (ul. Biała 1a);
- IV Komisariat Policji (ul. Kaprów 14);
- V Komisariat Policji (ul. Obrońców Wybrzeża 19);
- VI Komisariat Policji (ul. Kasztanowa 6);
- VIII Komisariat Policji (ul. Kartuska 245);
- IX Komisariat Policji (ul. Balcerskiego 35).

W zapewnieniu porządku i bezpieczeństwa z policją współpracuje **Straż Miejska**. W 2023 r. efektem wspólnych działań było m.in. zabezpieczanie 51 imprez masowych. Siedziba Straży Miejskiej znajduje się przy ul. Elbląskiej 54/60. W jej strukturze funkcjonują następujące referaty:

- Referat Interwencyjny (ul. Elbląska 54/60);
- I Referat Dzielnicowy (ul. Gospody 2c);
- II Referat Dzielnicowy (ul. Elbląska 54/60);
- III Referat Dzielnicowy (al. Grunwaldzka 186);
- IV Referat Dzielnicowy (ul. Orfeusza 2);
- V Referat Dzielnicowy (ul. Wilanowska 2);
- VI Referat Dzielnicowy (ul. Elbląska 54/60);
- Referat Ekologiczny (ul. Biała 1b);
- Referat Profilaktyki (ul. Elbląska 54/60).

Straż Miejska w Gdańsku w 2023 r. podjęła 44 557 interwencji (53 466 w 2022 r.), udzielając 1833 pouczeń (2925 w 2022 r.), wystawiając 39 434 mandatów karnych (46 612 w 2022 r.) oraz 1444 wniosków o ukaranie do sądu (1935 w 2022 r.). Ważnym obszarem działalności Straży Miejskiej jest przeciwdziałanie nielegalnemu spalaniu odpadów. W strukturze Straży Miejskiej funkcjonuje Referat Ekologiczny – Eko Patrol, którego główne zadania to: walka z paleniem odpadami w piecach, egzekwowanie obowiązku segregacji odpadów oraz kontrola nad gospodarką odpadami. Funkcjonariusze zostali wyposażeni w mobilne laboratorium i prowadzą systematyczne kontrole w sezonie grzewczym. Referat Ekologiczny stanowi też element miejskiego systemu pomocy zwierzętom.

Na numer alarmowy 986 mieszkańcy mogą zgłaszać potrzebę podjęcia interwencji. W 2023 r. dyżurni Straży Miejskiej odebrali 24 309 zgłoszeń. Dotyczyły one m.in. wykroczeń drogowych – 13 453 zgłoszenia; ochrony środowiska i gospodarowania odpadami – 2 616 zgłoszeń; zwierząt – 2 954 zgłoszenia.

Całodobowo przestrzeń publiczna jest monitorowana przy wykorzystaniu 479 kamer (451 w 2022 r.), w tym 198 kamer obrotowych (187 w 2022 r.) oraz 281 kamer stałopozycyjnych i dookólnych (264 w 2022 r.). Operatorzy monitoringu w 2023 r. ujawnili i przekazali dyżurnym komisariatów policji 1665 zdarzeń, a 418 zostało bezpośrednio przekazanych do interwencji patrolom Straży Miejskiej.

W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej i zagrożenia bezpieczeństwa w Gdańsku w gotowości pozostają służby ratownicze oraz miejskie struktury, które – dysponując wiedzą i sprzętem – podejmują działania ratownicze, przeciwdziałają zagrożeniu i ratują życie gdańszczan. W dalszym ciągu jednym z kluczowych

elementów zarządzania kryzysowego z dostępem do systemów wykrywania i alarmowania oraz wczesnego ostrzegania ludności jest **Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego (MCZK)**, które znajduje się w strukturze Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. W skład MCZK wchodzić mogą dodatkowe podmioty, takie jak: stanowisko kierowania Straży Miejskiej, Gdańskie Centrum Kontakt (wykonujące również zadania dawnego Dyżurnego Inżyniera Miasta). Przez 24 godz. na dobę dyżurni – wykorzystując dane otrzymywane z terenu miasta, podmiotów i instytucji współdziałających, systemów (m.in. systemu monitoringu wizyjnego, systemu pomiarów meteorologicznych i hydrologicznych aglomeracji miejskiej), a także ostrzeżenia Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – monitorują zaistniałe zagrożenia i reagują na nie. Najważniejsze informacje o wszelkich zagrożeniach i utrudnieniach są przekazywane mieszkańcom w ciągu kilku sekund dzięki mobilnemu systemowi informacji SISMS z wykorzystaniem komunikacji trzema kanałami: przez SMS-y, e-maile lub aplikację Blisko. Podczas zdarzeń o charakterze kryzysowym w MCZK odbywają się posiedzenia Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. MCZK to również miejsce, w którym koordynowane są działania związane z bezpieczeństwem przestrzeni publicznej podczas organizowanych różnego rodzaju wydarzeń, takich jak imprezy masowe, zgromadzenia publiczne czy inne mogące mieć wpływ na właściwe funkcjonowanie miasta.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ:

- Kontynuowano realizację **Miejskiego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli** uchwalonego na lata 2022–2024. Do jego głównych założeń zaliczają się: poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego przez zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń, wzrost poczucia bezpieczeństwa, kształtowanie właściwych postaw dzieci i młodzieży, zapobieganie zachowaniom patologicznym, pomoc osobom w kryzysie, poprawa bezpieczeństwa pożarowego, bezpieczeństwa w ruchu drogowym czy bezpieczeństwa ekologicznego. Podstawowym założeniem programu jest **stała współpraca samorządu lokalnego – Gminy Miasta Gdańska i jej jednostek organizacyjnych**, w tym Urzędu Miejskiego, Straży Miejskiej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Gdańskiego Zarządu Dróg i Zieleni, Gdańskiego Ośrodka Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień z Policją, Państwową Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdańsku, Państwową Strażą Pożarną, Powiatowym Inspektoratem Weterynarii i innymi podmiotami mającymi wpływ na poziom bezpieczeństwa. Współpraca oparta jest na partnerstwie, wymianie doświadczeń oraz współdziałaniu na poszczególnych płaszczyznach – w zakresie takich tematów, jak: przestępczość pospolita, bezpieczeństwo w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania, bezpieczeństwo osób wykluczonych społecznie, przemoc w rodzinie, bezpieczeństwo w szkole, bezpieczeństwo w ruchu drogowym, bezpieczeństwo ekologiczne, bezpieczeństwo przeciwpożarowe, działania prozdrowotne, choroby odzwierzęce, przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi, bezpieczeństwo imigrantów z podziałem na poszczególnych realizatorów działania. W 2023 r. programy realizowały m.in. następujące podmioty:
 - Policja – 10 programów profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących m.in. podniesienia poziomu bezpieczeństwa osób w podeszłym wieku (Bezpieczny Senior), zapewnienia bezpieczeństwa turystów na terenie miasta (Bezpieczny Turysta);
 - Straż Miejska – siedem programów edukacyjnych dotyczących m.in. bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tolerancji oraz zapobiegania przemocy rówieśniczej, udzielania pierwszej pomocy;
 - Państwowa Straż Pożarna – trzy programy dotyczące bezpieczeństwa pożarowego;
 - Gdański Zarząd Dróg i Zieleni oraz Wydział Gospodarki Komunalnej UMG – trzy programy w zakresie edukacji komunikacyjnej;
 - Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień – dwa programy profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu;
 - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie – 10 programów w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osobom bezdomnym, imigrantom, osobom/rodzinom w kryzysie;
 - Powiatowy Inspektorat Weterynarii – dwa programy w zakresie zasad postępowania z ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego oraz zagrożeń dotyczących występowania chorób zakaźnych zwierząt.
- Gdańsk wspierał działalność **Komendy Miejskiej PSP w Gdańsku**, która jest umundurowaną formacją przeznaczoną przede wszystkim do zwalczania pożarów oraz innych miejscowych zagrożeń. Z budżetu miasta dofinansowano bieżącą działalność straży kwotą 373,5 tys. zł. Dofinansowano m.in. Program Zapobiegania Przestępczości oraz Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli, instalację

7. | DOSTĘPNE MIASTO

fotowoltaiczną dla JRG nr 1 oraz zadanie „Słoneczne dachy w Państwowej Straży Pożarnej – Komenda Miejska PSP w Gdańsku”.

- Działanie PSP na terenie miasta wspierają **trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP)**, które z uwagi na wysoki poziom wyposażenia i wyszkolenia są włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Dwie z nich to typowe jednostki OSP przewidziane do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych (OSP Gdańsk-Sobieszewo z siedzibą przy ul. Turystycznej 28 oraz OSP Gdańsk-Świbno z siedzibą ul. Boguckiego 98), trzecią formacją jest jednostka wyspecjalizowana w działaniach poszukiwawczo-ratowniczych, z siedzibą przy ul. Jabłoniowej 5. Miasto w 2023 r. dofinansowało działanie OSP kwotą 425 tys. zł, którą przeznaczono m.in. na zapewnienie gotowości bojowej i zakup sprzętu ratowniczego.
- Zapewnienie należytego stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta to główne zadanie funkcjonariuszy **Komendy Miejskiej Policji (KMP)**. Z budżetu miasta przekazano do KMP środki w wysokości 383,9 tys. zł na fundusz wsparcia realizacji konkretnych zadań, w tym na dodatkowe patrole i zakup dwóch samochodów służbowych, a także na realizację Miejskiego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli. Funkcjonariusze brali udział w zabezpieczeniach wydarzeń na terenie miasta, w tym największych, tj. Jarmarku św. Dominika i imprez towarzyszących, uroczystości związanych z obchodami rocznicy Sierpnia '80, Morskich Żeglarskich Mistrzostw Polski, meczów żużlowych I ligi z udziałem drużyny Wybrzeże Gdańsk, meczów piłki nożnej z udziałem drużyny Lechia Gdańsk, licznych koncertów i innych imprez, w tym tych o charakterze sportowym odbywających się w przestrzeni publicznej na terenie całego miasta. Funkcjonariusze KMP zabezpieczali również zgromadzenia publiczne odbywające się na terenie Gdańska. W okresie od czerwca do sierpnia, dzięki środkom finansowym na dodatkowe patrole przyznanych uchwałą Rady Miasta, uformowano 250 dwuosobowych patroli.
- W zapewnieniu porządku i bezpieczeństwa z policją współpracuje **Straż Miejska**. W 2023 r. efektem ich wspólnych działań było m.in. zabezpieczanie 51 imprez masowych. W 2023 r. wyposażenie Straży Miejskiej zostało uzupełnione o jeden radiowóz z napędem na cztery koła – do patrolowania i podejmowania interwencji w trudnym terenie. Do zadań Straży Miejskiej należy również obsługa systemu miejskiego monitoringu administrowanego przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMG. Operatorzy monitoringu w 2023 r. ujawnili 1665 zdarzeń (i przekazali informacje o nich dyżurnym komisariatów Policji), a 418 zostało bezpośrednio przekazanych do interwencji patrolom Straży Miejskiej.
- Kontynuowano rozpoczęty w październiku 2022 r. program profilaktyczny Straży Miejskiej **„Postępowanie ze zwierzętami – Uważaj – Dzikie zwierzęta w mieście”**. Cele programu to wzrost świadomości mieszkańców na temat zagrożeń ze strony dzikich zwierząt oraz nauka zasad bezpiecznego kontaktu z takimi zwierzętami. Program skierowany jest do dzieci z placówek przedszkolnych (w wieku 3–6 lat), dzieci ze szkół podstawowych (w wieku 6–13 lat) oraz seniorów. W 2023 r. przeprowadzono 603 spotkania, w których uczestniczyło 12 426 dzieci ze szkół podstawowych i przedszkoli. Ponadto Straż Miejska przygotowała ulotki skierowane do dorosłych, które dotyczyły zasad postępowania z dzikimi zwierzętami w mieście. Ulotki zawierają numery telefonów do wszystkich instytucji pomagających rannym lub zagubionym zwierzętom.
- Wśród zadań Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMG znajdują się także interwencje związane ze zdarzeniami losowymi i ludzkimi tragediami czy z **wyłapywaniem i wywożeniem z miasta dzikich zwierząt, w szczególności dzików**. W 2023 r. zatrudniono osoby do działań dotyczących postępowania z dzikimi zwierzętami. Zawarto umowę na świadczenie usług całodobowego podejmowania interwencji w zakresie usuwania zagrożeń życia i zdrowia ludności ze strony grubej zwierzyny łownej na terenie miasta.
- Pod koniec 2023 r. w Gdańsku **liczba rejestracji w systemie SISMS wykorzystywanym do informowania mieszkańców o zagrożeniach i utrudnieniach wynosiła ok. 43 tys.** Dyżurni MCZK monitorują stan 48 defibrylatorów zainstalowanych w przestrzeni publicznej miasta (47 w 2022 r.) oraz Miejskiego Systemu Ostrzegania i Alarmowania, w którym zainstalowane są 82 syreny elektroniczne.
- Na terenie Gdańska, **w celu zwiększenia bezpieczeństwa, każdego roku są przeprowadzane ćwiczenia i działania treningowe**. W 2023 r. prowadzono ćwiczenia obronne, ćwiczenia z zakresu ochrony przeciwpowodziowej miasta, prowadzenia działań ratowniczych, systemu alarmowania, współdziałania służb ratowniczych z MCZK i jednostkami samorządu terytorialnego, Policji oraz służb porządkowych.
- W przypadku wystąpienia zagrożenia powodzią lub lokalnymi podtopieniami Prezydent Miasta Gdańska korzysta ze wsparcia Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w zakresie podejmowania

działań wymagających koordynacji akcji ratowniczej i zaangażowania w nią sił i środków na różnych szczeblach administracyjnych. Dokumentami pomocniczymi dla działań koordynacyjnych są „**Plan operacyjny ochrony przed powodzią miasta Gdańska**” (który określa zakres zadań poszczególnych służb i jednostek miejskich w celu zwiększenia odporności miasta m.in. na występowanie nawałnych deszczów, nagłych powodzi czy innych ekstremalnych zjawisk pogodowych) oraz „**Plan Zarządzania Kryzysowego**”. Dodatkowym dokumentem, jaki został wdrożony, jest „**Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Gdańska**”, który ma na celu przygotowanie miasta i mieszkańców na konsekwencje zmian klimatu. Cały czas rozwijana jest infrastruktura przeciwpowodziowa miasta. Dużą wagę przykładają się także do zwiększania mikroretencji poprzez tworzenie łąk miejskich, ogrodów deszczowych i innych form zieleni retencyjnej.

- W 2023 r. wybudowano **całoroczny, modułowy obiekt w konstrukcji kontenerowej dla służb ratownictwa wodnego Gdańskiego Ośrodka Sportu (GOS) i klubu Morsów** przy wejściach na plażę nr 73 i 74.
- W samym 2023 r. na inwestycje związane z **rozbudową miejskiego systemu monitoringu wizyjnego** wydatkowano kwotę 1,72 mln zł (w tym 345 tys. zł z Budżetu Obywatelskiego). Rozbudowa systemu monitoringu obejmowała dzielnice: Śródmieście, Wrzeszcz Dolny, Aniołki, Wzgórze Mickiewicza, Przymorze Małe. Istniejące punkty kamerowe modernizowano w dzielnicach: Śródmieście, Wrzeszcz Dolny oraz Aniołki. Dodatkowo do systemu monitoringu włączono dwie kamery w ramach inwestycji DRMG w dzielnicy Nowy Port oraz kamerę zainstalowaną przez Radę Dzielnicy Strzyża. Obecna liczba kamer pracujących w miejskim systemie monitoringu wizyjnego wynosi 479 (451 w 2022 r.), z czego 198 (187 w 2022 r.) to kamery obrotowe, a 281 (264 w 2022 r.) – stałopozycyjne i dookólne.

BEZPIECZEŃSTWO NA DROGACH – WIZJA ZERO

W kwestii bezpieczeństwa na drogach w Gdańsku podstawę stanowi „Wizja Zero” zakładająca zero wypadków śmiertelnych. Bezpieczeństwo mieszkanki i mieszkańców jest nadrzędną wartością, która wpływa bezpośrednio na poczucie komfortu oraz jakość życia. Rozwój i funkcjonowanie miasta wiąże się nierozdzielnie z dbaniem o bezpieczeństwo jego użytkowników w wymiarze horyzontalnym – bez względu na sferę życia. „Wizja Zero” realizowana jest m.in. przez wprowadzanie ruchu uspokojonego (stref tempo 30), ograniczanie maksymalnej dopuszczalnej prędkości, wprowadzanie ruchu jednokierunkowego oraz tworzenie naziemnych przejść dla pieszych.

W zakresie poprawy poziomu bezpieczeństwa na drogach sukcesywnie są rozszerzane i udoskonalane strefy uspokojonego ruchu. W 2023 r. strefą ruchu uspokojonego objętych było 631,6 km dróg – 66,9% (497,7 km w 2017 r.; +133,9 km). Realizowane są działania mające na celu poprawę widoczności oraz doświetlanie przejść dla pieszych i przejazdów rowerowych. Tylko w 2023 r. doświetlono 12 km dróg, chodników i ciągów pieszych, w tym ponad 9 km w ramach programu „Jaśniejszy Gdańsk”. Długość ciągów, które mają być oświetlone w okresie trwania całego programu zaplanowanego na lata 2017–2025, sięgnie 185 km.

W ramach programu „Jaśniejszy Gdańsk” w 2023 r. oświetlono 9,3 km ulic, chodników i ciągów pieszych w 27 lokalizacjach – za kwotę blisko 5 mln zł.

Miasto prowadzi działania poprawiające bezpieczeństwo na drogach (w ruchu pieszym, rowerowym i drogowym) i w przestrzeni publicznej. W obszarze bezpieczeństwa na drogach wprowadzane są m.in. strefy ruchu uspokojonego oraz prowadzi się audyt warunków ruchu rowerowego i pieszego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Realizowane są programy zwiększające bezpieczeństwo:

- **Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gdańska 2030** – powstał w ramach projektu CityMobilNet z programu URBACT III, a jego głównym celem jest zrównoważenie sposobu przemieszczania się osób na terenie miasta;
- **Gdański Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2016–2030** – określa kierunki polityki miasta w zakresie działań zmierzających do redukcji zagrożenia życia i zdrowia związanego z ruchem drogowym.

Drugim bardzo ważnym aspektem podnoszących poziom bezpieczeństwa są działania zwiększające świadomość mieszkańców – działania edukacyjne, które docierają do wszystkich grup uczestników ruchu niezależnie od wybieranego przez nich środka transportu. W obszarze edukacji komunikacyjnej realizowany jest m.in. **program edukacyjny „Gotowi do drogi”**. Jest on adresowany do najmłodszych uczestników ruchu

7. | DOSTĘPNE MIASTO

drogowego – przedszkolaków i uczniów gdańskich szkół podstawowych w wieku 6–8 lat – i ma na celu przybliżenie zasad ruchu drogowego w przystępny, dostosowany do wieku i atrakcyjny sposób.

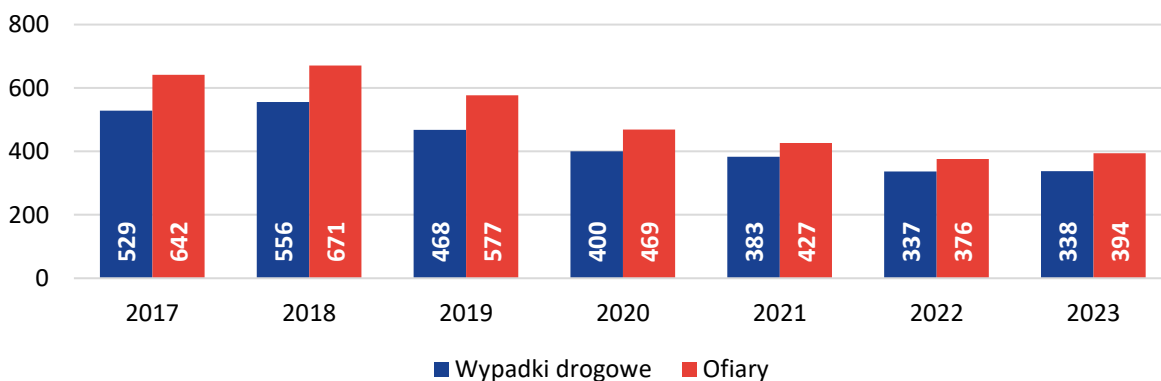
W 2023 r. Gdańsk został laureatem corocznego konkursu „Dokonałość w Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego” organizowanego przez Komisję Europejską w ramach Europejskiej Karty Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Miasto doceniono za Gdański Program Uspokojenia Ruchu oraz Gdański Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

Wszystkie działania podejmowane na rzecz poprawy komfortu i bezpieczeństwa komunikacyjnego są bardzo istotne w kontekście zwiększania mobilności aktywnej mieszkańców oraz podnoszenia ich jakości życia.

Realizacja odpowiednich kampanii społecznych pozwala na promowanie dobrych praktyk nie tylko wśród uczestników ruchu, ale także wśród wszystkich użytkowników przestrzeni miejskich.

Efekty działań wzmacniających bezpieczeństwo na drogach widoczne są m.in. w sukcesywnym spadku liczby wypadków drogowych i ich ofiar. W latach 2017–2023 liczba wypadków drogowych systematycznie spadała, przy czym w 2023 r. zauważalne jest zatrzymanie tego trendu. Na przestrzeni lat widoczny jest również trend spadkowy, jeśli chodzi o liczbę ofiar wypadków drogowych, przy czym w najnowszym okresie zauważalny jest ich wzrost (w stosunku do sytuacji z 2022 r.). W 2023 r. odnotowano 394 ofiary wypadków drogowych – o 18 więcej niż rok wcześniej. Ogólna liczba wypadków w całym okresie 2017–2023 zmalała aż o 191 (-36,1%), a liczba ofiar wypadków drogowych spadła o 248 (-38,6%).

Wypadki drogowe i ich ofiary na drogach w Gdańsku w latach 2017–2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informatorów o sytuacji społeczno-gospodarczej Gdańska oraz danych Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku.

Wypadki drogowe i ich ofiary na drogach w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wypadków drogowych ogółem		529	556	468	400	383	337	338
na 100 tys. ludności		113,95	119,66	99,38	82,21	78,76	69,29	69,35
Liczba ofiar wypadków drogowych ogółem		642	671	577	469	427	376	394
w tym	ofiary śmiertelne	13	11	11	15	9	8	6
	ranni	629	660	566	454	418	368	388

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informatorów o sytuacji społeczno-gospodarczej Gdańska oraz danych Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE DOSTĘPNE MIASTO W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA KOMUNIKACYJNEGO:

- W 2023 r. oświetlono łącznie ok. 12 km dróg, chodników i ciągów pieszych, w tym 9,3 km w ramach programu „Jaśniejszy Gdańsk”. Zaplanowany na lata 2017–2025 program „Jaśniejszy Gdańsk” polega na budowie i modernizacji oświetlenia ulicznego z użyciem energooszczędnych technologii oświetleniowych. W ramach programu doświetlono 27 lokalizacji za kwotę blisko 5 mln zł. Nowe oświetlenie pojawiło się przy ulicach: Podjazd, Groszkowej, Żonkilowej, Gdańskiego Kolarza,

Bieszczadzkiej, Beskidzkiej, Bluszczowej, Tulipanów, Goździkowej, Wieżyckiej Bergiela (w okolicy posesji nr 4), Zagórnej, Goszczyńskiego, Wiłkomirskiego, Wspornikowej, Orzechowej, Zatokowej, Warszawskiej (nr 45a–b i 55c–f), Białostockiej, Ornitologów, Czaplewskiej, Wschodniej, Wołyńskiej, Źródlanej, przy skwerze na skrzyżowaniu ul. Matki Polki z ul. Partyzantów, w ciągu pieszym przy ul. Lawendowe Wzgórze między obiektem Szkoły Podstawowej nr 6 a Przedszkolem nr 68, w ciągu pieszym wzdłuż Kanału Raduni od ul. Mennonitów do ul. Zaroślak.

- W ramach działań poprawiających bezpieczeństwo wykonano **oświetlenie ciągów pieszych ze środków Budżetu Obywatelskiego**:
 - w parku Na Zboczu;
 - wzdłuż prawego wału Optywu Motławy;
 - przy terenach rekreacyjnych i boisku obok ul. Osiedlowej;
 - w parku rekreacyjnym przy ul. Piecowskiej i ul. Taborowej.
- W zakresie Budżetu Obywatelskiego trwają również **prace przygotowawcze nad oświetleniem parku przy ul. Biskupia Górka**.
- W celu **poprawy bezpieczeństwa pieszych** wykonano następujące działania w zakresie ciągów pieszych oraz przejść dla pieszych:
 - poszerzono istniejący chodnik przy ul. Wieżyckiej i zbudowano przejście dla pieszych przy skrzyżowaniu z ul. Świętokrzyską;
 - wyremontowano wyniesione chodniki przejezdne przy ul. Myśliwskiej, na skrzyżowaniu z ul. Bulońską oraz na skrzyżowaniu ul. Powstania Listopadowego z ul. Bulońską;
 - zbudowano wyniesione przejścia dla pieszych w następujących lokalizacjach:
 - ul. Michałowskiego – na wysokości tunelu pod linią PKM,
 - ul. Kartuska – na skrzyżowaniu z ul. Kolonia Zręby,
 - ul. Strzelecka – przy skrzyżowaniu z ul. Nowe Ogrody,
 - ul. Reformacka,
 - ul. Kamienna Grobla;
 - zbudowano przejście dla pieszych z azylem na ul. Kaczyńskiego;
 - przebudowano przejścia dla pieszych na ul. Kartuskiej Północnej oraz na ul. Małomiejskiej (w pobliżu ul. Kadmowej);
 - przebudowano ciągi piesze i przejścia dla pieszych w rejonie skrzyżowania ul. Jaśkowa Dolina z ul. Matuszewskiego;
 - wyremontowano fragmenty chodnika i przejść dla pieszych przy dworcu PKP we Wrzeszczu (w ramach budowy parkingu rowerowego);
 - zagospodarowano skwer przy ul. Białej i ul. Waryńskiego, m.in. wybudowano ścieżki piesze, dodano ławki i urządzenia rekreacyjne (skwer funkcjonuje obecnie jako dogodny i bezpieczny skrót dla pieszych);
 - wyremontowano schody terenowe od ul. Norblina w kierunku lasu;
 - zbudowano progi zwalniające na ul. Olimpijskiej, ul. Bieszczadzkiej, ul. Sasankowej, ul. Pienińskiej;
 - zbudowano wyspy segregujące, spowalniające ruch na ul. Porębskiego, ul. Małomiejskiej i ul. Żuławskiej.
- W zakresie **poprawy bezpieczeństwa wokół Gdańskich Placówek Oświatowych** w grudniu 2023 r. odebrano dokumentację projektową na modernizację nawierzchni w obrębie dojeżdż do szkół przy ul. Czajkowskiego, ul. Matki Polki, ul. Hoene, ul. Azaliowej i ul. Rogalińskiej.
- Przy okazji **Święta Ulicy Lawendowej** przeprowadzono **ankietę, w której respondenci opowiedzieli się za ograniczeniem ruchu samochodowego i parkowania na ul. Lawendowej**. We współpracy z przedsiębiorcami miasto opracowało projekt reorganizacji ulicy w woonerf, który to został złożony przez mieszkańców do Budżetu Obywatelskiego w 2024 r. (edycja BO 2025). Wydarzenie odbyło się 7 października 2023 r. i uczestniczyło w nim 1,2 tys. mieszkańców. Program wydarzenia obejmował aspekty historyczne, kulturalne, rzemieślnicze i atrakcje dla najmłodszych. Święto wzmocniło lokalne więzi społeczne oraz dało przestrzeń do dyskusji na temat funkcji ulicy.
- W ramach **Gdańskiego Programu Uspokojenia Ruchu** w 2023 r.:
 - objęto strefami tempo 30 kolejne dzielnice: Olszynkę i Chełm;

7. | DOSTĘPNE MIASTO

- o zbudowano azyle dla pieszych, np. na ul. Jaśkowa Dolina, Małomiejskiej, Ofiar Grudna, Porębskiego, Leszczynowej;
 - o postawiono wyspę progi zwalniające, np. na ul. Łowickiej, Suchej, Nowej Olchowej, Kartuskiej Północnej, Czermińskiego;
 - o postawiono płytowe progi zwalniające, np. na ul. Pilotów, Madalińskiego, Jodłowej, Kamiennej Grobli, Żuławskiej, Michałowskiego, Gryglewskiego, Marynarki Polskiej;
 - o zbudowano wyniesione przejście dla pieszych, np. na ul. Stoczniewców, Orfeusza, Łowickiej, Michałowskiego, Reformackiej, Wielkopolskiej, Południowej, Matuszewskiego, Kartuskiej (przy ul. Kolonia Zręby), Strzeleckiej (przy ul. Nowe Ogrody);
 - o zbudowano ronda i minironda, np. przy ul. Jasieńskiej/Zwierzynieckiej, Jabłoniowej/Leszczynowej/Turzycowej;
 - o postawiono szykany (zawężenia jezdni), np. na ul. Żuławskiej;
 - o wyniesiono tarcze skrzyżowań, np. przy ul. Damroki/Kraśnięta, Ametystowej/Topazowej, Radarowej z Synów Pułku, Jodłowej/Mrongowiusza, Madalińskiego z nową drogą łączącą z ul. Ptasia;
 - o wyznaczono strefy zamieszkania, np. przy ul. Węglarskiej, na moście Stągiewnym, przy ulicy stanowiącej łącznik pomiędzy ul. Chrzanowskiego a Zamenhoffa;
 - o odseparowano ruch rowerowy i pieszy od samochodowego, np. na ul. Pomorskiej, ul. Poczty Gdańskiej, al. Grunwaldzkiej, ul. Aleksandra Majkowskiego.
- We wrześniu zakończono **montaż 107 nowych słupków blokujących**. Ograniczą one wjazd nieuprawnionych samochodów na ulice Głównego Miasta, które przeznaczone są dla pieszych i rowerzystów. Słupki zastąpiły dotychczasowe blokady: bloki kamienne, donice oraz płotki wygrodeniowe. Zamontowane słupki można podzielić na trzy kategorie:
 - o słupki stacjonarne – zapewniające trwałe zabezpieczenie przed wjazdem samochodów;
 - o słupki przenośne – możliwe do demontażu;
 - o słupki półautomatyczne – możliwe do opuszczenia do poziomu jezdni.
- Kontynuowano **Gdański Program Edukacji Komunikacyjnej „Gotowi do drogi”**, adresowany do przedszkolaków i uczniów gdańskich szkół podstawowych w wieku 6–8 lat. **Jego celem jest przybliżenie dzieciom zasad ruchu drogowego, a tym samym przyczynienie się to do poprawy bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego.** Co roku w Gdańsku programem objętych zostaje ok. 4,5 tys. dzieci, które po jego zakończeniu uzyskują tytuł Wzorowych Uczestników Ruchu Drogowego. W ramach programu organizowane są szkolenia dla nauczycieli, a placówki oświatowe otrzymują zestawy pomocy dydaktycznych. Dla szkół biorących udział w konkursach przewidziano nagrody w postaci zestawów mobilnych miasteczek drogowych. W sumie ponad 100 szkół i przedszkoli w Gdańsku jest już wyposażonych w takie pakiety. Dodatkowo w ramach programu zorganizowano **konkurs „Odblaskowa Bombka”** dotyczący edukacji w zakresie widoczności na drodze i elementów odblaskowych. Udział wzięło w nim 37 gdańskich przedszkoli, szkół podstawowych, zespołów przedszkolnych oraz zespołów szkolno-przedszkolnych. Główną nagrodą była przejażdżka zabytkowym gdańskim tramwajem, ponadto przygotowano zestawy pomocy dydaktycznych w zakresie wychowania komunikacyjnego
- Kontynuowano **audyt i certyfikację warunków dla ruchu rowerowego i pieszego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych**. W 2023 r. przeprowadzono audyty w kolejnych ośmiu gdańskich placówkach: Gdańskiej Autonomicznej Szkole Podstawowej, SP nr 1, SP nr 15, SP nr 56, SP nr 59, SP nr 89, ZSP nr 5, ZSP nr 8. Audyty składają się z rozeznania w terenie w kwestiach drogi dzieci i młodzieży do szkoły i stanu infrastruktury oraz ze spotkań z dyrekcją placówek. Prowadzone są przez pracowników różnych jednostek, w tym m.in. Policji i Straży Miejskiej.
- W 2023 r. **Gdańsk został laureatem konkursu „Dokonałość w Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego” organizowanego corocznie przez Komisję Europejską** w ramach Europejskiej Karty Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Gdański Program Uspokojenia Ruchu oraz Gdański Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2016–2030 są istotnymi elementami długofalowej polityki poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i zostały docenione przez międzynarodową kapitułę konkursową. W ścisłym finale konkursu Gdańsk wyprzedził województwo małopolskie oraz Antwerpię.

**INNOWACYJNE
MIASTO**

96 004

liczba podmiotów
gospodarczych
zarejestrowanych
w Gdańsku

źródło: Główny Urząd Statystyczny

8997 zł

przeciętne
miesięczne
wynagrodzenie
brutto w sektorze
przedsiębiorstw

źródło: Główny Urząd Statystyczny

2,1 mln TEU

przeładunki
kontenerów
w porcie morskim
w Gdańsku

źródło: Port Morski Gdańsk

5,9 mln

pasażerów
w porcie
lotniczym
w Gdańsku

źródło: Port Lotniczy Gdańsk

761

obowiązujących
miejscowych planów
zagospodarowania
przestrzennego

źródło: Biuro Rozwoju Gdańska

160

spotkań
warsztatowych
i edukacyjno-
informacyjnych
z mieszkańcami

źródło: Biuro Rozwoju Gdańska,
Biuro Architekta Miasta

4,1 mln

turystów
i odwiedzających
Gdańsk

źródło: Gdańska Organizacja Turystyczna

1,46 mln

widzów
w teatrach
i instytucjach
muzycznych

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gdańsk to innowacyjne, otwarte, dynamicznie rozwijające się miasto, którego walory gospodarcze doceniają zarówno krajowi, jak i zagraniczni inwestorzy. Na atrakcyjność Gdańska składa się wiele czynników, wśród których wymienić można atuty związane z położeniem miasta, terenami inwestycyjnymi, przestrzeniami publicznymi czy silnie zakorzenionym aspekcie kulturalnym. Do ważnych elementów należą także: wykwalifikowana kadra i baza podwykonawców, coraz szersza oferta usług dla biznesu oraz obecność w regionie silnych ośrodków naukowo-badawczych reprezentowanych przez uczelnie i instytucje otoczenia biznesu. Poza wymienionymi istotne są również: jakość życia, promowanie kompetencji przyszłości, świadomej i silnej wspólnoty, dla której kluczową wartość stanowią różnorodność kulturowa, bogate dziedzictwo oraz solidarnościowa tradycja miasta. Niezbędnym elementem są również dostępne dla wszystkich przestrzenie publiczne. Rozwój miasta do wewnątrz oraz tworzenie miasta kompaktowego to kluczowe idee przyświecające rozwojowi przestrzeni w Gdańsku. Gdańsk to jedna z kluczowych destynacji turystycznych w Polsce, istotne jest jednak takie kształtowanie turystyki, aby nie odbywała się ona kosztem jakości życia mieszkańców miasta. Ważny aspekt stanowi zrównoważenie i maksymalne zminimalizowanie negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne oraz kulturę lokalną, przy jednoczesnym generowaniu możliwości zatrudnienia mieszkańców i wpływów dla lokalnej gospodarki.

8.1. Gospodarka

ROZWÓJ INNOWACYJNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka cechuje się wysoką zdolnością do przekształcania wiedzy w nowe produkty, usługi, technologie i rozwiązania organizacyjne. Zwiększają one szanse na zdobywanie przewag rynkowych i intensyfikują procesy rozwoju społeczno-gospodarczego. Budowie nowoczesnej gospodarki wiedzy sprzyjają przede wszystkim rozwój współpracy pomiędzy biznesem, nauką a administracją oraz kooperacja między start-upami i małymi przedsiębiorstwami a średnimi i dużymi podmiotami. Dzięki temu wzmacniane są mechanizmy transferu technologii i komercjalizacji wiedzy, także w obszarach inteligentnych specjalizacji. Tak kształtowany ekosystem innowacji przyczynia się do zwiększenia liczby wspólnych projektów realizowanych przez biznes i naukę oraz do wzrostu konkurencyjności gdańskiej gospodarki.

W 2023 r. powołano **Gdańską Radę Przedsiębiorczości**. Jest ona organem doradczo-opiniotawczym prezydenta Gdańska w sprawach związanych z przedsiębiorczością lokalną. Do jej głównych zadań należą w szczególności współpraca i dialog z lokalnymi przedsiębiorcami, rekomendacja działań z zakresu wspierania przedsiębiorczości, integrowanie środowisk lokalnych przedsiębiorców oraz wspieranie aktywności publicznej dotyczącej przedsiębiorczości społecznej, w tym pobudzanie i wspieranie działań przedsiębiorczych, pobudzanie aktywności zawodowej seniorów i poprawa w świadczenia usług publicznych.

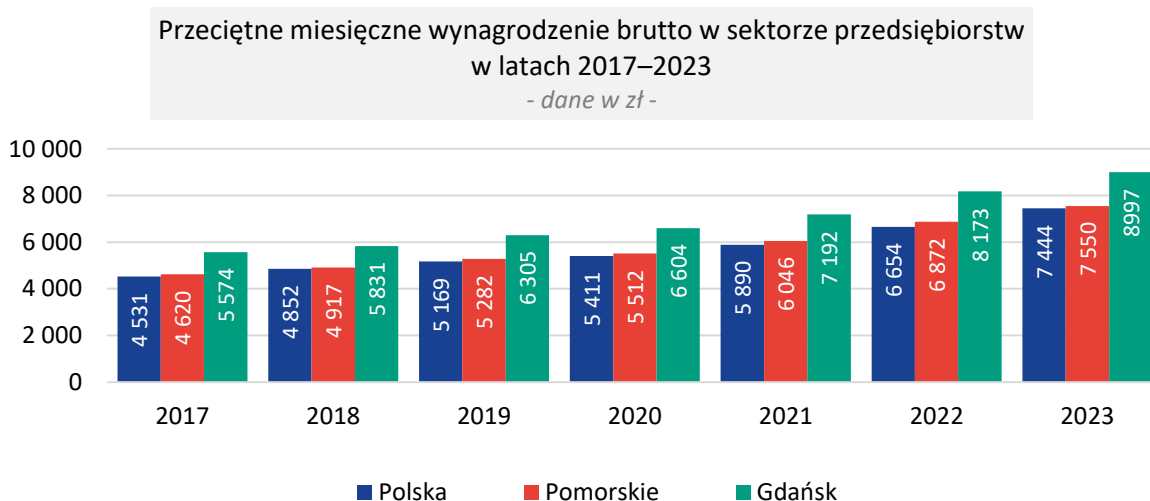
Wyzwania płynące z rynku pracy wiążą się z potrzebą rozwoju pracowników zaspokajaną dzięki programom szkoleniowym i stażowym profilowanym pod kątem potrzeb przedsiębiorców. Ważnymi aspektami są także promocja oferty rynku pracy oraz doradztwo zawodowe wpływające na świadomy wybór i kształtowanie ścieżki kariery. Wiele działań jest skierowanych na kwestie zatrudnienia cudzoziemców. Skupiają się one przede wszystkim na wsparciu w procesie poszukiwania pracy, na pomocy w zakresie legalizacji pobytu, pośrednictwie w kontaktach z pracodawcami oraz przekazywaniu wskazówek na temat bazy noclegowej, instytucji i organizacji wspierających cudzoziemców. Działania ukierunkowane na rozwój kadr rynku pracy pozwalają na zdobycie pożądaną przez rynek wiedzy, przygotowują do zmieniających się wyzwań, przeciwdziałają bezrobociu oraz pomagają uzupełniać braki pracowników w poszczególnych sektorach gospodarki. Umożliwiają także powrót na rynek pracy na wielu różnych etapach życia. Podmiotem w największym stopniu odpowiedzialnym za prowadzenie tych zadań jest **Gdański Urząd Pracy (GUP)**.

W 2023 r. lokalny rynek pracy w dalszym ciągu odczuwał skutki konfliktu zbrojnego między Rosją a Ukrainą. Wydarzenia te wpłynęły m.in. na liczbę Ukraińców podejmujących w Polsce zatrudnienie. Jeszcze przed wybuchem wojny, w 2021 r., GUP zarejestrował 73 tys. oświadczeń o powierzeniu pracy dla obywateli Ukrainy. W 2023 r. liczba tych oświadczeń oraz powiadomień o powierzeniu pracy obywatelowi Ukrainy (wprowadzone w 2022 r.) zmalała do 62 tys. W porównaniu z okresem sprzed 2 lat zmniejszyła się również liczba oświadczeń rejestrowanych dla obywateli Mołdawii, Armenii i Gruzji, z kolei dostęp do krajowego rynku pracy został ograniczony dla Rosjan. Pracodawcy lukę na rynku pracy starali się wypełnić Białorusinami. W przypadku tej narodowości liczba oświadczeń wzrosła z 6,5 tys. do 15,1 tys. Mimo to napływ obcokrajowców na lokalny rynek pracy uległ wyraźnemu spowolnieniu.

8. | INNOWACYJNE MIASTO

Podobnie jak przed rokiem gospodarka musiała mierzyć się z wyzwaniami związanymi z wciąż wysoką inflacją. W sposób szczególnie mocny odczuwali ją pracodawcy, którzy znaleźli się pod silną presją związaną z zapewnieniem wzrostu wynagrodzeń dla zatrudnionych pracowników. Firmy, które nie mogły sobie pozwolić na takie działanie, często zmuszone były do ograniczenia wzrostu zatrudnienia, inwestycji oraz produkcji. Sytuację tę dodatkowo pogłębiły dwukrotnie wysokie podwyżki wynagrodzenia minimalnego. Szczególnie odczuli je pracodawcy działający w sektorze produkcyjnym oraz handlu, gdzie wysokość wynagrodzenia pracowników jest często zbliżona do płacy minimalnej.

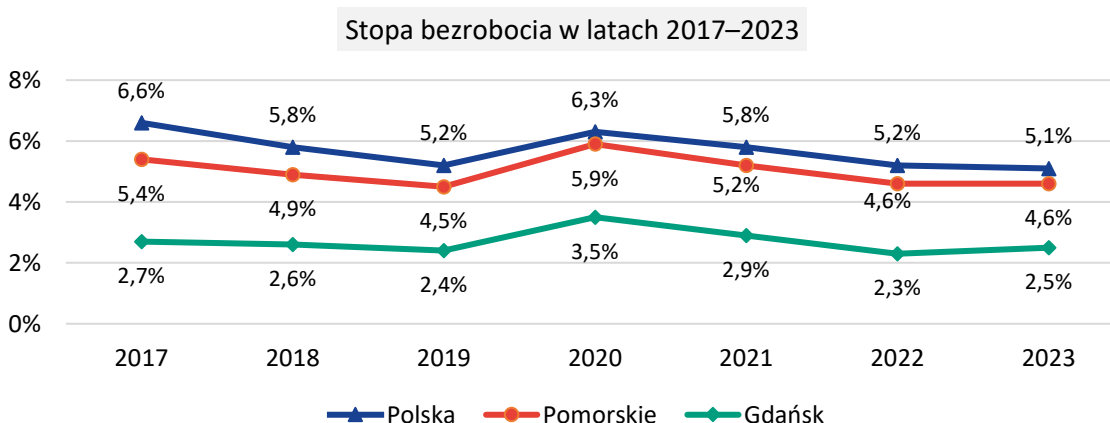
Według najnowszych dostępnych danych GUS pod koniec 2022 r. w gdańskich podmiotach gospodarczych pracowało 213,1 tys. osób. Najwięcej z nich zajmowało się handlem i naprawami (14,7%) oraz znalazło zatrudnienie w przemyśle (13,2%). Znaczna liczba osób pracowała w następujących sektorach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 10,0%; informacja i komunikacja – 9,3%; edukacja – 9,2%; opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 7,3%; transport i gospodarka magazynowa – 6,5%; budownictwo – 5,9%; administracja publiczna i obrona narodowa – 5,8%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowane w sektorze przedsiębiorstw w Gdańsku w 2023 r. wynosiło 8997 zł brutto i było wyższe o 10,1% niż w 2022 r. Jednocześnie było wyższe o 19,2% niż w województwie pomorskim oraz o 20,9% względem kraju.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w ewidencji GUP na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 6291 osób. W porównaniu ze stanem na 31.12.2022 r., kiedy to wartość ta wyniosła 5866 osób, liczba bezrobotnych wzrosła o 7,2% r/r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Wśród 6291 osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2023 r. w Gdańsku najwięcej znajdowało się w przedziale wiekowym 35–44 (27,5%). Wśród ogółu bezrobotnych największą grupę stanowiły osoby

z wykształceniem wyższym (28,8%), które pozostawały bez pracy powyżej 24 miesięcy (23,0%) i miały staż pracy krótszy niż 1 rok (26,5%).

Jako bezrobotnych najczęściej rejestrowano osoby legitymujące się następującymi zawodami lub specjalnościami: pracownik biurowy, magazynier, fryzjer, doradca klienta, sprzedawca, kasjer, robotnik gospodarczy, kelner, kucharz i architekt / architekt wnętrz. W 2023 r. zgłoszenia o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych dotyczyły 16 zakładów pracy zlokalizowanych na terenie Gdańska. Redukcje zatrudnienia miały obejmować 269 pracowników; ostatecznie pracę utraciło 266 osób.

Sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) jest jednym z najważniejszych elementów dynamicznej i konkurencyjnej gospodarki, zdolnej do trwałego wzrostu i zapewniającej większą liczbę miejsc pracy. System wspierania przedsiębiorczości kierowany jest zarówno do przedsiębiorstw z branż tradycyjnych, jak i do tych z branż innowacyjnych i kreatywnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu sektora ekonomii społecznej. Podejmowane działania są ponadto ukierunkowane na wszystkie etapy prowadzenia działalności gospodarczej.

Na koniec grudnia 2023 r. w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON w Gdańsku zarejestrowanych było 96 004 podmiotów gospodarczych. W porównaniu z sytuacją z końca 2022 r. liczba zarejestrowanych podmiotów w Gdańsku wzrosła o 5,0%.

Podmioty gospodarcze według wybranych sektorów własności w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem, w tym:	77 592	77 037	79 857	83 070	86 913	91 445	96 004
sektor publiczny	1805	1746	1607	1612	1587	1580	1564
sektor prywatny	74 221	73 436	76 126	78 991	82 465	86 495	90 551

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Podmioty gospodarcze nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podmioty nowo zarejestrowane – ogółem	7014	7263	6749	6279	7482	8573	8960
Podmioty wyrejestrowane – ogółem	4953	7839	3954	3040	3521	4013	4174

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Podmioty gospodarcze według klas wielkości w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem, w tym o liczbie pracujących:	77 592	77 037	79 857	83 070	86 913	91 445	96 004
0–9 osób	74 588	74 395	77 270	80 530	84 384	88 929	93 496
10–49 osób	2427	2085	2048	2007	1996	1983	1977
50–249 osób	488	470	449	442	445	444	438
250 i więcej osób	89	87	90	91	88	89	93

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W strukturze podmiotów gospodarczych w Gdańsku dominującą grupę stanowiły jednostki, w których pracowało nie więcej niż 9 osób – było to 97,4% ogólnej liczby podmiotów. Podmioty o liczbie pracujących między 10 a 49 osób stanowiły 2,1%, natomiast jednostki zatrudniające powyżej 50 osób obejmowały 0,6% wszystkich podmiotów.

Podmioty gospodarcze w wybranych polskich miastach na 1000 mieszkańców w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Warszawa	246,3	244,0	254,8	255,3	267,9	282,2	296,9
Poznań	209,0	208,2	215,8	216,8	225,7	234,6	242,6
Wrocław	188,2	191,5	190,9	189,3	198,4	210,1	220,5
Kraków	180,5	182,2	188,6	190,9	199,4	209,4	219,5
Katowice	162,5	161,0	165,5	173,7	182,5	190,7	197,5
Gdańsk	167,1	165,1	169,6	170,7	178,7	188,0	197,0
Gdynia	163,4	162,4	167,9	173,5	181,5	188,7	196,5
Łódź	135,3	135,0	138,4	142,8	149,3	155,2	159,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Ważnym miernikiem obrazującym poziom rozwoju jednostki terytorialnej jest produkt krajowy brutto (PKB). Według ostatnich dostępnych danych w 2021 r. w Trójmieście wytworzono PKB o wartości 79 309 mln zł. Jest to o 22,4% więcej niż w 2020 r. Kwota ta stanowiła 50,3% wartości PKB mierzonego dla całego województwa pomorskiego. Wartość PKB dla Trójmiasta w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła w 2021 r. 103 803 zł i była wyższa niż analogiczna wartość osiągnięta w 2020 r. o 22,9%.

Produkt krajowy brutto* (ceny bieżące) w latach 2016–2021**

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem (w mln zł)	51 803	55 514	61 605	67 083	64 817	79 309
Na 1 mieszkańca (w zł)	69 310	74 253	82 430	89 417	84 474	103 803

* wytworzony w podregionie trójmiejskim

** w tabeli zaprezentowano aktualne dane statystyczne dostępne na dzień 29.05.2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO
W ZAKRESIE ROZWOJU INNOWACYJNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI:**

- **„NOW – zawodowe wyzwania nowej generacji”** – celem projektu było wzmocnienie współpracy oraz transferu wiedzy i kompetencji między przedstawicielami trójmiejskich firm a środowiskiem edukacyjnym. Przeprowadzono m.in. warsztaty dla nauczycieli, spotkania mentoringowe oraz spotkania w formie eksperckich seminariów – w tym 10 procesów mentoringowych dla szkolnych doradców zawodowych połączonych w pary ze specjalistami HR, warsztaty narzędziowe, spotkania wzmacniające, spotkania z pracownikami HR dla uczniów.
- **Innovation Camp by Starter** – autorski program obozu biznesowego dla młodzieży, którego uczestnicy opracowują rozwiązania odpowiadające na realne wyzwania biznesowe zgłoszone przez przedsiębiorców. W 2023 r. odbyła się druga edycja obozu. W 5-dniowym wydarzeniu w sierpniu wzięło udział 36 uczestników.
- **Konferencja „BeZee – trendy w edukacji”** – ogólnopolska konferencja edukacyjna, której głównym celem jest spotkanie przedstawicieli środowisk związanych z edukacją, biznesem i technologią. W 2023 r. odbyła się 9. edycja konferencji, w której wzięło udział ok. 200 osób. Wydarzeniu towarzyszyły targi eduShow, rozmowy stolikowe, sesje networkingowe.
- **Młodzieżowy Inkubator Przedsiębiorczości** – innowacyjny program wspierający młodych w rozwoju kompetencji przedsiębiorczych, obejmujący serię wydarzeń oraz szkoleń podnoszących kompetencje i wzmacniających szkolnych liderów przedsiębiorczości. W ramach projektu odbywają się zajęcia edukacyjne dla szkół podstawowych dotyczące m.in. poznania podstawowych mechanizmów gospodarki rynkowej, zaznajomienia z terminami ekonomicznymi oraz rolą i działaniem różnych instytucji i instrumentów finansowych. W 2023 r. zrealizowano 20 zajęć edukacyjnych, cztery warsztaty kompetencyjne, osiem spotkań z ekspertami, a dwie uczennice wzięły udział w Praktycznym Programie Doskonalenia Kompetencji. We wszystkich działaniach uczestniczyło ok. 600 osób.

- **Klasa pod patronatem „Startera”** – stała opieka merytoryczna nad jedną z klas w II LO w Gdańsku. W ramach działań odbywają się cykliczne warsztaty rozwijające szeroko rozumiane kompetencje przedsiębiorcze u młodzieży.
- **Młodzieżowa Rada Startera** – grupa młodzieży, która regularnie spotyka się w Inkubatorze „Starter”, konsultuje projektowane przez GFP inicjatywy i organizuje własne wydarzenia. W 2023 r. młodzież zorganizowała trzy wydarzenia: „Pieniądze okiem młodych, czyli o tym jak zarabiać w młodym wieku”, „Przepis na biznes”, „Start-up for your start-ups – jak zmienić pomysł w pieniądze”. Ponadto współtworzyła konferencję „ULOX”, na której poruszyła tematy: „Jak rozpocząć swój biznes, chodząc do szkoły”, „Jak efektywnie zarządzać zespołem”, „Jak budować swój wizerunek” oraz „Jak przekuć hobby w biznes”.
- **Starter Student HUB** – nowy program wspierający u studentów rozwój kompetencji biznesowych, w tym umiejętności projektowania nowych rozwiązań czy zarządzania projektem. Studenci poznają realia prowadzenia firmy i przy wsparciu ekspertów dopracowują swoje pomysły biznesowe. Program rozpoczął się w 2023 r. Zorganizowano pięć wykładów otwartych, w których wzięło udział ok. 130 uczestników.
- **Newton Room** – wspólna przestrzeń edukacyjna dla młodzieży, w której nauczane są przedmioty STEM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka) poprzez zastosowanie teoretycznej wiedzy w praktyce, m.in. na symulatorach lotów. W maju 2023 r. na okres miesiąca na terenie Inkubatora „Starter” stanęła mobilna pracownia, którą odwiedziło ponad 200 uczniów z 12 szkół z województwa pomorskiego.
- **„EuroSkills”** – największy w Europie konkurs edukacyjny i sprawdzający umiejętności zawodowe. W 2023 r. w Gdańsku odbyły się Mistrzostwa Europy Młodych Profesjonalistów. W ciągu 3 dni 576 młodych osób z 32 krajów Europy rywalizowało w 42 konkurencjach.
- **„Kod Starter 3”** – bezpłatne warsztaty z kodowania dla dzieci w wieku 7–12 lat realizowane we współpracy z firmą Boeing. Głównym celem projektu było oswojenie z najnowszymi technologiami poprzez zabawę. W 2023 r. w warsztatach wzięło udział 40 dzieci.
- **„Wypracuj Przyszłość”** – program staży odbywających się w czasie całego roku, skierowany do pełnoletnich uczniów i absolwentów techników oraz studentów i absolwentów szkół wyższych. Projekt umożliwia zdobycie doświadczenia zawodowego, ułatwia uczestnikom znalezienie pierwszej pracy i pozostanie na lokalnym rynku pracy. Zapewnia także wsparcie dla firm poszukujących stażystów oraz nowych pracowników. W edycji zakończonej w 2023 r. zarejestrowanych było 68 uczestników ubiegających się o 13 miejsc stażowych przygotowanych przez 11 fundatorów.
- **Wakacyjny Staż** – program staży organizowany w okresie letnim (VII–IX), skierowany do studentów i absolwentów szkół wyższych i mający podobne cele jak „Wypracuj Przyszłość”. W 2023 r. zarejestrowano 704 zgłoszenia uczestników na 230 miejsc stażowych przygotowanych przez 50 fundatorów.
- **Business Booster** – projekt podnoszący kompetencje biznesowe gdańskich przedsiębiorców, planujących rozwój swojego dotychczasowego biznesu na rynku gdańskim, w tym także start-upów, freelancerów i osób planujących rozpoczęcie działalności. W 2023 r. projekt trwał 9 miesięcy, a udział wzięło w nim 98 osób.
- **„Hej StartUP”** – konkurs skierowany do start-upów technologicznych z północnej Polski, które dysponują produktem, usługą lub rozwiązaniem co najmniej na etapie prototypu (MVP) gotowym do komercjalizacji. Umożliwia start-upom zaprezentowanie swojego produktu oraz uzyskanie wsparcia w postaci udziału w kolejnej edycji programu akceleryacyjnego i mentoringowego „InCredibles” Sebastiana Kulczyka. Konkurs realizowany w partnerstwie z Pomorskim Parkiem Naukowo-Technologicznym Gdynia oraz Gdańskim Parkiem Naukowo-Technologicznym. W 2023 r. uczestniczyło w nim dziewięć start-upów.
- **Techseed** – program preakceleracji skierowany do osób, które mają pomysł na własny biznes. Celem projektu jest wzmocnienie merytoryczne, rynkowe i biznesowe gdańskich zespołów start-upowych do poziomu pozwalającego na pozyskanie finansowania, a przede wszystkim wzrost i skalowanie biznesu. Program ma na celu pokazanie potencjału inwestycyjnego gdańskich start-upów oraz możliwości technologicznych i kadrowych, jakie oferują, a także rozwój prezentowanego potencjału. Projekt uwydatnił potencjał gdańskiego rynku, m.in. w obszarze szeroko pojętej gospodarki morskiej. W 2023 r. trwał 9 miesięcy i był skierowany do pięciu zespołów.
- **BSR Go-Abroad** – wsparcie mikroprzedsiębiorstw w zakresie kompetencji eksportowych poprzez realizację programu edukacyjno-mentoringowego dotyczącego internacjonalizacji w obszarze basenu

Morza Bałtyckiego. Najważniejsze cele projektu to: zwiększenie odporności MŚP w regionie Morza Bałtyckiego, rozwiązanie problemów MŚP związanych z globalnymi kryzysami, stymulowanie wymiany handlowej i współpraca w ramach regionu Morza Bałtyckiego oraz promowanie obecności MŚP na lokalnych rynkach, współpracy i tworzenie lokalnych łańcuchów wartości. Projekt był finansowany ze środków EFRR w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego i realizowany w partnerstwie instytucji otoczenia biznesu z krajów basenu Morza Bałtyckiego, tj. Norwegii, Finlandii, Szwecji, Danii, Estonii, Niemiec oraz Polski. Rozpoczął się w listopadzie 2023 r. i będzie trwał do 2026 r.

- **Wsparcie pracodawców w zakresie subsydiowania zatrudnienia** – częściowa refundacja kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody i składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionych osób bezrobotnych. Jest jedną z form tworzenia nowych miejsc pracy. W 2023 r. subsydiowano zatrudnienie dla 177 bezrobotnych, w tym prace interwencyjne (72 osoby), roboty publiczne (49 osób), refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego (45 osób), bony zatrudnieniowe (10 osób) oraz dofinansowanie do wynagrodzenia osób 50+ (1 osoba).
- **Organizacja grupowych i indywidualnych szkoleń dla osób bezrobotnych** – katalog szkoleń dostosowany był do zgłoszeń pracodawców i potrzeb lokalnego rynku pracy, a także uwzględniał potencjał i oczekiwania konkretnego klienta, tj. osoby bezrobotnej. W 2023 r. zorganizowano szkolenia dla 503 osób.
- **Organizacja staży dla osób bezrobotnych na wniosek pracodawców** – to z jednej strony możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego przez naukę zawodu, a z drugiej pozyskanie cennego pracownika, który ma już wstępne kilkumiesięczne przygotowanie. W 2023 r. ze staży skorzystały 294 osoby bezrobotne.
- **Przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej** – instrument rynku pracy wspierający postawy przedsiębiorcze. W 2023 r. skorzystało z niego 407 osób bezrobotnych. Zainteresowani mogli ubiegać się nawet o 35 tys. zł na wydatki niezbędne do rozpoczęcia działalności gospodarczej.
- **www.jobmapa.pl** – umożliwia wyszukiwanie i przeglądania ofert pracy za pośrednictwem interaktywnej mapy całego Trójmiasta. Mapa zawiera propozycje zatrudnienia, które pochodzą z różnych źródeł. W 2023 r. rozbudowano funkcjonalność portalu m.in. o wyszukiwanie ofert pracy według branż oraz notes.
- **Centrum Pracy Seniorów i Seniorów** – filia GUP zajmująca się aktywizacją zawodową, edukacyjną i kulturalną dojrzałych mieszkańców Gdańska. W 2023 r. Centrum objęło swoją usługą 540 nowych klientów, co pozwoliło na rozbudowanie bazy do 2972 seniorów. Doradcy przeprowadzili 4232 konsultacje z osobami zainteresowanymi podjęciem pracy w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu. Centrum Pracy Seniorów i Seniorów w 2023 r. pozyskało 2909 ofert pracy na 3132 miejsca pracy – to o 89% więcej ofert pracy i o 95% więcej miejsc pracy niż w roku poprzednim. W 2023 r. odnotowano 300 podjęć pracy. Odbływały się porady zawodowe z zakresu tworzenia dokumentów aplikacyjnych oraz symulacje rozmów kwalifikacyjnych. Centrum prowadziło również działania pobudzające seniorów w obszarze społecznym poprzez organizację dni tematycznych i warsztatów (np. „Dzień dla zdrowia”, warsztaty świąteczne, „W labiryncie cyfryzacji”).
- **Festiwal Pracy i Aktywności Seniorów** – coroczne wydarzenie adresowane do dojrzałych mieszkańców Gdańska, którzy w 2023 r. mogli skorzystać z blisko 600 ofert pracy. W sześciu strefach tematycznych swoją ofertę zaprezentowała rekordowa liczba 175 wystawców, którzy udzielili seniorom eksperckich porad, a także przekazali inspirujące pomysły na spędzenie wolnego czasu. Festiwal był także okazją do spotkania gwiazd znanych z telewizji.
- **Dział Zatrudnienia Cudzoziemców (DZC)** – komórka funkcjonująca w strukturze organizacyjnej GUP. Wspiera przedsiębiorców w utrzymaniu stabilności zatrudnienia oraz uzupełnianiu niedoborów kadrowych przez pomoc w kierowaniu do pracy cudzoziemców. W 2023 r. poprzez DZC zarejestrowano 33 095 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi. Skala zgłoszeń od pracodawców oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcom zmalała na skutek licznych zmian w przepisach dotyczących legalizacji zatrudnienia – w porównaniu z 2022 r. był to spadek o 38%. Wydano: 95 zaświadczeń o wpisie do ewidencji zezwoleń sezonowych, 22 zezwolenia na pracę sezonową, 2631 informacji starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy – obejmujące 17 210 miejsc pracy. Duże zmiany w zatrudnianiu obywateli Ukrainy wniosła ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym, która pozwoliła Ukraincom pracować legalnie bez oświadczeń i zezwoleń na pracę. Pracodawca chcący zatrudnić osobę z Ukrainy z zalegalizowanym pobytem w Polsce musi jedynie w ciągu 14 dni powiadomić o tym fakcie urząd pracy. Takich powiadomień w 2023 r. pracodawcy złożyli 51 815. Dodatkowo w ramach pomocy pracodawcom w zatrudnianiu cudzoziemców zorganizowano dwa spotkania szkoleniowe online dla

ponad 120 pracodawców i wysłano pięć newsletterów dotyczących często zmieniających się przepisów. Dodatkowo na zaproszenie organizacji pozarządowych zorganizowano dla ponad 100 cudzoziemców cztery spotkania – w języku ukraińskim – z zakresu doradztwa zawodowego i usług GUP. W działającym od ponad 5 lat Punkcie Pomocy Cudzoziemcom udzielono ponad 2,8 tys. konsultacji indywidualnych a telefon rozbrzmiewał ponad 7,8 tys. razy. Konsultacje udzielane są po polsku, ukraińsku i angielsku.

- **Centrum Rozwoju Talentów (CRT) Gdańskiego Urzędu Pracy** – realizowało zadania z zakresu uczenia się przez całe życie, kształtowania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych oraz budowania świadomości wykorzystywania potencjału i własnych zasobów. W 2023 r. w CRT odbyły się łącznie 233 warsztaty i webinaria, w których uczestniczyło 3628 osób, w tym 2789 dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. 2428 osób skorzystało z poradnictwa indywidualnego, w tym 849 osób młodych, uczących się, które otrzymały wsparcie w ich wyborach edukacyjno-zawodowych. Zorganizowano także 10 edycji dwutygodniowych warsztatów – Treningu Umiejętności Osobistych – dla łącznie 132 osób.
 - Uczniowie szkół podstawowych mieli możliwość poznania rynku edukacyjnego, w tym świadomego wyboru dalszej szkoły, w ramach projektu **„Świat edukacyjny i Ja – świadomy wybór szkoły”**. Poprzez zabawę, zagadki, burze mózgów, działania pod presją czasu i interakcje w zespołach usystematyzowali wiedzę o zawodach i branżach dzięki **„Mapie zawodów”**. Z kolei w projekcie **„Eksperymentuj z Gardnerem”** mogli zmierzyć się z różnymi zadaniami, eksperymentować i wypróbować posiadane zdolności. Zainteresowaniem cieszyły się warsztaty **„Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych”**, podczas których młodzież badała swoje zainteresowania zawodowe i sprawdzała je w praktyce, oraz **„Współpraca w zespole i JA”** dotyczące ról w zespole.
 - Z kolei uczniowie szkół ponadpodstawowych skorzystali z warsztatów: **„Architektura kariery”** (cel: poznanie możliwości oferowanych absolwentom, także zagłębienie się w samoświadomość i poznanie swoich predyspozycji), **„Morze zawodowych możliwości”** (cel: usystematyzowanie wiedzy o zawodach i branżach na rynku pracy), **„Mam to! Moje profesjonalne CV”** (cel: praktyczne wskazówki, jak tworzyć dokumenty aplikacyjne). Wybierane były również nowe warsztaty **„Moja piramida wartości w rozwijaniu własnego potencjału”**, których celem jest określenie własnego systemu wartości związanego z wyborami edukacyjno-zawodowymi, oraz **„Współpraca się opłaca”**, pozwalające doświadczyć współpracy w działaniu oraz nauki i treningu kompetencji XXI wieku.
- **„Fokus na pracę”** – projekt, który był realizowany w formie wycieczek zawodoznawczych lub spotkań z pracodawcami. Młodzież mogła poznać realnie funkcjonujące stanowiska pracy i zawody, kulturę organizacyjną firmy oraz możliwości, jakie daje praca w poszczególnych organizacjach. W 2023 r. w ramach projektu CRT zorganizowało cykl wycieczek pod nazwą **„Zawodowe Jutro”** dla firm stosujących zielone technologie.
- **„Ambasador Talentów”** – kontynuacja programu integrującego środowisko doradców zawodowych, którzy poprzez nieszablonowe działania pragną inspirować dzieci i młodzież do budowania ścieżki kariery. W 2023 r. po raz drugi wybrano laureatów programu, którzy spełnili najwyższe standardy w prowadzeniu, upowszechnianiu i integracji działań z zakresu doradztwa zawodowego zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz szkoły. Tytuł „Ambasady Talentów” otrzymały dwie szkoły podstawowe z Gdańska oraz szkoła ponadpodstawowa z Pruszcza Gdańskiego.
- **Warsztaty i webinaria informacyjne dla rodziców i młodzieży z Ukrainy mieszkających w Gdańsku oraz w powiecie gdańskim** – służyły poznaniu możliwości edukacyjnych w Polsce, co pozwoliło na zwiększenie świadomości dotyczącej wyboru kierunku kształcenia i przyspieszyło adaptację do nowych warunków. W warsztatach i webinarach wzięło udział 55 osób z Ukrainy.
- W wyborze życiowej ścieżki zawodowej pomagał **Interaktywny Informator Zawodowy**. Na stronie internetowej CRT każdy zainteresowany może sprawdzić ofertę szkół ponadpodstawowych z Gdańska oraz trójmiejskich uczelni wyższych. Korzystająca z niego osoba po ustawieniu odpowiednich dla siebie parametrów mogła zobaczyć przekrój możliwości, co z pewnością ułatwiało podjęcie decyzji dotyczącej wyboru szkoły i zawodu.
- **Krajowy Fundusz Szkoleniowy** – działania dofinansowujące kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców. Jest to inwestycja w potencjał kadrowy firm, która zwiększa ich konkurencyjność na lokalnym rynku pracy, a także pozwala zapobiegać utracie zatrudnienia przez pracowników, których kompetencje i umiejętności wymagają aktualizacji lub poszerzenia wiedzy. W 2023 r. w ramach funduszu GUP skierował na szkolenia 2566 pracowników i pracodawców z Gdańska.

- **Zintegrowana Inwestycja w Talenty** – w 2023 r. zakończyła się czwarta i ostanía edycja programu skoncentrowanego na poprawie sytuacji zawodowej osób bezrobotnych oraz tych zatrudnionych na umowy krótkoterminowe z minimalnym wynagrodzeniem ustawowym. GUP realizował ten projekt we współpracy z Pracodawcami Pomorza. W 2023 r. ze wsparcia skorzystały 383 osoby bezrobotne, dodatkowo partner projektu objął wsparciem 64 osoby pracujące zamieszkałe w Gdańsku.
- **„Mama na etacie”** – w 2023 r. wystartowała 5. edycja programu, którego głównym celem było wsparcie bezrobotnych kobiet wychowujących dzieci do 6. roku życia przez przygotowanie ich do wejścia lub powrót na rynek pracy. 15 mam mogło skorzystać z różnych form wsparcia, takich jak doradztwo, szkolenia indywidualne, staże czy zwrot kosztów opieki nad dzieckiem.
- **„Kobieta na swoim”** – w 2023 r. w programie specjalnym udział wzięło 20 bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w GUP wychowujących dzieci do 6. roku życia, wchodzących/powracających na rynek pracy po urlopie macierzyńskim/ wychowawczym lub pozostających bez pracy nieprzerwanie przez okres co najmniej 12 miesięcy. Jego głównym założeniem było promowanie przedsiębiorczości poprzez udzielenie dotacji na rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej oraz wsparcie doradcze i pomostowe.
- **„Women Can Sea”** – stworzenie przestrzeni wspierającej rozwój kobiet pracujących lub uczących się w szeroko pojętej branży morskiej. Dzięki projektowi kobiety mają możliwość dzielenia się swoją pasją do wykonywanej pracy, wzajemnego inspirowania się, przekazywania wiedzy i doświadczenia, jakie zdobyły na swojej ścieżce kariery w branży morskiej. W konferencji otwierającej projekt oraz w warsztatach udział wzięło łącznie 71 osób.
- **Gdański Bon Żłobkowy** – wsparcie finansowe w wysokości maksymalnie 500 zł miesięcznie do pobytu dziecka w niepublicznym żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Celem wprowadzenia bonu jest wyrównanie dostępu osób aktywnych zawodowo i wracających na rynek pracy do usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3. W 2023 r. skorzystało z niego 1060 dzieci.
- **„Aktywne Pomorze”** – w ramach projektu udzielane jest wsparcie w zakresie poradnictwa zawodowego, staży, szkoleń, dotacji na podjęcie działalności gospodarczej oraz bonów na zasiedlenie. Odbiorcami są osoby bezrobotne zarejestrowane w GUP, w szczególności znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. ludzie młodzi (w wieku 18–29 lat), osoby w wieku 55 lat i starsze, długotrwale bezrobotni, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety, osoby sprawujące opiekę nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami czy potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W 2023 r. łącznie 372 osoby bezrobotne otrzymały skierowanie na szkolenia (152 os.), staże (81 os.), dotacje (120 os.) oraz bon na zasiedlenie (19 os.). Realizacja projektu planowana jest do grudnia 2024 r.
- **„Pitch My Baby”** – start-upy, które brały udział w Startup Contest 2023, miały możliwość przećwiczenia swojej prezentacji i otrzymania informacji zwrotnej. Ponadto istniała szansa na poznanie kluczowych inwestorów i rozwinięcie swojej sieci kontaktów. Przed gronem ekspertów wystąpiło 15 start-upów.
- **PG Network Offshore Inspiration T@lks** – spotkanie społeczności składającej się ze studentów, absolwentów, przedstawicieli uczelni, jak również lokalnego biznesu. Celem spotkania, w którym wzięło udział ponad 60 osób, było omówienie kwestii z zakresu morskiej energetyki wiatrowej.
- **Pomorskie Forum ESG** – celem Forum jest zbudowanie społeczności lokalnej wokół transformacji biznesu w kierunku zrównoważonego rozwoju. W ramach inicjatywy w 2023 r. (IX–XII) odbyły się dwa spotkania poświęcone tematyce raportowania ESG, w których uczestniczyło łącznie ok. 100 osób.
- **Porozumienie Uczelni Fahrenheita oraz Polskich Elektrowni Jądrowych** – Gdański Uniwersytet Medyczny (GUMed), Politechnika Gdańska (PG) oraz Uniwersytet Gdański (UG) zawarły umowę o współpracy ze Spółką Polskie Elektrownie Jądrowe (PEJ). Głównym celem porozumienia podpisanego 2 lutego 2023 r. jest rozwój potencjału kadrowego dla przemysłu jądrowego w ramach projektu budowy pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce.
- **Pomorska Akademia Planowania Przestrzeni Publicznej (PAPPP)** – w ramach projektu, zainicjowanego przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego, Samorząd Województwa Pomorskiego podjął współpracę z GUMed, PG i UG, wchodzącymi w skład Związku Uczelni Fahrenheita, oraz Akademią Sztuk Pięknych. Interdyscyplinarne zespoły studentów otrzymały zadanie do realizacji w obszarze gminy Pelplin, wybranej spośród gmin z terenu województwa pomorskiego, które zgłosiły chęć udziału w projekcie. Prace nad zagospodarowaniem terenów po cukrowni w Pelplinie rozpoczęły się od pięciodniowych warsztatów dla uczestników PAPPP zorganizowanych na terenie gminy Pelplin.
- **Wspólny Konwent Gospodarczy przy Uczelniach Fahrenheita** – w 2023 r. obradował dwa razy. Pierwsze posiedzenie dotyczyło cyfryzacji gospodarki oraz przemysłu 4.0; drugie zostało zorganizowane

w murach GUMed. Gospodarze przedstawili na nim procesy i rozwiązania realizowane w jednym z najnowocześniejszych centrów medycznych w Polsce – Uniwersyteckim Centrum Klinicznym. Uczestnicy mogli także zwiedzić obiekt i zgłębić wybrane zagadnienia na drodze dyskusji.

- **„Niech żyje nauka!”** – wydarzenie zorganizowane we współpracy miasta i Związku Uczelni Fahrenheita. Studenci, przedstawiciele środowisk akademickich oraz władz samorządowych z województwa pomorskiego 30 września 2023 r. wzięli udział w paradzie, wspólnie otwierając rok akademicki. Przemarsz Traktem Królewskim był symbolem integracji, jak również celebracji wspólnych wartości i celów dla nauki i szkolnictwa wyższego w regionie. Tematy przewodnie to trzy najważniejsze wartości: wolność – nie jako cel sam w sobie, ale szansa w zakresie edukacji; solidarność – czyli postawa wzajemnego wsparcia studentów różnych uczelni; i współpraca – w formie proaktywnego działania jako efekt wolności i solidarności.
- **Think thank „Metropolia”** – został powołany z inicjatywy członków Konwentu Gospodarczego przy Uczelniach Fahrenheita oraz Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot. W jego skład wchodzi przedstawiciele władz samorządowych, środowiska biznesowego i akademickiego, a jego celem jest opracowanie wizji rozwoju gospodarczego całego obszaru metropolitalnego. To kolejne działanie podjęte w ramach tzw. złotego trójkąta: władza-nauka-biznes. W 2023 r. powołano zespoły problemowe, które m.in. pracowały nad szerszym zastosowaniem technologii smart przy rozwoju środków miejskich jako inteligentnych miast.
- **Centrum Kompetencji STOS** – w 2023 r. otwarto jedno z najnowocześniejszych data center w tej części Europy. To będący siedzibą Centrum Informatycznego Trójmiejskiej Akademickiej Sieci Komputerowej (CI TASK) kompleks, w którego sercu znajduje się siedem wyspecjalizowanych podziemnych serwerowni. łączny koszt inwestycji to niemal 250 mln zł. Podczas inauguracji uruchomiono superkomputer Kraken.

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA

Kluczowym elementem oferty inwestycyjnej są tereny kompleksowo zagospodarowywane i wyposażane w zakresie infrastrukturalnym. Odpowiednio przygotowane tereny inwestycyjne, charakteryzujące się m.in. wysoką dostępnością, uzbrojeniem i urządzeniem, tworzą zaplecze do prowadzenia różnorodnej działalności gospodarczej. Strefy o ograniczonym ryzyku inwestycyjnym i klimacie sprzyjającym inwestorom, wraz z innymi elementami systemu zachęt, takimi jak zwolnienia z podatku od nieruchomości czy instrumenty rynku pracy, umożliwiają tworzenie optymalnych warunków do rozwoju inwestycji. Działania zmierzające do zwiększenia liczby inwestorów w regionie wpływają na wzrost liczby miejsc pracy i rozwój kluczowych branż oraz na zwiększenie przewag konkurencyjnych regionalnej gospodarki.

W 2023 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Gdańska, w których liczba pracujących przekracza 49 osób, poniosły nakłady inwestycyjne w wysokości 7146,1 mln zł, w tym 3389,2 mln zł zainwestowano w budynki i budowlę, 2243,4 mln zł – w zakup maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi, a 1477,6 mln zł przeznaczono na środki transportu. Nakłady inwestycyjne ogółem były wyższe o 26,8% od poniesionych w 2022 r. Nakłady poniesione przez przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego w 2023 r. wyniosły 1460,9 mln zł, co stanowiło ponad 20,4% nakładów inwestycyjnych ogółem. Były to głównie wydatki na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (762,4 mln zł) oraz budynki i budowlę (655,2 mln zł).

Nakłady inwestycyjne w Gdańsku ogółem, w tym poniesione przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2017–2023 (w mln zł)*

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem, w tym:	3894,8	3266,1	4141,0	4204,8	4845,8	5636,8	7146,1
nakłady poniesione przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, w tym**:	360,1	506,0	412,9	454,3	576,2	983,7	1460,9***
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	164,7	295,7	200,3	268,2	260,2	260,6	762,4
budynki i budowlę	166,0	162,3	158,8	144,4	274,8	615,9	655,2
środki transportu	28,3	44,7	51,7	41,4	40,7	54,7	47,3

* dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób

** w przypadku kapitału mieszanego zaprezentowano spółki z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego

*** kwota ogółem jest pomniejszona o koszty obsługi zobowiązań, które w 2023 r. wyniosły minus 4,1 mln zł.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Działalność **Gdańskiej Agencji Rozwoju Regionalnego (GARG)** skoncentrowana jest przede wszystkim wokół trzech kluczowych obszarów inwestycyjnych. Parki przemysłowe to wyodrębnione zespoły nieruchomości, w których znajduje się infrastruktura techniczna, wstępnie przygotowana na potrzeby inwestorów. W Gdańsku należą do nich: park zlokalizowany w porcie morskim, Park Przemysłowo-Technologiczny „Maszynowa” oraz Park Przemysłowy „Płonia”. Na koniec 2023 r. łączna powierzchnia terenów wszystkich trzech parków wynosiła ok. 298 ha.

Park inwestycyjny na obszarze portu morskiego w dzielnicy Stogi o łącznej powierzchni ok. 177 ha jest podzielony na dwie części, tj. Pomorskie Centrum Logistyczne (PCL) oraz Pomorskie Centrum Inwestycyjne (PCI). Pierwsza z nich pełni głównie funkcje magazynowe powiązane z głębokowodnym terminalem kontenerowym DCT. Druga to teren inwestycyjny przeznaczony na działalność o charakterze zarówno produkcyjnym, jak i usługowym, na którym zlokalizowane jest Centrum Biurowe KOGA – obiekt oferujący ponad 7 tys. m² nowoczesnej powierzchni. Firmy, które ulokowały się na obszarze PCL i PCI, należą głównie do branż okołomorskich związanych z sektorem transportu, spedycji, logistyki oraz magazynowania. Proces komercjalizacji terenów tego parku inwestycyjnego jest na końcowym etapie; pozostało ok. 5,6 ha do zagospodarowania. Na terenie parku wybudowano infrastrukturę dostępową i drogową oraz system odwodnieniowy.

Park Przemysłowo-Technologiczny „Maszynowa” to ok. 56 ha terenów inwestycyjnych znajdujących się w Gdańsku-Kokoszkach. Na jego obszarze zlokalizowane są inwestycje zarówno produkcyjne, jak i usługowo-handlowe, przede wszystkim polskich inwestorów. Proces komercjalizacji terenów PPT „Maszynowa” został zakończony. Wybudowano niezbędną infrastrukturę dostępową, zbiorniki wodne, drogi.

Z kolei **Park Przemysłowy „Płonia”** rozciąga się na powierzchni 65 ha w dzielnicy Rudniki w okolicach rafinerii Orlenu. Park znajduje się w fazie komercjalizacji.

Poza wymienionymi terenami stanowiącymi zwarte parki inwestycyjne **GARG prowadzi komercjalizację innych terenów inwestycyjnych** – zlokalizowanych przy ul. Ku Ujściu na Przeróbce na terenach portowych, ul. Michałki na Rudnikach w sąsiedztwie rafinerii oraz przy ul. Uczniowskiej na Letnicy w sąsiedztwie gdańskiego stadionu.

Nowe inwestycje zlokalizowane poza terenami inwestycyjnymi są powiązane zwłaszcza z rozwojem sektora nowoczesnych usług dla biznesu. Swoje centra usługowe otworzyło w Gdańsku wiele znanych firm międzynarodowych, dzięki czemu gdański (a szerzej także trójmiejski) rynek to bardzo atrakcyjna lokalizacja o istotnym znaczeniu w skali kraju i regionu Europy Środkowo-Wschodniej.

W 2023 r. w Trójmieście w sektorze usług biznesowych zatrudnionych było ok. 37,9 tys. osób (o 4,1 tys. więcej niż w 2022 r.). Trójmiasto uplasowało się na czwartej pozycji w kraju pod względem liczby zatrudnionych w centrach usług – za Krakowem (98,0 tys. os.), Warszawą (95,3 tys. os.) i Wrocławiem (63,4 tys. os.). Udział Trójmiasta w ogólnej liczbie zatrudnionych w usługach biznesowych w Polsce wynosi 8,7%. Z uwagi na profil działalności największą część zatrudnienia w sektorze wygenerowały centra świadczące usługi z zakresu IT – 45,0% (wzrost o 1,3 pkt proc. w porównaniu z 2022 r.). W Trójmieście zlokalizowane zostały 212 centra usług (o 28 więcej niż w 2022 r.), co plasuje aglomerację na czwartej pozycji w kraju – za Warszawą (356), Krakowem (284) i Wrocławiem (220).

Rozwojowi sektora nowoczesnych usług dla biznesu sprzyja rozwój infrastruktury biurowej. Całkowita podaż nowoczesnej powierzchni biurowej (klasa A i B) wyniosła w Trójmieście na koniec 2023 r. 1017 tys. m². Trójmiejski rynek nieruchomości biurowych jest największym w północnej Polsce i czwartym w kraju (po Warszawie, Krakowie i Wrocławiu). Najwięcej istniejącej powierzchni jest zlokalizowane w Gdańsku – 75% (w Gdyni – 21%, a w Sopocie – 4%).

Nowe i rozbudowane budynki biurowe w Gdańsku oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Budynki biurowe nowe i rozbudowane (szt.)	15	16	18	8	11	8	8
Powierzchnia użytkowa (m ²)	108 979	68 530	74 680	39 773	20 114	53 640	12 434

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Projekty inwestycyjne skoncentrowane są wzdłuż al. Grunwaldzkiej i trasy Szybkiej Kolei Miejskiej – na wysokości Oliwy i Wrzeszcza Górnego. Ponadto znaczące inwestycje biurowe znajdują się w okolicach lotniska, a perspektywiczną lokalizację stanowią również postoczniove tereny Młodego Miasta. Wśród inwestycji

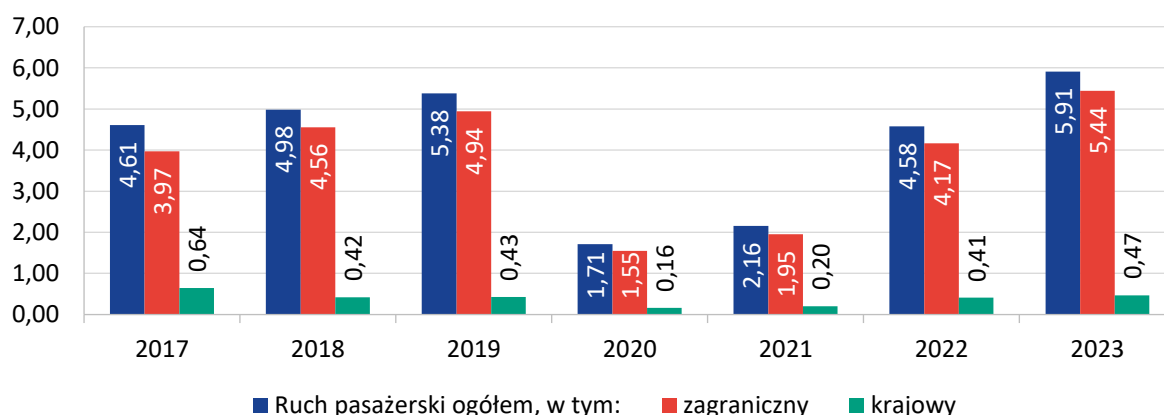
oddanych w 2023 r. należy wymienić biurowce Intel Technology Poland IGK6 (w sąsiedztwie portu lotniczego) oraz Matarnia Office Park A (w dzielnicy Matarnia).

Całkowita podaż nowoczesnej powierzchni magazynowej w Trójmieście w 2023 r. przekraczała 1 mln m². Poziom ten plasuje region na siódmym miejscu pod względem wielkości w grupie rynków regionalnych. Zasoby nowoczesnej powierzchni magazynowej zlokalizowane są w przeważającej części na terenie Gdańska i jego najbliższych okolic (75%). –

Ważnymi elementami gdańskiej gospodarki są porty: morski i lotniczy. W 2023 r. lotnisko w Gdańsku odwiedziło rekordowe 5,9 mln pasażerów. To o 29,1% więcej niż w roku 2022 r. oraz prawie 10% więcej niż w 2019 r., kiedy to Port Lotniczy Gdańsk zanotował dotychczasowy rekord frekwencji wynoszący 5,4 mln pasażerów. Najwięcej pasażerów poleciało w 2023 r. z Gdańska do Londynu (509 216 os.), Oslo (443 365 os.) i Sztokholmu (354 333 os.).

Ruch pasażerski w Porcie Lotniczym Gdańsk im. Lecha Wałęsy w latach 2017–2023

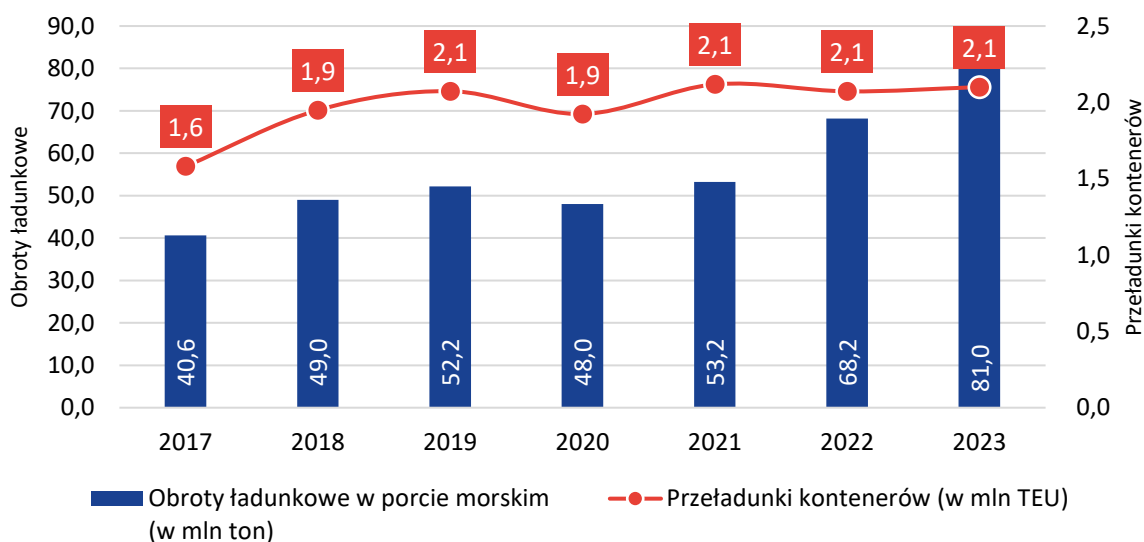
- dane w mln os. -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy.

W 2023 r. w porcie morskim przeładowano 81,0 mln ton towarów, co stanowi 19-procentowy wzrost r/r i jest jednocześnie najwyższym wynikiem przeładunków w historii portu.

Obroty ładunkowe ogółem (w mln ton) oraz przeładunku kontenerów (w mln TEU*) w porcie morskim w Gdańsku w latach 2017–2023

* jednostka pojemności w odniesieniu do portów i statków, równoważna objętości kontenera o wymiarach 6,10 × 2,44 × 2,59 m
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Morskiego Portu Gdańsk.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO
W ZAKRESIE TWORZENIA ATRAKCYJNYCH WARUNKÓW DO INWESTYCJI:**

- **Pomorskie Centrum Logistyczne (PCL)** – to nowoczesny park magazynowy klasy A, zlokalizowany w pobliżu Baltic Hub Container Terminal na gruncie o powierzchni 110 ha. W 2023 r. skomercjalizowana została hala magazynowa nr 5 (powierzchnia użytkowa 38,3 tys. m²), wraz z drogami dojazdowymi, parkingami, placami manewrowymi, zbiornikiem retencyjno-infiltracyjnym, zbiornikiem bezodpływowym oraz zewnętrznymi instalacjami, która uzyskała pozwolenie na użytkowanie w sierpniu 2022 r.
- **Pomorskie Centrum Inwestycyjne (PCI)** – park przemysłowy o łącznej powierzchni 67 ha, zlokalizowany w sąsiedztwie portu morskiego i Baltic Hub Container Terminal powstał z myślą o inwestorach związanych z gospodarką morską, branżą offshore oraz TSL. W 2023 r. na obszarze PCI zrealizowano m.in. następujące przedsięwzięcia:
 - budowa **fabryki systemów magazynowania energii** firmy Northvolt o łącznej powierzchni 25 tys. m² – uzyskanie pozwolenia na użytkowanie;
 - budowa **kompleksu przemysłowo-magazynowego CTPark Gdańsk Port**, w ramach którego wybudowane zostaną dwie hale magazynowe firmy CTP o łącznej powierzchni 119 tys. m². Zakończenie całości inwestycji jest planowane na koniec 2024 r. Pierwszy zbudowany obiekt ma powierzchnię prawie 37 tys. m²;
 - zawarcie **umowy warunkowej sprzedaży nieruchomości** o powierzchni ok. 13,9 ha, na której firma CTP zamierza zrealizować budowę hal magazynowych (45 tys. m²) oraz centrum innowacji (25 tys. m²) wraz z parkingami i infrastrukturą towarzyszącą;
 - realizacja projektu dofinansowanego z programu Polski Ład – w ramach inwestycji planowana jest rozbudowa istniejącego i budowa nowego układu drogowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym z odwodnieniem) na terenie będącym zapleczem logistycznym i inwestycyjnym Portu Północnego w Gdańsku. Głównym celem zadania jest zwiększenie dostępności terenów inwestycyjnych w rejonie Portu Północnego przez udrożnienie ruchu kołowego – w perspektywie intensywnego rozwoju bazy logistycznej i przemysłowej. W październiku 2023 r. podpisano umowę z wykonawcą na realizację inwestycji „**Budowa układu drogowego w obszarze Portu Północnego w Gdańsku**”. Prace projektowe wraz z realizacją przedsięwzięcia potrwać ok. 3,5 roku.
- Poza terenami zlokalizowanymi w obszarze portu morskiego Gmina Miasta Gdańska przy udziale Gdańskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego rozwija inne tereny inwestycyjne. Wśród kluczowych inwestycji, mających na celu zwiększenie podaży dobrze przygotowanych terenów inwestycyjnych (poza terenami portowymi), w 2023 r. należy wymienić:
 - **Park Przemysłowo Technologiczny „Płonia”** – w wyniku przeprowadzonych rokowań podpisano przedwstępną umowę sprzedaży zawartą dla nieruchomości o powierzchni 15,0 ha oraz przedwstępną umowę sprzedaży nieruchomości o powierzchni 32,4 ha. Na terenie objętym obiema umowami zrealizowana zostanie budowa instalacji produkcyjnych i obiektów towarzyszących w zakresie wytwarzania produktów petrochemicznych, chemicznych, energii elektrycznej, wodoru lub innych rodzajów paliw/energii;
 - **Park Przemysłowy przy ul. Ku Ujściu** – w 2023 r. rozpoczęto procedurę aportu terenów o powierzchni ok. 46,4 ha, które po uporządkowaniu mogą stanowić kolejne tereny inwestycyjne. Dodatkowo rozpoczęto rozmowy dotyczące pozyskania przez spółkę od Skarbu Państwa terenu inwestycyjnego zlokalizowanego przy ul. Ku Ujściu o powierzchni 5,8 ha w drodze zamiany za teren przy ul. Azumutalnej na potrzeby budowy Centrum Operacyjnego Agencji Kosmicznej (POLSA).
- **Program inwestycyjny Zarządu Morskiego Portu Gdańsk SA (ZMPG)** – z uwagi na nadmorskie położenie Gdańska strategicznym obszarem rozwoju terenów inwestycyjnych są tereny zlokalizowane na obszarze portu morskiego. Program inwestycyjny w Morskim Porcie Gdańsk jest przedsięwzięciem wieloetapowym, obejmującym modernizację infrastruktury portowej i dostępowej od strony lądu oraz poprawę dostępu od strony wody. Do kluczowych inwestycji realizowanych w tym ważnym międzynarodowym węźle komunikacyjnym w 2023 r. należą:
 - „**Rozbudowa i modernizacja węzłów sieci bazowej w Porcie Morskim w zakresie infrastruktury drogowo-kolejowej rejonu Nabrzeża Przemysłowego**” – projekt współfinansowany z programu CEF „Łącząc Europę”. Obejmuje rozbudowę sieci komunikacyjnej drogowo-kolejowej rejonu Nabrzeża Przemysłowego. Roboty budowlane rozpoczęły się we wrześniu

2021 r., a ich zakończenie nastąpiło w listopadzie 2023 r. Inwestycja jest zlokalizowana na terenie gdańskiego portu i obejmuje obszar między Nabrzeżem Przemysłowym a ul. Ku Ujściu oraz obszar między ul. Chemików a przyczółkiem przeprawy promowej w ciągu ul. Bosmańskiej przez Kanał Kaszubski. W zakres zadania wchodziły: budowa i przebudowa układu drogowego na odcinku ok. 1,6 km, budowa i przebudowa układu torowego na odcinku ok. 6,0 km, wzmocnienia podłoża gruntowego, budowa kanalizacji deszczowej, budowa i przebudowa sieci (wodociągowej, sanitarnej, elektroenergetycznej (SN, nN), teletechnicznej, oświetlenia), wykonanie niezbędnych rozbiórek;

- **„Modernizacja II linii Nabrzeża Oliwskiego i Nabrzeża Ziółkowskiego”** – w 2023 r. zakończono prace projektowe. Swoim zakresem projekt obejmuje modernizację: układu drogowo-kolejowego, placów składowo-manewrowych i wszystkich sieci podziemnych na całym terenie drugiej linii Nabrzeża Oliwskiego. Realizacja robót przewidziana jest na kolejne lata;
- **„Poprawa infrastruktury Portu Gdańsk wraz z analizą wdrożenia systemu niskoemisyjnego OPS dla zrównoważonego rozwoju sieci TEN-T”** – w 2023 r. ZMPG pozyskał dofinansowanie na realizację projektu w ramach programu CEF2 „Łącząc Europę”. Celem ogólnym projektu jest poprawa funkcjonowania zintegrowanego systemu transportowego przeznaczonego do obsługi transportu morskiego. Projekt przyczyni się do likwidacji „wąskiego gardła” oraz poprawy połączeń w porcie w Gdańsku dzięki rozbudowie infrastruktury portowej i jej dostosowaniu do obsługi większej niż dotychczas liczby statków. W 2023 r. wykonano „Analizy wdrożenia systemu zasilania statków z lądu w Porcie Gdańskim (OPS – Onshore Power Supply)”. Zakres dokumentu obejmuje m.in. badanie stanu zastosowania systemów OPS do zasilania statków w energię elektryczną o mocy >100 kW w czasie ich postoju w portach morskich, ocenę stanu przystosowania statków morskich do zasilania w energię elektryczną z lądu dla jednostek pływających, jak również ocenę zapotrzebowania na zasilanie statków w gdańskim porcie;
- **„Zaprojektowanie i budowa drogi wewnętrznej dojazdowej przez teren nr 30 w Porcie Gdańsk wraz z budową systemu kanalizacji deszczowej i uzbrojeniem terenu”** – inwestycja ta ma na celu przygotowanie do komercjalizacji atrakcyjnych terenów do dzierżawy, położonych w bliskim sąsiedztwie Baltic Hub Container Terminal (wcześniej DCT Gdańsk). Polega na zaprojektowaniu i budowie wewnętrznej drogi dojazdowej przystosowanej do ruchu ciężkiego oraz sześciu zjazdów do nieruchomości przeznaczonych do komercjalizacji (po dwie na każdą nieruchomość), z jednostronnym chodnikiem i oświetleniem. Ponadto inwestycja obejmuje wykonanie systemu kanalizacji deszczowej umożliwiającej odprowadzenie wód deszczowych z dotychczas niezagospodarowanych terenów do zbiornika retencyjno-rozsączającego oraz kompleksowe uzbrojenie niniejszych nieruchomości w media (kanalizacja sanitarna, wodociąg, sieci elektroenergetyczne i teletechniczne – z możliwością dużego poboru). Inwestycja została zrealizowana w 2023 r.
- Na terenie Morskiego Portu Gdańsk liczne inwestycje realizują również kontrahenci ZMPG. Do najistotniejszych inwestycji w tym zakresie realizowanych w 2023 r. można zaliczyć:
 - **„Rozbudowę Terminalu Kontenerowego Baltic Hub (DCT Gdańsk) w Porcie Północnym w Gdańsku”**:
 - kontynuacja fazy T2D – inwestycja służy powiększeniu zdolności przeładunkowej, a przede wszystkim potencjału składowego terminalu. Prace budowlane prowadzone są na obszarze ok. 10 ha. Na blisko 6,5-hektarowej działce oraz na części wcześniej wydzierżawionych terenów planowana jest budowa nowych placów składowych, parkingu i budynku biurowego, placu dla operacji skanowania kontenerów KAS, magazynu CFS oraz rozbudowy układu torowego bocznicy kolejowej. W 2023 r. trwało postępowanie administracyjne w celu wydania decyzji o pozwoleniu na budowę. Przewidywana data ukończenia to II/III kwartał 2025 r.;
 - terminal T3 – w 2022 r. Baltic Hub Container Terminal (funkcjonujący wcześniej pod nazwą DCT Gdańsk) rozpoczął budowę T3 – trzeciego nabrzeża głębokowodnego. Prace były kontynuowane również w 2023 r. Powstają: nowy terminal Baltic Hub 3 (z dodatkową roczną zdolnością przeładunkową 1,5 mln TEU), nowe nabrzeże (długość: 717 m, głębokość: 18 m), nowe place składowe (36 ha), siedem suwnic STS do obsługi największych kontenerowców, 20 zautomatyzowanych suwnic RMG, które będą zdalnie obsługiwane przez operatorów na ergonomicznie zaprojektowanych stanowiskach. Powstanie fazy T3 umożliwi zatem osiągnięcie zdolności

przeładunkowej dla całego terminalu BHCT na poziomie 4,5 mln TEU rocznie. Trwa realizacja robót budowlanych. Planowany termin ukończenia inwestycji to IV kwartał 2025 r.

- „**Budowę Uniwersalnego, Wielozadaniowego Terminala Przeładunkowego przy Nabrzeżu Wiślanym, inwestycja Spółki Speed**” – celem inwestycji była budowa, na terenie o łącznej powierzchni ok. 5,3 ha, wielozadaniowego uniwersalnego terminalu przeładunkowego towarów masowych, w tym pochodzenia roślinnego, i drobnicowych luzem oraz sformatowanych. W ramach inwestycji wybudowano dwa place składowe o łącznej powierzchni ok. 20 tys. m² – infrastruktura realizowana m.in. na cele przeładunku węgla oraz namiot halowy dla potrzeb przeładunku i składowania zboża. W grudniu 2023 r. zakończono inwestycję.
- **Terminal FSRU na Zatoce Gdańskiej** – w lipcu 2023 r. uzyskano dofinansowanie z UE na budowę pływającego terminalu FSRU na Zatoce Gdańskiej. Gaz-Sytem podpisał umowę z CINEA (Agencją Wykonawczą Komisji Europejskiej) na dofinansowanie prac projektowych oraz opracowanie specyfikacji technicznej projektu pływającego Terminalu FSRU w rejonie Gdańska. Projekt znajduje się również na liście gazowej infrastruktury krytycznej w ramach przedstawionego w 2022 r. przez Komisję Europejską planu szybkiego zmniejszenia zależności od rosyjskich paliw kopalnych.
- **Produkcja wodoru odnawialnego** – w 2023 r. Komisja Europejska zatwierdziła pomoc publiczną w kwocie 158 mln euro na wsparcie spółki Lotos Green H2, należącej do PKN Orlen, w zakresie produkcji wodoru odnawialnego do wykorzystania w rafineryjnych procesach produkcyjnych. W ramach projektu Green H2 ma powstać wielkoskalowa instalacja złożona z elektrolizerów, magazynów wodoru i ogniw paliwowych lub ewentualnie turbin wodorowych zarządzanych przez innowacyjne oprogramowanie. Całość ma produkować zeroemisyjny wodór na potrzeby rafinerii i jednocześnie wspierać polski system elektroenergetyczny na zasadzie elektrowni szczytowo-pompowej. Pomoc, która ma mieć formę dotacji bezpośredniej w wysokości 158 mln euro, wesprze instalację elektrolizera o mocy 100 MW oraz budowę elektrowni fotowoltaicznej o mocy 50 MW i magazynu baterii o pojemności 20 MWh. Elektrolizer ma zacząć działać w 2027 r. i stopniowo zwiększać produkcję do 13,6 tys. ton odnawialnego wodoru rocznie.
- **Fabryka wież wiatrowych** – w 2023 r. Agencja Rozwoju Przemysłu, Baltic Towers oraz hiszpańska spółka GRI Renewable Industries, S.L. podpisały umowę w sprawie powstania w Gdańsku fabryki wież wiatrowych dla morskiej energetyki wiatrowej. Produkcja ma ruszyć w 2025 r. i ma zapewniać ok. 450 miejsc pracy.
- **Rozwój terenów pod przemysł nowych technologii w okolicy Portu Lotniczego (Firoga):**
 - grupa **Klima-Therm**, europejski dostawca systemów klimatyzacyjnych, wentylacyjnych i grzewczych, w 2023 r. kontynuował budowę nowej siedziby w sąsiedztwie Portu Lotniczego Gdańsk (budowa hali produkcyjno-magazynowej wraz z częścią socjalną oraz centrum badawczo-rozwojowym) – będzie to główne europejskie centrum magazynowo-logistyczne firmy. Spółka planuje w ramach przedsięwzięcia wyodrębnić dział B+R (badania + rozwój). Obiekt wybudowany w certyfikacji LEED charakteryzować się będzie niskoemisyjnością. Powierzchnia użytkowa wyniesie łącznie blisko 30 tys. m²;
 - w 2023 r. kontynuowano rozbudowę kampusu firmy **Intel Technology Poland** o budynek Centrum Badawczo-Rozwojowego. W obiekcie będą realizowane projekty w obszarach badawczych związanych z technologią zwiększającą wydajność infrastruktury data center oraz możliwości wykorzystania sztucznej inteligencji. W centrum zatrudnionych zostanie min. 410 nowych (dodatkowych) pracowników badawczych. Wartość inwestycji to 327 mln zł, a dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój wynosi 57 mln zł.
- **Parki biurowe** – w 2023 r. zrealizowano dwie inwestycje biurowe: Intel Technology Poland IGK6 (w sąsiedztwie Portu Lotniczego) oraz Matarnia Office Park A (w dzielnicy Matarnia). Ponadto rozpoczęto lub kontynuowano budowę kolejnych obiektów biurowych, w tym Palio C Cavatiny (Młode Miasto), Punkt firmy Torus (Wrzeszcz), Klima Therm HQ (w sąsiedztwie Portu Lotniczego) oraz prowadzono dalszą budowę obiektu C 300 Euro Styl (Młode Miasto).
- **Parki magazynowe** – w 2023 r. zakończona została budowa obiektów magazynowych w dzielnicy Rudniki – Panattoni Park Gdańsk East III (pow. 10,7 tys. m²), w gminie Jankowo Gdańskie – Panattoni Park Gdańsk West II (pow. 24,8 tys. m²), a także w sąsiedztwie Portu Lotniczego – 7R City Park Gdańsk Airport I (pow. 17,3 tys. m²).

- W 2023 r. rozwijano system zachęt w zakresie zachowania optymalnych warunków do rozwoju inwestycji. Oferowano m.in.:
 - **zwolnienia z podatku CIT lub PIT** – w 2023 r. kontynuowane było wsparcie dla przedsiębiorców zamierzających realizować inwestycje we współpracy z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną (PSSE). Wysokość pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku CIT lub PIT w województwie pomorskim w 2023 r. wynosiła (w zależności od wielkości przedsiębiorstwa) od 30% do 50% kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą regionalną. Zwolnienie podatkowe przyznawane jest na 12 lat, a w przypadku terenów mających uprzednio nadany status specjalnej strefy ekonomicznej – na 15 lat;
 - **zwolnienie z podatku od nieruchomości** – w 2023 r. zwolnionych z podatku od nieruchomości w ramach pomocy „de minimis” było 11 podmiotów gospodarczych. W ramach pomocy regionalnej z podatku od nieruchomości w 2023 r. został zwolniony jeden podmiot gospodarczy;
 - **wsparcie Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego (GPNT)** – realizowane w ramach funkcjonowania nowoczesnego kompleksu budynków biurowo-laboratoryjnych i konferencyjno-szkoleniowych. W 2023 r. GPNT był miejscem rozwoju 57 przedsiębiorstw z obszaru nowych technologii i start-upów, które zajmują łącznie ponad 96% dostępnej powierzchni. Z kolei Strefa co-work to miejsce pracy dla 77 przedsiębiorców, z czego 19 nowych dołączyło w 2023 r. W działalność GPNT wpisują się również liczne wydarzenia, szkolenia, wykłady, pomoc ekspertów i specjalistów z różnych dziedzin; na jego terenie działają m.in.: Inkubator Technologiczny, nowoczesne laboratoria, data center oraz Space4Makers – miejsce dla innowacyjnych przedsiębiorstw i wynalazców. Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe GPNT obsłużyło 1,7 tys. wydarzeń. W 2023 r. GPNT był również aktywnym członkiem IASP (International Association of Science Parks and Areas of Innovation) i dołączył do EBN (European Business and Innovation Centre Network).
- **Usługi opieki poinwestycyjnej** – rozwój i doskonalenie systemu aftercare jest procesem o charakterze ciągłym wpisanym w kompleksową działalność usługową, która wspiera inwestorów. W zakresie aftercare realizowane są także działania powiązane z koncepcją tworzenia centrum rozwiązywania sytuacji kryzysowych w relacji z podmiotami gospodarczymi (ang. trouble shooting), w ramach którego funkcjonuje, obsługiwany całą dobę, numer kontaktowy dla inwestorów (investor’s helpline 24/7) udostępniony na portalu investinpomerania.pl. Dodatkowo w 2023 r. kontynuowana była bieżąca współpraca m.in. z Polską Agencją Inwestycji i Handlu oraz jej biurami w krajach, z których pochodzą potencjalni inwestorzy.
- **Tripolis** – program współpracy parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości, zainicjowany przez Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot. Projekt ma na celu profesjonalizację działalności instytucji otoczenia biznesu i stworzenie lepszych warunków do rozwoju pomorskich MŚP. W 2023 r. w projekcie dostępnych było 10 usług dla MŚP, tj.: 1) design management – usługi od koncepcji do wdrożenia; 2) usługi w zakresie prawa własności intelektualnej; 3) bio laboratorium – usługi laboratoryjne w zakresie analizy chemicznej; 4) multimedialne centrum HR; 5) social media planner; 6) centrum innowacyjnych rozwiązań; 7) laboratorium wdrożeniowe „Od prototypu do produktu” – doradztwo w zakresie przeprowadzenia firmy przez proces prototypowania i wdrożenia produktu na rynek; 8) „Open-up” – doradztwo w procesie wdrożenia pomysłu i doborze narzędzi służących jego rozwojowi; 9) „Okno na świat” – dobór szkolenia odpowiedniego dla danego przedsiębiorstwa, w którym pracownicy mają możliwość uczestniczyć online; 10) Global Team Lab – usługa oparta na pozyskiwaniu partnerów do zespołów badawczych oraz integracji. Dodatkowo powstała platforma informatyczna dla firm, która za pomocą jednego kliknięcia umożliwia przedstawicielom biznesu znalezienie i skorzystanie z kompleksowej oferty wsparcia biznesowego dostępnej na terenie OMGGS.

PROMOCJA GOSPODARCZA

Zbudowanie silnej marki gospodarczej Gdańska o międzynarodowej rozpoznawalności jest niezbędnym elementem rozwoju atrakcyjności inwestycyjnej miasta i budowy jego gospodarczej i akademickiej tożsamości. Czynności te wspomaga szeroko pojęta promocja, kształtująca wizerunek miasta w kraju i za granicą. W tym zakresie działania skupią się na budowie marki Gdańska i obszaru metropolitalnego jako miejsca przyjaznego do życia, nauki i rozwijania biznesu. Kluczowym elementem wzmacniania rozpoznawalności wizerunku Gdańska i obszaru metropolitalnego są organizacja i udział w imprezach targowych i wystawienniczych. Ważny

aspekt stanowi także rozwój turystyki biznesowej oraz branży przemysłu spotkań i wydarzeń kierowanych do różnych grup odbiorców. Działania te pozwalają na zaprezentowanie oferty kierowanej do potencjalnych inwestorów polskich i zagranicznych oraz do osób i organizacji zainteresowanych intensyfikacją współpracy gospodarczej. Rozwój sieci kontaktów biznesowych służy ponadto wsparciu aktywności lokalnych przedsiębiorców w sferze powiązań międzynarodowych.

Liczba uczestników kongresów i konferencji organizowanych w Gdańsku w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba uczestników spotkań	539 650	506 689	559 672	132 906	199 044	277 879	289 104

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

Gdańsk Convention Bureau to część Gdańskiej Organizacji Turystycznej zajmująca się promowaniem pomorskiej turystyki biznesowej w Polsce i za granicą. Koncentruje się na tworzeniu spójnej sieci kontaktów – krajowych i zagranicznych. Organizacja przyciąga zagraniczny kapitał oraz jest aktywna na polu międzynarodowej współpracy – zarówno z branżą MICE (tj. m.in. spotkania branżowe, wyjazdy motywacyjne i integracyjne, konferencje), jak i z przedstawicielami organizacji turystycznych.

Obecność na rynkach międzynarodowych pozwala przedsiębiorstwom na osiągnięcie przewag konkurencyjnych. Pomoc w tym zakresie – obejmująca rozwój kompetencji gdańskich małych i średnich przedsiębiorców w kierunku aktywnej ekspansji i nawiązywania międzynarodowej współpracy – jest prowadzona w szczególności przez instytucje otoczenia biznesu. Ponadto firmom świadczy się wsparcie informacyjne w zakresie funkcjonowania i konkurowania na rynku globalnym. Istotnym elementem wzmacniania międzynarodowych powiązań gdańskiej gospodarki są także integrowanie i współpraca lokalnego środowiska start-upowego z innowacyjnymi i kreatywnymi podmiotami spoza kraju.

W konferencji technologicznej Infoshare 2023 udział wzięło ponad 6 tys. uczestników oraz 316 start-upów, z którymi swoimi doświadczeniami podzieliło się 166 mówców pochodzących z wielu krajów świata. Infoshare to jedno z najbardziej rozpoznawalnych wydarzeń odbywających się w Gdańsku i wpływających istotnie na międzynarodową rozpoznawalność miasta jako znaczącego ośrodka biznesowego w tym regionie Europy.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE WZMACNIANIA MARKI GOSPODARCZEJ GDAŃSKA:

- **Promocja gospodarcza regionu i kompleksowej obsługi podmiotów chcących zainwestować w regionie** prowadzona przez Zespół Marketingu Gdańskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego (GARG) oraz Dział Obsługi Inwestora Agencji Rozwoju Pomorza (ARP). Poza GARG i ARP w skład systemu, na zasadzie partnerstwa, wchodzi także takie instytucje, jak: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna, miasta Gdańsk, Sopot, Gdynia, Słupsk, Tczew, Malbork, Kościerzyna, Pruszcz Gdański i Starogard Gdański, gminy Dębica Kaszubska i Słupsk, Starostwo Powiatowe w Wejherowie oraz Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. Zgodnie z założeniami inicjatywy „Invest in Pomerania” partnerzy prowadzą wspólne działania promocyjne i wymieniają się informacjami na temat obsługiwanych inwestorów.
- **„Invest in Pomerania”** – regionalna inicjatywa non profit, która pomaga inwestorom zagranicznym realizować projekty inwestycyjne na Pomorzu. W regionie działa jako „jedno okienko”, udzielając wsparcia na każdym etapie procesu inwestycyjnego. W ramach bezpośredniej obsługi pozyskała w 2023 r. 116 nowych projektów inwestycyjnych i kontynuowała prace nad 24 projektami. Najwięcej nowych inicjatyw pozyskano bezpośrednio dzięki własnej sieci kontaktów i działaniom promocyjnym (55) oraz od partnerów (19). Większość zapytań koncentrowała się na danych dotyczących gospodarki regionu, przepisów prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, wstępnych ofert terenów inwestycyjnych, wsparcia w zakresie grantów na uzbrojenie terenów inwestycyjnych.
- **Rzecznik Inwestora / Specjalista ds. Imigrantów** – to osoba, która wspiera inwestorów w obszarze komunikacji z instytucjami publicznymi, a także monitoruje problemy prawne w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw na terenie województwa pomorskiego. Działa przy zespole „Invest in Pomerania”. W 2023 r. przyjęła 27 zgłoszenia od 12 inwestorów, z czego osiem dotyczyło pobytu, a 14 – pozwolenia na pracę. W toku planowej relokacji zagranicznego oddziału jednego z inwestorów w pierwszej połowie roku wsparło relokację 221 pracowników i członków ich rodzin.

- **Baza ofert inwestycyjnych** – platforma prezentująca potencjalnym inwestorom poszukującym atrakcyjnych lokalizacji ofertę terenów komercyjnych i działek inwestycyjnych z obszaru województwa pomorskiego, dostępna na stronie internetowej „Invest in Pomerania”. Baza zawierała na koniec 2023 r. 52 oferty terenów inwestycyjnych, na które składają się 294 działki o łącznej powierzchni 1257 ha.
- **Pomorski Broker Eksportowy** – projekt partnerski mający na celu zbudowanie i rozwój kompleksowego systemu wsparcia ekspansji międzynarodowej pomorskich przedsiębiorstw sektora MŚP, w tym start-upów. W 2023 r. odbyły się trzy wyjazdy na wydarzenia gospodarcze dla pomorskich MŚP: Offshore Wind w Glasgow (styczeń; dla 7 przedsiębiorstw), Wind Europe w Kopenhadze (kwiecień; dla 4 przedsiębiorstw) oraz Nor-shipping w Oslo (czerwiec; dla 5 przedsiębiorstw).
- **„Live more. Pomerania”** – promocja przeprowadzki do województwa pomorskiego i podjęcia zatrudnienia u lokalnych pracodawców. W ramach projektu powstała platforma rekrutacyjna „Jobs in Pomerania” dla osób spoza województwa, skupiająca się na profilach najbardziej poszukiwanych przez pracodawców z Pomorza. Obecnie używana jest przez ponad 100 partnerów korporacyjnych i zawiera aplikacje ponad 4 tys. indywidualnych kandydatów.
- **Blue Baltic Community** – projekt, którego celem jest budowanie społeczności przedsiębiorców, ekspertów oraz pasjonatów branży morskiej przez wymianę wiedzy, doświadczeń, nawiązanie kontaktów biznesowych, w tym również międzynarodowych, oraz transfer wiedzy i innowacji do branży morskiej. W konferencji otwierającej oraz pięciu spotkaniach grup roboczych udział wzięło łącznie 157 uczestników. Elementem budowania potencjału polskiego łańcucha dostaw dla morskiej energetyki wiatrowej było również stworzenie mapy dostawców offshore wind.
- **Smart Metropolis 2023** – dwudniowy kongres pod hasłem „Metropolis przyszłości – gospodarka, nauka, samorząd”, w którym uczestniczyli samorządowcy, eksperci i praktycy zainteresowani tematyką mądrej polityki państwa wobec polskich miast i gmin. Podczas wydarzenia zaprezentowano „Wizję Kierunków Rozwoju Gospodarczego OMGGs” opracowaną przez Think Tank Metropolis. Zorganizowano także Strefę Innowacji SmartUp i wydzielono przestrzeń dla miłośników kultury. Równolegle odbywały się wykłady i dyskusje w ramach projektu „Kultura Włącza”. Podczas gali przyznano trzy honorowe nagrody Smart Metropolis im. Pawła Adamowicza. Drugi dzień upłynął pod znakiem nauki. Pojawiła się tematyka kosmosu, lotów suborbitalnych, satelitów, dronów, a także tego, co hamuje wdrażanie innowacji.
- **„Edu Offshore Wind”** – pierwsza edycja edukacyjnych targów morskiej energetyki wiatrowej. Targi skierowane były do młodzieży oraz studentów z województwa pomorskiego. Kształcenie młodzieży to jeden z kluczowych warunków rozwoju i sukcesu tego sektora. Zapotrzebowanie na nowych, ale już wykwalifikowanych pracowników w najbliższej przyszłości jest szacowane na kilkanaście tysięcy, a w dalszej perspektywie – nawet do 60 tys. osób. W dwudniowych targach stoisko obsługiwane przez Inkubator Starter odwiedziło 5 tys. uczniów, którzy zapoznali się z możliwością rozwoju kompetencji przedsiębiorczych, jak również kariery zawodowej w obszarze energii odnawialnej. W targach uczestniczyło ok. 5 tys. uczniów z ok. 100 szkół ponadpodstawowych: liceów, techników i szkół branżowych z województwa pomorskiego.
- **BALTEXPO** – najważniejsze w Europie Środkowo-Wschodniej targi morskie, które skupiły w jednym miejscu przedstawicieli przemysłu okrętowego, stoczni, portów i terminali, a także offshore z energetyką wiatrową. Targi stanowią doskonałą okazję do nawiązania kontaktów biznesowych, zwiększenia wiedzy i kompetencji, a także zainspirowania się i pozyskania nowych pomysłów. Zgromadziły ponad 6,5 tys. odwiedzających, w tym 200 wystawców z 15 krajów. Część konferencyjna objęła łącznie 11 paneli tematycznych i sześć konferencji towarzyszących, w których wzięło udział 96 prelegentów z sześciu krajów świata. Na odwiedzających czekało wiele ciekawych stref tematycznych, takich jak: specjalna strefa dla start-upów, strefa wsparcia biznesu, czy salon branży militarnej Balt Military Expo, prezentujący szeroką gamę uzbrojenia, sprzętu i wyposażenia Marynarki Wojennej, Straży Granicznej itp.
- **Hackathon kosmiczny CASSINI** – podczas tego wydarzenia zorganizowanego w marcu 2023 r. przez Inkubator Starter oraz Blue Dot Solutions wybrane zespoły tworzyły rozwiązania, używając informacji geoprzestrzennych z systemu Copernicus Earth oraz pozycjonowania i nawigacji satelitarnej z systemów Galileo & EGNOS. W hackathonie wzięło udział łącznie ok. 60 osób. Wypracowano dziewięć rozwiązań, z których trzy projekty wzięły następnie udział w programie preakceleracji Techseed.
- **„InfoShare”** – największa konferencja technologiczna, łącząca nowe technologie z biznesem. Wśród uczestników oraz wystawców są start-upy, inwestorzy, przedstawiciele korporacji, programiści i marketerzy. W 2023 r. odbyła się w Gdańsku po raz siedemnasty. W trakcie dwóch dni eksperci z całego świata omawiali zagadnienia dotyczące innowacji w biznesie i zarządzaniu, Web 3.0,

Tech4Good oraz programowania. Konferencja to idealne miejsce dla firm na wczesnym etapie rozwoju. Specjalne narzędzie do matchmakingu pozwala umawiać indywidualne spotkania z inwestorami i nawiązywać ważne biznesowe relacje. Co roku do Gdańska przyjeżdżają tysiące uczestników wydarzenia.

- **AMBERIF 2023** – międzynarodowe targi bursztynu i biżuterii. To największe na świecie wydarzenie wystawiennicze poświęcone bursztynowi i największe targi biżuterii w Europie Środkowej, będące doskonałą okazją do spotkań biznesowych, nawiązania nowych kontaktów handlowych, zapoznania się z nowinkami branżowymi i zaprezentowania premierowych kolekcji. W 2023 r. odbyły się dwie edycje: pierwsza wyłącznie dla branży, druga – ogólnodostępna. W edycji wiosennej wzięło udział 252 wystawców z 15 krajów Europy, Afryki i Azji oraz kupcy z 35 krajów, w tym najważniejsi dla branży bursztynniczej klienci biznesowi z Chin oraz państw arabskich. Natomiast jesienią pojawiło się 110 wystawców z 10 krajów, którzy spotkali się z kupcami z blisko 40 krajów.
- **„DevGAMM Gdańsk 2023”** – dwudniowe wydarzenie stworzone z myślą o profesjonalistach branży cyfrowej z całego świata, m.in. o twórcach gier indie, ich producentach i wydawcach oraz przedstawicielach międzynarodowych korporacji z sektora rozrywki cyfrowej. Jednym z partnerów eventu był InnerValue. Wśród tematów nie zabrakło prelekcji o nowych trendach w branży, rozwiązaniach dla inwestorów i możliwościach rozwoju rynku.

8.2. Przestrzeń publiczna

DOSTĘPNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE

Właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej jest warunkiem koniecznym do harmonijnego rozwoju miasta, poprawy jakości życia mieszkańców i nawiązywania kontaktów społecznych. Przestrzeń publiczna nie powinna mieć charakteru tylko komunikacyjnego, ułatwiającego przemieszczanie się osób i towarów, ale winna stanowić miejsce spędzania czasu wolnego, forum wymiany idei, miejsce organizacji wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Takie podejście do przestrzeni publicznej realizuje ideę rozwoju **miasta krótkich odległości**, która polega na intensyfikacji i wielofunkcyjności użytkowania już zurbanizowanej przestrzeni. Umożliwia to – poza powstaniem pełnych życia przestrzeni publicznych – efektywne zarządzanie miastem.

Najważniejszym dokumentem kształtującym przestrzeń publiczną w mieście jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gdańska (**SUiKZP**). Wyznacza ono kierunki rozwoju w perspektywie 30 lat. To od zapisów zawartych w studium zależy, czy w przyszłości będą mogły powstawać nowe osiedla mieszkaniowe, czy znajdzie się miejsce na nowe parki, zostanie zachowana rezerwa pod drogi i linie tramwajowe. Obowiązujące studium zostało przyjęte 23 kwietnia 2018 r. uchwałą nr LI/1506/18 Rady Miasta Gdańska. W dniu 27 czerwca 2019 r. dokument w części został zmieniony uchwałą nr XII/218/19 Rady Miasta Gdańska.

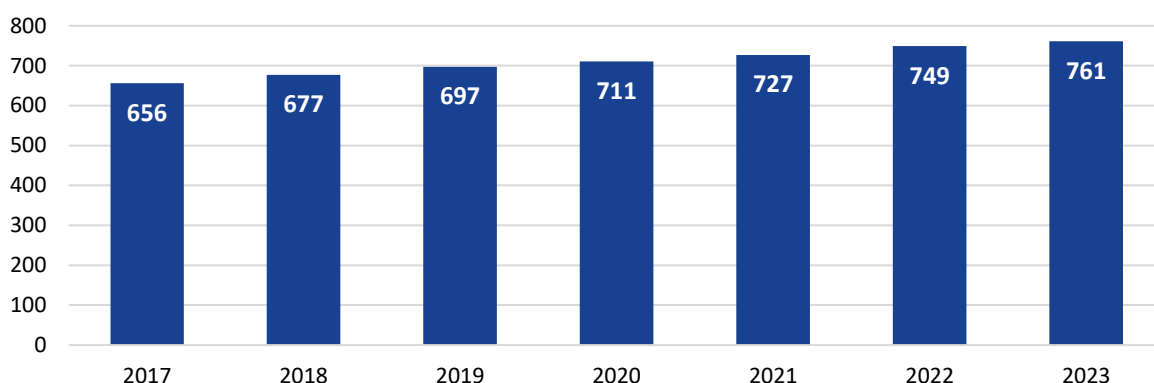
W lipcu 2023 r. na poziomie krajowym wdrożono tzw. **reformę planistyczną** na podstawie Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Najważniejszą zmianą jaką wnosi reforma jest wprowadzenie planu ogólnego zastępującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z nowymi przepisami plan musi zostać uchwalony do końca 2025 r.

Z końcem 2023 r. odwołano Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (PWKZ). Na początku 2024 r. został nim Dariusz Chmielewski, który zajmował się zabytkami w województwie pomorskim już w latach 2012-2016. Jego zadaniem jest m.in. nadzór nad prawidłowością wykonywanych badań i prac konserwatorskich, architektonicznych, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach, które wpływają na jakość przestrzeni publicznej.

Podstawowym narzędziem polityki miasta w zakresie planowania przestrzeni publicznych są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (**MPZP**). Stanowią one uszczegółowienie studium, które jest w stosunku do nich nadrzędne. Ustalenia nowych planów miejscowych nie mogą być sprzeczne ze studium. Plany miejscowe są powszechnie obowiązującym prawem miejscowym. Mają one na celu m.in. wyznaczenie czytelnych granic przestrzeni publicznej i ustalenie regulacji, które wpływają na jej jakość. Uchwalanie nowych planów pozwala zabezpieczyć przyszłe funkcje publiczne nie tylko na gruntach gminnych. Jest to o tyle ważne, że na terenach bez planów, opierając się na warunkach zabudowy, inwestor realizuje jedynie swój cel inwestycyjny. Z punktu

widzenia kształtowania ładu przestrzennego jest to niekorzystne, gdyż powstająca w ten sposób zabudowa jest efektem jednostkowych decyzji i nie zawsze wpisuje się w spójną zrównoważoną wizję rozwoju miasta.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gdańsku w latach 2017–2023

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska.

W 2023 r. Biuro Rozwoju Gdańska procedowało 98 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z czego 18 uchwalono. Łącznie na koniec 2023 r. obowiązywało 761 planów, obejmujących swoim zasięgiem powierzchnię 17 288 ha, czyli 65% obszaru miasta. Dzięki temu obecnie zdecydowana większość budynków powstaje na podstawie MPZP, a nie decyzji o warunkach zabudowy.

Projekt, który ma na celu poprawę funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych zlokalizowanych blisko mieszkańców, to Gdańskie Przestrzenie Lokalne (**GPL**). Został opracowany przez Biuro Rozwoju Gdańska. Lokalne przestrzenie publiczne są niezwykle istotne z punktu widzenia mieszkańców, ponieważ to tam toczy się ich codzienne życie i są realizowane podstawowe potrzeby związane z zakupami, edukacją, wypoczynkiem, rekreacją czy integracją. Przestrzenie te zyskały na znaczeniu szczególnie w czasie pandemii COVID-19. W GPL został wskazany system przestrzeni lokalnych obejmujący całe miasto. Informacje, opracowane w formie kart terenu, mają być pomocne dla mieszkańców, rad dzielnic i jednostek miejskich w działaniach zmierzających do urządzenia poszczególnych przestrzeni lokalnych w sposób spójny i wpisujący się w charakter dzielnicy. Całościowa koncepcja ma pomóc skoordynować działania inwestycyjne, które mogą być realizowane w sposób etapowy i z różnych źródeł finansowania. Każda z lokalizacji GPL jest sukcesywnie konsultowana z mieszkańcami, radami dzielnic i przedstawicielami jednostek miejskich.

W 2023 r. opracowano karty dla ośmiu przestrzeni lokalnych i tym samym zakończono etap tworzenia kart dla 35 dzielnic. Całość materiału opublikowano w postaci Katalogu Gdańskich Przestrzeni Lokalnych.

W tworzeniu bardziej przyjaznej mieszkańcom przestrzeni ma pomóc Gdański Standard Ulicy Miejskiej (**GSUM**). Dokument został opracowany przez Biuro Rozwoju Gdańska przy współpracy z wydziałami i jednostkami miejskimi. W myśl tego dokumentu przy urządzeniu miejskich ulic najwyższy priorytet zyskują piesi, rowerzyści oraz transport zbiorowy. Ulice będą miały różny charakter wynikający z ich bezpośredniego sąsiedztwa. GSUM zawiera wytyczne do szczegółowych rozwiązań zagospodarowania pasa drogowego oraz projektowania ulic wraz z przykładami modelowych rozwiązań dotyczących zakresu przestrzennego, funkcjonalnego i estetycznego. W 2023 r. kontynuowano wdrażanie wytycznych dokumentu.

W 2023 r. w badaniu pn. „Jakość życia w Gdańsku” mieszkańcy ocenili przestrzeń publiczną w okolicy miejsca zamieszkania na 3,71 pkt (w skali 1-6; wzrost o 0,27 pkt w porównaniu z 2021 r.). Najlepiej ocenili ją mieszkańcy obszaru Piecki-Migowo, Brętowo – 4,15 pkt.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE DOSTĘPNYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH:

- **Gdańskie Przestrzenie Lokalne** – kontynuacja prac studialno-koncepcyjnych nad przestrzeniami publicznymi w skali lokalnej; badania ukierunkowane były na wyznaczenie i analizę funkcjonalno-przestrzenną co najmniej jednego obszaru w każdej z 35 jednostek pomocniczych miasta. W 2023 r. opracowano **8 kart** przestrzeni lokalnych wyznaczonych w lokalizacjach: Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-

Tysiąclecia, Strzyża, Brętowo, Krakowiec-Górki Zachodnie, Zaspą-Rozstaje, Letnica, Oliwa, Siedlce. W ramach pracy nad projektami kart przeprowadzono konsultacje z radami dzielnic i zainteresowanymi mieszkańcami w siedzibach poszczególnych jednostek pomocniczych oraz online. Tym samym zakończono etap tworzenia kart dla 35 jednostek pomocniczych, a całość materiału opracowano w postaci Katalogu Gdańskich Przestrzeni Lokalnych i opublikowano na stronie internetowej Biura Rozwoju Gdańska (BRG) w październiku 2023 r. wraz z animowanym filmem edukacyjno-promocyjnym.

- **Gdański Standard Ulicy Miejskiej** – w 2023 r. w inwestycjach drogowych kontynuowano wdrażanie rozwiązań zawartych w dokumencie. Procedury, rozwiązania modelowe oraz rekomendacje wskazane w opracowaniu są stosowane przy przygotowywaniu projektów nowych ulic oraz przebudowy istniejących, z wyłączeniem zadań realizowanych w trybie bieżącego utrzymania, remontu bądź modernizacji zagospodarowania.
- Kontynuowano wdrażanie **Uchwały Krajobrazowej Gdańska (UKG)**. Dokument określa regulacje w zakresie nośników reklam, małej architektury oraz ogrodzeń w celu poprawy estetyki przestrzeni publicznych. Uchwała m.in. nałożyła obowiązek dostosowania istniejących nośników reklamowych do przepisów UKG w ciągu 2 lat od wejścia w życie (t.j. do kwietnia 2020 r.). W przypadku reklam niezgodnych z UKG wysyłane są wezwania do ich usunięcia. Do końca 2023 r. wysłano 1201 wezwań, wszczęto łącznie 125 postępowań oraz wydano 169 decyzji administracyjnych za umieszczenie niegodnego z uchwałą nośnika reklamowego. Wydano również 855 opinii o zgodności reklam z UKG. Wdrażanie UKG to przede wszystkim informowanie przedsiębiorców, konsultacje z sieciami handlowymi i agencjami reklamowymi. Mieszkańcy również sami mogą zgłosić nielegalne reklamy za pomocą Gdańskiego Centrum Kontaktów.
- **Aktualizacja Systemu Tras Rowerowych STeR** – w 2011 r. Biuro Rozwoju Gdańska wraz z Pełnomocnikiem Prezydenta ds. komunikacji rowerowej i przy współudziale mieszkańców Gdańska, rad dzielnic oraz organizacji pozarządowych sporządziło studium Systemu Tras Rowerowych dla Gdańska. Dwa lata później powstała Strategia realizacji Systemu Tras Rowerowych. Po dziesięciu latach konieczna była ich aktualizacja. W styczniu 2022 r. projekt sieci tras STeR 2.0 został opublikowany w formie mapy interaktywnej z możliwością wskazywania uwag i propozycji nowych tras. Wpłynęło ok. 400 głosów, które zostały rozpatrzone przez zespół projektowy. W drugiej połowie 2022 r. trwały prace nad finalizacją kompletnego opracowania STeR 2.0. Na przełomie maja i czerwca 2023 r. opracowanie było wyłożone do publicznego wglądu. Dokument uchwalono w sierpniu 2023 r.
- Popularyzowano dokument **Gdańskiej Polityki Wodnej (GPW)** opracowany przez Biuro Rozwoju Gdańska. Jest to studium analityczno-koncepcyjne dotyczące wizji terenów nadwodnych, opracowywane w celu określenia kierunków zagospodarowania oraz elementów wyposażenia nabrzeży i brzegów Wisły, Motławy, potoków, małych rzek i plaż Zatoki Gdańskiej. W 2023 r. organizowano prezentacje dla różnych grup zainteresowanych kształtowaniem terenów nadwodnych oraz opublikowano szereg artykułów prasowych. GPW prezentowana była m.in. na konferencji „Zieleń i Woda – projekty dla Gdańska”, „Zielona Retencja” oraz na seminarium szkoleniowym „Błękitno-zielona infrastruktura – plany i wdrożenia” wraz z publikacją artykułu na łamach miesięcznika „Zieleń Miejska”.
- **Studium możliwości rozwoju akwenów wodnych w Gdańsku** – w szczegółowym ujęciu dla rejonu rzek: Martwej Wisły, Wisły Śmiałej, Przekop oraz Motławy. Opracowanie jest rozwinięciem Gdańskiej Polityki Wodnej w zakresie zagospodarowania wód, w tym rozwoju jachtingu oraz możliwości lokalizacji barek mieszkalnych. W 2023 r. trwał II etap prac nad diagnozą „Gdańskie Akweny. Diagnoza stanu możliwości wykorzystania”.
- **Gdańska Polityka Zieleni (GPZ)** – określa spójną, planową i długoterminową politykę rozwoju zielonej infrastruktury w skali ogólnomiejskiej. Dokument, opracowany przez Biuro Rozwoju Gdańska, ma na celu określenie i uszczegółowienie podstawowego systemu przyrodniczego miasta oraz wzmocnienie jego biologicznej ciągłości i bioróżnorodności, a także kontynuację procesu ukierunkowanego na zwiększanie jej dostępności dla mieszkańców. W 2023 r. opracowanie zostało opublikowane i rozpoczęto analizy poświęcone kontynuacji GPZ – etap 2 dla obszarów priorytetowych objętych deficytem w dostępie do zieleni. Celem kolejnego etapu prac jest zwiększenie dostępu do zieleni i rekreacji w obszarach, w których istnieje obecnie deficyt zieleni, oraz wyznaczenie spójnej sieci błękitno-zielonej infrastruktury wraz z rekomendacjami do jej ochrony i urządzenia. Opracowanie będzie punktem wyjścia dla działań wielu jednostek miejskich oraz dla urbanistów przy pracach nad planami miejscowymi i planem ogólnym Gdańska.

- **Studium Pasma Alei Grunwaldzkiej (PAG)** – koncentruje się na wykreowaniu nowego oblicza architektonicznego i urbanistycznego części obszaru Centralnego Pasma Usługowego (w dzielnicach Oliwa i Wrzeszcz). W 2023 r. kontynuowano prace nad dokumentem. Dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców w obszarze PAG podkreślany jest priorytet kształtowania układu przestrzeni publicznych, dostępności do zieleni i efektywnego transportu w duchu miasta krótkich odległości. Na podstawie nowej wizji architektoniczno-urbanistycznej zabudowy i zagospodarowania obszaru wskazane będą kierunki przekształceń w zakresie funkcji i parametrów m.in. w planie ogólnym. Zakończenie prac jest planowane na II połowę 2024 r.
- W 2023 r. przystąpiono do prac nad **Masterplanem dla dzielnicy Piecki-Migowo**. Celem opracowania jest wyznaczenie kierunków rozwoju dzielnicy w ciągu najbliższych kilku lat. Na przełomie 2022/2023 r. odbyły się spotkania z mieszkańcami, które zdefiniowały potrzeby społeczne i wnioski do dalszej pracy. Pod koniec 2023 r. odbyły się warsztaty urbanistyczne, które określiły główne obszary problemowe oraz pokazały wartości szczególnie istotne dla mieszkańców: powiązania przestrzeni publicznych, ciągłość terenów zielonych, wykształcenie miejsc integrujących mieszkańców – centr lokalnych.
- W 2023 r. przystąpiono także do prac nad Masterplanem w granicach dzielnic Olszynka, Orunia-Święty Wojciech-Lipce, Rudniki (teren Żuław Gdańskich). W listopadzie odbyły się dwa otwarte spotkania inauguracyjne – jedno na Oruni, drugie na Olszynie. W grudniu na Oruni przeprowadzono pierwsze z trzech zaplanowanych warsztatów planistycznych dla kilkudziesięcioosobowej grupy reprezentatywnej społeczności dzielnicy. W 2024 r. planowana jest kontynuacja działań.
- **Park Południowy** – prace projektowe – w 2023 r. zakończono prace nad koncepcją architektoniczno-krajobrazową parku Południowego (przy współudziale wszystkich zainteresowanych i szerokiej partycypacji społecznej), której założenia zostały odwzorowane w koncepcji planów miejscowych.
- **Realizacja kolejnych etapów parku Południowego** – w 2023 r. na terenie parku zrealizowane zostały: plac zabaw, boisko wielofunkcyjne, wybieg dla psów, a także nasadzenia zastępcze przy zbiorniku Świętokrzyska I. W procesie uzgadniania, przetargów lub realizacji są kolejne inicjatywy, m.in. doposażenie placu zabaw, strefa relaksu, parkour oraz tor rowerowy, a także ścieżki rekreacyjne, ogrody motyli, grillowiska, warzywnik i tradycyjny sad.
- **Zachodni Front Śródmieścia** – w 2023 r. wydano publikację „Zachodni front śródmieścia Gdańska. Studium urbanistyczno-konserwatorskie” (Ł. Bugalski) oraz skrypt zawierający wytyczne do kształtowania zieleni w kontekście historycznym „Zieleń zachodniego frontu Śródmieścia Gdańska. Uwarunkowania historyczne i zasady jej poprawnego kształtowania” (K. Rozmarynowska). Obydwa opracowania były szeroko kolportowane przez Biuro Architekta Miasta.
- **PKM Południe** – w 2020 r. rozpoczęto prace studialne nad inwestycją. W 2023 r. zlecono opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe. Elementem uzupełniającym analizy rozwoju aglomeracyjnej linii kolejowej było przygotowane w 2023 r. przez Biuro Rozwoju Gdańska opracowanie „Wizja zagospodarowania otoczenia przystanków Pomorskiej Kolei Metropolitalnej Południe”. Otoczenie przystanków, zgodnie z zasadą TOD (planowanie skoncentrowane na optymalnym wykorzystaniu dostępności transportu zbiorowego), zostało zaprojektowane z naciskiem na wielofunkcyjność oraz intensyfikowanie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie przystanków. Przyjęte założenia projektowe umożliwiają kreowanie miasta krótkich odległości zgodnie z wizją rozwoju Gdańska określoną w dokumentach strategicznych. Rejony przystanków mają być kształtowane jako centra z różnorodną ofertą usługową (obejmującą m.in. usługi społeczne), mieszkaniową oraz z miejscami pracy i przestrzeniami publicznymi integrującymi lokalną społeczność.
- **Opracowania studialne i koordynacyjne dla wybranych obszarów/zespołów urbanistycznych** – kontynuacja zainicjowanej w Studium Pasma Alei Grunwaldzkiej praktyki przygotowywania dla poszczególnych „obszarów problemowych” w mieście opracowań o charakterze koordynacyjnym i projektowym, wskazujących na szczegółowe sposoby kształtowania przestrzeni miejskiej. W szczególności opracowania te są sporządzane dla terenów podlegających dużej presji inwestycyjnej lub wymagających daleko idących przekształceń struktury miejskiej (np. Zachodni Front Śródmieścia, Młode Miasto, ul. Do Studzienki).
- **Nowe zagospodarowanie strefy wejściowej na plażę na Stogach** – celem projektu jest stworzenie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej o całorocznym charakterze, która jakością rozwiązań, zarówno krajobrazowych, jak i architektonicznych, odpowiadać będzie randze miejsca i jego historii, jednocześnie zachowując możliwie wiele z jego naturalnego charakteru. W 2023 r. procedowany był przetarg na dzierżawę nieruchomości gruntowej położonej przy kąpielisku Stogi (ul. Wydmy 1) wraz

zabudowaniami na działalność gastronomiczno-noclegową, handlową, sportowo-rekreacyjną oraz działalność towarzyszącą na okres 25 lat. W 2023 r. został wyłoniony dzierżawca oraz uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu kąpieliska morskiego Stogi II.

- **Intensyfikacja zagospodarowania obszaru w rejonie Ergo Areny** – w ramach porozumienia zawartego w czerwcu 2019 r. między Gdańskiem a Sopotem o współpracy przy planowaniu zabudowy i zagospodarowania terenu w rejonie Ergo Areny podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego dla tego obszaru. Miejscowy plan na terenie Gdańska uchwalono w listopadzie 2022 r. W 2023 r. procedowano MPZP dla Sopotu, który został uchwalony przez Radę Miasta Sopotu w kwietniu 2024 r.
- **Analizy dotyczące zmiany polityki w zakresie ROD** – w 2023 r. rozpoczęto prace nad polityką dotyczącą rodzinnych ogrodów działkowych (ROD), w tym szerszego ich otwarcia dla mieszkańców Gdańska. Polityka ta będzie polegała na rozszerzaniu dostępu (w większym lub mniejszym stopniu) do części terenów ogrodów dla mieszkańców – głównie z sąsiedztwa i tam, gdzie występują deficyty w dostępie do zieleni. Cele działań to wykorzystanie potencjału ROD i większa integracja ze strukturą miasta w wymiarze społecznym i przestrzennym.
- **Projekty realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP):**
 - w 2023 r. rozpoczęto realizację formuły partnerstwa publiczno-prywatnego skierowanej na **inwestycje na podobszarze Nowego Portu**. We wrześniu 2023 r. ogłoszono postępowanie o zawarcie umowy PPP, w ramach której planowane jest kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni miejskich w okolicy Nowego Portu i Brzeźna (częściowo). Partner prywatny w zamian za realizację na rzecz mieszkańców celów publicznych o wartości ok. 100 mln zł będzie mógł zagospodarować ok. 8 ha gruntów na cele komercyjne z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniowo-usługową zgodną z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
 - **zagospodarowanie północnego cypla Wyspy Spichrzów w Gdańsku** – przedsięwzięcie polegające na kompleksowym zagospodarowaniu i zabudowie nieruchomości na obszarze Wyspy Spichrzów, którego celem jest stworzenie reprezentacyjnej zabudowy stanowiącej architektoniczno-funkcjonalną wizytówkę miasta. W 2023 r. zakończono i rozliczono przebudowę mostu Stągiewnego jako mostu zwodzonego (6 mln zł) oraz budowę mariny na południe od niego (5,7 mln zł);
 - **zagospodarowanie obszaru dawnej zajezdni tramwajowej na Dolnym Mieście w Gdańsku** – projektem objętych jest 11 ha nieruchomości gruntowych zabudowanych i niezabudowanych, w tym 18 lokalizacji planowanych do realizacji zabudowy kubaturowej (plomby, uzupełnienia pierzei), a także zagospodarowanie 5,5 ha terenów zielonych i utworzenie 2 km dróg. W 2023 r. kontynuowane były inwestycje wynikające z umowy partnerstwa publiczno-prywatnego. Trwały prace projektowe dla przedszkola publicznego przy ul. Szuwały 2 (7,4 mln zł netto), rewaloryzacji zabytkowego obiektu przy ul. Śluza 3 (8,9 mln zł netto), remontu zejść do wody wzdłuż nabrzeża Nowej Motławy (0,38 mln zł netto), modernizacji ul. Dobrej (5,8 mln zł netto) oraz budowy ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż nabrzeża Nowej Motławy (2,4 mln zł netto).
- W 2023 r. w ramach projektu „Przyjazna plaża” powstała plaża w pełni dostępna dla osób z niepełnosprawnościami na kąpielisku Jelitkowo (wejście nr 63). Łącznie trzy wejścia na plażę w sezonie letnim są w pełni dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Dwa pozostałe znajdują się przy ul. Hallera (wejście na plażę nr 50) i przy ul. Nowotnej (wejście na plażę nr 26).
- **Modernizacja Długiego i Rybackiego Pobrzeża** na odcinku od mostu Zielonego do Bramy Straganiarskiej – inwestycja obejmuje modernizację nabrzeża. Projektowane prace mają na celu doprowadzenie istniejącej konstrukcji nabrzeża do właściwego stanu technicznego. W 2023 r. wykonano roboty rozbiórkowe w umożliwiające realizację robót w zakresie konstrukcji nabrzeża: rozebrano nawierzchnię z płyt granitowych wraz z podbudową, wykonano rozbiórkę istniejącego oczepu oraz częściowo płyty nabrzeża. Zakończono roboty w zakresie kanalizacji deszczowej w obrębie Bramy Św. Ducha. Zakończenie przebudowy Długiego Pobrzeża jest planowane na II kwartał 2025 r. Koszt inwestycji: 55 mln zł brutto.
- **Kompleksowa przebudowa nabrzeża na odcinku od Bramy Straganiarskiej (Targu Rybnego) do mostu Wapienniczego** – inwestycja obejmuje modernizację nabrzeża wzdłuż ul. Rybackie Pobrzeże i Wartkiej (na odcinku od Bramy Straganiarskiej do mostu Wapienniczego). Projektowane prace mają na celu doprowadzenie istniejącej konstrukcji nabrzeża do właściwego stanu technicznego, ponieważ obecnie nabrzeże jest warunkowo dopuszczane do eksploatacji. W 2023 r. został wyłoniony wykonawca.

Wykonano ekspertyzę stanu technicznego nabrzeża oraz inwentaryzację terenu i zieleni. Planowany koszt inwestycji wynosi 962 tys. zł brutto (termin realizacji: do 2025 r.).

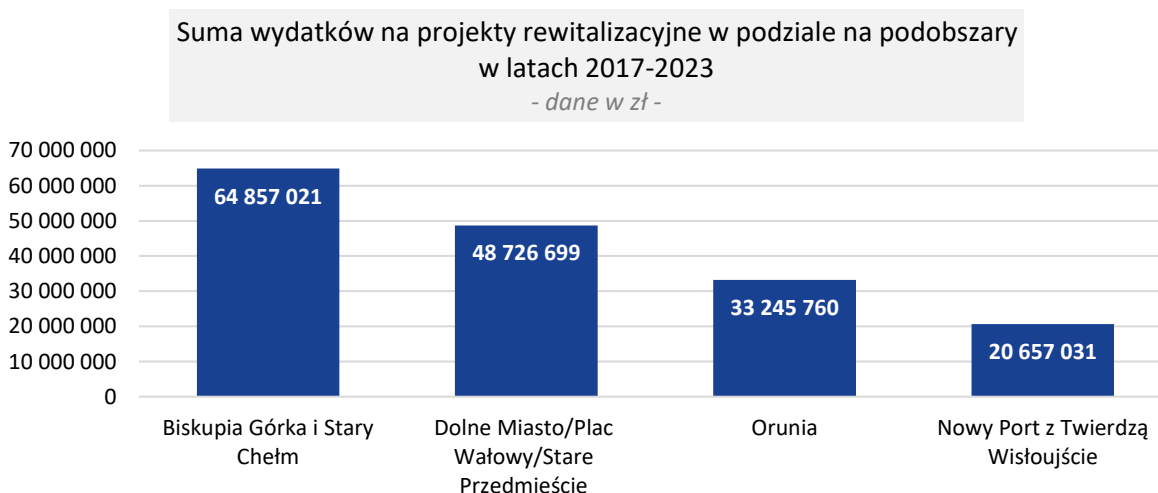
- **Budżet Obywatelski** – corocznie w ramach BO Gdańsk zyskuje nowe przestrzenie publiczne. W 2023 r. zakończono m.in.: multipark w dzielnicy Piecki-Migowo (szacowany koszt: 945 tys. zł); nową przestrzeń publiczną we Wrzeszczu Dolnym (szacowany koszt: 843 tys. zł); zielony skwer wypoczynkowy przy ul. Krasickiego (szacowany koszt: 365 tys. zł); przestrzeń na festyny dzielnicowe, imprezy osiedlowe i rekreację w dzielnicy Orunia Górna-Gdańsk Południe (szacowany koszt: 309 tys. zł) oraz ogólnodostępny teren rekreacyjny przy Stawie Piekarnicza (szacowany koszt: 133 tys.).
- **Projekt GAPS „Gdańsk Artyści Przestrzeń Sztuka”** – to pierwsza wirtualna kolekcja, mapa i baza danych, która umożliwia pogłębienie wiedzy na temat sztuki znajdującej się w najbliższym otoczeniu. Na stronie www.gaps.gda.pl można znaleźć informacje o ponad 400 obiektach sztuki w przestrzeni Gdańska. Przedsięwzięcie obejmuje także działania edukacyjne: warsztaty, spacer i gry miejskie. Za połączenie nowych technologii z działaniami edukacyjnymi uznano GAPS za jeden z dziesięciu najlepszych projektów 2023 r. podczas XIII Ogólnopolskiej Giełdy Projektów organizowanej przez Narodowe Centrum Kultury.
- Miasto Gdańsk, za pośrednictwem Biura Architekta Miasta, zostało zakwalifikowane do następujących projektów europejskich:
 - **URBACT** (sieć ARCHETHICS) – „Europejskie kłopotliwe dziedzictwo jako laboratorium demokracji” – ten trwający 2,5 roku projekt łączy dziewięć europejskich miast, w tym Gdańsk, który skupia się na zdegradowanych gdańskich zabytkach architektury socrealizmu. Zespół Biura Architekta Miasta, używając metod partycypacyjnych, wraz z interesariuszami Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej wypracowuje zintegrowany plan działania mający na celu poprawę zdegradowanych obiektów i publicznej przestrzeni miejskiej;
 - **Horizon** (projekt MOBILITIES) – innowacyjne rozwiązania miejskie ukierunkowane na mobilność, multifunkcyjność, dziedzictwo, zrównoważoną logistykę i kontrakty klimatyczne. Jest to projekt 5-letni, przygotowany w 2023 r. (podpisanie umowy konsorcjum: 2024 r.);
 - **DUT** (projekt ENACT 15mC) – transformacja urbanistyczna polegająca na wdrożeniu idei miasta 15-minutowego we współpracy z Politechniką Gdańską. Przedsięwzięcie realizowane od grudnia 2023 r. do listopada 2026 r., zakłada cztery główne zadania w kontekście miasta 15-minutowego: mapowanie instrumentów planistycznych dla terenów postoczniovych, wypracowanie metod zachowania tożsamości lokalnej i wartości historycznych terenów postoczniovych, zdefiniowanie ścieżki zrównoważonej transformacji terenów postoczniovych oraz wypracowanie zestawu narzędzi do planowania zrównoważonej transformacji miejskiej.
- **Szczegółowe standardy dostępności dla kształtowania przestrzeni i budynków w mieście Gdańsku. Poradnik projektowania uniwersalnego** – dokument zawiera zbiór wytycznych i zasad niezbędnych do projektowania nowych budynków lub remontów już istniejących, tak aby obiekty te były dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami. Uwzględnia także lokalną specyfikę miasta oraz już funkcjonujące regulacje w tym zakresie. W 2023 r. prowadzono dalsze działania informacyjne oraz wdrażano rozwiązania zawarte w standardach (przy wsparciu Zespołu Koordynatorów ds. Dostępności UMG).
- Kontynuowano wdrażanie „**Poradnika projektowania przestrzeni zabaw**”. Dokument ten zawiera zbiór zasad i dobrych praktyk w zakresie projektowania przestrzeni dla najmłodszych, w tym placów zabaw, z podziałem miasta na strefy, dla których opracowano wytyczne i zalecenia. Poradnik został przeznaczony dla projektantów i wykonawców przestrzeni zabaw świadczących usługi na rzecz jednostek miejskich, a także innych podmiotów działających w przestrzeni miasta, takich jak spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, deweloperzy oraz przedsiębiorcy. Broszura jest dostępna m.in. w Dyrekcji Rozbudowy Miasta Gdańska i BRG, a także w wersji cyfrowej na stronie internetowej Gdańskiego Zarządu Dróg i Zieleni (GZDiZ).
- Prowadzono działania wdrażające „**Standardy projektowe i katalog nawierzchni Gdańska**” zawierające zbiór wytycznych do projektowania poszczególnych elementów pasa drogowego (w tym także ścieżek rekreacyjnych) wraz z podziałem miasta na strefy i określaniem rodzaju nawierzchni w poszczególnych obszarach. Opracowanie stanowi swoiste kompendium wiedzy dla projektantów i wykonawców świadczących usługi na rzecz jednostek miejskich, a także innych podmiotów działających w przestrzeni miasta, takich jak spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, deweloperzy, przedsiębiorcy. Katalog jest dostępny na stronie GZDiZ.

- **Rewaloryzacja Wielkiej Alei Lipowej w Gdańsku** – w 2023 r. trwał proces opracowania wielobranżowej dokumentacji projektowej dla rzędów A i B (pomiędzy torowiskiem tramwajowym a jezdnią w kierunku Wrzeszcza). Na 2024 r. planowane jest zakończenie opracowania projektu budowlanego.
- Kontynuowano realizację **iluminacji świątecznych**, które zlokalizowano w różnych miejscach w Gdańsku. W 2023 r. dekoracje świetlne pojawiły się na choinkach przy ulicach: Długi Targ, Gościnnej, Wróblej, Biskupiej, Klonowej, Turystycznej, Uczniowskiej/Starowiejskiej, Damroki, na Targu Węglowym, w parku Jana Pawła II, a także na skrzyżowaniu ul. Bulońskiej z Rakoczego, w parku Chirona, na pl. ks. Góreckiego, na skwerze Pomorska/Gospody oraz przy zbiorniku Jeleniogórska. Na wybranych ulicach zamontowano także świąteczne oświetlenie na masztach oświetleniowo-trakcyjnych. Iluminacjami ozdobiono parki Oruński i Oliwski. Dodatkowo w celu wyeksponowania walorów obiektów zabytkowych, mostów i wiaduktów w Gdańsku działało ponad 3 tys. punktów oświetlenia iluminacyjnego. W 2023 r. nowością były iluminacje następowe ulic: Mariackiej, Stągiewnej, Piwnej, Chlebnickiej, jak również choinka na pl. Czerwonych Gitar, suwnica portowa na promenadzie w Brzeźnie czy pływające lilie w parku Oliwskim. Nowe iluminacje zyskały również ulice: Podwałe Grodzkie, Hucisko, Wały Jagiellońskie oraz naturalna choinka na Targu Węglowym. Stawiano na rozwiązania energooszczędne i odpowiadające normom energetycznym. Z uwagi na oszczędności zmniejszano liczbę niektórych iluminacji – np. na słupach trakcji tramwajowych.

REWITALIZACJA

Rewitalizacja to proces rozwiązywania złożonych problemów społeczno-gospodarczych i przestrzennych, stanowiący element zrównoważonej polityki miejskiej. Przy uwzględnieniu potrzeb społeczności lokalnej, zagadnień ekonomicznych, przestrzennych, infrastrukturalnych czy przyrodniczych proces rewitalizacji stanowi szansę na odwrócenie negatywnych trendów rozwojowych. Wymaga skoordynowanych i kompleksowych przedsięwzięć, skoncentrowania na wspólnych celach oraz szerokiej współpracy – m.in. samorządu lokalnego, organizacji społecznych, a także podmiotów prywatnych. Tylko takie zintegrowane, całościowe i wielowątkowe podejście do rewitalizacji daje szansę powodzenia i trwałej poprawy jakości życia mieszkańców Gdańska.

Miasto realizowało uchwalony w 2017 r. **Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gdańska na lata 2017–2023**. Wdrażanie programu jest działaniem o charakterze wieloletnim, ukierunkowanym na realizację kompleksowych projektów rewitalizacyjnych obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową. Program dotyczy następujących podobszarów: Orunia, Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście, Biskupia Górka i Stary Chełm oraz Dolne Miasto / pl. Wałowy / Stare Przedmieście.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Rozwoju Gdańska.

W 2023 r. zakończone zostało zagospodarowanie terenu Optywu Motławy i bastionów (koszt ok. 15,5 mln zł), kontynuowany był remont układu drogowego na Biskupiej Górze, prowadzono również prace w kwartale ulic: Chłodna, Sempołowska i Królikarnia na Dolnym Mieście. Oddano do użytkowania nowo wybudowany Dom Sąsiedzki przy ul. Dworcowej 11 na Oruni. Sukcesywnie kończyły się remonty budynków mieszkalnych zlokalizowanych w każdym z podobszarów: Biskupia Górka, Orunia, Nowy Port i Dolne Miasto. Prowadzone były prace nad dokumentacją techniczną dla rynku Oruńskiego oraz pl. Wałowego, które będą realizowane w II fazie projektów. We wszystkich podobszarach działały placówki wsparcia oraz realizowano usługi społeczne, aby zapewnić mieszkańcom potrzebną pomoc.

W marcu 2023 r. przyjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzania zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji. Zmiana GPR oznacza zarówno kontynuację prowadzonych już działań, jak i rozpoczęcie nowych przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby mieszkańców.

W zakresie przygotowania do **aktualizacji GPR do 2030 r.** w podobszarach rewitalizacji przyjęto cztery formy partycypacji społecznej mające na celu nie tylko informowanie, ale też włączenie interesariuszy w aktywne uczestnictwo w tworzeniu dokumentu. Zrealizowano następujące działania partycypacyjne: punkty konsultacyjne, spacerki badawcze, warsztaty z mieszkańcami, geoankieta.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH:

- W zakresie rewitalizacji **Biskupiej Górki i Starego Chełma** w 2023 r.:
 - kontynuowano działalność Centrum Wsparcia Seniora na Biskupiej Górcie w wyremontowanym w 2019 r. lokalu przy ul. Biskupiej 4;
 - prowadzono dalszą działalność Centrum Wsparcia i Terapii Rodzin na Starym Chełmie finansowaną z EFS, a następnie ze środków miasta w ramach zachowania trwałości projektu;
 - kontynuowano działanie dotyczące animacji społeczności lokalnej w ramach zagospodarowania podwórka w kwartale ulic: Biskupia / Salwator / Na Stoku oraz Górka 11, 12A, 13A;
 - realizowano umowę na roboty budowlane dotyczące zadania w zakresie remontu i adaptacji lokalu przy ul. Styp-Rekowskiego 16 do prowadzenia działań społecznych – Centrum Wsparcia Rodziny oraz Domu Sąsiedzkiego;
 - kontynuowano przebudowę wraz z infrastrukturą techniczną następujących ulic: Biskupia, Na Stoku, Salwator, Zaroślak;
 - w ramach przebudowy i modernizacji elementów budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem kontynuowano przebudowę 13 budynków komunalnych oraz zakończono przebudowę budynku przy ul. Salwator 7;
 - zrealizowano roboty budowlane w 16 budynkach wspólnot mieszkaniowych: Biskupia 13, Biskupia 15, Biskupia 18, Biskupia 19, Biskupia 21, Biskupia 25, Biskupia 28, Biskupia 34, Biskupia 6, Na Stoku 12C, Na Stoku 40A,B, Na Stoku 41, Na Stoku 41A, Na Stoku 42-42A, Na Stoku 45, Salwator 1/4;
 - kontynuowano opracowanie dokumentacji projektowej i uzgodnienia z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz Gdańskim Zarządem Dróg i Zieleni w sprawie urządzenia przestrzeni publicznej i terenów zieleni przy ul. Biskupiej.
- W zakresie rewitalizacji **Nowego Portu z Twierdzą Wisłoujście** w 2023 r.:
 - kontynuowano działalność Klubu Aktywnego Mieszkańca przy ul. Floriańskiej 3, w przestrzeni klubu utworzono przedszkole dla dzieci z doświadczeniem uchodźczym;
 - kontynuowano działalność Youth Point przy ul. Na Zaspę 53;
 - kontynuowano zadanie polegające na animacji społecznej mieszkańców i wspólnej realizacji zagospodarowania podwórek przy ul. Strajku Dokerów 17/18 oraz ul. Na Zaspę 53;
 - prowadzono dalsze opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy placu przy przystani promowej na podstawie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej wybranej w konkursie (wraz z zaleceniami i wytycznymi Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków);
 - zrealizowano roboty budowlane w budynku wspólnoty mieszkaniowej Rybołowców 7 w Nowym Porcie.
- W zakresie rewitalizacji **Dolnego Miasta i pl. Wałowego wraz ze Starym Przedmieściem** w 2023 r.:
 - kontynuowano działalność placówki wsparcia dziennego w budynku przy ul. Królikarnia 13;
 - w zmodernizowanym lokalu przy ul. Radnej 3/2 kontynuowano działalność Centrum Wsparcia i Terapii Rodzin w ramach zachowania trwałości projektu;
 - kontynuowano zadanie polegające na animacji społecznej mieszkańców kwartałów i wspólnej realizacji zagospodarowania podwórek przy ul. Chłodnej 9-10 oraz przy ul. Dobrej, Toruńskiej, Przyokopowej i Zielonej (w ramach zadania „Dalsze działania – Podwórka Sąsiedzkiej Energii. Edycja 2023”);

8. | INNOWACYJNE MIASTO

- kontynuowano opracowanie dokumentacji projektowej zagospodarowania terenu pl. Wałowego z uwzględnieniem wytycznych Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (planowane zakończenie: III/IV kw. 2024 r.);
- wykonano roboty budowlane w dwóch budynkach wspólnot mieszkaniowych: Chłodna 4 i Podwale Przedmiejskie 22;
- rozpoczęto roboty budowlane układu drogowego ul. Chłodnej, Sempołowskiej, Królikarni i Reduty Dzik;
- zakończono roboty budowlane dla zadania „Zagospodarowanie terenu Opływu Motławy wraz z bastionami”. Prace obejmowały m.in. remont ścieżek spacerowych, montaż oświetlenia i monitoringu. Obszar wyposażono w elementy małej architektury (ławki, leżaki, stojaki rowerowe). Dla najmłodszych powstały place zabaw oraz ścieżka dydaktyczna. Wzdłuż szlaku pieszego umiejscowiono tablice edukacyjne. Wykonano również nowe nasadzenia oraz obsiano skarpy. Na szczycie bastionów Żubr oraz św. Gertrudy zostały utworzone punkty widokowe.
- W zakresie rewitalizacji **Oruni** w 2023 r.:
 - kontynuowano działanie placówki wsparcia dziennego oraz usług społecznych o charakterze profilaktycznym realizowanych metodą pracy podwórkowej, finansowane z EFS, a następnie ze środków miasta w ramach zachowania trwałości projektu;
 - nadal wspierano działania społeczne w przestrzeniach sąsiedzkich objętych wcześniej działaniami rewitalizacyjnymi, tj. przy Trakcie św. Wojciecha 93-103, ul. Żuławskiej 2/3 i Ubocze 24;
 - zakończono roboty budowlane w budynku Domu Sąsiedzkiego przy ul. Dworcowej 11 – otwarcie placówki na potrzeby realizacji zadań z zakresu usług społecznych miało miejsce w kwietniu 2023 r.;
 - kontynuowano prace dotyczące przygotowania dokumentacji dla zadania rewaloryzacji rynku Oruńskiego (wraz z przebudową układu drogowego i infrastruktury technicznej);
 - w ramach modernizacji i remontów budynków komunalnych oraz ich otoczenia rozpoczęto prace remontowe w budynku przy ul. Rejtana 20;
 - wykonano remont czterech budynków wspólnot mieszkaniowych: Małomiejska 39C, Raduńska 1, Raduńska 17, Rejtana 1B, 1C / Trakt św. Wojciecha 89.

PARTYCYPACJA W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM

Jednym z ważniejszych działań w obszarze planowania przestrzennego jest sukcesywne poszerzanie zakresu jego uspołecznienia przez popularyzację problematyki kształtowania przestrzeni publicznych oraz doskonalenie narzędzi partycypacyjnych. Współpraca miasta z mieszkańcami to szansa nie tylko na podwyższenie jakości realizowanych inwestycji i planów, ale także na integrację społeczności lokalnych oraz wzmocnienie ich tożsamości.

Cel ten jest sukcesywnie realizowany m.in. przez Biuro Rozwoju Gdańska oraz Biuro Architekta Miasta, które prowadzą spotkania edukacyjne i informacyjne oraz organizują warsztaty podnoszące kompetencje mieszkańców w zakresie planowania przestrzennego. W 2023 r. odbyło się łącznie 160 takich spotkań. Aby w jak najszerszy sposób zaangażować mieszkańców w proces partycypacji, wykorzystywane są spotkania w formie online, media społecznościowe oraz innowacyjne rozwiązania, takie jak modele 3D, zdjęcia ukośne czy mapy interaktywne.

Spotkania warsztatowe i edukacyjno-informacyjne z mieszkańcami Gdańska w latach 2017–2023

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba spotkań warsztatowych z mieszkańcami	8	19	29	40	41	36	60
Liczba spotkań edukacyjno-informacyjnych z mieszkańcami	129	120	129	33	101	135	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Rozwoju Gdańska i Biura Architekta Miasta.

Do zadań Biura Architekta Miasta należą m.in. szeroko zakrojone działania partycypacyjne. W 2023 r. przeprowadzono cykl **Gdańskich Warsztatów Projektowych (GWP)**. Były to otwarte spotkania, które służyły zdefiniowaniu nowych kierunków kształtowania przestrzeni Gdańska. W 2023 r. omówiono procesy związane

z ul. Długie Ogrody i Bramą Żuławską, pasmem al. Grunwaldzkiej, rozwojem Wysoczyzny Morenowej, rozwojem i przekształceniami Żuław Gdańskich. W sumie w 2023 r. odbyło się ok. 30 spotkań warsztatowych GWP.

W mieście funkcjonuje Pełnomocnik Prezydenta Miasta Gdańska ds. Śródmieścia (tzw. **Menadżer Śródmieścia**). Do zadań pełnomocnika należy inicjowanie, koordynowanie i monitorowanie przedsięwzięć w zakresie zarządzania terenem Śródmieścia i podnoszenia jakości przestrzeni miejskiej, w szczególności wspieranie współpracy jednostek organizacyjnych miasta oraz grup interesariuszy z obszaru Śródmieścia.

W związku z pracami nad dokumentem „Gdańsk Programy Rozwoju 2030” w 2023 r. zorganizowano cykl warsztatów „Jaki ma być Gdańsk w 2030? Porozmawiajmy o programach rozwoju miasta”. Spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców i innych interesariuszy – łącznie wzięło w nich udział ok. 560 osób. Zgłoszono 402 zagadnienia do rozpatrzenia oraz 155 przedsięwzięć inwestycyjnych. Pod koniec roku odbyły się również konsultacje społeczne, w których mieszkańcy zgłosili 154 uwagi. Wiele z nich dotyczyło aspektu przestrzennego.

Udział mieszkańców i partnerów społecznych jest kluczowym elementem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. W 2023 r. został rozstrzygnięty konkurs, w którym organizacjom pozarządowym zlecono zadania wspierające rewitalizację społeczną w czterech podobszarach miasta: Orunia, Dolne Miasto / pl. Wałowy / Stare Przedmieście, Biskupia Górka i Stary Chełm oraz Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście. W ramach projektów przedstawiciele Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej, Stowarzyszenia PROM Kultura, Stowarzyszenia WAGA, Stowarzyszenia Opowiadaczy Historii Dolnego Miasta w Gdańsku oraz Fundacji Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA mają wspierać działania społeczne w dzielnicach objętych rewitalizacją i wspólnie z mieszkańcami urządzić wybrane podwórka.

W ramach projektu EUARENAS testowano nowy model partycypacyjny quasi-panelu obywatelskiego na obszarze Żuław Gdańskich oraz opracowywano dla tego obszaru masterplan rewaloryzacji i strategię rozwoju. W 2023 r. odbyły się trzy spotkania.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE PARTYCYPACJI W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM:

- **Partycypacja i współpraca ze wszystkimi interesariuszami procesów przemian w ramach kształtowania polityki przestrzennej i opracowań planistycznych** – w 2023 r. kontynuowano działania partycypacyjne prowadzone przez Biuro Rozwoju Gdańska takie jak: organizacja spotkań warsztatowych z mieszkańcami oraz dyskusji publicznych przy okazji opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych i urbanistycznych w mieście; udział planistów w regularnych spacerach prezydenta miasta organizowanych w poszczególnych dzielnicach; uczestnictwo w wydarzeniach organizowanych przez miasto, rady dzielnic i organizacje pozarządowe; na miejscu – udzielanie informacji, zajęcia edukacyjne dla mieszkańców z różnych grup wiekowych; udział w targach, konferencjach i spotkaniach; opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych zamieszczanych na stronie internetowej biura oraz portalu samorządowym; przygotowywanie i dystrybucja publikacji w formie informatorów, plakatów i ulotek; bieżąca komunikacja za pośrednictwem mediów społecznościowych.
- **Tworzenie opracowań na podstawie zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnych** – kontynuowano tworzenie opracowań uwzględniających dotychczasowe oraz planowane inicjatywy społeczne i przestrzenne mieszkańców: Gdańskie Przestrzenie Lokalne, Gdańską Politykę Wodną oraz Gdańską Politykę Zieleni.
- **Współpraca z uczelniami wyższymi** – w 2023 r. prowadzono dalszą współpracę z Politechniką Gdańską oraz Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku w zakresie tworzenia prac semestralnych. Dzieleno się wiedzą oraz dobrymi praktykami ze studentami w celu przybliżenia problematyki oraz ich twórczego włączenia w proces zagospodarowania przestrzeni publicznych, szczególnie na terenach objętych rewitalizacją oraz obszarach zdegradowanych.
- **Konkurs Pomorskiej Kolei Metropolitalnej S.A. oraz Uczelni Fahrenheita – „Kolej na Południe. Studium architektoniczno-urbanistyczne kształtowania kolei pasażerskiej przyjaznej środowisku i mieszkańcom”** był kolejnym etapem współpracy Związku Uczelni Fahrenheita i PKM, zainicjowanej formalnie w październiku 2021 r. W ramach konkursu studenci uczelni wchodzących w skład FarU zostali zaproszeni do opracowania propozycji rozwiązań i koncepcji funkcjonowania przyszłych przystanków PKM Południe. Finał konkursu odbył się w lutym 2023 r., nagrodzone zostały 3 projekty.

- Przyznano **Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska – Dyplom Roku** za pracę dyplomową o tematyce gdańskiej przygotowanej na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej. Nagroda przyznawana jest od 2001 r. W 2023 r. wyróżniono 3 prace pt.: 1) „Sport, rekreacja, terapia. Centrum Sportu Akademickiego z ośrodkiem pomocy dla młodzieży na terenie Uniwersytetu Gdańskiego”; 2) „Fortyfikacje w wizerunku Gdańska. Próba ożywienia fragmentu dzielnicy Olszynka”; 3) „Miasto nasze powszednie. Kreacja miasta sprzyjającego codziennym interakcjom w skali urbanistycznej i architektonicznej na przykładzie Wrzeszczańskiej Wysepki”.
- **Gdańskie Warsztaty Projektowe** – otwarte spotkania dla wszystkich zainteresowanych, które służą zdefiniowaniu nowych kierunków kształtowania przestrzeni Gdańsk, a także wspólnemu wypracowaniu rozwiązań problemów przestrzennych. W 2023 r. w ramach cyklu odbyły się procesy związane z ul. Długie Ogrody i Bramą Żuławską, pasmem al. Grunwaldzkiej, rozwojem Wysoczyzny Morenowej, rozwojem i przekształceniami Żuław Gdańskich. W sumie odbyło się ok. 30 spotkań warsztatowych GWP. Przedstawiciele interesariuszy lokalnych wspierają wiedzą i doświadczeniem specjaliści z obszaru urbanistyki i architektury, w tym przedstawiciele środowiska naukowego, samorządowcy, praktycy oraz reprezentanci organizacji zawodowych i pozarządowych.
- **„Jaki ma być Gdańsk w 2030? Porozmawiajmy o programach rozwoju miasta”** – cykl warsztatów związany z pracami nad dokumentem „Gdańsk Programy Rozwoju 2030”, przeprowadzonych od marca do maja 2023 r. Uczestnicy mogli zgłaszać swoje idee i koncepcje, wskazywać działania najważniejsze dla miasta oraz dzielić się pomysłami na nowe inicjatywy. W sześciu spotkaniach, w tym w czterech tematycznych warsztatach, wzięło udział blisko 560 osób. Łącznie zgłoszono 402 zagadnienia do rozpatrzenia oraz 155 przedsięwzięć inwestycyjnych – pomysłów na nowe inicjatywy. Równolegle z cyklem warsztatów wśród mieszkańców Gdańska przeprowadzana była ankieta na temat priorytetowych inwestycji w mieście do 2030 r. Ankietę wypełniło i potwierdziło swój głos ponad 3,6 tys. respondentów.
- W ramach działań Architekta Miasta zorganizowano **Gdańskie Debaty Miejskie**, poświęcone innowacjom w kształtowaniu przestrzeni. Do udziału w nich zapraszani są uznani specjaliści z obszaru urbanistyki i architektury, w tym przedstawiciele środowiska naukowego, samorządowcy, praktycy oraz organizacje zawodowe i pozarządowe. W 2023 r. odbyły się 4 takie spotkania.
- **Budżet Obywatelski** – dalsze realizowanie inwestycji zgłoszonych przez mieszkańców. W 2023 r. odbyła się kolejna edycja projektu połączona z konsultacjami z mieszkańcami w sprawie tworzenia regulaminu BO w edycji 2024. Kontynuowano Zielony Budżet Obywatelski w celu aktywizacji mieszkańców pod kątem dbałości o tereny zielone, zainteresowania tematyką zmian klimatu oraz ochroną przyrody w mieście.
- Sukcesywnie wprowadzane są **nowe narzędzia do partycypacji**, takie jak zastosowanie zdjęć lotniczych, modelu 3D oraz zdjęć ukośnych miasta przy prezentacji ustaleń projektów planów miejscowych. Ponadto przy opracowaniach studialnych, poza ankietami internetowymi, coraz powszechniej publikuje się projekty sieci tras rowerowych STeR 2.0 itp. – w formie mapy interaktywnej z możliwością wskazywania uwag i propozycji nowego przebiegu. Nagrywane są także filmy edukacyjno-informacyjne, prowadzi się działania edukacyjne skierowane do młodzieży (prelekcje, warsztaty), prototypowanie i eksperymentowanie, np. w wypadku rozwiązań przestrzennych ulic. Nadal odbywały się spotkania w formule online, w tym dyskusje publiczne dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W 2023 r. uruchomiono platformę GeoGdańsk, która zrewolucjonizowała dostęp do map i informacji miejskich. To innowacja i najnowsza technologia przekazana mieszkańcom w przystępnej formie. Nowy portal zastąpił, funkcjonujący przez ostatnie 20 lat, Interaktywny Plan Gdańska. Powstanie serwisu stanowi część większego wieloletniego kontraktu na modernizację danych przestrzennych i dostawę technologii.
- W 2023 r. kontynuowano **współpracę z Biurem ds. Rad Dzielnic i Współpracy z Mieszkańcami** jako jednostką koordynującą współpracę i kontakt z radnymi dzielnic w Gdańsku w zakresie zwiększenia skali partycypacji społecznej.
- **Prowadzono spotkania i konsultacje w ramach kolegów przewodniczących zarządów dzielnic** – przybliżano tematykę planowania przestrzennego, prezentowano opracowanie Gdańskie Przestrzenie Lokalne, Gdańską Politykę Wodną oraz analizowano pomysły i koncepcje na zagospodarowanie lokalnych przestrzeni.
- Kontynuowano **spotkania z dzierżawcami lokali usługowych ws. wdrażania nowych zasad estetycznych dla ogródków gastronomicznych i punktów handlowych**, w szczególności z terenu Głównego Miasta i jego okolic. Spotkania dotyczyły dostosowania ogródków i punktów handlowych do nowych zasad obejmujących wydzielanie przestrzeni, katalog dozwolonych materiałów, kolorystykę.

- **Park kulturowy** – w 2021 r. podjęto uchwałę intencjonalną dotyczącą podjęcia prac nad przygotowaniem uchwały o utworzeniu parku kulturowego w Śródmieściu. Park kulturowy miał na celu wypracowanie regulacji dotyczących ochrony materialnego i krajobrazowego dziedzictwa kulturowego oraz społecznego i gospodarczego oddziaływania na przestrzeń publiczną na obszarze takiego parku. W 2023 r. w wyniku licznych uwag, które poddano analizie, podjęto decyzję o wstrzymaniu prac.
- Kontynuowano **spotkania z dzierżawcami lokali usługowych, inwestorami i zarządcami nieruchomości ws. wdrażania zapisów Uchwały Krajobrazowej Gdańska**. Spotkania były poświęcone dostosowaniu nośników reklamowych do regulacji wynikających z zapisów tejże uchwały.
- **Komitet Rewitalizacji** – forum współpracy i dialogu ws. realizacji procesu rewitalizacji pomiędzy przedstawicielami mieszkańców z obszarów rewitalizowanych, organizacji pozarządowych oraz wspólnot mieszkaniowych. Nowy Komitet Rewitalizacji, powołany pod koniec 2022 r., w 2023 r. kontynuował dotychczasowe prace.
- Przeprowadzono dwa spotkania **Rady Interesariuszy Młodego Miasta i Polskiego Haka**, podczas których omawiane były kolejne działania na tym obszarze. Inicjatywa ma na celu wypracowanie optymalnych rozwiązań zagospodarowania terenów z uwzględnieniem przestrzeni publicznych. W trakcie posiedzeń Rady dyskutowane były m.in. kwestie koordynacji zagospodarowania całej strefy oraz charakter i sposób kształtowania kluczowych przestrzeni publicznych.
- W ramach projektu **EUARENAS** testowano nowy model partycypacyjny quasi-panelu obywatelskiego na obszarze Żuław Gdańskich oraz tworzone z mieszkańcami i interesariuszami masterplan rewaloryzacji i strategię rozwoju obszaru. W 2023 r. odbyły się trzy spotkania – w każdym uczestniczyło ok. 90 interesariuszy.
- **Zostań Mecenasem Parku Oliwskiego** – kontynuowano partycypację mieszkańców Gdańska chcących wnieść swój wkład w rozwój i upiększanie parku Oliwskiego. Akcja polega na ufundowaniu przez osoby lub firmy ławki z odpowiednią dedykacją na tabliczce. Dotychczas od rozpoczęcia projektu w 2016 r. zamontowanych zostało ponad 40 takich ławek. Zakłada się kontynuację programu przy udziale Fundacji Gdańskiej i wdrożeniu działań promocyjnych.

8.3. Kultura i dziedzictwo

OFERTA KULTURALNA

Gdańsk jest największym centrum kultury w północnej Polsce. Rozwój kultury wspiera m.in. poprzez działalność miejskich instytucji, które stale podnoszą jakość prezentowanej oferty – urozmaicają ją i dbają o relacje z publicznością.

Według stanu na koniec 2023 r. sieć instytucji kultury w Gdańsku tworzyło 21 instytucji: trzy organizowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, siedem, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Pomorskiego, i 11, za których organizację odpowiedzialna jest Gmina Miasta Gdańska.

Działalność teatralną prowadzą: Miejski Teatr Miniatura, impresaryjny Gdański Teatr Szekspirowski oraz Teatr Wybrzeże – instytucja kultury Samorządu Województwa Pomorskiego. W 2023 r. otwarto dużą scenę Teatru Wybrzeże w budynku przy Targu Węglowym – jedną z najnowocześniejszych teatralnych scen w Polsce.

Gdańską scenę muzyczną tworzą dwie instytucje samorządu województwa, tj. Polska Filharmonia Bałtycka im. F. Chopina i Opera Bałtycka, oraz trzy instytucje miejskie: Cappella Gedanensis, Polski Chór Kameralny „Schola Cantorum Gedanensis” i Klub Żak. Dziedzictwo miasta i Pomorza prezentowane jest w wielooddziałowym Muzeum Gdańska, instytucjach Samorządu Województwa Pomorskiego i w państwowych instytucjach kultury zlokalizowanych w Gdańsku: Muzeum Archeologicznym, Muzeum Narodowym, Muzeum II Wojny Światowej, Narodowym Muzeum Morskim.

Dzieje miasta od średniowiecza do współczesności prezentowane są przez **Muzeum Gdańska**. Instytucja ta udostępnia swoje zbiory w pięciu oddziałach otwartych przez cały rok (w Ratuszu Głównego Miasta, Dworze Artusa, Domu Uphagena, Muzeum Bursztynu, Muzeum Poczty Polskiej w Gdańsku) oraz czterech oddziałach czynnych w letnim sezonie turystycznym: w Twierdzy Wisłoujście, Wartowni nr 1 na Westerplatte, Muzeum Nauki Gdańskiej (dawniej: Muzeum Zegarów Wieżowych) i Kuźni Wodnej. W 2023 r. otwarto lub udostępniono 30 wystaw czasowych i plenerowych. Największą popularnością cieszyło się Muzeum Bursztynu, które w 2023 r. odnotowało blisko 201,5 tys. wizyt. Łącznie wszystkie oddziały Muzeum Gdańska odwiedziło 492 tys. osób.

Najliczniejszą grupę instytucji kultury stanowią oddziały biblioteczne. W 2023 r. mieszkańcy różnych dzielnic miasta mogli korzystać z 29 filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej (WiMBP) im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku oraz z mieszczącej się przy Targu Rakowym Biblioteki Głównej. W 2023 r. przy Bibliotece Głównej otwarto nowy księżkomat.

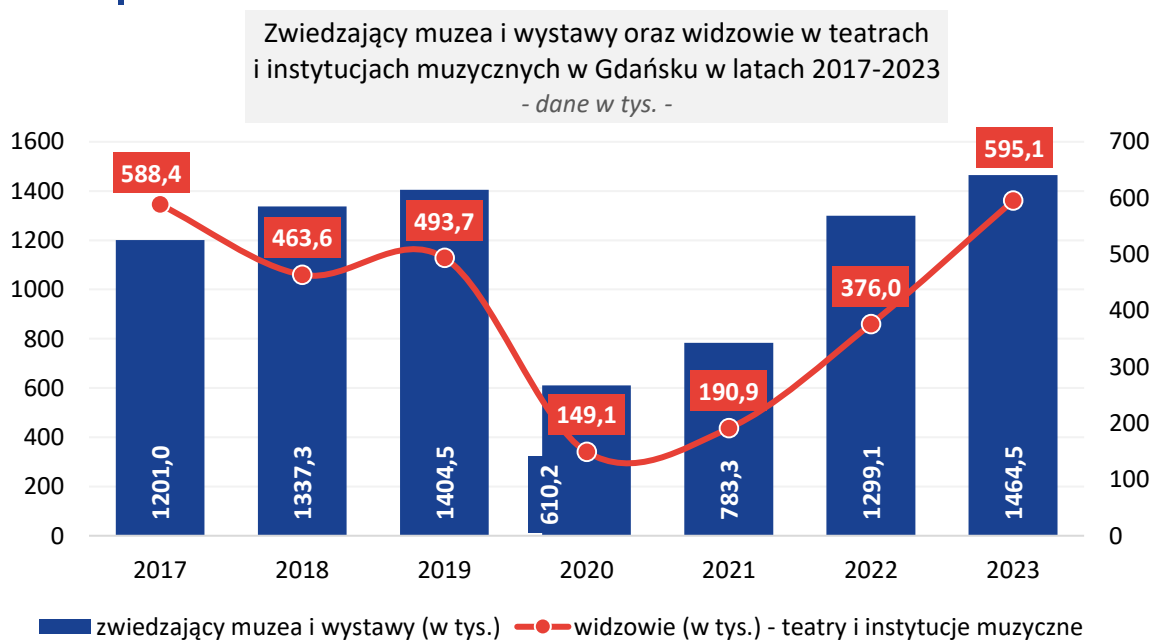
W 2023 r. utrzymywał się trend wzrostowy liczby czytelników – przybyło 9% r/r zarejestrowanych użytkowników bibliotek, a ich łączna liczba przekroczyła 100 tys. Oznacza to, że niemal co czwarty mieszkaniec Gdańska posiadał kartę biblioteczną.

Kulturalną wizytówką miasta jest również **Europejskie Centrum Solidarności** (ECS), którego siedziba należy do gdańskich ikon architektonicznych. Miejsce to upowszechnia dziedzictwo pokojowego ruchu Solidarności oraz czynne uczestnictwo w budowie tożsamości obywatelskiej i europejskiej. ECS jest silnie zaangażowane w działania na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego. Łączy w sobie funkcje muzeum, ośrodka badań i idei, centrum działań społecznych oraz centrum kultury i edukacji. Zgodnie z zadaniami statutowymi permanentnie gromadzi, opracowuje i udostępnia źródła opisujące opór społeczny wobec władzy komunistycznej w latach 1970–1989.

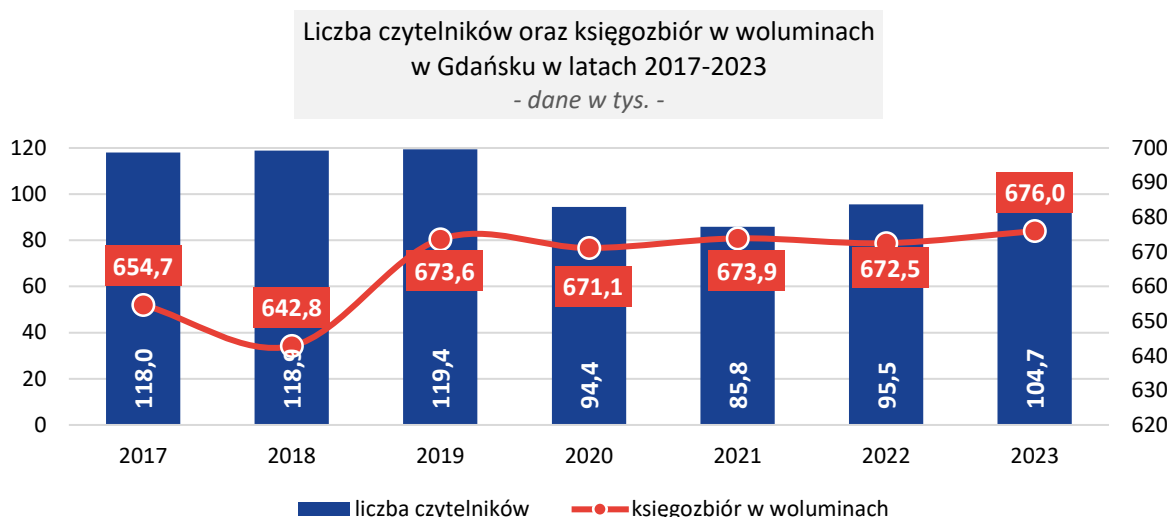
Gmina Miasta Gdańska jest także organizatorem:

- **Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia”** z siedzibą przy ul. Jaskółczej oraz oddziałem Łaźnia 2 w Nowym Porcie;
- **Gdańskiego Archipelagu Kultury**, skupiającego w swojej strukturze osiem oddziałów rozproszonych w różnych dzielnicach miasta i dwa zespoły twórcze;
- **Instytutu Kultury Miejskiej** – która zajmuje się organizowaniem wydarzeń kulturalnych, prowadzeniem badań nad kulturą i wspieraniem jej kadr;
- **Klubu Żak** – jednego z najstarszych ośrodków kultury w Polsce, prowadzącego aktywną działalność koncertową, teatralną, filmową i wystawienniczą.

W 2023 r. odnotowano 1,5 mln osób zwiedzających muzea i wystawy oraz 0,6 mln widzów w teatrach i instytucjach muzycznych. Liczby te wróciły do poziomu sprzed pandemii COVID-19 i były rekordowa od 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku.

22 września 2023 r. otwarto nową siedzibę **Instytutu Kultury Miejskiej (IKM) w Kunszcie Wodnym** przy Targu Rakowym 11. W nowej siedzibie IKM znajdują się: sala audytoryjna wyposażona m.in. w system dźwięku immersyjnego, trzy sale szkoleniowe, bistro oraz księgarnia kameralna Nurty. Atrakcją budynku jest wielka makieta współczesnego śródmieścia Gdańska, wykonana w skali 1:500 techniką druku 3D. W nowej siedzibie IKM będzie realizował ofertę o charakterze interdyscyplinarnym, której głównym celem jest prezentacja społecznie wartościowych działań artystycznych. W programie zaplanowano integrowanie różnorodnych form sztuki: muzyki, filmu, literatury i sztuk wizualnych, by stworzyć przestrzeń dialogu i refleksji nad istotnymi zjawiskami kulturowymi i społecznymi.

Istotną rolę w zwiększaniu znaczenia kultury w życiu miasta i jego mieszkańców odgrywają również Hevelianum, Pałac Młodzieży w Gdańsku oraz Nadbałtyckie Centrum Kultury – instytucja kultury Samorządu Województwa Pomorskiego.

Projekt GAPS – Gdańsk Artyści Przestrzeń Sztuka to pierwsza wirtualna kolekcja, mapa i baza danych, która umożliwia pogłębienie wiedzy na temat sztuki znajdującej się w najbliższym otoczeniu. Na stronie www.gaps.gda.pl można znaleźć informacje o ponad 400 obiektach sztuki w przestrzeni Gdańska. Projekt ten obejmuje także działania edukacyjne: warsztaty, spacer i gry miejskie. Za połączenie nowych technologii z działaniami edukacyjnymi GAPS uznano za jeden z dziesięciu najlepszych projektów 2023 r. podczas XIII Ogólnopolskiej Giełdy Projektów organizowanej przez Narodowe Centrum Kultury.

W 2023 r. w badaniu pn. „Jakość życia w Gdańsku” mieszkańcy ocenili ofertę kulturalną miasta na 4,17 pkt (w skali 1-6; wzrost o 0,04 pkt w porównaniu z badaniem w 2018 r.).

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH OBSZARU INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE OFERTY KULTURALNEJ:

- Trwały prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane w XVII-wiecznym **Zespole Sierocińca** przy ul. Sierociej. Wartość projektu szacowana jest na ponad 77 mln zł. Zakładane są odrestaurowanie budynku głównego i bocznego, a także rekonstrukcja pawilonu ogrodowego wraz z wyposażeniem wszystkich tych obiektów i aranżacją wystawy stałej. Po ukończeniu prac obiekt będzie pełnił funkcję domu literatury z wystawą stałą o dziedzictwie literackim Gdańska, a także mieszkaniami rezydencyjnymi. Gdański Dom Literatury ma wspierać lokalne talenty, organizować wysokiej jakości wydarzenia i wydawać publikacje, prowadzić edukację artystyczną, inspirować pisarzy, propagować aktywne czytelnictwo.
- Prowadzona była **adaptacja budynku przy ul. Szpaki 1** na potrzeby Środowiskowego Centrum Profilaktyki dla Dzieci i Młodzieży. Nowa placówka będzie łączyła ze sobą działania profilaktyczne, edukacyjne oraz kulturalne. Zakończenie prac jest planowane na 2024 r., a ich koszt wynosi ok. 3,4 mln zł.
- Trwała kompleksowa rewaloryzacja **Twierdzy Wisłoujście** – oddziału Muzeum Gdańska, obejmująca przebudowę obiektu na potrzeby ośrodka muzealnego z funkcją wystawienniczą i edukacyjną. Pojawia

się tu wystawy stałe, punkty gastronomiczne oraz przestrzenie warsztatowe. Koszt szacowany jest na 36 mln zł. Tylko w 2023 r. Gmina Miasta Gdańska udzieliła instytucji dotacji celowej w wysokości 3 mln zł. W ramach tych środków wykonano prace związane z Wieńcem Twierdzy, przebudowę i adaptację koszar napoleońskich twierdzy oraz dokumentację techniczną odbudowy hełmu latarni Fortu Carre. Zakończenie inwestycji jest planowane na 2026 r.

- Kontynuowano prace projektowe nad przebudową i remontem sal wystawienniczych **Muzeum Poczty Polskiej w Gdańsku** – oddziału Muzeum Gdańska. Zakres projektu obejmuje m.in. stworzenie nowej kompleksowej wystawy stałej, konserwację eksponatów, wykonanie kopii konserwatorskich obiektów papierowych, zakup wyposażenia, a także włączenie do planu zwiedzania poziomu piwnic i powiększenie części wystawowej. Koszt zadania szacowany jest na ponad 12 mln zł.
- Zakończono fazę projektową zadania „Adaptacja budynku dawnego **kościół Mennonitów** przy ul. Mennonitów 2a w Gdańsku na wielofunkcyjną salę koncertową dla potrzeb instytucji kultury Cappella Gedanensis”. Koszt realizacji szacuje się na 19 mln zł. Planowany zakres prac budowlano-konserwatorskich i adaptacyjnych obejmuje rozbudowę budynku dawnego kościoła Mennonitów wraz z infrastrukturą towarzyszącą, a także przywrócenie mu historycznej formy. Adaptacja przestrzeni kościoła umożliwi zespołowi prowadzenie stałej działalności koncertowej oraz poszerzenie działalności edukacyjnej i impresaryjnej.
- Spektakle repertuarowe **Miejskiego Teatru Miniatura** w 2023 r. obejrzało 51 917 osób. Wśród premier pojawiły się propozycje dla widzów w różnym wieku: od małych dzieci do 4. roku życia po nastolatki. W 2023 r. rozpoczęły się prace nad przebudową i modernizacją Teatru Miniatura. Przewidywany termin zakończenia fazy projektowej to 2025 r.
- W ramach zadania „**Projekty inwestycyjne instytucji kultury**” w 2023 r. pozyskano kompletną dokumentację projektową wraz z formalnymi zgodami na modernizację i przebudowę pomieszczenia fontanny w budynku Europejskiego Centrum Solidarności. Przystąpiono również do prac budowlanych w CSW „Łaźnia” przy ul. Jaskółczej (w zakresie wentylacji i podwieszonego stropu zabezpieczenia przeciwpożarowego sufitu). Szereg prac zostało również wykonanych w obiektach instytucji kultury Gdańska Galeria Miejska: w oddziale GGM2 przy ul. Powroźniczej, a także przy ul. Długiej 35/8. Galeria Miejska przy wsparciu dotacyjnym miasta rozpoczęła również pozyskiwanie dokumentacji technicznej na modernizację budynku przy ul. Długiej 35.
- Planowana jest organizacja **nowej filii WiMBP – Biblioteki Dobry Moment** w zabudowie osiedla przy skrzyżowaniu ulic: Hawla, Łódzkiej i Świętokrzyskiej. Przewidywana powierzchnia lokalu to ok. 300 m². Gmina dofinansuje wyposażenie nowej placówki kwotą 600 tys. zł. Planowany termin oddania lokalu do użytku to 2024 r.
- Nieprzerwanie uwagę widzów przyciąga koprodukcja **Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego** i Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie – musical „1989” w reż. Katarzyny Szyngierey, który opowiada historię NSZZ „Solidarność” i pierwszych częściowo wolnych wyborów. W 2023 r. spektakl obejrzało rekordowe 19 880 widzów. Musical zebrał dziesiątki nagród w Polsce. „Dzieła Wszystkie Szekspira (w nieco skróconej wersji)” to druga ważna pozycja w Gdańskim Teatrze Szekspirowskim – w 2023 r. spektakl obejrzało 10 449 osób.
- **Cappella Gedanensis** zorganizowała dziewięć otwartych dla publiczności koncertów w ramach „Letnich wieczorów u Mennonitów”. Łącznie uczestniczyło w nich ponad 2,1 tys. osób.
- Rok 2023 w **Polskim Chórze Kameralnym** upłynął pod znakiem jubileuszu czterdziestopięciolecia działalności artystycznej. W czerwcowych obchodach, odbywających się w archikatedrze oliwskiej, udział wzięło 600 osób. Chór zaprezentował „Wielką mszę h-moll” Jana Sebastiana Bacha.
- Wśród **flagowych wydarzeń kulturalnych** odbywających się w Gdańsku w 2023 r. należy wymienić:
 - **Europejskiego Poetę Wolności** (w trybie dwuletnim – kolejna edycja w 2024 r.) – prezentuje współczesną poezję kontynentu, umożliwia polskiej publiczności spotkanie z jej autorami oraz kieruje uwagę na kwestie istotne dla kształtu i rozwoju poezji. Nagroda Literacka Miasta Gdańska Europejski Poeta Wolności przyznawana jest od 2010 r. europejskim poetom oraz ich tłumaczom. Zbiory wierszy nominowanych twórców zostają przetłumaczone na język polski i opublikowane w ramach serii wydawniczej Europejski Poeta Wolności;
 - **Festiwal Jazz Jantar** – doroczny, międzynarodowy festiwal muzyki jazzowej odbywający się w gdańskim klubie „Żak”, którego historia sięga lat 70. ubiegłego wieku. Festiwal Jazz Jantar w 2021 i 2023 r. wygrał plebiscyt Jazz Top magazynu Jazz Forum – Najlepszy Festiwal Jazzowy. Z kolei Klub Żak zajął 4. miejsce wśród najlepszych klubów jazzowych w Polsce;

- **Festiwal Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA** – historia tego międzynarodowego festiwalu zaczęła się ćwierć wieku temu, w połowie lat 90., wraz z fermentem twórczym, jaki przyniosły przygotowania do obchodów 1000-lecia Gdańska. Dziś FETA jest jednym z największych i najważniejszych festiwali teatrów plenerowych i ulicznych w Polsce. Cieszy się także dużym uznaniem w Europie i na forum światowym. Co roku gości około 30 tys. widzów i ponad 20 teatrów. W 2023 r. festiwal zgromadził 37 tys. odbiorców na 35 spektaklach;
- **Festiwal Szekspirowski** – to jedna z największych międzynarodowych imprez, na którą organizatorzy – Gdański Teatr Szekspirowski i Fundacja Theatrum Gedanense – co roku zapraszają najlepsze szekspirowskie spektakle i najwybitniejszych twórców teatru z całego świata. Minionych 26 edycji to ponad 230 zespołów z całego świata i zaprezentowane interpretacje sztuk Szekspira z ponad 40 krajów;
- **Actus Humanus** – największy polski festiwal muzyki dawnej. W ramach zaplanowanych każdego roku 15 koncertów ukazana zostaje wokalo-instrumentalna twórczość sakralna doby średniowiecza, renesansu i baroku autorstwa wybitnych europejskich, w tym polskich kompozytorów, związana z celebrowaniem Wielkiego Tygodnia, Wielkanocy, adwentu i Bożego Narodzenia oraz najwybitniejsze dzieła instrumentalne;
- **Octopus Film Festiwal** – największe święto kina gatunkowego w Polsce, które odbywa się w Gdańsku od 2018 r. Celem festiwalu jest prezentowanie najlepszych i najbardziej wyjątkowych filmów gatunkowych z całego świata i celebrowanie seansu filmowego jako unikatowego, wspólnotowego doświadczenia;
- **Międzynarodowy Festiwal Mozartowski Mozartiana** – festiwal twórczości Wolfganga Amadeusa Mozarta, odbywający się w naturalnej scenerii czasów mozartowskich w Parku Oliwskim, Pałacu Opatów i Katedrze Oliwskiej w Gdańsku. Po raz pierwszy odbył się w 2006 r. w Światowym Roku Mozartowskim. Podczas XVIII edycji Festiwalu zaprezentowało się blisko 200 artystów z całego świata;
- **Gdańskie Targi Książki** – 5. edycja święta literatury i czytelnictwa odbyła się w Europejskim Centrum Solidarności we wrześniu 2023 r. W trakcie trzydniowych targów odbyło się wiele premier wydawniczych i spotkań autorskich, a także rozmów o literaturze i kulturze. W 2023 r. uczestniczyła w nich rekordowa liczba osób – 49 tys. (ponad 8 tys. więcej niż w 2022 r.);
- **Festiwal Inside Seaside** – jedyny w Polsce festiwal muzyczny pokroju takich europejskich marek jak Iceland Airwaves, Sonar, Meltdown, czy Pitchfork Festival Paris odbywający się poza sezonem letnim i organizowany w całości pod dachem w specjalnie zaadaptowanych przestrzeniach AmberExpo. Różnorodne koncerty czołówki polskiej i światowej sceny indie, rockowej, jazzowej i elektronicznej uzupełniały kino, wystawy i spotkania z ciekawymi postaciami prowadzone przez dziennikarzy Radia 357. Podczas festiwalu można było odwiedzić sklep z winylami, strefy relaksu i poznać autorów plakatów i książek oraz posłuchać rozmów z twórcami. W 2023 r. w festiwalu wzięło udział ponad 12 tys. osób.
- **Europejskie Centrum Solidarności** – tylko w 2023 r. wystawę czasową „Stocznia” obejrzało w ECS ponad 20 tys. osób. Otwarto ją rok wcześniej, w 75. rocznicę powstania Stoczni Gdańskiej oraz w 70. rocznicę utworzenia Stoczni Remontowej. W 2023 r. świętowano piętnastolecie powołania ECS. Przez cały rok instytucję odwiedziło 270 tys. osób – ok. 25% więcej niż w roku ubiegłym.
- W 2023 r. **Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia”** obchodziło dwudziestopięciolecie istnienia. W ramach jubileuszu zrealizowano m.in. wystawę „TSAIBERNETYKA: transgeneracyjna sztuka cybernetyczna”, którą odwiedziło ponad 5 tys. osób.
- Jak co roku **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna** we współpracy z gdańskimi szkołami współorganizowała Wielki Maraton Czytelniczy. W 2023 r. wzięło w nim udział 8710 uczestników ze szkół aż w 13 województwach w Polsce.
- Z inicjatywy Biura Prezydenta ds. Kultury i Fundacji Gdańskiej powołano do życia **magazyn „teraz! Gdański Przewodnik Kulturalny”**. Tytuł ukazuje się jako dwumiesięcznik i zawiera najważniejsze informacje o nadchodzących wydarzeniach kulturalnych w Gdańsku, w tym rozbudowane kalendarium.

WSPIERANIE ROZWOJU TWÓRCÓW I ARTYSTÓW

W mieście tworzone są, poprzez odpowiednie narzędzia wsparcia, warunki niezbędne do funkcjonowania silnych i zróżnicowanych środowisk kulturalnych i artystycznych. Dzięki temu Gdańsk jest miejscem atrakcyjnym zarówno dla działających w obszarze kultury organizacji i grup nieformalnych, jak i dla indywidualnych twórców i artystów – sprzyjającym rozwojowi ich twórczości.

Kontynuowano program **Gdańskiego Stypendium Kulturalnego Fundusz Twórczy** dla twórców zamieszkujących i płacących podatek dochodowy w Gdańsku z przeznaczeniem na proces twórczy, np. powstanie dzieła, wykonanie/wydanie utworu, zorganizowanie wydarzenia artystycznego lub kulturalnego.

W dwóch edycjach stypendium kulturalnego artyści złożyli 484 wnioski;
przyznano 145 stypendiów w łącznej kwocie 1,5 mln zł.

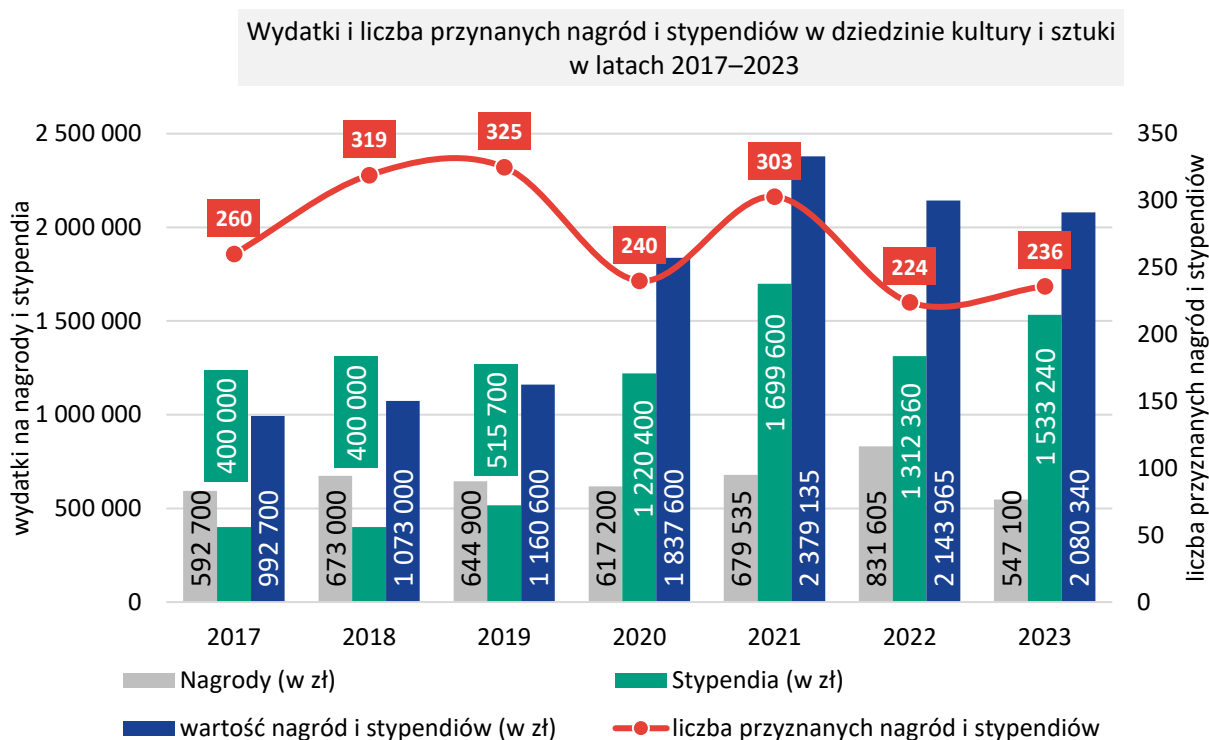
Przyznano 145 stypendiów w następujących dziedzinach: literatura (21 stypendiów), sztuki wizualne (60), muzyka (49), teatr (4), taniec i inne (11). Stypendia kulturalne były wypłacane co miesiąc w wysokości równej minimalnemu wynagrodzeniu: w pierwszej edycji – 3490 zł, w drugiej – 3600 zł. Łącznie budżet Gdańskiego Stypendium Kulturalnego Funduszu Twórczego w 2023 r. wyniósł 1 494 940 zł.

Po pandemii wznowiono **Gdańskie Stypendium Kulturalne Fundusz Mobilności**, przyznawane mieszkającym i płacącym podatki w Gdańsku pełnoletnim osobom fizycznym z przeznaczeniem na ich czynny udział w krajowych i międzynarodowych konkursach, przeglądach, festiwalach, rezydencjach i innych projektach kulturalnych i artystycznych odbywających się poza Gdańskiem. W 2023 r. przyznano 14 takich stypendiów na łączną kwotę 31 100 zł – trafiły one do osób zajmujących się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury.

W 2023 r. przeznaczono 5,6 mln zł na konkursy ofert na realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Urząd Miejski w Gdańsku zorganizował i przeprowadził cztery otwarte konkursy kierowane do organizacji pozarządowych:

- duże projekty kulturalne (powyżej 30 tys. zł) – złożone zostały 92 oferty, a dofinansowanie otrzymało 45 projektów na łączną kwotę 1,94 mln zł;
- małe projekty kulturalne (do 30 tys. zł) – złożono 146 ofert, dofinansowanie otrzymały 44 projekty na łączną kwotę 598 tys. zł;
- Edukacja do Kultury 2023 – złożone zostały 33 oferty projektów, z których dofinansowano 11 na łączną kwotę 200 tys. zł;
- Gdańsk Miasto Literatury 2023 – złożono 20 ofert, dofinansowanie na łączną kwotę 135 tys. zł, otrzymało siedem projektów,

a ponadto nabór pozakonkursowy, w którym złożono 129 ofert, a dofinansowano 41 z nich – kwotą 372 tys. zł. Kontynuowano również realizację rozstrzygniętych w konkursie w 2022 r. projektów kulturalnych na lata 2022–2025, na które w 2023 r. przeznaczono 2,4 mln zł.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Prezydenta ds. Kultury, UMG.

**DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO
W ZAKRESIE ROZWOJU TWÓRCÓW I ARTYSTÓW:**

- **Współpraca w sieci ICORN** – ICORN to organizacja przygotowująca rezydencje artystyczne dla twórców, których bezpieczeństwo lub wolność są zagrożone z powodów politycznych. Na rezydencji od października 2022 r. przez rok goszczono Andreja Chadanowicza – białoruskiego poetę, tłumacza i naukowca. Chadanowicz był czwartą osobą na rezydencji ICORN w Gdańsku. Operatorem programu jest Gdańska Galeria Miejska.
- W ramach ogólnopolskiego projektu Unii Literackiej, Stowarzyszenia Tłumaczy Literatury, Krakowskiego Biura Festiwalowego i Staromiejskiego Domu Kultury zrealizowano **rezydencje dla autorek i autorów** (Polska, Ukraina, Białoruś), tłumaczek i tłumaczy z Polski oraz badaczek i badaczy życia i twórczości Marii Janion. W 2023 r. rezydentami programu w Gdańsku zostali: Tetiana Striuk (Ukraina), Jakub Wojtaszczyk, Yana Snizhko (Białoruś), Dzvenyslava Matiiash (Ukraina), Aleksandra Zbroja, Agata Romaniuk (w kategorii: rezydencje dla autorek i autorów), Aneta Kamińska (dla tłumaczek i tłumaczy) i prof. Anita Jarzyna (rezydencja humanistyczna). Rezydencje trwały od 2 do 6 tygodni.
- W ramach **rezydencji artystycznych „Sztuka się Robi. Inkubator teatralny”** w Teatrze Miniatura trwały prace trzech kolektywów artystycznych, przygotowujących spektakle dla dzieci w wieku 3–6 lat. W towarzyszących wydarzeniu warsztatach z ekspertami wzięły udział 163 osoby.
- We współpracy z Gdańskimi Nieruchomościami kontynuowano program **Gdańskie Otwarte Pracownie** skierowany dla artystów. W 2023 r. działało 12 tego typu pracowni w różnych częściach Gdańska, w tym w Nowym Porcie, we Wrzeszczu, na Przeróbce i na Oruni.
- W ramach konkursu organizowanego przez Biuro Prezydenta ds. Kultury na **sezonowe punkty handlowe dla artystów plastyków** – z zakresu malarstwa, rysunku, grafiki, portretu, rzeźby, ceramiki, tkaniny, rękodzieła lub fotografii umożliwiono 30 artystom prowadzenie działalności wystawienniczo-handlowej przy ul. Długiej, Długim Targu i Rybackim Pobrzeżu.
- Od 2022 r. w Gdańsku działa **system obniżek czynszu dla księgarń kameralnych** w lokalach miejskich. W 2023 r. skorzystały z niego dwie księgarnie rozliczające podatki w Gdańsku i prowadzące działalność w lokalach gminnych.
- 2 września 2023 r. uruchomiono także pierwszy **legalny spot do tworzenia graffiti** – Hall of Fame Gdańsk – Węzeł Kliniczna. To ważny krok ku zrozumieniu i wsparciu kreatywności młodych artystów, a przy okazji kolejna atrakcja dla mieszkańców i odwiedzających Gdańsk. Celem Hall of Fame Gdańsk – Węzeł Kliniczna jest stworzenie bezpiecznego, w pełni legalnego miejsca tworzenia graffiti i street artu o wysokim poziomie artystycznym.
- Kontynuowano **Gdański Fundusz Wydawniczy**. W trzech naborach Gdańskiego Funduszu Zakupu Wydawnictw od księgarń kameralnych i wydawnictw kupiono 4 tys. książek, które przeznaczone są do bibliotek, w tym bibliotek szkolnych, jako nagrody w konkursach i na zadania związane z promocją czytelnictwa. Kontynuowano także nabór w trybie ciągłym w Gdańskim Funduszu Promocji Wydawnictw. W ramach programu dofinansowano kampanie promocyjne 20 związanych z Gdańskiem utworów, w tym książek, albumów muzycznych i prasy.
- Kontynuowano rozwój **Gdańskiego Funduszu Filmowego**, działającego w strukturach Instytutu Kultury Miejskiej. Fundusz służy utrwalaniu wizerunku Gdańska jako miejsca o unikalnym charakterze, dziedzictwie i wartościach, a także jako narzędzie wspierające rozwój środowiska filmowego w mieście. W 2023 r. dofinansowanie w postaci wkładu koprodukcyjnego w łącznej kwocie 944 tys. zł otrzymało siedem filmów. Każdorazowo producent filmu jest zobowiązany do przedstawienia wydatków poniesionych w Gdańsku w wysokości 150% kwoty przyznanego dofinansowania. W wypadku osiągnięcia przez film dochodu fundusz partycypuje w nim w proporcji odpowiadającej wysokości wkładu.
- Kontynuowano powołany w 2022 r. program **Gdańsk Miasto Literatury** z siedzibą w kamienicy przy ul. Długiej 35. W 2023 r. dotacja celowa na rzecz programu afiliowanego w Gdańskiej Galerii Miejskiej wyniosła 566 tys. zł, a zadania programu obejmowały m.in. starania o przyjęcie Gdańska do sieci miast kreatywnych UNESCO w dziedzinie literatury, opiekę merytoryczną nad renowacją zespołu budynków przy ul. Sieroczej, a także działania animacyjne wokół literatury, interdyscyplinarny projekt „Wolne Słowo”, upamiętnianie dziedzictwa literackiego Gdańska i badania diagnozujące habitus gdańskich pisarek i pisarzy.
- W ramach **Gdańskiej Kolekcji Sztuki Współczesnej** zakupiono 12 dzieł sztuki na łączną kwotę 300 tys. zł. Znalazły się wśród nich: obiekt „Mother tongue/Język matki” Anny Królikiewicz, instalacja „I muszę”

Iwony Zając, rzeźba „Nieznany” Ali Savashevich, fotografia „Laboratorium” Leszka Golca. Dzieła zostały przekazane w depozyt do NOMUS – Nowego Muzeum Sztuki, oddziału Muzeum Narodowego w Gdańsku.

- W okresie wiosenno-letnim przestrzeń dawnej stoczniowej Stołówki (zlokalizowana przy Drodze do Wolności ul. Doki 1) służyła jako **miejsce dla wystaw artystycznych**, spotkań oraz relaksu dla mieszkańców i turystów. W 2023 r. wykonywane były prace pielęgnacyjne przestrzeni oraz wykonano grawery na betonowych stołach.

DOSTĘP DO KULTURY

Wszystkie instytucje kultury miasta Gdańska stosują się do zapisów Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, starając się wdrażać i utrzymywać możliwie największą dostępność architektoniczną, cyfrową i informacyjno-komunikacyjną. Pracownicy instytucji odbywają szkolenia zwiększające kompetencje w zakresie komunikacji z osobami z niepełnosprawnością oraz wspierające tworzenie tzw. kultury dostępnej.

ECS i IKM zainicjowały powstanie sieci osób działających na rzecz dostępności w trójmiejskich instytucjach kultury. Cel grupy to zwiększanie dostępności oferty kulturalnej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością, wsparcie osób zajmujących się dostępnością i wzrost znaczenia dostępności w instytucjach kultury. Spotkania odbywają się raz w miesiącu, za każdym razem w innej instytucji.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE ZAPEWNIENIA MIESZKAŃCOM RÓWNEGO DOSTĘPU DO KULTURY:

- W 2023 r. w ECS realizowano m.in. przedsięwzięcie grantowe „Uzmysłowienie”, finansowane w ramach projektu „**Kultura bez barier**”, na rzecz zwiększenia podmiotowości osób g/Głuchych i niewidzących w dostępie do instytucji kultury. Na działanie otrzymano grant w wysokości 248 880 zł.
- 23–24 września 2023 r. we współpracy ze Stowarzyszeniem Okno na Świat zorganizowano w ECS **Święto Głuchych w Gdańsku**.
- Miejski Teatr Miniatura nawiązał współpracę ze szkołą dla dzieci niewidomych i niedowidzących w Sobieszewie, realizując projekt „Kiedy widz nie widzi – poczuj teatr”. W ramach projektu powstał m.in. spektakl „**Niewidoczne**”, który bazuje na podstawach integracji sensorycznej.
- W 2023 r. GAK kontynuował trwającą od 2017 r. działalność **Mobilnego Domu Kultury (MDK)**, który po raz siódmy wyruszył w przestrzenie dzielnic, aby zapewnić mieszkańcom i mieszkańcom Gdańska dostęp do bezpłatnej oferty kulturalnej. Zorganizowane zostały dwa kulturalne plenery (w dzielnicach Ujeścisko-Łostowice i Osowa), cykl koncertów (Jasień) oraz spacerów przyrodniczych (Ujeścisko-Łostowice i Jasień). Odbyło się łącznie 69 wydarzeń, w których wzięło udział 12,4 tys. osób.
- IKM zorganizował po raz trzynasty spacer z cyklu „**Lokalni Przewodnicy i Przewodniczki**” – po Zaspie, Biskupiej Górze, Dolnym Mieście, Wyspie Sobieszewskiej, Nowym Porcie, Oruni, Oliwie i Aniołkach. Łącznie w ośmiu dzielnicach odbyło się 225 spacerów. Wzięło w nich udział 6873 osób.
- 17–18 listopada 2023 r. odbyła się 14. edycja festiwalu sztuki współczesnej **Narracje**. Tym razem prace zaprezentowano na Oruni. W festiwalu w 2023 r. wzięło udział ponad 8 tys. osób.
- Kontynuowano międzyinstytucjonalny program „**Edukacja do Kultury. Gdańsk**”, którego operatorem jest Miejski Teatr Miniatura. W ramach programu organizowane są m.in. szkolenia dla kadr kultury, zakładające podnoszenie kwalifikacji i wymianę doświadczeń z zakresu edukacji kulturowej i kulturalnej. Program adresowany jest do wszystkich mieszkanki i mieszkańców Gdańska – w działania włączają się przedszkola i szkoły, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, artyści i edukatorzy.
- W czerwcu 2023 r. rozstrzygnięto konkurs na realizację projektów z zakresu **edukacji kulturowej** dla miejskich instytucji kultury, na który przeznaczono kwotę 100 tys. zł. Tegoroczne priorytety konkursu obejmowały edukację o Gdańsku, a także edukację filmową, literacką, obywatelską i muzyczną.
- Opracowano i przeprowadzono otwarty **konkurs ofert dla organizacji pozarządowych na działania z zakresu edukacji do kultury** w Gdańsku. Spośród 33 wniosków 29 zweryfikowano pozytywnie, a do realizacji wybrano 11 projektów.
- Rozpoczęto działania w ramach programu **ProfiKultura – Gdańskiego Programu Profilaktyki Uzależnień Cyfrowych**. Od lipca do grudnia realizowało go sześć gdańskich instytucji kultury (CSW „Łażnia”, Gdańska Galeria Miejska, Gdański Archipelag Kultury, Gdański Teatr Szekspirowski, IKM i Miejski Teatr Miniatura). Program skupiał się na zmniejszeniu skali zjawiska uzależnień oraz zwiększeniu

kompetencji mieszkańców i mieszkanki Gdańska, w szczególności dzieci i młodzieży, w zakresie utrzymania równowagi cyfrowej. Wzięło w nim udział 48 799 osób.

- Przy dofinansowaniu **Funduszy Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci UNICEF** w miejskich instytucjach kultury prowadzono szereg działań służących integracji i wsparciu osób uchodźczych z Ukrainy. Na wsparcie instytucji w tych działaniach pozyskano 454 tys. zł.
- W marcu 2023 r. wystartował nabór zgłoszeń do programu **Otwarty IKM**. W ramach konkursu można było zrealizować autorskie pomysły na działania kulturalne, edukacyjne lub społeczne kierowane do dzieci i młodzieży z Ukrainy i Gdańska. Osobom, których propozycje zostały wybrane, zapewniono wsparcie finansowe (do 3 tys. zł brutto), merytoryczne i prawne, konsultacje (m.in. w zakresie tłumaczeń na język ukraiński) oraz przestrzeń do realizacji działań. W konkursie wyłoniono 13 projektów, w obrębie których zrealizowano 32 wydarzenia.
- Dzięki działaniom programu UNICEF **Miejski Teatr Miniatura zwiększał dostępność** dla osób uchodźczych mieszkających w Gdańsku, m.in. poprzez tłumaczenia spektakli na język ukraiński.
- Przez cały rok WiMBP we współpracy z Fundacją Gdańską prowadziła **bezpłatne kursy języka polskiego** dla Ukraińców. Projekt, pod hasłem Kawiarenki Językowe, objął 90 osób i odbywał się w bibliotekach: Manhattan, na Fali, Ratuszowej i Bibliotece Chełm.
- ECS kontynuował **program integracyjny i adaptacyjny dla nowych mieszkanki i mieszkańców Trójmiasta – Cześć!** W 2023 r. odbyło się 7 czterogodzinnych, bezpłatnych zajęć praktycznych i teoretycznych. Uczestnikom oferowano wsparcie tłumacza.
- **Projekt „Kultura łączy”** – ma na celu niwelowanie barier w dostępie do kultury dla młodzieży, seniorów, imigrantów oraz osób z niepełnosprawnością. Z myślą o równym dostępie do oferty kulturalnej projekt dla kadry kultury jest prowadzony w partnerstwie z Biblioteką Narodową w Oslo oraz Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Gdańsku. Przedsięwzięcie jest realizowane z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014–2021, a uczestniczą w nim pracownicy sektora kultury. Projekt przewiduje szereg działań, które wyposażą kadrę domów kultury i bibliotek w narzędzia do budowania oferty włączającej osoby o utrudnionym dotychczas dostępie do ich zbiorów oraz wydarzeń. W ramach działań odbyły się szkolenia i wizyty studyjne dla pracowników instytucji kultury, doradztwo, konferencje oraz publikacje. Przygotowana została oferta wydarzeń skonstruowanych z myślą o młodzieży, seniorach, migrantach oraz osobach z niepełnosprawnościami. Łącznie zaplanowano 114 wydarzeń, w których uczestniczyło 2,5 tys. osób w 27 gminach, w tym w Gdańsku. W 2023 r. w mieście odbyły się trzy takie wydarzenia. Gdańskie instytucje, m.in. filie bibliotek, GAK oraz instytucje na terenie miasta (m.in. Teatr Szekspirowski, Muzeum Morskie), uczestniczyły w szkoleniach, w których łącznie z metropolii wzięło udział 300 pracowników kultury.
- Pod koniec 2023 r. konto w systemie **Gdańskiej Karty Mieszkańca** miało ok. 330 tys. osób, tj. o 22 tys. więcej niż rok wcześniej. Karta zapewnia użytkownikom dostęp do szerokiego wachlarza usług, m.in. blisko 30 bezpłatnych wejść w roku do największych gdańskich atrakcji, licznie rabaty, bezpłatne przejazdy komunikacją miejską dla dzieci i młodzieży; pełni ona także funkcję karty bibliotecznej i pozwala na zdobywanie nagród za udział w wolontariacie. Dla użytkowników dostępna jest również aplikacja mobilna Jestem z Gdańska, oferująca pełną funkcjonalność plastikowej karty. Roczny koszt Gdańskiej Karty Mieszkańca dla użytkownika to zaledwie 1 zł.

ZABYTKI I DZIEDZICTWO

Gdańsk jest nośnikiem unikatowego dla europejskiej kultury dziedzictwa, a w związku z uwarunkowaniami historycznymi i krajobrazowymi ma znaczny potencjał turystyczny. Aby oferta kulturalna miasta była atrakcyjna, należy wzmacniać ją na kilku poziomach, dbając o dziedzictwo, jakość, infrastrukturę, kluczowe wydarzenia i produkty turystyczne, identyfikację marki kulturalnej i turystycznej oraz dobrą komunikację z konkretnymi grupami odbiorców. Aspiracją Gdańska jest również tworzenie warunków sprzyjających międzynarodowej współpracy kulturalnej.

Troska o dziedzictwo kulturowe, w tym unikatowe dziedzictwo miasta, jest jednym z priorytetów Gdańska. Miasto finansuje projekty polegające na modernizacji infrastruktury oraz poprawie możliwości ekspozycji i walorów historycznych budynków. Nie tylko korzysta przy tym z własnego budżetu, lecz także czyni starania o pozyskanie funduszy zewnętrznych z krajowych i międzynarodowych programów ochrony europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Gmina Miasta Gdańska wspiera lokalne marki kulturalne i pielęgnuje dziedzictwo kulturowe miasta:

- **historię pokojowego ruchu „Solidarność”**, wpisaną w industrialną przestrzeń Stoczni Gdańskiej – opiekę nad dziedzictwem ruchu i wynikającymi z niego zadaniami współcześnie sprawuje Europejskie Centrum Solidarności;
- **kulturę bursztynniczą** – pielęgnowaniem dziedzictwa bursztynu bałtyckiego zajmuje się Muzeum Bursztynu (oddział Muzeum Gdańska). Bursztynowi poświęcone są także odbywające się 2 razy w roku Międzynarodowe Targi Bursztynu i Biżuterii AMBERIF, które od 30 lat przyciągają wystawców i gości z całego świata;
- **gdańską kulturę carillonową**, która od 2021 r. wpisana jest na listę Krajowego Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO;
- **Nagrodę Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury Splendor Gedanensis i Tytułu Mecenasa Kultury**, które co roku przyznawane są za wybitne dokonania artystyczne oraz promocję kultury miasta w kraju i za granicą. Historia nagrody sięga lat 70. XX wieku – w 2023 r. została wręczona po raz pięćdziesiąty.

Programem odpowiedzialnym za zabytki w Gdańsku jest **Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Gdańska** na lata 2020–2023. Dokument zakłada zachowanie dziedzictwa kulturowego miasta służącego budowaniu jego prestiżu, tożsamości mieszkańców oraz promocji turystycznej – poprzez cztery priorytety:

1. rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Gdańska;
2. Gdańsk kolebką „Solidarności”, miejscem, od którego rozpoczął się upadek żelaznej kurtyny, gdzie ludzie zmienili losy Europy i świata;
3. ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego Gdańska;
4. badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości gdańszczyzn.

W 2023 r. Gmina Miasta Gdańska udzieliła 20 dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach nienależących do gminy. Na realizację tych zadań przekazano fundusze o łącznej wysokości ponad 3 mln zł.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE ZABYTEKÓW I DZIEDZICTWA:

- **Kontynuacja prac budowlanych w obrębie Zespołu Pospitalnego Bożego Ciała** oraz działania informacyjno-promocyjne, m.in. zorganizowanie dnia otwartego na terenie inwestycji. W 2023 r. kontynuowano roboty budowlane w obrębie zespołu pospitalnego, tworzonego przez pięć zabytkowych budynków zlokalizowanych przy ul. 3 Maja 21. Odrestaurowanie oraz przebudowa całego zespołu jest inwestycją dwuetapową. W pierwszym etapie przewidziano prace w budynkach C, D oraz E. W 2025 r. zaplanowano ich zakończenie. W 2023 r. wykonano zalecenie konserwatorskie w budynku B, w części zbudowanej w konstrukcji szkieletowej, polegające na budowie konstrukcji wsporczej w celu zabezpieczenia elementów konstrukcyjnych budynku.
- W 2023 r. wyłoniono wykonawcę prac projektowych dotyczących przebudowy budynku **tzw. Małej Wozowni** znajdującego się na terenie Zespołu Pospitalnego Bożego Ciała oraz zagospodarowania jego terenu. Budynek będzie przeznaczony na potrzeby biurowe i magazynowe Hevelianum. Prace projektowe są w toku.
- W ramach zadania „Integracja techniczna i funkcjonalna obiektów wystawienniczych na terenie Hevelianum” w 2023 r. przygotowano i przeprowadzono postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy opracowania kompletnej dokumentacji projektowej robót budowlanych, obejmujących przebudowę i renowację budynku **Kaponiery Południowej**, która wchodzi w skład zespołu fortyfikacji Góry Gradowej – wraz z murem Carnot’a i poterną – oraz zagospodarowanie terenu. Wyłoniono jednego z oferentów.
- Na bazie zaleceń konserwatorskich opracowano koncepcję architektoniczną oraz program funkcjonalno-użytkowy w ramach studium wykonalności podziemnego **Planetarium** na terenie Góry Gradowej. Koncepcja została przedłożona do zaopiniowania do Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Po uzyskaniu pozytywnej opinii prace nad studium wykonalności zostaną zakończone, co umożliwi przygotowanie założeń do konkursu architektonicznego.
- Hevelianum w ramach działalności statutowej zrealizowało liczne **zadania edukacyjne i popularyzatorskie w Domu Zdrojowym** oraz w **Zespole Fortu Góry Gradowej**. Zorganizowano m.in. prezentację wewnątrz budynku Domu Zdrojowego (wraz z przybliżeniem jego historii i przedstawieniem nowej funkcji budynku) w ramach zadania „Otwarty Dom Zdrojowy – zwiedzanie z przewodnikiem”,

przeprowadzono cykl warsztatów z reżyserem, pod nazwą „Opowieści z Brzeźna – robimy razem teatr!”. W ramach Dni Sąsiada i Święta ul. Północnej zorganizowano w Brzeźnie różne wydarzenia plenerowe, odbyły się także: spacer „Śladami dawnego kurortu” obejmujący zwiedzanie z przewodnikiem, drugi „Piknik Naukowy Farenheita” na Górze Gradowej, spacer po wystawach stałych i obiektach fortu Góry Gradowej pt. „Dzieje Fortu”, „Fort Nocą” i „Spotkanie z duchami Góry Gradowej”, pokazy artyleryjskie odbywające się cyklicznie, obchody urodzin Jana Heweliusza (28 I), spotkania szkoleniowe dla przewodników, „Pomorska Noc Naukowców”.

- Miejska instytucja kultury Cappella Gedanensis, przy wsparciu dotacyjnym miasta, pozyskała dokumentację techniczną na „Wykonanie wielobranżowej koncepcji projektowej **adaptacji kościoła Mennonitów**, zlokalizowanego przy ul. Menonitów 2A w Gdańsku, na wielofunkcyjną salę koncertową dla potrzeb instytucji kultury Cappella Gedanensis”. Cappella złożyła również wniosek o dofinansowanie projektu ze środków Funduszy Europejskich dla Pomorza na lata 2021–2027 (planowany całkowity koszt projektu: 18,7 mln zł; kwota dofinansowania: 12,9 mln zł, lata realizacji 2025–2026).
- W 2023 r. trwały prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane w XVII-wiecznym **Zespole Sierocińca** przy ul. Sierociej. Zakładane jest odrestaurowanie budynku głównego i bocznego, a także rekonstrukcja pawilonu ogrodowego wraz z wyposażeniem wszystkich tych obiektów i aranżacją wystawy stałej. Koszt inwestycji to ponad 77 mln zł.
- Trwały prace w celu **adaptacji budynku przy ul. Szpaki 1** na potrzeby Środowiskowego Centrum Profilaktyki dla Dzieci i Młodzieży. Nowa placówka będzie łączyła działania profilaktyczne, edukacyjne oraz kulturalne. Zakończenie prac zaplanowano na 2024 r.
- Prowadzona była kompleksowa rewaloryzacja **Twierdzy Wisłoujście** – oddziału Muzeum Gdańska. Prace obejmowały przebudowę obiektu na potrzeby ośrodka muzealnego z funkcją wystawienniczą i edukacyjną. Szacowany koszt to 36 mln zł. W obiekcie będą znajdować się wystawy stałe, punkty gastronomiczne oraz przestrzenie warsztatowe. Zakończenie zadania planowane jest na 2026 r.
- **Muzeum Poczty Polskiej** – w 2023 r. kontynuowano prace projektowe nad przebudową i remontem sal wystawienniczych Muzeum Poczty Polskiej, które jest oddziałem Muzeum Gdańska. Projekt obejmuje m.in. stworzenie nowej, kompleksowej wystawy stałej, konserwację eksponatów, wykonanie kopii konserwatorskich obiektów papierowych, zakup wyposażenia, a także włączenie do planu zwiedzania poziomu piwnic i powiększenie części wystawowej. Planowany koszt zadania szacowany jest na ponad 12 mln zł.
- Kontynuowano działania z zakresu zabytków w ramach **rewitalizacji obszarów Biskupia Górka – Stary Chełm, Dolne Miasto – Plac Wałowy – Stare Przedmieście, Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście, Orunia**. Zakończono m.in. realizację projektu zagospodarowania Optywu Motławy i bastionów oraz przeprowadzono remonty w 36 budynkach i w ich otoczeniu.
- Zorganizowano **wystawę „APARATY made in POLAND”** oraz szereg towarzyszących jej wydarzeń i aktywności, tj.: wydano publikację do wystawy, przygotowano wernisaż i finisaż wystawy (gościem był związany z Gdańskiem konstruktor aparatów fotograficznych i obiektywów Marek Mazur) oraz zwiedzanie kuratorskie przez okres jej eksponowania w Hevelianum.
- **Zorganizowano konsultacje społeczne** w związku z planami zagospodarowania Kaponiery Środkowej na potrzeby przestrzeni pn. „Pracownia rzemiosł dawnych”.
- Trwała **ściśła współpraca ze środowiskiem gdańskich przewodników**, która polegała m.in. na **zorganizowaniu szkoleń i spotkań dla przewodników w Hevelianum**, udostępnieniu przestrzeni na potrzeby środowiska przewodników czy zaangażowaniu Hevelianum w obchody Międzynarodowego Dnia Przewodnika Turystycznego.
- **Ściśła współpraca ze Stowarzyszeniem Garnizon Gdańsk** zaowocowała m.in. realizacją pokazami wystrzałów armaty i musztrą oraz rozszerzeniem oferty Hevelianum **o spacer historyczny po zabytkowych obiektach fortu Góry Gradowej**.
- **Rudy Kot** – kontynuowano prace inwestycyjne mające na celu wskrzeszenie miejsca kulturowego na mapie Gdańska. Planowane otwarcie – 2024 r.
- W 2023 r. przeprowadzono **konkurs rzeźbiarski** na projekt pomników Lecha Bądkowskiego oraz Brunona Zwały – realizacja planowana jest na 2024 r.
- W 2023 r. w ramach **gdańskiego systemu tablic pamiątkowych** w przestrzeni miasta zostało wytworzonych i umieszczonych 5 tablic pamiątkowych: tablica Mariana Pelczara (Oliwa, ul. Grottgiera 9); Marii i Jerzego Morzyckich (Aniołki, ul. Dębinki 7A); Jana Samsonowicza (Przeróbka, ul. Dickensa

3); Jana Borowskiego (Śródmieście, ul. Długa 45) i ks. Eugeniusza Dutkiewicza (Aniołki, ul. Skłodowskiej Curie 3b). Od czasu powstania systemu w 2018 r., powstały 32 miejskie tablice pamiątkowe.

- Upamiętniono w formie **tablicy** lokalizację dawnego gdańskiego getta przy ul. Podwale Przedmiejskie.
- **Muzeum Gdańska** kontynuowało prace konserwatorsko-budowlane w Twierdzy Wisłoujście. Wykonano także prace konserwatorskie i remontowe m.in. w Ratuszu Głównego Miasta, Starym Domu Ławy, Kuźni Wodnej, Muzeum Bursztynu (Wielkim Młynie) oraz Domu Uphagena. Prowadzono również prace związane z bieżącym utrzymaniem budynków oraz prace konserwatorskie zabytków ruchomych znajdujących się w zbiorach Muzeum.
- Muzeum Gdańska w 2023 r. pozyskało do zbiorów – w drodze zakupów, darowizn i przekazów – **466 obiektów wpisanych do inwentarza muzealiów**. W ramach zajęć edukacyjnych zorganizowano 192 lekcje muzealne oraz osiem lekcji online skierowanych do dzieci, młodzieży i ich rodzin. Prowadzono również dodatkowe wydarzenia w czasie ferii zimowych oraz wakacji letnich – łącznie były to 94 aktywności. Zorganizowano: 26 spacerów edukacyjnych na obszarze Głównego Miasta, 35 gier miejskich (terenowych), podczas których rozwiązywano łamigłówki związane z historią miasta, 31 warsztatów rodzinnych, 15 spotkań w ramach akcji „Seniorzy do Muzeum”, 11 spotkań w programie „Amazonki do Muzeum” oraz 23 wykłady z cyklu „Czwartki w Muzeum Gdańska”. Wśród licznych wydarzeń zorganizowanych przez Muzeum były m.in.: „Historyczna zmiana warty”, odbywająca się w każdą niedzielę miesiąca, inscenizacja przysięgi mieszczan na wierność królowi i Rzeczypospolitej podczas obchodów Święta Konstytucji 3 Maja, pokazy kucia i innych technik rzemieślniczych w Kuźni Wodnej w Oliwie. Muzeum w 2023 r. zorganizowało 25 wystaw czasowych i plenerowych, 123 koncerty carillonowe, wydało lub wznowiło 10 publikacji oraz przygotowało 29 nagrań w ramach Gdańskiego Archiwum Historii Mówionej.
- Europejskie Centrum Solidarności pozyskało do swoich zbiorów **zespół cennych fotografii, materiałów dźwiękowych, filmowych oraz archiwaliów dokumentujących m.in. wodowanie statków w Stoczni Gdańskiej z lat 60. i 70. XX w.** oraz inne wydarzenia z późniejszego okresu funkcjonowania Stoczni. Przeprowadzono konserwację wybranych obiektów pochodzących ze zbiorów ECS. W zakresie edukacji, popularyzacji wiedzy i kultury zrealizowano wiele projektów obejmujących organizację wystaw, warsztatów, lekcji online, wykładów, spacerów po wystawach, konkursu fotograficznego, obchodów rocznicowych, konferencji naukowej, spotkań byłych stoczniowców oraz spotkań z przewodnikami (m.in. projekt „Stocznia. Miasto”, dawniej o nazwie „Zrozumieć Sierpień”, którego rezultatem ma być poszerzenie wiedzy i świadomości osób związanych z obszarem stoczniowym na temat jego historii i współczesnych przemian). W zakresie działalności wydawniczej wydano trzy nowe publikacje.
- Instytut Kultury Miejskiej kontynuował **projekt historyczny „Metropolitanka”**, którego celem było opowiedzenie o roli kobiet, szczególnie w historii Stoczni Gdańskiej, oraz dziejach Trójmiasta i regionu pomorskiego. W ramach projektu odbyło się 26 spacerów o różnych tematach przewodnich. W wydarzeniach tych uczestniczyło ponad 600 osób.
- W 2023 r. Rada Miasta Gdańska uchwaliła 18 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Biuro Rozwoju Gdańska przystąpiło również do opracowania kolejnych 24 planów. W planach uwzględniono aspekty ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej.
- **Gdańsk Światowa Stolica Bursztynu** – w 2023 r. trwały prace nad strategią Gdańsk Światowa Stolica Bursztynu na lata 2023-2033. Celem dokumentu jest wskazanie priorytetowych kierunków rozwoju projektu oraz identyfikacja kluczowych szans dla zapewnienia dynamicznego rozwoju branży bursztynniczej w Gdańsku oraz samego projektu. Istotną częścią opracowania jest również identyfikacja kluczowych wyzwań jakim będzie musiał sprostać projekt w tej perspektywie. Strategia została opublikowana w 2024 r.
- Na stronie internetowej www.gdansk.pl miasto prowadzi **10 serwisów tematycznych dotyczących ochrony i dziedzictwa kulturowego**: Gdańsk Patriotyczny, Gdańskie Szlaki Pamięci, Jarmark św. Dominika, Kultura i rozrywka, Park Kulturowy, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gdańska, Turystyka, Wilno w Gdańsku, Zagospodarowanie przestrzenne Gdańska, Żurawie Gdańskie.
- Biuro Prezydenta ds. Kultury w zakresie upowszechniania i ochrony dziedzictwa kulturowego Gdańska realizuje takie programy i działania, jak: **system tablic pamiątkowych, Edukacja do Kultury, Gdański Fundusz Filmowy, Gdański Fundusz Wydawniczy, program Gdańsk Miasto Literatury**. W 2023 r. Biuro wspierało kampanię promocyjną publikacji książkowych i wydawnictw poprzez Gdański Fundusz Promocji Wydawnictw. Przyznano dofinansowanie 20 publikacjom. Biuro realizowało również zadania

w zakresie nagród przyznawanych przez miasto Gdańsk: Splendor Gedanensis, tytuł Mecenasa Kultury, Nagroda Miasta Gdańska dla Młodych Twórców, Nagroda Teatralna Miasta Gdańska. Ponadto przeprowadziło konkursy obejmujące m.in. ochronę dóbr kultury, w których granty mogą otrzymać organizacje pozarządowe. Przyznano dofinansowanie na realizację 40 dużych projektów kulturalnych oraz 46 małych projektów. W 2023 r. w zakresie wymienionych wyżej programów Edukacja do Kultury oraz Gdańsk Miasto Literatury udzielono dofinansowania na realizację 19 projektów. Poza tym dofinansowano 41 projektów, których oferty złożono w ramach prowadzonego w trybie ciągłym naboru pozakonkursowego opartego na ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także kontynuowano realizację postanowień wynikających z rozstrzygnięcia w 2022 r. konkursu na wydarzenia kulturalne 2022–2025 (obsługa 3 ofert).

- Instytut Kultury Miejskiej zrealizował projekt „Lokalni Przewodnicy i Przewodniczki” obejmujący wykłady otwarte, warsztaty i zajęcia w terenie poruszające tematy dotyczące architektury, historii sztuki, wybranych postaci, historii miejsca. Łącznie odbyło się 225 spacerów, w których wzięły udział 6873 osoby.

8.4. Turystyka, przemysł spotkań i czas wolny

Gdańsk to jedna z kluczowych destynacji turystycznych w Polsce. W 2023 r. odwiedziło go 4,1 mln osób – o 10% więcej niż w 2022 r. Był to rekordowy rok. Liczba gości zagranicznych wyniosła 968 tys. i wzrosła o 33% r/r. Liczba gości krajowych osiągnęła wartość 3,1 mln – o 4% więcej niż rok wcześniej. Jednym z efektów pandemii był spadek udziału gości zagranicznych wśród ogółu przyjeżdżających – z ok. 35% z okresu przed pandemią do 14% w 2021 r. Obecnie obserwujemy stopniowe odwracanie tego procesu. W 2023 r. goście z zagranicy stanowili już 24% całego ruchu.

Wśród gości krajowych, stanowiących 76% ruchu turystycznego, przeważali mieszkańcy województw: pomorskiego (27%), mazowieckiego (17%), kujawsko-pomorskiego (9%) oraz warmińsko-mazurskiego (8%). Wśród gości zagranicznych prym wiodli mieszkańcy krajów skandynawskich (20%), Wielkiej Brytanii (18%) oraz Niemiec (17%).

Gdańsk w 2023 r. był odwiedzany przede wszystkim w celach wypoczynkowych (36%), przez osoby odwiedzające bliskich (31%), w celu poznania miasta i jego zabytków (27%) oraz z powodów służbowych (19%). Najczęstsze formy spędzania czasu wolnego to: zakupy (42%), spacer (39%), zwiedzanie (29%). Ankietowani mogli podać więcej niż jedną odpowiedź.

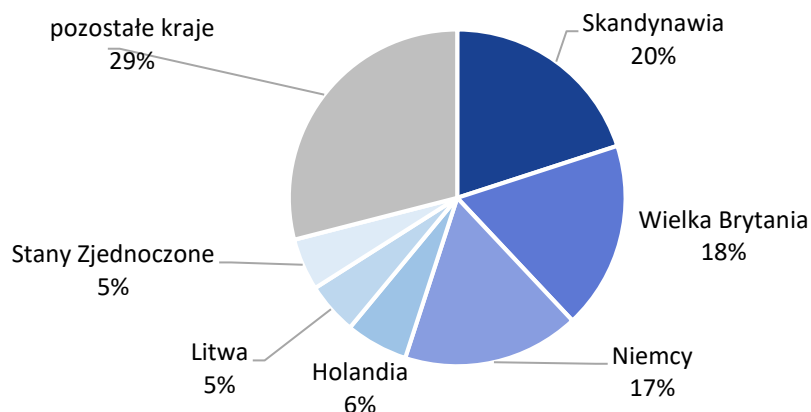
Najchętniej odwiedzanymi obiektami i atrakcjami turystycznymi w Gdańsku w 2023 r. były: Muzeum II Wojny Światowej (12%), katedra oliwska (11%), Amber Sky (10%), bazylika Mariacka (10%) oraz Ratusz Głównego Miasta (10%). Ankietowani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Ruch turystyczny w Gdańsku w 2023 r.

2023	krajowi		zagraniczni		ogółem		
	turyści	odwiedzający jednodniowi	turyści	odwiedzający jednodniowi	turyści	odwiedzający jednodniowi	suma
	1 642 511	1 485 910	791 061	177 365	2 433 572	1 663 275	4 096 847

Źródło: Raport „Turystyka Gdańska 2023 r.” opracowany przez Pomorski Instytut Naukowy na zlecenie Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

Struktura turystów i odwiedzających jednodniowych z zagranicy w Gdańsku w 2023 r.
- dane w % -

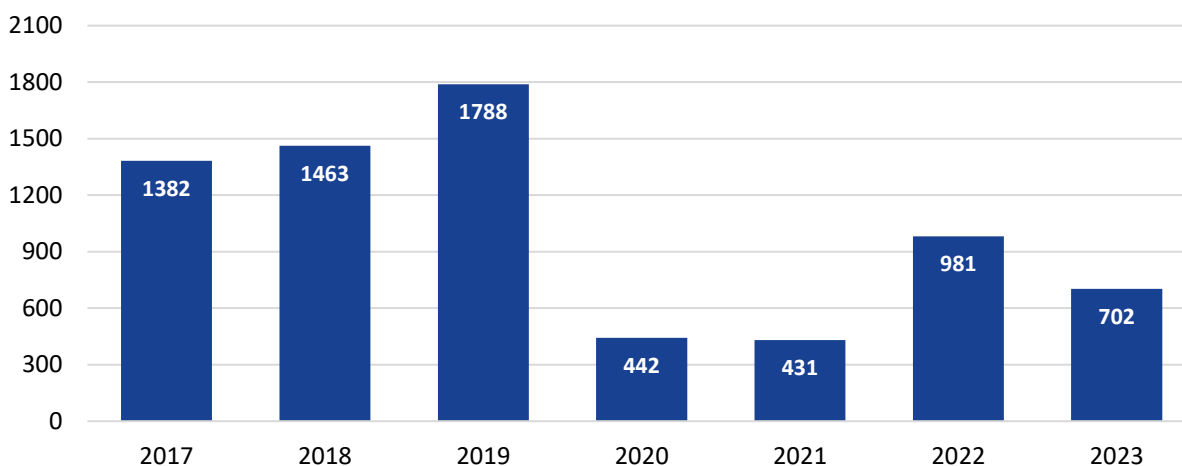

Źródło: Raport „Turystyka Gdańska 2023 r.” opracowany przez Pomorski Instytut Naukowy na zlecenie Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

Ogólny poziom zadowolenia z pobytu w Gdańsku w 2023 r. był bardzo wysoki – w 10-stopniowej skali wyniósł 8,6 pkt.

Gdańsk to miasto o bardzo korzystnym położeniu geograficznym. Kluczową sprawą jest z jednej strony przeciwdziałanie dużej liczbie turystów w okresie letnim, a z drugiej zwiększanie atrakcyjności miasta jesienią, zimą i wiosną. Ma to służyć osiągnięciu turystyki zrównoważonej, a więc takiej, która nie jest uciążliwa dla mieszkańców (stąd próby rozproszenia ruchu turystów) i która promuje regionalne walory i wyroby. Znaczący jest rozwój branży spotkań oraz wzrost atrakcyjności miasta z punktu widzenia organizatorów konferencji, kongresów, targów i innych wydarzeń biznesowych. W 2023 r. w Gdańsku zorganizowano 702 konferencje i kongresy. Warto jednocześnie wspomnieć, że dzienne wydatki uczestników spotkań, jak również wydatki osób im towarzyszących, są wyższe niż przeciętne dzienne wydatki klasycznego turysty czy odwiedzającego. O atrakcyjności miasta decydują również m.in jego bogata historia, piękna, zabytkowa architektura, dostęp do Bałtyku, plaże oraz oferta kulturalna – w tym muzea, galerie, teatry i liczne wydarzenia, z których największym i zarazem cyklicznym (ponad 760 lat tradycji) jest Jarmark św. Dominika.

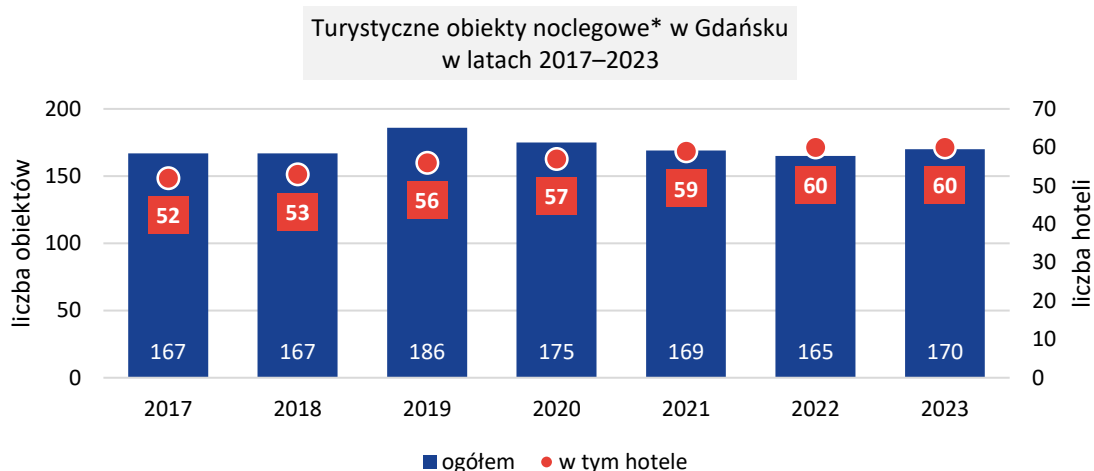
Liczba konferencji i kongresów w Gdańsku w latach 2017–2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

BAZA NOCLEGOWA I GASTRONOMICZNA

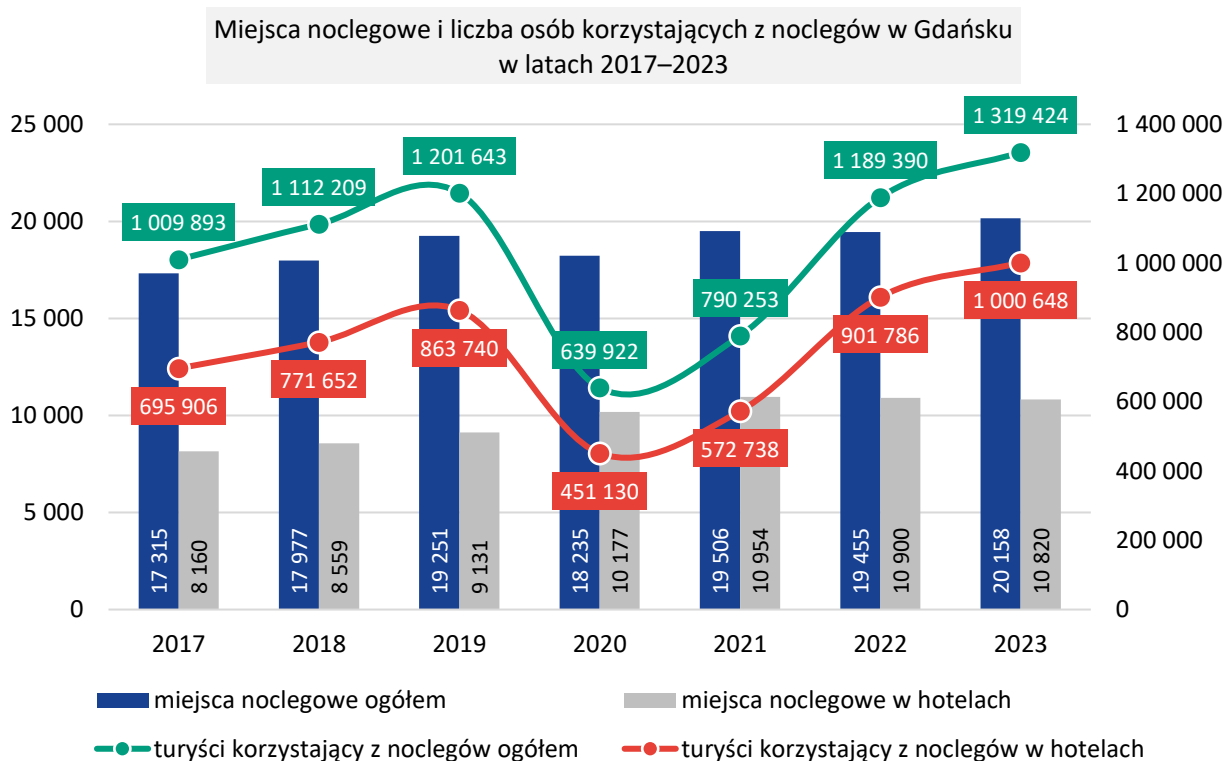
Gdańsk może się pochwalić jedną z największych baz noclegowych w Polsce – ustępuje jedynie Warszawie i Krakowowi. W 2023 r. bazę noclegową Gdańska (obejmującą obiekty liczące 10 i więcej miejsc noclegowych) tworzyło 170 obiektów turystycznych, w tym 60 hoteli.

* prezentowane dane uwzględniają obiekty liczące 10 i więcej miejsc noclegowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ewidencja obiektów noclegowych w Gdańsku prowadzona na podstawie decyzji administracyjnych o zaszeregowaniu obiektów wydanych przez Marszałka Województwa Pomorskiego oraz na podstawie zaświadczeń o wpisie do ewidencji innych obiektów zawiera usługi hotelarskie, prowadzone przez Prezydenta Miasta Gdańska. Dane te, w przeciwieństwie do danych GUS, ujmują również punkty liczące mniej niż 10 miejsc noclegowych. W 2023 r. było zarejestrowanych w niej 2117 obiektów całorocznych i sezonowych, w tym 67 obiektów hotelarskich (63 hotele, 1 kemping i 3 schroniska młodzieżowe) oraz 1986 innych obiektów, 38 hosteli i 26 domów studenckich (stan na 31.12.2023 r.). Wiele obiektów typu B&B (z ang. *Bed&Breakfast*) nie ma obowiązku ewidencjonowania.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

8. | INNOWACYJNE MIASTO

Turyści, którzy przybyli do Gdańska, najchętniej korzystali z noclegu w hotelu (29%; o 5 pkt proc. więcej niż w 2022 r.), nocowali u rodziny/znajomych (15%; spadek o 1 pkt proc. porównaniu z 2022 r.) bądź wynajmowali mieszkanie/apartament (13%; spadek o 2 pkt proc. w porównaniu z 2022 r.).

Istotnym elementem oferty turystycznej Gdańska są również stale rozwijające się usługi gastronomiczne. Według danych z rejestru REGON liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gdańsku i prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem oraz usługami gastronomicznymi (sekcja I) wyniosła w 2023 r. 3799.

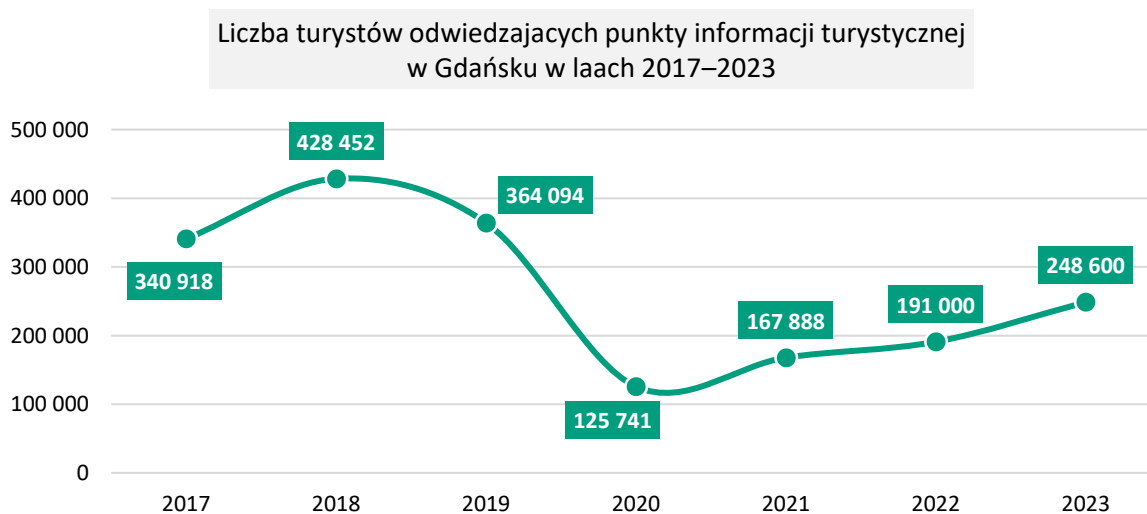

* w zestawieniu ujęte są podmioty gospodarcze macierzyste i lokalne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON.

INFORMACJA TURYSTYCZNA

W 2023 r. Gdańska Organizacja Turystyczna prowadziła dwa stacjonarne całoroczne punkty informacji turystycznej: przy Długim Targu 28/29 oraz w porcie lotniczym. Pracownicy informacji turystycznej prowadzili też – 24 godz. na dobę przez 7 dni w tygodniu – obsługę za pośrednictwem wirtualnego serwisu Livechat na portalu www.visitgdansk.com. Okresowo zostały uruchomione punkty informacji turystycznej na Wyspie Sobieszewskiej (w VII i VIII) oraz podczas Jarmarku św. Dominika i Jarmarku Bożonarodzeniowego. Poza tym w Gdańsku działają także Pomorskie Centrum Informacji Turystycznej przy Bramie Wyżynnej oraz punkt Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK) Oddział Gdańsk przy ul. Długiej 45. W 2023 r. z usług punktów informacji turystycznej skorzystało łącznie 248,6 tys. osób.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

GDĄŃSKIE PRODUKTY TURYSTYCZNE

Głównym partnerem miasta w kreowaniu rozwoju turystycznego Gdańska jest **Gdańska Organizacja Turystyczna** (GOT). Współpracuje ona z Pomorską Regionalną Organizacją Turystyczną oraz Polską Organizacją Turystyczną, a także czerpie z doświadczeń największych miast europejskich zrzeszonych w CityDNA (dawnej European Cities Marketing). Dodatkowo, wraz z Zarządem Morskiego Portu SA, reprezentuje Gdańsk w międzynarodowej organizacji Cruise Baltic, która popularyzuje region Morza Bałtyckiego wśród turystów, armatorów i tzw. touroperatorów. W strukturze organizacyjnej GOT działa, na rzecz rozwoju turystyki biznesowej, Gdańsk Convention Bureau (GCB). Od sierpnia 2007 r. GCB jest członkiem stowarzyszenia International Congress & Convention Association (ICCA).

Najważniejszym produktem turystycznym GOT jest **Karta Turysty**. W 2023 r. sprzedano ponad 12,5 tys. kart, na których zapisanych było 15,7 tys. pakietów pozwalających na wstęp do obiektów muzealnych, uzyskanie rabatów czy też skorzystanie z usług Premium Portu Lotniczego Gdańsk (PLG). W 2023 r. do projektu dołączyło Europejskie Centrum Solidarności, oferując darmowy wstęp na wystawę główną dla posiadaczy pakietu Odkrywca Premium. Jednym z bardzo ważnych kierunków rozwoju systemu Karty Turysty w 2023 r. była integracja ze stroną PLG, która umożliwiła jego pasażerom zakup usług premium (*Fast Track Executive Lounge*) przez Internet.

Dodatkowo duży nacisk został położony na rozwój aplikacji mobilnej Karty Turysty. W 2023 r. dodano moduł „w pobliżu” (umożliwiający znalezienie najbliższej toalety publicznej, apteki całodobowej, czy też komisariatu policji) i moduł spacerowy z dwiema ścieżkami w trzech językach (realizowany dzięki dofinansowaniu z Ministerstwa Sportu i Turystyki) oraz uruchomiono centralny system sprzedaży biletów.

Kolejnym ważnym produktem jest **Gdańska Karta Mieszkańca** (GKM). To o innowacyjny projekt skierowany do mieszkańców, dzięki któremu mogą oni korzystać z bogatej oferty miejskich instytucji oraz partnerów projektu. Pod koniec 2023 r. konto w systemie GKM miało ok. 330 tys. osób – o 47 tys. więcej niż rok wcześniej. W 2023 r. posiadacze karty wykorzystali 109 157 bezpłatnych wejść do partnerskich obiektów i instytucji (o 28% więcej niż w 2022 r.) i 24 664 razy skorzystali z rabatów (o 64% więcej niż w 2022 r.).

Oficjalna turystyczna strona Gdańska to www.visitgdansk.com. W 2023 r. portal odwiedziło 650 tys. użytkowników (o 8% więcej niż w 2022 r.), co przełożyło się na 5,6 mln odsłon. Strona zawiera wiele ciekawych i użytecznych informacji związanych z historią, architekturą, terenami rekreacyjnymi, a także z wydarzeniami kulturalnymi odbywającymi się w Gdańsku.

W 2023 r. w badaniu pn. „Jakość życia w Gdańsku” mieszkańcy ocenili ofertę spędzania czasu wolnego na 4,38 pkt (w skali 1-6; wzrost o 0,24 pkt w porównaniu z badaniem w 2018 r.).

DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE INNOWACYJNE MIASTO W ZAKRESIE TURYSTYKI, PRZEMYSŁU SPOTKAŃ I CZASU WOLNEGO:

- Oficjalny i największy turystyczny portal internetowy miasta, tj. **serwis visitgdansk.com**, w 2023 r. przeszedł gruntowną zmianę – pod względem merytorycznym, jak i wizualnym. Nowa wersja strony nie zawiera już sekcji „Aktualności”, ponadto opracowano specjalną sekcję strony o dziedzictwie Hanzy w wersji angielskiej (w 2022 r. wypracowano wersję polskojęzyczną). Nowa strona posiada sekcję „Wydarzeń”, gdzie umieszczono zakładkę Hanzy oraz informacje o Jarmarku Bożonarodzeniowym. Portal odwiedziło w 2023 r. niemal 650 tys. użytkowników (o 8% więcej niż rok wcześniej), co przełożyło się na 5,6 mln odsłon. Dodatkowo w 2023 r. strona zyskała nową odsłonę i grafikę w trzech wersjach językowych (polskiej, angielskiej i niemieckiej).
- W 2023 r. kontynuowano prowadzenie **profilu w mediach społecznościowych** (FB – [visitgdansk.official](https://www.facebook.com/visitgdansk.official), Instagram – [visit_gdansk_official](https://www.instagram.com/visit_gdansk_official), YouTube – [VisitGdanskOfficial](https://www.youtube.com/VisitGdanskOfficial)) zawierających najaktualniejsze komunikaty dotyczące m.in. wydarzeń i miejsc związanych z dziedzictwem kulturowym Gdańska.
- Na rzecz promocji i rozwoju turystyki biznesowej Gdańska na arenie międzynarodowej działa organizacja **Gdansk Convention Bureau**. W jej ramach przedstawiciele GOT odbywają spotkania z „hosted buyers”, czyli firmami, które potencjalnie mogą wybrać Gdańsk na miejsce organizacji swoich wydarzeń. Formuła obejmuje zarówno tradycyjne targi, jak i spotkania w formie B2B (z ang. *business-to-business*) z poszczególnymi przedstawicielami kontrahentów. Podczas takich spotkań prezentowane są walory Gdańska i miejsca odpowiednie do organizacji wydarzeń, zwłaszcza tzw. unique venues, czyli miejsca niepowtarzalne, jak np. Tetr Szekspirowski. W 2023 r. wzięto udział w Targach IMEX Frankfurt (Niemcy), IMEX America (Las Vegas) oraz IBTM Barcelona (Hiszpania).

Odbyło się pięć spotkań B2B w Słowenii, Turcji, Norwegii, Portugalii i w Warszawie; zrealizowane zostały dwie misje gospodarcze – w Szwecji i Danii. Zorganizowano osiem wizyt studyjnych. Wsparto wydarzenia biznesowe pn. Gdansk MICE Support Program. We własnym zakresie lub we współpracy z innymi partnerami wiodącymi GCB pozyskało dwa wydarzenia:

- o 2024 / International Symposium on Forest Mechanization (FORMEC) – konferencję dotyczącą mechanizacji prac w gospodarce leśnej;
 - o 2026 / European Meeting on Hypertension (ESH) – spotkanie ekspertów, tj. lekarzy specjalistów zajmujących się nadciśnieniem tętniczym.
- **Velo-City** – w 2023 r. złożono ofertę na organizację międzynarodowej konferencji Velo-City – skupiającej się na promocji komunikacji rowerowej, w szczególności w warunkach miejskich. Gdańsk otrzymał prawo organizacji wydarzenia w 2025 r. jako pierwsze miasto w Polsce. Konferencja ma na celu zgromadzenie ekspertów rowerowych, urbanistów, adwokatów, badaczy, przedstawicieli przemysłu i decydentów w celu dzielenia się wiedzą, wymiany najlepszych praktyk i odkrywania potencjału roweru w tworzeniu bardziej przyjaznych, zrównoważonych i zdrowych miast. Spotkanie stało się flagowym wydarzeniem Europejskiej Federacji Cyklistów.
- 14 kwietnia 2023 r. w Europejskim Centrum Solidarności odbyła się 14. edycja konferencji **New Trends in Tourism (NTT)**. Miała ona charakter hybrydowy: stacjonarnie wzięło w niej udział 350 osób, online – 200. Ważnym elementem konferencji była troska o wpływ na środowisko: ograniczono wykorzystanie jednorazowego plastiku, przygotowano identyfikatory drukowane na papierze ekologicznym, zastąpiono drukowany program wydarzenia aplikacją. Podczas wydarzenia zostały omówione cztery obszary: statystyka w branży turystycznej, marketing miejsca, turystyka doświadczeń oraz zrównoważona turystyka. Gościem specjalnym konferencji był Wojciech Modest Amaro, który został ambasadorem projektu Smaki Gdańska.
- Kontynuowano **projekt „Smaki Gdańska”**, przybliżający mieszkańcom i turystom tradycje, a tym samym dziedzictwo kulinarne Gdańska, w oparciu o przepisy z XIX-wiecznej gdańskiej książki kucharskiej. Potrawy wykonywane są przez profesjonalnych szefów 10 restauracji partnerskich z wykorzystaniem lokalnych składników, których można spróbować m.in. dzięki odpowiedniemu pakietowi dostępnemu w ramach Karty Turysty i Karty Mieszkańca. Przedsięwzięcie to służy promocji turystyki kulinarnej oraz budowaniu tożsamości miasta jako połączenia tradycji i nowoczesności. Oficjalnym ambasadorem projektu w 2023 r. został Wojciech Modest Amaro.
- Od 2019 r. rozwijana jest **Gdańska Platforma Eventowa TREEVENT**, stworzona przez Gdansk Covention Bureau i umożliwiająca sprawną realizację eventów w Gdańsku i regionie. Platforma zapewnia organizatorom narzędzia do budowy strony WWW, rejestracji gości, płatności online oraz zarządzania komunikacją z uczestnikami. W 2023 r. została wykorzystana przez 19 organizatorów.
- W 2023 r. w ramach **działalności targowo-konferencyjnej** realizowanej przez Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A. (MTG) odbyło się 114 wydarzeń, w tym sześć własnych imprez targowych: Międzynarodowe Targi Kolejowe TRAKO, Międzynarodowe Targi Morskie i Militarne BALTEXPO, dwie edycje Międzynarodowych Targów Bursztynu i Biżuterii AMBERIF. Wśród imprez własnych znalazły się również duże wydarzenia plenerowe: 763. Jarmark św. Dominika i Jarmark Bożonarodzeniowy wraz z towarzyszącymi mu iluminacjami rozlokowanymi w różnych dzielnicach Gdańska. Z wydarzeń realizowanych na zlecenie zewnętrzne w kalendarzu spółki znalazły się m.in. EuroSkills 2023, Festiwal Inside Seaside, VAN GOGH Multi-Sensory Exhibition czy Edu Offshore Wind.
- Na podstawie Targów TRAKO, które odwiedziło 23 tys. osób z 54 krajów, została zlecona **„Próba oszacowania wpływu targów na branżę turystyczną w Trójmieście”**. Badanie przeprowadzili przedstawiciele Pomorskiego Instytutu Naukowego oraz Gdańskiej Organizacji Turystycznej. Wybrano takie obszary, jak koszty noclegów, wyżywienia oraz zakupu paliwa. Łącznie w tych obszarach oszacowano wydatki (przychód dla lokalnej gospodarki) na 20 mln zł. Największą część stanowiły koszty noclegów – 66%. 15% wszystkich kosztów stanowiły wydatki na spotkania i wydarzenia firmowe, organizowane poza terenem targów, a kolejne 13% – wydatki na całodienne wyżywienie (ponoszone zarówno w lokalach gastronomicznych, jak i w sklepach spożywczych). Koszty zakupu paliwa wyniosły 5% oszacowanych wydatków, natomiast koszty przejazdów taksówkami – 1%.
- Gdańska Organizacja Turystyczna reprezentuje Gdańsk w **sięciach współpracy i międzynarodowych organizacjach turystycznych**: European Citiest Marketing (ECM), Cruise Baltic oraz International Congress and Convention Association (ICCA). W 2023 r. Gdańsk dołączył do **GDS Index (Global Destination Sustainability Index)**, który pozwala na ocenę miejsc docelowych pod kątem społecznym i środowiskowym, skorzystanie z dobrych praktyk oraz doświadczeń innych miast oraz poprawę

rezultatów i ponowną ocenę. Uczestnictwo jest kluczowe z punktu widzenia analizy i ewidencji prowadzonych działań i projektów.

- **International Congress and Convention Association (ICCA)** – międzynarodowa organizacja zrzeszająca podmioty związane z rynkiem kongresowo-konferencyjnym, prowadzi ranking krajów i miast, w których odbyło się najwięcej tego typu spotkań (spotkania stowarzyszeń, które odbywają się cyklicznie, skupiają minimum 50 uczestników i rotują co najmniej pomiędzy trzema państwami). Zgodnie z najnowszymi danymi w rankingu za 2022 r. znalazły się miasta najchętniej wybierane do realizacji kongresów stowarzyszeń. W Polsce są to: Warszawa (pozycja 30 z 52 spotkaniami), Kraków (pozycja 39 z 42 spotkaniami), Gdańsk (pozycja 164 z 12 spotkaniami) i Wrocław (pozycja 186 z 10 spotkaniami).
- W 2023 r. kontynuowano promocję i sprzedaż **Gdańskiej Karty Turysty**, która ułatwia odkrywanie dziedzictwa kulturalnego i historycznego miasta Gdańska. Karta zawiera pakiety złożone z bezpłatnych wstępów do ponad 20 atrakcji turystycznych oraz z blisko 30 zniżek do obiektów kultury, miejsc rozrywki i restauracji partnerskich. Po zakupie można na nią także doładować bilet na komunikację miejską w Gdańsku lub całym Trójmieście. W ofercie znajdują się też usługi Fast Track i Executive Lounge, oferowane przez Port Lotniczy Gdańsk.
- Kontynuowano promocję i dystrybucję **Gdańskiej Karty Mieszkańca** (w 2023 r. miało ją 330 tys. użytkowników), dzięki której mieszkańcy miasta zyskują łatwiejszy dostęp do obiektów, promujących i utrwalających dziedzictwo Gdańska w zakresie kultury (m.in. muzea, galerie, wydarzenia). W 2023 r. zintegrowano Kartę Mieszkańca z systemem bibliotecznym, dzięki czemu karta i aplikacja zyskały funkcjonalność karty bibliotecznej w filiach WiMBP, a także dostęp do zniżek partnerów Metropolitalnej Karty do Kultury. Nastąpiła także integracja z Gdańskim Centrum Kontakt, przez co użytkownicy GCK mogą dokonywać zgłoszeń bezpośrednio z aplikacji czy portalu Karty Mieszkańca. Na portalu i w aplikacji rozwijany jest kalendarz wydarzeń, dzięki któremu mieszkańcy mają łatwy dostęp do informacji na temat wydarzeń z obszaru m.in. kultury czy sportu – w wybranych przypadkach z możliwością bezpośredniego zakupu biletu z poziomu aplikacji. Dodano także funkcjonalność rozliczania podatków (za pośrednictwem platformy Przyjazne Deklaracje) oraz bezpośredniego opłacania podatków i opłat lokalnych.
- Gdańska Organizacja Turystyczna kontynuowała promocję i sprzedaż **materiałów promocyjno-informacyjnych poświęconych miastu Gdańsk**, zarówno w punktach sprzedaży (punkty informacji turystycznej GOT oraz sklep w ECS), jak i w sklepie online. W 2023 r. wydano nowy folder „Gdańsk” (zbiór najważniejszych informacji i atrakcji miasta ze zdjęciami) w wersji polskiej i angielskiej. Dodatkowo w punktach dostępne były mapki Gdańska, ulotki informacyjne o Gdańskiej Karcie Turysty oraz mapki i folder poświęcony Wyspie Sobieszewskiej.
- Kontynuowano kampanię promocyjną **„Gdańsk z charakterem”**, gdzie w atrakcyjny sposób, na krótkich filmikach prezentowane były najważniejsze miejsca miasta, również historyczne. Kampania, prowadzona głównie na profilu Facebook VisitGdansk, dotarła do prawie 19 tys. odbiorców, co przełożyło się na ponad 109 tys. wyświetleń.
- W 2023 r. zorganizowano bezpłatny **spacer tematyczny z przewodnikiem z okazji Międzynarodowego Dnia Gotyku Ceglanego**, przybliżający historię miasta i kładący szczególny akcent na właśnie dziedzictwo gotyku ceglanego. Udział w wydarzeniu wzięło 16 osób.
- Kontynuowano spacer z cyklu **„Lokalni Przewodnicy i Przewodniczki”**. W 2023 r. odbyła się 13. edycja projektu – realizowana w 8 dzielnicach: na Zaspie, Biskupiej Górze, Dolnym Mieście, Wyspie Sobieszewskiej, w Nowym Porcie, na Oruni, w Oliwie i Aniołkach. Łącznie odbyło się 225 spacerów. Wzięło w nich udział ok. 7 tys. osób.
- Zorganizowano pomoc w organizacji **wizyt dla influencerów i dziennikarzy**, podczas których przewodnicy i pracownicy GOT zwracali uwagę na to, jak istotne jest dziedzictwo kulturowe miasta Gdańska. W 2023 r. odbyło się łącznie 14 wizyt, z czego najważniejsza – we wrześniu – podczas której miasto odwiedził znany niemiecki influencer i fotograf Giulio Groebert (mający ponad 1 mln obserwujących na platformie Instagram).
- **Dzień Otwarty Murawy 2023** – Polsat Plus Arena Gdańsk już po raz drugi zaprosiła mieszkańców Gdańska do spędzenia czasu wolnego na płycie stadionowego boiska. Uczestnicy mogli rozłożyć koc oraz poćwiczyć swoje umiejętności piłkarskie. W wydarzeniu uczestniczyło blisko 6 tys. osób.
- **Zwiedzanie Stadionu z Przewodnikiem** – bursztynowa Arena w każdym roku zaprasza chętnych turystów do odwiedzin swoich zakamarków. Ze zwiedzania w 2023 r. skorzystało 15 676 osób.

Ponadto funkcjonował punkt widokowy, z którego można było zobaczyć stadion od wewnątrz, nie uczestnicząc w wycieczce z przewodnikiem. Punkt widokowy w 2023 r. odwiedziło 3088 osób.

- **Fun Arena** – centrum rekreacyjno-sportowe, które pozwala na aktywne spędzanie czasu wolnego niezależnie od wieku. Obejmuje atrakcje wewnątrz obiektu oraz na zewnątrz – w 2023 r. skorzystało z nich ponad 130 tys. osób.
- **Planszowa GDArena** – bezpłatne wydarzenie skierowane dla osób w każdym wieku. Udział umożliwił przetestowanie gier planszowych, które pozwoliły na edukację ale i świetną zabawę. Odbędzie się 7-8 października 2023 r. i zostało zrealizowane przez spółkę Arena Gdańsk we współpracy z firmą REBEL oraz z partnerstwem Gdańskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego. W wydarzeniu wzięło udział ponad 6 tys. osób.
- **Organizacja kąpielisk i plażowej infrastruktury turystycznej** – w 2023 r. powstał nowy budynek całoroczny przy wejściu nr 74 w Gdańsku-Jelitkowie, który będzie stanowił zaplecze kąpieliska, a poza sezonem stanie się bazą dla różnych aktywności np. morsowania.
- **Program Pomorskie Szlaki Kajakowe** – w ramach projektu w poszczególnych lokalizacjach zrealizowane są m.in. rekreacyjne zagospodarowanie terenu, ciągi komunikacyjne, miejsca postojowe, pomosty, slipy, przenoski czy elementy infrastruktury rowerowej. W 2023 r. zakończono budowę ostatniej z siedmiu przystani – na Szańcach (dzielnica Olszynka). Pozostałe, które powstały w ramach programu, to: przystań kajakowa przy ul. Żabi Kruk, przystań kajakowa i przenoska przy Opływie Motławy – Kamienna Grodza, przystań kajakowa przy ul. Wiosny Ludów, przystań kajakowa w Sobieszewie – Kanał Młynówka, przystań kajakowa w Górkach Zachodnich przy przystanku tramwaju wodnego oraz przystań kajakowa Tamka.
- Kontynuowano **projekt „Górki Zachodnie – rozbudowa portu jachtowego”**. W 2023 r. w zakresie I etapu powstała niezbędna infrastruktura portu jachtowego: falochron pływający, nabrzeża, żelbetowe pomosty, sieci wodociągowe, kanalizacyjne i deszczowe. Na terenie mariny mogą cumować 183 jednostki pływające. W celu kompleksowej rozbudowy portu jachtowego zaplanowano II etap inwestycji. Szacowany koszt realizacji to ok. 19,4 mln zł.
- **Budżet Obywatelski (BO)** – corocznie w ramach BO mieszkańcy zyskują nowe inwestycje z zakresu czasu wolnego. W 2023 r. zakończono m.in.: przebudowę boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 29 przy ul. Miąłki Szlak (szacowany koszt: 518 tys. zł); zagospodarowanie terenu rekreacji i sportu z placem zabaw na Wyspie Sobieszewskiej (szacowany koszt: 426 tys. zł); Park Goszczyńskiego – przekształcenie dzikiego terenu zielonego w park z miejscem do rekreacji (szacowany koszt: 344 tys. zł); tereny rekreacyjne w dzielnicy Kokoszki (szacowany koszt: 314 tys. zł) oraz modernizację placu zabaw w Parku Zielonym w dzielnicy Aniołki (szacowany koszt: 256 tys.).
- Stworzenie i implementacja **zintegrowanego systemu zarządzania marinami w Gdańsku** umożliwi przede wszystkim stworzenie bazy danych jednostek pływających korzystających z usług przystani wraz z historią ich postojów. Pozwoli zminimalizować liczbę będących w obiegu dokumentów papierowych, uprości naliczanie płatności, usprawni kontakt z klientami. Wprowadzenie systemu umożliwi też optymalizację zajętości miejsc postojowych dzięki bieżącemu wglądowi w szczegóły postoju obecnych w przystani jednostek. System został wprowadzony na przystań Nadwiślańską w Sobieszewie, Marinę Gdańsk i Górki Zachodnie w II kwartale 2023 r. Integracja wymaga wprowadzenia systemu do końca 2024 r. na trzech dodatkowych przystaniach – Sienna Grobla, Żabi Kruk, Tamka.
- Funkcjonująca w przestrzeni publicznej od 2021 r. kampania społeczna **„Miło, że jesteś w Gdańsku...”** została stworzona głównie z myślą o turystach, by promować tzw. gdański savoir-vivre, czyli 10 prostych zasad dobrego zachowania w mieście. W 2023 r. kampania była realizowana w okresie od czerwca do września 2023 r. Wykorzystano w niej słupy ogłoszeniowe w Śródmieściu, citylighty oraz ekrany w komunikacji publicznej. Koszt przedsięwzięcia wyniósł ok. 12,5 tys. zł.
- **Jarmark św. Dominika** – wydarzenie plenerowe o charakterze handlowo-rozrywkowym – najstarsze, bo sięgające średniowiecza, najslynniejsze i największe tego typu wydarzenie w Polsce oraz jedno z największych w Europie. W 2023 r. jarmark odbył się w dniach 22 VII – 13 VIII i jak co roku był świętem handlu, rzemiosła, sztuki i rozrywki. Uczestnicy mieli okazję skosztować regionalnych przysmaków, zrobić zakupy oraz wziąć udział w wydarzeniach towarzyszących, np. koncertach. Impreza co roku przyciąga do Gdańska ponad milion turystów z kraju i zagranicy – w 2023 r. było 1,2 mln unikalnych odwiedzających, z kolei liczba wystawców (z Polski, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Litwy, Czech, Grecji, Ukrainy) wynosiła 760. Zadbano o bogaty program artystyczny wydarzenia.

- **Jarmark Bożonarodzeniowy**, który w 2023 r. objął zasięgiem Targ Węglowy, ul. Bogusławskiego, ul. Tkacką oraz Zbrojownię, przyciągnął 600 tys. unikalnych odwiedzających oraz 150 wystawców. Zgodnie z wieloletnią tradycją oferta jarmarku była oparta na produktach oferowanych przez lokalnych przedsiębiorców. Nie zabrakło regionalnych artykułów spożywczych i przysmaków powstających na bazie rodzinnych receptur. Czas umiłał bogaty dzienny program artystyczny. W plebiscybie European Best Christmas Markets 2023 Jarmark Bożonarodzeniowy w Gdańsku został uznany za drugi najpiękniejszy jarmark świąteczny w Polsce.
- Odbywający się w listopadzie **festiwal muzyczny Inside Seaside** wypełnił lukę festiwalową w jesienno-zimowej części roku. W ciągu dwóch dni indoorowego festiwalu w AmberExpo pojawiło się ponad 12 tys. osób. Poza koncertami skorzystały one z kina i przestrzeni świetlicy, obejrzały wystawy oraz spędziły czas w mobilnym Food Hallu Montownia. Festiwal jest klasycznym przykładem równoważenia sezonów i zachęca lojalną grupę odwiedzających do dłuższego, co najmniej weekendowego, pobytu w Gdańsku.
- W 2023 r. odbył się międzynarodowy zlot żaglowców **Baltic Sail Gdańsk**. Wydarzenie zostało podzielone na trzy strefy: muzyczną, żaglowców oraz lądową. Podczas czterech dni festiwalowych uczestnicy zlotu mogli wziąć udział w biletowanych rejsach po Zatoce Gdańskiej na najpiękniejszych żaglowcach: Antica, Bonawentura, Bryza H, Joanna Saturna, Libava lub zwiedzać żaglowce zacumowane na nabrzeżu. Obok nich do Gdańska zawitało ponad 120 małych jednostek żaglowych oraz motorowych, które swoją obecnością uświetniły paradę jednostek na wodach Zatoki Gdańskiej. Jak co roku nie zabrakło strefy edukacyjnej dla najmłodszych, gdzie można było wziąć udział w warsztatach pierwszej pomocy, skorzystać ze stanowiska informacyjnego o faunie i florze Bałtyku oraz obejrzeć rekonstrukcje historyczne z udziałem grupy Garnizon Gdańsk. Tegoroczną nowością stanowiły zajęcia na łódkach typu „Optimist” dla najmłodszych uczestników zlotu. Dzieci miały możliwość spróbowania żeglarstwa na wodach Motławy pod okiem instruktorów.
- **Imprezy sportowe** – w 2023 r. Gdański Ośrodek Sportu z intencją tworzenia warunków dla rozwoju sportu powszechnego zorganizował szereg imprez sportowych. Do najważniejszych należały: Bieg Westerplatte, zawody triathlonowe Lotto Challenge Gdańsk, cykl biegów #RUNGDN, zawody na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego Cross Duathlon Gdańsk oraz cykl letnich turniejów siatkówki plażowej.
- Rok 2023 był bogaty w **wydarzenia kulturalne**, które przyciągnęły wielu polskich i zagranicznych turystów i artystów. Wymienić tu można m.in. Festiwal Europejski Poeta Wolności, Festiwal Jazz Jantar, Festiwal Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA, Festiwal Szekspirowski, festiwal muzyki dawnej Actus Humanus, Octopus Film Festiwal, Międzynarodowy Festiwal Mozartowski Mozartiana oraz Gdańskie Targi Książki.
- **Gdański Ogród Zoologiczny** – w 2023 r. wybudowany został pawilon dla lemurów oraz pozyskano dokumentację projektową wraz z pozwoleniem na budowę dla przebudowy woliery dla żbików. Gdańskie zoo w 2023 r. odwiedziło 606 637 osób.
- W 2023 r. kontynuowano gromadzenie i **analizę danych statystycznych dotyczących turystyki indywidualnej i biznesowej** oraz ich znaczenia dla miasta i mieszkańców. Najważniejsze analizy dotyczyły wielkości ruchu turystycznego, wielkości rynku spotkań i wydarzeń (branża MICE), analizy obłożenia miejsc noclegowych, opinii mieszkańców Gdańska na temat znaczenia oraz uciążliwości ruchu turystycznego.
- W marcu 2023 r. Polska Organizacja Turystyczna i wydawca przewodników Michelin podpisali porozumienie dotyczące umieszczenia polskich miast w cenionym na świecie **Przewodniku Michelin**. W wyniku porozumienia do przewodnika dołączy kolejny region – Pomorze. W 2023 r. przeprowadzany był audyt restauracji m.in. w Gdańsku.